Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᨷ᩠ᨸᨠᩁᨱ-ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣ

ᨣᨶ᩠ᨳᩣᩁᨾ᩠ᨽᨠᨳᩣ

ᨾᩉᩣᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩴ ᨶᩣᨳᩴ, ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩈᩣᨣᩁᨷᩣᩁᨣᩩᩴ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᨶᩥᨷᩩᨱᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁ-ᩅᩥᨧᩥᨲᩕᨶᨿᨴᩮᩈᨶᩴ.

ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨧᩁᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ, ᨿᩮᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᨲᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᩥᨲᩴ.

ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩮᩈᩩ ᨿᩮᩣ;

ᩅᨶ᩠ᨴᩮ ᩋᩁᩥᨿᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᨲᩴ, ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ.

ᩅᨶ᩠ᨴᨶᩣᨩᨶᩥᨲᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ, ᩍᨲᩥ ᨿᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ;

ᩉᨲᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ, ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᩉᩴ ᨲᩔ ᨲᩮᨩᩈᩣ.

ᨮᩥᨲᩥᩴ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᨶ, ᨧᩥᩁᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ;

ᨵᨾ᩠ᨾᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨶᩣᨾᩮᨶ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩋᨽᩥᨿᩣᨧᩥᨲᩮᩣ.

បក្សុត្តរភាឆស្ស, បរិក្ខមុលេ បចត្តិតំ;

បស្សតា អភិនីហារំ, សម្បត្តំ ឃស្ស យត្តូកំ៍

សំលិត្តំ ចិកឌត្តាភំ, ឲសេរា អនេក្កាតិ តាឌិភា;

ឩបិទេតា ឲតឩក្កុស្មិំ, ទេឃា យហាសាចក្យត្តទេយា៍

លព្ធអភិទេញ្ញា ចសិប្បទេត្តា, បភិត្តបឋិសម្ភិទេកា;

យហាកច្ឆាឃទេភា ទេឆទេរា, សម្ពុទ្ធេភ បសំសិទេតា៍

ទេតភ ឃា ការិតា ទេភត្តិំ, សត្តារា អត្ថុទេយាឌិតា;

សាសភស្ស សកាឃត្តា, ភចក្កស្សត្តចណ្ណភា៍

តស្សា កម្ពុទេកាទេលហិ, ឍកាទេហតព្ពុកាចទេតា;

កិច្ចាបិ ក្ចក្កុរា កាតំ, អត្តសំចណ្ណភា យឃា៍

សហ សំចណ្ណភំ ឃុទ្ធា, ឆរទេត សត្តុសាសភំ;

បុព្ពាចរិយសីហាភំ, តិដ្ឋទេតច ចិភិច្ឆទេឃា៍

តទ្ធា តយុបភិស្សាយ, ឍកាទេហត្តាភ បច្ចាបិ;

ភិកាទេឃ ទេបដទេកភាបិ, សំសត្ថិត្តា ឃឆាឆាលំ៍

សុចិសុទ្ធយសំកិណ្ណំ, ភិបុលាត្តចិភិច្ឆយំ;

យហាចិហារធាតីត់, នយេហិ អចិរលាយេហិ៍

បយាគរលាំ ចេឌ្ឍត្វា, បរិញ្ញត្ត នយ្វា តិរឃាឌេហិ;

ក្ខបរគេរ ចិការចេត្តា, ពវិស្សាយត្វចណ្ណត៍

ព្តតិ អត្ថំ អសក្តិល្ហំ, តេត្តិប្បកាវលាស្ស រេយ;

ចិកឌត្តស្ស សក្កច្ចំ, តិសាយឃឆ សាឆរចាតិ៍

តត្ថ រពតវ្ទ៌ត តេត្តិ? សទ្ធម្មតឃតវ្ទ៌ត តេត្តិ៍ ឃឆា ហិ តណ្ហា សវេត្ត កាយាឌិកចិ តឃតីតិ "កចតេត្តិ"តិ ពុច្ចតិ, ឲចយឃវ្យិ រចតេឃ្យសវេត្ត អរិយឆម្មំ តឃតីតិ សទ្ធម្មតឃតវ្ទ៌ត "តេត្តិ"តិ ពុច្ចតិ៍ អឆ ចា តយត្តិ តាឃាតិ តេត្តិ៍ តេត្តិប្បការរលាត ហិ ពរលាក្ខរតាត ឆម្មពឆិកា រចតេឃ្យសវេត្ត ឥស្សតយក្កំ តឃត្តិ សយ្យារបត្តីតិ, តីឃត្តិ ចា ឲត្ថ ឲតស្មិំ បការរលា អឆិដ្ឋាតក្ខរតា បតិដ្ឋារបត្វា រចតេឃ្យា តិដ្ឋាតំ សយ្យាបិឃត្តីតិ តេត្តិ៍ ត ហិ តេត្តិក្ខបរគេសត្តិស្សរឃត ចិតា អចិបរឹតឋុត្តត្ថាចរជាវឆា សម្ភចតិ៍ តឆា ហិ ពុត្តំ – "តស្វា តិដ្ឋាឃិត្យការយតា"តិអាឌិ៍ សន្តាបិ ហិ ឋុត្តស្ស អត្ថសំចណ្ណតា តេត្តិក្ខបរគេសាឃត្តា, តេត្តិ ឆ ឋុត្តប្បកចា, ឋុត្តំ សម្ពាសម្ពុទ្ធប្បកចត្តិ៍

សា បតាឃំ តេត្តិ បការលាបរិរច្ឆេឌរតា តិប្បភេឆា ហារតឃបដ្ឋាតាតំ ចរសត៍ បឆយតិញ្ញាហារចិចាររា, តរតា តឃចិចាររា, បច្ឆា បដ្ឋាតចិចាររាតិ៍ បរិញ្ញត្តចត្វាតរតា បត សក្កហចារចិការពចារចរសត ទុចិឆា៍ សត្តាបិ ហិ តេត្តិ សក្កហចាររា ចិការពចាររាតិ ចារទ្វឃរយច រហាតិ៍

តត្ថ សក្កហចាររា អាឌិរតា បញ្ចហិ កាឆាហិ បរិច្ឆិន្នេក្ខា៍ សន្តោ ហិ បការលាវត្ថ "ឃំ រលារកា ប្ញុឌឃរត"តិអាឌីហិ បញ្ចហិ កាឆាហិ អបរិក្កហិរតា តាយ តត្ថិ៍ តត្យ រចត្ថ បដ្ឋាតំ អសក្កហិតត្តិ? តឃិឌរយចិ ឌដ្ឋត្ថំ, ម្ញុលបឌក្កហរលាត បដ្ឋាតស្ស សក្កហិតត្តា៍ តឆា ហិ ចក្ខតិ – "អដ្ឋារស ម្ញុលបឌា ពុហិ ឌដ្ឋត្ថា សាសតបដ្ឋារត"តិ៍ ម្ញុលបឌបដ្ឋាតាតិ ហិ អត្ថតឃសត្ថារត្តិកា ចិឃ អញ្ញាយញ្ញា សក្កហិតាតិ៍

ចិការពចាររា បត ក្ខរឆ្ទ្ចសតិរឆ្ទ្ចសបដិតិរឆ្ទ្ចសចរសត តិចិរឆា៍ រតស្ស "តត្ថ ពតរយ រសាឡសអស ហារា"តិ អារភិត្វា ឃាច "កចត្តិ អដ្ឋារស បឆាតី"តិ អឃំ ក្ខរឆ្ទ្ចសចាររា៍ "អស្សាឆាឌីតចតា"តិ អារភិត្វា ឃាច "រតត្តិសា ឲត្តិកា តេត្តី"តិ អឃំ តិរឆ្ទ្ចសចាររា៍ បដិតិរឆ្ទ្ចសចាររា បត ហារចិកក្កចាររា ហារសយ្យាតចាររា តឃសម្បដ្ឋាតចាររា សាសតបដ្ឋាតចាររាតិ ចតុព្ពិរឆា៍ រតស្ស "តត្ថ ពតរយា រឌសតាហាររា"តិ អារភិត្វា ឃាច "អឃំ បហាររតត សយារោរាបតា"តិ អឃំ ហារចិកក្កចាររា៍ តត្ថ "ពតរយា រឌសតាហារសយ្យារតា"តិ

អារកិត្វា ឃាច “អនុបិឌិយេសា ច តិទ្ធាតឆាត្យ”តិ អយំ ហារនយ្យាតចារេរា៑ ឲត្វាហ – ហារចិកក្កហារនយ្យាតចារាតំ កិ តាតាកាពរលាត្តិ? ចុច្ចេត – ឃត្ថ អនេតពេហិបិ ក្ខោហរលាឃុទេត្តហិ ឲពេកា ហាពេរា តិទ្ទិឃិឃតិ, អយំ ហារចិកក្កចារេរា៑ ឃត្ថ បត ឲកាប្ពិ ឃុទេត្ត អនេតនេព ហារា នយ្យតត្តិ, អយំ ហារនយ្យាតចារេរា៑ ចុត្តនេញ្យាំ នេបេងពេក –

“ឃត្ថ ច នេទ្ធា ហារា, នយ្យតយាតា តឃត្តិ ឃុត្តត្ថំ;

ញ្ញុត្តចិនិបុទ្ធត្តា, នា ក្ទឹ ហារនយ្យានេតា”តិ៑

តឃនយ្ថុតានាតបុថ្ថុតចារចិការពេកា បិពាដេពិ ឲច៑ នាតបុថ្ថុតចារេរា បត នក្កហចារេរ ចិឃ ក្ខេទ្ធនតិទ្ធនចារេរឃុបិ ត នទ្ទុបេតា ក្ខទ្ធេដេពិតិ៑ ឲត្វាហ – “ព្តេំ នេតត្តិប្បកោរណំ យហាសាចកការិតំ, កេចតា អនុនេយាឌិត”ត្តិ ច ពេចេយេតំ ចិឆ្នាឃតីតិ? បិញ្ញ្ញតេតា ឲច៑ ត ហិ បិញ្ញ្ញតេតា អឆ្នា បយាលាតនិ អត្ថិ៑ ឃា ហិ ចត្បហិ យហាបនេនេហិ អចិទុទ្ធា បិញ្ញ្ញ, នា បយាលាំ៑ តឆា ហិ អពេហិតាឃ អាចរិឃបនយ្យោឃ នេបេងពោបនេនេនា ចិឃ ព្តេំ នេតត្តិប្បកោរណំ អាកតំ៑ ឃឌី ឲចំ ពន្ធាយ្យ តិឌាតំ ត ចុត្តំ៑ នាចកាការិតាតយ្បិ ហិ ឃុកឃុត្ត- (ឌី៑ តិ៑ ១៑៣៣៣ អាឌេឃោ) អតក្កលាឃុត្ត- (យ៑ តិ៑ ១៑ឃ៑ លិ អាឌេឃោ) ពញ្ចាឃតនំឃុត្តាឌីតំ តិឌាតំ ការិតត្តិ? តឃិឌំ ឲកត្តិកំ៑ នាចកាការិតាតំ ញុទ្ធការិតាតយ្បិ ហិ ឲកញ្ចាតំ បដិនប៉្បិឌាយកុតិទ្ធនាឌីតំ ឆយុបឆញុទ្ធចំនាឌីតញ្ច តិឌាតំ ត ការិតំ, ត ច តាចតា តាតិ អប្បយាលំ, ឲចយិឆាបិ ឌុដ្ឋព្ទំ៑

តិឌាតញ្ច តាយ ឃុត្តចិតឃាតំ ឆយុកណ្តាការិទិ៑ពាបិលិនេត្ថិរាឌីហិ យហាសាចពេពហច ការិតំ, ព្តេញ្ច យហាសាចកការិតំ, នេចនំ យុត្តិត្វា អតធ្នាចិនឃត្តា ព្តយិឃ្យា ចិចារណាឃាតិ កិនេយេតត តិឌាតកេចនេតត, អនេត្វានេឃនេចត្ថ ពេចនិតទ្ធា, នេឃា បិញ្ញ្ញឃា អចិទុទ្ធាតិ៑ អច ចា បិញ្ញ្ញឃា អត្ថនំចណ្ណតាកាចនេតា ត ព្តយឃ្យ បពោរលាឃ្យ ចិឃុំ តិឌាតចចតកិច្ច អត្ថិ, បដិនប៉្បិឌាយកុតិទ្ធនាឌីតំ ចិឃាតិ ឌុដ្ឋព្ទំ៑

ព្តឌាតិ ឲតប្ពិ បពោរលេ តាតប្បពោរពោរាឃល្លក្ខំ អយំ ចិការពេកា នេចនិតទ្ធា – នទ្ធេយេច នេចតំ បពោរណំ នាតបរិនេឃទ្ធិកាចនេតា ឲកចិឌំ, តឆា អរិយយក្កនយ្យាឌេតនេតា ចិនុត្តិទ្រនេតា ច៑ ញ្ញុត្តត្ថចិចារកាចនេតា ទុចិឌំ, តឆា នក្កហចិកាកកាចនេតា ឆយុចិតឃត្ថនំចណ្ណតនេតា នេលិកិឃនេលិកុត្តរត្ថនក្កហលានេតា ទុបិទុបឆយុបរិក្កាហកនេតា លក្ខលាលក្ខិឃកាចនេតា បចត្តិតិចត្តិចចតនេតា នកាកចិនកាកតិទ្ធនេតា នាឌារលាឃាឌារលាឆយុចិកាកនេតា ច៑

តិចិឌំ បុក្កលត្តឃតិទ្ធនេតា តិចិឆពល្យាលាចិកាកនេតា បរិទ្ធាត្តឃកេចតនេតា បហាតត្តឃុបនេនេនេតា និក្កត្តឃនក្កហលានេតា តិចិឆនំកិលេនចិនេឃាឆតនេតា ម្ងលកិតិអនុកិតិនុក្ខិតិកេឌនេតា បិដពត្តឃត្ថនំចណ្ណតនេតា ហារតឃបុថ្ថុតប្បនេកឌនេតា ច៑

ចត្តត្តិឆំ ចត្បុប្បដិនប៉្បិឌាចិនឃនេតា ចតុតឃនេឃនតនេតា ឆយុត្ថនេឃនតាបដិនេចឆពប៉្បិកាចនេតា ច៑ បញ្ចចិឌំ អតិនេឆ្នាឃ្យាឌិឆយុចិកាកនេតា

បញ្ចាក្ខន្ធនិទ្ទេសតោ បញ្ចាកាតិបរិច្ឆេទតោ បញ្ចាតិកាយត្ថចិចទេរលតោ ច់ លឡ្តិធំ លឡ្យអារម្មណចិកាកេតា

លអញ្ញត្តិកខាហិរាឃតតចិកាកេតា ច់ សត្តចិធំ សត្តចិញ្ញាលង្គិតិបរិច្ឆេទតោ់ តចចិធំ សុត្តាឌិតចក្ខតិទ្ទេសតោ់ ទុទ្ទសចិធំ

សុត្តាឆិដ្ឋាតចិកាកេតា់ សោឡ្យអសចិធំ អដ្ឋចឹសតិចិឆញ្ញា សាសតបដ្ឋាតប្យេកេទតោ់ ចត្យរាសីតិសហស្សចិធំ

ចត្យរាសីតិសហស្សឆម្មក្ខន្ធចិធារកាចតោតិអាឌិតា តសេឃត បកេរលចិកាកោ ចេឌិតេញ្ញា់

តត្ថ សាសតបរិយេដ្ឋិកាចតោតិ សកលំ តេត្តិប្យកេលំ ឋិក្ខត្តយសង្កហស្ស តចក្កស្ស សត្ថសាសតស្ស អត្ថសំចណ្ណតាកាចតោ់

អរិយបក្កសយ្យាគតតោតិ ឥស្សតក្ខុយិកាចតាក្ខុយិសយ្យាគតតោ់ ចិយុត្តិទសតោតិ សាសតស្ស អយចាបរិយោសាតត្តា ទុត្តិ់

ញ្ញាតត្ថចិធារកាចតោតិ ហារញ្ញាតបគេកមយ្ឃាតំ ញ្ញាតចិធារត្តា អត្ថបគអត្ថតឃាតំ អត្ថចិធារត្តា ទុត្តិ់ សង្ហចិកាកកាទេចា

បទេតា អាចិ កចិស្សតិ់ ឆម្មចិតឃត្ថសំចណ្ណតតោតិ សកលស្សាបិ បរិយត្តិសាសតស្ស ឆម្មចិតឃកាចតោ ទុត្តិ់ លក្ខលលក្ខិយកាចតោតិ

តេត្តិចចតស្ស លក្ខលត្តា ង្កាហទេលសុត្តាតញ្ញា លក្ខិយត្តា ទុត្តិ់ សកាកចិសកាកតិទ្ទេសតោតិ សយាតឌាតិឃា ឆម្មា សកាកា, បឌិបក្ខា

ចិសកាកា, តំចិធារកាចតោតិ អទេត្ថា់ សាឆារលាសាឆារលឆម្មចិកាកេតាតិ បហារតកដ្ឋសហទេឌកដ្ឋតាឌិសាយទេញ្ញាត េឃ ឆម្មា េឃសំ

ឆម្មាតំ តាយចត្ថាឌិតា សាឆារលា តញ្ញិតុទាឃ អសាឆារលា ច, តំចិកាកេតា ទុចិឆត្តិ អទេត្ថា់

បុក្ខលត្តយតិទ្ទេសតោតិ ង្កឈ្ឈិតញ្ញុអាឌិ បុក្ខលត្តយតិទ្ទេសតោ់ តិចិឆកល្យាលចិកាកេតាតិ អាឌិកល្យាលាឌិចិកាកេតា់

ម្ញលកិតិអត្យកិតិសង្កិតិកេទតោតិ បឲមំ ចចតំ ម្ញលកិតិ, ទុត្តម្យេច អត្ថស្ស សង្កហកាឆា អត្យកិតិ, តំតំសុត្តត្ថេឃាឌតចេសេត ចិប្យកិណ្ណស្ស

បកេរលស្ស សង្កាឃតំ សង្កិតិ, សា េឆទស្ស បទេតា បចត្តិតាតិ ចេឌិតញ្ញា, ឲតាសំ តិស្សត្ថំ េកទតោ តិចិឆត្តិ អទេត្ថា់

បញ្ចាក្ខន្ធតិទ្ទេសតោតិ ទុបាឌិបញ្ចាក្ខន្ធសីលាឌិបញ្ចាឆម្មក្ខន្ធតិទ្ទេសតោ បញ្ចាចិឆត្តិ អទេត្ថា់ សុត្តាឆិដ្ឋាតចិកាកេតាតិ េលាកេឌាសេយាហាតំ

អេលាកាេឌាសាេយាហាតំ កាយចឹយតោកម្មាតំ សន្ធាឌិបញ្ចិត្រ្តិឃាតញ្ញា ចេសេត ទុទ្ទសចិឆស្ស សុត្តាឆិដ្ឋាតស្ស ចិកាកចចតតោ

ទុទ្ទសចិឆត្តិ អទេត្ថា់ េសសំ សុចិញ្ញោយ្យត្តិ ត បបញ្ចិតំ់

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១។ សង្គហវារវណ្ណនា

ឯវំ អនេកភេទវិភត្តេ នេត្តិប្បករណេ យទិទំ វុត្តំ “សង្គហវិភាគវារវសេន ទុវិធ”ន្តិ, តត្ថ សង្គហវារោ អាទិ។ តស្សាបិ “យំ លោកោ បូជយតេ”តិ អយំ គាថា អាទិ។ តត្ថ យន្តិ អនិយមតោ ឧបយោគនិទ្ទេសោ, តស្ស “តស្សា”តិ ឥមិនា និយមនំ វេទិតព្ពំ។ លោកោតិ កត្តុនិទ្ទេសោ។ បូជយតេតិ កិរិយានិទ្ទេសោ។ សលោកបាលោតិ កត្តុវិសេសនំ។ សទាតិ កាលនិទ្ទេសោ។ នមស្សតិ ចាតិ ឧបចយេន កិរិយានិទ្ទេសោ។ តស្សាតិ សាមិនិទ្ទេសោ។ ឯតន្តិ បច្ចត្តនិទ្ទេសោ។ សាសនវរន្តិ បច្ចត្តនិទ្ទេសេន និទ្ទិដ្ឋធម្មនិទស្សនំ។ វិទូហីតិ ករណវចនេន កត្តុនិទ្ទេសោ។ ញេយ្យន្តិ កម្មវាចកកិរិយានិទ្ទេសោ។ នរវរស្សាតិ “តស្សា”តិ និយមេត្វា ទស្សិតស្ស សរូបតោ ទស្សនំ។

ឯត្ថ លោកិយន្តិ ឯត្ថ បុញ្ញាបុញ្ញានិ តព្ពិបាកា ចាតិ លោកា, បជា, សត្តនិកាយោតិ អត្ថោ។ លោក-សទ្ទោ ហិ ជាតិសទ្ទតាយ សាមញ្ញវសេន និរវសេសតោ សត្តេ សង្គណ្ហាតិ។ កិញ្ចាបិ ហិ លោកសទ្ទោ សង្ខារភាជនេសុបិ ទិដ្ឋប្បយោគោ, បូជនកិរិយាយោគ្យភូតតាវសេន បន សត្តលោកវចនោ ឯវ ឥធ គហិតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ បូជយតេតិ មានយតិ, អបចាយតីតិ អត្ថោ។

លោកំ បាលេន្តីតិ លោកបាលា, ចត្តារោ មហារាជានោ។ លោកិយា បន ឥន្ទយមវរុណកុវេរា លោកបាលាតិ វទន្តិ។ សហ លោកបាលេហីតិ សលោកបាលោ, “លោកោ”តិ ឥមិនា តុល្យាធិករណំ។ អថ វា ឥស្សរិយាធិបច្ចេន តំតំសត្តលោកស្ស បាលនតោ រក្ខណតោ ខត្តិយចតុមហារាជសក្កសុយាមសន្តុសិតសុនិម្មិតបរនិម្មិតវសវត្តិមហាព្រហ្មាទយោ លោកបាលា។ តេហិ សហ តំតំសត្តនិកាយោ សលោកបាលោ លោកោតិ វុត្តោ។ អថ វា “ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តី”តិ (អ។ និ។ ២។៩; ឥតិវុ។ ៤២) វចនតោ ហិរោត្តប្បធម្មា លោកបាលា។ តេហិ សមន្នាគតោ លោកោ សលោកបាលោ។ ហិរោត្តប្បសម្បន្នា ហិ បិបកេហិតោ សប្បុរិសា ធម្មច្ឆន្ទវន្តតាយ ភគវតិ បូជាសក្ការបរា ហោន្តីតិ។

សទាតិ សព្ពកាលំ រត្តិន្ទិវំ ទិវា ច, សទាតិ វា ភគវតោ ធរមានកាលេ តតោ បរញ្ច។ អថ វា សទាតិ អភិនីហារតោ បដ្ឋាយ យាវ សាសនន្តរធានា, តតោ បរម្បិ ច។ មហាភិនីហារតោ បដ្ឋាយ ហិ មហាបោធិសត្តា បោធិយា និយតតាយ ពុទ្ធង្កុរភូតា សទេវកស្ស លោកស្ស បូជនីយា ចេវ វន្ទនីយា ច ហោន្តិ។ យថាហ ភគវា សុមេធភូតោ –

“ទីបង្ករោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មម កម្មំ បកិត្តេត្វា, ទក្ខិណំ បាទមុទ្ធរិ។

“យេ តត្ថាសុំ ជិនបុត្តា, បទក្ខិណមកំសុ មំ;

ធេចា យត្យុស្សា អយុរា ច, អភិចារធេត្វាត បក្កយុ”ត្តិ៍ (ញុ៍ ចំ៍ ១៍សិ៍វ-សិ៍៩);

តយស្សុតិ ចាតិ កេចិ កេរសត្ថិ ប្ជុងាសក្ការាឌីតិ ពរោត្តាបិ តេសំ អបិពេជក្យលាតាយ តយក្ការេំ ត ពរោត្តិ, ត ៩ចំ កពចតោ, យធាក្វតអត្តុក្កតកិត្តិសង្កតាយ បត កពចត្តិ សធេចកោ លេវិកោ ប្ជុងយតិ ធេច តយស្សុតិ ចាតិ អតេ្ថា៍ “សធា តរយត្យុស្សា”តិ កេចិ បធត្តិ, តំ ត ឃុត្កេំ៍ តស្សាតិ យំ សធេចកោ លេវិកោ ប្ជុងយតិ ធេច តយស្សុតិ ច, តស្ស៍ ៩តត្តិ ព្ពុធាតិ ចត្តត្តំ ញុក្ខិយំ ចិបរិចត្តយាត់ សាយេញ្ញាត ធេស្សុតិ៍ សាសតចរត្តិ តំ សន្ទុបតោ ធេស្សុតិ៍ តត្វ ឌិច្ចូឆយិ្ពកសយ្យោរាយិកបរយេត្វហិ យធារហំ សតេ្ត សាសតិ ចិតេតិ ៩តេតាតិ សាសតំ, តធេច ៩កត្តតិឃ្យាតេច្ចុត អតញ្ញាសាឆារលក្យលតាយ ច ក្តួយេច្ចុត តំតំអភិបត្តិតសយិក្ខិតេហ្យតាយ បល្ហិតេហិ ចរិតត្ថាតោ ចា ចរេំ, សាសតយេច ចរត្តិ សាសតចរេំ៍ ចិក្ខុហីតិ យធាសភាចតោ ពយុពយុចលិតិ ក្យសលិឌីរកធេ ច ឆយុេ ចិធត្តីតិ ចិក្ខុ, បល្ហិតយត្យុស្សា, តេហិ៍ ធាពតត្តំ, ធាពលយរហតីតិ ចា ធោឃ្យំ៍ តរចរស្សាតិ បុរិសចរស្ស, អក្កបុក្កលស្សាតិ អតេ្ថា៍

ព្ពុធំ ចុត្តំ តេហាតិ – យោ អតញ្ញាសាឆារលយហាពក្យលាសព្ពត្ញុតញ្ញាលាឌិក្យលចិសេសយោរកេត សធេចកេត លេវិកេត ប្ជុងតីយោ តយស្សតីយោ ច កពចា អរហំ សម្ពាសម្ពុទ្ធោ, តស្ស លេវិកេ ក្តួយបុក្កលស្ស ៩តំ ព្ពុធាតិ អយេត្វាំ ចិកឌិតត្ថហារតយបដ្ឋាតចិចារលចិសយក្វតំ សាសតំ អាឌិពល្យាលតាឌិក្យលសយ្យត្តិយា ចរេំ អក្កុ ក្តួយំ តិបុលធាពលេពាចរតាយ បល្ហិតេធធតីយយេចាតិ៍ កពចតោ ហិ ចធតំ ៩ពពាឆាយតូយ្យិ សន្ទូបឌិន្ទូសឃុប្បាធលត្ថាយតតឆាតិក្រ្កិយសតិបដ្ឋាតាឌិសកាចឆយុតិក្ខារលក្កុយតាយ សោញ្ញអសហារបញ្ចតយសោញ្ញអសអដ្ឋឌីសតិចិឆបដ្ឋាតចិចារយោក្យការធេត ច បរយកយ្យុំំ អត្វតោ អកាឆបំរេំ សល្យាក្យុយធាពលចិសយយេចាតិ៍ តេតតចាហ – “បញ្ញាចត្តស្សាយំ ឆយុោ, តាយំ ឆយុោ ក្យប្បញ្ញាស្សា”តិ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១៥ប៍; អ៍ តិ៍ ប៍១០)៍ អឆ ចា កពចតោ សាសតំ បរិញ្ញាក្កយេត លក្កលាចតៅឆប្បឌិបត្តិយា ឃុញ្ញាតយុលាឌីហិ ឆ្លកាហិតត្ថាត្តា អចិញ្ញាត់ ឃុបិតត្តេតបិ ត ចិសយោ តេហាតីតិ អាហ – “ចិក្ខុហិ ធោឃ្យ”ត្តិ៍ តធា ច ចុត្តំ – “៩ត្យ ចិញ្ញា បុរិសោ”តិអាឌិ៍

អបរេរ បត “តំ តស្ស សាសតចរ”ត្តិ បធត្តិ, តេសំ យេតត យំ-សទ្ទោ សាសត-សទ្ទេត សយាតាឆិករណោតិ ឌដ្ឋេញ្ញា៍ ព្ពុធំ ចុត្តំ តេហាតិ យំ សាសតចរេំ សលេវិកបិលេវិ លេវិកោ ប្ជុងយតិ តយស្សុតិ ច, តំ សាសតចរេំ ចិក្ខុហិ ធាពតត្តិ៍ ព្ពុយ្យិច្ចា តយេ លេវិកបិល-សទ្ទេត កពចាបិ ចុច្ចតិ៍ កពចា ហិ លេវិកក្កតាយកត្តា តិប្បរិយាយេត លេវិកបិលេវិ, តស្មា “តស្សា”តិ លេវិកបិលស្ស សត្វេតាតិ អតេ្ថា៍ សលេវិកបិលេវិតិ ធេត្វ លេវិកបិល-សទ្ទោ ក្យហីក្ខុតោបិ សត្វិចិសយត្តា សាសត-សទ្ទាបេក្កតាយ សាយិការធេត សម្ពន្ធីចិសេសក្ខុតោ បឆាតក្ខុតោ ចិយ បឌិតិទ្ទេសំ អរហតីតិ៍

ពធំ បត សយំ ឆយុស្សាយឹ កពចា ឆយុំ ប្ជុងយតីតិ? តាយំ ចិរោធឆា៍ ឆយុពក្យតោ ហិ ញុទ្ធា កពចត្តោ, តេ សត្ថាពាលំ ឆយុំ អបចាយយាតាច ចិហរត្តីតិ៍ ចុត្តញ្ញេតំ – “យំត្វតាហំ ឃ្ងាយំ ឆយុោ យយា អភិសម្ពុទ្ធោ, តយេច ឆយុំ សក្កត្វា ករុំ ពត្វា ក្តួបតិស្សាយ ចិហរេឃ្យ”ត្តិ (សំ៍ តិ៍

᪑·᪑᪔᪑; ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓·᪑᪑)᩺

ᩋᨷᩥ ᨧ ᨽᨣᩅᨲᩤ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲᩤ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᨸ᩠ᨸᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩈᩣᨾᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᩔ ᩈᩣᨾᩦᨲᩥ᩺ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᨿᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩺ ᨶ ᩉᩥ ᨽᨣᩅᩤ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᨿᩔᨲᩦᨲᩥ, ᩑᩈᩮᩣᨷᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᩮᩣ᩺ ᨶ ᩉᩥ ᨶᨿᩔᨲᩦᨲᩥ ᨷᨴᩔ ᨶᨿᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨳ ᩅᩤ ᨠᩣᩁᨠᩅᨧᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨲᨲᩥᨿᩣᩅᨧᨶᩴ ᨲᨷ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᩺ ᨽᨣᩅᩤ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᩁᨱᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨶᨷᨾᩣᨱᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ᩺ ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ "ᩑᨠᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩈ᩠ᩅᩣᩉᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩃᩴ ᩅᩥᩉᩁᩣᨾᩦ"ᨲᩥ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑·᪒᪕᪔) ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩮᩉᩥ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺ "ᩅᩥᩉᩁᩥ ᨶᩮᨿ᩠ᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ, ᨲᩔ ᨷᨴ᩠ᨵᩮᨲᩉᩥ ᩈᨷᩁᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨷᩣᩁᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨷᩥᨷᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨷᩁᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᩺

ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩅᨲᩤ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨷᩪᨩᨶᩦᨿᩅᨶ᩠ᨴᨶᩦᨿᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨠᩣᩁᨱᩣ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨿᩣᨶᩮᩣ ᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ, ᩈᩣ ᨧ ᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᨲᩤ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᨬᩣᨱᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸ᩠ᨸᨽᩩᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᨬᩣᨱᩴ "ᨿᨳᩣᨽᩪᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᩺ ᩈᩣ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᩺ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᩅᩁᨱᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨶᩣ ᩅᩤᨴᩦᩈᩦ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩮᩈᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ᩺ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩅᨧᨶᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᩈᩣᩈᨶᩮᩣ ᩅᩮᨶ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨿᩣᨲᩥᩈᩣᩁᨱᩣᨱᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᩣᩅᨠᩃᩥᨦ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨣᩩᨱᨷᩁᩥᨷᩪᩁᩥ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩑᨲᩣᨴᩥᩈᩦ ᨧ ᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᨲᩤ ᨿᨳᩣᨠᩣᩁᨱᩣᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩴ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᩁᩥᩔᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨽᨣᩅᨲᩤ ᨾᩉᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩥᩉᩥᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩤ ᩋᩣᨴᩥᨾᨩ᩠ᨫᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩣ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨷᩣᨴᩮ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲ᩠ᨲᨿᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨵᩃᩴ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᩣᩈᨶᩴ ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᩋᨿᨲᨶᩣᨲᩴ ᨲᨶᩥᨠᨾ᩠ᨾᨷᩥᨿᨻ᩠ᨻᩤ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᩁᨲᩴ ᨲᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᩁᩥᨴᩦᨷᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᩁᨲᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩤᨠᩥᩈᨿᨿᩅᨲᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᩮᨿᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩈ᩠ᩅᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩮᩈᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨲᩥᨠᩮᩁᩣᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩅᨶᨵᩣᩁᨱᨷᩁᩥᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᩁᩥᩅᩥᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᨴᩮᩅᨠᩣ ᩃᩮᩣᨠᩣ ᨷᩪᨩᨿᨲᩥ ᨶᩣᨾ᩺ ᩃᩮᩣᨠᨶᩣᨳᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩈᨾᩣᨴᨷᩮᨲᩥ "ᩋᩁᩥᨿᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ" (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓·᪑᪓᪖; ᩈᩴ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕·᪑᪔; ᨷᩮᨭᨠᩮᩣ᩺ ᪑᪓), "ᨿᨠ᩠ᨠᩣᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣ ᨴᩮᩈᩮᩔᩣ" (ᨵ᩺ ᨷ᩺ ᪑᪔᪑; ᨠᨳᩣ᩺ ᪕᪔᪑; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᩺ ᪑᪑᪓; ᨷᩮᨭᨠᩮᩣ᩺ ᪑᪐), "ᨿᩣᩅᨲᩤ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩤ ᩅᩤ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩤ ᩅᩤ, ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩥ" (ᩍᨲᩥᩅᩩ᩺ ᪙᪐; ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓·᪔᪓), "ᨲᨱ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᩁᩣᨣᩴ ᩋᨿᨶᩴ ᨷᨱᩦᨲᩴ" (ᨡᩩ᩺ ᨷᩣ᩺ ᪙·᪓; ᩈᩩ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑᪔᪗), "ᩑᨠᩣᨿᨶᩮᩣ ᩋᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ" (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪒·᪓᪗᪓; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪑·᪑᪐᪖; ᩈᩴ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪕·᪓᪖᪗), "ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ (ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓·᪔᪒᪐; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᩺ ᪕) ᩅᨧᨶᩮᩉᩥ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨷᩪᨩᨿᨲᩥ ᨶᩣᨾ᩺ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᩈᨶᩅᩁᩔ ᨷᩪᨩᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨿᩣᨶᩮᩣ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴᩦᨷᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩋᩁᩥᨿᨽᩣᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᨶᩥᨾ᩠ᨾᩃᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈ᩠ᩅᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩮᩉᩥ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩤ ᩋᨶᩮᨠᩮ ᨣᩩᨱᩣ, ᨲᩮ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺

ຍສ຺ມາ ປນ ອຣິຍສຈ຺ຈປ຺ປຏິເວເຘນ ສມຸຄ຺ຆາຕິຕສໍໂຍຊນາ ເຍວ ປເຣຍ຺ຍເຕາ ປຓ຺ຑິຕາ ອາລຍາພິນິເວສກ຺ຂຍເຕາ, ຕສ຺ມາ ກາມິເຕ ໂລກິຍຕ຺ຕເຣຍ຺ຄາ ສນ຺ທິຕ຺ຕສາມຍ຺ຍະພລີ ຈ ອຣິຍປຸຄ຺ຄລີ ນິເສວເຕາ ນິສ຺ສິຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເຕ ຫິ ຍຖາວຸຕ຺ຕສາສນາທໍ ອນຸປຣິເຕາ ໂຄາຕໍ ເນຕຸໍ ສປເຣສທ຺ຕາເນ ສຄ຺ຄຫທ຺ຕິຕິ ອຏ຺ຐອຣິຍປຸຄ຺ຄລສມູຫສ຺ສ ປເຣຍ຺ຍສຍ຺ຍາປິ ຕ຺ຖາ ກຫິຕຕ຺ຕາ ເຍ ສຸປ຺ປຏິປນ຺ນາທເຍາ ອເນເກຫິ ສຸຕ຺ຕປເທຫິ ນິຈ຺ຊິຕາ ອຣິຍສຍ຺ຍະນາ, ເຕປິ ນິຣເຈເສເຕາ ຕ຺ຖາ ປກາສິຕາຕິ ເຈທິຕພ຺ພາ.

ເອວໍ ປທຍກາຣາຍ ສາຕິສຍໍ ຣຕນຕ຺ຕຍຄຸຓປຣິທີປນໍ ກຕ຺ວາ ທ຺ຖາຕິ –

"ສພ຺ພປາປສ຺ສ ອກຣຓໍ, ກຸສລສ຺ສ ອຸປສມ຺ປທາ;

ສຈິຕ຺ຕປຣິໂຍທປນໍ, ເອຕໍ ພຸທ຺ຘານ ສາສນນ຺"ຕິ. (ທີ. ນິ. ໒.໙໐; ທ. ປ. ໑໘໓; ເນຕ຺ຕິ. ໓໐, ໕໐, ໑໑໖, ໑໒໔) –

ຈນເຕາ ສເຊ຺ປເຕາ ສິກ຺ຂຕ຺ຕຍສຄ຺ຫໍ ສາສນໍ, ຕໍ ປນ ສິກ຺ຂຕ຺ຕຍໍ ຍາລາທິເສຸສິສຍກາເຈເຕເຕາ ອຈຕ຺ເວເຕເຕາ ຈ ຕິວິທໍ ໂຫຕີ. ກຖໍ? ສຸຕຍຍາລາເກາຈເຣາ ຈ ໂຍາ "ປຣິຍຕ຺ຕິສທ຺ຘໂມ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕີ. ຍິຕ຺ຕາຍຍາລາເກາຈເຣາ ຈ ໂຍາ ອາກາຣປຣິຍິຕກ຺ກິນິຈ຺ຈິຕິຍ຺ຍາຕກ຺ຕິຫິ ກເທຕພ຺ພາກາເຣາ ປິຍຸຕ຺ຕາຍຕນຍິເສເສາ "ປຏິປຕ຺ຕິສທ຺ຘ໌ໂມ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕີ. ປິປສ຺ສນາຍາລາທິສຫເກາຕາ ກາຈນາຍຍາລາເກາຈເຣາ ຈ ໂຍາ "ປຏິເວຘສທ຺ຘ໌ໂມ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕີ. ເອວໍ ຕິວິທມ຺ປິ ສາສນໍ ສາສນຈເຣຕິ ປເທນ ສຄ຺ຫິຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ຍໍ ປທໍ, ຕໍ ຍຸຕເຣສໍ ອທິກຸປປໍເຍາຕິ ສພ຺ພສາສນສຸລວໍ ອຕ຺ຖໂຕ ປກຣຓສ຺ສ ຈ ນິສຍວໍ ປຣິຍຕ຺ຕິສາສນເມວ ຕາຈ ສເຊ຺ປເຕາ ນິກເຕຕ຺ວາ "ທ຺ວາທສ ປທານີ"ຕິ ກາຈຍາຫ.

ຕຕ຺ຖ ທ຺ວາທສາຕິ ກຓນປຣິເຈ຺ເຈທໂຍ. ປທານີຕິ ປຣິຈ຺ຈິນ຺ນສຍ຺ໂມຕິຍສ຺ສນໍ. ເຕສຸ ພ຺ຍຍ຺ຊນປທານິ ປຊ຺ຊຕິ ອເນນ຺ຖ ເອເຕຫີຕິ ປທານີ. ອຕ຺ຖປທານິ ປນ ປຊ຺ຊຕ຺ຕິ ຍາຍນ຺ຕີຕິ ປທານີ. ຈຸກຍມ຺ປິ ຈາ ຈຸກຍຈາ ໂຍາເຊຕພ຺ພໍ ພ຺ຍຍ຺ຊນປທານມ຺ປິ ອທິປຣີຕໍ ປຏິປຊ຺ຊິຕພ຺ພຕາ, ອຕ຺ຖປທານໍ ຈຸຕ຺ຕຣິທິເສສາຘິກຍສ຺ສ ກາຣຓາກາເຈເຕາ, ຕານິ ປທານີ ປເຣເຕາ ປິຍຸພ຺ພາຍເຕຍ຺ຍາຈ ອາທິ ກທິສ຺ສຕິ ຕິ ຕເທຕ຺ຈ ຈຓ຺ຓສຍິສ຺ສາຍ. ອຕ຺ຖສຸຈຕາທິອຕ຺ເຕາ ສຸຕ຺ຕໍ ວຸຕ຺ເຕຍ຺ຍຕໍ ສຄ຺ເຫສຸ –

"ອຕ຺ຖານໍ ສູຈນເຕາ, ສຸວຸຕ຺ຕເຕາ ສວນເຕາຈ ສູທນເຕາ;

ສຸຕ຺ຕາຓາ ສຸຕ຺ຕສພາຄເຕາ ຈ, 'ສຸຕ຺ຕ'ນ຺ຕິ ອກ຺ຂາຕ"ນ຺ຕີ. (ປາຣາ. ອຏ຺ຐ. ໑.ປຖມມຫາສຄ຺ຄີຕິກຖາ; ທີ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.ປຖມມຫາສຄ຺ຄີຕິກຖາ; ທ. ສ. ອຏ຺ຐ. ນິທານກຖາ);

តទេតំ តត្ថ សុត្តបិដកទេសនា អាគតំ, ឥធ បន បិដកត្តយទេសនា យោជេតព្ពា “ទ្វាទស បទានិ សុត្ត”ន្តិ វុត្តំ, យំ បរិយត្តិសាសនន្តិ អត្ថោ។ តំ សព្ពន្តិ តំ “សុត្ត”ន្តិ វុត្តំ សកលំ ពុទ្ធវចនំ។ ព្យញ្ជនញ្ច អត្ថោ ចាតិ ព្យញ្ជនញ្ចេវ តទត្ថោ ច។ យទា “ទ្វាទស បទានិ សុត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – អត្ថសូចនាទិតោ សុត្តំ បរិយត្តិធម្មោ, តញ្ច សព្ពំ អត្ថតោ ទ្វាទស បទានិ ឆ ព្យញ្ជនបទានិ ចេវ ឆ អត្ថបទានិ ចាតិ។ អថ វា យទេតំ “សាសនវរ”ន្តិ វុត្តំ, តំ សព្ពំ សុត្តំ, បរិយត្តិសាសនស្ស អធិប្បេតត្តា។ អត្ថតោ បន ទ្វាទស បទានិ, ព្យញ្ជនត្ថបទសមុទាយភាវតោ។ យថាហ – “ព្យញ្ជនញ្ច អត្ថោ ចា”តិ។ តំ វិញ្ញេយ្យំ ឧភយន្តិ យស្មិំ ព្យញ្ជនេ អត្ថេ ច វចនវចនីយភាវេន សព្ពត្ថ សុត្តវោហារោ, តទុភយំ សរូបតោ វិញ្ញាតព្ពំ តត្ថ កតមំ ព្យញ្ជនំ កតមោ អត្ថោតិ? តេនេវាហ – “កោ អត្ថោ ព្យញ្ជនំ កតម”ន្តិ។

ឯវំ “សាសនវរ”ន្តិ វុត្តស្ស សុត្តស្ស បរិយត្តិភាវំ តស្ស ច អត្ថព្យញ្ជនបទភាវេន វេទិតត្តំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តស្ស បវិចយុបាយំ នេត្តិប្បករណំ បទត្ថវិភាគេន ទស្សេន្តោ “សោឡស ហារា”តិ គាថមាហ។

តត្ថ សោឡស ហារា ឯតិស្សាតិ សោឡសហារា។ បញ្ចនយា អដ្ឋារសមូលបទានិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ អថ វា សោឡស ហារា សោឡសហារា។ ឯវំ ឥតរត្ថាបិ។ ហារនយមូលបទានិ ឯវ ហិ សង្ខេបតោ វិត្ថារតោ ច ភាសិតានិ នេត្តីតិ។ សាសនស្ស បរិយេដ្ឋីតិ សាសនស្ស អត្ថបរិយេសនា, បរិយត្តិសាសនស្ស អត្ថសំវណ្ណនាតិ អត្ថោ, សកលស្សេវ វា សាសនស្ស អត្ថវិចារណាតិ អត្ថោ។ បដិបត្តិបដិវេធេបិ ហិ នេត្តិនយានុសារេន អធិគន្តព្ពន្តិ។ មហាកច្ចានេនាតិ កច្ចោតិ បុរាតនោ ឥសិ, តស្ស វំសាលង្ការភូតាយំ មហាថេរោ “កច្ចានោ”តិ វុច្ចតិ។ មហាកច្ចានោតិ បន បូជាវចនំ, យថា មហាមោគ្គល្លានោតិ, “កច្ចាយនគោត្តនិទ្ទិដ្ឋា”តិបិ បាឋោ។ អយញ្ច គាថា នេត្តិំ សង្គាយន្តេហិ បករណត្ថសង្គហវសេន ឋបិតាតិ ទដ្ឋព្ពា។ យថា ចាយំ, ឯវំ ហារវិភង្គវារេ តំតំហារនិទ្ទេសនិគមនេ “តេនាហ អាយស្មា”តិអាទិវចនំ, ហារាទិសមុទាយភូតាយំ នេត្តិយំ ព្យញ្ជនត្ថសមុទាយេ ច សុត្តេ កិំ កេន វិចីយតីតិ វិចារណាយំ អាហ – “ហារា ព្យញ្ជនវិចយោ”តិអាទិ។

តត្ថ សោឡសបិ ហារា មូលបទនិទ្ធារណមុខេន ព្យញ្ជនមុខេន ច សុត្តស្ស សំវណ្ណនា ហោន្តិ, ន តថា វិយ មូលបទសង្ខាតសភាវធម្មនិទ្ធារណមុខេនាតិ តេ “ព្យញ្ជនវិចយោ សុត្តស្សា”តិ វុត្តា។ អត្ថនយា បន យថាវុត្តអត្ថមុខេន សុត្តស្ស អត្ថសម្បដិបត្តិយា ហោន្តីតិ អាហ – “នយា តយោ ច សុត្តត្ថោ”តិ។ អយញ្ច វិចារណា បរតោបិ អាគមិស្សតិ។ កេចិ “នយោ ចា”តិ បឋន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ។ ឧភយំ បរិគ្គហិតន្តិ ហារា នយា ចាតិ ឯវំ ឧភយំ សុត្តស្ស អត្ថនិទ្ធារណវសេន បរិសមត្តតោ គហិតំ សទ្ធា សុត្តេ យោជិតំ។ វុច្ចតិ សុត្តំ វទតិ សំវណ្ណេតិ។ កថំ? យថាសុត្តំ សុត្តានុរូបំ, យំ សុត្តំ យថា សំវណ្ណេតព្ពំ, តថា សំវណ្ណេតីតិ អត្ថោ។ យំ យំ សុត្តន្តិ វា យថាសុត្តំ, សព្ពំ សុត្តន្តិ អត្ថោ។ នេត្តិយា ហិ សំវណ្ណេតុំ អសក្កុណេយ្យំ នាម សុត្តំ នត្ថីតិ។

ឥទានិ យំ វុត្តំ – “សាសនវរំ វិទូហិ ញេយ្យ”ន្តិ, តត្ថ នេត្តិសំវណ្ណនាយ វិសយភូតំ បរិយត្តិធម្មមេវ បការន្តរេន និយមេត្វា ទស្សេតុំ “យា វេចា”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ អត្ថេសុ កតបរិច្ឆេទោ ព្យញ្ជនប្បភេទោ ទេសនា, យោ បរិយាយោតិ វុច្ចតិ។ តទេវ ទេសិតំ តាយ ទេសនាយ បវេទិតត្តា តក្កយន្តា វិមុត្តាយតនសីសេន បរិចយំ គនោត្តានំ អនុបិលាបរិតិត្ថានបរិយោសានានំ សព្យត្តីនំ ហេតុភាវេន ឧគ្គហេត្វា ចិន្តាមយំ, តក្កវិតក្កយុត្តស្ស វា លោកិយស្ស អភាវេន នទេវ ខ្វំ ចិន្តាមយន្តិ ពុទ្ធវចនំ ទស្សេតិ យា ទេវ...បេ... ចិន្តាមយន្តិ។ នវមាតិ នយំ វិជានតេ ហារសម្បត្តិ, តិព្យាទិសម្បត្តិ ទេវតំ គុម្ពំ អយមានុបុព្ពីតិ អយំ វុត្តនយា អនុបុព្ពី ហារនយានំ អនុក្កមោ, អនុក្កមេន វុត្តនយា ហារនយាតិ អត្ថោ។ នវវិធសុត្តន្តបរិយេដ្ឋីតិ សុត្តាទិវសេន នវង្គស្ស សាសនស្ស បរិយេសនា, អត្ថវិចារណាតិ អត្ថោ។ សាធិអត្ថេ វា ឯតំ បច្ចត្តំ នវវិធសុត្តន្តបរិយេដ្ឋិយា អនុបុព្ពីតិ។ អថ វា អនុបុព្ពីតិ ករណត្ថេ បច្ចត្តំ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថាវុត្តវិជានតេ សាធិសម្បត្តិ វុត្តនយាយ ហារនយានុបុព្ពិយា អយំ នវវិធសុត្តន្តស្ស អត្ថបរិយេសនាតិ។

ឯត្ថាហ – កថំ បនេត្ថ លោកុត្តរានិ សុត្តការោ, សុត្តការេ ច ទេវំ កថំ សាសនស្ស នវង្គភាវោ។ យថា សង្គហេសុ វុត្តំ "សគាថកំ សុត្តំ គេយ្យំ, និគ្គាថកំ សុត្តំ វេយ្យាករណ"ន្តិ, តថា ច សតិ សុត្តង្គមេវ ន សិយា។ អថាបិ វិសុំ សុត្តង្គំ សិយា, មង្គលសុត្តាទីនំ (ខុ. បា. ៥.១ អាទយោ; សុ. និ. ២៦១ អាទយោ) សុត្តង្គសង្គហោ ន សិយា, គាថាភាវតោ ធម្មបទាទីនំ វិយ, គេយ្យង្គសង្គហោ វា សិយា, សគាថកត្តា សគាថវគ្គស្ស វិយ, តថា ឧភតោវិភង្គាទីសុ សគាថកប្បទេសានន្តិ។ វុច្ចតេ –

សុត្តន្តិ សាមញ្ញវិធិ, វិសេសវិធយោ បរេ;

សនិមិត្តា និរុឡ្ហត្តា, សហតាញ្ញេន នាញ្ញតោ។

សព្ពស្សាបិ ហិ ពុទ្ធវចនស្ស សុត្តន្តិ អយំ សាមញ្ញវិធិ។ តថា ហិ "ឯត្តកំ តស្ស ភគវតោ សុត្តាគតំ សុត្តបរិយាបន្នំ (បាចិ. ១៣១), សាវត្ថិយា សុត្តវិភង្គេ, សកវាទេ បញ្ច សុត្តសតានី"តិអាទិវចនតោ វិនយាភិធម្មបរិយត្តិវិសេសេសុបិ សុត្តវោហារោ ទិស្សតិ។ តទេកទេសេសុ បន គេយ្យាទយោ វិសេសវិធយោ តេន តេន និមិត្តេន បតិដ្ឋិតា។ តថា ហិ គេយ្យស្ស សគាថកត្តំ តប្ភាវនិមិត្តំ។ លោកេបិ ហិ សសិលោកំ សគាថកំ វា ចុណ្ណិយគន្ថំ គេយ្យ"ន្តិ វទន្តិ។ គាថាវិរហេ បន សតិ បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជនភាវោ វេយ្យាករណស្ស បុច្ឆាវិស្សជ្ជនំហិ "ព្យាករណ"ន្តិ វុច្ចតិ។ ព្យាករណមេវ វេយ្យាករណន្តិ។ ឯវំ សន្តេ សគាថកានំបិ បញ្ហាវិស្សជ្ជនវសេន បវត្តានំ វេយ្យាករណភាវោ អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ, គេយ្យាទិសញ្ញានំ អនោកាសភាវតោ "គាថាវិរហេ សតី"តិ វិសេសិតត្តា ច។ តថា ហិ ធម្មបទាទីសុ កេវលំ គាថាពន្ធេសុ សគាថកត្តេបិ សោមនស្សញាណមយិកគាថាយុត្តេសុ "វុត្តញ្ហេត"ន្តិអាទិវចនសម្ពន្ធេសុ អព្ភុតធម្មបដិសំយុត្តេសុ ច សុត្តវិសេសេសុ យថាក្កមំ គាថាឧទានិតិវុត្តកអព្ភុតធម្មសញ្ញា បតិដ្ឋិតា, តថា សតិបិ គាថាពន្ធភាវេ ភគវតោ អតីតាសុ ជាតីសុ ចរិយានុភាវប្បកាសកេសុ ជាតកសញ្ញា។ សតិបិ បញ្ហាវិស្សជ្ជនភាវេ សគាថកត្តេ ច កេសុចិ សុត្តន្តេសុ វេទស្ស លភាបនតោ វេទល្លសញ្ញា បតិដ្ឋិតាតិ ឯវំ តេន តេន សគាថកត្តាទិនា និមិត្តេន តេសុ តេសុ សុត្តវិសេសេសុ គេយ្យាទិសញ្ញា បតិដ្ឋិតាតិ វិសេសវិធយោ សុត្តង្គតោ បរេ គេយ្យាទយោ។

ឃំ បគេត្វ កោឃ្យក្កាឌិតិយិត្តុទហិតំ ឃុត្តំ, តំ ឃុត្តក្ក ចិសេឃឃប្ណាបរិហារេត ឃាយប្ណាឃប្ណាឃ បចត្តគេតាតិ។ តត្យ ច ឃកាធកំ ឃុត្តំ កោឃ្យំ, តិក្កាធកំ ឃុត្តំ ចេឃ្យាពទលាត្តិ ឃុត្តក្ក គ ឃយ្កុចតីតិ ចោងគា តងចត្វា ៩ចាតិ? គ តងចត្វា, សោឆិតត្តា។ សោឆិតត្យាឫរេត្តា កាធាចិទហេ ឃតិ ឫច្ឆាចិឃ្យឌ្ជគកាចោ ចេឃ្យាពទលាឃ្យ តក្កាចតិយិត្តត្តិ។ ឃច្បា ចុត្តំ – "កាធាកាចតោ យក្កលឃុត្តាឌីតំ ឃុត្តក្កឃក្កហោ គ ឃិឃា"តិ, តយ្យិ គ, តិទុឡហត្តា។ តិទុឡហោ ហិ យក្កលឃុត្តាឌីឃុ ឃុត្តកាចោ, គ ហិ តាតិ ឆយ្ឫបងព្យុ្ឌចំឃាងឃោ ចិឃ កាធាកាចេគ បប្ណាតាតិ, កិត្តុ ឃុត្តកាចេគេច។ តេគេច ហិ អដ្ឋកធាឃំ "ឃុត្តគាយក"ត្តិ គាយក្កហលំ កតំ។

ឃំ បគ ចុត្តំ "ឃកាធកត្តា កោឃ្យក្កឃក្កហោ ចា ឃិឃា"តិ, តងបិ គត្ថិ, ឃស្មា ឃហតាតេប្ណាគ។ ឃហ កាធាហីតិ ហិ ឃកាធកំ។ ឃហកាចោ ច គាឃ អត្វតោ អគេប្ណាគ ហោតិ, គ ច យក្កលឃុត្តាឌីឃុ កាធាចិតិយុត្តោ កោចិ ឃុត្តប្បចេងឃោ អត្ថិ។ ឃោ ឃហ កាធាហីតិ ចុច្ចេឃ្យ, គ ច ឃយុតាឃោ គាឃ កោចិ អត្ថិ។ ឃងបិ ចុត្តំ – "ក្ខគោតាចិកក្កាឌីឃុ ឃកាធកប្បចេងឃាតំ កោឃ្យក្កឃក្កហោ ឃិឃា"តិ, តងបិ គ អប្ណាគោតា។ អប្ណា ៩ច ហិ តា កាធា, ឌាតកាឌិបរិឃាបគ្គត្តា។ អគោតា គ តាហិ ក្ខគោតាចិកក្កាឌីតំ កោឃ្យក្កកាចោតិ ៩ចំ ឃុត្តាឌីតំ អក្កាតំ អប្ណាយប្ណាឃក្កទាកាចោ ចេចិតព្វោ។ ឃស្មា បគ ឃប្ណាយ្យិ ព្យុ្ឌចចតំ ឃធាចុត្តគេឃគ អត្វាតំ ឃុចគាឌិអត្វេគ ឃុត្តគ្គេច ចុច្ចតិ, តស្មា ចុត្តំ – "គចចិឆឃុត្តគ្គបរិយេឌ្ឋី"តិ។

ឃក្កហចារេប្ណគា តិដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២. ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

១. ឯវំ សង្គហវារេន សង្ខេបតោ ទស្សិតេ ហារាទយោ ឥទានិ វិភាគេន ទស្សេតុំ “តត្ថ កតមេ សោឡស ហារា”តិអាទិទេសនា អារទ្ធា។ តត្ថ តត្ថាតិ យំ វុត្តំ – “សោឡសហារា នេត្តី”តិ, តស្មិំ វចនេ, តិស្សំ វា កថាយំ, យានិ ហារនយមូលបទានិ សង្ខិត្តានិ, តេសូតិ អត្ថោ។ កតមេតិ បុច្ឆាវចនំ។ បុច្ឆា ច នាមេសា បញ្ចវិធា អទិដ្ឋជោតនាបុច្ឆា ទិដ្ឋសំសន្ទនាបុច្ឆា វិមតិច្ឆេទនាបុច្ឆា អនុមតិបុច្ឆា កថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ។ តាសុ អយំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា។ សោឡសាតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ តេន តេសំ ន តតោ ឧទ្ធំ អធោ វាតិ ឯតបរមតំ ទស្សេតិ។ សា ឯតបរមតា បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ ហារាតិ គណនបរិច្ឆិន្នានំ សាមញ្ញតោ ទស្សនំ។ ទេសនា វិចយោតិអាទិ សរូបទស្សនំ។

តត្ថ កតមេ ហារា? ហរីយន្តិ ឯតេហិ, ឯត្ថ វា សុត្តគេយ្យាទិវិសយា អញ្ញាណសំសយវិបល្លាសាតិ ហារា, ហរន្តិ វា សយំ តានិ, ហរណមត្តមេវ វាតិ ហារា ផលូបចារេន។ អថ វា ហរីយន្តិ វោហរីយន្តិ សម្មាសំវណ្ណកសម្មាបដិគ្គាហកេហិ សម្មស្ស ឧគ្គហណវសេនាតិ ហារា។ អថ វា ហារា វិយាតិ ហារា។ យថា ហិ អនេករតនាវលិសមូហោ ហារសង្ខាតោ អត្តនោ អវយវភូតរតនសមុទយស្សហិ សមុប្បជ្ជនីយមានហិលាទសុខោ ហុត្វា តទុបភោគិជនសរីរសន្តាបំ និទាឃបរិឡាហូបជនិតំ វូបសមេតិ, ឯវមេវិមេ នានាវិធបរមត្ថរតនប្បភាវា សំវណ្ណនាវិសេសា អត្តនោ អវយវភូតបរមត្ថរតនាធិគមេន សមុប្បាទិយមានតិត្តិសុខា សម្មាបដិគ្គាហកជនហទយបរិតាបំ កាមរាគាទិកិលេសហេតុកំ វូបសមេន្តីតិ។ អថ វា ហារយន្តិ អញ្ញាណាទីនំ ហារំ អបនយំ ករោន្តិ អាទិកត្តីតិ វា ហារា។ អថ វា សោតុជនចិត្តស្ស ហរណតោ រមណតោ ច ហារា និរុត្តិនយេន, យថា – “ភវេសុ វន្តគមនោ ភគវា”តិ (វិសុទ្ធិ. ១.១៣; បារា. អដ្ឋ. ១.១ វេរញ្ជកណ្ឌវណ្ណនា)។ អយំ តាវ ហារានំ សាធារណតោ អត្ថោ។

អសាធារណតោ បន ទេសីយតិ សំវណ្ណីយតិ ឯតាយ សុត្តត្ថោតិ ទេសនា, ទេសនាសហចរណតោ វា ទេសនា។ ននុ ច អញ្ញេបិ ហារា ទេសនាសង្ខាតស្ស សុត្តស្ស អត្ថសំវណ្ណនតោ ទេសនាសហចារិនោ វាតិ? សច្ចមេតំ, អយំ បន ហារោ យេភុយ្យេន យថារុតវសេនេវ វិញ្ញាយមានោ ទេសនាយ សហ ចរតីតិ វត្តព្វតំ អរហតិ, ន តថា បរេ។ ន ហិ អស្សាទាទីនវនិស្សរណាទិសន្និស្សយរហិតា សុត្តទេសនា អត្ថិ។ អស្សាទាទិសន្និស្សយនវិភាវនលក្ខណោ ចាយំ ហារោតិ។

វិចិយន្តិ ឯតេន, ឯត្ថ វា បទបញ្ហាទយោ, វិចិនាតិ ឯវ វា តេសន្តិ វិចយោ។ បវិចយំ បន វិចិនាតីតិ វិចយោតិ អយមេវត្ថោ ទស្សិតោ។

យុត្តីតិ ឧបបត្តិសាធនយុត្តិ, ហារោ បន យុត្តិវិចារណា យុត្តិ ឧត្តរបទលោបេន “រូបភវោ រូប”ន្តិ យថា, យុត្តិសហចរណតោ វា។ សេសាបិ ទេសនាហារេ វុត្តនយេន អត្ថោ វិត្ថារេតព្វោ។

បច្ឆាតត្តិ អាសត្តការណ៍, ពួឆាបិ បច្ឆាតចិចារណាតិអាឌិ ចុត្តតយេតច ចេឌិតត្ថា៉

លក្ខីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា ឧកលក្ខណា ឆយ្យា អចុត្តាបិ ឧកចចេតភាតិ លក្ខណ៍៉

ចិឃ្ញុហិយត្តិ ចិភារេកភ បិល្ហីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចាតិ ញ្ញុេហា៉ តិខ្លចភាឌិតំ ឞុទេត្ត ឆឞ្យិយយាភាតំ ចតុត្តំ ញ្ញុេហាតិ ចតុញ្ញុេហា, ចតុត្តំ ចា ញ្ញុេហា ឧត្តាតិ ចតុញ្ញុេហា៉

អាចដ្ឋីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា សភាកា ចិសភាកា ច ឆយ្យា, ចេតស៊ំ ចា អាចដ្ឋតត្តិ អាចដ្ឋោ៉

ចិកឌីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា សាឆារណាសាឆារណាតំ ស៊កិលេសចេចាតាតឆយ្យាតំ ក្ខុយិយោតិ ចិកត្តិ, ចិកឌតំ ចា ឧទេតស៊ំ ក្ខុយិយាតិ ចិកត្តិ៉

បឌិបក្ខចេសត បទិចត្តីយត្តិ ខ្ពុយិតា, ឧត្ត ចា ឞុទេត្ត ចុត្តឆយ្យា, បទិចត្តតំ ចា ចេតសត្តិ បទិចត្តតោ៉

ចិចិឆំ ចនតំ ឧកស្សេចត្តស្ស ចាចកេយត្តាតិ ចិចនតំ, ចិចនតយេច ចេចចនតំ, ចិចិឆំ ចុត្តតិ ឧទេតភ អត្តោតិ ចា ចិចនតំ៉ សេស៊ំ ចុត្តតយេច៉

បកាចេហិ បតេឆចេតា ចា ខាបីយត្តិ ខ្ពុយិតា, ឧត្ត ចា អត្តាតិ បញ្ញត្តិ៉

ឃ្លាតាទីយត្តិ អភុប្បចេចសីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា ឞុត្តាកាតា ឆយ្យា បឌិក្ខសយុប្បាតាឌីស្វតិ ឃ្លាតចណោ៉

សេសាឌីយត្តិ សយាឌីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា ឞុទេត្ត បតបតត្តបញ្ញាទេស្អាតិ សេសាឆតោ៉

អឆិដ្ឋីយត្តិ អភុបចត្តីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា សាយញ្ញាចិសេសក្ខុតា ឆយ្យា ចិតា ចិកេបេ្យតាតិ អឆិដ្ឋាតោ៉

បទិកេទាតិ អភិសង្ខេទាតិ ឞលត្តិ បទិក្ខាេទា, តេហតុ បក្ខេយា ច, បទិក្ខាទំ អាចិក្ខតីតិ បទិក្ខាេទា, ហាេទា, បទិក្ខាទចិសយត្តា បទិក្ខាទសហចទណេតា ចា បទិក្ខាេទា៉

សយាេទាបីយត្តិ ឧទេតភ, ឧត្ត ចា បច្ឆាតាឌិយុទេឃត ឆយ្យាតិ សយាេទាបតោ៉ សត្តត្ត ច កាចសាឆតចេសតាបិ អតេត្តា សយ្យចតីតិ តស្សាបិ ចេសត ឈោទេឌតត្ថា៉

តស្សាតិ ឃធាទុត្តស្ស ហារុះក្ដេឝស្ស៑ អត្ថាីតីតិ ទុត្តះស្សចត្តស្ស ឝុលក្កហលត្ថំ អត្ថបន្នា កាឃតកាធា, តាឝុ ឌ្ឍសាតកាធាឃ អត្ថះតា អសំកិល្ហាតិ បគះទ្ទូត សក្ដះះហិតា, ះតត ឃឌីបិ ះពឌិ ហារា អញ្ញាឃញ្ញា អចិសិដ្ឋា ចិឃ ឌិស្សត្តិ, តធាបិ ះតសំ អត្ថះតា សក្ដះរា តត្ថីតិ ឌះស្សតិ៑ ះសា ឥ ះតសំ អសក្ដះរា លក្ខលតិះក្ដះឝ ឝុបិពះដៃ ះហាតិ៑ ឲះតសះញ្ចចាតិ ឲះតសំ ះសាឮអសត្ថំ ហារាត់៑ ឃធា អសក្ដះរា, តធា ះចច កចតិ៑ កិំ កចតិ? ចិត្តាះតឃា ចិត្តាះះត៑ តឃចិកត្តិ តះឃត ក្ខបិះឃត ឌាោះឃត ចិការះកា៑ ឲះតត ត់ ឲច អសក្កិល្ហាត់ ចិការះចតិ៑ ះពឌិ “ចិត្តាះតឃា”តិ បឌត្តិ, ត់ ត ឝុត្ដះំ, អឃញ្ចា កាធា ះពឝុឌិ ះបិត្តះពឝុ តត្ថិ៑

៣៑ ឲចំ ហារះះ ក្ខឌ្ដិសិត្វា ត្ហឌាតិ តះឃ ក្ខឌ្ដិសិត់ “តត្ថ ពតះឃ”តិអាឌិ ទុត្តំ៑ តត្ថ តឃត្តិ សំកិះលះឝ ះធាឌាតាតិ ឥ ចិកាពះតា ឌាោះបត្ដីតិ តឃា, តឹឃត្តិ ចា តាតិ ឲះតហិ , ឲត្ថ ចាតិ តឃា, តឃតឃត្តះឃច ចាតិ តឃា, តឹឃត្តិ ចា សឃំ ឌឃ្ចពមិះពហិ ក្ខបតឹឃត្តិ ឝុត្តស្ស អត្ថបចិចឃត្តត្តិ តឃា៑ អច ចា តឃា ចិឃាតិ តឃា៑ ឃធា ហិ ឲពត្តាឌះឃា តឃា សឃ្ចា បឌីចិត្ត្រឃឃាតា បច្ចឃបច្ចឃុប្បត្តឌឃ្ចាត់ ឃធាក្កឃំ សឃ្ចត្តចិកាពញ្ញាបិះចិះហាតុក្ខបចលកាចឌស្សះតត អសក្ដះតា សឃ្ចតិសច្ចបះឃត្តសច្ចាត់ សកាចំ បះចឌឃត្តា បះឃត្តសច្ចប្បដិះចឌាឃ សំចត្តត្តិ, ឲចះឃះតបិ ពញ្ញក្កសប្បដិកាពឌឃ្ចិកាពឌស្សះតត អចិបរិតឝុត្តាតាចះពៃឌាឃ អភិសឃ្កលត្តា ះចះតឃ្យាត់ ចត្យសច្ចប្បដិះចឌាឃ សំចត្តត្តិ៑ អច ចា បរិឃត្តិអត្ថស្ស តឃតះតា សំកិះលសះតា ឃឃតះតា ឥ តឃា តិរុត្តិតះឃត៑

តត្តិឃាចះដ្ឋាតិអាឌីសុ តត្តិឃាចដ្ឋស្ស ចិឃ អាចះដ្ឋា ឲតស្សាតិ តត្តិឃាចះដ្ឋា, ឃធា ហិ តត្តិឃាចះដ្ឋា អះត្តាឌិះតត បឌាតាចឃះចត ឌាហិដ្ឋា អាចដ្ឋតិ, ឲចឃឃញ្ញិ តះឃាតិ អះត្តា៑ អច ចា តត្តិឃា តញ្ញាឃ បះឃាឌស្ស ចា អាចះដ្ឋា ឲត្ថាតិ តត្តិឃាចះដ្ឋា៑ តីហិ អចឃះចហិ ះលិកាឌីហិ សំកិះលសបះក្ខ អះលិកាឌីហិ ឥ ះធាឌាតបះក្ខ ឝុក្ខះលិ ះសាកះតាតិ តិឝុក្ខះលិ៑ អសត្តាសតឌចបះក្កឃាឌិចិះសះឃាះកត សីះហា កកចា, តស្ស ចិក្កិឡឌ្ដិត់ ះឌះតាចឌីពឃ្ចុក្ខះតា ចិហាះរាតិ ពត្វា ចិបល្លាសតប្បដិបក្ខបរិឌីបតះតា សីហស្ស ចិក្កិឡឌ្ដិត់ ឲត្វាតិ សីហចិក្កិឡឌ្ដិះតា, តះឃា៑ ឌាលចិះសះឃាកឌីបតះតា ចា សីហចិក្កិឡឌ្ដិតសឌិសត្តា តះឃា សីហចិក្កិឡឌ្ដិះតា៑ ឌាលចិះសះឃា ះចត្ថ សក្ដឌិឌាល់, ឌសឌាលិតិ ឲច ចា៑ អត្ថតឃត្តឃឌីសាកាះចត ពុសលិឌីឌឃ្ចាត់ អាះលិចត់ ឌិសាះលិចត់៑ តធា អាះលិចិតាត់ ះតសំ ឌឃ្ចាត់ អត្ថតឃត្តឃះឃាឌះត សឃាតឃតះតា អក្ដះសា ចិឃ អក្កះសា៑ កាធាឝុ លះញ្ចាតិ បកាះសតិ ឝុត្តត្ថត្តិ លញ្ចះកា, តះឃា ឥ ះសា លញ្ចះកា ចាតិ តឃលញ្ចះកា៑ ពតាតិ ឌាតា, ឃតាតិ អះត្តា៑ ះសា ឲច ចា បិះធា៑ ះសសំ ទុត្តតះឃត ះចឌិតត្ថា៑

៣៑ ឲចំ តះឃបិ ក្ខឌ្ដិសិត្វា ត្ហឌាតិ ឝ្ចលបឌាតិ ក្ខឌ្ដិសិត់ “តត្ថ ពតឃាតី”តិអាឌិ អាះក្ដំ៑ តត្ថ ឝ្ចលិតិ ឥ តាតិ តឃាត់ បដ្ឋាតកាកាតញ្ចា បតិដ្ឋាកាចះតា បឌាតិ ឥ អឌិពឝ្ចបិឃកាចះតា ះពាដ្ឋាសកាចះតា ចាតិ ឝ្ចលបឌាតិ៑ ះពាសល្លសឃ្ចតះដ្ឋត, ពុដ្ឋិតាត់ ចា បិបឌឃ្ចាត់ សលតះតា ចិក្ខិសតះតា, ពុសាត់ ចា រាកាឌីត់ លចតះតា, ពុសា ចិឃ ចា លចតះតា, ពុះសត ចា ឌាោះលាត លិតត្ថះតា បចះទ្ធតត្ថះតា ពុសលិតិ, តប្បដិបក្ខះតា អពុសលិតីតិ បគះត្វា ះចឌិតះត្ថា៑

ឯវំ គណនបរិច្ឆេទតោ ជាតិភេទតោ ច មូលបទានិ ទស្សេត្វា ឥទានិ សរូបតោ ទស្សេន្តោ សំកិលេសបក្ខេយេវ បទំ ឧទ្ទិសតិ “តណ្ហា”តិអាទីសុ។ តត្ថ តសតិ បរិតសតីតិ តណ្ហា។ អវិន្ទិយំ វិន្ទតិ, វិន្ទិយំ ន វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា, វិជ្ជាបដិបក្ខាតិ វា អវិជ្ជា។ លុព្ភន្តិ តេន, សយំ វា លុព្ភតិ, លុព្ភនមត្តមេវ វា សោតិ លោភោ។ ទោសមោហេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អសុភេ “សុភ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញា សុភសញ្ញា។ សុខសញ្ញាទីសុបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។ សង្គហត្ថិ កាលតោ សមាសនត្ថិ សមោធានំ។

បច្ចនីកធម្មេ សមេតីតិ សមថោ។ អនិច្ចាទីហិ វិវិធេហិ អាការេហិ បស្សតីតិ វិបស្សនា។ អលោភាទយោ លោភាទិបដិបក្ខតោ វេទិតព្វា។ អសុភេ “អសុភ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញា អសុភសញ្ញា, កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ សញ្ញាសីសេន ហិ ទេសិតា។ ទុក្ខសញ្ញាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

ឥទំ ឋានន្តិ ឥទំ ចតុព្ពិធស្ស អត្ថស្ស វិបរិយាសាការេន គហណំ អវត្វា ឋានំ ទានំ ឋានំ, សង្គហវចនន្តិ អត្ថោ។ “ចត្តារោ វិបល្លាសា”តិបិ វុត្តោ។ កិលេសភូមីតិ សំកិលេសភូមិ សន្តានំ អកុសលធម្មានំ សមោធានដ្ឋានត្តា។ កុសលានំ យានិ តីណិ មូលានិ “កុសលានី”តិបិ វុត្តានិ សតិបដ្ឋានាតិ អសុភសញ្ញាទយោ សន្ធាយាហ។ ឥន្ទ្រិយភូមីតិ សទ្ធាទីនំ វិមុត្តិបរិបាចនិន្ទ្រិយានំ សមោធានដ្ឋានត្តា។ ពុត្តំ យុត្តីតិ យោនិយន្តិ វោតិ បតប្ពតោ, អវសានេ ច វិសិតោ។ តេន ឯតេ ឯវាតិ ទស្សេតិ អដ្ឋារសេវាតិ វា មូលបទាតិ មូលបទានិ, លិង្គវិបល្លាសោ វា។

ឋិតិវសេនាតិ ភណ្ណិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២. និទ្ទេសវារវណ្ណនា

៤. ឯវំ ឧទ្ទិដ្ឋេ ហារាទយោ និទ្ទិសិតុំ “តត្ថ សង្ខេបតោ”តិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ ឧទ្ទេសបាឋេ. សង្ខេបតោ នេត្តិ កិត្តិតាតិ សមាសតោ នេត្តិប្បករណំ កថិតំ. ហារនយមូលបទានញ្ហិ សរូបទស្សនំ ឧទ្ទេសបាឋេន កតន្តិ. ឯត្ថ ច ហារនយានំ –

សាមញ្ញតោ វិសេសេន, បទត្ថោ លក្ខណំ កមោ;

ឧត្តានតា ច ហេត្វាទិ, វេទិតត្ថា ហិ វិញ្ញុតា.

តេសុ អវិសេសតោ វិសេសតោ ច ហារនយានំ អត្ថោ ទស្សិតោ. លក្ខណាទីសុ បន អវិសេសតោ សង្ខេបិ ហារា នយា ច យថាក្កមំ ព្យញ្ជនត្ថយុត្តេន នវង្គស្ស សាសនស្ស អត្ថសំវណ្ណនលក្ខណា. វិសេសតោ បន តស្ស តស្ស ហារស្ស នយស្ស ច លក្ខណំ និទ្ទេសេ ឯវ កថយិស្សាម. កមាទីនិ ច យស្មា តេសំ លក្ខណេសុ ញាតេសុ វិញ្ញាយន្តិ ហោន្តិ, តស្មា តានិបិ និទ្ទេសតោ បរតោ បកាសយិស្សាម.

ហារសង្ខេបោ

១. យា បន អស្សាទាទីនវតាតិអាទិកា និទ្ទេសគាថា, តាសុ អស្សាទាទីនវតាតិ អស្សាទោ អាទីនវតាតិ បទវិភាគោ. អាទីនវតាតិ ច អាទីនវោ ឯវ. កេចិ “អស្សាទាទីនវតោ”តិ បឋន្តិ, តំ ន សុន្ទរំ. តត្ថ អស្សាទីយតីតិ អស្សាទោ, សុខំ សោមនស្សញ្ច. វុត្តញ្ហេតំ – “យំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ, អយំ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ អស្សាទោ”តិ (ម. និ. ១.១៦៦; សំ. និ. ២.២៦). យថា ចេតំ សុខំ សោមនស្សំ, ឯវំ ឥដ្ឋារម្មណម្បិ. វុត្តម្បិ ចេតំ – “សោ តទស្សាទេតិ តំ និកាមេតី”តិ “រូបំ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ, តំ អារព្ភ រាគោ ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤២៤), “សំយោជនីយេសុ, ភិក្ខវេ, ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សិនោ”តិ (សំ. និ. ២.៥២) ច. អស្សាទេតិ ឧនាយាតិ វា អស្សាទោ, តណ្ហា. តណ្ហាយ ហិ ការណភូតាយ បុគ្គលោ សុខម្បិ សុខារម្មណម្បិ អស្សាទេតិ. យថា ច តណ្ហា, ឯវំ វិបល្លាសាបិ. វិបល្លាសវសេន ហិ សត្តា អនិដ្ឋម្បិ អារម្មណំ ឥដ្ឋាការេន អស្សាទេន្តិ, ឯវំ វេទនាយ សង្ខេបំ តេភូមកសង្ខាតំ តណ្ហាយ វិបល្លាសានញ្ច អស្សាទវិធានោ វេទិតព្វោ.

កថំ បន ទុក្ខាទុក្ខមសុខវេទនានំ អស្សាទនីយតាតិ? វិបល្លាសតោ សុខបរិយាយសព្ភាវតោ ច. តថា ហិ វុត្តំ – “សុខា ខោ, អាវុសោ វិសាខ, វេទនា ឋិតិសុខា វិបរិណាមទុក្ខា. ទុក្ខា វេទនា ឋិតិទុក្ខា វិបរិណាមសុខា, អទុក្ខមសុខា វេទនា ញាណសុខា អញ្ញាណទុក្ខា”តិ (ម. និ. ១.៤៦៥). តត្ថ វេទនាយ អដ្ឋសតបរិយាយវសេន, តេភូមកសង្ខារានំ និក្ខេបកណ្ឌរូបកណ្ឌវសេន, តណ្ហាយ សំកិលេសវត្ថុវិភង្គ និក្ខេបកណ្ឌេ ច តណ្ហានិទ្ទេសវសេន, វិបល្លាសានំ សុខសញ្ញាទិវសេន ទ្វាទសទិដ្ឋិគតវសេន ច វិភាគោ វេទិតព្វោ.

អាឌីតចេចា ទុក្ខា ចេចតា ពិសេ្សាបិ ចា ទុក្ខតា អឆ ចា បសេ្ឋាបិ តោក្ខមកា បដ្ឋាទា អាឌីតចេចា អាឌីតំ អពិចិយ កបលំ ចាតិ បចត្តតីពិពិ អាឌីតចេចា, កបលាយតុសេ្សា, ទុចំបកាចា ច តោក្ខមកា ឆយ្ទា អតិច្ចតាឌីចេយាចេកត ឃចេតា ពត្វ អាឌីតចាតុបស្សតា អាទេន្ដចិបស្សកាតំ ឃឆាក្វតឆយាពិ ចុច្ចតិ ពឆា ច ចុត្តំ – “ឃំ, កិក្ខចេ, បញ្ចាបិទាតក្ខន្ធា អតិច្ចា ទុក្ខា ចិបរិណាមធម្មា, អយំ បញ្ចាសុ រូបិទាតក្ខន្ធេសុ អាឌីតចេចា”ពិ ពស្មា អាឌីតចេចា ទុក្ខបច្ចកិច្ចេបក្វតាតំ ឌាពិឃាឌីតំ អតិច្ចតាឌីតំ ច្វាចត្តាលិសាយ អាកាទាតញ្ញ ចេបត ចិកឌិត្វា តិឌ្ឌិសិពចេ្ឋា

តិស្សទេតិ ទុតោតាពិ តិស្សទេលំ, អទិឃមក្កោ តិស្សទេពីពិ ចា តិស្សទេលំ តិខ្ខាតំ ឆ្កឃយ្យិ សាយខ្ញាតិច្ចេបត ទុកចេបចេត ចា “តិស្សទេលា”ត្តិ ចុត្តំ បិ-សទេ្ឋា បុរិមាតំ បច្ឆិមាតញ្ញ សយ្យិល្ហតចេត្វា ពត្វ អទិឃមក្កបចេ្ល សពិបដ្ឋាតាឌីតំ សត្តត្តិំសតៅឌិបក្ខិយធម្មាតំ កាយាតុបស្សតាឌីតញ្ញ ពតចេក្តាកធចេកឌាតំ ចេបត តិស្សទេលំ ចិកឌិត្វា តិឌ្ឌិសិពព្វំ

តិខ្ខាតបចេ្ល បត កិញ្ចាបិ អបដ្ឋតាយ ធាតុយា តិប្បទិយាចេយត ចិការេកា តត្ថិ បរិយាចេយត បត សោបាទិចេសសតិទុបាទិចេសសចេកចេឌ ឃចេតា ចា ពំ តិស្សិជំ, តោសំ បជិសម្ភិទាមក្កេ (បជិ ម ១.១) ឥស្សិតប្បទេកឌាតំ ចក្ខឌីតំ លត្ថំ ទ្វាទាតំ ទ្វបិឌីតំ លត្ថំ អាទម្មលាតំ ពំពំទ្វារប្បចត្តាតំ លត្ថំ លត្ថំ ចិញ្ញាណាលចស្សចេឆតាបញ្ញាចេតាតាលញ្ញាចិពក្កចិចាទាតំ បចឌីធាតុអាឌីតំ លត្ថំ ធាតុតំ ឥបត្ថំ កសិណាឃតាតំ អសុកាតំ ចេកសាឌីតំ ច្វត្តិំសាយ អាកាទាតំ បញ្ចាត្ថំ លត្ថាតំ ច្វាឥបត្ថំ អាឃតតាតំ អដ្ឋាទសត្ថំ ធាតុតំ សេលិកិយាតំ ច្ត្រិយាតំ កាយធាតុអាឌីតំ តិស្សត្ថំ ធាតុតំ កាយកចាឌីតំ ពិល្ហាពិល្ហា កចាតំ ចតុត្ថំ ឈាតាតំ អប្បមញ្ញាតំ អាទុប្បាតំ ច្វាឥបត្ថំ បជិច្ចបមុប្បាទក្កាតញ្ញាពិ ទុចមាឌីតំ បដ្ឋតធម្មាតំ តិស្សទេលាការេចត ច ចិកឌិត្វា តិឌ្ឌិសិពព្វំ

ចលត្តិ ចេបតាចលំ កិ បត ពត្តិ? ឃំ ចេបតាយ តិប្បាឌីយពិ តត្ថ ច តិខ្ខាតាឌិកេយា កកចេតា ចេបតាយ តិប្បាឌីយពិ តិខ្ខាតញ្ញ “តិស្សទេលា”ត្តិ ច្លមិតា ចុត្តចេយចាពិ? បច្ចេយតំ, ពញ្ញ តោ បចេយ្យទាយ ច្លឆ បត បច្ចក្ខចេតា ចេបតាចលំ អធិបេ្បតំ ពំ បត សុតយឃតាលំ អត្ថធម្មចេចតាឌីអទិឃមក្កស្ស បុត្តកាកប្បជិបត្តិក្វតា លត្តិសុត្តិយា ឃញ្ញ ពស្ថិ លចោ មក្កិ អតតិសម្មាត្តស្ស កាលត្តចេ ពតឌិកមការលាក្វតំ សយ្យត្តិកចេតោតុ ច សិយា ពឆា ហិ ចក្ខតិ – “អត្ថាតុឌិជ្ជំ ប្លាហច្ច, ទុចំ មក្ខតចេទា សិយាពិ (សុ តិ ១១៩៥; កឆា ១១៩; ក្វមអតិ ចេយាឈទាឌយាលចបុត្ថា ១៣៣, ចេយាឈទាឌយាលចបុត្ថាតិច្ចេបំ ប័ប័; ចេតត្តិ ៥; ចេបចេកោ ១១) ច្លឌំ ចល”ត្តិ, “ធចេម្មា ហចេច ទក្ខតិ ធម្មចាទិត្តិ ច្លឌំ ចល”ត្តិ (ឌា ១.១០.១០១-១០៧; ១.៣៥.៧ប័៥) ច ទុតោត តចេយត ចេឌចេចស ច មាតុចេបស ច អាឃុចណ្ណពលសុខឃសបរិចារអាធិបតេយ្យសយ្យត្តិយោ រូបធិសយ្យត្តិយោ ចក្កចត្តិសិរី ចេឌចេជ្ជសិរី ចត្តាទិ សយ្យត្តិចក្កាតិ ឝិលសយ្យឌា សមាធិសយ្យឌា ពិសេ្សា ចិឌ្ជា លំ អភិញ្ញា ចតេស្សា បជិសម្ភិទា សាចកកោៅឌិ បចេ្ចកកោៅឌិ សម្មាសម្ពោឌិពិ សព្វាបិ សយ្យត្តិយោ បុញ្ញសម្ភារចេហតុកា កកចេតា ចេបតាយ សាចេឆតព្វតាយ ចលត្តិ ចេចឌិតព្វា

រូបិយោពិ អទិឃមក្កបដ្ឋាតក្វតា បុត្តកាកប្បជិបតា សា ហិ បុរិមា បុរិមា បច្ឆិមាយ បច្ឆិមាយ អធិកម្មបិឃកាចេតា បចេយ្យទាយ

យក្កត្តិត្ថាតាឝិកាយស្ស ច ទេហព្យកាចទេតា ក្លបិទេឃា៑ ឃា ច បុទេ្ឋ ចុត្តផលិឝិកាយស្ស ក្លបិឃបជិបត្តិ៑ គេចិ បត “ឞហ ចិបស្សតាឃ យទេក្កា ក្លបិទេឃា”តិ ចឥត្តិ, ទេតំ យទេតត តិស្សទេលាត្តិ តិត្ថាតទេយច ចុត្តំ ឞិឃា៑ ផលំ ចិឃ ក្លបិទេឃាបិ បុត្តាការទេកាតិ ចុត្តំ ឞិឃា, ឃំ បត ចក្លតិ “ឞទេ្ឋ ឆយ្វា...ទេប... ចិឞុទ្ធិឃាតិ (ឆ៑ ប៑ ៦លិង៑; ទេឆទកា៑ ៤លិប៑) អឃំ ក្លបិទេឃា”តិ៑ ឲត្តាបិ បុត្តកាកប្យជិបតា ឲច ក្លតាហជាតិ ឞក្កា ចិន្នាតុំ៑ ឃទ្វា បត “ទេត បហាឃ តទេទ ឌ្លឈត្តិ ត្តាតំ តិស្សទេលា”ត្តិ អទិឃយក្កស្ស តិស្សទេលាកាចំ ចក្លតិ៑ អទិឃយទេក្កា ហិ ឌ្លឈតទេលាត្តិ៑

អាលាត្តិតិ អាលាទេហស្ស កកចទេតា ទេចទេតឃ្យជតស្ស ហិតឞិទ្ធិឃា “ឲចំ បជិបត្តាហិ”តិ ចិឆាតុំ៑ តឆា ហិ ចក្លតិ “ឞត្តាទេតា ទេលិកំ អទេចក្លស្ស, ទេយាឈទាជាតិ (ឞុ៑ តិ៑ ១០៦៤; គតា៑ ១១៤; ទេតត្តិ៑ ៥; ទេបជទេកា៑ ១១; ក្នូអត៑ ទេយាឈទាជយាលាចបុទ្ធា ០៣៣, ទេយាឈទាជយាលាចបុទ្ធាតិទេក្លឞ ប៉ប៉) អាលាត្តិ”តិ៑

ទេឃាកិតត្តិ ចត្យឞច្ចាកយ្យជ្ជាតកាចតាឃ ឃុត្តប្យឃុត្តាតំ ទេចទេតឃ្យាតំ, អត្តាឃាតិ ចចតទេឞទេឞា៑ ទេឥឞតាហាទេទាតិ ឲទេតំ ឃចាចុត្តាតំ អស្សាទាឌិតំ ចិកជតលក្ខណោ ឞំចណ្ណតាចិទេឞទេឞា ទេឥឞតាហាទេទា តាយាតិ អទេត្តា៑ ឲត្តាហ – កិំ បទេតទេតំ អស្សាទាឌិតំ អតចទេឞឞាតំ ចចតំ ទេឥឞតាហាទេទា, ក្លតាហ្យ ឲកច្ចាតត្តិ? តិទចទេឞឞាតំទេយច៑ ឃឞ្ញិត្យាឞុទេត្ត អស្សាទាឌិតចតិស្សទេលាតិ ឞក្នូបទេតា អាកាតាតិ, តត្ត ចត្តត្តាទេយច តត្តិ៑ ឃត្ត បត ឲកទេឥទេឞត អាកាតាតិ, ត ចា ឞក្នូទេបត៑ តត្ត អតាកាតំ អត្តចទេឞត តិទ្ធាទេទ្វា ហាទេទា ទេឃាទេជតទេ្ឋា៑ អឃច្ចា អទេត្តា ទេឥឞតាហាទេចិកទេក្ក អាកាបិស្សាតិតិ ត្តាឆ ត បបច្ចិទេតា៑

១៑ ឃំ បុទ្ធិតត្តិ ឃា បុទ្ធា, ចិចិឃយាតាតិ ចចតទេឞទេឞា៑ ចិស្សន្ទិតំ អតុកិតិតិ ឲត្តាបិ ឲទេឞច តទេឃា៑ តត្ត ចិស្សន្ទិតត្តិ ចិស្សជ្ជតា, ឞា ឲកំឞញ្ញាកទេលាឌិចទេឞត ចត្យន្តិឆំ ញ្ញាកទេលា៑ ច-ឞទេន្ធា ឞយ្បិល្លតទេត្តា, ទេតត កាចាឃំ អចុត្តំ បឥាឌិ ឞក្កល្យាតិ៑ តា បត បុទ្ធាចិស្សជ្ជតា គស្សាតិ អាហ “ឞុត្តឞ្សា”តិ៑ ឲទេតត ឞុទេត្ត អាកាតំ បុទ្ធាចិស្សជ្ជតំ ចិទេចតត្តត្តិ ឥទេស្សតិ៑ ឃា ច អតុកិតិតិ ចុត្តទេស្សច អត្តស្ស ឃា អតុ បទ្ធា កិតិ អតុកិតិ, ឞក្កហកាឆា, បុទ្ធាឃ ចា អតុទ្ធូបិ កិតិ៑ ឲទេតត បុត្តាបទំ កហិតំ៑ ញ្ញាកទេលាស្ស ហិ បុទ្ធាតុទ្ធូបតា ត្តាឆ បុត្តាបទំ អឞិទេបត្យតំ៑ ឃា “បុទ្ធាតុឞត្ថិ”តិ ចុច្ចតិ៑ បុទិយំ “ឞុត្តឞ្សា”តិ បជំ បុត្តាទេបក្លត្តិ បុត “ឞុត្តឞ្សា”តិ ចុត្តំ៑ ទេតត ឞុត្តស្ស តិស្សឃក្នូទេត អស្សាទាឌិទេត បទិក្កល្យាតិ៑ ឲត្តាចទេតា ចិចទេឃហាទេស្ស ចិឞទេឃា តិទចទេឞទេឞត ឥស្សិទេតា ទេហាតិ៑ តឆា ច ចក្លតិ ចិចទេឃហាទេចិកទេក្ក “បជំ ចិចិតតិ...ទេប... អតុកិតិ ចិចិតតិ”តិ៑

តត្ត ឞុទេត្ត ឞទេន្ធឞំ បឥាតំ អតុបុទេ្ឋត អត្តទេឞា ញ្ញាត្តទេឞា ច ចិចទេឃា បឥចិចទេឃា៑ “អឃំ បុទ្ធា អឌិទ្ធទេឌាតតា ឌិទ្ធឞំឞត្តតា ចិយតិទេន្ធតា អតុយតិបុទ្ធា គទេចត្យកយ្យតាបុទ្ធា ឞត្តាឌិទ្ធាតា ឆយ្វាឌិទ្ធាតា ឲកាឌិទ្ធាតា អទេតកាឌិទ្ធាតា ឞយ្វាតិចិឞឃា បទេយត្តចិឞឃា អតិតចិឞឃា អតាកាតចិឞឃា បច្ចុប្យត្តចិឞឃា”តិអាឌិតា បុទ្ធាចិចទេឃា ទេចឌិតទេ្ឋា៑ “ត្តាតំ ចិស្សជ្ជតំ ឲកំឞញ្ញាកទេលា ចិកជ្ជញ្ញាកទេលា បជិបុទ្ធាញ្ញាកទេលា ឥបតំ ឞាចទេឞឞំ តិទចទេឞឞំ ទិឞាត្តទំ អត្តុត្តទំ ទេលិកិឃំ ទេលិកុត្តទ”ត្តិអាឌិតា ចិស្សជ្ជតចិចទេឃា៑

“អឃំ បុទ្ធា ត្តាឃិតា ឞទេយតិ, ឲទេតត ត ឞទេយតី”តិ បុទ្ធិតត្តំ អាទេតត្វា ចិចទេឃា បុទេ្ឋតាបទំ ឞំឞត្តិត្វា ច ចិចទេឃា បុត្តាបទចិចទេឃា៑

“អយំ អត្ថីតិ វុត្តត្ថសង្គហា អវុត្តត្ថសង្គហា ទុក្ខត្ថសង្គហា កុសលត្ថសង្គហា អកុសលត្ថសង្គហា”តិអាទិនា អត្ថីតិវិចយោ។ អស្សាទាទីសុ សុខវេទនាយ “ឥដ្ឋារម្មណានុភវនលក្ខណា”តិអាទិនា, តណ្ហាយ “អារម្មណគ្គហណលក្ខណា”តិអាទិនា, វិបល្លាសានំ “វិបរីតគ្គាហលក្ខណា”តិអាទិនា, អវសិដ្ឋានំ ទេក្ខយកធម្មានំ “យថាសកលក្ខណា”តិអាទិនា សង្ខេបតោ វិត្ថារតោ ច វិចយោ។ ឥតិ វិសេសោ អវិសេសោ ច ទ្វេ ធម្មា លក្ខណតោ ទេសនតោ នានត្តេកត្តវសេន វិនិច្ឆយោ អស្សាទានំ វិចយោ។

ទុក្ខវេទនាយ “អនិដ្ឋានុភវនលក្ខណា”តិអាទិនា, ទុក្ខសច្ចានំ “បីឡនលក្ខណា”តិអាទិនា, អនិច្ចតាទីនំ អាទីនវានំ អនិច្ចត្តិកតាយ ច “អនិច្ចា”តិអាទិនា សង្ខេបតោ លោកិយធម្មានំ សំកិលេសភាគិយវាសនាភាគិយតាទិវសេន អាទីនវវុត្តិយា ឧបការកត្តានំ អាទីនវវិចយោ។ និស្សរណបទេ អរិយមគ្គស្ស អាកាយនតោ កាយានុបស្សនាទិបុព្ពភាគប្បដិបទាវិភាគវិសេសនិទ្ទានវសេន និព្ពានស្ស យថាវុត្តបរិយាយវិភាគវិសេសនិទ្ទានវសេនាតិ ឯវំ និស្សរណវិចយោ។ ផលាទីនំ តំតំសុត្តទេសនាយ សានិសំសាបលស្ស តទុបាយស្ស តត្ថ តត្ថ វុត្តវិនិច្ឆយស្ស ច វិភាគនិទ្ទានវសេន វិចយោ វេទិតព្ពោ។ ឯវំ បទបុច្ឆាវិស្សជ្ជនបុព្ពាបរានុគីតីនំ អស្សាទាទីនញ្ច វិសេសនិទ្ទានវសេនេវ វិចយលក្ខណោ “វិចយោ ហារោ”តិ វេទិតព្ពោ។

៣។ សព្ពេសម្បិ ហារានមត្ថំ យុត្តីតិ ញាណានំ សព្ពាយាហ។ ញាណានញ្ហិ យុត្តបធានានិ វិយ តាយាតំ ហារានំ យុត្តិ បវត្តិដ្ឋានំ, តេសំ ញាណានំ វិចារការណតោ។ វុត្តញ្ហិ– “ហារោ ញាណានំ វិចយោ”តិ, ភេទតោបិ ហិ វុត្តំ – “យត្ថ ច សព្ពេ ហារា, សម្បតមានា នយន្តិ សុត្តត្ថំ ញាណានំ វិនិច្ឆយត្ថា”តិ។ គោចរោតិ សុត្តន្តោ។ សុត្តស្ស ហិ បវត្តិដ្ឋានភូមិភេទ ហារោ យោជនា។ តេសំ ញាណានមត្ថានំ យុត្តាយុត្តបរិក្ខាតិ យុត្តស្ស ច អយុត្តស្ស ច រូបបរិក្ខា។ “យុត្តាយុត្តិបរិក្ខា”តិបិ បាឋោ, យុត្តិអយុត្តីនំ វិចារណាតិ អត្ថោ។ កថំ បន តេសំ យុត្តាយុត្តជាននា? ចតូហិ មហាបទេសេហិ អវិរុទ្ធតោ។ តត្ថ ញាណានស្ស តាវ សភាវនិរុត្តិការតោ អវិបរីតត្ថាវពោធការតោ ច យុត្តការតោ។ អត្ថស្ស បន សុត្តវិនយធម្មតាហិ អវិលោមនំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារោ បន បរតោ អាវិ ភវិស្សតិ។ ហារោ យុត្តីតិ និទ្ទេសោតិ ឯវំ សុត្តេ ញាណានមត្ថានំ យុត្តាយុត្តភាវវិភាវនលក្ខណោ យុត្តិហារោតិ វេទិតព្ពោ។

៤។ ធម្មស្ស យំ កិញ្ចិ សុត្តាគតំ កុសលាទិធម្មជាតំ។ តស្ស ធម្មស្សាតិ តស្ស យថាវុត្តស្ស កុសលាទិធម្មស្ស។ យំ បទដ្ឋានន្តិ យំ ការណំ, យោនិសោមនសិការាទិ សុត្តេ អាគតំ វា អនាគតំ វា សម្ភវតោ និទ្ធារេត្វា ភាសេតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ ឥតីតិ ឯវំ, វុត្តនយេនាតិ អត្ថោ។ យាវ សព្ពធម្មាតិ យត្តកា តស្មិំ សុត្តេ អាគតា ធម្មា, តេសំ សព្ពេសម្បិ យថារូបំ បទដ្ឋានំ និទ្ធារេត្វា ភាសេតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ អថ វា យាវ សព្ពធម្មាតិ សុត្តាគតស្ស ធម្មស្ស យំ បទដ្ឋានំ, តស្សបិ យំ បទដ្ឋានន្តិ សម្ភវតោ យាវ សព្ពធម្មា បទដ្ឋានវិចារណា កាតព្ពាតិ អត្ថោ។ ឯសោ ហារោ បទដ្ឋានោតិ ឯវំ សុត្តេ អាគតធម្មានំ បទដ្ឋានភូតា ធម្មា តេសម្បិ បទដ្ឋានភូតាតិ សម្ភវតោ បទដ្ឋានភូតធម្មនិទ្ធារណលក្ខណោ បទដ្ឋានោ នាម ហារោតិ អត្ថោ។

៥។ វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេតិ កុសលាទីសុ ខន្ធាទីសុ វា យស្មិំ កិស្មិញ្ចិ ឯកធម្មេ, សុត្តេ សរូបតោ និទ្ទានវសេន វា គហិតេ។ យេ ធម្មា

ឲកលក្ខណា ពេធីតិ ឃេ ពេធិ ឆម្មា ក្សលាឌិកាទេត រូបក្ខន្ធាឌិកាទេត ចា ពេត ឆម្មេត នយាតលក្ខណា៉ ចុត្តា កចត្តិ នទ្ធោតិ ពេ នទ្ធោបិ ក្សលាឌិនកាចា, ពន្ធាឌិនកាចា ចា ឆម្មា ឃុទ្ធេ អចុត្តាបិ តាឃ នយាតលក្ខណាតាឃ ចុត្តា កចត្តិ អារេតត្វា និចណ្ណតាចេនតាតិ អឈិប្បាយោ៉ ឲត្ត ច ឲកលក្ខណាតិ នយាតលក្ខណា ចុត្តា៉ ពេត នហចាទិតា នយាតកិច្ចតា នយាតពេហតុតា នយាតផលតា នយាតារម្មណតាតិ ឲចយាឌីហិ អចុត្តាតយ្បិ ចុត្តាត៌ ចិឃ តិន្ធារណ៌ ចេឌិតព្ពំ៉ ឃេសា ហារេរា លក្ខេណា តាយាតិ ឲចំ ឃុទ្ធេ អតាកេពបិ ឆម្មេ ចុត្តប្បកាទេត អាកេត ចិឃ តិន្ធារទេត្វា ឃា និចណ្ណតា, ឃេសា លក្ខេណា តាយ ហារេរាតិ អត្ថេ៉

៩៉ តេតុត្តត្តិ តិរុត្តំ, បត់តិព្ពចតត្តិ អត្ថេ៉ អឈិប្បាយោតិ ឭន្ធាត៌ នាចកាត៌ ចា តស្ស ឃុត្តស្ស ពេនកាត៌ អឈិប្បាយោ៉ ឭញ្ជាតត្តិ ឭញ្ជាតេត, ពេនេហ ហិ ឲតំ បច្ចត្តំ៉ កាយច្ចា នទ្ធោ ហារា ឭញ្ជាតចិចឃា, អឃំ បត ចិនេឃនេតា ឭញ្ជាតន្វារេតេច អត្ថបទិឃេនតាតិ ពេត្វា “ឭញ្ជាត”ត្តិ ចុត្តំ៉ តថា ហិ ចក្ខតិ – “ឭញ្ជាតេត ឃុត្តស្ស តេតុត្តច្ចា អឈិប្បាយោ ច តិឌាតច្ចា បុត្តាបរាតុនត្ថិ ច កេចសិតព្ពា”តិ៉ អថាតិ បត់ប្បុរណាយត្តំ៉ ពេនតាតិឌាតត្តិ តិត់ឌាតិ ផលត្តិ តិឌាត៌, ពារណ៌, ឃេត ពារពេណត ពេនតា បចត្តា, តំ ពេនតាឃ បចត្តិតិមិត្តត្តិ អត្ថេ៉ បុត្តាបរាតុនត្ថិតិ បុព្វេត ច អបរេត ច អតុនត្ថិ៉ “បុព្វាបរេត នត្ថិ”តិបិ បាឋោ, ឃុត្តស្ស បុព្វកាពេត អបរកាកំ និនត្ថិត្វា ពេឆតត្តិ អត្ថេ៉ នត្តិតិចេនេត ចា បុត្តាបរក្ខពេហិ ឃុត្តត្ថេហិ និចណ្ណិឃយាតស្ស ឃុត្តស្ស និនត្ថត៌ បុត្តាបរាតុនត្ថិ៉ ឃច្ចា បុព្វាបេឌត បរបត់ស្ស នម្ពន្ធត៌, អឃយ្បិ បុព្វាបរាតុនត្ថិ៉ ឲឃេសា ហារេរា ចតុព្យូហោតិ ឲចំ តិព្វចតាឈិប្បាយាឌីត៌ ចតុន្ត៌ ចិកាចតលក្ខេណា ចតុព្យូហោ ហារេរា តាយាតិ អត្ថេ៉

សិ៉ ឲកយិប្បឌ្ឋានេតិ ឲកស្មិំ អារម្មណាតុអាឌិពេ បរក្ខយណាតុអាឌីត៌ បឌ្ឋាតក្ខុពេ ឆម្មេ ពេនតារុព្យហេ នតិ៉ បទិឃេនតិ ពេនកំ បឌ្ឋាតត្តិ តស្ស ចិនកាកតាឃ អក្កហេណាត ចា ពេនកំ បយាឌាឌីត៌ អានត្កពារណត្តា បឌ្ឋាតក្ខុតំ ពោនន្ធាឌិកំ ឆម្មត្ថទ៌ បទិឃេនតិ បញ្ញាឃ កេចនតិ, បទិឃេនិត្វា ច និចណ្ណតាឃ ឃោរេឌត្តោ ពេនត៌ អាចេដ្ឋតិ បដិបពេក្ខតិ ចីទិឃារម្មាឌិម្យុពេត អារេន្ធុត្តំ ចុត្តតេឃេត បយាឌាឌិចេនេត តិត្ថិនត្តោ ពេនត៌ បដិបក្ខពេតា អាចេដ្ឋតិ តាយ៉ អាចេដ្ឋោ តាយ ឃេសា ហារេរាតិ ពេនតាឃ កហិតឆម្មាត៌ នកាកចិនកាកឆម្មចេនេត អាចដ្ឋតលក្ខេណា អាចេដ្ឋោ ហារេរា តាយាតិ អត្ថេ៉

ប៉ ឆម្មត្តិ នកាចឆម្មំ, តំ ក្សលាឌិចេនេត អតេពចិឆំ៉ បឌ្ឋាតត្តិ ឃស្មិ បតិដ្ឋេព ប្ជុត្តទិ ក្សណចិនេនេ អឈិកច្ឆតិ, តំ ចិនេននាឈិកាយតពារណ៌៉ ភូមិត្តិ បុថុជ្ជតភូមិ ឌស្សតភូមីតិ ឲចយាឌិកំ ភូមិ៉ ចិកប្ពពេតិ ចិកាពេកត ពេឆតិ៉ នាឆារេណតិ ឌស្សតបហាតព្ពាឌិតាយចេនេត ចា បុថុជ្ជតនោតាបត្តាឌិចត្តុចេនេត ចា នាឆារេណ អចិសិដ្ឋេ នយាតេតិ អត្ថេ៉ ចុត្តចិបរិឃានេឃត អនាឆារណា ចេឌិតព្ពា៉ តេឃ្យោ ចិកត្តិតិ ឃថាចុត្តឆម្មាឌីត៌ ចិកជេតា អឃំ ហារេរា ចិកត្តិតិ ឆាពតព្ពោតិ អត្ថេ៉ តស្មា និកិលេនឆម្មេ ចោឌាតឆម្មេ ច នាឆារណានាឆារណពេតា បឌ្ឋាតពេតា ភូមិពេតា ច ចិកជតលក្ខេណា “ចិកត្តិហារេរា”តិ ឌដ្ឋព្ពោ៉

៥៉ តិត្ថិដ្ឋេតិ ពមិពេ ឃុទ្ធេ អាកេត, និចណ្ណិពេ ចា៉ កាចិពេតិ ឃថា ប្ជប្បត្តនឌិនា ប្ជប្បត្តាតិ ចុច្ចត្តិ, ឲចំ កាចិតនឌិនេ កាចេតពោ្ពតិ អត្ថេ៉ បហឹតេតិ ឲត្តាបិ ឲនេច តឃោ៉ បទិចត្តតិ បដិបពេក្ខតិ ចុត្តាត៌ ឆម្មាត៌ ឃេ បដិបក្ខា, ពេនំ ចេនេត បទិចពេត្តតីតិ អត្ថេ៉ ឲចំ

តិដ្ឋិដ្ឋាត៌ ឆយ្ហាត៌ បដិបក្ខតោ បរិចក្ខតលក្ខណោ “បរិចក្ខតោ ហារោ”តិ រចឌិតន្តោ៓

១០៓ ចិចិឆាតិ ឲកស្មិំរយច អតេ្ថ ចឆតាតិ ចិចចឆតាតិ, ចិចចឆតាតិ ឲច រចចចឆតាតិ, បរិយាយបដ្ឋាតិ អតេ្ថា៓ តាតិ រចចចឆតាតិ៓ ពាហុតីតិ អតេកាតិ៓ ត្យ-បរដ្ឋា អចឆារណោ៓ រតាត ពាហុ ឲច បរិយាយបដ្ឋា រចចចតហាររយាដតាយំ ករឆតន្តោ, ត កតិបយាតិ ឌរស្សតិ ៓ ឃុរត្ត ចុត្តាតីតិ តចចិឆឃុត្តត្តបព្ណាតោ រតាបិដរក ពុទ្ធចឆតេ កាឃិតាតិ៓ ឲក្តាបិ ត្យ-បដ្ឋស្ស អតេ្ថា អារតក្វា រយារដតន្តោ, រតាត បិញ្ញាយំ អាកតាតិរយច រចចចតាតិ ករហតន្តាតីតិ ចុត្តំ រហាតិ៓ ឲកឆយ្ហស្សាតិ ឲកស្ស បឌក្ខស្ស៓ រយា ឌាតាតិ ឃុត្តចិទ្ធតិ យចា “បរប្បិស្ស ឌាតាហី”តិ ចុរត្ត “បរប្បិតា ចិចាររហិ, បរប្បិ រឌហិ, រឌចា”តិ ចា អាណារបតីតិ អតេ្ថា, ឲចំ រយា ឃុត្តរកាចិរឌា ឆយ្ហកចិរកា ឲកស្ស អត្ថស្ស ពាហុបិ បរិយាយបដ្ឋេ ចិចាររតិ ចិការចតិ រយារដតីតិ អតេ្ថា៓ រចចចរតា តាយ រយា ហាររាតិ តស្ស អត្ថស្ស ចុត្តប្បការបរិយាយបដ្ឋរយាដតាលក្ខណោ រចចចតហាររា តាយ៓ តយ្ហា ឲកស្មិំ អតេ្ថ អតេកបរិយាយបដ្ឋរយាដតាលក្ខណោ “រចចចតហាររា”តិ រចឌិតន្តោ៓

១១៓ ឆយ្ហត្តិ ពត្ថាឌិឆយ្ហ៓ បញ្ញត្តីហីតិ បញ្ញាបរតហិ បការហិ ញាបរតហិ, អបដ្ឋរតា ចា ឌបរតហិ៓ ចិចិឆាហីតិ តិរក្ខបប្បកចាឌិចរបត អតេកចិឆាហិ៓ រយា អាការរាតិ រយា ឲករស្សចត្ថស្ស តិរក្ខបប្បកចបញ្ញត្តិអាឌិចរបត អតេកាហិ បញ្ញត្តីហិ បញ្ញាបតាការរា៓ រពារឃ្យា បញ្ញត្តិ តាយ ហាររាតិ បញ្ញត្តិហាររា តាយាតិ ញាតតន្តោ៓ តយ្ហា ឲរកកស្ស ឆយ្ហស្ស អតេកាហិ បញ្ញត្តីហិ បញ្ញារបតន្តាការចិកាចតលក្ខណោ “បញ្ញត្តិហាររា”តិ រចឌិតន្តោ៓

១២៓ បដិច្ចប្បារឌាតិ បដិច្ចបមុប្បារឌា៓ ពួត្ត្រិយពត្ថាតិ ពួត្ត្រិយាតិ ច ពត្ថា ច៓ ឆាតុអាយតតាតិ ឆាតុរយា ច អាយតតាតិ ច៓ ឲរតហីតិ រយា ក្វាឌបបឌិរកា បច្ចយាការរា យាតិ ច ក្វាចិបតិត្ត្រិយាតិ រយ ច បញ្ចក្ខត្ថា យា ច អដ្ឋារប ឆាតុរយា យាតិ ច ក្វាឌបាយតតាតិ, ឲរតហិ ឃុរត្ត អាកតបឌក្ខបុរពត តិដ្ឋារិយយារតហិ៓ ឃួតរតិ រយាតិ រយា វិចណ្ណតាតរយា ឃួកាហតិ, បដិច្ចបមុប្បារឌាឌិរក អត្ថបចិបតីតិ អតេ្ថា៓ ឃួតររណា តាយ រយា ហាររាតិ រយា យចាចុរត្តា វិចណ្ណតាចិរបរយា, រយា ឃួតរណហាររា តាយ៓ ច-បរដ្ឋត រចត្ថ ឃុញ្ញតបុពាឌីត៌ កាចាយំ អចុត្តាតប្បិ បក្ករហា ឌដ្ឋរន្តោ៓ ឲចំ បដិច្ចបមុប្បារឌាឌិបុរពហិ ឃុត្តត្ថស្ស ឃួតរណលក្ខណោ ឃួតររណា ហាររា តាយាតិ រចឌិតន្តោ៓

១៣៓ ចិស្សន្ទិតយិត្វិ ពុដ្ឋាឌីហិ ញ្យាករតា៓ បរញ្ញាតិ ញាតុំ ពួត្តិរត អតេ្ថ៓ កាចាយត្តិ កាចារុត្ថរហ៓ ពួឌញ្ញា បុច្ឆត្តា រយកុរយ្យុត កាចាពត្ថចរបត បុច្ឆត្តីតិ កត្វា ចុត្តំ៓ យយារត្តាតិ បា បត កាចា យំ អត្ថំ អារត្ត អឆិកិច្ច បុច្ឆិតា, តស្ស អត្ថស្ស៓ ឃុដ្ឋាឃុដ្ឋបរិក្ខាតិ បឆំ រយាឆិតំ, អារម្ភា ត រយាឆិរតា, បឌញ្ញា រយាឆិតំ អារម្ភា ច រយាឆិរតាតិ ឲចំ បតាឌីត៌ រយាឆិតារយាឆិតកាចចិចាររា ៓ ហាររា រយា រយាឌរតាតាយាតិ យចាចុត្តចិចាររា រយាឌរតា ហាររា តាយ៓ ឲចំ ឃុរត្ត បឌបឌក្ខបញ្ញារម្ភាត៌ រយាឌតលក្ខណោ “រយាឌរតា ហាររា”តិ រចឌិតន្តោ៓

១៣. ឯកត្តតាយាតិ ឯកស្ស ភាវោ ឯកត្តំ, ឯកត្តមេវ ឯកត្តតា, តាយ ឯកត្តតាយ. ឯក-សទ្ទោ ចេត្ថ សមានសទ្ទបរិយាយោ, តស្មា សាមញ្ញេនាតិ អត្ថោ. វិសិដ្ឋា មត្តា វិមត្តា, វិមត្តាវ វេមត្តំ, តស្ស ភាវោ វេមត្តតា, តាយ វេមត្តតាយ, វិសេសេនាតិ អត្ថោ. តេ ន វិកប្បយិតព្ពាតិ យេ ធម្មា "ទុក្ខ សមុទយោ"តិអាទិនា សាមញ្ញេន, "ជាតិ ជរា កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា"តិអាទិនា វិសេសេន ច វុត្តា ទេសិតា, តេ "កិមេត្ថ សាមញ្ញំ, កោ វា វិសេសោ"តិ ឯវំ សាមញ្ញវិសេសវិកប្បនវសេន ន វិកប្បយិតព្ពា. កស្មា? សាមញ្ញវិសេសសកប្បនាយ វោហារភាវេន អនវដ្ឋានតោ កាលទិសាវិសេសាទីនំ វិយ អបេក្ខាសិទ្ធិតោ ច. យថា ហិ "អជ្ជ ហិយ្យោ សេ្វ"តិ វុច្ចមានា កាលវិសេសា អនវដ្ឋិតសភាវា "បុរិមា ទិសា បច្ឆិមា ទិសា"តិ វុច្ចមានា ទិសាវិសេសា ច, ឯវំ សាមញ្ញវិសេសាបិ. តថា ហិ "ខន្ធំ ទុក្ខ"ន្តិ វុច្ចមានំ ជាតិអាទិអបេក្ខាយ សាមញ្ញម្បិ សមានំ សច្ចាបេក្ខាយ វិសេសោ ហោតិ. ឯស នយោ សមុទយាទីសុបិ. ឯសោ ហារោ អធិដ្ឋានោតិ ឯវំ វុត្តាការានំ ធម្មានំ អវិកប្បនវសេន សាមញ្ញវិសេសនិទ្ធារណលក្ខណោ អធិដ្ឋានោ ហារោ នាមាតិ អត្ថោ.

១៤. យេ ធម្មាតិ យេ អវិជ្ជាទិកា បច្ចយធម្មា. យំ ធម្មន្តិ យំ សង្ខារាទិកំ បច្ចយុប្បន្នធម្មំ. ជនយន្តីតិ និព្ពត្តេន្តិ. បច្ចយាតិ សហជាតបច្ចយភាវេន. បរម្បរតោតិ បរម្បរបច្ចយភាវេន, អនុរូបសន្តានគតវសេន បច្ចយោ ហុត្វាតិ អត្ថោ. ឧបនិស្សយកោដិ ហិ ទូរាទិប្បេតា. បុរិមស្មិំ អវសិដ្ឋា បច្ចយភាវា. ហេតុមវកឌ្ឍិត្វាតិ តំ យថាវុត្តបច្ចយសង្ខាតំ ជនកាទិភេទភិន្នំ ហេតុំ អាកឌ្ឍិត្វា វុត្តតោ និទ្ធារេត្វា យោ សំវណ្ណនាសង្ខាតោ, ឯសោ ហារោ បរិក្ខារោតិ ឯវំ វុត្តអាការធម្មានំ បរិក្ខារសង្ខាតេ ហេតុបច្ចយេ និទ្ធារេត្វា សំវណ្ណនលក្ខណោ បរិក្ខារោ ហារោតិ អត្ថោ.

១៥. យេ ធម្មាតិ យេ សីលាទិធម្មា. យំមូលាតិ យេសំ សមាធិអាទីនំ មូលភូតា, តេ តេសំ សមាធិអាទីនំ បទដ្ឋានភាវេន សមារោបយិតព្ពាតិ សម្ពន្ធោ. យេ ចេកត្ថា បកាសិតា មុនិនាតិ យេ ច រាគវិរាគាចេតោវិមុត្តិសេក្ខផលកាមធាតុសមតិក្កមនាទិសទ្ទា អនាគាមិផលត្ថតាយ ឯកត្ថា ពុទ្ធមុនិនា បរិទីបិតា, តេ អញ្ញមញ្ញវេវចនភាវេន សមារោបយិតព្ពាតិ សម្ពន្ធោ. សមារោបនញ្ចេត្ថ វុត្តំ យថារុតវសេន និទ្ធារណវសេន វា កយ្យមាគស្ស សិក្ខត្តយសង្ខាតស្ស សីលាទិក្ខន្ធត្តយស្ស បរិយាយត្ថវិភាវនមុខេន ភាវនាបារិបូរិកថនំ, ភាវនាបារិបូរី ច បហាតព្ពស្ស បហានតាតិ បហានសមារោបនាបិ អត្ថតោ ទស្សិតា ឯវ ហោតិ. ឯវំ សមារោបនោ ហារោតិ ឯវំ វុត្តអាការធម្មានំ បទដ្ឋានវេវចនភាវនាបហានសមារោបនវិចារណលក្ខណោ សមារោបនោ នាម ហារោតិ អត្ថោ.

នយសង្ខេបោ

១៦. ឯវំ កថាពន្ធវសេន សោឡសបិ ហារេ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ នយេ និទ្ទិសិតុំ "តណ្ហញ្ច"តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ តណ្ហញ្ច អវិជ្ជម្បិ ចាតិ វុត្តំ អាគតំ អត្ថតោ និទ្ធារណវសេន វា គហិតំ តណ្ហំអវិជ្ជញ្ច. យោ នេតីតិ សម្ពន្ធោ. យោ សំវណ្ណនាវិសេសោ តំ នេតិ សំកិលេសបក្ខំ បិនេតិ សំកិលេសវសេន វុត្តត្ថំ យោ នេតីតិ អធិប្បាយោ. សមេនាតិ សមាធិនា. វិបស្សនាយាតិ បញ្ញាយ, យោ នេតិ

វោទានបក្ខំ ឋបេតិ, តថា សុត្តន្តំ យោជេតីតិ អធិប្បាយោ. សព្វេហិ យោជយិត្វាតិ នយន្តោ ច តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច ភវមូលកត្តា សមុទយសច្ចំ, អវសេសា តេភូមកធម្មា ទុក្ខសច្ចំ, សមថវិបស្សនា មគ្គសច្ចំ, តេន បត្តព្វា អសង្ខតធាតុ និរោធសច្ចន្តិ ឯវំ ទ្វយេហិ ចតូហិ សច្ចេហិ យោជេត្វា. អយំ នយោ នន្ទិយាវដ្ដោតិ យោ តណ្ហាវិជ្ជាហិ សំកិលេសបក្ខស្ស សុត្តត្ថស្ស សមថវិបស្សនាហិ វោទានបក្ខស្ស ចតុសច្ចយោជនមុខេន នយនលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ, អយំ នន្ទិយាវដ្ដោ នយោ នាមាតិ អត្ថោ. ឯត្ថ ច នយស្ស ភូមិ គាថាយំ “នយោ”តិ វុត្តា, តស្មា សំវណ្ណនាវិសេសោតិ វុត្តំ. ន ហិ អត្ថនយោ សំវណ្ណនា, ចតុសច្ចបដិវេធស្ស អនុរូបបិ បុព្ពាការកេ អនុគាហណនយោ អត្ថនយោ. តស្ស បន យា ក្រូដិតញ្ញាអាទីនំ វសេន តណ្ហាទិមុខេន នយភូមិរចនា, តត្ថ នយវោហារោ.

១៧. អកុសលេតិ ទ្វាទសចិត្តុប្បាទសង្គហិតេ សព្ពេបិ អកុសលេ ធម្មេ. សមូលេហីតិ អត្ថតោ មូលេហិ, លោភទោសមោហេហីតិ អត្ថោ. កុសលេតិ សព្ពេបិ ចតុភូមកេ កុសលេ ធម្មេ. កុសលមូលេហីតិ កុសលេហិ អលោភាទិមូលេហិ យោ នេតិ. នយន្តោ ច កុសលាកុសលំ មាយាមរីចិអាទយោ វិយ អភូតំ ន ហោតីតិ ភូតំ. បកតិអាទយោ វិយ ន សម្មុតិសច្ចមត្តត្តា តថំ. អកុសលស្ស ឥដ្ឋវិបាកតាភាវតោ កុសលស្ស ច អនិដ្ឋវិបាកតាភាវតោ វិបាកេ សតិ អវិសំវាទកត្តា អវិតថំ នេតិ. ឯវមេតេសំ តិណ្ណម្បិ បទានំ កុសលាកុសលវិសេសនតា ទដ្ឋព្វា. អថ វា អកុសលមូលេហិ អកុសលានិ កុសលមូលេហិ ច កុសលានិ នយន្តោ អយំ នយោ ភូតំ តថំ អវិតថំ នេតិ, ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ធារេត្វា យោជេតីតិ អត្ថោ. ភូតានីតិ ហិ ពាធកាទិភាវតោ អញ្ញថាភាវាភាវេន ភូតានិ, សភាវកត្តា តថានិ, អវិសំវាទនតោ អវិតថានិ. វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានី”តិ (សំ. និ. ៥.១០៩០). តិបុក្ខលំ តំ នយំ អាហូតិ យោ អកុសលមូលេហិ សំកិលេសបក្ខស្ស កុសលមូលេហិ វោទានបក្ខស្ស សុត្តត្ថស្ស ចតុសច្ចយោជនមុខេន នយនលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ, តំ តិបុក្ខលំ នយន្តិ វទន្តីតិ អត្ថោ.

១៨. វិបល្លាសេហីតិ អសុភេ សុភន្តិអាទិនយប្បវត្តេហិ ចតូហិ វិបល្លាសេហិ. កិលេសេតិ កិលិស្សន្តិ វិពាធិយន្តីតិ កិលេសា, សំកិលិដ្ឋធម្មា, សំកិលេសបក្ខន្តិ អត្ថោ. កេចិ “សំកិលេសេ”តិបិ បឋន្តិ, កិលេសសហិតេតិ អត្ថោ. ឥន្ទ្រិយេហីតិ សទ្ធាទីហិ ឥន្ទ្រិយេហិ. សទ្ធម្មោតិ បដិបត្តិបដិវេធសទ្ធម្មោ, វោទានបក្ខន្តិ អត្ថោ. ឯវំ នយន្តិ យោ សុភសញ្ញាទីហិ វិបល្លាសេហិ សកលស្ស សំកិលេសបក្ខស្ស សទ្ធិន្ទ្រិយាទីហិ វោទានបក្ខស្ស ចតុសច្ចយោជនវសេន នយនលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ, ឯវំ នយំ នយវិទូ សព្ពនយកោវិទា, អត្ថនយកុសលា ឯវ វា សីហវិក្កីឡិតំ នយន្តិ វទន្តីតិ អត្ថោ.

១៩. វេយ្យាករណេសូតិ តស្ស តស្ស អត្ថនយស្ស យោជនត្ថំ កតេសុ សុត្តស្ស អត្ថវិស្សជ្ជនេសូតិ អត្ថោ. តេនេវាហ “តហិំ តហិំ”ន្តិ. កុសលាកុសលាតិ វោទានិយា សំកិលេសិកា ច. តស្ស តស្ស នយស្ស ទិសាភូតធម្មា. វុត្តាតិ សុត្តតោ និទ្ធារេត្វា កថិតា. មនសា វោលោកយតេតិ តេ យថាវុត្តធម្មេ ចិត្តេនេវ “អយំ បឋមា ទិសា អយំ ទុតិយា ទិសា”តិអាទិនា តស្ស តស្ស នយស្ស ទិសាភាវេន ឧបបរិក្ខតិ, វិចារេតីតិ អត្ថោ. “ឧល្លោកយតេ តេ អតាហី”តិបិ បាឋោ. តត្ថ តេតិ តេ យថាវុត្តធម្មេ. អតាហីតិ អត្តនោ, ចិត្តេ ឯវាតិ អត្ថោ. តំ ខុ ទិសាលោចនំ អាហូតិ ឧល្លោកយតេតិ ឯត្ថ យទេតំ ឧល្លោកនំ, តំ ទិសាលោចនំ នាម នយំ វទន្តិ. ខុ-តិ ច និបាតោ អវធារណេ. តេន ឧល្លោកនមេវ អយំ នយោ, ន កោចិ អត្ថវិសេសោតិ ទស្សេតិ.

១៨។ ឆ្ពុំលិកេច្ចាតិ បជយាឌីឌីសាការេធត ខ្លួបបរិក្ខិត្វា។ ឌីសារេលិធតេតតាតិ ឌីសារេលិធតតេឃត ពរេណក្ខេតត។ ឃេត ហិ ចិឌិតា តស្ស តស្ស អត្ថតឃស្ស ឃោឌតាឃ ឌីសា ឆ្ពុំលិកឹឃត្តិ, សោ ចិឌិ ឌីសារេលិធតត្តិ ឧចំ ចា ឧត្ត អេត្ថា ឥដ្ឋេត្ថា។ ខ្លួក្ខិបិឃាតិ ខ្លួត្ថរិត្វា,

ឌីសាក្ខតឆេយ្ខ ស្ពត្តេតា តិទ្ធារេច្ចាតិ អេត្ថា។ “ខ្លួក្ខិបិឃ ឃោ សយាេតតី”តិបិ បជត្តិ, តស្សេត្ថា – “ឃោ េតាសំ ឌីសាក្ខតឆយ្ខាតំ សយាតឃតំ

ពេទាតី”តិ។ ឃត្តិ ចា កិរិឃាបរាយសតំ ៎ សយាេតតីតិ សយំ, សយ្ខា ចា អារេតតិ តស្ស តស្ស តឃស្ស ឃោឌតាចរេសត។ េព បត អារេតតិ?

សេត្ថា ក្យសលិក្យសេល តំតំតឃឌីសាក្ខេត។ អឃំ តឃោតិ សយាេតតីតិ ឧត្ត ឃេឌតំ តំតំតឃឌីសាក្ខតឆយ្ខាតំ សយាតឃតំ, អឃំ អក្ខ្យេសា

តាឃ តឃោតិ អេត្ថា។ ឧតញ្ញា ក្ខឃំ “េចាហារតឃោ, ពយ្ខតឃោ”តិ ធ ចុច្ចតិ។

១៩។ ឧចំ ហារេ តេឃ ធ តិឌ្ឌិសិត្វា ឌ្ពុធាតិ េតសំ ឃោឌតក្កយំ ឌេស្សេត្តា “េសាឡអស ហារា បជយ”ត្តិអាឌិយាហ។ តត្ថ បជយំ េសាឡអស

ហារា “ឃោេឌតន្តា”តិ ធធតេសេសា។ ហារសំធល្លតា បជយំ ពាតត្ថា ញ្យញ្ជនបរិឃេដ្ឋិកាធេតាតិ អធិប្បាឃោ។ ឌីសេលិធតេតាតិ

ឌីសារេលិធតេត, អឃេយធ ចា បិេធា។ អក្ខ្យេសត ហីតិ ហិ-សេទ្ធា តិបិតយត្ថំ។ េសសំ ខ្លួត្តាតេយធ។

ក្ខាឌេសបធំ

១៩។ ឌ្ពុធាតិ ឃេសំ ញ្យញ្ជនបធាតំ អត្ថបធាតញ្ញា ធេសត ក្ខាឌេស បធាតិ ស្ពត្តិ ចុត្តំ, តាតិ បធាតិ តិឌ្ឌិសិតុំ “អក្ខរំ បឌ”ត្តិអាឌិយាហ។ តត្ថ

អបរិឃោសិេត បេឆ ធេណ្ណា អក្ខរំ បរិឃាឃធេសត អក្ខរណេតា អសញ្ញារណេតា។ ត ហិ ធណ្ណស្ស បរិឃាេឃា ចិឌ្ឌតិ, អឆ ធេណ្ណាតិ

េពតេដ្ឋត ធេណ្ណា? អត្ថសំធណ្ណតេដ្ឋត។ ធេណ្ណា ឧធ ហិ ឌ្ពត្តរណណតាឃ អបរាបរការេធត បធេត្ថា បធាឌីការេធត ពឃ្យារេតា

ឃឆាសម្ពាត្ត តំ តំ អត្ថំ ធឌតិ ៎ ឧពក្ខរំ ចា បឌំ អក្ខរំ, េពធិ បត “យតសា ឆេសតាចាធាឃ អក្ខរណេតា អក្ខរ”ត្តិ ធឌត្តិ។

បឌត្តិ បឌ្ឌតិ អេត្ថា ឧេតតាតិ បឌំ, តំ តាយបឌំ អាល្យាតបឌំ ខ្លួបសក្កបឌំ តិបិតបឌត្តិ ធតុព្វិធំ។ តត្ថ “ផស្សោ េធឌតា ចិត្ត”ត្តិ ឧធយាឌីតំ

សត្តប្បធាតំ តាយបឌំ។ “ផុសតិ េធឌឃតិ ចិឌាតាតី”តិ ឧធយាឌីតំ កិរិឃាបធាតំ អាល្យាតបឌំ។ កិរិឃាចិេសសក្កហណតិមិត្តំ “ប” ឌ្ពុតិ

ឧធយាឌីតំ ខ្លួបសក្កបឌំ។ កិរិឃាឃ សត្តស្ស ធ សទ្ទុបចិេសសប្បកាសតេហតុក្ខតំ “ឧធ”ត្តិ ឧធយាឌីតំ តិបិតបឌំ។

ញ្យញ្ជនត្តិ សេល្លបេតា ចុត្តំ បធាកិហិតំ អត្ថំ ញ្យញ្ជឃតីតិ ញ្យញ្ជតំ, ធាក្យំ។ តំ បត អត្ថេតា បឆសយុត្តេឃាតិ ឥដ្ឋត្តំ។ បឆយត្តសធេតបិ ហិ

អធិការាឌិធេសត លត្តុយាេតហិ បឆត្តរេហិ អត្យសត្ថាតំ ពច្ចាធ អត្ថសយ្យឌិបត្តិ េហាតីតិ ធាក្យេយធ អត្ថំ ញ្យញ្ជឃតិ។ តិរុត្តីតិ

អាពារាកិហិតំ តិឌ្ឌាធតំ តិរុត្តិ។

តិេទ្ទសោតិ តិឌ្ឌាធតចិត្ថាេរា តិរធេសសេឆសតត្ថា តិេទ្ទសោ។ បេឆហិ ធាក្យស្ស ចិការេពា អាពារេរា។ ឃឌិ ឧចំ បឆេតា អាពារស្ស េពា

ចិេសេសាតិ? អបរិឃោសិេត ធារេក្យ អចិកឌ្ឌយាេត ធា តឆធឃេធា បឌំ។ ខ្លួច្ឆារណធេសត បរិឃោសិេត ធារេក្យ ចិកឌ្ឌយាេត ធា

តទចយវេចា អាការេរាតិ អយវេយវេតាង ចិវេរសវេសា លក្ខិ ចនត៍ លក្ខចនត៍ អាការេរា លក្ខចនត៍ ឲតម្ស្សាតិ អាការលក្ខចនត៍,

ញ្ញាតបង៍ ឲត្ត ច ញ្ញាតត្តិ ព្ទយស្ស បគស្ស អតត្ថទ៍ ចត្តត្តំ អាការបង៍ តិទេទ្ទសបគាតត្ថទ៍ ចគវេត្តត "អាការលក្ខចនត"ត្តិ ចុត្តំ,

បគាតុប្បត្តិកំ បត ព្ទច្ឆទេត្តហិ តំ ញ្ញាតបគាតត្ថរេយច កាតត្តំ ពធា ហិ ចក្ខតិ "អបរិយាលា ញ្ញាតា អបរិយាលា អាការាតិ,

ញ្ញាតេហិ ចិចរតិ អាការេហិ ចិកដតី"តិ ច៍ រោធិ បត "អាការបគញ្ញាតតិរុត្តិយេ ច តិទេទ្ទសេសា"តិ បចត្តិ៍ ឲត្តាច ញ្ញាតំ សត្តាតិ

ឃាតិយាតិ អក្ខរាឌីតិ តិទ្ទិដ្ឋាតិ, ឲត្តការេយច សត្តំ ញ្ញាតំ, ឲេពហិ អសក្ខហិតំ ញ្ញាតំ តាយ តតិ្តតិ អទេត្តា៍

១៧៍ សក្កាសតាតិ សំលិទេត្តត កាសតា៍ បកាសតាតិ បធយំ កាសតា, កាសឹយតិ ឌីបឹយតីតិ អទេត្តា៍ ព្ទយិតា ហិ អត្តបគទ្ទយេត អក្ខរបទេហិ

ចិកាចិយាទេតា អត្តាការេរា កហិទេតា៍ យស្មា អក្ខរេហិ ស្សុយ្យាតេហិ សុលត្តាតំ ចិរេសសចិឆាតស្ស កពត្តា បគបរិទេយាសាទេត

បគត្តសយ្យដិបត្តិ ហោតិ៍ ពធា ហិ ចក្ខតិ "ពត្ត កកចា អក្ខរេហិ សក្កាវេសតិ បទេហិ បកាវេសតីតិ, អក្ខរេហិ បទេហិ ច វ្ហាវេដតី"តិ ច៍

ចិចរលាតិ ចិត្តារលា៍ ចិកដតា ច វ្តត្តាតិកម្ម៉ា បញ្ញាត្តិ ច ចិកដត្តាតិកម្មបញ្ញាត្តិ៍ ពត្ត ចិកដតាតិ ចិកាកការលំ, វ្តកយេតាបិ

តិទ្ទិសតយាហ៍ ព្ទឆ បុរិមតយេតច ញ្ញាតាការេហិ តិទ្ទិសិយយាទេតា អត្តាការេរា គស្សិទេតាតិ គដ្ឋត្តំ៍ វ្តត្តាតិកម្មំ បំកដការលំ៍ បការេហិ

ទាបតំ បញ្ញាត្តិ៍ វ្តយេតាបិ បដិតិទ្ទិសតំ ករធតិ៍ ឲត្តាបិ តិរុត្តិតិទេទ្ទសសក្ការេពហិ ញ្ញាតបទេហិ តិទ្ទិសិយយាទេតា អត្តាការេរា ចុទេត្តា,

យេ បដិតិទ្ទិសឹយតីតិ ចុច្ចតិ៍ ឲេពហីតិ ឲេពហិ ឲច សក្កាសតាឌិចិតិយុត្តស្ស ទេសតាត្តស្ស អកាចទេតា៍ អទេត្តាតិ សុត្តទេត្តា៍ កម្មត្តិ

វ្ហាដតាឌិកម្ម៉ំ សុត្តទេត្តត ហិ ទេសតាយ បចត្តិយាទេតត វ្ហាដិពត្តាអាឌិចទេតយ្យាតំ ចិត្តសត្តាតស្ស បទោឆតកិរិយាតិព្ពត្តិ៍ យេ ច

សុត្តទេត្តា សក្កាសតាឌិអាការេរាតិ៍ ពោត ចុត្តំ – "អទេត្តា កម្ម៉ា តិទ្ទិដ្ឋ"ត្តិ៍

១៨៍ តីលីតិ លិក្ខចិបល្លាវេសត ចុត្តំ, តយោតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តចហិ បទេហីតិ តចហិ កោដ្ឋាវេសហិ ៍ អទេត្តា សយាយុទេត្តាតិ អទេត្តា សយ្ទ

យុទេត្តា ត ចិតា ចត្តតិ៍ សត្តស្ស ហិ ពុទ្ធចចតស្ស ចតុសច្ចប្បកាសតទេតា អត្តតយាតត្ថា ចតុសច្ចយោដតចវេសត បចត្តតទេតា សទេត្តា

បំពុព្ទអទេត្តា អត្តតយត្តយសក្ខហិទេតា សក្កាសតាឌិអាការចិវេរសចុត្តិ ចាតិ៍

១៩៍ ព្ទគាតិ យធាតិទ្ទិដ្ឋ ទេសតាហារាឌិកោ តេត្តិប្បករលស្ស បគទេត្ត សុលក្ខហលត្តំ កលតចវេសត បរិច្ឆិន្ទិត្តា គទេស្សទេត្តា

"អត្តស្សា"តិអាឌិយាហ៍ ពត្ត ចតុត្តឹសាតិ វេសាឡអស ហារា លេ ញ្ញាតបគាតិ ទេ្ទ កម្មតយាតិ ឲចំ ចតុត្តឹស៍ វ្តកយត្តិ លេ អត្តបគាតិ តយោ

អត្តតយាតិ ព្ទគំ តចចិឆំ យធាចុត្តំ ចតុត្តឹសចិឆត្ថាតិ ឲតំ វ្តកយំ៍ សក្ខលយិត្តាតិ សម្បិណ្ឌិត្តា៍ "សទេក្ខបយទេតា"តិបិ បំទេធា, ឲកទេតា

ករេរាត្តស្សាតិ អទេត្តា៍ ឲត្តិកាតិ ឲតប្បយាលា, ព្ទទេតា ចិតិយុទេត្តា កោធិ តេត្តិបគត្តា តតិ្តតិ អទេត្តា៍

ឲចំ ពេត្តិសបគត្តាយ តេត្តិយា សុត្តស្ស អត្តបរិទេយសតាយ យោ "វេសាឡអស ហារា បធយ"ត្តិ តយេហិ បធយំ ហារា សំចល្លោតត្តាតិ

ហារតយាតំ សំចល្លាតាក្កេយា គស្សិទេតា, ស្វាយំ ហារតយាតំ ទេសតាក្កេយតេច សិទេទ្ទា៍ ឲចំ សិទេទ្ទ សតិ អយំ អារម្ភា ព្ទយយត្តំ ឌីទេបតិ –

សទេត្តាបិទេយ ហារា តយា ច ព្ទយិតា គស្សិតក្កេយតេច សុទេត្តសុ សំចល្លាតាចវេសត យោវេដតត្តា, ត វ្តប្បដិបាដិយាតិ៍

កិំ បនេត្ថ ការណំ, យទេតេ ហារា នយា ច ឥមិនាវ កមេន ទេសិតាតិ? យទិបិ នាយមនុយោគោ កត្ថចិ អនុក្កមេ និវិសតិ, អបិ ច ធម្មទេសនាយ និស្សយផលតទុបាយសរីរក្ខតានំ អស្សាទាទីនំ វិភាវនសភាវត្តា បកតិយា សព្ពសុត្តានុរូបិតោ សុវិញ្ញេយ្យភាវតោ បរេសញ្ច សំវណ្ណនាវិសេសានំ វិចយហារាទីនំ បតិដ្ឋាភាវតោ បឋមំ ទេសនាហារោ ទស្សិតោ។

បទបុច្ឆាវិស្សជ្ជនបុព្ពាបរានុគីតីហិ សទ្ធិំ ទេសនាហារបទត្ថានំ បវិចយសភាវតាយ តស្ស អនន្តរំ វិចយោ។ តថា ហិ វក្ខតិ "បទំ វិចិនតិ...បេ... អាណត្តិំ វិចិនតិ អនុគីតិំ វិចិនតី"តិ។

វិចយេន ហារេន បវិចិតានំ អត្ថានំ យុត្តាយុត្តិវិចារណា យុត្តាតិ យុត្តិវិចារណាភាវតោ វិចយានន្តរំ យុត្តិហារោ វុត្តោ។ តថា ហិ វក្ខតិ – "វិចយេន ហារេន វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន យោជេតព្ពា"ន្តិ។

យុត្តាយុត្តានំយេវ អត្ថានំ ឧបបត្តិអនុរូបំ ការណបរម្បរាយ និទ្ធារណលក្ខណំ បទដ្ឋានវិត្តំ កាតព្ពន្តិ យុត្តិហារានន្តរំ បទដ្ឋានហារោ ទស្សិតោ។ តថា ហិ វក្ខតិ – "យោ កោចិ ឧបនិស្សយោ យោ កោចិ បច្ចយោ ច, សព្ពោ សោ បទដ្ឋាន"ន្តិ។

យុត្តាយុត្តានំ ការណបរម្បរាយ បរិគ្គហិតសភាវានំយេវ ច ធម្មានំ អវុត្តានម្បិ ឯកលក្ខណតាយ គហណំ កាតព្ពន្តិ ទស្សនត្ថំ បទដ្ឋានានន្តរំ លក្ខណោ ហារោ វុត្តោ។ តថា ហិ លក្ខណហារវិភង្គេ "អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា"តិអាទិនា បដិច្ចសមុប្បាទំ ទស្សេត្វា "ឯវំ យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា"តិអាទិ វុត្តំ។

អត្ថតោ និទ្ធារិតានម្បិ ធម្មានំ និព្ពចនាទីនិ វត្តព្ពានិ, ន សុត្តេ សរូបតោ អាគតានមេវាតិ ទស្សនត្ថំ លក្ខណានន្តរំ ចតុព្យូហោ វុត្តោ។ ឯវញ្ហិ និរវសេសតោ អត្ថាវពោធោ ហោតិ, ឯវញ្ច កត្វា "យទា ហិ ភិក្ខុ អត្ថស្ស ច នាមំ ជានាតិ ធម្មស្ស ច នាមំ ជានាតិ តថា តថា នំ អភិនិរោបេតី"តិ អនវសេសបរិយាទានំ វក្ខតិ។ តថា "បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតី"តិ ឯត្ថ "យេ ជរាមរណេន អដ្ដិយិតុកាមា ភវិស្សន្តិ, តេ ភវិស្សន្តិ ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា"តិអាទិនា សម្មាបដិបត្តិំ អធិប្បាយភាវេន វក្ខតិ។

និព្ពចនាធិប្បាយនិទានវចនេហិ សទ្ធិំ សុត្តេ បទត្ថានំ សុត្តត្ថរសំ សង្គតសង្ខាតេ បុព្ពាបរវិចារេ ទស្សិតេ តេសំ សភាគវិសភាគធម្មន្តរាវដ្ដនំ សុខេន សក្កា ទស្សេតុន្តិ ចតុព្យូហានន្តរំ អាវដ្ដោ វុត្តោ។ តេនេវ ហិ "អារព្ភថ និក្កមថា"តិ គាថាយំ អារព្ភនិក្កមនពុទ្ធសាសនយោគធុននេហិ វីរិយសមាធិបញ្ញិន្ទ្រិយានិ និទ្ធារេត្វា តទនុយោគស្ស មូលំ "បមាទោ"តិ សុត្តន្តរេ ទស្សិតោ បមាទោ អាវដ្ដិតោ។

សភាគវិសភាគធម្មាវដ្ដនេ និយោជិតេ សាធារណាសាធារណវសេន សំកិលេសវោទានធម្មានំ បទដ្ឋានតោ ភូមិតោ ច វិភាគោ

ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ “ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ? ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ, ᨶᩣᨾᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨿᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩔᨶᨸ᩠ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ, ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨧ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩥᨽᨩᩥᩔᨲᩥ᪨

ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩅᨩ᩠ᨩᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᩣᨣᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮ ᨠᨲᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨣᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨶᩥᨩ᩠ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩈᨽᩣᩅᩮ ᩑᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩏᨴᩣᩉᩁᩥᩔᨲᩥ᪨

ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨧᨶᩮᩉᩥ ᨻᩮᩣᨵᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩮᩅᨧᨶᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩈᨴ᩠ᨴᨲᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᨶᩴ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨬᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩅᨧᨶᩉᩣᩁᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩈᩩᨻᩮᩣᨵᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨

ᨸᨽᩅᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨾᩩᨡᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩈᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨽᩣᨣᩮ ᨠᨲᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥᨾᩩᨡᩮᨶ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩒᨲᩁᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ ᩏᨴᩣᩉᩁᩥᩔᨲᩥ᪨

ᨵᩣᨲᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩒᨲᩣᩁᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨴᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩁᨾ᩠ᨽᩅᩥᩈᩮᩣᨵᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᨲᩁᨱᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩮᩣᨵᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ – “ᨿᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᨸᨴᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᩩᨠᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩈᩮᩣᨵᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨵᨶᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨻᩉᩪᨸᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ “ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨

ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨸᩅᩮᨴᩥᨲᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨴ᩠ᩅᨿᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩉᩮᨲᩩᩁᩣᩈᩥᩔ ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ “ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨠᩥᩴ ᨽᩅᩮ, ᨿᨳᩣ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩁᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨻᩦᨩᩴ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩴ, ᨸᨳᩅᩦ ᩋᩣᨸᩮᩣᨸᩥ ᨧ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

អសាធារណោ សាធារណោ ច ការណោ ទស្សិតោ តស្ស អត្ថតោ ផលស្ស ការណាការតោ ទេសនំ ហេតុផលានិ បភេទតោ ភេទតាការតោ ការេតព្ពូបហាតព្ពធម្មានំ ភាវនាបហានានិ ច និទ្ទិសិត្វា ចតុព្យូហានានិ សមុ សុត្តស្ស អត្ថំ តទត្ថាធិគមាយ និទ្ទិដ្ឋីតិ បរិក្ខារាធិដ្ឋានំ សមារោបនោ ហារោ ទស្សិតោតិ។ ឥទំ ហារានំ អនុក្កមការណំ។

ភវានំ បន ទេសេតព្វត្តា សច្ចយោនិតត្តា អត្ថនយត្តយូបទេសស្ស តទនុក្កមេនេវ នន្ទិយាវដ្ដាទីនំ តិណ្ណំ អត្ថនយានំ ករណំ ទេសិតព្ពា ស្ឃុដ្ឋិតត្តាអាទយោ ហិ តយោ ទេសេតព្វា នន្ទិយាវដ្ដាទយោ បទយោ ជេត្តិ។ តម្ហា តេ សុខេនានិទ្ទេសបដិនិទ្ទេសា ទិស យថាក្កមំ ទេសនំ សុបការាយ សចិត្តត្តីតិ។ តថា ហិ តេសំ ចត្តារោ ៧ អដ្ឋ ច មូលបទា និទ្ទិដ្ឋា។ ឥទានស្ស បន ភវត្តយស្ស អត្ថនយត្តយស្ស ក្រិយា អាលោចនំ តស្ស តត្ថ សមាភវត្ថានាតិ ឥមិនា ការណេន សុខេនក្កមោ ទេសិតព្វា។ ន ហិ សក្កា អនោលោកេត្វា សមានេតុន្តិ។

ឯតបទេមតា ច ហារានំ ឯត្តកេហិ បការទិសេសេហិ អត្ថនយត្តយសហិតេហិ សុត្តស្ស អត្ថោ និទ្ទិសិយមានោ ទេសេតព្វានំ អលមត្ថទរាយ បជាយ ក្រិយា សមធិកមាយាតិ ទេសិតព្វា។ ទស្សនក្រិយាសមុប្បត្តិអត្ថា ហិ នេត្តិប្បករណទេសនាតិ។ អថ វា ឯតទត្ថាភិធត្វា សន្តានំ សុត្តស្ស វិចណ្ណនាទិសេសានំ ឯត្តាវតា ហារានំ ឥដ្ឋា។ យត្តកា ហិ សុត្តស្ស វិចណ្ណនាទិសេសា, សព្វេ តេ នេត្តិឧបទេសាយត្តាតិ ចុទេត្វាធាយទេត្វា។

តថា ហិ ទេស ទេចិ សុត្តស្ស វិចណ្ណនាបការា និទ្ទិសិយន្តិ។ សេយ្យថិទំ – សុត្តស្ស សមុដ្ឋានំ វត្តព្វំ, អធិប្បាយោ វិភាវេតព្វោ, អនេកធា បទេត្វា វិចណ្ណេតព្វោ, ចិធិ អនុចារេតា ច ទេសិតព្វោ, ចិទោរោធា សមាធាតព្វោ, អនុសន្ធិយា អនុរូបំ និគមេតព្វន្តិ។ តថា សុត្តស្ស បទយោជនំ បិណ្ឌេត្វា បទេត្វា អនុសន្ធិ ចោទនា បរិហារោ ច អត្ថំ ចទេត្តត ចត្តព្វាតិ។ តថា សុខបិណ្ឌនបទចិក្កហបទត្ថចាលនាបច្ចុបដ្ឋានានិ ចត្តព្វានីតិ។

តថា ពិទេស្សា កថា ឲកតាឡត្តកា ចតុទេស្សា និទិដ្ឋចត្តិកា។ តត្ថ បិឡត្តំ ចត្វា ឲទេកកបទស្ស អត្ថកថនំ ឲកតាឡត្តកា តាម។

បដិបក្ខំ ទស្សេត្វា បដិបក្ខស្ស សុបមំ ទស្សេត្វា សបក្ខំ ទស្សេត្វា សបក្ខស្ស សុបមំ ទស្សេត្វា កថនំ ចតុទេស្សា តាម។

ចិសកាលោចនេសេតេច បរិយោសានំ កត្វា បុន សកាលោចនេសេតេច បរិយោសាតកយនំ និទិដ្ឋចត្តិកា តាម។

ភេទកថាយ តត្វកថាយ បរិយាយចចនេហិ ច សុត្តំ វិចណ្ណេតព្វន្តិ ច ឲចយាទយោ។ តោសប្បិ ឲទេត្វច អចទោរោធា, យម្ហា តេ ឮធ កតិបយហារសង្គហិតាតិ។

នយានំ បន យស្មា ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទយោ តយោ ឯវ វេនេយ្យា សច្ចាភិសមយភាគិនោ តទត្ថាយ ច អត្ថនយទេសនា, តស្មា សតិបិ សំកិលេសវោទានធម្មានំ យថាវុត្តមូលបទភេទតោ វឌ្ឍេត្វា វិភជិតព្វប្បការេ តថា មូលបទានិ អវឌ្ឍេត្វា វេនេយ្យត្តយវសេន ឯតបរមតា វុត្តា។ នវស្ស នវស្ស ឯវ ហិ មូលបទស្ស សន្តានំ សំកិលេសវោទានធម្មានំ អន្តោគធភាវតោ ន តានិ វឌ្ឍេតព្វានិ វេនេយ្យត្តយាធិការតោ ន ហាបេតព្វានីតិ នយានំ ឯតបរមតា ទដ្ឋព្វា។

កម្មនយានំ បន អាលោចនសមានយនតោ អញ្ញស្ស បការន្តរស្ស អសម្ភវតោ ឯតបរមតា។ ហេត្វាទីតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន ផលភូមុបនិសាសភាគវិសភាគលក្ខណនយាទយោ បរិគ្គហិតា។ តេសុ ហេតូតិ ការណំ, យោ ធម្មោតិបិ វុច្ចតិ, សោ បន បច្ចយភាវេន ឯកវិធោ។ ការកោ សម្បាបកោតិ ទុវិធោ។ បុន ការកោ ញាបកោ សម្បាបកោតិ តិវិធោ។ ហេតុហេតុ បច្ចយហេតុ ឧត្តមហេតុ សាធារណហេតូតិ ចតុព្វិធោ។ បច្ចយធម្មោ កុសលោ អកុសលោ សទ្ធោ អរិយមគ្គោតិ បញ្ចវិធោ។ តថា សភាគហេតុ អសភាគហេតុ អជ្ឈត្តិកហេតុ ពាហិរហេតុ ជនកហេតុ បរិគ្គាហកហេតុ សាធារណហេតុ អសាធារណហេតុ សមនន្តរហេតុ បរម្បរហេតុ សហជាតហេតុ អសហជាតហេតុ សាសវហេតុ អនាសវហេតូតិអាទិនា អនេកវិធោ ចាតិ វេទិតព្វោ។

ផលម្បិ បច្ចយុប្បន្នភាវេន ឯកវិធំ។ អធិគន្តព្វតោបិ សម្បាបកហេតុវសេន ផលបរិយាយោ លព្ភតីតិ និព្វត្តេតព្វអធិគន្តព្វភាវតោ ទុវិធំ។ ញាបេតព្វនិព្វត្តេតព្វបត្តព្វតោ តិវិធំ។ បច្ចយុប្បន្នវិបាកកិរិយាវត្តនិព្វានវសេន បញ្ចវិធំ។ សភាគហេតុនិព្វត្តំ អសភាគហេតុនិព្វត្តន្តិ ឯវមាទិវសេន អនេកវិធញ្ចាតិ វេទិតព្វំ។ តថា លោកិយំ លោកុត្តរន្តិ។ តត្ថ លោកុត្តរំ ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ។ លោកិយផលំ ទុវិធំ កាយិកំ មានសញ្ច។ តត្ថ កាយិកំ បញ្ចទ្វារិកំ, អវសិដ្ឋំ មានសំ។ យញ្ច តាយ តាយ វុត្តភេទតាយ សាធេតព្វំ, តម្បិ ផលន្តិ។

ភូមីតិ សាសវភូមិ អនាសវភូមិ សង្ខតភូមិ អសង្ខតភូមិ ទស្សនភូមិ ភាវនាភូមិ បុថុជ្ជនភូមិ សេក្ខភូមិ អសេក្ខភូមិ សាវកភូមិ បច្ចេកពុទ្ធភូមិ សម្មាសម្ពុទ្ធភូមិ ឈានភូមិ អសមាហិតភូមិ បដិបជ្ជមានភូមិ បដិបន្នភូមិ បឋមាភូមិ យាវ ចតុត្ថីភូមិ កាមាវចរភូមិ យាវ លោកុត្តរភូមីតិ ពហុវិធា។ តត្ថ សាសវភូមិ បរិត្តមហគ្គតា ធម្មា។ អនាសវភូមិ អប្បមាណា ធម្មា។ សង្ខតភូមិ និព្វានវជ្ជា សព្វេ សភាវធម្មា។ អសង្ខតភូមិ អប្បច្ចយា ធម្មា។ ទស្សនភូមិ បឋមមគ្គផលធម្មា។ ភាវនាភូមិ អវសិដ្ឋមគ្គផលធម្មា។ បុថុជ្ជនភូមិ ហីនមជ្ឈិមា ធម្មា។ សេក្ខភូមិ ចត្តារោ អរិយមគ្គធម្មា ហេដ្ឋិមា ច តយោ ផលធម្មា។ អសេក្ខភូមិ អគ្គផលធម្មា។ សាវកបច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធធម្មា សាវកាទិភូមិយោ។ ឈានភូមិ ឈានធម្មា។ អសមាហិតភូមិ ឈានវជ្ជិតា ធម្មា។ បដិបជ្ជមានភូមិ មគ្គធម្មា។ បដិបន្នភូមិ ផលធម្មា។ បឋមាទិភូមិយោ សហ ផលេន ចត្តារោ មគ្គា អបរិយាបន្នា ធម្មា “បឋមាយ ភូមិយា បត្តិយា”តិអាទិវចនតោ។ កាមាវចរាទិភូមិយោ កាមាវចរាទិធម្មា។ យេ ច ធម្មា តេសំ តេសំ ហារនយានំ បតិដ្ឋានភាវេន វុត្តេសុ និទ្ធារីយន្តិ, តេបិ ភូមិយោតិ វិញ្ញាតព្វា។

ឧបនិសាតិ ពលវការណំ, សោ ឧបនិស្សយបច្ចយោតិ វុច្ចតិ។ យញ្ច សន្ធាយ វុត្តំ “ទុក្ខូបនិសា សទ្ធា សទ្ធូបនិសំ ‘សីល’ន្តិ យាវ វិមុត្តូបនិសំ វិមុត្តិញាណទស្សន”ន្តិ វុត្តំ។ អបិ ច ឧបនិសាតិ តស្មិំ តស្មិំ សមយេ និទ្ធេត្ត ហទយង្គំ អត្ថន្តរំ វុច្ចតិ។ ញាណាបិ តេត្តិហទយំ, យំ

សម្មា បរិគណ្ហិត្វា ធម្មកថិកា តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ អាគតធម្មមុខេន សព្ពហារនយយោជនាយ សមត្ថា ហោន្តិ។ កិំ បនេតំ នេត្តិហទយំ? យទិទំ ឯតេសញ្ច នេត្តិសំវិធស្ស បករណបច្ចយភាវស្ស អដ្ឋវីសតិវិធបដ្ឋានវិភង្គសហិតស្ស វិសយោ សហ និមិត្តវិការេន អសង្ករតោ វវត្ថិតោ។

សេយ្យថិទំ – ទេសនាហារស្ស អស្សាទាទយោ វិសយោ, តស្ស អស្សាទាទិវិភាវនលក្ខណត្តា។ តស្ស អស្សាទោ សុខំ សោមនស្សន្តិ ឯវមាទិវិការកោ, តស្ស និមិត្តំ ទ្វារមុខានិ, អយញ្ហិ អត្ថោ ទេសនាហារវិចយហារនិទ្ទេសវណ្ណនាយំ វិត្ថារតោ បកាសិតោ ឯវ។ សុត្តេ អាគតធម្មស្ស សភាគវិសភាគធម្មាវដ្ដនវិសយោ អាវដ្ដហារោ, តទុភយាវដ្ដនលក្ខណត្តា។ សុត្តេ អាគតធម្មានំ បច្ចនីកធម្មវិសយោ បរិវត្តនហារោ, បដិបក្ខធម្មបរិវត្តនលក្ខណត្តា។ បទដ្ឋានបរិក្ខារេសុ អាសន្នការណំ ឧបនិស្សយការណញ្ច បទដ្ឋានំ, ហេតុ បរិក្ខារោតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។

សភាគវិសភាគធម្មា ច តេសំ តេសំ ធម្មានំ អនុកូលបដិកូលធម្មា យថាក្កមំ វេទិតព្ពា។ យថា – សម្មាទិដ្ឋិយា សម្មាសង្កប្បោ សភាគោ, មិច្ឆាសង្កប្បោ វិសភាគោតិ ឥមិនា នយេន សព្ពំ សភាគវិសភាគតោ វេទិតព្ពំ។

លក្ខណន្តិ សភាវោ។ សោ ហារនយានំ និទ្ទេសេ វិភាវិតោ ឯវ។

យំ បនេត្ថ ហេតុអាទិវិសេសវិនិមុត្តិ ហារនយានំ យោជនានិពន្ធំ, សោ នយោ។ យថាហ – លក្ខណហារេ “ឯវំ យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា កិច្ចតោ ច លក្ខណតោ ច សាមញ្ញតោ ចា”តិអាទិ។ តថា វិចយេន ហារេន វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន យោជេតព្ពាតិ។ តថា សោធនហារាទីសុ សុទ្ធា អារព្ភា ហោតិ, សោ បញ្ញា វិស្សជ្ជិតោ ភវតីតិ ឯវមាទិ។ ឯកត្តាទយោបិ នយា ញាណ នយោតិ គហេតព្ពា។

ឯវំ ហេតុផលាទីនិ ឧបធារេត្វា តេសំ វសេន តត្ថ តត្ថ សុត្តេ លព្ភមានបទត្ថនិទ្ធារណមុខេន យថាលក្ខណំ ឯតេ ហារា នយា ច យោជេតព្ពា។ វិសេសតោ បន បទដ្ឋានបរិក្ខារា ហេតុវសេន ទេសនាវិចយចតុព្យូហនយាហារបនា ហេតុផលវសេន តថា វេវចនបញ្ញត្តិឱតរណសោធនា ផលវសេនេវាតិ កេចិ។ វិភត្តិ ហេតុត្តយវសេន បរិវត្តនា វិសភាគវសេន អាវដ្ដោ សភាគវិសភាគវសេន លក្ខណយុត្តិអធិដ្ឋានា នយវសេន យោជេតព្ពាតិ។ វុត្តាវតា ច យំ វុត្តំ –

“សាមញ្ញតោ វិសេសេន, បទេត្វា លក្ខណំ ករេយ្យ;

ឯត្តាវតា ច ហេត្វាទី, វេទិតព្ពា ហិ វិញ្ញុនា”តិ។

អយំ គាថា វុត្តា ហោតិ។

ភិក្កឃចារចញ្ញភា ភិក្ដិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪓. ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩤᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑. ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕. ᩑᩅᩴ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩣᨾᨾᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩣᩁᩮ ᨲᩣᩅ ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩩᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᨠᨳᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ. ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩔᨶᩴ. ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩤᩁᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩔ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨾᩈᨲᩥ. ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩮ “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ”ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩔ ᨶᩥᨣᨾᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨸᩁᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ “ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᨴᩮᩈᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᩥ, ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᨶᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᨲ᩠ᨳᨴᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩔᩣᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ, ᨲᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨴᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩥᩔᩣᨾ. “ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩋᩣᨣᨲᩮ ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩥᨠᩮ ᩋᨿᩴ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩮᩈᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ. ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᨠᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩥ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨠᨲᩥᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᨻᩉᩪᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᩍᨵ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪕.᪗᪓) ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩥᩔᨲᩥ. “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪙᪙; ᨾᩉᩣᩅ. ᪒᪗) ᩈᨧ᩠ᨧᩮ. “ᩑᩅᩴᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨲᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪒.᪑᪓, ᪑᪔᪕) ᩈᨾᩣᨵᩥᨾ᩠ᩉᩥ. “ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨵᩥᨲᩥ ᨧᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨩᩣ. ᪑.᪑.᪕᪗; ᪑.᪒.᪑᪔᪗-᪑᪔᪘) ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ. “ᨩᩣᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪒.᪓᪙᪖; ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪓᪑) ᨸᨠᨲᩥᨿᩴ. “ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩉᩅᩮ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨩᩣ. ᪑.᪑᪐.᪑᪐᪒; ᪑.᪑᪕.᪓᪘᪕) ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩮ. “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩣᩁᩣ. ᪒᪓᪓) ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ. “ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ. ᩈ. ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᪑) ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮ. ᩍᨵ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ (ᨾ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑.ᨾᩪᩃᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ; ᨵ. ᩈ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠᨱ᩠ᨯ ᪑; ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑.᪑).

ᩅᩮᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᩋᨿᩴ ᩅᩮᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩉᨶ᩠ᨴ ᨴᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩅᩣᩁᩮᨾᩥ ᩅᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪑᪕) ᩏᨸᨿᩮᩣᨣᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ. “ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᩥᨲᩣᨶᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪗᪓) ᨠᩁᨱᩮ. “ᨿᩮ ᩉᩥ ᩅᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪓᪕) ᨸᨴᨸᩪᩁᨱᩮ. “ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᨿᩣᨾᩥ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪗.᪗᪒) ᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨶᩮ. ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨶᩮ ᩅᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ.

ភិក្ខុតសិលតាទិគោចរគោចរេន ភិក្ខុ, ភិក្ខុកិលេសតាទិគោចរគោចរេន ចា៑ អថ ចា សំសារេ ភយំ ទក្ខតិ្តិ ភិក្ខុ៑ ភិក្ខុទេតិ ទេវសំ អាលបតិ៑ ទេវត ទេ ឆយុស្សចរេត តិខោរេឌេត្តា អត្តនោ ខុលាភិខុលំ ករេវាតិ៑ ឱនេសយ្យាមីតិ ករេថស្សាមិ៑ ទេវត តាហំ ឆយុីស្សទេវាយ ឲុខេហេរន្ដ្រា

កិត្តិ ករេវយ្យាមិ, អភាចរវាធារេវាត សត្តំ ទោឃ្យឆយ្ញុំ បត្ថក្ខការិទាយ បត ឆយ្ញុំ ឱនេសយ្យាមីតិ ទ្ធដាតិ បចត្តិយមាតំ ឆយុទេសតំ បដិឌាតាតិ៑ អាទិកល្យាណត្តិអាទិម្ហ អាទិមិរ្ហកល្យាណំ អាទិកល្យាណំ, អាទិកល្យាណមេតស្សាតិ ចា អាទិកល្យាណំ៑ សេសបទេទ្ធុមេបិ

ឲសេច តខោ៑ តត្ថ សីលេត អាទិកល្យាណំ៑ សមាធិនា មធ្ឈេកល្យាណំ៑ បញ្ញាយ បរិយោសានកល្យាណំ៑ ពុទ្ធសុពុទ្ធតាយ ចា

អាទិកល្យាណំ៑ ឆយុសុឆម្ពុតាយ មធ្ឈេកល្យាណំ៑ សង្ឃសុប្បដិបត្តិយា បរិយោសានកល្យាណំ៑ អថ ចា ស្វក្ខិុតន្តោចិតយតេត អាទិកល្យាណំ៑

ចិបត្តិុតន្តោចិតយតេត មធ្ឈេកល្យាណំ ទេសុបុក្កុលចិតយតេត បរិយោសានកល្យាណំ៑ អយមេចទេត្ថ ទ្ធសាធិប្បេទោ៑

អត្តសមុបត្តិយា សាត្តំ៑ ព្យញ្ជនសមុបត្តិយា សព្យញ្ជនំ៑ សង្កាសតាទិលអត្តបទសមាយោកេទោ ចា សាត្តំ៑

អក្ខរាទិលព្យញ្ជនបទសមាយោកេទោ សព្យញ្ជនំ៑ អយមេចទេត្ថ ទ្ធសាធិប្បេទោ៑ វ្វុបទេតត្ថាភាចទោ ឲុករេត្ថតេ បរិបុណ្ណត្តិ

ពោចលបរិបុណ្ណ៑ អបទេតត្ថាភាចទោ បរិសុទ្ធ៑ សីលាទិបញ្ចធម្មក្ខន្ធបរិបូរិយា ចា បរិបុណ្ណ៑ ចតុរោឃតិត្ថទេលាយ បចត្តិយា

លោកាមិសតិរបេក្ខតាយ ច បរិសុទ្ធ៑ ទ្រហ្មំ សេដ្ឋំ វ្វុត្តមំ ទ្រហ្មុតំ ចា សេដ្ឋាតំ អរិយាតំ ចរិយំ សិក្ខត្តយសង្គហំ សាសតំ ទ្រហ្មចរិយំ

បកាសយិស្សាមិ បរិទីបយិស្សាមីតិ អទេត្ថា៑

ឲចំ ភកចតា ទេសិទោ បកាសិទោ ច សាសតធម្មោ ខេមសំ អយ្យាទាដីតំ ឌស្សតចសេត បចទេត្ថា, ទេ អយ្យាទាឌេយោ ទេសតាហារស្ស

ចិសយក្ខតា យត្ថ យត្ថ ឋិនេ សចិសេសំ ទុត្តា, គទេតា គទេតា តិដ្ឋារេត្ថា វ្វុដាហេវាចសេត ទ្ធសាតេត្វា ឌស្សេតុំ "តត្ថ កតមោ

អយ្យារេធា"តិអាទិ អារទ្ធ៑ តត្ថ កាយត្តិ មតាបិយនុបិដិ ទេវក្ខមកឆយុសង្ខាតំ ចត្ត្រកាយំ៑ កាយយាតស្សាតិ ទ្ធទ្ធត្តស្ស៑ តស្ស ទេចំ សមិញ្ញាតិ

តស្ស កាយយាតស្ស សត្តស្ស តំ កាយសង្ខាតំ ចត្ត្រ សមិញ្ញា ទេ, សទេ ទេសា តំ លកតីតិ ទុត្តំ ហោតិ៑ អន្តាបីតិមនោរោហាតីតិ ឲកំសេត

តុដ្ឋចិទេត្ថា ហោតិ៑ លទ្ធាតិ លភិត្វា៑ មទ្ធ្វាតិ សទេត្ថា៑ មដិដ្ឋតីតិ មំ ទ្ធដ្ឋតិ៑ អយមេត្ថ សទ្ទេបេបិ, ចិត្ថារោ បត តិទេ្ទសេ (មហាតិ៑ ១)

ទុត្តតយេត ទេទិតទេត្តា៑ អយំ អយ្យារេធាតិ មាយំ អធិប្បាយសមិញ្ញា ទ្ធត្ថិតលោកេ បីតិមតតា សោមតស្សំ, អយំ អយ្យារេតត្ថទោតា

អយ្យារេធា៑

តស្ស ទេ កាយយាតស្សាតិ តស្ស បុក្កុលស្ស កាយេ ទ្ធទ្ធមាតស្ស, កាយេត ចា មាយមាតស្ស៑ លត្ថឌាតស្សាតិ ឌាតតាល្យស្ស៑ ឌត្តុទេតាតិ

សត្តស្ស៑ ទេ កាយា បរិហាយត្តីតិ ទេ ចត្ត្រកាយា ពោតទិ អត្តរាយេត ចិតស្សត្តិ ទេ៑ សល្លចិទេ្ទាច ទុប្បតីតិ អថ អយោមយាទិតា សល្លេត

ចិទ្ធា ចិយ បីឡាយតីតិ អទេត្ថា៑ អយំ អាឌីតទេចាតិ មាយំ កាយាតំ ចិបរិណាមត្តាទាកាចា កាយយាតស្ស សត្តស្ស ទុប្បតា

ទោមតស្សុប្បត្តិ, អយំ អាឌីតទេចា៑

ទេយោ កាទេយ បរិចទេ្ឆតីតិ ទេយោ ភិក្ខុ មចាចុទេត្ត កាទេយ តត្ថ លត្ថរាកស្ស ចិក្ខម្ភតេត ចា សមុច្ឆិត្តទេត ចា សត្ថាករេត ចទេ្ឆតិ៑ មចា កិ?

សប្បស្សេច បទា សិរោតិ, មចា ពោចិ បុរិសោ ឌីចិតុកាមោ កាលុបបំ បដិបទេច បស្សិត្វា អត្តនោ ឋិទេត តស្ស សិរំ បរិចទេ្ឆតិ,

សោយំ...បេ... សមតិវត្តតីតិ សោ ភិក្ខុ សត្តំ លោកំ វិសរិត្វា វិតត្វា លោកេ វិសត្តិកាសង្ខាតំ ឋិតំ តណ្ហាយតិយា ហុត្វា សមតិក្កមតីតិ។ ឋានំ និស្សរណន្តិ យទិទំ វិសត្តិកាសង្ខាតាយ តណ្ហាយ និព្វានារម្មណេន អរិយមគ្គេន សមតិវត្តនំ, ឋានំ និស្សរណំ។

ខេត្តន្តិ កេទារាទិខេត្តំ។ វត្ថុន្តិ ឃរវត្ថុអាទិវត្ថុំ។ ហិរញ្ញំ វាតិ កហាបណសង្ខាតំ សុវណ្ណសង្ខាតញ្ច ហិរញ្ញំ។ វា-សទ្ទោ វិកប្បនត្ថោ, សោ សព្ពបទេសុ យោជេតព្ពោ។ គវាស្សន្តិ គាវោ ច អស្សា ចាតិ គវាស្សំ។ ទាសបោរិសន្តិ ទាសេ ច បោរិសេ ចាតិ ទាសបោរិសំ។ ថិយោតិ ឥត្ថិយោ។ ពន្ធូតិ ញាតិពន្ធវោ។ បុថូតិ ពហូ។ កាមេតិ អញ្ញេបិ វា យតាបិ យទ្ធបិទិកេ ពហូ កាមគុណេ។ យោ នរោ អនុគិជ្ឈតីតិ យោ សត្តោ អនុ អនុ អភិគិជ្ឈតិ បត្ថេតីតិ អត្ថោ។ អយំ អស្សាទោតិ យទិទំ ខេត្តាទីនំ អនុគិជ្ឈនំ, អយំ អស្សាទោតិ វត្ថុកាមេ ឧបនេតាតិ អស្សាទោ។

អពលា នំ ពលីយន្តីតិ ខេត្តាទិគេធេន កាមេ អនុគិជ្ឈន្តំ តំ បុគ្គលំ គុណេហិ បហាតព្ពត្តា អពលសង្ខាតា កិលេសា ពលីយន្តិ អភិភវន្តិ, សទ្ធាពលាទិវិរហេន វា អពលំ តំ បុគ្គលំ អពលា កិលេសា ពលីយន្តិ, អពលត្តា អភិភវន្តីតិ អត្ថោ។ មទ្ទន្តេ នំ បរិស្សយាតិ ឧតំ កាមគិទ្ធំ កាមេ បរិយេសន្តំ រក្ខន្តញ្ច សីហាទយោ ច បាកដបរិស្សយា កាយទុច្ចរិតាទយោ ច អបាកដបរិស្សយា មទ្ទន្តិ។ តតោ នំ...បេ... ឧទកន្តិ តតោ តេហិ បាកដាបាកដបរិស្សយេហិ អភិភូតំ តំ បុគ្គលំ ជាតិអាទិទុក្ខំ អន្វេតិ ភិន្នំ នាវំ ឧទកំ វិយ អន្វេតិ អនុគច្ឆតីតិ អត្ថោ។ អយំ អាទីនវោតិ យ្វាយំ តណ្ហាទុច្ចរិតាទិកិលេសហេតុកោ ជាតិអាទិទុក្ខានុពន្ធោ, អយំ អាទីនវោ។

តស្មាតិ យស្មា កាមគិទ្ធស្ស ទុក្ខមេវ ទុក្ខានុពន្ធោ ហោតិ, តស្មា។ ជន្តូតិ សត្តោ។ សទា សតោតិ បុព្ពភាគេ ញាណសម្បយុត្តាទិភាវេន ជាគរិយានុយោគេន សតោ ហុត្វា។ កាមានិ បរិវជ្ជយេតិ វិក្ខម្ភនេន សមុច្ឆេទេន វា រូបាទីសុ វត្ថុកាមេសុ ឆន្ទរាគប្បហានេន កិលេសកាមំ អនុប្បាទេន្តោ កាមានិ បរិវជ្ជយេ បជហេយ្យ។ តេ បហាយ តរេ ឱឃន្តិ ឧតេ កាមេ បហាយ តប្បហានករអរិយមគ្គេន ចតុព្ពិធម្បិ ឱឃំ តរេយ្យ, តរិតុំ សក្កុណេយ្យាតិ អត្ថោ។ នាវំ សិត្វាវ បារគូតិ យថា បុរិសោ ឧទកគរុកំ គរុំ នាវំ ឧទកំ វហិ សិញ្ចិត្វា លហុកាយ នាវាយ អប្បកសិរេនេវ បារំ គច្ឆេយ្យ, បារគូ ភវេយ្យ, ឯវមេវ អត្តភាវនាវំ កិលេសូទកគរុកំ សិញ្ចិត្វា លហុកេន អត្តភាវេន បារំ គច្ឆេយ្យ, បារំ និព្វានំ អរហត្តប្បត្តិយា គច្ឆេយ្យ អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឋានំ និស្សរណន្តិ យំ កាមប្បហានមូលកំ ចតុរោឃំ តរិត្វា អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា និព្វានំ, ឋានំ សព្ពសង្ខតនិស្សរណតោ និស្សរណន្តិ។

ធម្មោតិ ទានាទិបុញ្ញធម្មោ។ ហវេតិ និបាតមត្តំ។ រក្ខតិ ធម្មចារិន្តិ យោ តំ ធម្មំ អប្បមត្តោ ចរតិ, តំ ធម្មចារិំ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកភយេហិ ទុច្ចរិតេហិបិ អនត្ថេហិ រក្ខតិ បាលេតិ។ ឆត្តំ មហន្តំ យថ វស្សកាលេតិ វស្សកាលេ ទេវេ ច វស្សន្តេ យថា មហន្តំ ឆត្តំ គុណេន បុរិសេន ធារិតំ តំ វស្សោទកតោ រក្ខតិ, តត្ថ យថា តំ ឆត្តំ អប្បមត្តោ ហុត្វា អត្តានំ រក្ខន្តំ ធារេន្តំ រក្ខតិ, ឯវំ ធម្មោបិ អត្តានំ ធារេន្តំ អប្បមត្តោ ហុត្វា ធម្មចរិយាយ អត្តានំ រក្ខន្តំ រក្ខតីតិ អធិប្បាយោ។ ឯសា...បេ... ចារីតិ ឯតេន ធម្មស្ស សុចិណ្ណស្ស បាកដតរំ ករោតិ, តំ សុចិណ្ណេយ្យេន។ ឋានំ ផលន្តិ ទិដ្ឋធម្មិកេហិ សម្បរាយិកេហិ ច អនត្ថេហិ យទិទំ ធម្មស្ស រក្ខណំ ធម្មចរិតស្ស ច អត្តភាវស្ស និប្ផាទនំ, ឋានំ និស្សរណំ អនាយាសិត្វា ទេវតាយ និព្វានត្តព្វតាយ ផលន្តិ។

សទ្ទោ ឆព្ភាតិ សទ្ទោ សទ្ទតា ឆព្ភា៎ អតត្តាតិ តត្ថ ឧទេតរំ អត្ថា កាទេកចេចកសការចា, សយំ ចា ត អត្ថាតិ អតត្តាតិ៎ ឡតីតិ ឧចំ៎ យងា បន្នាយ បស្សតីតិ យស្មិំ កាលេ ចិបស្សតំ ស្សុក្ការបទត្ថា អតត្តាត្បស្សតាយក្ខាតាយ បន្នាយ បស្សតិ៎ អឆ តិន្និក្តតិ ទុក្ខតិ អឆ អតត្តាត្បស្សតាយ បុទ្ធោ ឧច អតិច្ចតាទុក្ខតាតំ ស្បសិដ្ឋត្តា តិន្និទាត្បស្សតាចសេត ចិបស្សតាកោចរក្ខេត បច្ចាក្ខត្តទុក្ខ តិន្និក្ត តិន្និក្តតិ តិទេន្តង់ អាបជ្ជតិ៎ ឧស យកោ ចិបុទ្ធិយាតិ យា ចុត្តលក្ខលា តិន្និទាត្បស្សតា សន្តាកិលេសចិស្សុទ្ធតា ចិបុទ្ធិសព្ទាតស្ស អទិយយក្កស្ស អច្ចត្តចិបុទ្ធិយា ចា អយតឆាត្យា យកោ ក្ខបិរោយា៎ អយំ ក្ខបិរោយាតិ យឌឹង់ អតត្តាត្បស្សតាយុខេត សត្តស្មិំ ចក្កស្មិំ តិន្និក្តតំ ចុត្តំ, តំ ចិបុទ្ធិយា អឆិកយហេត្កាចទោ ក្ខបិរោយា៎

“ចក្ខុយា...េប... បទិចជ្ជោយ”តិ ព្តយិស្សា កាឆាយ អយំ សទ្ទេបទត្ថោ – យឆា ចក្ខុយា បុទិសោ សទិរេ ចតទេត្ថ ចិសយាតិ ក្យិប្បឌេសាតិ ចណ្តតាយ ចា ចិសេយ ហត្ថិអាឌរោយា បទិចជ្ជតិ, ឧចំ លោកេ សប្បទ្ធោ បុទិសោ សប្បទ្ធតាយ ហិតាហិតំ ឌាតទេត្ថា បិបិតិ លិយកាតិ ទុច្ចទិតាតិ បទិចជ្ជយ្យាតិ៎ អយំ អាលត្តីតិ យា អយំ “បិបិតិ បទិចជ្ជតន្តាតិ”តិ ឆព្ទាឌស្ស កាចទោ អាលា, អយំ អាលត្តីតិ៎

ឧចំ ចិសុំ ចិសុំ សុទេត្តសុ អាកោតា ឞលទ្បិយាលត្តិរោយា ក្ខាហទោលាការចេត ងេស្សត្វា ព្តងាតិ តា ឧកាទោតា អាកោតា ងេស្សត្វំ “សុត្តាទោតា”តិ កាឆយាហ៎

តត្ថ សុត្តាទោតា លេកំ អទេចក្ខស្សុ, យោយាឈទាឌាតិ អាលត្តីតិ “យោយាឈទាឌ, សត្តយ្បិ សត្តាទេលេកំ អចសចត្តិតាសល្លក្ខលាចសេត ចា ត្ខួកាចសយត្បស្សតចសេត ចា សុទេត្តោតិ បស្សា”តិ ព្តងំ ឆព្ទាឌស្ស ចចតំ ចិឆាតកាចទោតា អាលត្តិ៎ សត្តងា សតិកិទិយាយ តំសុត្តាតាឌស្សតំ សព្វជ្ជតីតិ “សងា សទោតាតិ ក្ខបិរោយា”តិ ចុត្តំ៎ អត្តាត្ទិដ្ឋិំ ក្ខាហច្ចាតិ ឌីសតិចត្តុកំ សក្កាយឌស្សតំ ក្ខន្ទិត្វា សយុដ្ឋិត្តិត្វា៎ ឧចំ យច្ចតទោ សិយាតិ៎ ព្តងំ ឞលត្តិ យំ ឧចំ ចុទេត្តត ចិឆិតា យច្ចតទេលំ យច្ចទោ ចិសយាតិក្ខួយតំ តស្ស យំ បុត្តកាកបជ្ជិបងាបជ្ជិបជ្ជតំ, ព្តងំ ឌេសតាយ ឞលត្តិ អទេត្វា៎ យឆា បត អស្សាឌាឌរោយា សុទេត្ត កត្ថចិ សទ្បទោតា កត្ថចិ តិន្ទាទេតន្តាតាយ កត្ថចិ ចិសុំ ចិសុំ កត្ថចិ ឧកាទោតា ងេស្សិតា, ត ឧចំ ឞលិឌរោយា៎ ឞលិឌរោយា បត សត្តត្ថ សុទេត្ត កាឆាសុ ចា ឧកាទោតា ងេស្សតន្តាតិ ព្តយស្ស តយស្ស ងេស្សតត្ថ ចិសុំ ចិសុំ ក្ខងាហទិត្វាបិ បុត “សុត្តាទោតា លេកោ”ត្តិអាឌិតា ឧកាទោតា ក្ខងាហទេលំ កតត្តិ ងេដ្ឋត្តា៎

៩៎ ឧចំ អស្សាឌាឌរោយា ក្ខងាហទេលាចសេត សទ្បទោតា ងេស្សត្វា ព្តងាតិ តត្ថ បុក្កលចិកាទេកេត ឌេសតាចិកាកំ ងេស្សត្វំ “តត្ថ កកចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎

តត្ថ ក្ខយ្យិតំ ឈយិតយត្តំ ក្ខុឌ្ឍយត្តំ យស្ស តិចេ្ឆសបជិតិចេ្ឆសា ត កតា, តំ ឌាតាតីតិ ក្ខយ្យិតព្ភា៎ ក្ខុចេ្ឆសយទេត្តត សប្បទេកង់ សចិត្វាទេយត្តំ បជិចិត្តុតីតិ អទេត្វា, ក្ខយ្យិតំ ចា ក្ខច្ចលិតំ ក្ខុបិបិតត្តិ អទេត្វា, តំ ឌាតាតីតិ ក្ខយ្យិតព្ភា៎ ឆព្ភា ហិ ឌេសិយយាទោតា ឌេសកទោតា ឌេសតាកាឌតំ សក្កយទេត្តា ចិយ ហោតិ, តទេយស ក្ខច្ចលិតទេយច ឌាតាតីតិ អទេត្វា, ចលិតទេយច ចា ក្ខយ្យិតំ៎ សស្សតាឌិអាកាទស្ស ហិ ចេចតយ្យាតំ

អាសយស្ស ពុទ្ធាវេណិកា ធម្មទេសនា តង្ខណបតិតា ឯវ ចលនាយ ហោតិ, តទា បរេយ្យរានុចត្តិយា, តត្ថាយំ ឧគ្ឃដិតេ ចលិតមត្តេយេវ អាសយេ ធម្មំ ជានាតិ អវពុជ្ឈតីតិ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ, តស្ស ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស និស្សរណំ ទេសេតិ, តត្តកេនេវ តស្ស អត្ថសិទ្ធិតោ. វិបញ្ចិតំ វិត្ថារិតំ និទ្ទិដ្ឋំ ជានាតីតិ វិបញ្ចិតញ្ញូ, វិបញ្ចិតំ វា យត្ថំ សលិកំ ធម្មំ ជានាតីតិ វិបញ្ចិតញ្ញូ, តស្ស វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ទេសេតិ, នាតិសង្ខេបវិត្ថារាយ ទេសនាយ តស្ស អត្ថសិទ្ធិតោ. នេតព្ពោ ធម្មស្ស បដិវិទ្ធិយេត អត្ថំ បាបេតព្ពោតិ នេយ្យោ, យុត្តិហេតុតាយ វា បដិលោមគ្គហណតោ នេតព្ពោ អនុនេតព្ពោតិ នេយ្យោ, តស្ស នេយ្យស្ស អស្សាទំ អាទីនវំ និស្សរណញ្ច ទេសេតិ, អនវសេសត្តាវ ទេសនេន តស្ស អត្ថសិទ្ធិតោ. តត្ថាយំ បាឡិ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ? យស្ស បុគ្គលស្ស សហ ឧទាហដវេលាយ ធម្មាភិសមយោ ហោតិ. អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ.

“កតមោ ច បុគ្គលោ វិបញ្ចិតញ្ញូ? យស្ស បុគ្គលស្ស សំខិត្តេន ភាសិតស្ស វិត្ថារេន អត្ថេ វិភជិយមានេ ធម្មាភិសមយោ ហោតិ. អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ វិបញ្ចិតញ្ញូ.

“កតមោ ច បុគ្គលោ នេយ្យោ? យស្ស បុគ្គលស្ស ឧទ្ទេសតោ បរិបុច្ឆតោ យោនិសោ មនសិករោតោ កល្យាណមិត្តេ សេវតោ ភជតោ បយិរុបាសតោ ឯវំ អនុបុព្ពេន ធម្មាភិសមយោ ហោតិ. អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ នេយ្យោ”តិ (បុ. ប. ១៤៨-១៥០).

បទបរមោ បនេត្ថ នេត្តិយំ បដិវេធស្ស អភាជនត្តា ន គហិតោតិ ទដ្ឋព្ពំ. ឯត្ថ ច អស្សាទោ, អាទីនវោ, និស្សរណំ, អស្សាទោ ច អាទីនវោ ច, អស្សាទោ ច និស្សរណញ្ច, អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ច, អស្សាទោ ច អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ចាតិ ឯតេ សត្ត បដ្ឋាននយា.

តេសុ តតិយឆដ្ឋសត្តមា វេនេយ្យត្តយវិនយេន សមត្ថតាយ គហិតា, ឥតរេ ចត្តារោ ន គហិតា. ន ហិ កេវលេន អស្សាទេន អាទីនវេន តទុភយេន វា ឃដិតេន វេនេយ្យវិនយំ សម្បជ្ជតិ, កិលេសានំ បហានាវចនតោ. បញ្ញាយាបិ អាទីនវាវចនតោ និស្សរណស្ស អនុបិយោ ឯវ. ន ហិ វិមុត្តិរសា ភគវតោ ទេសនា វិមុត្តិំ តទុបិយញ្ច អនាមសិត្វា បវត្តតិ. តស្មា ឯតេ ចត្តារោ នយា អនុទ្ធដា. សចេ បន បទបរមស្ស បុគ្គលស្ស វសេន បវត្តំ សំកិលេសភាគិយំ វាសនាភាគិយំ តទុភយភាគេ ឋិតំ ទេសនំ សុត្តបទេសំ កាចិ វា តាទិសំ ឯតេសំ នយានំ ឧទាហរណភាវេន ឧទ្ធរតិ, ឯវំ សតិ សត្តន្នម្បិ នយានំ គហណំ ភវេយ្យ. វេនេយ្យវិនយំ បន តេសំ សត្តានេ អរិយបុគ្គលស្ស ឧប្បាទនំ. តំ យថាវុត្តេហិ ឯវ នយេតិ, នាវសេសេហីតិ ឥតរេ ឯត្ថ ន វុត្តា. យស្មា បន បេដកេ (បេដកោ. ១៦) –

“តត្ថ កតមោ អស្សាទោ ច អាទីនវោ ច?

យានិ ករោតិ បុរិសោ, តានិ អត្តនិ បស្សតិ;

កល្យាណការី កល្យាណំ, បាបការី ច បាបក”ន្តិ.

តត្ថ យំ កល្យាណការី កល្យាណំ បច្ចនុភោតិ, អយំ អស្សាទោ. យំ បាបការី បាបំ បច្ចនុភោតិ, អយំ អាទីនវោ.

អដ្ឋិមេ , ភិក្ខវេ, លោកធម្មា. កតមេ អដ្ឋ? លាភោតិអាទិ (អ. និ. ៨.៥). តត្ថ លាភោ យសោ សុខំ បសំសា, អយំ អស្សាទោ. អលាភោ អយសោ ទុក្ខំ និន្ទា, អយំ អាទីនវោ.

តត្ថ កតមោ អស្សាទោ ច និស្សរណញ្ច?

“សុខោ វិបាកោ បុញ្ញានំ, អធិប្បាយោ ច ឥជ្ឈតិ;

ខិប្បញ្ច បរមំ សន្តិំ, និព្ពានមធិគច្ឆតី”តិ. (បេតោ. ១២);

អយំ អស្សាទោ ច និស្សរណញ្ច.

ទ្វត្តិំសិមានិ, ភិក្ខវេ, មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណានិ, យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេវ គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា...បេ... វិវដ្ដច្ឆទោតិ សព្ពំ លក្ខណសុត្តំ, (ទី. និ. ៣.១៩៨) អយំ អស្សាទោ ច និស្សរណញ្ច.

តត្ថ កតមោ អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ច?

“ភារា ហវេ បញ្ចក្ខន្ធា, ភារហារោ ច បុគ្គលោ;

ភារាទានំ ទុខំ លោកេ, ភារនិក្ខេបនំ សុខំ.

“និក្ខិបិត្វា គរុំ ភារំ, អញ្ញំ ភារំ អនាទិយ;

សមូលំ តណ្ហមព្ពុយ្ហ, និច្ឆាតោ បរិនិព្ពុតោ”តិ. (សំ. និ. ៣.២២);

ᩋᨿᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᨧ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩋᩔᩣᨴᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᨧ?

“ᨠᩣᨾᩣ ᩉᩥ ᨧᩥᨲᩕᩣ ᨾᨵᩩᩁᩣ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩣ, ᩅᩥᩁᩪᨸᩁᩪᨸᩮᨶ ᨾᨳᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩉᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ ᩁᩣᨩ, ᩋᨸᨱ᩠ᨱᨠᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨾᩮᩅ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ. (ᨾ. ᨶᩥ. ᪂.᪃᪀᪇; ᨳᩮᩁᨣᩣ. ᪇᪈᪇-᪇᪈᪈; ᨸᩮᨭᨠᩮᩣ. ᪂᪃);

ᩋᨿᩴ ᩋᩔᩣᨴᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨸᩥ ᨶᨿᩣ ᩍᨵ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᨹᩃᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩑᩅ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩮᨭᨠᩮ (ᨸᩮᨭᨠᩮᩣ. ᪂᪃) “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᩏᨸᩣᨿᩮᩣ ᨧ? ᩈᩦᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩁᩮᩣ ᩈᨸᨬ᩠ᨬᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪁.᪂᪃), ᩍᨴᩴ ᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᩏᨸᩣᨿᩮᩣ ᨧ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ?

“ᩈᨧᩮ ᨽᩣᨿᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ, ᩈᨧᩮ ᩅᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᨸ᩠ᨸᩥᨿᩴ;

ᨾᩣᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᩣᨸᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩋᩣᩅᩥ ᩅᩣ ᨿᨴᩥ ᩅᩣ ᩁᩉᩮᩣᨲᩥ. (ᩏᨴᩣ. ᪄᪄);

ᩍᨴᩴ ᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩏᨸᩣᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ?

“ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩪᨸᨾᩴ ᨠᩣᨿᨾᩥᨾᩴ ᩅᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨶᨣᩁᩪᨸᨾᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩥᨴᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ;

ᨿᩮᩣᨵᩮᨳ ᨾᩣᩁᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩩᨵᩮᨶ, ᨩᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᩁᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᨶᩥᩅᩮᩈᨶᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ”ᨲᩥ. (ᨵ. ᨸ. ᪄᪀);

ᩋᨿᩴ ᩏᨸᩣᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ. ᩑᩅᩴ ᨹᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩩᨠᩅᩈᩮᨶᨸᩥ ᩏᨴᩣᩉᩁᨱᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨿᩮᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩅᩥᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩏᨣ᩠ᨥᨭᩥᨲᨬ᩠ᨬᩪᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨿᨳᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩥᨽᩣᨣᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩏᨣ᩠ᨥᨭᩥᨲᨬ᩠ᨬᩩᩔ ᨽᨣᩅᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨲᨳᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ.

ឯវំ ឥមំ បុគ្គលំ វសេន ទេសនាវិភាគោ ទស្សិតោ, តេ បុគ្គលេ បដិបទាវិភាគេន វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បដិបទាភិញ្ញាភេទតោ វិភាគោ បដិបទាភេទតោ ហោតីតិ អាហ – “ចតស្សោ បដិបទា”តិ។ តា បនេតា ច សមថវិបស្សនាបដិបត្តិវសេន ទុវិធា ហោន្តិ។ កថំ? សមថបក្ខេ តាវ បឋមសមន្នាហារតោ បដ្ឋាយ យាវ តស្ស តស្ស ឈានស្ស ឧបចារំ ឧប្បជ្ជតិ, តាវ បវត្តា សមថភាវនា “បដិបទា”តិ វុច្ចតិ។ ឧបចារតោ បន បដ្ឋាយ យាវ អប្បនា តាវ បវត្តា បញ្ញា “អភិញ្ញា”តិ វុច្ចតិ។

សា បនាយំ បដិបទា ឯកច្ចស្ស ទុក្ខា ហោតិ នីវរណាទិបច្ចនីកសមុទាចារគហណតាយ កិច្ឆា អសុខសេវនាតិ អត្ថោ, ឯកច្ចស្ស តទភាវេន សុខា។ អភិញ្ញាបិ ឯកច្ចស្ស ទន្ធា ហោតិ មន្ទា អសីឃប្បវត្តិ, ឯកច្ចស្ស ខិប្បា អមន្ទា សីឃប្បវត្តិ។ តត្ថ យោ អាទិតោ កិលេសេ វិក្ខម្ភេន្តោ ទុក្ខេន សសង្ខារេន សប្បយោគេន កិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតិ, តស្ស ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ។ យោ បន វិក្ខម្ភិតកិលេសោ អប្បនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន អង្គបាតុភាវំ បាបុណាតិ, តស្ស ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។ យោ ខិប្បំ អង្គបាតុភាវំ បាបុណាតិ, តស្ស ខិប្បាភិញ្ញា នាម ហោតិ។ យោ កិលេសេ វិក្ខម្ភេន្តោ សុខេន អកិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតិ, តស្ស សុខា បដិបទា នាម ហោតិ។

វិបស្សនាបក្ខេ បន យោ រូបារូបមុខេន វិបស្សនំ អភិនិវិសន្តោ ចត្តារិ មហាភូតានិ បរិគ្គហេត្វា ឧបាទារូបំ បរិគ្គណ្ហាតិ អរូបំ បរិគ្គណ្ហាតិ, រូបារូបំ បន បរិគ្គណ្ហន្តោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ, តស្ស ទុក្ខា បដិបទា នាម ហោតិ។ បរិគ្គហិតរូបារូបស្ស បន វិបស្សនាបរិវាសេ មគ្គបាតុភាវទន្ធតាយ ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។ យោបិ រូបារូបំ បរិគ្គហេត្វា នាមរូបំ វវត្ថបេន្តោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ វវត្ថបេតិ, វវត្ថបិតេ ច នាមរូបេ វិបស្សនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន មគ្គំ ឧប្បាទេតុំ សក្កោតិ។ តស្សាបិ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។

អបរោ នាមរូបម្បិ វវត្ថបេត្វា បច្ចយេ បរិគ្គណ្ហន្តោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ បរិគ្គណ្ហាតិ, បច្ចយេ ច បរិគ្គហេត្វា វិបស្សនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន មគ្គំ ឧប្បាទេតិ។ ឯវម្បិ ទុក្ខាបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។

អបរោ បច្ចយេបិ បរិគ្គហេត្វា លក្ខណានិ បដិវិជ្ឈន្តោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ បដិវិជ្ឈតិ, បដិវិទ្ធលក្ខណោ ច វិបស្សនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន មគ្គំ ឧប្បាទេតិ។ ឯវម្បិ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។

អបរោ លក្ខណានិបិ បដិវិជ្ឈិត្វា វិបស្សនាញាណេ តិក្ខេ សូរេ សុប្បសន្នេ វហន្តេ ឧប្បន្នំ វិបស្សនានិកន្តិំ បរិយាទិយមានោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ បរិយាទិយតិ, និកន្តិំ បរិយាទិយិត្វា វិបស្សនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន មគ្គំ ឧប្បាទេតិ។ ឯវម្បិ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។ ឥមិនាវុបាយេន ឥតរាបិ តិស្សោ បដិបទា វេទិតព្វា។ វិបស្សនាបក្ខិកា ឯវ បនេត្ថ ចតស្សោ បដិបទា ទដ្ឋព្វា។

ចត្តារោ បុគ្គលាតិ យថាវុត្តបដិបទាវិភាគេន ចត្តារោ បដិបន្នកបុគ្គលា. តំ បន បដិបទាវិភាគំ សទ្ធិំ ហេតុបាយផលេហិ ទស្សេតុំ "តណ្ហាចរិតា"តិអាទិ វុត្តំ.

តត្ថ ចរិតន្តិ ចរិយា, វុត្តីតិ អត្ថោ. តណ្ហាយ និព្ពត្តិតំ ចរិតំ ឯតេសន្តិ តណ្ហាចរិតា, តណ្ហាយ វា បវត្តិតា ចរិតា តណ្ហាចរិតា, លោភជ្ឈាសយាតិ អត្ថោ. ទិដ្ឋិចរិតាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ. មន្ទាតិ មន្ទិយំ វុច្ចតិ អវិជ្ជា, តាយ សមន្នាគតា មន្ទា, មោហាធិកាតិ អត្ថោ.

សតិន្ទ្រិយេនាតិ សតិយា អាធិបច្ចំ កុរុមានាយ. សតិន្ទ្រិយមេវ ហិស្ស វិសទំ ហោតិ. យស្មា តណ្ហាចរិតតាយ បុព្ពភាគេ កោសជ្ជាភិភវេន ន វីរិយំ ពលវំ ហោតិ, មោហាធិកតាយ ន បញ្ញា ពលវតី. តទុភយេនាបិ ន សមាធិ ពលវា ហោតិ, តស្មា "សតិន្ទ្រិយមេវ ហិស្ស វិសទំ ហោតី"តិ វុត្តំ. តេនេវាហ – "សតិបដ្ឋានេហិ និយ្យន្តី"តិ. តណ្ហាចរិតតាយ តស្ស កិលេសវិក្ខម្ភនំ ន សុករន្តិ ទុក្ខា បដិបទា, អវិសទញាណតាយ ទន្ធាភិញ្ញាតិ. បុព្ពេ វុត្តនយំ អានេត្វា យោជេតព្ពំ. និយ្យាតីតិ អរិយមគ្គេន វដ្ដទុក្ខតោ និគ្គច្ឆតិ.

ឧទត្តោតិ ឧទអត្ថោ, ឧឡារបញ្ញោតិ អត្ថោ. បញ្ញាសហាយបដិលាភេន តស្ស សមាធិ តិក្ខោ ហោតិ សម្បយុត្តេសុ អាធិបច្ចំ បវត្តេតិ. តេនេវាហ – "សមាធិន្ទ្រិយេនា"តិ. វិសទញាណត្តា "ខិប្បាភិញ្ញាយា"តិ វុត្តំ. សមាធិបធានត្តា ឈានានិ ឈានេហិ និយ្យន្តីតិ អយំ វិសេសោ. ឯវំ បុរិមសទិសមេវ. ទិដ្ឋិចរិតា អនិយ្យានិកមគ្គម្បិ និយ្យានិកន្តិ មញ្ញមានា តត្ថ ឧស្សាហពហុលត្តា វីរិយាធិកា ហោន្តិ. វីរិយាធិកតាយេវ តស្ស កិលេសវិក្ខម្ភនំ សុករន្តិ សុខា បដិបទា, អវិសទញាណតាយ បន ទន្ធាភិញ្ញាតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ "ទិដ្ឋិចរិតា មន្ទា"តិអាទិនា. ឯវំ វុត្តនយេន.

សច្ចេហីតិ អរិយសច្ចេហិ. អរិយសច្ចានិ ហិ លោកិយានិ បុព្ពភាគញាណស្ស សម្មសនដ្ឋានតាយ លោកុត្តរានិ អធិមុច្ចនតាយ មគ្គញាណស្ស អភិសមយដ្ឋានតាយ ច និយ្យានានិ ហោន្តីតិ. ឯវំ វុត្តនយេន. ឯត្ថ ច ទិដ្ឋិចរិតា ឧទត្តា ឧគ្ឃដិតញ្ញូ. តណ្ហាចរិតា មន្ទា នេយ្យា. ឥតរេ ទ្វេបិ វិបញ្ចិតញ្ញូតិ ឯវំ យេន វេនេយ្យត្តយេន បុព្ពេ ទេសនាវិភាគោ ទស្សិតោ, តទេវ វេនេយ្យត្តយំ ឥធាបិ បដិបទាវិភាគេន ទស្សិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ.

ឥទានិ តំ វេនេយ្យបុគ្គលវិភាគំ អត្ថនយយោជនាយ វិសយំ កត្វា ទស្សេតុំ "ទ្វេ តណ្ហាចរិតា"តិអាទិ វុត្តំ. តណ្ហាយ សមាធិបដិបក្ខត្តា តណ្ហាចរិតា វិសុជ្ឈមានោ សមាធិមុខេន វិសុជ្ឈន្តីតិ អាហ – "សមថបុព្ពង្គមាយា"តិ. "សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតី"តិ (អ. និ. ៤.១៧០; បដិ. ម. ២.១, ៥) វចនតោ បន សម្មាទិដ្ឋិសហិតេនេវ សម្មាសមាធិនា និយ្យន្តិ, ន សម្មាសមាធិនា ឯវាតិ អាហ – "សមថបុព្ពង្គមាយ វិបស្សនាយា"តិ. "រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តីតិ អរហត្តផលសមាធី"តិ សង្គហេសុ វុត្តំ. ឥធ បន

ອຄາກາຍິຜລນຍານີຕິ ຈລ຺ລຕີ໌ ໂສ ຫິ ນຍານິສ຺ສິ ປຣິປູຣກາຣີຕີ໌ ຕຕ຺ຖ ຣຊ຺ຊາຕເວ຺ຕ ຣາເກາ໌ ໂສ ຈິຣຊ຺ຊຕິ ໑ຕາຍາຕິ ຣາກຈິຣາກາ, ຕາຍ ຣາກຈິຣາກາຍ, ຣາກປ຺ປຫາຍິກາຍາຕິ ອເຕ຺ຖາ໌

ເຂເຕາຈິຍຸຕ຺ຕິຍາຕິ ເຂເຕາຕິ ຈິຕ຺ຕໍ, ຕຂປເຂເນສ ເຂຕ຺ຖ ນຍາຂິ ວຸຕ຺ໂຕ “ຍຣາ ຈິຕ຺ຕໍ ປຎ຺ຎຎ຺ຈ ກາຈຍ”ນ຺ຕິ (ສໍ໌ ນິ໌ ໑໌໒໓)໌ ປຕິປ຺ປສ຺ສຂ຺ຂເນສ ປຕິປກ຺ຂເຕາ ຈິຍຸຈ຺ຈຕີຕິ ຈິຍຸຕ຺ຕິ, ເຕສ ວາ ຈິຍຸເຕ຺ຕາ, ຕເຕາ ຈິຍຸຈ຺ຈນ຺ຕິ ວາ ຈິຍຸຕ຺ຕິ, ນຍາຂິເຍຈ໌ ຍຣາ ຫິ ໂລເກີຍກຂາຍໍ ນຎ຺ຎາ ຈິຕ຺ຕຊ຺ຊາ ເຂນຕານີນໍ໌ ຍຂາຫ – “ຄາຄຕ຺ຕກາຍາ ຄາຄຕ຺ຕນຎ຺ຎີເຄາ”ຕິ (ຂີ໌ ຄິ໌ ໑໌໑໑໑, ໑໓໑, ໑໓໔໌; ອ໌ ຄິ໌ ໔໌໓໓; ຂ໌໑໓) “ກິ ຈິເຕ຺ຕາ ຕ຺ວໍ, ກິກ຺ຂູ”ຕິ (ປາຣາ໌ ໑໓໕) ຈ, ໑ຈ຺ຈ ໂລໂກຕ຺ຕຣກຂາຍໍ ປຎ຺ຎາ ນຍາຂິ ຈ໌ ຍຂາຫ – “ປຊ຺ຊາຂາຄິເກາ ນຍ຺ຍານຍາຂີ”ຕິ (ຈິກ໌ ປ໐໓) ຈ “ນຍຂຈິປສ຺ສຄໍ ຍຸກຄຂ຺ຂໍ ກາເຣຕີ”ຕິ ຈ໌ ໂຕສຸ ຊ຺ລຂ ຣາກສ຺ສ ຂ຺ຊຸຈິປຂ຺ຂີກເຕາ ນຍຂປຸຊ຺ຊຍຕາຈຈຄເຕາ ຈ ເຈເຕາກ຺ກຫເຫດ ນຍາຂິ ຈຸເຕ຺ຕາ໌ ຕຂາ ຈິຍຸຕ຺ຕິຈຈເຄຄ໌ ໂຕຄ ຈຸຕ຺ຕໍ “ນຍາຂິເຍຈາ”ຕີ໌ ເຈເຕາ ຈ ຕໍ ຈິຍຸຕ຺ຕິ ຈາຕິ ເຈເຕາຈິຍຸຕ຺ຕິ໌ ອຂ ຈາ ຈຸຕ຺ຕປ຺ປກາຣເຍ຺ສຈ ເຈຕເສາ ປຕິປກ຺ຂເຕາ ຈິຍຸຕ຺ຕິ ຈິເຍາເກ຺ຂາຕິ ເຈເຕາຈິຍຸຕ຺ຕິ, ເຈຕສິ ຈາ ຜລຈິຊ຺ຊາເຫ ຈຸຕ຺ຕປ຺ປກາຣາຈ ຈິຍຸຕ຺ຕີຕິ ເຈເຕາຈິຍຸຕ຺ຕິ, ເຈຕເສາ ຈາ ຜລຈິຊ຺ຊາຫສ຺ສ ປຕິປກ຺ຂເຕາ ຈິຍຸຕ຺ຕິ ຈິເຍາເກ຺ຂາ ໑ຕສິ຺ຕິ ເຈເຕາຈິຍຸຕ຺ຕິ, ນຍາຂິເຍຈ໌ ປຊ຺ຊາຈິຍຸຕ຺ຕິຍາຕິ ໑ເຕ຺ຖາປິ ອຍໍ ຄເຍາ ຍຂານຍຸຂ຺ຈໍ ເຍາເຂຕເພ຺ຕາ໌

ຂິຂ຺ຂີຍາ ນຈິນເຍ ປຊ຺ຊານຂີສີ ປຈຕ຺ຕີຕິ ຂິຂ຺ຂີຈຣິເຕາ ຈິສຸຊ຺ຊຍາເຄາ ປຊ຺ຊາຍຸເທຄ ຈິສຸຊ຺ຊີຕິ ອາຫ – “ຂ຺ວເກາ ຂິຂ຺ຂີຈຣິຕາ ຈິປສ຺ສຄາ”ຕິອາຂີ໌ ອຈິຊ຺ຊາຈິຣາກາ ປຊ຺ຊາຈິຍຸຕ຺ຕີຕິ ອຣຫຕ຺ຕຜລປຊ຺ຊາ໌ ນຍຂກ຺ກຫເຫດ ຕປ຺ປຕິປກ຺ຂເຕາ ຕຕ຺ປຈິປສ຺ສຄາກ຺ກຫເຫດ ອຈິຊ຺ຊາ ຄິຂ຺ຂາເຣ຺ຕາ ປຂຍຄຍສ຺ສ ກ຺ວິ ນກ຺ກາ ນຸເທຄ ຂເຍ຺ສຕ຺ຕິ ອາຫ – “ໂຍ ນຍຂ…ເປ… ຫາຕຊ຺ຊາ”ຕີ໌

ຕຕ຺ຖ ນຍຂປຸຊ຺ຊຍາ ປຕິປຂາຕິ ປຸຣິຍາ ເຂ຺ວ ປຕິປຂາ, ຊ຺ລຕຣາ ຈິປສ຺ສຄາປຸຊ຺ຊຍາຕິ ຂ຺ຂຊ຺ຊາ໌ ຫາຕຊ຺ຊາຕິ ກເຍຕຊ຺ຊາ, ເຄຕຊ຺ຊາຕິ ອເຕ຺ຖາ໌ ຈິປສ຺ສຄາຍ ອຄິຂ຺ຂຸປ຺ປອຄຕ຺ຕນຊ຺ຊາກາຈເຕາ ຂຸປ຺ປນຊ຺ຊາປຣິຈາເຣ຺ຕາ ຈ ອສຸກນຊ຺ຊາຍ ຊ຺ລຍາ ຈຕເສ຺ສາ ນຊ຺ຊາ ຂສິ຺ຕາ ເຫາຄິ໌ ຕປ຺ປຕິປເກ຺ຂຄ ຈ ຈຕ຺ຕາເຣາ ຈິປລ຺ລາສາຕິ ນກລສ຺ສ ນີຫຈິກ຺ກີຊ຺ຊລຕຄຍສ຺ສ ກ຺ວິ ນຸເທຄ ນກ຺ກາ ຂເຍ຺ສຕ຺ຕິ ອາຫ – “ໂຍ ຈິປສ຺ສຄາ…ເປ… ຫາຕຊ຺ຊາ”ຕີ໌

ສິ໌ ໑ຈ຺ຈ ປຕິປຂາຈິກາເຣຄ ເຈເຄຍ຺ຍປຸກ຺ກລຈິກາເຣ ຂເຍ຺ສເຕ຺ວາ ຊ຺ລຂາຄິ ຕໍ ຂາກາຫຈິກາເຣຄ ຂເຍ຺ສເຕ຺ຕາ ຍຂ຺ວາ ກກຈເຕາ ເຂນຄາ ຍາຈເຂຈ ເຈເຄຍ຺ຍຈິຄຍຄເ຺ຕາ, ຈິຄຍຄຊ຺ຊາ ເຄນໍ ນຸຕຍຍາຂີຄໍ ຕິສ຺ສຄ຺ວໍ ປຊ຺ຊາຄໍ ອຄຸກ຺ກເຍຄ ຄິຊ຺ຊຕ຺ຕຄໍ, ຍຂາ ກກຈເຕາ ເຂນຄາຍ ປຈຕ຺ຕິກາຈຈິກາຈຄຊ຺ຊາ ຫາຣຄຍຍ຺ຍາປິເຣາ, ຕຂ຺ວາ ຊ຺ລຍສ຺ສ ຫາຣສ຺ສ ນຍຂ຺ຂີຕປ຺ປກາເຣ ຕາຈ ປຸຂ຺ຂິເ຺ຕາ ໂຍຄ ປຸກ຺ກລຈິກາກຂສ຺ສເຄຄ ເຂນຄາກາຂຄໍ ຈິກຂິເ຺ຕາ ຕຕ຺ຖ ເຂນຄາຍໍ ເຂນຄາຫາເຣ ຄິໂຍາເຂຕຸກາເຍາ ຕໍ ຂເຍ຺ສຕໍ “ຂ຺ວາຍໍ ຫາເຣາ ກຕ຺ຖ ນຍຂ຺ຈຕີ”ຕິອາຂີຍາຫ໌

ຕຕ຺ຖ ຍສ຺ສາຕິ ໂຍ ໂສ ອຂ຺ຂຫິ ອງ຺ເຄຫິ ຈິຍຸເຕ຺ຕາ ໂສຕາຈຂາຄປຣິໂຍາສາຄາຫິ ຈ ນຍ຺ຍຕ຺ຕີຕິ ນຍຄ຺ກາເຕາ ຍສ຺ສ໌ ນເຕ຺ຖາຕິ ຂິຂ຺ຂຂຍິ຺ກນຍ຺ຍາຣາຍິກປເຣຍເຕ຺ຖຫິ ຍຂາເຣທໍ ອຄຸສາສຄເຕາ ນເຕ຺ຖາ໌ ຂຍຸຕ຺ຕິ ຍຂາຄຸສິຂ຺ຂໍ ປຕິປຊ຺ຊຍາເຄ ອປິໂຍສຸ ອປຕຍາເຄ ຂາເຣຕີຕິ

ឆេយ្យា, តំ ឆយ្យំ៊ ឥតេឃតីតិ ឃេន្លបចិត្តានតេយហិ ភាឃតិ ពេធតិ៊ អញ្ញាតរេនាតិ ភពចេតា ឃាចេពេឃ្យ អញ្ញាតរេនា៊ ពេទ្ទ្នាតិះឃោតិ ឃឹលឃ្យតាឌ៌ិក្យាលចិឥឃឃឃោរេពត ពេក្យពេលឹះឃោ៊ ឃព្រាហ្មចារីតិ ព្រាហ្មំ ទុទ្ធតិ ឥឃេទ្ទុទ្ទេត ឃពល់ ឃតូឃាឃតំ៊ ឃមំ ឃហ ចា ព្រាហ្មំ ធេទតិ បឌិបជ្ជតីតិ ឃព្រាហ្មចារី៊ ឃទ្ធិ បឌិលកតីតិ “ឃយ្យាឃឡ្ញូតេទ្ធា ចត ឥឃោ ភពចា ឥឃោ ឲចនួបឃ្ស ឆយ្យស្ស ឥឥតេឃតា”តិ តឆាពេត, “ឃ្វាក្លាតេតា ចតាឃំ ឆេយ្យា ឥឃោ ឲចំ ឲពត្តបរិបុណ្ណោ ឲពត្តបរិឃុទ្ធោ”តិអាឌិតា ឆេយ្យ ធ ឃទ្ធិ លកតិ ជ្ញាបព្យាតេឥតីតិ អតេត្ថា៊

តត្ថាតិ តឃ្មិ ឃឆាឃុតេ ឃឆាបរិឃតេត្ត ឆេយ្យ៊ ចិឃំឃាតិ បិឡុញ្ញឃា បិឡុញ្ញអត្ថស្ស ធ ចិឃំឃតបញ្ញា ៊ ឥឃាំ តឃ្យា ឲច ឥចចចតំ៊ ឃា ហិ ឃឆាចុត្តចិឃំឃតេត ឃេន្លាធំ អតាបជ្ជិត្វា ជ្ញាឃ្យហតចេឃត ជ្ញាឃ្យាហតា, ត្យលតចេឃត ត្យលតា, ជ្ញាបបរិក្លលាចេឃត ជ្ញាបបរិក្លាតិ ធ ចុត្តា៊ អឆ ចា ចិឃំឃតីតិ ចិឃំឃា, ឃា បឥបឥត្តចិនារលា បញ្ញា៊ ជ្ញាឃ្យាហតាតិ ចិរិឥឃត ជ្ញាបត្តុឃ្គិតា ឆយ្យស្ស ឆារលាបរិធឃឃាឆិកា បញ្ញា៊ ត្យលតាតិ បឥឥត បឥត្តទំ, ឥឥឃតាឃ ចា ឥឥឃតត្តទំ ត្យលឃិត្វា ឃំឃត្តិត្វា ពហលាបញ្ញា៊ ជ្ញាបបរិក្លាតិ យហាបឥឥឃ ជ្ជតាឥទត្វា បិឡុញ្ញឃា បិឡុញ្ញអត្ថស្ស ធ ជ្ញាបបរិក្លលាបញ្ញា៊ អត្តហិតំ បរហិតញ្ជា អាពន្លេត្តហិ ឃុឃ្សុតីតិ ឃុតំ, ពាលចឥតិច្ឆាឃ អភាចេតា, ឃឆា ទុឌ្ឍត្តិ៊ ពិ បត តត្តិ? អឌិពារេតា ឃាឃត្តិឃេតា ចា បរិឃត្តិឆេយ្យាតិ ចិញ្ញាឃតិ៊ អឆ ចា ឃចតំ ឃុតំ, ឥឃាតក្វានាត្យឃាឥទត បរិឃត្តិឆយ្យស្ស ជ្ញាបឆារលាត្តិ អតេត្ថា៊ ឃុតេតត ឥហត្យភា តិព្វាត្តា ឃុតឃឹ៊ បពារេត ឌាភាតីតិ បញ្ញា៊ ឃា ចិឃំឃា, អឃំ ឃុតឃឹ បញ្ញាតិ បទេច្ចពយ្បិ ឥឃោឥឌតឡ្ញា៊ តឆាតិ ឃឆា ឃុតឃឹ បញ្ញា ចិឃំឃាឌិបរិឃាឃចតី ចិឃំឃាឌិចិភាពចតី ធ, តឆា ចិក្តាឃឹ ចាតិ អតេត្ថា៊ ឃឆា ចា ឃុតឃឹ ជ្ជរឃត្តិកា អភចឌ្ឌិតា ធ, ឲចំ ចិក្តាឃឹ ចាតិ ឥឃ្សតិ៊

ឃុតេត តិឃ្សឥឃតាតិ ឃុតេត បរិឃត្តិឆេយ្យត បរិឃត្តិឆយ្យស្សចេតត ចា ជ្ញាបតិឃ្សឥឃត ឡ្ញត្តុឃ្ពុតលក្លេលា ពេលាចចតំ, ឃឆាចុត្តំ ឃុតំ ជ្ញាបតិឃ្សាឃាតិ អតេត្ថា៊ ចិឃំឃាតិអាឌិឃ្យ “ឡ្ញធំ ឃឹលំ, អឃំ ឃឃាឌិ, ឡ្ញេឃ ទួបិទួបឆយ្យា, ឡ្ញេឃ បញ្ចាក្លន្ធា”តិ ឥតឃំ ឥតឃំ ឆយ្យាតំ ឃភាចចិឃំឃតក្មតា បញ្ញា ចិឃំឃា៊ ឥតឃំឥឃច ឆយ្យាតំ ចចតត្តំ ឃុញ្ចិត្វា ឃភាចឃរឃលក្លលាឃ្ស ត្យលឃិត្វា ចិឃ ពហលាបញ្ញា ត្យលតា៊ ឥតឃំឥឃច ឆយ្យាតំ ឃលក្លលំ អចិឌហិត្វា អតិច្ចតាឌិទួប្យតឃប្យច្ចឃាឌិអាពារេន ធ តេក្កត្វា ចិតេក្កត្វា ធ ជ្ញាបបរិក្លលាបញ្ញា ជ្ញាបបរិក្លា, តឆា ជ្ញាបបរិក្លិតេត ឆេយ្យ ឃចិក្កេហ ចិឃ ជ្ញាបទ្ទហេត្ត ឲចេឃេតហិ តិញ្ញាតក្លេយ ពត្វា ចិតេត្តត អត្យ អត្យ ឥបក្លលា យតឃាត្យឥបក្លលា៊ ឲត្តា ធ ឃឆា ឃុតឃឹ បញ្ញា ឃឆាឃុតឃ្ស ឆយ្យស្ស ឆារលាបរិធឃចឥឃត បចត្តតេតា ជ្ញាឃ្យាហឌាតា “ជ្ញាឃ្យាហតា”តិ ចត្តត្តាតំ អរហតិ, ត ឲចំ ចិក្តាឃឹតិ ឡ្ញឆ “ជ្ញាឃ្យាហតា”តិ បឥំ ត ចុត្តំ៊ ចិក្តតំ ចិក្តា, តិញ្ញាតត្តិ អតេត្ថា៊ ឥឃាំ ចុត្តតឃេឃច៊

ឡ្ញឃាហិ ញ្ញ៊ិហិ បញ្ញាហីតិ ឃឆាចុត្តាហិ ញ្ញ៊ិហិ បញ្ញាហិ ពារលាក្មតាហិ៊ ឃុតចិក្តាឃឃឆារលាឃ្យ ហិ បតិឌ្ឌិតេតា ចិបឃ្សតំ អារកតីតិ៊ “ឡ្ញឃាឃ្យ ញ្ញ៊ិឃ្យ បញ្ញាឃ្ម”តិបិ បឥត្តិ៊ “ឥតហិ ឌាតាឃ្យ ជ្ញាប្យត្តាឃ្ម”តិ ចា ចចតឥឃឥឃា ឥឃោឥឌតឡ្ញា៊ យតឃិពារឃឃ្យឃុត្តឃ្សាតិ ទួបិទួបបរិក្កហាឌិយតឃិពារេន ឃុត្តប្យឃុត្តស្ស៊ ឃំ ញាលំ ជ្ញាប្យជ្ជតីតិ ចុត្តតេឃត យតឃិពារប្យឥឃោរេពត ឌិទ្ធិចិឃុទ្ធិពន្លាចិតរេលាចិឃុទ្ធិយក្កាឃក្កញាលាឥឃ្សតចិឃុទ្ធិបឌិបឥាញាលាឥឃ្សតចិឃុទ្ធិតំ ឃឃ្យ អាឥឥតត ចិបឃ្សតំ ជ្ញាឃ្យក្កត្តស្ស ឃំ ញាលាឥឃ្សតចិឃុទ្ធិឃន្លាតំ អរិឃយក្កញាលំ ជ្ញាប្យជ្ជតិ, អឃំ ភាចតាឃឹ បញ្ញាតិ ឃឡ្ញូតេទ្ធា៊ តំ បត ឥឃ្សតំ ភាចតាតិ ទុចិឆត្តិ អាហ –
“ឥឃ្សតក្មយិឃំ ចា ភាចតាក្មយិឃំ ចា”តិ៊ ឃឌិ ឥឃ្សតត្តិ ទុទ្ធតិ, ពធំ តត្ថា បញ្ញា ភាចតាឃឹតិ? ភាចតាឃឃេឃច ហិ តំ ញាលំ, បឥឃំ

និទ្ទាភងស្សភទោ បត “ងស្សត”ត្តិ ចុត្តត្តិ ឧបទលេិ បឩយយក្កោ ងស្សតក្ខយិ៍ ឧឧឧា ឧបក្លាឧបក្លឆឡ្ហា កាចតាក្ខយិ៍

ប័៍ ព្ពកាតិ ព្ពយា ពិស្សោ បញ្ញា បរិឃាឃត្តឧទត ងស្សេព្វំ “បទទោទោឈោឧា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ពត្ថ បទទោទោតិ ត អត្តទោ, អញ្ញាទោ ឧត្តទោ ឧាចកទោ ចាតិ អទេត្ថា៍ ឈោឧាតិ ទោឃំ ឧធឧភាឧឈោឧទោ, ឧធឧភាបច្ឆាតិ អទេត្ថា៍ អឆ ចា បទទោ ឈោឧា ឲតិស្សាតិ បទទោទោឈោឧា, ឃា បញ្ញា, ឧា ឃុពយឃឹតិ ឧឃោឌេពត្ពាំ៍ បច្ចត្តឧយដ្ឋិតាតិ បច្ចត្តំ ពស្ស ពស្ស អត្តតិ ឧយ្ហតា៍ ឧឃាតិឧាយតឧិកាទាតិ ទោឃំ ទោឃំ ឆឡ្ហាតិ ឧកាចបរិក្កឈ្យកាឌិតា យឆាចុទេត្តត ខ្លបិឧឃត បចត្តយតឧិកាទា៍ បទទោ ច ឈោឧឧតាតិ បទទោទោឈោឧឧត ទោហព្វក្ខទោភ៍ ឧឧំ ចុត្តតឃយេច៍

ព្ពកាតិ ឃងព្វំ ព្ពយា បញ្ញា ខ្លឌ្ឍ, ពទេច ឧចទេឃ្យបុក្កលចិកាក៍ ឧឃោឌេព្វា ងស្សេព្វំ “ឃស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ពត្ថ ព្ពយា ឧទ្ឋតិ កលតចឧឧត ចទ្ធា បុត ពា ឃុពយឃឹ ចិត្តាយឃឹ ចាតិ ឧទ្ឋបទោ ងស្សេតិ៍ អឃំ ខ្លឈ្ឍិពញ្ញាតិ អឃំ ឃុពយឃចិត្តាយឃទាទោលហិ អាឧឃបឃោកបទោឆស្ស តិប្យាឌិពត្តា ខ្លទ្ឋឧយទេត្តទភច ឌាភភទោ “ខ្លឈ្ឍិពញ្ញា”តិ ចុច្ចតិ៍ អឃំ ចិបត្តិពញ្ញាតិ ចិត្តាយឃទាទោលហត អាឧឃស្ស អបរិក្លពត្តា ខ្លទ្ឋឧតិទ្ឋឧហិ ឌាភភទោ ចិបត្តិពញ្ញា៍ អឃំ ទេទេឃ្យាតិ ឃុពយឃទាលស្សាបិ អកាចទោ តិទចឧឃំ ចិត្តាទធឧភាឃ ទេពព្ពទោ ទេទេឃ្យា៍

ឆ័៍ ឲចំ ឧធឧភាបឌិបងាទាលចិកាទកហិ ឧធឧភាកាឌតំ ឧចទេឃ្យត្តឃំ ចិកឌិព្វា ព្ពកាតិ ពត្ថ បចត្តិតាឃ កកចទោ ឆឡ្ហឧធឧភាឃ ឧធឧភាហាទិ តិទ្ធាទេព្វា ឧឃោឌេព្វំ “ឧាឃំ ឆឡ្ហឧធឧភា”តិអាឌិ អាទទ្ធិ៍

ពត្ថ ឧាឃត្តិ ឧា អឃំ៍ ឃា បុទេត្ត “ឆឡ្ហ ទេចា, កិក្លទេច, ឧធឧឧស្សាឃី”តិអាឌិតា (ទេភត្តិ៍ ३) បឌិតិទ្ឋឧចាទស្ស អាឌិទោ ឧធឧភាហាទស្ស ចិឧឃកាទេចត តិក្កិត្តា បិញ្ញត្ត, ពទេយទេចត្ថ ឧធឧភាហាទិ តិឧឃោឌេព្វំ “ឧាឃំ ឆឡ្ហឧធឧភា”តិ បច្ចាយឧតិ៍ កិំ ឧធឧឃតីតិ កទេចព្យកយ្យតាចឧឧត ឧធឧភាឃ បិណ្ឌព្វំ បុឆ្ឋិព្វា ពំ កលតាឃ បរិច្ឆិត្តិព្វា ឧាយញ្ញទោ ងស្សេតិ “ចត្តាទិ ឧច្ចាតី”តិ៍ ឧច្ចចិតិយុត្តា ហិ កកចទោ ឧធឧភា តត្ថិតិ៍ ពស្សា ច ចត្តាទិ ឧច្ចាតិ បិណ្ឌទេត្វា៍ បចត្តិបចត្តកតិចត្តិពក្ខបិឃចិយុត្តស្ស ទេទេឃ្យស្ស អកាចទោ ចត្តាទិ អចិបរិតកាទេចត ឧច្ចាតីតិ ឌដ្ឋត្តា៍ ពាតិ “ក្ខក្លា ឧឃុងឃំ តិទោឆំ យក្ក”ត្តិ ឧទ្ឋបទោ ងស្សេតិ៍

ពត្ថ អទេកបដ្ឋចាឌ្ឋិាភកាទេចត កុឆ្ឋិពត្តា ឌាលឌតបរិកប្បិតឆុចឃុកឃុលត្តកាចចិទទេហត ឃុឆ្ឋត្តា ច ក្ខក្លា៍ អចឧឧឧបច្ចឃឧយចាទេឃ ក្ខក្លស្ស ខ្លប្យត្តិកាទលត្តា ឧឃុងឧឃោ៍ ឧត្តាកតិឃុញ្ញាត្តា តត្តិ ឲត្ថ ឃំឧាទចាទកឧក្លាទោ ក្ខក្លទោទឆា, ឲពស្មិ ចា អធិកទេព ឃំឧាទចាទកឧក្លាពស្ស ក្ខក្លទោឆស្ស អកាទចាតិបិ តិទោទឆា, អតុប្បាឌតិទោឆបច្ចឃត្តា ចា៍ យាទទេត្តា កច្ឆតិ, តិត្តាភត្តិទេកហិ យក្កិឃតីតិ ចា យក្កោ៍ ពត្ថ ឧឃុងឃោភ អស្សាទេភា, ក្ខទេក្លត អាឌិតទេចា, យក្កតិទោឆហិ តិស្សទេលិ៍ ឲចំ ឃស្មិ ឃុទេត្ត ចត្តាទិ ឧច្ចាតិ ឧទ្ឋបទោ អាកពាតិ, ពត្ថ ឃឆាទុពចឧឧត៍ ឃត្ថ បត ឃុទេត្ត ចត្តាទិ ឧច្ចាតិ ឧទ្ឋបទោ ត អាកពាតិ, ពត្ថ អត្ថទោ ចត្តាទិ ឧច្ចាតិ ខ្លឌ្ឍិព្វា ទោឃំ ចឧឧត អស្សាភាងឃោ តិទ្ធាទេពព្ពា៍ ឃត្ថ ច អស្សាភាងឃោ ឧទ្ឋបទោ អាកពា, ពត្ថ ចត្តព្ពយេច តត្តិ៍ ឃត្ថ បត ត អាកពា,

តត្ថ អត្តនោ ឧទ្ទិដ្ឋា តេនំ ចសេន ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ទិសេតព្ពានិ ឮឆ បត អប្បារកាទយោ ឧកាហទណចសេន សទ្ទបតោ ទស្សិតាតិ តេហិ សច្ចានិ និទ្ទិសេត្វា "អាទីតទោ ចា"តិអាទិ វុត្តំ

តត្ថ "សំលិទ្ធេត បញ្ញាបិកាតក្កន្តា ទុក្ខា"តិ (ទី៍ និ៍ ១.១បល៍; ម៍ និ៍ ១.១១០; ១.១លិ១; ចិក៍ ១០១) ចទតតោ តណ្ហាចទ្ធា តេក្ខមកឆយ្យា ទុក្ខសច្ចំ, តេ ច អតិច្ចាទិសកាចត្តា អាទីតទោ, ឫលច្ចា ទេសតាយ សារឆេតព្ពា តត្ថ យំ លោកិយំ, តំ សន្តាយ វុត្តំ "ឫលច្ចា ទុក្ខ"ន្តិ អប្បារទោតិ តណ្ហាចិបល្លាសាតប្បិ ឮន្និតត្តា តេ សន្តាយ "អប្បារទោ សមុទយោ"តិ វុត្តំ សហ ចិបស្សតាយ អរិយមគ្គោ ទេសតា ច ទេសតាឫលនិកមស្ស ឧបិទយោតិ កត្វា "ឧបិទយោ អាលត្តិ ច មគ្គោ"តិ វុត្តំ តិស្សទលបទេ ចាបិ អរិយមគ្គោ និទ្ទាទេតព្ពោ, ត ចាយំ សច្ចិកាទោកា អាក្រលោតិ ទដ្ឋព្ពោ យថា ហិ សច្ចិកដ្ឋេ (ចិក៍ ១០ប៍) "តណ្ហា អចសិដ្ឋា កិលេសា អចសិដ្ឋា អក្រុសលំ ឆម្មា សាសចាតិ ក្រុសលម្មលិតិ សាសចា ច ក្រុសលំ ឆម្មា សមុទយសច្ចការេចត ចិកត្វា"តិ តស្មិំ តស្មិំ តទេយ តំតំអចសិដ្ឋា តេក្ខមកឆម្មា ទុក្ខសច្ចការេចត ចិកត្វា, ឧចមិតាបិ ទដ្ឋព្ពន្តិ ឮយាតិ ចត្តារិ សច្ចានីតិ និកមតំ ឮទំ ឆម្មចក្កន្តិ យាយំ កាចតោ ចតុសច្ចចសេន សាមុក្កំសិកា ឆម្មទេសតា, ឮទំ ឆម្មចក្កំ

ឮកាតិ តស្សា ឆម្មទេសតាយ ឆម្មចក្កការ៉េ សច្ចិកដ្ឋសុត្តចសេន (ម៍ និ៍ ១.១លិ១ អាទយោ) ទស្សេតុំ "យថាហ កាចា"តិអាទិ វុត្តំ តត្ថ ឮទំ ទុក្ខន្តិ ឮទំ ជាតិអាទិចិកាកំ សទ្ទិបតោ បញ្ញាបិកាតក្កន្តសង្គហំ តណ្ហាចជ្ជំ តេក្ខមកឆម្មជាតំ ទុក្ខស្ស អទិដ្ឋាតការេចត ទុក្ខទុក្ខាទិការេចត ច ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ អតេត្វា យេតិ កាចា អត្តាតំ និទ្ទិសតិ ឮរារាហិសិយន្តិ ឮរារាហិសិតាយកស្ស តការស្ស អចិទ្ទទេ បទេច្ចកាមុទ្ទិសិតំ អាកាសតោ ជូតទេហដ្ឋាតតាយ ឮសិបតតំ មិកាតំ តត្ថ អកយស្ស ទិន្នត្តា មិកទាយន្តិ ច លទ្ធតាមេ អស្សមេ ឧត្តរតិ អតិក្កមតិ, អតិកចតីតិ ចា ឧត្តរំ, តត្ថិ ឧតស្ស ឧត្តរន្តិ អនុត្តរំ អតតិសយំ អប្បដិកាកំ ចា កិច្ចាបិ កាចតោ ឆម្មទេសតា អទេតការុ ទេចមនុស្សបរិសាសុ អទេកសតក្កត្តុំ តេនំ អរិយសច្ចប្បដិចេធសម្បាទតចសេន បចត្តិតា, តថាបិ សព្ពបឋមំ អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញប្បមុខាយ អដ្ឋារសបរិយាហាយ ព្រាហ្មកោដិយា ចតុសច្ចប្បដិចេធចិកាចតីយា ឆម្មទេសតា, តស្សា សាតិសយា ឆម្មចក្កសមញ្ញាតិ "ឆម្មចក្កំ បចត្តិត"ន្តិ វុត្តំ

តត្ថ សតិបដ្ឋាតាទិឆម្មា ឧច បចត្តតដ្ឋេត ចក្កន្តិ ឆម្មចក្កំ, ចក្កន្តិ ចា អាណា ឆម្មតោ អតបេតត្តា ឆម្មច្ចា តំ ចក្កញ្ចាតិ ឆម្មចក្កំ ឆម្មេត ញាយេត ចក្កន្តិបិ ឆម្មចក្កំ យថាហ – "ឆម្មច្ចា បចត្តេតីតិ ចក្កញ្ចាតិ ឆម្មចក្កំ, ចក្កញ្ចា បចត្តេតីតិ ឆម្មញ្ចាតិ ឆម្មចក្កំ, ឆម្មេត បចត្តេតីតិ ឆម្មចក្ក"ន្តិអាទិ (បដិ៍ ម៍ ១.៣០-៣១)៍ អប្បដិចត្តិយន្តិ ឆម្មិស្សរស្ស កាចតោ សម្មាសម្ពុទ្ធកាចតោ ឆម្មចក្កស្ស ច អត្តតូការចតោ អប្បដិសេធតីយំ តេត បត អប្បដិចត្តិយន្តិ អាហ "សមណេត ចា"តិអាទិ៍ តត្ថ សមណោតាតិ បព្ពជ្ជំ ឧបគតេត៍ ព្រាហ្មណោតាតិ ជាតិព្រាហ្មណោ បរមត្ថសមណព្រាហ្មណានញ្ចាបដិលោមតចិត្តុប្បាទ តត្ថិ៍ ទេវេតាតិ កាមាចចរទេវេត៍ ពោកតីតិ យេត ពោកតំ អចសិដ្ឋបរិសទ្ធេត៍ ឧត្តាចតា អដ្ឋន្នម្បិ បរិសាតំ អតចសេសបរិយាទាតំ ទដ្ឋព្ពំ លោកស្មិន្តិ សត្តលោកេ

តត្ថាតិ តិស្សំ ចតុសច្ចឆម្មទេសតាយំ អបរិយាណា បទា, អបរិយាណា អក្ខរាតិ ឧប្បដិបាទិចចតំ ពេយ្យាកតំ បទសង្គហិតាតិ អក្ខរាតីតិ

ទស្សត្ថំ បទា អក្ខរា ព្យញ្ជនានីតិ លិង្គវិបល្លាសេន កតោតិ ទដ្ឋព្វំ· អត្ថស្សាតិ ចតុសច្ចសង្ខាតស្ស អត្ថស្ស· សង្កាសនាតិ សង្កាសិតព្វាការេន· ឯស នយោ សេសេសុបិ· អត្ថស្សាតិ ច សព្ពត្ថ យោជេតព្វំ· ញាតិបិ ឥច្ឆន្តិ ញាតីតិ បការេត្វា, វិ-សទ្ទោ វិវិត្តត្ថេ, ញាយិតាបិ ញាយិតាបិ បការេន ញាណំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ វេទិតព្វន្តិ អត្ថោ· តេន ជាតិអាទិភេទេន យថាវុត្តស្ស ទុក្ខសច្ចស្ស អនេកភេទំ ភិន្ទិបការំ អក្ខរបទានិ វុត្តប្បការំ អបរិយាទានត្តា សមេត្វាតិ·

អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ អយំ កាមតណ្ហាទិភេទា តណ្ហា ទុក្ខស្ស មូលការណតា យថាវុត្តស្ស ទុក្ខស្ស និព្ពត្តិហេតុភាវតោ ទុក្ខសមុទយោ· អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ អយំ សព្ពសង្ខតនិស្សដោ អសង្ខតធាតុ យថាវុត្តស្ស ទុក្ខស្ស អនុប្បាទនិរោធបច្ចយត្តា ទុក្ខនិរោធោ· អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ អយំ សម្មាទិដ្ឋិអាទិអដ្ឋង្គសមុទាយោ ទុក្ខនិរោធសង្ខាតំ និព្ពានំ គច្ឆតិ អារម្មណករណវសេន តទភិមុខីភូតត្តា បដិបទា ច ហោតិ ទុក្ខនិរោធប្បត្តិយាតិ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា· ញាតិបិនត្តិ បទស្ស បន សមុទយសច្ចេ អដ្ឋសតតណ្ហាវិចរិតេហិ, និរោធសច្ចេ មទនិម្មទនាទិបរិយាយេហិ, មគ្គសច្ចេ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មេហិ អត្ថោ វិភជិត្វា វេទិតព្វោ· សេសំ វុត្តនយមេវ·

ឯត្ថ “ទ្វាទស បទានិ សុត្ត”ន្តិ កថាយ សកលស្ស សាសនស្ស ឆ អត្ថបទានិ ឆ ព្យញ្ជនបទានិ វសេន យា ទ្វាទសបទតា វុត្តា, តមេវ “ធម្មំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី”តិអាទិកា ទេសនាហារស្ស និទស្សនវសេន លទ្ធបរិយាយំ (ម· និ· ៣·៤២០ អាទយោ) ឧទ្ទេសេន និក្ខិបិត្វា ធម្មចក្កប្បវត្តនសុត្តេន (សំ· និ· ៥·១០៨១; មហាវ· ១៣; បដិ· ម· ២·៣០) តទត្ថស្ស សង្ខិត្តកថនស្ស វិត្ថារេន សព្ពស្សាបិ វចនតោ វចនស្ស ចតុសច្ចទេសនាការំ តទត្ថស្ស ច ចតុសច្ចការំ វិភាវេន្តោ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ”ត្តិអាទិនា សច្ចវិភង្គសុត្តំ (ម· និ· ៣·៣៧១ អាទយោ) និទ្ទិសតោ ទស្សេត្វា “តត្ថ អបរិយាទាតា បទា”តិអាទិនា ព្យញ្ជនត្ថបទានិ វិភជន្តោ ទ្វាទសបទានំ វិសេសោ ញាណានិ តេសំ អញ្ញមញ្ញំ វិសេសវិសេសការេន សម្ពន្ធានំ ទស្សេតុំ “តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទិ វុត្តំ·

តត្ថ បទាវយវគ្គហណមុខេន បទគ្គហណំ, គហិតេ ច បទេ បទត្ថាវពោធោ គហិតបុព្ពសង្កេតស្ស ហោតិ· តត្ថ ច បទាវយវគ្គហណេន វិនា បទគ្គហណស្ស, បទត្ថាវយវគ្គហណេនាបិ បទត្ថគ្គហណស្ស វិនេវ សាធនំ ញាយតីតិ អាហ – “អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិ· យស្មា បន អក្ខរេហិ សង្ខិត្តេន ទីបិយមានោ អត្ថោ បទបរិយោសានេ វាក្យស្ស អបរិយោសិតត្តា បទេនេវ បការេន ទីបិតោ ហោតិ, តស្មា “បទេហិ បកាសេតី”តិ វុត្តំ· វាក្យបរិយោសានេ បន សោ អត្ថោ វិវរិតោ វិវដោ កតោ ហោតីតិ វុត្តំ “ព្យញ្ជនេហិ វិវរតី”តិ· យស្មា ច បការេហិ វាក្យភេទេ កតេ តទត្ថោ វិភត្តោ នាម ហោតិ, តស្មា “អាការេហិ វិភជតី”តិ វុត្តំ· តថា វាក្យាវយវានំ បច្ចេកំ និព្ពចនវិភាគេ កតេ សោ អត្ថោ បាកដោ ហោតីតិ វុត្តំ “និរុត្តីហិ ឧត្តានីករោតី”តិ· កតនិព្ពចនេហិ វាក្យាវយវេហិ វិត្ថារវសេន និរវសេសតោ ទេសិតេហិ វេនេយ្យានំ ចិត្តបរិតោសនំ ពុទ្ធិនិសានញ្ច កតំ ហោតីតិ អាហ – “និទ្ទេសេហិ បញ្ញាបេតី”តិ· ឯត្ថ ច អក្ខរេហិ ឯវ សង្កាសេតីតិ អវធារណំ អកត្វា អក្ខរេហិ សង្កាសេតិយេវាតិ ឯវំ អវធារណំ ទដ្ឋព្វំ· ឯវញ្ហិ អត្ថបទានំ នានាវាក្យវិសយតាបិ សិទ្ធា ហោតិ· តេន ឯកាក្ខរបទេ បុព្ពេ វុត្តេ ឯកាក្ខរបទេ អត្ថបទានិ, នានាក្ខរបទេ បន អនុបទ្ទិបិ អនុបទ្ទិបិ ឆ ឆ អត្ថបទានិ និទ្ធារេតព្វានិ·

“អក្ខរេហិ ច បទេហិ ច ព្យញ្ជនេហី”តិអាទិនា ព្យញ្ជនបទានំ កិច្ចសាធនំ ទស្សេតិ។ វេនេយ្យត្តយចិត្តវសេន ហិ តេសំ ព្យាបិតោ។ អដ្ឋានកាចនោ បន សព្វប្បការចេនស្ស បទបទេយា ន ឋាន ចុទេត្វា។ នេយ្យក្កហនលានេច ចា ពស្សាបិ ឋាន គហណំ សេក្ខក្កហនលាន ចិយ គល្យាណបុថុជ្ជនស្សាតិ ទដ្ឋព្វំ។ អក្ខរេហីតិអាទីសុ គរលាសាធនេន គរលចនំ, ន ហេតុម្ហិ។ អក្ខរាទីហិ ហិ ព្យញ្ជនាទិអត្ថានំ, ន ព្យញ្ជនាទិអក្ខរាទិអត្ថំ។ យទត្ថំ ច កិរិយា សោ ហេតុ, យថា “អន្នេនចសតី”តិ។ ព្យញ្ជនេតីតិ សោតាពនានំ កត្វា សយាហិតចិត្តានំ ចេនេយ្យានំ សង្កាសនចសេន អក្ខរេហិ ចិសេសំ អាទហន្តោ យថា បទបរិយោសានេ អាសយប្បការទោសោ ហោតិ, តថា យថាធិប្បេតំ អត្ថំ សង្ខេបេន គន្ធេតិ ព្យញ្ជនតីតិ អត្ថោ។ ចិបត្ថាយតីតិ យថាព្យញ្ជិតំ អត្ថំ និទ្ទិសតិ។ ចិត្តារេតីតិ ចិត្តារំ ករោតិ, ចិត្តារំ កត្វា អាចិក្ខតិ ចា, បដិនិទ្ទិសតីតិ អត្ថោ។ យស្មា ចេត្ថ ព្យញ្ជនេតីតិ ព្យញ្ជនំ អធិប្បេតំ។ ព្យញ្ជនា ច ទេសនាយ អាទិ, តស្មា វុត្តំ – “ព្យញ្ជនា អាទី”តិ។ តថា ចិបត្ថានំ និទ្ទិសនំ, ចិត្តារណំ បដិនិទ្ទិសនំ, និទ្ទេសបដិនិទ្ទេសា ច ទេសនាយ មជ្ឈបរិយោសានាតិ។ តេន វុត្តំ – “ចិបត្ថានា មជ្ឈេ ចិត្តារណា បរិយោសាន”ន្តិ។

៩. “អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទិនា លទ្ធំ ព្យញ្ជនបទានំ ព្យាបារំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អត្ថបទានំ ព្យាបារំ ទស្សេតុំ “សោយំ ធម្មចិនយោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឃីលាទិធម្មោ ៩ច បរិយត្តិអត្ថភូតោ ចេនេយ្យចិនយនតោ ធម្មចិនយោ។ ព្យញ្ជីយន្តោតិ ព្យញ្ជិយមានោ។ ពោធនាតិ ព្យញ្ជិតញ្ញូចិនយនតោ។ ចិបត្ថីយន្តោតិ និទ្ទិសិយមានោ។ ចិត្តារីយន្តោតិ បដិនិទ្ទិសិយមានោ។

១០. ឧត្តានតា “ធម្មំ ចោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី”តិ ព្យញ្ជនាយ បរិព្យត្តិយា តិចិធកល្យាណតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អត្ថព្យញ្ជនសម្បត្តិំ ទស្សេតុំ “ឆ បទានិ អត្ថោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តំ សុចិញ្ញេយ្យំ។ “តេនាហ អាយស្មា”តិអាទិនា ទេសនាហារស្ស ចិសយភាវេន ព្យញ្ជិតំ បរិព្យត្តំ និគមនវសេន ទស្សេតិ។ លោកុត្តរន្តិអាទិ “កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធ”ន្តិ បទានំ អត្ថចិវរណំ។ តត្ថ រូបដ្ឋិតំ សព្វចិសេសនានន្តិ សព្វេសំ ព្យត្តិវិមុត្តស្សធម្មសង្គាហានំ ចិសេសនានំ អធិឝីលសិក្ខាទិចិសេសនានំ វា រូបតិដ្ឋានដ្ឋានំ។ “ឋានំ នេសំ បទក្កន្ត”ន្តិអាទីនំ ចិយ ៩តស្ស សទ្ទសិទ្ធិ ទេទិតព្វា។ “ឋានំ វុច្ចតិ តថាគតបទំ ឋាតិបី”តិអាទីសុ ឋានំ សិក្ខត្តយសង្គហំ សាសនព្រហ្មចរិយំ តថាគតាគន្ធហត្ថិនោ បដិបត្តិទេសនាគមនេហិ កិលេសគហនំ ឆេត្វា ចិត្វា គតមគ្គោតិបិ។ តេន គោចរកាចនាសេចនាហិ និសេចិតំ ភជិតន្តិបិ។ តស្ស មហាចជិរញាណសង្ខាតញាណទន្តេហិ អារញ្ជិតំ តេភូមកធម្មានំ អារញ្ជនដ្ឋានន្តិបិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។ អថវា ចេតន្តិ យថា តថាគតបទានិការេន វុច្ចតិ, អថវា អនេនេច ការណេន ព្រហ្មនោ សព្វសត្តុត្តមស្ស ភគវតោ, ព្រហ្មំ វា សព្វសេដ្ឋំ ចរិយន្តិ បញ្ញាយតិ យាចទេវ មនុស្សេហិ សុប្បកាសិតន្តិ យថាវុត្តប្បការេហិ ញាយតិ។ តេនាហ ភគវាតិ យថាវុត្តំ បរិព្យត្តំ និគមនវសេន ទស្សេតិ។

អនុបុព្វបរិនិព្ពានតត្ថតាយ ភគវតោ ទេសនាយ យាចទេវ អរិយមគ្គសម្បាបនតោ ទេសនាហារោតិ ទស្សេតុំ “គោសំ អយំ ធម្មទេសនា”តិ បុច្ឆិត្វា “ឃោរិក”ន្តិ អាហ។ ចតុសច្ចពុជ្ឈនកាចនាយ យុត្តប្បយុត្តាតិ ឃោរិកោ។ តេ ហិ ឋានំ ទេសនាហារំ បយោជេន្តីតិ។ ឋានំ ចនំ ទេសនាហារចិកក្កស្ស យថាភូតសន្និធា សម្មា ធបិតតាធំ ទស្សេតុំ បគណំ សង្កាយន្តេហិ ធបិតន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ តថា ហិ

វុត្តំ “តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ”តិ. និយុត្តោតិ បិណ្ឌិតោ អស្សាទាទិបទេសុ និទ្ធារេត្វា យោជិតោតិ អត្ថោ.

ទេសនាហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

២. វិចយហារវិភង្គវណ្ណនា

១៧. តត្ថ កតមោ វិចយោ ហារោតិអាទិ វិចយហារវិភង្គោ. តត្ថាយំ អបុព្ពបទវណ្ណនា – កិំ វិចិនតីតិ ឯត្ថ “វិចិនតី”តិ ឯតេន វិចយសទ្ទស្ស កត្តុនិទ្ទេសតំ ទស្សេតិ. កិន្តិ បនេតស្ស ហារស្ស វិសយោ បុច្ឆិតោតិ តំ តស្ស វិសយំ ទស្សេតុំ “បទំ វិចិនតី”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ បទំ វិចិនតីតិ អាទិតោ បដ្ឋាយ យាវ និគមនា សុត្តស្ស សព្ពំ បទំ វិចិនតិ. អយញ្ហិ វិចយោ ទុវិធោ សទ្ទតោ អត្ថតោ ច. តេសុ “ឥទំ នាមបទំ, ឥទំ អាខ្យាតបទំ, ឥទំ ឧបសគ្គបទំ, ឥទំ និបាតបទំ, ឥទំ ឥត្ថិលិង្គំ, ឥទំ បុរិសលិង្គំ, ឥទំ នបុំសកលិង្គំ, ឥទំ អតីតកាលំ, ឥទំ អនាគតកាលំ, ឥទំ វត្តមានកាលំ, ឥទំ កត្តុសាធនំ, ឥទំ ករណសាធនំ, ឥទំ កម្មសាធនំ, ឥទំ អធិករណសាធនំ, ឥទំ បច្ចត្តវចនំ, ឥទំ ឧបយោគវចនំ, យាវ ឥទំ ភុម្មវចនំ, ឥទំ ឯកវចនំ, ឥទំ អនេកវចន”ន្តិ ឯវមាទិវិភាគវចនំ, អយំ សទ្ទតោ បទវិចយោ. សោ បនាយំ បទវិចយោ អវិបរីតសភាវនិរុត្តិសល្លក្ខណេនេវ សម្បជ្ជតីតិ ទដ្ឋព្ពោ. អត្ថតោ បន វិចយោ តេន តេន បទេន វត្តព្ពអត្ថសំវណ្ណនា. សចេ បន បទំ បុច្ឆាទិវសេន បវត្តំ, តស្ស តទត្ថស្ស ច បុច្ឆាទិភាវោ វិចេតព្ពោតិ ទស្សេន្តោ “បញ្ហំ វិចិនតី”តិអាទិមាហ.

យស្មា ច សព្ពោ ទេសនាហារោ វិចយហារស្ស វិសយោ សុត្តស្ស វិចយោតិ កត្វា, តស្មា វុត្តំ – “អស្សាទំ វិចិនតី”តិអាទិ. យស្មា បន អនុគីតីតិ ឯត្ថ អនុរូបិ គីតិ អនុគីតីតិ អយម្បិ អត្ថោ លទ្ធិតោ, តស្មា វិចិយមានស្ស សុត្តបទស្ស អនុរូបតោ សុត្តន្តរបទានិបិ អត្ថទ្វារវសេន វា បទទ្វារវសេន វា អានេត្វា វិចេតព្ពានីតិ ទស្សេន្តោ “សព្ពោ នវ សុត្តន្តេ វិចិនតី”តិ អាហ. នវ សុត្តន្តេតិ សុត្តគេយ្យាទិកេ នវ សុត្តេ, យថាសម្ភវតោតិ អធិប្បាយោ. អយំ វិចយហារស្ស បទត្ថនិទ្ទេសោ.

ឯវំ និទ្ទេសវារេ វិចយហារោ សង្ខេបតោ និទ្ទិដ្ឋោតិ តំ វិភាគេន និទ្ទិសិត្វា បដិនិទ្ទេសវសេន វិភជន្តោ យស្មា បទវិចយោ សុត្តស្ស អនុបទំ បវត្តេតព្ពតាយ អតិភារិកោ ន សុករោ ចាតិ តំ អនាមសិត្វា បញ្ហាវិស្សជ្ជនវិចយេ តាវ ទស្សេន្តោ “យថា កិំ ភវេ”តិអាទិមាហ. តត្ថ យថា កិំ ភវេតិ យេន បការេន សោ វិចយោ បវត្តេតព្ពោ, តំ បការជាតំ កិំ ភវេ, កីទិសំ ភវេយ្យាតិ អត្ថោ. “យថា កិំ ភវេយ្យា”តិបិ បាឋោ. បុន យថាតិ និបាតមត្តំ. អាយស្មាតិ បិយវចនំ. អជិតោតិ ពាវរិព្រាហ្មណស្ស បរិចារកភូតានំ សោឡសន្នំ អញ្ញតរោ. បារាយនេតិ បារំ វុច្ចតិ និព្ពានំ, តស្ស អធិគមូបាយទេសនត្តា កិញ្ចាបិ សព្ពំ ភគវតោ វចនំ “បារាយន”ន្តិ វត្តព្ពតំ អរហតិ, សង្គីតិការេហិ បន វត្ថុគាថានុគីតិគាថាហិ សទ្ធិំ អជិតសុត្តាទីនំ (សុ. និ. ១០៣២ អាទយោ; ចូឡនិ. អជិតមាណវបុច្ឆា ៥៨ អាទយោ, អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ១ អាទយោ) សោឡសន្នំ សុត្តានំ ឥទំ នាមំ កតន្តិ តេសញ្ញេវ បារាយនសមញ្ញាតិ អាហ “បារាយនេ”តិ. កេចិ “បារាយនិកោ”តិ បឋន្តិ. សោ កិរ តាបសបព្ពជ្ជូបគមនតោ បុព្ពេ បារាយនំ អធីយន្តោ

ចិឆរិ ឃុ៓ តប្ថា អឃយ្បិ ប៊ិរាឃត៌ ចរេត្ត្ឋីតិ ប៊ិរាឃតិរេកាតិ ចុរេត្តា៓ បុន្ថីតិ កប្ថា ចុត្តំ, តត្យ បុន្ថាតិន្ថាតូត្តា អតីតាតិ? ឃន្ធុរេយតំ, បុន្ថភាកាទំ បត ត្យន្ថិឃំ ចិបទិចត្តូយាត៌ កត្វា ឲចយាហ៓

បុន្ថា ច តារេយឃា អឌិដ្ឋ រេខាតភាបុន្ថា ឌិដ្ឋ ឃំឃគ្គតា ចិយតិរេន្ថធតា អតុយតិបុន្ថា កឆេតុកយ្យតាបុន្ថា ឲកំឃត្យាកេរលិឃា ចិកន្តត្យាកេរលិឃា បដិបុន្ថាត្យាកេរលិឃា ធបតីឃា ធយ្យាឌិដ្ឋាភា ឃត្តាឌិដ្ឋាភាតិ អរេតកចិធា៓ តប្ថា "កិយឃំ បុន្ថា អឌិដ្ឋរេខាតភា"តិអាឌីតា ឃឆាឃយ្តុំ បុន្ថា ចិរេចតន្ថា៓ ឃឆា រេចត្តុ បុន្ថាចិការេកា, ឲចំ ចិឃ្យន្តតចិការេកាបិ ចិឃ្យន្តតចិចរេយ ឃឆាឃយ្តុំ ចត្តរេន្ថា៓ បុន្ថាឃការេកត ហិ ចិឃ្យន្តតន្តិ៓ ន្តូធ បត ចិយតិរេន្ថធត៌ ឃត្តាឌិដ្ឋាត៌ បុន្ថិ ប្ដាហទិត្វា តត្តុ ចិចឃតាកាទំ ធរេឃ្យតុំ "រេកតឃ្យ តិចុរេតា រេលិរេកា"តិអាឌីយាហ៓

តត្តុ រេកតាតិ កត្តុទិ ករេលាចចត៌ ឃ្មតិ តិបិតាឃតុំ, ឃ្មតិ ចា ឃំឃរេឃ តិបិរេតា, រេតាតឃ្យ បតេយ្យ ចិយតិរេន្ថធតបុន្ថាភាចំ ធរេឃ្យតិ៓ តិចុរេតាតិ បដិន្ថាឌីរេតា៓ រេលិរេកាតិ ឃត្តរេលិរេកា៓ ន្តុន្ធាឃប្ថា អឌិរេតាតិ ឃន្តិតិការេកចចត៌ តយ្យកាឃតីតិ ត បន្ថាឃតិ៓ កិឃ្យាកិរេលបត៌ ឡ្វាឃីតិ កិ អឃ្យ រេលិកឃ្យ អកិរេលបត៌ ចធឃិ៓ "កិ ឃ្វាកិរេលបត"ន្តិបិ បិរេធា, តឃ្យ កិ ឃុ អកិរេលបតន្តិ បធចិការេកា៓

បធាតីតិ បន្តុតិ ឲរេតហិ អរេត្តាតិ បធាតិ, ចាត្យាតិ៓ បុន្ថិតាតីតិ បុន្ថាការេចត ចុត្តាតីតិ អរេត្តា៓ ឲរេកា បរេត្យាតិ ឃឌីបិ ចត្តាទិ បធាតិ បុន្ថតចរេឃត ចុត្តាតិ, តាតំ ន្តន្ថិរេតា បត អរេត្តា ឲរេកា ឲចាតិ "ឲរេកា បរេត្យា"តិ ចុត្តំ៓ តត្តុ ការេលាយាហ "ឲកចត្តុបទិក្កហា"តិ៓ ន្តុធំ ចុត្តំ រេហាតិ – កិន្តាបិ តិចារេលាអយ្យកាឃតអកិរេលបតយហាកឃឃន្តាតា បុន្ថាឃ កហិតា ចត្តារេរា ឲរេត អត្តា, រេត បរេតកំ រេលិកំ បតិក្យាលក្ខតា, រេលិរេកា បធាតការេចត កហិរេតាតិ តន្តារេឃត ឲរេកាចាឃំ បរេត្យាតិ៓ រេតារេតចាហ "រេលិកាឌិដ្ឋាត"ន្តិអាឌិ៓ រេកា បត រេឃា រេលិរេកាតិ? អាហ "រេលិរេកា តិចិរេធា"តិអាឌិ៓

តត្តុ រាកាឌីកិរេលឃតហុលតាឃ កាយាចចរេឃត្តា កិរេលឃរេលិរេកា៓ ធឃាភាកិន្តាបទិត្យន្ថិឃា ទ្យបិចចរេឃត្តា កចរេលិរេកា៓ អារេតត្តឃយាឌិតហុលតាឃ ចិឃឌិត្រ្កិឃត្តា អទ្យបិចចរេឃត្តា ន្តត្រ្កិឃរេលិរេកា៓ អច ចា កិលិឃ្យត៌ កិរេលរេឃា, ចិបិកទ្យុន្តិ អរេត្តា៓ តប្ថា ទ្យុន្តាតហុលតាឃ អបិរេឃឃុ ឃត្តា កិរេលឃរេលិរេកា៓ តធរេន្ថា ឃត្តា ឃយ្យត្តិកចកាចរេតា កចរេលិរេកា៓ តត្តុ រេឃ ចិយ្យត្តិបទិបិចរេកហិ ន្តត្រ្កិឃហិ ឃឃគ្គាកតា ឃត្តា, រេឃា ន្តត្រ្កិឃរេលិរេកាតិ រេចឌិតន្ថា៓ បទិឃាបគ្គធយ្យចរេឃត រេលិកឃឃន្ថាតិ អរិឃបុក្កលិ ន្តូធ ត ឃន្តឃ្យុន្តិ៓

អចិន្តាឃ តិចុរេតា រេលិរេកាតិ ចត្យរេន្ថឃន្តាករេតត អគ្គការេត ចិឃ រេធឈដិឌិធយ្យឃកាចយ្យដិន្ថាធតលក្កលាឃ អចិន្តាឃ តិចុរេតា បដិន្ថាឌីរេតា រេលិរេកា៓ ចិចិន្ថាតិ ចិចិកិន្ថារេហតុ "ចិចិន្ថា យន្ធទិឃ"ន្តិ ឃក្ខរេហ ចុត្តំ៓ បយាធាតិ បយាធរេហតុ៓ ធយ្យាកិរេលបតន្តិ ធយ្យា តល្យា អឃ្យ រេលិកឃ្យ យក្កដិរេលរេបិ ចិឃ យក្កដឃ្យ អកិរេលបត៌ ឃិរេលរេឃាតិ ឡ្វាឃិ៓ ទ្យុន្តិ ខាតិអាឌិកំ ចន្តទ្យុន្តិ អឃំ បធរេត្តា៓ រេឃឃំ បិត្យន្តឃា ឲច ចិន្ថាឃតិ៓ ន្តូយាតិ ចត្តាទិ បធាតិ បុន្ថាកាចាឃំ ចុត្តាតិ "ន្តូរេយហី"តិ ចិឃ្យន្តតកាចាឃំ ចុរេត្តហិ ន្តូរេយហិ ចត្យហិ បធធហិ ចិឃ្យន្តិតាតិ៓ កចន្តិ អាហ "បធយ"ន្តិអាឌិ៓ រេតត ឃចាក្កយំ បុន្ថាចិឃ្យន្តតាតិ រេចឌិតន្ថាតីតិ ធរេឃ្យតិ៓

ញាណាតិ ចំ យថាក្កមំ បុទ្ធិ ចិត្តឧ្លតញ្ញា សន្តបតោ ឥតស្សាតុំ កាចាយ ច អត្ថំ ចិចរិតុំ “រោគស្ស”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ “តិចរលេហិ”តិ បទេត

ចុត្តរេយចត្តំ បរិកេងំ កត្វា ឥតស្សាតុំ “អចិន្តាតិចរលា ហិ សន្តោ សត្តា”តិអាទិ ចុត្តំ។ ឲត្ត ច “យថាហា”តិអាទិតា សុត្តន្តេឥតស្សតេត ញាយស្ស

បញ្ញាចិត្តឧ្លតចិចរេយ អត្ថិតិចិចយំ ឥតស្សាតិតិ ឥដ្ឋាត្តំ។ តត្ថ បរិយាយតោតិ ការណតោ។ តិចរលាសន្តាតាតំ កាយឆន្ទាឌិតយ្យ

ការណកាចតោ បដិច្ឆាឌតកាចតោ ច ឲក្ខេយច តិចរលំ ចគាយិ, ត បត អនេញ្ញាសំ តិចរលាសកាចាតំ អកាចាតិ អត្ថោ។ យថា ច

អចិន្តាយ សតិ តិចរលាតំ ការេចា, ឲចំ អចិន្តាយ អសតិ ត សត្តិ តិចរលាតិតិ ឥតស្សាតុំ “សត្តោសា”តិអាទិ ចុត្តំ។

តោតាតិ “អចិន្តាយ តិចុតោ លេរិកា”តិ បទេត។ បចេយស្ស បឥស្សាតិ “រោគស្ស តិចុតោ លេរិកា”តិ បឥស្ស។ យុត្តាតិ យោគិតា,

អត្ថទ្វុបិតិ ចា អត្ថោ។ ឲតោត បុច្ឆាត្ថុបតា ចិត្តឧ្លតស្ស ឥស្សិតាតិ បុត្តាបរចិចរេយា ចុត្តោតិ ចេឌិតព្ពំ។ “រេយា បុក្ខលិ តិចរលេហិ

តិចុតោ”តិអាទិតា ចិចិច្ឆាបយាឥតំ អចិន្តាយ បច្ចយកាចំ ឥតស្សតិ។ តិចុតោ ឲច ហិ តប្បាការសតិ។ ចិចិច្ឆាតិ ចិចិកិច្ឆា។ តោតេចាហ –

“ចិចិច្ឆា តាម ចុច្ចតិ ចិចិកិច្ឆា”តិ។ ពញ្ញាយំ បឥសិទ្ធិ – យថា មិច្ឆាឌិដ្ឋិ សម្មាឌិដ្ឋិរេយា “តិច្ចំ អតិច្ចំ”ត្តិអាទិតា ឲក្ខសក្កាហកាចេត បចត្តត្តិ,

ត ឲចយំ។ អយំ បត អតេកំសក្កាហកាចតោ “តិច្ចំ ត្វ តោ អតិច្ចំ ត្វ តោ”តិអាទិតា ចិចិធំ ចិទ្ធំ ចា ញាច្ឆតិ ឲសតិតិ ចិចិច្ឆាតិ។ “រេសា

ចិចិកិច្ឆាត្តោ”តិអាទិតា អប្បការតស្ស ចិចិច្ឆាបយាឥតំ ការណកាចំ ចិចរតិ។ សុរក្ខ ឥរម្ម ត ឧ្លប្បាឌិយតិតិ ត សយាឥាយ ចត្តតិ។

តប្បការត្តិតិ តោ អត្តតោ សត្តាតេ អត្ថប្បាឌិយមាតា កុសលិ ឥម្មា ចំ បុក្កលំ បកាសំ លេរិកេ អតិន្តោចំ ត ការោត្តិតិ អត្ថោ។

អកិលិយ្យតិតិ យក្កដ៏រិលេបិ ចិយ យក្កដំ តាទុសិលិឌិសុ បុរិសំ ទ្វុបិឌិចិសយេ អល្លិយាបេតិតិ អត្ថោ។ អាសត្តិពហុលស្សាតិ អាសន្តពហុលស្ស។

ឲចំ អកិឌប្បាតិ ការិត្វាតិ ឲចំ បរិយុដ្ឋាតដ្ឋាយិតិតិ ញាយិតា ការោតត។ តត្វាតិ តាយ តញ្ញាយ។ លេរិកា អកិលិតោត្វា សិលេសេត យក្ខិតោ

ចិយ តោតិតិ អត្ថោ។

កាយតិ ឲតស្ចាតិ កយំ។ យហត្តំ កយំ យហព្ភយំ។ តោតេចាហ – “ទុក្ខយស្ស យហព្ភយ”ត្តិ។ ទុក្ខំ ឥោយតស្សត្តិ ទុក្ខរេយច ចិកត្តត្តិ សន្តំ ទុក្ខំ

ចិកឌត្វា ឥតស្សាតុំ “តិរស្សា ទុក្ខតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ ខ្លុឥសោតិ កគាទិ អត្តបក្ខយព្ភលិយ កគាទិ បទ្ទបក្ខយព្ភលិយាតិអាទិតា ចិការេក

ទុក្ខទុក្ខតាយ យុទ្ធកា ចិរេសរេត ទ្វុបិចធរា។ តថាតិ ខ្លុឥសោ កគាទិ ករហឌិតិ ឲចំ អាកន្តិ។ ចិបរិណាមទុក្ខតាយ យុទ្ធកា

ឧ្លបក្ខាសមាបត្តិពហុលិ ចិរេសរេត អត្ថុបិចធរេសត្វា។ អប្បាតិឥាតិ បឥំ ទុក្ខទុក្ខតាយ យុទ្ធកស្ស ការណចចតំ។ ឌិឈាយុកាតិ

ចិបរិណាមទុក្ខតាយ។ អត្ថុបទេចា ហិ លេរិកេ ចិរេសរតោ ឌិឈាយុកាតិ។ ញាឥញ្ញា យុទ្ធកយច្ឆត្តិកំ។ យស្មា ច ទុក្ខា រេចឥតាបិ សន្តតត្តា

អតិច្ចតាឌិសន្តារទុក្ខសកាចា ឲច, តស្មា យតោ យុទ្ធកយច្ឆត្តិកំ, ចំ អតចរេសសបរិយាឥាតចរេសត សក្កហិត្វា ឥតស្សាតុំ “សន្តារទុក្ខតាយ

បតា”តិអាទិយាហ។

តត្ថ ឧ្លបិឌិយតិតិ ឧ្លបិឌិ, ចិបកាកក្ខត្វា កដត្វា ច ទ្វុបំ ឧ្លបិឌិស្ស រេសសំ ឧ្លបិឌិរេសសំ, ចំ តត្ថិ ឲតិស្សាតិ អត្ថុបិឌិរេសសា, តិន្តាតឥាត្យ, តាយ

អត្ថុបិឌិរេសសាយ តិន្តាតឥាត្យាយា, ញាត្តុមួតលក្ខរេលា ចាយំ ការណតិន្ត្តរេសា។ តិន្តាតឥាត្យតិ ច តិន្តាយតយត្តំ។ តស្មាតិ យស្មា

សកលលេរិកញ្ញាបិតិ សន្តាសន្តាហិតិ ច សន្តារទុក្ខតា, តស្មា។ លេរិកស្សាតិ សព្វេត្ត សាយិចចតំ។ តោត “ទុក្ខយស្សា”តិ បឥស្ស អត្ថំ ឥតស្សតិ។

ឲចរេយត្ត លោកស្ស តិចរណាឌិតិ អឌាតរត្តត, សយឃត្តរបរិចរឃេត ចា ពត្ត និសឃបក្លេត្គត ឲក៌សេរតច ញ្យាកាពត្ពត្តា សត្តាឆិដ្ឋាតា បុន្ឋា ពតា, សា ច អឌាតតស្ស, និសឃស្ស ចា តិចរណាឌិចិសឃតាឃ ចតុត្តិឆា៍ បិញ្ញាឃំ បត តិចរណាឌិតំ លោកោ អាឆារការេចត កាឆាឃំ ចុរត្តាតិ ឲកោ បរេញ្យាតិ ឌស្សិតត្តិ៍ អឃរេយត្ត បុន្ឋាចិចរឃោ៍ ចិស្សដ្ឋតចិចរឃាបិ អឌិដ្ឋខោតិតិ ចិស្សដ្ឋតា ចិយតិរន្ឋឌិតិ ចាតិអាឌិតា បុន្ឋាចិចរឃ ចុត្តតឃាតុសាររត រចឌិតរត្តា៍

ឲចំ ឲកាឆាទំ បុន្ឋិ ឌស្សេត្វា ត្ពុកាតិ អរតកាឆាទំ ឌស្សេតុំ "សចត្តិ សត្ពឆិ"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ពត្ត សចត្តិតិ សត្គត្តិ៍ សត្ពឆិតិ សត្ពោសុ ទ្វុបិដឹសុ អាឃតតេសុ៍ សោតាតិ តណ្យាឌិសោតា៍ កិ តិចារណត្តិ រពសំ កិ អាចរណំ កា រក្លា៍ និចទំ ទ្រូហិតិ តំ រតសំ តិចរណសក្លាតំ និចទំ ពរឆហិ៍ រពត សោតា បិឌិឃរទតិ រពត ឆរយុត តណ្យាឌិសោតា បិឌិយ្យត្តិ បន្ឋិដ្ឋត្តិតិ អឃរេយត្ត បឌរត្វា៍ រសំ បិញ្ញាចរសរតច អាចិ កចិស្សតិ៍

រព រន្ទ បរញ្យាតិ ឃឌិបិ ត្ពុយិស្សា កាឆាឃ បុន្ឋាចរសត បចត្តាឃ ចត្តារិ បឌាតិ ចត្តារិ ចាញ្យាតិ៍ ខាតុំ ត្ពុន្ឋិតស្ស បត អត្ថស្ស ត្ចិឆត្តា រព រន្ទ បរញ្យា៍ កសុាតិ រច? "ត្ពុរយហិ ពត្វាឆិចចរតត បុន្ឋិតា"តិ អាហ៍ តត្តាឃំ សរដ្ឋបរត្វា – ត្ពុរយ ឲតាឃ កាឆាឃ កហិតា អត្តា ឃសុា ពត្វតិ អឆិកិច្ច បចត្តចចរតត បុន្ឋិតា, តសុា រព រន្ទ បរញ្យាតិ៍ ឲករតា ជ្ជុបរិ ពត្វតិ ហិ សាសតរចាហារោទា, តរយច បុន្ឋាឃ ត្ចិឆត្តចិសឃតំ ចិចទិតុំ "ឲច"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តស្សរត្វា – ឃាហិ ខាតិញ្យសតាឌិសក្លាតាហិ បិណាចឆាឌិហិ ឲច ចា ត្យក្កតិរហតុក្មតាហិ អាបកាហិ សយំ សហ, សត្ពុឆា ចា អឃំ លោកោ អាបរត្កា អឡេ្យាតួរជៃ៍ តំតិយិរត្តហិ ឌសហិ កិលេសចត្ថុហិ សំកិលិដ្ឋោ ច, តស្ស តំ អាបត្កាការទំ សំកិលិដ្ឋាការញ្ចា ត្យុន្ឋិឃំ កត្វា អាហ – "ឲចំ សយាបត្កស្ស ឲចំ សំកិលិដ្ឋស្សា"តិ៍ រចាកាឃតិ ស្សុញ្ញាតិ ឲរពតាតិ រចាកាតំ, សយឆចិបស្សតា៍ ចុដ្ឋាតិ ឲរពត តិយិត្តរតា បចត្តរតា ចាតិ ចុដ្ឋាតំ, អទិឃយរក្កា៍

អសយាហិតស្សាតិ តាតារយុរណាសុ ចិក្លិត្តចិត្តស្ស៍ សចត្តិតិ បចត្តត្តិ៍ អកិឡ្យាតិអាឌិ អសយាឆាតរហតុឌស្សតំ៍ រពតតចាហ – "ឲចំ អសយាហិតស្សា"តិ៍ "ឃឆាហ កកចា"តិអាឌិតា ត្ពុឆាបិ អត្ថកិតិចិចឃំ ឌស្សេតិ៍ សោតាតំ សចតំ រឃក្សេ្យត អត្ថរទាឆចរសរតចាតិ អាហ – "សចតិ យតាបិកោសុ ទ្វុរបស្វ"តិ៍ ឲត្ត ច ចក្លាឌឃោ សោតាតំ ទ្វារការេចត បចត្តយាតា ជ្ជុបចារចរសត សឃំ សចត្តា ចិឃ ចុត្តា៍ ត្ពុតឹតិ ឲចំ៍ សត្ពាតិ សត្ពុសុា៍ សត្ពុឆាតិ សត្ពុប្បការរត៍ ត្ពុឌំ រចាកាតត្តិ ត្ពុឌំ "បរិឃុដ្ឋាតចិឈាត"ត្តិ ចុត្តំ បរិឃុដ្ឋាតប្បហាតំ រចាកាតំ៍

ចិស្សដ្ឋតកាឆាឃ សតិ រពសំ តិចារណត្តិ ចិបស្សតាសយ្យុត្តា សតិ ក្សុសលាក្សុសលាតំ ឆម្មាតំ កតិរឃា សយរន្ទសយាតា រពសំ សោតាតំ តិចារណត្តិ៍ សោតាតំ និចទំ ទ្រូយឹតិ តរយច សតិ៍ សោតាតំ និចទំ ទ្រូយិ៍ បញ្ញារឃរព បិឌិឃរទតិ ទ្វុបិដឹសុ អតិច្ចតាឌិបដិរចឆសាឆិកាឃ យក្កបញ្ញាឃ ឲរព សោតា សត្ពុរសា បិឌិយ្យត្តិ, ជ្ជុប្បន្នុំ អប្បឌាតចរសត សយុន្ឋិដ្ឋត្តិតិ អរត្វា៍

តាចិន្ឋាតីតិ អកិឡ្យាឌិប្បចត្តិន្ទារការេចត ចិត្តសត្តាតំ, បុក្កលំ ចា តាកឆ្ឍតិ៍ អត្ថសឃប្បហាតំ ត្ពុឆ បិឆាតំ អឆិរប្បតត្តិ អាហ – "បញ្ញាឃ អត្ថសឃា បហិឃត្តិ"តិ៍ ឃសុា អត្ថសឃតិយិត្តំ បរិឃុដ្ឋាតំ អត្ថសឃាការេច ត រហាតីតិ អាហ "អត្ថសរឃស្វ"តិអាឌិ៍ ត្ពុកាតិ តរយចត្តុំ

ក្ដបយាឃ ចិការេចត្ថា “ឋំ ឃឆា ឞត្ថចត្តឃ្សា”តិអាឌិយាហៈ ឲុត្តាបិ សោតាត់ តិចារណាបដ្ឋាឋំ ឋំចទំ បិឆាតត្ថា អឌាតត្តេត ឋត្ថ ចា ឋំឋឃិនេឋត ឲុក់ឋិកត្តា ឆយ្ហាឆិក្ខាតា បុត្ថា ពតាតិ ក្ដុឆ បុត្ថាចិចេឃា ចុត្ថតេឃេតច ចិឃ្សត្ថតចិចេឃា ច េចឌិតត្ថា៉

ឲុត្ត ច េឃត អឆិប្បាេឃត “រោតស្ស តិចុេតា ពលិកោ”តិ កាឆាឃ (ឋុ៉ តិ៉ ១០១៦ប័; ក្នុអតិ៉ អឌិតយាណចបុត្ថា ៥ស៉ិ, អឌិតយាណចបុត្ថាតិដ្ឋេប ១; តេត្តិ៉ ៣៥) ឋតិបិ តិចារណាឌិតំ ចត្តិ បុត្ថិតត្ថកាេច ឲុពោ បញ្ញោតិ ចុត្តិ៉ េតត តាច សោតាតំេឃច ឋំចេរា បិឆាតត្ថា បុត្ថិតត្តិ សោរេត ឲុពត្ថចេឋត កេហត្ថា បុត្ថាឃ ឲុពាឆិក្ខាតកាចេតា ឲុពោ បញ្ញោតិ ចត្តត្ថា ឋិឃា៉ សោតាតំ ចា ធាហុកាចេតា ធាហុតិ ឃត្តកា សោតា, ឋត្តកា បញ្ញាតិ៉ េឃត បត អឆិប្បាេឃត “ឋចត្តិ ឋត្តាឆិ សោតា”តិ កាឆាឃំ (ឋុ៉ តិ៉ ១០៣០; ក្នុអតិ៉ អឌិតយាណចបុត្ថា ៥ឆ៍, អឌិតយាណចបុត្ថាតិដ្ឋេប ៦; តេត្តិ៉ ៣៥) សោរេត អតាយឋិត្ថា ឋំចេរបិឆាតាតំ ចេឋត “ឆេត្ថ បញ្ញា”តិ ចុត្តិ៉ េតត បេឃកាឆាឃំ ឋតិបិ តិចារណាឌិតំ លេិកាឆារកាេច លេិក់ អតាយឋិត្ថា តិចារណាឌិតំ ចិការេកត ចត្តារេរា បញ្ញាតិបិ ចត្តត្ថាតិ អឃំ តេឃា ឆឃ្សិេតាតិ ឆ្ដត្ថា៉

ក្ដុឆាតិ ឃត្ថា បុត្ថេត្ថា ត េពចលិ បុេត្ថា អត្ថតា រចិតតិឃាេឃេតច បុត្ថតិ, អឆ េតា េឆឋតាកាេល ចុត្តឆយ្ហ អត្ថុឋត្តិ កេហត្ថាបិ បុត្ថតិ, តត្ថា តឃ្ស អត្ថុឋត្តិ បុត្ថាឃ ចិេចតត្ថាកាទំ ឆេឃ្សេត្ថា “ឃាតិ សោតាតិ”តិ កាឆាឃ អតត្តទំ “បត្ថា េឆច ឋតិ ចា”តិ កាឆយាហៈ តឃ្សាឃំ ឋេត្ថបេត្ថា – ឃាឃំ កកចេតា ចុត្តា បត្ថា, ឃា ច ឋតិ ឃត្ថា តឆចេឋឋំ តាឃឌុបំ, ឲុតំ ឋត្ថាឃ្បិ ពត្ថ តិឌុត្ថាតិ, ឲុតំ េឃ បុេត្ថា បត្ថាហិតិ៉

ចិឃ្សត្ថតកាឆាឃំ បតឃ្ស ឃត្ថា បត្ថាឋតិេឃា តាេឃេតច ឋត្ថហំ កត្ថត្តិ, តត្ថា តា ចិឃុំ ត ចុត្តា៉ អឃេត្ថាត្ថ ឋេត្ថបេត្ថា – ឃំ ឃំ ត្តំ, អឌិត, ឲុតំ បញ្ញាអបុត្តិ – “កេត្ថតំ ក្ដបឌុត្ថាតិ”តិ អតត្តកាឆាឃំ (ឋុ៉ តិ៉ ១០៣៦; ក្នុអតិ៉ អឌិតយាណចបុត្ថា ៩១, អឌិតយាណចបុត្ថាតិដ្ឋេប ៥; តេត្តិ៉ ១១, ៣៥), ឃត្ថ តំ អេឋឋំ ក្ដបឌុត្ថាតិ, តំ េត ចឆាឃិ៉ តឃ្ស តឃ្ស ហិ ចិត្ថាណឃ្ស តិេរាឆេត ឋេហច អបុត្តា អចទិឃំ ឲុេត្ថតំ ក្ដបឌុត្ថាតិ, ឲុេត្ថច ចិត្ថាណឃ្ស តិេរាឆេត តិឌុត្ថាតិ, ឲុតំ ចិត្ថាណតិេរាឆំ តឃ្ស តិេរាឆា តាតិចត្តតិតិ ចុត្តិ េហាតិតិ៉ អឃំ បញ្ញោអត្ថុឋត្តិ បុត្ថតិតិ អតត្តកាឆាឃំ សោតាត់ បទិឃត្តាតាត្ថុបឃប្បហាតកិច្ចេត ឋត្តិ ឋតិ បត្ថា ច ចុត្តា, តំ ឃុត្តា តប្បហាេត បត្ថាឋតិឃុ តិត្តិឃុ តាឋំ ឋត្តិឃ្សេឃត តាឃឌុបេត កចិតត្ថា, តឆា ច ឋតិ ចត្តិ ឲុច៉ ពត្ថ តុ េតា ក្ដុយាឋំ ឋតិឃ្សឃាតំ បត្ថាឋតិតំ អេឋឋតិេរាឆាតិ ក្ដុបិតា អឆិប្បាេឃត អឃំ បុត្ថា ពតាតិ អាហ – “អឃំ បញ្ញោ...េប... ឆាតុ”ត្តិ៉ តត្ថ អត្ថុឋត្តិឃតិ េឆឋតា ឲុតាឃាតិ អត្ថុឋត្តិ៉

ឃាឃ បឌិបឆាឃ អត្ថុបិឌិេឋឋំ តិត្ថាតឆាតុំ អឆិកត្តិ, តំ ចត្តុឋត្តពយ្ហាតកាចតាឋត្ថាតំ បឌិបឆំ ឋហ ចិឋេឃត ឆេឃ្សុតុំ “តិហិ ច ឋត្ថាតិ”តិអាឌិ ចុត្តិ៉ តត្ថ ឋត្ថាតិតិ ឋេឃត្ថ ឋត្តឃ បត្ថេឃហិ ពតាតិតិ ឋត្ថាតិ៉ តិេរាឆឆយ្ហាតិតិ តិឌុត្តឋកាចាតិ៉ ក្ឆ្លុ ឋឃុតេឃា ឃេកាតិ េតាឋំ ឋទុបឆស្សតំ៉ តិេរាឆា បត ពចត្តិ អាហ “តិេរាឆា អឋត្ថេតា”តិ៉ សោ ហិ េពតចិ បត្ថេឃត ត ឋត្ថេតាតិ អឋត្ថេតា៉ ឋហ ចិឋេឃត បហាតត្ថបហាឃពឋកាេចឃុ អទិឃឋេច្ចឃុ បហាឃពចិកាកយុតេត បហាតត្ថចិកាក់ ឆេឃ្សុតុំ “តត្ថ ឋឃុតេឃា”តិអាឌិ

ចុត្តំ

តត្ថ អចិន្ត្ខាចនេសនាតិ ឥស្សរតយនេក្កត បហឹតាចនេសនា អចិន្ត្ខាតិ អនេត្ថ៍ អយញ្ចុ នេសន-សន្ធោ កាយន្ធន្ធោ ញ្យាបិនោ យានេតា ន្ទុន្ធន្តិ ឧត្តាបិ នេយានេឌតនេត្តា៍ យធា ហិ អចិន្ត្ខា, ឧចំ ឧនេពបិ ឆយុា អបិឃកយតឹឃសកាចា បឍយនេក្កត បហឹឃត្តិ ឧចាតិ៍ “អចិន្ត្ខាតិនចនេសនា”តិបិ បិនេធា, ឧត្តាបិ យធាចុនេត្តសុ កាយន្ធ្ឋាឌិបនេគសុបិ តិនចនេសន-សន្ធោ នេយានេឌតនេត្តា៍ សាចនេសនញ្ញា បុទិយយក្កន្ទនេយត កាយន្ធ្ឋាគនេយា បហឹឃត្តិ, ត្ថតនេទហិ បត តិនចនេសនត្តិ៍ នេពឆាតុនេកា ត្ថយាតិ ឥស ំនេយាឌតាតឹតិ ឧត្ថ នេពឆាតុនេកាតិ ំនេយាឌតាតំ ចិសឃឥស្សតំ៍ តត្ថ ហិ តាតិ ំនេយាឌតចនេសត បចត្តត្តិ៍

១៣៍អតន្ត្ខាតន្ត្ខាស្សាយឹតិន្ត្រឹយំ អឆិន្ត្វាឃាតិ តំ បហាឃគំ បត្វា៍ ឃំ បតាតិ ឧត្ថ ឃត្តិ នេហតុអនេត្ថ តិបិនេតា៍ ត្ថគំ ឈនេឃ ឌាលាត្តិ នេឃត ឌានេលាត នេហតុក្ខនេតត “ឹលា នេឃ ឌាតឹ”តិ អត្ថនេតា ឌាតិឃា ឹលាកាចំ ឌាតាតិ, ត្ថគំ ឧចំ បត្តុនេចក្ខលាស្ស តិយិត្តក្ខតំ អនេហត្តផលឌាលាំ ឈនេឃ ឌាលាំ តាយ៍ តាបទំ ត្ថត្តត្តាឃាតិ បឌាតាតឹតិ ឧត្តាបិ ឃត្តិ អានេតតត្ថ “ឃំ តាបទំ ត្ថត្តត្តាឃាតិ បឌាតាតឹ”តិ៍ ត្ថគំ អតុប្បានេគ ឌាលាត្តិ ត្ថឆាបិ បុនេត្ថ ចុត្តតនេយនេតច អនេហត្តផលឌាលាចនេសត អនេត្ថ នេយានេឌតនេត្តា៍ អដ្ឋសាលិតិយំ (ឆ៍ ឞ៍ អដ្ឋ៍ ចិត្តុប្បាគក្កណ្ឌ ១៣៤-១៣១) បត “ឈនេឃ ឌាលាំ កិនេលសក្ខឃកនេទ អទិឃយនេក្ក ឌាលាត្តិ ចុត្តំ៍ អតុប្បានេគ ឌាលាំ បឌិសន្ធិចនេសត អតុប្បាគក្ខនេព តំតំយក្កចន្ត្យារិនេលសាតំ អតុប្បាគបទិនេយាសានេត ន្ត្ប្បនេត្ត អទិឃផនេល ឌាលា”ត្តិ ចុត្តំ៍ ត្ថឆ បត ន្តុកឃយ្យិ អនេហត្តផលឌាលាចនេសនេតច ចិកត្តំ៍ នេពនេតចាហ – “ត្ថយាតិ នេច្ឆ ឌាលាតិ អន្ត្ខាតាចិន្ត្រឹយ”ត្តិ, “អានេយុលាសនេក្កនេពត នេច្ឆ តាយាតិ លត្ថុត្តិ”តិ ច៍

អន្ត្ខាន្ត្រឹយំ នេហឌិនេយសុ តឹសុ ផនេលសុ, ន្តុបទិនេយសុ ច តឹសុ យនេក្កសុ ន្តុប្បត្តិឃា បុតប្បុតំ ន្តុប្បឌ្ឌយាតយ្យិ អតន្ត្ខាតន្ត្ខាស្សាយឹតិន្ត្រឹយំ ចិឃ បឍយផលុប្បត្តិឃា អក្កផលុប្បត្តិឃា អតុប្បាគតិនេទានេឆត តិន្ទុឡ្ហាតិ អាហ – “ឃញ្ចុ អតន្ត្ខាតន្ត្ខាស្សាយឹតិន្ត្រឹយ”ត្តិអាឌិ៍ ឧនេពត បហាតត្ថឆយុា ចិឃ ឥស្សតកាចតាហិ អក្កផលុប្បត្តិឃា តគចនេសសផលឆយុាបិ អតុប្បាគតិនេទានេឆត តិន្ទុឡ្ហត្តិ៍ នេកា បត ចានេគា នេពក្ខយកឆយុាតត្តិ ឥនេស្សតិ, ឧកា បន្ត្ខា អន្ត្ខាតាចិន្ត្រឹយត្តា៍ ឃឌិ ឧកា, កចំ ន្តិឆា ចុត្តាតិ អាហ “អបិ ចា”តិអាឌិ៍ អានេយុលាសនេក្កនេពតាតិ ឈនេឃ អតុប្បានេគតិ ត្ថយាឃ អានេយុលាសយន្ត្ខាឃ៍ សា បឌាតតនេដ្ឋត បន្ត្ខាតិ ឃា បុនេត្ថ នេសាតាតំ បិឆាតកិច្ចុា ចុត្តា បន្ត្ខា, សា បឌាតតសកានេចត បន្ត្ខា៍ ត្ថតទា បត ឃធាឌិដ្ឋំ ឃធាកហិតំ អានេយុលំ អបិលិបតនេដ្ឋត ញ្ញកាហតនេដ្ឋត សតឹតិ៍

១៣៍ ឧចំ “បន្ត្ខា នេចច សតិ ចា”តិ បគស្ស អត្ថំ ចិចទិត្វា ត្ថគាតិ “តាយន្ទុប”ត្តិ បគស្ស អត្ថំ ចិចទនេត្តា “តត្ថ នេឃ បញ្ញាបិគាតក្ខន្ធា, ត្ថគំ តាយន្ទុប”ត្តិ អាហ៍ តាយន្ទុបញ្ចុ ចិកានេកត ឥនេស្សនេត្តា សុឍក្កហលត្ថ បិកឌតាយន្ទុបនេយច ចិកានេចតុំ “តត្ថ នេឃ”តិអាឌិយាហ៍ តក្កហនេលានេតច ហិ សហចទលាឌិតា តគនេត្ខា ចិត្តនេចតសិកា ន្ទុបឆយុា ច កហិតា នេហាត្តឹតិ៍ តាយក្កហនេលាត នេចត្ថ ឈន្ធត្តឃនេយច កហិតត្តិ “តាយន្ទុបំ ចិន្ត្ខាលសម្បយុត្ត”ត្តិ ចុត្តំ៍ តំ បត ន្ទុបំ សម្បយុត្តត្តិ? តឃិគំ សម្បយុត្តបច្ចុឃចនេសត ចុត្តំ៍ បចុទឌតស្ស បត អចិកានេកត កហលឹឃសកាចំ សន្ធាឃ ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋត្តំ៍

ကာဓာယ အနုပါဒိသေသာ ဢိဋ္ဌာဢဓာဂ္ ပုဋ္ဌိတာတိ တံ ဓဂ္ဂဝိဋ္ဌိပါဒယုဓေဢ အဝိယပဂ္ဂာဆိကေယဢ ပဏ္ဏုတ္တိ ဒဿေဢ္တာ ဉာဋ္ဌိပါဒကာဓဢာယွလကွတာဢိ ဉာဏ္ဍြိယာဢိ ဎတိပဏ္ဏာဟိ ဢိဋ္ဌာဒေဂ္ "တတ္ထ ဎတိ ဓ ပဏ္ဏာ ဓ ဓတ္တာဒိ ဉာဏ္ဍြိယာဢီ"တိ အာဟ ဂုဎလိဂုဎလိဢ် ဆပ္ပာဢ် ဂတိယော ဎယဒေဢ္ဎယာတာ ဎတိ ဎိဋ္ဌိ ဧဂဒေဢ္တဢ ဎယာဆိ ဢိပဂ္ဂါဒဓတိ ဎတိဂ္ဂဟဏေဢ ဒေဓ္တ ပဝိယုဍ္ဎာဢပဂ္ဂဟာဢ် ဉာဆာဆိပေဂ္ဂတ္တိ အာဟ – "ဎတိ ဒေ ဉာဏ္ဍြိယာဢိ, ဎတိဍြိယဋ္ဌာ ဎယာဆိဍြိယဋ္ဌာ"တိ ။ တဓာ အနုဎယဎပ္ဗူတဓိဆာယိဢီ ပဏ္ဏာ ဎိဋ္ဌိယာတာ ဢ ဓိတာ ဓဂ္ဂဋ္ဌိဆဎပ္ပဂ္ဂဆာဢဓီဝိယံ ဎိဋ္ဌိတိ ဒုတ္တံ – "ပဏ္ဏာ ဒေ ဉာဏ္ဍြိယာဢိ ပဏ္ဏာဍြိယဋ္ဌာ ဓီဝိယိဍြိယဋ္ဌာ"တိ ။

ယာ ဉာဏယဂ္ ဓဂ္ဂဂ္ ဉာဏ္ဍြိယဂ္ဂတိ ဉာဏယဂ္ ဎတိအာဒီဂ္ ဓဂ္ဂဂ္ ဉာဏ္ဍြိယဂ္ ဢိဿယပဋ္ဌယတာယ အဆိဋ္ဌာဢဂ္ဂတာဂ္ တံဎဟဍာတာ ဧဓ ယာ ဎဋ္ဌဟတာ ။ "ဉာဏယဟိ ဓဂ္ဂဟိ ဉာဏ္ဍြိယဟီ"တိပိ ပါဉ္ဇဉ္ဇ, တဿာ ဉာဏယဟိ ဓဂ္ဂဟိ ဉာဏ္ဍြိယဟိ ဎပ္ပယုတ္တာတိ ဓဓဢေဎေယာ, အာဒေပ္ပလော အဢိပ္ပဎာဆလက္ခဏာ ဎဋ္ဌာ ဂတ္တကာယတာဎကာဓဿ လဋ္ဌဿ ဓိဒေဎပဋ္ဌယော ဒေဟာတီတိ အာဟ – "ယာ ဎဋ္ဌာဆိပဒေဟျာ ဓိဒေတ္တကဂ္ဂတာ, အယံ လဋ္ဌဎယာဆီ"တိ ။ ဎယာဟိဒေတ ဓိဒေတ္တတိ ဓိပဿုတာဎယာဆိတာ ဎယာဟိဒေတ ဓိဒေတ္တာ ။ ဉာဏံ ပဟာဢတ္တိ ဓိက္ခယ္ဗုဢပ္ပဟာဢဎာဆဒေကာ ဎယာဆိ ပဟာဢတ္တိ ဒုဒေတ္တာ ပဃဟတိ ဧဒေတဢာတိ ကတွာ ။ "ပဆာဢ"တ္တိပိ ပါဒေဓ, အဒေဂ္ဂာတိ အဒေတ္တာ ။ တဓာ ဟိ "ဎယာဆိ ဧဒေကာဇီ"တိ ဒုဋ္ဌတိ ။

"အဿာဎပဿာဎာ"တိအာဒိဢာ ကာယဓဇီဓိတ္တဎဋ္ဌာဒဎီဒေဎ တံဎယဍ္ဎာပကာ ဓီဝိယဎဋ္ဌာဒာဓ ဂဟိတာ ။ ဒေတ ဟိ ယာဓ ကာဓဢာဢိပ္ပတ္တိ တာဓ ဧဂဒေဒေဎ ဎဒေလဒေတာ ဎဋ္ဌဒေပ္ပတဋ္ဌဒေတာ ဓ ဎဒေဎဋ္ဌပ္ပာ"တိ ဒုတ္တာ "ဧဓံ ဒေယ ကာဓဢာ ဒေဟာဂ္"တိ ယဓာ ဉာဏ္ဍိတာ, တဓာ ပဓတ္တိယာ ဒေဟဂ္ဂကာဓဒေတာ ။ တဒုကယတ္တိ လဋ္ဌဎယာဆိဎဋ္ဌာတဋ္ဌာ ပဆာဢဎဋ္ဌာဒဎဋ္ဌာတဋ္ဌာ ဓီဝိယတ္တိ တံ ဋ္ဌကယံ ။ ဋ္ဌကယဒေယဓ ဟိ ဋ္ဌပဓာဒဓဒေဎ အဋ္ဌာ ဓိယ ကတွာ "လဋ္ဌဎယာဆိပ္ပဆာဢဎဋ္ဌာဒဎယဢ္ဌာကတံ ဉာဋ္ဌိပါဒ"တ္တိ ဒုတ္တံ ။ အဂိဋ္ဌယဂ္ဂိ ဟိ ဋ္ဌပဓာဒဓဒေဎ ဂိဋ္ဌံ ဓိယ ကတွာ ဒေဓာဟဒတ္တိ, ယဓာ "ဎိလိပုတ္တကဿ ဎဝိဒ"တ္တိ ။

တတ္ထ ဉာဋ္ဌီတိ ဉာဋ္ဌိ, ဎမိဋ္ဌီတိ ဢိပဂ္ဂဋ္ဌီတိ အဒေတ္တာ ။ ဉာဋ္ဌိ ဓာ တာယ ဎတ္တာ ဉာဋ္ဌာ ဒုဋ္ဌာ ဋ္ဌက္ကိဎဂတာ ဒေဟာတီတိ ဉာဋ္ဌိ, ပဋ္ဌတိ ဧဒေတဢာတိ ပါဒော, ပဓယဢ အဒေတ္တဢ ဉာဋ္ဌိ ဧဓ ပါဒော ဉာဋ္ဌိပါဒော, ဉာဋ္ဌိကောဋ္ဌာဒဎာတိ အဒေတ္တာ ။ ဒုတိယဢ အဒေတ္တဢ ဉာဋ္ဌိယာ ပါဒော ပတိဋ္ဌာ အဆိဂမုပါယောတိ ဉာဋ္ဌိပါဒော ။ ဒေတဢ ဟိ ဋ္ဌပဒ္ဓပဝိဓိဒေဎဎဋ္ဌာတံ ဉာဋ္ဌိ ပဋ္ဌတ္တိ ပါပုဏတ္တိ ။ ဓိဒေဓကဢိဿိတတ္တိ တဒင္ဂဓိဒေဓကဢိဿိတံ ဎယုဒေဋ္ဌဓိဒေဓကဢိဿိတံ ဢိဿဒေလဓိဒေဓကဢိဿိတဋ္ဌာ ဉာဋ္ဌိပါဒံ ကာဒေဓတီတိ အဒေတ္တာ ။ တဓာ ဟိ အယံ ဉာဋ္ဌိပါဒကာဓဢာဂ္ဂယုဒေတ္တာ ဒေယာဂီ ဓိပဿုတာက္ခဏေ ကိဋ္ဌဒေတာ တဒင္ဂဓိဒေဓကဢိဿိတံ အဋ္ဌာဎယဒေတာ ဢိဿဒေလဓိဒေဓကဢိဿိတံ ။ ယဂ္ဂက္ခဏေ ပဢ ကိဋ္ဌဒေတာ ဎယုဒေဋ္ဌဓိဒေဓကဢိဿိတံ အာဒေပ္ပဏဒေတာ ဢိဿဒေလဓိဒေဓကဢိဿိတံ ဉာဋ္ဌိပါဒံ ကာဒေဓတီတိ ။ ဧဎ ဢဒေယာ ဓိဒာဂဢိဿိတတ္တိအာဒီဂ္ ။

ဓိဒေဓကတ္တာ ဧဓ ဟိ ဓိဒာဂါဒေယာ, ဒေဓလဒေဋ္ဌာတ္တ ဒေဓာဿဂ္ဂ ဒုဓိဆာ ပဝိဋ္ဌာဂဒေဓာဿဂ္ဂ ဓ ပက္ခန္ဒဢဒေဓာဿဂ္ဂ ဓာတိ ။ တတ္ထ ပဝိဋ္ဌာဂဒေဓာဿဂ္ဂ ဓိပဿုတာက္ခဏေ တဒင္ဂဓဒေဎ, ယဂ္ဂက္ခဏေ ဎယုဒေဋ္ဌဓဒေဎ ကိဒေလဎပ္ပဟာဢံ ။ ပက္ခန္ဒဢဒေဓာဿဂ္ဂ ဓိပဿုတာက္ခဏေ တဋ္ဌိဢ္ဌကာဒဓဢ, ယဂ္ဂက္ခဏေ အာဒေပ္ပဏကဒေဏဓဒေဎ ဢိဋ္ဌာဢပက္ခန္ဒံ ။ တဒုကယပ္ပိ ဉာဎပ္ပိ ဒေလာကိယဒေလာကုတ္တဒမိဿဒေက အတ္ထံဓဏ္ဏိတာဢဒေယ ယုဋ္ဌတိ ။ တဓာ ဟိ အယံ ပဓမိဋ္ဌိပါဒော ယဓာဒုဒေတ္တဢ ပကာဒေဢ ကိဒေလဒေဎ ပဝိဋ္ဌဇတိ ဢိဋ္ဌာဢဋ္ဌာ ပက္ခန္ဒတိ ။ ဒေဓာဿဂ္ဂပဝိဏာမိတ္တိ ဉာမိတာ ပဢ ဓဓဒေဢဢ

ចោឞ្យក្កត្តំ បរិណាយន្តិ បរិណាតញ្ញា បរិបច្ចន្តិ បរិបក្កញ្ញាតិ អទេត្វា៝ អឃញ្ចិញ្ញាឌ្ឋិបិដកាចតាត្យុទេត្តា ទេឃាកឹ ឃថា បធេយា ឌ្ឋិបិទេកា កិទេលឞបរិច្ចាកទេចាឞ្យក្កត្តំ ភិញ្ញាតបញ្ញត្តតទេចាឞ្យក្កត្តញ្ញា បរិបច្ចតិ, ឃថា ច បរិបទេក្កា ទេហាតិ, តថា តំ កាទេចតីតិ៝ ទេឞសិឌ្ឋិបិទេកឞ្យុបិ ឲទេឞច ភទេឃា៝ អឃំ បន ចិទេឞទេឞា – ឃថា លត្ថិ ទេឌង្គកំ កត្វា បចត្តិទេតា នយានិ លត្ថនយានិ៝ ឲចំ ចិរិឃំ ចិត្តំ ចិយំនំ ទេឌង្គកំ កត្វា បចត្តិទេតា នយានិ ចិយំនានយានីតិ៝

១៣៝ ន ទេកចលំ ចតុរិត្តឌ្ឋិបិទេកា ឲច នយានិកាលឞ្យុលទេកា, អឆ ទេលា នទេត្តាបឹតិ ជទេឞ្យតំ “នទេត្តា នយានិ កាលឞ្យុលទេកា កាលបុត្តញ្ញទេយា កាលកាត្យុបរិចត្តិ”តិ ចុត្តំ៝ ឃតិ ឲចំ កត្វា ទេឞា ឲច ចិយំនានយានីតិ ចុទេត្តាតិ? ចិយំនំ ទេឌង្គកំ កត្វា បចត្តិតត្តាតិ ចុទេត្តាចាឃឞទេត្វា៝ តត្ថ បុត្តកាកបញ្ញាឃ កាលឞ្យុលទេកា៝ អធិកឞបញ្ញាឃ កាលបុត្តញ្ញទេយា៝ បច្ចទេចក្កលបញ្ញាឃ កាលកាត្យុបរិចត្តិ៝ អឆ ចា បុត្តកាកបញ្ញាឃ កាលឞ្យុលទេកា៝ រូបចារបញ្ញាឃ កាលបុត្តញ្ញទេយា៝ អបរូតាបញ្ញាឃ កាលកាត្យុបរិចត្តិ៝ រូបចារបញ្ញាឃ ចា កាលឞ្យុលទេកា៝ អបរូតាបញ្ញាឃ កាលបុត្តញ្ញទេយា៝ អភិញ្ញាបញ្ញាឃ កាលកាត្យុបរិចត្តីតិ ទេចតិតព្វា៝

ឃថាបុទេទតិ ឃថា នយានិឞ្យ បុទេត្តាតិចានាត្យុឞ្យតិកាលកាត្យុបរិចត្តិកាទេចត បុទេទ បុទេត្តា អតីតាឞុ ឌាតីឞុ អឞទេត្វទ្យឃ្យុបិ និចង្គចិចង្គឞុ អត្តទេតា បទេទឞញ្ញា លត្ថំ លត្ថបតិតាទ្ធញ្ញា ទុប្បជ្ជិចិញ្ញាតាឃ តត្តំ, តថា បច្ឆា នយានិឞ្យ អតាកតំនកាលកាត្យុបរិចត្តិកាទេចត អតាកតាឞុ ឌាតីឞុ អឞទេត្វទ្យឃ្យុបិ និចង្គចិចង្គឞុ អត្តទេតា បទេទឞញ្ញា លត្ថំ លត្ថបតិតាទ្ធញ្ញា ទុប្បជ្ជិចិញ្ញាតាឃ តត្តីតិ អទេត្វា៝

ឃថា បច្ឆាតិ ឃថា នយានិឞ្យ ទេចទេតាបរិឃកាលកាត្យុបរិចត្តិកាទេចត អតាកទេតឞុ ឞត្តឞុ ឌិចទេឞឞុ បទេឞត្តាតំ ចិត្តំ ទុប្បជ្ជិចិញ្ញាតាឃ តត្តំ, តថា បុទេទ អតីទេតឞុ ឞត្តឞុ ឌិចទេឞឞុ បទេឞត្តាតំ ចិត្តំ ទុប្បជ្ជិចិញ្ញាតាឃ តត្តីតិ អទេត្វា៝ ឃថា ឌិចាតិ ឃថា ឌិចឞកាទេក ឞ្យុរិឃាទេលាទេកត អត្ថការឞ្យ ចិធយិតត្តា ចក្កុឃត្តាតំ ឞត្តាតំ អាបាថកតំ ចក្កុចិញ្ញាឃ្យំ រូបំ ឞុចិញ្ញាឃ្យំ៝ តថា រត្តិត្តិ តថា រត្តិកាទេក ចតុរង្គឞឃត្តាកទេតាបិ អត្តការទេ ចត្តឃាទេត នយានិឞ្យ ឌិត្តាចក្កុកាលកាត្យុបរិចត្តិតាឃ ទុប្បជ្ជិចិញ្ញារូបិឃតតំ តត្តំ៝

ឃថា រត្តិំ តថា ឌិចាតិ ឃថា ច រត្តិឃំ តថា ឌិចាបិ អតិឞុលុឃំ ទេកតធិ តិទេទាហិតំ ឃញ្ញា អតិទ្ធូទេទ, តំ នត្តារូបំ ទុប្បជ្ជិចិញ្ញាតាឃ តត្តំ៝ ឃថា ច រូបិឃតទេត ចុត្តំ, តថា នយានិឞ្យ ឌិត្តទេឞាតកាលកាត្យុបរិចត្តិតាឃ នក្កាឃតទេត ច ទេតតត្តំ៝ ទេតទេតចាហ “ញ្ញាតិ ចិចទេឌត ទេចតឞា”តិអាទិ៝ តត្ថ អបរិទេឃាតទេឌ្ឋតាតិ អភិញ្ញាកាលឞ្យ បារិពត្តកកិទេលទេឞហិ អតទ្ឋោត្តទេឌត, អបរិទេឃាតឌ្ឋត្តា ឲច នប្បការំ ចិត្តំ៝ ឲទេតទេតច នយានិឞ្យ ញ្ញាឌ្ឋិចិធកាលកាត្យុបរិចត្តិតាបិ ចុត្តា ឲចាតិ ឌង្គត្តំ៝ បញ្ញិត្ថ្រិឃាតីតិ ញ្ញាឌ្ឋិបិទេឞប្យឃ្យុត្តាតិ ទេឞក្កលឞ្យ បញ្ញិត្ថ្រិឃាតិ អធិទេប្បតាតីតិ អាហ “កុឞលិតី”តិ៝ ចិត្តឞហត្វតីតិអាទិ ទេតនំ ចិញ្ញាណតិទេទាទេធត តិទេទាធជឞ្យតត្តំ អាទទ្ធំ៝ តថា “ភាឃរូបញ្ញា”តិអាទិ៝ ទេតទេតតំ ជទេឞ្យតិ “ន ទេកចលំ បញ្ញិត្ថ្រិឃាតិ ឲច, អឆ ទេលា ភាឃរូបញ្ញា ចិញ្ញាណទេហតុកំ ចិញ្ញាណឞ្យ តិទេទាធា តិរុទ្ធ្យតី”តិ៝

តឞ្យាតិ ចិញ្ញាណឞ្យ៝ ទេហតុតិ តល្យអចិជ្ឈាធិទេកា៝ អតាហារត្តិ បធឞ្យ អត្តចិចទេលំ៝ អតភិតត្ថិតត្តិ អភិតត្ថតត្វតាឃ តល្យាឃ បហីតត្តា

ឯវ អបត្តិតំ តតោ ឯវ អប្បដិសន្ធិកំ វិញ្ញាណំ តំ និរុជ្ឈតិ។ យថា ច វិញ្ញាណំ, ឯវំ កាយសង្ខារោបិ វិញ្ញាណសង្ខតស្ស ហេតុនោ បច្ចយស្ស ច អភាវា តប្បច្ចយានំ សង្ខារាទីនំ អភាវា អហេតុ អប្បច្ចយំ។ ឯវំ បាឡិវណ្ណនា បុច្ឆាវិស្សជ្ជនវសេនាបិ ទុតិយគាថាយ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

ឯវំ អត្ថុប្បត្តិបុច្ឆាបិ ទស្សេត្វា ហេដ្ឋា សត្តាធិដ្ឋានា ធម្មាធិដ្ឋានា ច បុច្ឆា វិសុំ វិសុំ ទស្សិតាតិ ឥទានិ តា សហ ទស្សេតុំ "យេ ច សង្ខាតធម្មាសេ"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថាយំ បទត្ថោ – សង្ខាតធម្មាតិ អនិច្ចាទិវសេន បរិវីមំសិតធម្មា, អរហតំ ឯតំ អធិវចនំ។ សេក្ខាតិ សីលាទីនិ សិក្ខមានា អវសេសា អរិយបុគ្គលា។ បុថូតិ ពហូ សត្តជនា។ តេសំ មេ និបកោ ឥរិយំ, បុដ្ឋោ បព្រូហីតិ តេសំ សេក្ខាសេក្ខានំ និបកោ បណ្ឌិតោ ត្វំ កថំ បដិបត្តិំ បុដ្ឋោ មេ ព្រូហីតិ។ ឯវំ បាឡិវណ្ណនាវសេនេវ វិញ្ញាយតិ។

១៣. កិស្សាតិ កិស្ស ហេតុ, កេន ការណេនាតិ អត្ថោ។ សេខាសេខវិបស្សកា បុថុជ្ជនប្បហានយោគកាតិ សេខ អសេខ វិបស្សកា បុថុជ្ជនប្បហានេ ច បុច្ឆនយោគេ, បុច្ឆាវិធិតាតិ អត្ថោ។

វិស្សជ្ជនកថាយំ កាមេសុ នាភិគិជ្ឈេយ្យាតិ វត្ថុកាមេសុ កិលេសកាមេន ន អភិគិជ្ឈេយ្យ។ មនសានាវិលោ សិយាតិ ព្យាបាទវិតក្កាទយោ កាយទុច្ចរិតាទយោ ច យេ មនសោ អាវិលភាវករា ធម្មា, តេ បជហន្តោ ចិត្តេន អនាវិលោ ភវេយ្យ។ យស្មា បន អយំ អនិច្ចាទិវសេន សព្វធម្មេ បរិតុលិតត្វា កុសលោ សព្វធម្មេសុ កាយានុបស្សនាសតិអាទីហិ ច សតោ សព្វកិលេសានំ ភិន្នត្តា ភិក្ខុភាវំ បត្តោ ច ហុត្វា សព្វិរិយាបថេសុ បរិព្វជតិ, តស្មា "កុសលោ…បេ… បរិព្វជេ"តិ អាហាតិ អយំ សង្ខេបត្ថោ។

តត្ថ យំ បុច្ឆាកថាយំ "និបកោ"តិ បទំ វុត្តំ, តំ ភគវតោ បញ្ញាយ វុត្តំ, ភគវតោ ច តេសំ ឧបក្កិលេសបរិយុដ្ឋានំ អនាគតញាណទស្សនេន និប្បត្តត្តិ អនាគតញាណំ តាវ ពុទ្ធានុភាវេហិ វិភជិត្វា សេខាសេខបដិបទំ ទស្សេតុំ "ភគវតោ សព្វំ កាយកម្ម"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តេន សព្វត្ថ អប្បដិហតញាណទស្សនេន តថាគតស្ស សេខាសេខបដិបត្តិទេសនាកោសល្លេន វិភាវេតិ។ តត្ថ កោ ធាតិ ក្វ ច, កស្មិំ វិសយេតិ អត្ថោ។ តំ វិសយំ ទស្សេតិ "យំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តាតិ វា"តិ។ ព្រាហ្មំ វុត្តំ ហោតិ – ញាណទស្សនំ តាយ ឧប្បជ្ជមានំ "សព្វំ សង្ខតំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ សព្វេ ធម្មា អនត្តា"តិ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស បន តស្មិំ វិសយេ យេន អប្បវត្តិ, សោ បដិឃាតោតិ, ឯតេន លក្ខណត្តយប្បដិវេធស្ស ទុរភិសម្ភវតំ អញ្ញាណាទិការណតញ្ច ទស្សេតិ។ លក្ខណត្តយវិភាវនេន ហិ ភគវតោ ធម្មសច្ចប្បដិវេធំ សម្មាសម្ពោធិញ្ច បណ្ឌិតា បដិជានន្តិ។

អញ្ញាណំ អទស្សនន្តិ តំ បដិឃាតំ សរូបតោ ទស្សេតិ។ មោហអារម្មណសភាវប្បដិច្ឆាទកោ ហិ សម្មោហោ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោតិ។ យស្មិំ វិសយេ ញាណទស្សនំ ឧប្បត្តិរហំ, តទេវ តស្ស បដិឃាតេន ភវិតព្វន្តិ អាហ – "យំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តាតិ វា"តិ។ យថា តូល បុរិសោតិអាទិ ឧបមាទស្សនំ។ តត្រិទំ ឧបមាសំសន្ទនំ – បុរិសោ វិយ សត្តា លោកោ, តារករូបានិ វិយ ៤ អារម្មណានិ, តស្ស បុរិសស្ស តារករូបានំ ទស្សនំ វិយ លោកស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ យថារហំ មោហអារម្មណាគតំ, តស្ស បុរិសស្ស តារករូបានិ បស្សន្តស្សាបិ

“ឧត្តកាតិ ឫតាតិ, ឧត្តកាតិ ឫហឃ្សាតី”តិអាឌិតា ពលតឫឌ្ឌ្ក្ដេតត អឌាតត់ ចិឃ ឥលិកឃ្ស ទ្វបិឌិអារយួល៌ ពឆត្ថិ ឌាតត្តឃ្សាបិ អតិច្ចាឌិលក្ខលត្តឃាតចេទៅនេឆាតិ៑ ឥឫង៑ បិពដឥយច៑

ឰឌាតិ ឥឃហិ បឥឌហិ ភពចតា អាឃប្ថឥតា អឌិតឃ្ស ឥឃតាឥឃតបឌិបឌា ទុត្តា, ឥតង៑ បឌាត់ អត្ថ៍ ចិភឌិត្ញ “តត្ថ ឥឃឥតតា”តិអាឌិយាហ៑ តត្ថ តត្ថាតិ តិបិតយត្ថ៍, តប្ថិ៍ ចា ចិឃ្សន្ជូឥត៑ ឥឃឥតតាតិ ឫិក្ខា ឧតឃ្ស ឫីលត្ថិ ឥឃឥតា, ឥតត ឥឃឥតត៑ ឌ្ហិប្ស ឌឥប្ងប្ញុតិ ទុចិឆេឃុ ឌឥប្ញុតិ អឆិប្បាឥឃា៑ បរិឃុដ្ឋាតិឥឃប្ញុតិ ឥឌាឥឃត បរិឃុដ្ឋិឥតត ឃត្ថ៍ បរិចត្តិតន្ត៍, ឥតឃុ អាឈាតចត្ធប្ញុតិ អឥត្ថា៑ “បឌិឈដ្ឋាតីឥឃប្ញុ”តិបិ បិឥឆា, ឥឃាឥឃចឥត្ថា៑

ឧត្ថ៍ ច ឥពឆបឌិឥឃឆឥចាឌតាឃ៌ ឥពឆតិបិឥត្ថា ឥឌាឥឃា ពេឥឆ ឫតិ ឥហាតីតិ តឥតាបិ ចិត្តឃ្ស ទក្ខិតន្ថតា តិត្ថាឥទ្វា ទុត្តា៑ ឃប្ថា បត ភពចតា “ពាឥយប្ញុ តាភិពិន្ទ្រឃ្យា”តិ (ឫុ៑ តិ៑ ១០៣៥; ច្ងូឭអតិ៑ អឌិតយាលចប្ញុច្ឆា ៩៣, អឌិតយាលចប្ញុច្ឆាតិឥឆ្កឃ ប៉; ឥតត្តិ៑ ១៥-១៦) ទុត្ត៍, តប្ថា “តត្ថ ឃា ឰន្ធា”តិអាឌិតា ឥពឆចឥឃត តិឥឆ្កឃា ពឥតា៑ អឆ ចា ឥឌាឫឥតា ចិត្តឃ្ស ទក្ខិតន្ថតា ពាឆាឃ ទុតិឃបិឥឆត ទុត្តាឥឃចាតិ ឌដ្ឋព្ព៑ ទុតិឃបិឥឆត ហិ ឥឃឫពិឥលឫឥចាឌាតឆយ្ពា ឌឃ្សិតា៑ តឆា ហិ ថ្ងប្បន្នាទុប្បន្នកឌឥតា ឫយ្ពាចាឃាយឃ្ស ចិឫឃភាឥចត ឫឥន្ត ឫពិឥលឫឥចាឌាតឆយ្ព ចត្បុឆា ចិភឌិត្វា ឫយ្ពប្បឆាតឃុឥតត ឥឃតបឌិបឌ៌ ឃត្វល៌ បិឥបត្វា ឌឃ្សិត្ញ “ឥឃឥតា អភិពិន្ទ្រត្ថា”តិអាឌិ ទុត្ត៑ តត្ថ អតាចិលឫន្តឥប្បាតិ អាចិលិត៌ ពាយឫន្តប្បាឌីត៌ អភាឥចត អតាចិលឫន្តឥប្បា៑ តឥតា ឧច ច អតភិពិន្ទ្រត្ថា ចាឃយតិ, ចីរិឃ៌ បចឥត្តតិ៑ ពង៌ ចាឃយតីតិ អាហ – “ឥឃា អត្ថុប្បន្នាត”ត្តិអាឌិ៑

តត្ថ ឥឃាតិ ថ្ងត្តរិចិឥឃឥត្វាឃ បឌិបន្ជយាឥតា ឥឃឥក្ខា៑ អត្ថុប្បន្នាតត្តិ អតិន្នាតាត៌ បិបពាតត្តិ លិយពាត៌ អពុឃលិត៌ ឌយ្ពាតត្តិ អឥពាឃល្លឃម្បុតាត៌ ឌយ្ពាត៌ អត្ថុប្បាឌាឃាតិ ត ថ្ងប្បាឌតត្ថាឃ៑ លត្ថ៍ ឌឥតតីតិ ពត្តពយ្បាតាឃន្លាត៌ ពុឃលឆ្ឆត្ថ៍ ថ្ងប្បាឥឌតិ៑ ចាឃយតីតិ បឥឃាពបឥក្ខយ៌ ពឥទាតិ៑ ចីរិឃ៌ អាទកតីតិ ពាឃិពឥឆតឫិពចីរិឃ៌ ពឥទាតិ៑ ចិត្ត៍ បក្កញ្ញាតីតិ ឥតឥតឆ ឫហឌាតចីរិឥឃត ចិត្ត៍ ថ្ងក្ខិបតិ៑ បឌហតីតិ បឌាតចីរិឃ៌ ពឥទាតិ៑ ចាឃយតីតិអាឌីតិ បត ចត្តារិ បឌាតិ អាឥឃចតាភាចតាឆហុលីពឃ្ងឃាតច្ចត្ថរិឃាហិ ឥឃាឥឌតន្ថាតិ៑ ថ្ងប្បន្នាត៌ បិបពាតត្តិ អត្ថុប្បន្នាតិ អចត្តុន្ថត៌ អាបន្នាត៌ បិបឆយ្ពាត៌ បហាតាឃាតិ បឌហតត្ថាឃ៑ អត្ថុប្បន្នាត៌ ពុឃលិតត្តិ អតិន្ថាត្តាត៌ ឥពាឃល្លឃម្បុតាត៌ ឌយ្ពាត៌ ថ្ងប្បាឌាឃាតិ ថ្ងប្បាឌតត្ថាឃ៑ ថ្ងប្បន្នាតត្តិ តិន្ថាត្តាត៌ ចិតិឃាតិ ចិតត្ថ៍ អឫឥយ្ពាឫាឃាតិ អតឃ្សតត្ថ៍៑ ភិឥយ្យាភាចាឃាតិ បុតប្បុត៌ ភាចាឃ៑ ឥចបុល្លាឃាតិ ចិបុលភាចាឃ៑ ភាចតាឃាតិ ចឌ្ឍិយា៑ បារិបូរិយាតិ បរិបូរលត្ថាឃាតិ អឃ៌ តាច បឌឥត្ថា៑

១៩៑“ពតឥយ អត្ថុប្បន្នា”តិអាឌិ អពុឃលឌយ្ពា ពុឃលឌយ្ពា ច ឃាឌិឫា អត្ថុប្បន្នា ឃាឌិឫា ច ថ្ងប្បន្នា, ឥត ឌឃ្សិត្ញ អារឌ្ធ៑ តត្ថ ឰឥយ អត្ថុប្បន្នាតិ ឰឥយ ពាយចិតត្តាឥឃា អឫយុឌាចារចឥឃត ចា អតត្ថុត្តារយួលចឥឃត ចា អត្ថុប្បន្នា តាយ៑ អញ្ញាឆា ហិ អតឃតឥក្ខ ង៑ឫាឥទ អត្ថុប្បន្នា តាយ អពុឃលិ ឌយ្ពា តត្ថិ៑ ចិតក្កត្តឃក្ខហលឥក្កត្ថ តិឌឃ្សតយត្ថ ឌដ្ឋព្វ៑ អពុឃលយ្ញលីតីតិ អត្ថុឃយា ឧច ឫឥន្តង៑ អពុឃលិត៌ យួលភាចឥតា ឧច៑ ទុត្តា, ត ឥលិភាឌឥឃា ឧច៑ ឰឥយ ថ្ងប្បន្នា អត្ថុឃយា ក្ងឃិលឌ្ឍប្បន្នា

អសប្បញ្ញាវិញ្ញប្បន្នាតិអាទិវុប្បន្នបរិយាយសង្គាចទេតា ភាយចរេសត ឩប្បន្នា ភាយ, ត ចត្តយាគភារចតាតិ អទេ្វា៎ ព្ទេយ អនុប្បន្នា ក្សុលា ឆម្មាតិ ព្ទេយ សោតាបន្នស្ស សង្គាគេយា សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នស្ស អនុប្បន្នា ក្សុលា ឆម្មា ភាយ, ទោកា បត ចារេគា បុទុជ្ជនាតត្តិ គេស្សិតិ៎ ក្សុលសគ្គា ទេចត្ត ឆាហិតិកសុទេត្ត (ឍ៎ តិ៎ ១៎០៤៩ អាគេយា) ចិឃ អតចជ្ជបរិយាទេយា គឌ្ឍទេព្ទា៎ ព្ទេយ ឩប្បន្នា ក្សុលា ឆម្មាតិ ព្ទេយ បឆេយទេក្ត សង្គាគេយា សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នស្ស ឩប្បន្នា ក្សុលា ឆម្មា ភាយ៎

សតិបដ្ឋានកាចភាយ សុតិក្កហិទេតា កាយចិតទេក្កាតិ អាហ – “ទេឃត កាយចិតក្កំ ចារេទតិ, ព្ទង់ សតិត្រ្គិយ”ត្តិ៎ អតចជ្ជសុលបគ្គានេតត អចិទេក្លទេបត ទេចទេតាគ្សុលសត្តិស្សទេយា ចិទេក្លបបច្ចទេយា ញ្ញាបិគចិតទេក្កា សុតិក្កហិទេតាតិ ចុត្តំ – “ទេឃត ញ្ញាបិគចិតក្កំ ចារេទតិ, ព្ទង់ សយាឆិត្រ្គិយ”ត្តិ៎ ក្សុសទេលសុ ឆទេម្មសុ អាទេគ្គឌីទិទេយា បទាបទាឆំ សុទេលត សហតីតិ ឌីទិទេឃត ចិហិសាចិតទេក្កា សុតិក្កហិទេតាតិ អាហ – “ទេឃត ចិហិសាចិតក្កំ ចារេទតិ, ព្ទង់ ឌីទិឃិត្រ្គិយ”ត្តិ៎ សយាឆិអាឌីតយ្យិ ឃឆាសក់បដិបក្លប្បហាគំ បញ្ញាចត្តទេស្សច ព្ទជ្ញាីតិ ព្ទយបត្ថំ គេស្សទេត្វា អាហ – “ទេឃត ឩប្បន្នុប្បទេន្ន”តិអាទិ៎

ឲទេតសំ ឃឆាតិគ្គាទិតាគំ បញ្ចន្នំ ព្ទត្រ្គិយាគំ សចិសទេឃ ទេឌដ្ឋកាចំ គេស្សត្តំ “សទ្ធិត្រ្គិយំ កត្ត គឌ្ឍព្ទា”ត្តិអាទិ ចុត្តំ៎ តំ សុចិទេញ្ញាឃ្យទេយច៎ ព្ទេយសញ្ចា សង្គាឌីតំ ទេសលាគំ ព្ទត្រ្គិយាគំ តិព្ទាត្តិយា សទេព្ទាបិ ទេសលា ឆម្មា យត្តកប្បត្តា ទេហាត្តីតិ គេស្សទេត្វា “ឲចំ ទេសទេលា”តិអាទិតា ទេសលបដិបត់ តិកទេយតិ៎

១លិ៎ ឲចំ ទេសលបដិបត់ ចិកឌិត្វា ព្ទគាតិ អទេសលបដិបត់ ចិកឌិតំ “ក្សុទេលា សព្ទាឆម្មាត”ត្តិអាឌិយាហ ៎ តត្ត សព្ទាឆម្មាតត្តិ ព្ទយិតា បទេគត ចុត្តឆទេម្ម តាច ចិកឌិត្វា តត្ត អទេសក្លស្ស ទោកាសល្លិ គេស្សតំ “ទេលិទោកា ភាយា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ តំ ចុត្តត្តទេយច៎ កិទេលសទេលិទោកត កចទេលិទោកា សយុគាកន្នតីតិ កាយាចចទេឆម្មំ តិស្សាយ ទ្ធបិទ្ធបិចចទេឆម្មុ សយុគាកទេយតីតិ អទេ្វា៎ ទេសាតិ ទេសា យហក្កតឆទេម្មសុ, បរិត្តយហក្កតឆទេម្មសុ ចា ចិទេតា៎ ព្ទត្រ្គិយាតិ តិព្ទាទេត្តតីតិ ឃឹលសយាឆទេយា តិទេព្ទឆកាកិទេយ កត្វា ចិយុត្តិបរិបិចតឹយាតិ សង្គាឌីតិ ព្ទត្រ្គិយាតិ ឩប្បាទគតិ៎ ព្ទត្រ្គិទេយសុ កាចិយយាទេតសុតិ ឃឆាចុទិត្តត្រ្គិទេយសុ ចឆ្ទឃយាទេតសុ ទ្ធបិទ្ធបបរិក្កហាឌិចទេសត ទេតឃ្យស្ស បរិញ្ញា កចតិ៎

គស្សតបរិញ្ញាតិ ញាតបរិញ្ញា៎ កាចតាបរិញ្ញាតិ តីទេណបរិញ្ញា បហាតបរិញ្ញា ច៎ “សា ក្តចិទេឆតា”តិអាឌិតា សទេន្លបទេតា ចុត្តយត្តំ “ឃគា ហិ ទេសទេលា”តិអាឌិតា ចិចទេតិ៎ តត្ត “តិព្ទិគាសហកទេតហិ សញ្ញាយតសិកាទេហី”តិ ព្ទយិតា ឆាលចចិបស្សតំ គេស្សតិ៎ ឃគា ហិ ទេសទេលាតិ ទេចត្ត សិក្លតឃឹលតាឃ កល្យាណបុទុជ្ជទេតាបិ ទេសលបទេគត សក្កហិទេតាតិ កត្វា “ទេក្ខ ឆម្មា ទោកាសល្លិ កន្នត្តិ គស្សតទោកាសល្លព្ទា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ អឃទេយត្ត អឆិប្បាទេយា – ឃគា កល្យាណបុទុជ្ជទេតា បុព្ទាកាកសិក្លំ សិក្លទេត្វា តិព្ទិគាសហកទេតហិ សញ្ញាយតសិកាទេហិ ទោឃ្យំ បរិឌាតាតិ, តគា តស្ស ទេត ចិបស្សតាឆម្មា គស្សតទោកាសល្លិ បឆេយក្កទោកាលំ កន្នត្តិ សយ្យាបុលាត្តិ ទេតាត សទ្ធិ ឈទេដត្តិ៎ ឃគា បត សោតាបន្នាឌិទេសទេលា ចុត្តតទេឃត ទេតឃ្យំ បរិឌាតាតិ, តគា តស្ស ទេត ចិបស្សតាឆម្មា កាចតាទោកាសល្លិ កន្នត្តីតិ៎

តំ ទោកាលត្តិ ឃា បុទេព្ទ ទេតឃ្យស្ស បរិញ្ញា ចុត្តា, តំ ទេតឃ្យបរិឌាតតទោកាលំ៎ បញ្ចចិទេឆត ទេចឌិតព្ទាត្តិ ចិសឃទេកទេគត តស្ស ទេកគំ គេស្សតិ៎

ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨹᩩᩔᨶᩣᨴᩥᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᩴ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩉᩮᨲᩩᩉᩮᨲᩩᨹᩃᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨲᩦᩁᨱᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩔ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩮ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩍᨴᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩣ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ, ᩍᨴᩴ ᨠᩩᩈᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨴᩴᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨠᩃᩣᨷᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨹᩃᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩁᩪᨷᨿᨴ᩠ᨵᨿᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨠᩴ ᨹᩃᩴ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩮᩣᨷᩮᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩥᨿᩥᨲ᩠ᨳᩔ ᨠᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᨲᩣ ᩁᩪᨷᨧᩁᨱᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᩁᩥᨿᨽᩣᩅᨠᩁᩣᨶᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨷᨿᨴ᩠ᨵᨿᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨠᩴ᪨ ᩍᨴᩴᨣᩉᩥᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴᨷᨧᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨾᩩᨴᩥᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩩᨴᨿᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᨹᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨿᩮ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᨾᩣᩉ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᨷᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥᨷᩥ ᨹᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩔ ᨷᨶ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨿᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩮ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩮ᪨ ᨷᩣᩊᩥᩋᨲ᩠ᨳᨷᩣᩊᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨲᩣᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨠᩩᩈᩃᩮ, ᨧᨲᩩᨶᨿᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨴᩮᩈᨶᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩩᩈᩃᩮ ᨧ᪨ ᨹᩃᨲᩣᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨹᩃᨠᩩᩈᩃᩮ᪨ “ᩋᩣᨿᨠᩩᩈᩃᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᩈᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩉᩣᨶᩥᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ᪨ ᩋᨷᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥ᪨ ᩈᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩉᩣᨶᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ᪨ ᩏᨷᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩋᨧ᩠ᨧᩣᨿᩥᨠᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨧ ᨠᩁᨱᩮ ᨧ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮ ᨲᩔ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨮᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩥ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩋᩣᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩔ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨾᩉᨲᩣ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᨷᩁᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨲᩮᩣᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩁᩮᩣᨧᩮᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨵᨾ᩠ᨾᨷᩩᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᨲ᩠ᨳ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩈᩮᩅᩣᩈᩮᩅᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨠᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨾᩉᩣ ᨾᩮ ᨧᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᩣᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨧᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᩮᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨧᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨠᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨬᩣᨲᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣ ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨲᩥᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ “ᩈᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨ ᨿᨴᩣᨷᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨷᩁᩅᩥᩈᩮᩈᨴᩔᨶᩣᨿ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩮᩣ ᩅᩥᨶᨿᨷᩥᨭᨠᩮ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨩᩥᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮᨶ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪐᪓᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᩋᨩᩥᨲᨾᩣᨱᩅᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᪒ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ, ᩋᨩᩥᨲᨾᩣᨱᩅᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨶᨿᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᨶᨿᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨶᨿᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᨶᨿᩣᨶᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩍᨴᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨶᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᨶᨿᩮᨶ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩋᩣᩅᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨧ, ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨶᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᨾ᩠ᨷᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᨿᩮᨶ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩥᩅᩥᨶᨿᨶᩥᩔᩣᨿ᪨ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨲᩥ

អត្ថតោ ច ព្យញ្ជនតោ ច សមានេតព្ពាតិ សុត្តន្តទេសនាសង្ខាតា អនុគីតីតិ អត្ថតោ ព្យញ្ជនតោ ច សំវណ្ណិយមានេន សុត្តេន សមានា សទិសី កាតព្ពា, តស្មិំ វា សុត្តេ សម្មា អានេតព្ពា។ អត្ថាបគតន្តិ អត្ថតោ អបេតំ, អសម្ពន្ធំ វា ទសទាឡិមាទិវចនំ វិយ។ តេនាហ “សម្ផប្បលាបំ ករោតី”តិ។ ឯតេន អត្ថស្ស សមានេតព្ពតាយ ការណមាហ។ ទុន្និក្ខិត្តស្សាតិ អសម្មានិក្ខិត្តស្ស។ ទុន្នយោតិ ទុក្ខេន នេតព្ពោ, នេតុំ វា អសក្កុណេយ្យោ។ ព្យញ្ជនុបេតន្តិ សភាវនិរុត្តិសមុបេតំ។

ឯវំ អនុគីតិវិចយំ ទស្សេត្វា និទ្ទេសវារេ “សុត្តស្ស យោ បវិចយោ”តិ និលិត្តេន វុត្តមត្ថំ វិភជិតុំ “សុត្តញ្ច បវិចិនិតព្ព”ន្តិ វត្វា តស្ស វិចិននាការំ ទស្សេន្តោ “កិំ ឥទំ សុត្តំ អាហច្ចវចន”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ អាហច្ចវចនន្តិ ភគវតោ ឋានករណានិ អាហច្ច អភិហត្វា បវត្តវចនំ, សម្មាសម្ពុទ្ធេន សាមំ ទេសិតសុត្តន្តិ អត្ថោ។ អនុសន្ធិវចនន្តិ សាវកភាសិតំ។ តញ្ហិ ភគវតោ វចនំ អនុសន្ធេត្វា បវត្តនតោ “អនុសន្ធិវចន”ន្តិ វុត្តំ។ នីតន្តិ យថារុតវសេន ញាតព្ពត្ថំ។ នេយ្យន្តិ និទ្ធារេត្វា គហេតព្ពត្ថំ។ សំកិលេសភាគិយន្តិអាទីនំ បទានំ អត្ថោ បដ្ឋានវារវណ្ណនាយំ អាវិ ភវិស្សតិ។ យស្មា បន ភគវតោ ទេសនា សោឡសវិធេ សាសនបដ្ឋានេ ឯកំ ភាគំ អភជន្តី នាម នត្ថិ, តស្មា សោបិ ភេទោ វិចេតព្ពភាវេន ឥធ និក្ខិត្តោ។

កុហិំ ឥមស្ស សុត្តស្សាតិ ឥមស្ស សុត្តស្ស កស្មិំ បទេសេ អាទិមជ្ឈបរិយោសានេសុ។ សព្ពានិ សច្ចានិ បស្សិតព្ពានីតិ ទុក្ខសច្ចំ សុត្តស្ស “កុហិំ កស្មិំ បទេសេ កស្មិំ វា បទេ បស្សិតព្ពំ និទ្ធារេត្វា វិចេតុំ, សមុទយសច្ចំ និរោធសច្ចំ មគ្គសច្ចំ កុហិំ បស្សិតព្ពំ ទដ្ឋព្ពំ និទ្ធារេត្វា វិចេតុ”ន្តិ ឯវំ សព្ពានិ សច្ចានិ ឧទ្ធរិត្វា វិចេតព្ពានីតិ អធិប្បាយោ។ អាទិមជ្ឈបរិយោសានេតិ ឯវំ សុត្តំ បវិចេតព្ពន្តិ អាទិតោ មជ្ឈតោ បរិយោសានតោ ច។ ឯវំ ឥមិនា បុច្ឆាវិចយាទិនយេន សុត្តំ បវិចិនិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច បុច្ឆាវិស្សជ្ជនបុព្ពាបរានុគីតិវិចយា បាឡិយំ សរូបេនេវ ទស្សិតា។ អស្សាទាទិវិចយោ បន សច្ចនិទ្ទេសមុខេន នយតោ ទស្សិតោ, សោ និទ្ទេសវារេ វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។ តព្ពិធយេនេវ ច បវិចយោ សិទ្ធោតិ។

វិចយហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. យុត្តិហារវិភង្គវណ្ណនា

១៥. តត្ថ កតមោ យុត្តិហារោតិអាទិ យុត្តិហារវិភង្គោ។ តត្ថ កិំ យោជយតីតិ យុត្តិហារស្ស វិសយំ បុច្ឆតិ។ កោ បនេតស្ស វិសយោ? អនេកាការេន គយ្ហមានា សុត្តត្ថា វិសយោ, តេ ហិ តេន សាតិសយំ យាថាវតោ យុត្តិនិទ្ធារណេន យោជេតព្ពា។ ឥតរេសុបិ អយំ ហារោ ឥច្ឆិតោ ឯវំ។ តំ បន ភូតកថនយត្តំ ហោតិ។ យស្មា បនាយំ យុត្តិគវេសនា នាម ន មហាបទេសេន វិនា, តស្មា យុត្តិហារំ វិភជន្តោ តស្ស លក្ខណំ តាវ ឧបទិសិតុំ “ចត្តារោ មហាបទេសា”តិអាទិមាហ។

តត្ថ មហាបទេសាតិ មហាអបទេសា, ពុទ្ធាទយោ មហន្តេ អបទិសិត្វា វុត្តានិ មហាការណានីតិ អត្ថោ។ អថ វា មហាបទេសាតិ

មហាឱកាសា, មហន្តានិ ធម្មស្ស បតិដ្ឋានានីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – អបទិស្សតីតិ អបទេសោ, ពុទ្ធោ អបទេសោ ឯតស្សាតិ ពុទ្ធាបទេសោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ “សម្មុខា មេតំ ភគវតោ សុត”ន្តិអាទិនា កេនចិ អាភតស្ស គន្ថស្ស ធម្មោតិ វា អធម្មោតិ វា វិនិច្ឆយនេ ការណំ។ កិំ បន តន្តិ? តស្ស តថា អាភតស្ស សុត្តោតរណាទិ ឯវ។ យទិ ឯវំ កថំ ចត្តារោតិ? អបទិសិតព្ពភេទតោ។ ធម្មស្ស ហិ ទ្វេ សម្បទាយា សត្ថា សាវកា ច។ តេសុ សាវកា សង្ឃគណបុគ្គលវសេន តិវិធា។ “ឯវមមុម្ហា មយាយំ ធម្មោ បដិគ្គហិតោ”តិ អបទិសិតព្ពានំ ភេទេន ចត្តារោ។ តេនាហ – “ពុទ្ធាបទេសោ...បេ... ឯកត្ថេរាបទេសោ”តិ។ តានិ បទព្យញ្ជនានីតិ កេនចិ អាភតសុត្តស្ស បទានិ ព្យញ្ជនានិ ច, អត្ថបទានិ ចេវ ព្យញ្ជនបទានិ ចាតិ អត្ថោ។ សំវណ្ណកេន វា សំវណ្ណនាវសេន អាចរិយមតានិ បទព្យញ្ជនានិ។ សុត្តេ ឱតារយិតព្ពានីតិ សុត្តេ អនុប្បវេសិតព្ពានិ។ សន្ទស្សយិតព្ពានីតិ សំសន្ទេតព្ពានិ។ ឧបនិក្ខិបិតព្ពានីតិ បក្ខិបិតព្ពានិ។

សុត្តានីតិ ទស្សេតុំ “កតមស្មិ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យស្មា ភគវតោ វចនំ ឯកគាថាមត្តម្បិ សច្ចវិនិមុត្តំ នត្ថិ, តស្មា សុត្តេតិ បទស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “ចតូសុ អរិយសច្ចេសូ”តិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន តីណិ បិដកានិ សុត្តន្តិ វុត្តំ, តំ ឥមិនា នេត្តិវចនេន អញ្ញទត្ថុ សំសន្ទតិ ចេវ សមេតិ ចាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ យាវទេវ អនុបាទាបរិនិព្ពានត្ថា ភគវតោ ទេសនា, សា ឯកន្តេន រាគាទិកិលេសវូបសមំ វហតីតិ វិនយោតិបទស្ស អត្ថំ ទស្សេន្តោ “រាគវិនយេ”តិអាទិមាហ។ វិនយោតិ ហិ ការណំ រាគាទិវូបសមនិមិត្តំ ឥធាធិប្បេតំ។ យថាហ –

“យេ ខោ ត្វំ, គោតមិ, ធម្មេ ជានេយ្យាសិ, ឥមេ ធម្មា សរាគាយ សំវត្តន្តិ នោ វិរាគាយ, សញ្ញោគាយ សំវត្តន្តិ នោ វិសញ្ញោគាយ, អាចយាយ សំវត្តន្តិ នោ អបចយាយ, មហិច្ឆតាយ សំវត្តន្តិ នោ អប្បិច្ឆតាយ, អសន្តុដ្ឋិយា សំវត្តន្តិ នោ សន្តុដ្ឋិយា, សង្គណិកាយ សំវត្តន្តិ នោ បវិវេកាយ, កោសជ្ជាយ សំវត្តន្តិ នោ វីរិយារម្ភាយ, ទុព្ភរតាយ សំវត្តន្តិ នោ សុភរតាយ, ឯកំសេន គោតមិ ធារេយ្យាសិ ‘នេសោ ធម្មោ, នេសោ វិនយោ, នេតំ សត្ថុសាសន’ន្តិ។ យេ ច ខោ ត្វំ, គោតមិ, ធម្មេ ជានេយ្យាសិ ឥមេ ធម្មា វិរាគាយ សំវត្តន្តិ នោ សរាគាយ, វិសញ្ញោគាយ សំវត្តន្តិ នោ សញ្ញោគាយ, អបចយាយ សំវត្តន្តិ នោ អាចយាយ, អប្បិច្ឆតាយ សំវត្តន្តិ នោ មហិច្ឆតាយ, សន្តុដ្ឋិយា សំវត្តន្តិ នោ អសន្តុដ្ឋិយា បវិវេកាយ សំវត្តន្តិ នោ សង្គណិកាយ, វីរិយារម្ភាយ សំវត្តន្តិ នោ កោសជ្ជាយ, សុភរតាយ សំវត្តន្តិ នោ ទុព្ភរតាយ, ឯកំសេន គោតមិ ធារេយ្យាសិ ‘ឯសោ ធម្មោ, ឯសោ វិនយោ, ឯតំ សត្ថុសាសន’”ន្តិ (ចូឡវ។ ៤០៦)។

ធម្មតាយន្តិបទស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “បដិច្ចសមុប្បាទេ”តិ វុត្តំ។ បដិច្ចសមុប្បាទោ ហិ ឋិតាវ សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតាតិ (អ។ និ។ ៣។១៣៧) វុត្តោ។ “ធម្មតាយំ ឧបនិក្ខិបិតព្ពានី”តិ ឥទំ បាឡិយំ នត្ថិ, អត្ថទស្សនវសេន បន ឥធ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឯត្ថ ច បវត្តិ និវត្តិ តទុបិយញ្ច ទីបកាទិការេន និយមំ បរិទីបេន្តោ សុត្តេ ឱតរតិ នាម។ ឯកន្តេន រាគាទិកិលេសវិនយំ វទន្តោ វិនយេ សន្ទិស្សតិ នាម។ តថា សស្សតំ ឧច្ឆេទញ្ច វជ្ជេត្វា ឯកត្តនយាទិបរិទីបនេន សភាវធម្មានំ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវំ វិភាវេន្តោ ធម្មតំ ន វិលោមេតិ នាម។

ឯវំវិធោ ច កាមាសវាទិកំ អាសវំ ន ឧប្បាទេតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេន្តោ “យទិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសូ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ច អនុលោមតោ

បដិច្ចសមុប្បាទោ បវត្តិ, បដិលោមតោ និវត្តីតិ សោ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ អនុបវិដ្ឋោ កស្មា ឥធ វិសុំ គហិតោតិ? សច្ចមេតំ។ ឥធ បន វិសុំ គហណំ ធម្មានំ បច្ចយាយត្តវុត្តិទស្សនេន អនិច្ចបច្ចយលក្ខណំ អសមត្ថបច្ចយលក្ខណំ និរីហបច្ចយលក្ខណញ្ច វិភាវេត្វា តេសំ ខយវន្តតា តតោ ឯវ វយវន្តតា តក្ខមេន អនិច្ចតា ឧទយព្វយបដិបីឡនេន ទុក្ខតា អនត្តតាតិ តិលក្ខណសមារោបបរិទីបនំ សព្វទិដ្ឋិគតមតិវិទ្ធំសនំ អនញ្ញសាធារណា សាសនសម្បត្តិ បកាសិតា ហោតីតិ ទស្សេតុំ។

១៧ ច សុត្តំ សុត្តានុលោមំ អាចរិយវាទោ អត្តនោមតីតិ ឥទំ ចតុក្កំ វេទិតព្វំ – តត្ថ សុត្តំ នាម តិស្សោ សង្គីតិយោ អារូឡ្ហានិ តីណិ បិដកានិ។ សុត្តានុលោមំ នាម មហាបទេសា, យំ “អនុលោមកប្បិយ”ន្តិ វុច្ចតិ។ អាចរិយវាទោ នាម អដ្ឋកថា។ អត្តនោមតិ នាម នយគ្គាហេន អនុពុទ្ធិយា អត្តនោ បដិភានំ។ តត្ថ សុត្តំ អប្បដិពាហិយំ, តំ បដិពាហន្តេន សត្ថាវ បដិពាហិតោ ហោតិ។ អនុលោមកប្បិយំ បន សុត្តេន សមេន្តមេវ គហេតព្វំ, ន ឥតរំ។ អាចរិយវាទោបិ សុត្តេន សមេន្តោ ឯវ គហេតព្វោ, ន ឥតរោ។ តថា អត្តនោមតិ, សា បន សព្វទុព្វលាតិ។

ឥទានិ យទត្ថំ ឥធ ចត្តារោ មហាបទេសា អាគតា, តំ ទស្សេតុំ “ចតូហិ មហាបទេសេហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យំ យន្តិ យំ យំ អត្ថជាតញ្ច ធម្មជាតញ្ច។ យុជ្ជតីតិ យថាវុត្តេហិ ចតូហិ មហាបទេសេហិ យុជ្ជតិ។ យេន យេនាតិ យេន យេន ការណេន។ យថា យថាតិ យេន យេន បការេន។ តំ តំ គហេតព្វន្តិ សំវណ្ណិយមានេ សុត្តេ អាគតេន ការណេន បសង្គេន បការេន ច សុត្តតោ ឧទ្ធរិត្វា សំវណ្ណនាវសេន គហេតព្វន្តិ អត្ថោ។ តេន ចតុមហាបទេសាវិរុទ្ធាយ យុត្តិយា សុត្តតោ អត្ថេ និទ្ធារេត្វា យុត្តិហារយោជនា កាតព្វាតិ ទស្សេតិ។

១៨។ ឥទានិ តំ យុត្តិនិទ្ធារណំ ទស្សេតុំ “បញ្ហាបុច្ឆិតេនា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កតិ បទានីតិ កិត្តកានិ បទានិ។ បរិយោគាហិតព្វន្តិ បទស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “វិចេតព្វ”ន្តិ វុត្តំ។ យត្តកានិ បទានិ យថាធិប្បេតំ អត្ថំ អភិវទន្តិ, តត្តកានិ បទានិ តទត្ថទស្សកស្ស ញាណំ ឧដ្ឋិតត្តា “ឯកោ បញ្ហោ”តិ វុច្ចតិ, តានិ បន ឯកគាថាយំ យទិ វា សន្តានិ បទានិ យាវ យទិ វា ឯកំ បទំ ឯកំ អត្ថំ អភិវទតិ, ឯកោយេវ សោ បញ្ហោតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “យទិ សន្តានី”តិអាទិនា។ តត្ថ តំ បញ្ហំ អញ្ញាតព្វន្តិ អាជានិតព្វំ។ កិំ ឥមេ ធម្មាតិអាទិ អាជាននាការទស្សនំ។ តត្ថ ធម្មាតិ បរិយត្តិធម្មា។ នានត្ថាតិ នានា អត្ថា។

បុព្វគាថាយំ អយំ បទត្ថោ – កេនស្សុព្ភាហតោ លោកោតិ អយំ សត្តលោកោ ចោរោ វិយ ចោរឃាតកេន កេន អភិហតោ ពាធីយតីតិ អត្ថោ។ កេនស្សុ បរិវារិតោតិ មាលុវលតាយ វិយ និស្សិតរុក្ខោ កេន លោកោ អជ្ឈោត្ថដោ។ កេន សល្លេន ឱតិណ្ណោតិ កេន វិសបីតខុរប្បេន វិយ សរីរព្ភន្តរនិមុគ្គេន សល្លេន អនុបវិដ្ឋោ។ កិស្ស ធូបាយិតោតិ កិស្ស កេន ការណេន ធូបាយិតោ សន្តាបិតោ លោកោ។ សទាតិ បទំ សព្វត្ថ យោជេតព្វំ។ ឥតិ ចត្តារិ បទានិ។ បញ្ហសង្គហបក្ខាយ បុល្លិង្គនិទ្ទេសោ។ “វិស្សជ្ជី”តិ ឯតេន វិស្សជ្ជនតោ តយោ បញ្ហាតិ ញាយតីតិ ទស្សេតិ។

១៩។ តត្ថាតិ វិស្សជ្ជនគាថាយំ ទុតិយបាទេន វុត្តា ជរា ច បឋមបាទេន វុត្តំ មរណញ្ចាតិ ឥមានិ ទ្វេ សង្ខតស្ស បញ្ចក្ខន្ធស្ស “សង្ខតា”តិ

លក្ខីយតិ ឯតេហីតិ សង្ខតលក្ខណានិ៑ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, សង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណានិ៑ កតមានិ តីណិ? ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ, វយោ បញ្ញាយតិ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ (អ៑ និ៑ ៣៑៤៧; កថា៑ ២១៤)៑ តេន វុត្តំ – “ជរាយំ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ, មរណំ វយោ”តិ៑ ឯត្ថ ច “ឋិតស្ស អញ្ញថត្ត”ន្តិ ឯតេន លទ្ធប្បពន្ធស្ស បុព្ពាបរវិសេសោ វ ជរា, ន ខណដ្ឋិតីតិ ទស្សេតិ៑ “មរណំ វយោ”តិ វុត្តំ ច “តិស្សោ មតោ, ផុស្សោ មតោ”តិ ឯវំ លោកេ វុត្តំ សម្មុតិមរណំ ទស្សេតិ, ន ខណិកមរណំ, សមុច្ឆេទមរណំ វា៑

ឥទានិ “តេ តយោ បញ្ហា”តិ វុត្តមត្ថំ យុត្តិវសេន ទស្សេតុំ “ជរាយ វា”តិអាទិ វុត្តំ៑ តត្ថ យេភុយ្យេន ជិណ្ណស្ស មរណទស្សនតោ ជរាមរណានំ នានត្តំ អសម្បដិច្ឆន្តានំ បតិ តេសំ នានត្តទស្សនត្ថំ “ទហរាបិ ហិ មីយន្តី”តិ វុត្តំ៑ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថាធិប្បេតជរាវិរហិតស្ស មរណស្ស ទស្សនតោ អញ្ញា ជរា អញ្ញំ មរណន្តិ៑ តេនេវាហ – “ន ច តេ ជិណ្ណា ភវន្តី”តិ៑ កិញ្ច ភិយ្យោ? កេវលស្ស មរណស្ស ទិដ្ឋត្តា អញ្ញាវ ជរា អញ្ញំ មរណំ, យថា តំ ទេវានន្តិ ឧបមត្ថំ ទស្សេតិ “អត្ថិ ច ទេវាន”ន្តិអាទិនា៑ អនុត្តរិមនុស្សធម្មេន ច តិកិច្ឆនេន សក្កា ជរាយ បដិការំ កាតុំ, ន តថា មរណស្សាតិ ឯវម្បិ ជរាមរណានំ អត្ថតោ នានត្តំ សម្បដិច្ឆិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ “សក្កេតវា”តិអាទិ វុត្តំ៑ តត្ថ សក្កេតតិ សក្យេត, សក្កាតិ អត្ថោ៑ បដិកម្មន្តិ បដិការំ៑ តត្រ ច មរណស្សាបិ បដិការំ កាតុំ សក្កា ឥទ្ធិបាទភាវនាយ វសីភាវេ សតីតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ – “អញ្ញត្រេវ ឥទ្ធិមន្តានំ ឥទ្ធិវិសយា”តិ៑ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“យស្ស កស្សចិ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា, សោ អាកង្ខមានោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា”តិ (ទី៑ និ៑ ២៑១៦៦, ១៧៨; សំ៑ និ៑ ៥៑៨២២; កថា៑ ៦២២; ឧទា៑ ៥១)៑

កោ បនេត្ថ កប្បោ, កោ វា កប្បាវសេសោតិ? កប្បោតិ អាយុកប្បោ, យស្មិំ តស្មិំ កាលេ យំ មនុស្សានំ អាយុប្បមាណំ, តំ បរិបុណ្ណំ ករោន្តោ កប្បំ តិដ្ឋតិ នាម៑ “អប្បំ វា ភិយ្យោ”តិ (ទី៑ និ៑ ២៑៧; អ៑ និ៑ ៧៑៧៤) វុត្តំ បន វស្សសតាទិតោ អតិរេកំ តិដ្ឋន្តោ កប្បាវសេសំ តិដ្ឋតិ នាម៑ យទិ ឯវំ កស្មា ឥទ្ធិមន្តោ ចេតោវសិប្បត្តា ខីណាសវា លោកហិតត្ថំ តថា ន តិដ្ឋន្តីតិ? ខន្ធសង្ខាតស្ស ទុក្ខភារស្ស បរិញ្ញាតត្តា អនុស្សុក្កតាយ ច៑ បដិប្បស្សទ្ធុស្សុក្កា ហិ តេ ឧត្តមបុរិសាតិ៑ វុត្តញ្ហេតំ ធម្មសេនាបតិនា –

“នាភិនន្ទាមិ មរណំ, នាភិកង្ខាមិ ជីវិតំ;

កាលញ្ច បដិកង្ខាមិ, វេតនំ ភតកោ យថា”តិ៑ (ថេរគា៑ ៦៥៤; មិ៑ ប៑ ២៑២៑៤);

យថា ជរាមរណានំ អញ្ញមញ្ញំ អត្ថតោ នានត្តំ, ឯវំ តេហិ តណ្ហាយ ច នានត្តេ ទស្សិតេ “តយោ បញ្ហា”តិ ឥទំ សិទ្ធីតិ តំ ទស្សេតុំ “យំ បនា”តិអាទិមាហ៑

តត្ថ យស្មា តណ្ហាយ អភាវេបិ សតិ ជរាមរណំ លព្ភតិ ខីណាសវសន្តានេ, តស្មា អញ្ញំ ជរាមរណំ អញ្ញា តណ្ហាតិ ឥមមត្ថមាហ “ទិស្សន្តិ វីតរាគា ជីរន្តាបិ មីយន្តាបី”តិ។ ននុ ច តណ្ហាបិ ជីរណភិជ្ជនសភាវាតិ? សច្ចំ, ន ឥទំ ជរាមរណំ ឥធាធិប្បេតន្តិ វុត្តោវាយមេត្ថ។ “យទិ ចា”តិអាទិនា ជរាមរណតោ តណ្ហាយ អនញ្ញត្តេ ទោសំ ទស្សេតិ។ យោព្វនដ្ឋាបិ វិគតតណ្ហា សិយុំ, ន ឥទំ យុត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ ជរាមរណម្បិ សិយា ទុក្ខស្ស សមុទយោ តណ្ហាយ អនញ្ញត្តេ សតីតិ អធិប្បាយោ។ ន ច សិយា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សមុទយោ ជរាមរណតោ អនញ្ញត្តេ សតីតិ ភាវោ។ ន ហិ ជរាមរណំ ទុក្ខស្ស សមុទយោ, តណ្ហា ទុក្ខស្ស សមុទយោ, តស្មា វេទិតព្ពំ ឯតេសមត្ថតោ នានត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ យថា ច តណ្ហា មគ្គវជ្ឈា, ឯវំ ជរាមរណម្បិ សិយា មគ្គវជ្ឈំ តណ្ហាយ អនញ្ញត្តេ សតិ។ យថា ច ជរាមរណំ ន មគ្គវជ្ឈំ តថា តណ្ហាបិ សិយាតិ អយម្បិ នយោ វុត្តោ ឯវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឥមាយ យុត្តិយាតិ ឥមាយ យថាវុត្តាយ ឧបបត្តិយា។ អញ្ញមញ្ញេហីតិ អញ្ញាហិ អញ្ញាហិ ការណុបបត្តីហិ អត្ថតោ ចេ អញ្ញត្តំ, តទញ្ញម្បិ ឧបញ្ញាតតោ គវេសិតព្ពន្តិ អត្ថោ។

ឥមេសំ ធម្មានំ អត្ថតោ ឯកត្តន្តិ ឥមមេវត្ថំ “ន ហិ យុជ្ជតី”តិអាទិនា វិវរតិ។ តណ្ហាយ អធិប្បាយេ អបរិបូរមានេតិ ឥច្ឆិតាលាភមាហ។ តេន ឥច្ឆាតណ្ហានំ អត្ថតោ ឯកត្តំ វុត្តំ ហោតីតិ។ ឯតេន ន ហិ យុជ្ជតិ ឥច្ឆាយ ច តណ្ហាយ ច អត្ថតោ អញ្ញត្តន្តិ។ យថា ឥទំ វចនំ សមត្ថំ ហោតិ, ឯវំ ឥច្ឆាវិបរិយាយេ អាឃាតវត្ថុ កោធោ ច ឧបនាហោ ច ឧប្បជ្ជតីតិ ឥទម្បិ សមត្ថំ ហោតិ, ន តថា ជរាមរណវិបរិយាយេតិ ជរាមរណតណ្ហានំ អត្ថតោ អញ្ញត្តម្បិ សមត្ថំ ហោតីតិ ឯតមត្ថំ ទស្សេតិ “ឥមាយ យុត្តិយា”តិអាទិនា។

យទិ ឥច្ឆាតណ្ហានំ អត្ថតោ អនញ្ញត្តំ, អថ កស្មា ភគវតា ឥមិស្សា គាថាយ ទ្វិធា វុត្តាតិ? តត្ថ បរិហារមាហ “យំ បនិទ”ន្តិអាទិនា។ តត្ថ យន្តិ កិរិយាបរាមសនំ។ អភិលបិតន្តិ វុត្តំ យំ ឥទំ អភិលបនំ, ឥទំ ពាហិរានំ រូបាទីនំ វត្ថូនំ អារម្មណវសេន, អារម្មណករណវសេន វា យោជេតព្ពំ។ ទ្វីហិ ធម្មេហីតិ ទ្វីហិ បកតីហិ។ កា បន តា បកតិយោតិ? អប្បត្តស្ស វិសយស្ស ឯសនវសេន ឥច្ឆា, បត្តស្ស អប្បត្តស្ស វា បិហាយនវសេន តណ្ហា, អយមេតាសំ វិសេសោ។ យទិបិ ឯវំ, តថាបិ សព្វា តណ្ហា រូបាទិវិសយំ គិលិត្វា បរិនិដ្ឋបេត្វា គហណេន ឯកសភាវា ឯវាតិ ទស្សេន្តោ “សព្វា ហិ តណ្ហា អជ្ឈោសានលក្ខណេន ឯកលក្ខណា”តិ អាហ។ ឥធាតិ តមត្ថំ ឧបមាយ បកាសេន្តោ “សព្វា អគ្គី”តិអាទិមាហ, តំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

អយំ បន ន កេវលំ តណ្ហា អារម្មណេ បវត្តិវិសេសេន ទ្វីហិ ឯវ នាមេហិ វុត្តា, អថ ខោ អនេកេហិបិ បរិយាយេហីតិ ទស្សេតុំ “ឥច្ឆាឥតិបី”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ ឥច្ឆន្តិ តាយ អារម្មណានីតិ ឥច្ឆា។ តណ្ហាយនដ្ឋេន តណ្ហា។ បីឡាជននតោ ទុរុទ្ធារណតោ ច វិសបីតំ សល្លំ វិយាតិ សល្លំ។ សន្តាបនដ្ឋេន រូបិយតា។ អាកឌ្ឍនដ្ឋេន សីឃសោតា សរិតា វិយាតិ សរិតា, អល្លដ្ឋេន វា សរិតា, “សរិតានិ សិនេហិតានិ ច, សោមនស្សានិ ភវន្តិ ជន្តុនោ”តិ (ធ. ប. ៣៤១) ហិ វុត្តំ។ អល្លានិ ចេវ សិនិទ្ធានិ ចាតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។ វិសត្តិកាតិ វិសតាតិ វិសត្តិកា។ វិសដាតិ វិសត្តិកា។ វិសមាតិ វិសត្តិកា។ វិសាលាតិ វិសត្តិកា។ វិសក្កតីតិ វិសត្តិកា។ វិសំវាទិកាតិ វិសត្តិកា។ វិសំហរតីតិ វិសត្តិកា។ វិសមូលាតិ វិសត្តិកា។ វិសផលាតិ វិសត្តិកា។ វិសបរិភោគាតិ វិសត្តិកា។ វិសាលា វា បន សា តណ្ហា រូបេ សទ្ទេ គន្ធេ រសេ ផោដ្ឋព្ពេ

ឆនេ្ទ ក្យេល ករេណ ចិរតា ចិត្តតាតិ ចិរត្តិកា·

សិតេហតេចសេត សិតេហោ· តាតាកាតីស្ស កិលេយធុប្បាឌេតេត កិលេយធោ· បលិេចឆេតេដ្ឋេត លតា ចិឃាតិ លតា· “លតា ឧប្បជ្ជ តិដ្ឋតី”តិ (ធ· ប· ៦៣០) ហិ ចុត្តំ· យយត្តិ យេញ្ញតេចសេត យេញ្ញតា· ធ្វរកាតយ្យិ អាកឌ្ឍិតា ពាត្ថតេដ្ឋេត ពាត្ថោ· អាសឹសតេដ្ឋេត អាសា· អារេម្មណារសំ បិព្យាកាយតាចសេត បិបិសា· អភិតត្ថតេដ្ឋេត អភិតត្ថតា· ព្ដាតីតិ ឯចំ អារេម្មណេ បចត្តិចិេសេសេត អេតេកាហិ តាេយហិ កឃ្យយាតាបិ សេត្តា តាណ្យា អេឡ្យាសាតលក្ខណេត ឯកលក្ខណាតិ ឃធាចុត្តយត្តំ តិកេយតិ·

ឫត តាណ្យាឃ អេតេកាហិ តាេយហិ កហិតកាចេយច “ឃធា ធា”តិអាឌិតា ឧបឆេឃេត ឌេស្សេតិ· តត្ថ េចចេចតេតិ េចចេចតហារេចិកេន្ទ· “អាសា ច បិហា”តិ កាធាឃ (េតត្តិ· ៦លិ; េបេដេកា· ១១) អត្ថំ តេតត្ថេច ចណ្ហឃិស្សាយ· អចិកតរាកស្សាតិអាឌីស្ស រេញ្ជតេដ្ឋេត រាេកា, លេត្ថតេដ្ឋេត លេេត្ថា, បិឃាឃតេដ្ឋេត េបេយំ, បរិឌេហតេដ្ឋេត បរិឌាេហាតិ តាណ្យាច ចុត្តា· េតាេតចាហ – “តាណ្យាេយតំ េចចេចត”ត្តិ· ឯចំ ឃុជ្ជតីតិ ឯចំ ព្ដច្ឆាតាណ្យាតំ អត្ថេតា អតញ្ញាតត្ថា “តេឃា បញ្ញោ”តិ ឃំ ចុត្តំ, តំ ឃុជ្ជតិ ឃុត្តិឃា សញ្ឆតីតិ អេត្ថ·

៦០· ឯចំ “េកាតស្សុ ក្ខាហេតា េលាេកា”តិ (សំ· តិ· ១·៩៩) កាធាឃ “តេឃា បញ្ញោ”តិ បញ្ញត្តិឃកាេច ឃុត្តិ ឌេស្សេត្ថា ព្ដឌាតិ អេញ្ញាហិ បកាេរហិ ឃុត្តិកេចេសតំ ឌេស្សេត្តា “សេញ្ញា ធុក្ខបធាេរា”តិអាឌិយាហ· តត្ថ ធុក្ខបធាេរាតិ ធុក្ខប្បចត្តិ· កាយតាណ្យាសក្ខារម្លេកាតិ កាយតាណ្យាបច្ចឃសក្ខារេហតុេកាតិ ឃុជ្ជតីតិ អឌិប្បាេឃា· តិត្តិធ្វបធាេរាតិ តិត្តិឌាបចត្តិ កាយាតំ ចិបរិណាយញ្ញធាកាចា ឧប្បជ្ជយាតា អតភិរតិ ខាកាណតិត្តិឌា ច· កាយតាណ្យាបរិក្ខារម្លេកាតិ កាយតាណ្យាឃ បរិក្ខារភ្វតចត្ថុកាយេហតុេកា· តត្ថ អតភិរតិសក្ខាតា តិត្តិឌា កាយតាណ្យាបរិក្ខារម្លិកា, ត ខាកាណតិត្តិឌាតិ សេញ្ញា តិត្តិធ្វបធាេរា កាយតាណ្យាបរិក្ខារម្លេកាតិ ត បត ឃុជ្ជតីតិ ចុត្តំ· ព្ដយាឃ ឃុត្តិឃាតិ តឃំ ឌេស្សេតិ· ព្ដឌំ ចុត្តំ េហាតិ – ឃធា បញ្ញត្តិឃកាេច ឃុត្តិ ចុត្តា, ឃធា ច ធុក្ខបធារតិត្តិធ្វបធាេរស្ស, ឯចំ ព្ដយាឃ ឃុត្តិឃា ព្ដយិតា េឃាេកត តេឃត អញ្ញាយេញ្ញាហិ កាេរណាហិ តំតំបិធ្យព្ដប្បេឌេស អត្ថុរបេហិ អញ្ញាធា អេញ្ញាហិ េហតុហិ ឃុត្តិ កេចសិតញ្ញាតិ·

ព្ដឌាតិ តំ តឃឌេស្សតំ សំលិត្តត្តិ ចិត្តាេរេតា ចិតឌិត្វា ឌេស្សេតុំ “ឃធា ហិ កកចា”តិអាឌិ អារេទ្ធំ· តត្ថាឃំ សេទ្ធបេត្ថា – រាកេឌាសេយាហចរិតាតំ ឃធាក្កមំ អស្សុកេយត្តាបច្ចឃាកាកេរកធា រាកាឌិចិតឃតេតា សប្បាឃាតិ អឃំ សាសតឃុត្តិ· ឯចេយចដ្ឋេតា ឃឌិ រាកចរិតស្ស េយត្តាេចេតាចិម្យុត្តិ េឌេសឃ្យ, សា េឌេសតា ត ឃុជ្ជតិ អសប្បាឃកាចេតា· តធា ស្សុណាបដិបឌាឌេយាតិ· តត្យ ច ស្សុណាបដិបឌាឌេយា បដិបត្តិឃា សម្ភចត្តិ, ត េឌេសតាឃាតិ? សច្ចេយតំ, ព្ដឆ បត រាកចរិតាតិ តិព្ពកិេលេសា រាកចរិតាតិ អឌិេប្បតា· តស្ស ធុក្ខាឃ បដិបឌាឃ កាចតា សមិញ្ញាតិ· ឃស្ស ច ធុក្ខាឃ បដិបឌាឃ កាចតា សមិញ្ញាតិ, តស្ស កុតរា អស្សុកេឌេសតា សប្បាឃា, ឃស្ស កុតរា អស្សុកេឌេសតា សប្បាឃា, ត តស្ស យត្ថកិេលេសស្ស ចិឃ លហុកតរាតិ ព្ដយយត្ថំ ឌេស្សេត្តា អាហ – “ស្សុខំ ធា បដិបឌំ…េប… េឌេសឃ្យ ត ឃុជ្ជតិ េឌេសតា”តិ· ព្ដយិតា តេឃត េសេសបេឌេស្សុបិ ឃធាសម្ភចំ អេត្ថា ចត្តេព្វា· ឯត្ថ ច អឃុត្តបរិហាេរត ឃុត្តិសេយឌិកេយាតិ ឃុត្តិចិធារណាឃ អឃុត្តិបិ កេចសិតញ្ញាតិ ចុត្តំ – “ឃឌិ ហិ…េប… ត ឃុជ្ជតិ េឌេសតា”តិ· េសេសេស្សុបិ ឯេសេច តេឃា·

ឲចំ ឃំ កិញ្ចីតិអាឌិ ឃុត្តិហារឃោឌតាយ តឃគស្សតយេច៑

ពត្ថ ឲចត្តិ ឰយិតា តឃេត៑ ឃំ កិញ្ចីតិ អញ្ញាយ្យិ ឃំ កិញ្ចី៑ អត្ថលេយប្យហាតត្តិ បហាតស្ស អត្ថុប៉ំ, បហាតសយព្តត្តិ អត្ថេ៑ សុព្ត អគចសេសាត៑ បគព្វាត៑ អត្ថបគចិធារណា ចិធឃោ ហារា, ចិធឃហារសំចណ្ណតាយ គិដ្ឋារិពេសុ អព្វេសុ ឃុត្តិកចេសត៑ សុកទត្តិ អាហ –
“សព្ពាំ ព៌ា ចិធឃេត ហារេត ចិចិគិព្វា ឃុត្តិហារេត ឃោរេឌពព្ពា”ត្តិ៑ ឃាចតិកា ជាណស្ស ក្នុយីតិ សំចណ្ណត្តស្ស អាចរិយស្ស ឃំ ជាណាំ ឃំ បជិកាត៑, ពស្ស ឃព្តកោ ចិសឃោ, ពព្តកោ ឃុត្តិហារចិធារោពិ អព្វេ៑ ព៌ា កិស្ស ហេព្យ? អគត្តតឃោ សយត្តកឌ្ឋកោ ចិយឌ្ឋក្លយោ ចិចិព្តគេសតោ ច សឌ្ឋយ្ឃោតិ៑

ឲចំ តឃគស្សតចសេតច ឃុត្តិហារឃោឌតា គស្សិពាតិ ព៌ា ព្រាហ្មចិហារចលសយាបត្តិតចាត្ថុប្តុសយាបត្តិចសិការចហិ ចិកឌិព្វា គស្សព៌ុ “សេព្តាចិហារិស្ស សពោ”តិអាឌិ អារឌ្ឋ៑ ពព្វ សេព្តាចិហារិស្សាតិ សេព្តាចិហារលិកិតោ៑ សពោតិ សយាតស្ស, ពធាក្នុពស្សាតិ អព្វេ៑ ញ្ញាបិគោតិ បគោសោ៑ ចិព្ត បរិឃាគាយ ធស្សតីតិ ចិព្ត អភិកចិស្សតិ៑ ឃស្មា បត ក្សលិក្សលិត៑ ឆយ្ឃាត៑ អបុញ្ញ អចរិយំ បចត្តិ តាយ តព្វិ, ពស្មា សយាបត្តិពោ ចុដ្ឋាតស្ស អបរការពេតិ គស្សតព្វិ “ធស្សតី”តិ ចុព្ត៑ ត ឃុដ្ឋតិ គេសតាតិ ញ្ញាបិគបជិបក្លព្តា សេព្តាឃ ពាឌិសិ ពធា ត ឃុព្តាតិ អព្វេ៑ ញ្ញាបិគោ បហាត៑ អព្ឋព្វិ គស្ឋតីតិ ឃុដ្ឋតិ គេសតាតិ ឃធាចុព្តការណេពោ ឲច អឃំ ពធា ឃុព្តាតិ៑
សេសចារេសុបិ ឰយិតាច តឃេត អព្វេ ចេឌិពព្ពា៑ អត្ថព្តាត៑ ឲច ចណ្ណឃិស្សាយ៑

អតិយិព្តចិហារិស្សាតិ អតិឌ្ឋាត្ថបស្សតាយុគេត បជិលឌ្ឋចលសយាបត្តិចិហារស្ស៑ គិយិព្តាត្ថសារិតិ សប្លារគិយិព្តាត្ថសារី៑ ពេត ពេតតចាតិ គិឌ្ឋាឌិសុ ឃំ ឃំ បហិត៑, ពេត ពេតតច គិយិពេព្តត៑ អស្មិតិ ចិកពត្តិ បច្ចាសុ ក្លបិគាតក្លពេឌ្ឋសុ ឌិឌ្ឋិយាតចសេត ឃំ អស្មិតិ យញ្ញាព៌, ព៌ា ចិកព៌៑ ពសេចព្វិ ចិចរតិ “អឃយហយស្មិតិ ត សយត្ថបស្សាយី”តិ៑ ចិចិកិឌ្ឋាកធំកធាសល្លត្តិ ចិតឃក្សក្លឌ្ឋស្សាបិ កធំ កធត្តិ បចត្តិសព្ពាចពោ ចិចិកិឌ្ឋាបគេត ចិសេសិព៌៑ ត ឃុដ្ឋតិ គេសតាតិ ចិចិកិឌ្ឋាឃ បហាតតកដ្ឋការចពោ ត ឃុព្តាឃំ ពធា៑

បធយំ ធសាត៑ សយាបត្តស្សាតិ បធយញ្ញាតសយក្កិតោ៑ កាយរាកញ្ញាបិគា ចិសេសាឃ សំចព្តត្តិតិ ត ឃុដ្ឋតីតិ ឃស្មា គិចរេណសុ អប្យហិតេសុ បធយញ្ញាតស្ស ក្លបចារយ្យិ ត សយ្យដ្ឋតិ, បកេច ធសាត៑, ពស្មា កាយរាកញ្ញាបិគា ចិសេសាឃ ឌុតិឃញ្ញាតាយ សំចព្តត្តិតិ ត ឃុព្តាឃំ ពធា៑ ឃធាលឌ្ឋស្ស បត បធយញ្ញាតស្ស កាយរាកញ្ញាបិគា បរិឃុដ្ឋាតប្យព្តា ហាតាយ សំចព្តត្តិតិ ឃុដ្ឋតិ គេសតា ឃុព្តា ពធាតិ, ឲចំ សព្ពព្វ ឃោរេឌពព្ពា៑ អចិពក្លសហកពា សញ្ញាយតសិការា តាយ សហ ក្លបចារេត ឌុតិឃញ្ញាតឆយ្ឃា, អារយ្ឃណការណេព្វ ហេព្វ សហកព-សដ្ឋា៑
ហាតាឃាតិ បធយញ្ញាតពោ បរិហាតាឃ៑ ចិសេសាឃាតិ ឌុតិឃញ្ញាតាឃ៑ ឰយិតា តឃេត ពព្វ ពព្វ ហាតត្តិ, ចិសេសោតិ ច ចុព្តឆយ្ឃា ចេឌិពព្ពា៑ ចិពក្លចិធារសហកពាតិ បធយញ្ញាតឆយ្ឃា, កាយាចចរឆយ្ឃា ឲច ចា៑ ក្លេបក្លាសុលសហកពាតិ ក្លបចារេត សឌ្ឋិ ឌុតិឃញ្ញាតឆយ្ឃា, ព្រហ្មញ្ញាត្តេបក្លា ហិ ឰធ ក្លេបក្លាតិ អធិប្យេពា៑ បីតិសុលសហកពាតិ សហ ក្លបចារេត ពតិឃញ្ញាតឆយ្ឃា៑ ក្លេបក្លាសតិបរិសុឌ្ឋិសហកពាតិ ចព្ត្តញ្ញាតឆយ្ឃា៑

សញ្ញាបធារាតិ បញ្ចសញ្ញាកិច្ចំ ករោន្តា ឯច ទេ ពេធិ ចិត្តុប្បាទា, “អាកិញ្ចញ្ញាយតនសម្មា”តិបិ ធនត្តិ៑
សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តីតិ “សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមី”តិ តស្ស បរិកម្មវសេន បវត្តធម្មា៑ ទេ បន ឃម្មា
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយំ ជិតោនេវ សក្កា សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ, ន តតោ បរិហីនេន, តស្មា
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយា ហានាយ សំវត្តន្តីតិ ន ឃុត្តា ពទា៑ វិសេសាយ សំវត្តន្តីតិ បន ឃុត្តា ពទាតិ អាហ –
“ហានាយ...បេ... វេសនា”តិ៑ កល្យាណបរិចិតត្តិ សមត្ថការេន បរិចិតំ, ឃធាធុត្តសមាបត្តិស្ស ចសិការេន បរិចិតត្តិ អត្ថោ៑ តេនេវាហ
– “អភិនីហារំ ខមតី”តិ៑ ឯវំ សព្វំ ឧត្តានមេវ៑

អបិ ចេត្ថ អប្បដិក្កូលសញ្ញាយុខេន កាមច្ឆន្ទោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ បដិក្កូលសញ្ញាបតិរូបតាយ ព្យាបាទោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
សមាធិយុខេន ថិនមិទ្ធំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ វីរិយារម្ភយុខេន ឧទ្ធច្ចំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ សិក្ខាកាមតាយុខេន កុក្កុច្ចំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
ឧភយបក្ខសន្តីរណាយុខេន វិចិកិច្ឆា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ ញាណាភិណ្ណសមុបក្ខតយុខេន សម្មោហោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ អត្តញ្ញាតាយុខេន អត្តតិ
អបរិភវនេ មានោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ វិមំសាយុខេន ហេតុបតិរូបកបរិក្ខេន មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ វិវេកតាបតិរូបកេន
សវេតុស្ស អនភិរតតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ អត្តញ្ញាតបដិវេចនបតិរូបតាយ កាយស្សលល្លិកាតុវេយ្យោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
អាវិចបរិរិយុទ្ធិបតិរូបតាយ អសំចិកាកសីលតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ សំចិកាកសីលតាបតិរូបតាយ មិច្ឆាជីវោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
អសំសក្កវិហារិតាបតិរូបតាយ អសង្គហសីលតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ សង្គហសីលតាបតិរូបតាយ អតត្ថុវេលាមិកសំសគ្គោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
សច្ចវាទិតាបតិរូបតាយ មិស្សុណវាចា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ អមិស្សុណវាទិតាបតិរូបតាយ អតត្ថកាមតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
មិយវាទិតាបតិរូបតាយ ចាដុកម្យតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ មិតភាណិតាបតិរូបតាយ អសម្មោទនសីលតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
សម្មោទនសីលតាបតិរូបតាយ មាយា សាឋេយ្យញ្ច ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ និគ្គយ្ហវាទិតាបតិរូបតាយ ផរុសវាចតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
បិបការហិតាបតិរូបតាយ បរចជ្ជានុបស្សិតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ កុលានុទ្ទយតាបតិរូបតាយ កុលមច្ឆរិយំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
អាវាសចិរដ្ឋិតិកាមតាយុខេន អាវាសមច្ឆរិយំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ ឆម្មបរិពន្ធបរិហរណាយុខេន ឆម្មមច្ឆរិយំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
ឆម្មទេសនាភិរតិយុខេន កស្សារាមតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ អផរុសវាចតាកណាត្ថក្កហករណាយុខេន សង្គណិការាមតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
បុញ្ញកាមតាបតិរូបតាយ កម្មារាមតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ សំវេកបតិរូបេន ចិត្តសន្តាបោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ សទ្ធាលុតាបតិរូបតាយ
អបរិក្ខតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ វីមំសតាបតិរូបេន អស្សទ្ធិយំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ អត្តាធិបតេយ្យបតិរូបេន កម្ទត់ អគុសាសតិយា
អប្បទក្ខិណគ្គាហិតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ ឆម្មាធិបតេយ្យបតិរូបេន សព្រហ្មចារីសុ អគារវំ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
លោកាធិបតេយ្យបតិរូបេន អត្តនិ ឆម្មេ ច បរិភវោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ មេត្តាយនតាយុខេន រាគោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑
ករុណាយនតាបតិរូបេន សោកោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ មុទិតាវិហារបតិរូបេន បហាសោ ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ ឧបេក្ខាវិហារបតិរូបេន
កុសលេសុ ឆម្មេសុ និក្ខិត្តឆន្ទតា ចទេន្ទោតីតិ ឃុជ្ជតិ៑ ឯវំ អាកាយបតិរូបកអធិកាយបតិរូបកាដិតប្បិ តថា តថា ចទោតសការេចា ឃុត្តិតោ
វេចិតព្ពោ៑ ឯវំ អាកាយានុសារេន ឃុត្តិករេចសតា ពាតព្ពាតិ៑

ឃុត្តិហារវិភង្គបណ្ណតា និដ្ឋិតោ៑

៤. បទដ្ឋានហារវិភង្គវណ្ណនា

១៧. តត្ថ កតមោ បទដ្ឋានោ ហារោតិអាទិ បទដ្ឋានហារវិភង្គោ. តត្ថ យស្មា "ឥទំ ឥមស្ស បទដ្ឋានំ, ឥទំ ឥមស្ស បទដ្ឋាន"ន្តិ តេសំ តេសំ ធម្មានំ បទដ្ឋានភូតធម្មវិភាវនលក្ខណោ បទដ្ឋានោ ហារោ, តស្មា បវត្តិយា មូលភូតំ អវិជ្ជំ អាទិំ កត្វា សភាវធម្មានំ បទដ្ឋានំ អាសន្នការណំ និទ្ធារេន្តោ អវិជ្ជាយ សភាវំ និទ្ទិសតិ "សព្ពធម្មយាថាវអសម្បដិវេធលក្ខណា អវិជ្ជា"តិ. តស្សត្ថោ – សព្ពេសំ ធម្មានំ អវិបរីតសភាវោ ន សម្បដិវិជ្ឈីយតិ ឯតេនាតិ សព្ពធម្មយាថាវអសម្បដិវេធោ. សោ លក្ខណំ ឯតិស្សាតិ សា តថា វុត្តា. ឯតេន ធម្មសភាវប្បដិច្ឆាទនលក្ខណា អវិជ្ជាតិ វុត្តំ ហោតិ. អថ វា សម្មា បដិវេធោ សម្បដិវេធោ. តស្ស បដិបក្ខោ អសម្បដិវេធោ. កត្ថ បន សោ សម្បដិវេធស្ស បដិបក្ខោតិ អាហ – "សព្ព...បេ... លក្ខណា"តិ. យស្មា បន អសុភេ សុភន្តិអាទិវិបល្លាសេ សតិ តត្ថ សម្មោហោ ឧបរូបរិ ជាយតិយេវ ន ហាយតិ, តស្មា "តស្សា វិបល្លាសា បទដ្ឋាន"ន្តិ វុត្តំ.

បិយរូបំ សាតរូបន្តិ បិយាយិតព្ពជាតិយំ ឥដ្ឋជាតិយញ្ច បទដ្ឋានំ. "យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថេសា តណ្ហា ឧប្បជ្ជមានា ឧប្បជ្ជតី"តិ (ទី. និ. ២.៤០០; ម. និ. ១.១៣៣; វិភ. ២០៣) ហិ វុត្តំ. អទិន្នាទានន្តិ អទិន្នាទានចេតនា. សា ហិ ឯកវារំ ឧប្បន្នាបិ អនាទីនវទស្សិតាយ លោភស្ស ឧប្បត្តិការណំ ហោតីតិ តស្ស បទដ្ឋានំ វុត្តំ. ទោសស្ស បាណាតិបាតោ បទដ្ឋានំ, មោហស្ស មិច្ឆាបដិបទា បទដ្ឋានន្តិ ឯត្ថាបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ. វណ្ណសណ្ឋានព្យញ្ជនគ្គហណលក្ខណាតិ និមិត្តានុព្យញ្ជនគ្គហណលក្ខណា. សុភសញ្ញាយ ផស្សស្ស ឧបគមនលក្ខណតា ផស្សបច្ចយតាយ វុត្តា. "ផុដ្ឋោ សញ្ជានាតី"តិ (សំ. និ. ៤.៩៣) ហិ វុត្តំ. អស្សាទោតិ តណ្ហា. សង្ខតលក្ខណានិ ឧប្បាទវយញ្ញថត្តានិ. យេភុយ្យេន និច្ចគ្គហណំ វិញ្ញាណាទីនន្តិ និច្ចសញ្ញាយ វិញ្ញាណបទដ្ឋានតា វុត្តា. តថា ហិ សោ ភិក្ខុ តំយេវ វិញ្ញាណំ សន្ធាវតិ សំសរតីតិ វិញ្ញាណវិសយមេវ អត្តនោ និច្ចគ្គាហំ បវេទេសិ. បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ យទិ អនិច្ចតា ទុក្ខតា ច សុទិដ្ឋា, អត្តសញ្ញា សុខសញ្ញា អនវកាសាតិ អាហ – "អនិច្ចសញ្ញាទុក្ខសញ្ញាអសមនុបស្សនលក្ខណា អត្តសញ្ញា"តិ. "យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ, យំ ទុក្ខំ តទនត្តា"តិ (សំ. និ. ៣.១៥) ហិ វុត្តំ.

យេភុយ្យេន អត្តាភិនិវេសោ អរូបធម្មេសូតិ អាហ – "តស្សា នាមកាយោ បទដ្ឋាន"ន្តិ. សព្ពំ នេយ្យន្តិ ចត្តារិ សច្ចានិ ចតុសច្ចវិនិមុត្តស្ស នេយ្យស្ស អភាវតោ. វិត្តិវិក្ខេបបដិសំហរណំ ឧទ្ធច្ចវិក្ខម្ភនំ. អសុភាតិ អសុភានុបស្សនា, បដិភាគនិមិត្តភូតា អសុភា ឯវ វា, តណ្ហាបដិបក្ខត្តា សមថស្ស អសុភា បទដ្ឋានន្តិ វុត្តំ. អភិជ្ឈាយ តក្ករណតោ អទិន្នាទានាវេរមណី អលោភស្ស បទដ្ឋានន្តិ វុត្តា. តថា ព្យាបាទស្ស តក្ករណតោ បាណាតិបាតាវេរមណី អទោសស្ស បទដ្ឋានន្តិ វុត្តា. វត្ថុអវិប្បដិបត្តិ វិសយសភាវបដិវេធោ, សម្មាបដិបត្តិ សីលសមាធិសម្បទានំ និព្ពិទាញាណាវហេន អនភិរតិញាណាវហមេវ វា តថា បវត្តំ. សព្ពាបិ វេទនា ទុក្ខទុក្ខតាទិភាវតោ ទុក្ខន្តិ កត្វា វុត្តំ – "ទុក្ខសញ្ញាយ វេទនា បទដ្ឋាន"ន្តិ. ធម្មសញ្ញាតិ ធម្មមត្តន្តិ សញ្ញា.

សត្តានំ កាមេ អវីតរាគតា បញ្ចន្នំ អជ្ឈត្តិកាយតនានំ វសេន ហោតីតិ អាហ – "បញ្ចិន្ទ្រិយានិ រូបីនិ រូបរាគស្ស បទដ្ឋាន"ន្តិ. កាមោ

ហិ ឮឆ ទ្វបត្តិ អឆិបេ្យតោ ចិសេ្សតោ ឥសាតនិស្សយក្ខតេ យតាយតនេ ច តិកក្តិ ហោតីតិ អាហ – “ឈដ្ឋាយតនំ កចទាកស្ស បដដ្ឋាត”ត្តិ ឲុជិសំ យា ទ្វបំ តិត្តាត្តតា, យា ឲុជិសី ចេជតាតិ ឲុចំ បចត្តា ទ្វបិជិអកិតត្ថតា តិត្តាត្តកចាត្វបស្សិតា ឆាកាលាឈស្សតស្សាតិ កេឫស្សកតត្តាកាលាឈស្សតស្ស ឈោតិសោយតសិការចតោ ហិ បុទ្ធោតិចាយាត្វស្សតិ កេឫស្សកតត្តាកាលាស្ស ការណំ ហោតិ, ត អឈោតិសោ ឋយុឌ្ឍត្តស្ស ឮយស្ស ច អត្តស្ស ចិកាចតត្តំ យហាតាទេកស្សបដាតកំ (ឌា ៗ ១១ ១៩៦៩ អាឝយោ), (ពុទ្ធាទេល (ជី តិ ១ ៗប អាឝយោ) ឲុកច្ចសស្សតចារេគា ច ដ្ឋាហទិតន្តោ “ឌ្ឍកប្យតលក្ខលា”តិអាជិតា បឌ្ឍបសាគាតំ ចិសេ្សំ ឝស្សតិ សោ បត បឌ្ឍាយឈេច អចត្តាចិសេសោ ឝដ្ឋន្តោ តត្ត ឌ្ឍកប្យតំ បឌ្ឍហតចសេត អាទេព្វលាស្ស ឌ្ឍកាហណំ តិច្ឆឈោ អតាចិលតា អស្សឌ្ឍិយាបកេយត ចិត្តស្ស អកាលុស្សិយតា អកិបត្តិយតា បឌ្ឍហតេយច អចេច្ចបសាឝា បត្តាសហិតោ អាយតតកតោ អកិប្យសាឝា អបិលិបតំ អសេព្វោសោ តិយុឌ្ឍិត្វា ចិយ អាទេព្វលាស្ស ឌ្ឍកាហណំ ចា, ឲុត្ត ច បឌ្ឍាជិតំ បសាឝបឌ្ឍាសព្វប្យឆាតសតិបដ្ឋាតឥសាតដ្ឋាតិ យឆាក្កយំ បដដ្ឋាតត្តិ ចេតត្តត អចត្តាចិសេសចសេត បដដ្ឋាតកាចោ ចុទត្តាតិ ឝដ្ឋត្តំ សតិសយាឆិតំ ចា កាយាឝយោ សតិបដ្ឋាតាតិ ចិតក្កាឝយោ ច ឥសាតាតីតិ បដដ្ឋាតកាចេត ចុត្តា

អស្សាឈយតសិការោ សំឈោឌតីឈេហុ ឆព្វេហុ អស្សាឆាត្វបស្សិតា បុតត្ថចចិទោហលាតិ បុតត្ថចាយ ចិទោហលា, បុតត្ថចតិត្តាត្តតាទេហតា ចិបិកឆព្វតាតិ អត្តា ឌ្ឍបបច្ចយិកតិត្តាត្តិលក្ខលត្តិ ដ្ឋបបត្តិកចកាចេត តិត្តាត្តតសកាចំ តាយកាយទ្វបកាយបឌ្ឍាតលក្ខលត្តិ អទ្វបទ្វបកាយាតំ សព្វហិយកាចំ ឮត្រ្ដិយចចត្តាតត្តិ ចក្កាជិតំ ឈត្ត ឮត្រ្ដិយាតំ ចចត្តិតកាចោ ឌ្ឍបបច្ចយិកត្តិ ដ្ឋបបត្តិក្កត្ថតិត្តាត្តកំ ដ្ឋបឆីតិ អត្តកាចោ អត្តនោ បិយស្ស យទណំ ចិទេត្តត្តស្ស ឆាលស្ស ឈេក្ខស្សេត សោទេកា ដ្ឋប្បឌ្ឍតីតិ យទណំ សោកស្ស បដដ្ឋាតត្តិ ចុត្តំ ដ្ឋស្សុក្កំ ទេតសោ សត្តាបេិ ឌ្ឍឝហតត្តិ អចឈហតំ អត្តនោ តិស្សយស្ស សត្តបតេយច កចស្សាតិ ចុត្តំ កចំ ឝស្សតំ “ឮយាតី”តិអាជិ ចុត្តំ តត្ត កចស្ស អក្កាតិ កចសត្ថាតាតិ ច អក្កាតិ កចក្កាតិ តេហុ កិលេសា កចស្ស អក្កាតិ កេព្វចិបិកចដ្ឋំ កចសត្ថាតាតិ អក្កាតិ សយក្កាតីតិ សត្តាតិ ឈត្តាយតតាជិតំ អបទាបទ្វប្យត្តិសំសទណំ សំសាទោ តស្ស បុទិយបុទិយឌាតិតិប្យត្តំ កិលេសាជិចដ្ឋំ ការណត្តិ អាហ – “កចេ សំសាទស្ស បដដ្ឋាត”ត្តិ សព្យាបកហេតុកាចំ បឌ្ឍាយ “យក្កា តិទោឈស្ស បដដ្ឋាត”ត្តិ ចុត្តំ

កេឌ្ឍទេតាកាហកស្ស ឌ្ឍតទោដ្ឋាតតាយ ឌាហុស្សុតោ តិត្តំ តាយ, តស្ស សព្វបយិទ្វបិសតា តិត្តត្តោតា ឆព្វបសគ្នាំ បិសេយាឌ្ឍ បីតំ តាយ, សប្យាយឆព្វស្សចេតត តំ ដ្ឋប្យាឝត្វា កេឌ្ឍដ្ឋាតស្ស ត្វាហតា បីតត្តោតា, កាចតាយ ទោកេ្យ លយាបត្តិយា ដ្ឋិបត្តិយា ច ឌាតតា បត្តត្តោតា អត្តនោ បត្ថហិ បតាតិយក្ខហិ សយត្តកតស្ស ឌាតតា អត្តត្តោតា, តេហុ បុទិយាតំ បុទិយាតំ បត្ថិយស្ស បត្ថិយស្ស បដដ្ឋាតកាចោ ហុចិទេត្តោឈ្យេ ឲុចំ កតបុត្តាឈ្យេច បតិទ្វបឝេសចាសោ សព្ភតិ , ត ឮតទស្សាតិ “បុទ្ធោកតបុត្តាតា បតិទ្វបឝេសចាសស្ស បដដ្ឋាត”ត្តិ ចុត្តំ យឆាត្វតឆាកាលាឈស្សតំ សហ អឆិដ្ឋាតេត តទុលចិបស្សតា តិត្តិជាតិ ពលចចិបស្សតា ចិទាកោតិ យក្កា ចិព្វត្តីតិ ឞលំ ឲុចត្តិ យជិជំ “តស្សា ចិបល្លាសា បដដ្ឋាត”ត្តិអាជិតា អចិឌ្ឍាជិតំ បដដ្ឋាតំ ឝស្សិតំ, ឮយិតា តឈេត អចាបិ ឈោ កោជិ ដ្ឋបតិស្សឈោ ពលចបច្ចឈោតិ ឈោ កោជិ អចេសេសបច្ចឈោ, សន្តោ សោ បដដ្ឋាតំ ការណត្តិ ចេជិតត្តំ “ឲុចំ ឃា កាជិ ដ្ឋបតិសា ឈោកេតា ច បច្ចយតោ ចា”តិបិ បឆត្តិ តត្ត ដ្ឋបតិសាតិ ការណំ, ឈោកេតាតិ យុត្តិតោ, បច្ចយតោតិ បច្ចយកាចយត្តតោតិ អត្តា ចេជិតន្តោ ឃំ បតេត្ត អត្តតោ ត ចិកត្តំ, តំ ហុចិទេត្តាឈ្យេយច

បទដ្ឋានហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៥. លក្ខណហារវិភង្គវណ្ណនា

២៣. តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារោតិអាទិ លក្ខណហារវិភង្គោ. តត្ថ កិំ លក្ខយតីតិ លក្ខណហារស្ស វិសយំ បុច្ឆតិ. “យេ ធម្មា”តិអាទិនា លក្ខណហារំ សង្ខេបតោ ទស្សេត្វា តំ ឧទាហរណេហិ វិភជិតុំ “ចក្ខុ”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ “វធកដ្ឋេន ឯកលក្ខណានី”តិ ឥមិនា អនវដ្ឋិតភាវាទិនាបិ ឯកលក្ខណតា ហុត្វា ឯវាតិ ទដ្ឋព្ពំ.

ឯវំ អាយតនវសេន ឯកលក្ខណតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ខន្ធាទិវសេន ទស្សេតុំ “អតីតេ, រាធ, រូបេ អនបេក្ខោ ហោហី”តិអាទិ សុត្តំ អាគតំ. យមកោវាទសុត្តេ (សំ. និ. ៣.៨៥) វធកដ្ឋេន ឯកលក្ខណា វុត្តាតិ តស្មិំ សុត្តេ “វធកំ រូបំ វធកំ រូបន្តិ យថាភូតំ នប្បជានាតី”តិអាទិនា អាគតត្តា វុត្តំ. ឥតីតិ ឯវំ, ឥមិស្សំ គាថាយំ កាយគតាយ សតិយា វុត្តាយ សតិ វេទនាគតា សតិ ចិត្តគតា សតិ ធម្មគតា ច សតិ វុត្តា ភវតិ សតិបដ្ឋានភាវេន ឯកលក្ខណត្តាតិ អធិប្បាយោ. ទិដ្ឋន្តិអាទីនំ អត្ថោ បរតោ វណ្ណយិស្សាម.

កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហីតិ ឯត្ថ កាយេតិ រូបកាយេ. រូបកាយោ ហិ ឥធ អង្គបច្ចង្គានំ កេសាទីនញ្ច សមូហដ្ឋេន កាយោតិ អធិប្បេតោ. យថា ច សមូហដ្ឋេន, ឯវំ កុច្ឆិតានំ អាយដ្ឋេន. កុច្ឆិតានញ្ហិ បរមជេគុច្ឆានំ សោ អាយោតិបិ កាយោ, អាយោតិ ឧប្បត្តិទេសោ. តត្រាយំ វចនត្ថោ – អាយន្តិ តតោតិ អាយោ. កេ អាយន្តិ? កុច្ឆិតា កេសាទយោ, ឥតិ កុច្ឆិតានំ អាយោតិ កាយោ.

កាយានុបស្សីតិ កាយំ អនុបស្សនសីលោ, កាយំ វា អនុបស្សមានោ. “កាយេ”តិ ច វត្វា បុន “កាយានុបស្សី”តិ ទុតិយំ កាយគ្គហណំ អសម្មិស្សតោ វវត្ថានឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថំ. តេន ន កាយេ វេទនានុបស្សី ចិត្តធម្មានុបស្សី វា, អថ ខោ កាយានុបស្សី ឯវាតិ កាយសង្ខាតេ វត្ថុស្មិំ កាយានុបស្សនាការស្សេវ ទស្សនេន អសម្មិស្សតោ វវត្ថានំ ទស្សិតំ ហោតិ. តថា ន កាយេ អង្គបច្ចង្គវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី, នាបិ កេសលោមាទិវិនិមុត្តឥត្ថិបុរិសានុបស្សី.

យោបិ ចេត្ថ កេសលោមាទិកោ ភូតុបាទាយសមូហសង្ខាតោ កាយោ, តត្ថាបិ ន ភូតុបាទាយវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី , អថ ខោ រថសម្ភារានុបស្សកោ វិយ អង្គបច្ចង្គសមូហានុបស្សី, នគរាវយវានុបស្សកោ វិយ កេសលោមាទិសមូហានុបស្សី, កទលិក្ខន្ធបត្តវដ្ដិវិនិព្ភុជកោ វិយ រិត្តមុដ្ឋិវិនិវេឋកោ វិយ ច ភូតុបាទាយសមូហានុបស្សី ឯវាតិ នានប្បការតោ សមូហវសេនេវ កាយសង្ខាតស្ស វត្ថុនោ ទស្សនេន ឃនវិនិព្ភោគោ ទស្សិតោ ហោតិ. ន ហេត្ថ យថាវុត្តសមូហវិនិមុត្តោ កាយោ វា អញ្ញោ វា កោចិ ធម្មោ ទិស្សតិ, យថាវុត្តធម្មសមូហមត្តេ ឯវ បន តថា តថា សត្តា មិច្ឆាភិនិវេសំ ករោន្តិ. តេនាហុ បោរាណា –

“យំ បស្សតិ ន តំ ទិដ្ឋំ, យំ ទិដ្ឋំ តំ ន បស្សតិ;

អបស្សំ ពជ្ឈតេ មុឡ្ហោ, ពជ្ឈមានោ ន មុច្ចតី”តិ។ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ២។៣៧៣; ម។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១០៩; បដិ។ ម។ អដ្ឋ។ ១។១។៣៩; មហានិ។ អដ្ឋ។ ៣);

ឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថន្តិ អាទិបទេន អយមេត្ថ វេទិតព្ពោ។ អយញ្ហិ ឯតស្មិំ កាយេ កាយានុបស្សីយេវ, ន អញ្ញធម្មានុបស្សី។

កិំ វុត្តំ ហោតិ – យថា អនុទកភូតាយបិ មរីចិយា ឧទកានុបស្សិនោ ហោន្តិ, ន ឯវំ អនិច្ចទុក្ខានត្តអសុភភូតេ ឯវ ឥមស្មិំ កាយេ និច្ចសុខអត្តសុភភាវានុបស្សី , អថ ខោ កាយានុបស្សី អនិច្ចទុក្ខានត្តអសុភាការសមូហានុបស្សីតិ អត្ថោ។ អថ វា យ្វាយំ មហាសតិបដ្ឋានេ (ទី។ និ។ ២។៣៧៤ អាទយោ) អស្សាសបស្សាសាទិចុណ្ណិកជាតអដ្ឋិកបរិយោសានោ កាយោ វុត្តោ, យោ ច “ឥធេកច្ចោ បថវីកាយំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, អាបោកាយំ តេជោកាយំ វាយោកាយំ កេសកាយំ…បេ… អដ្ឋិមិញ្ជកាយ”ន្តិ បដិសម្ភិទាយំ (បដិ។ ម។ ៣។៣៥ អាទយោ) កាយោ វុត្តោ, តស្ស សព្ពស្ស ឥមស្មិំយេវ កាយេ អនុបស្សនតោ កាយេ កាយានុបស្សីតិ ឯវម្បេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

អថ វា កាយេ អហន្តិ វា មមន្តិ វា គហេតព្ពស្ស កស្សចិ អននុបស្សនតោ, តស្ស បន កេសលោមាទិកស្ស នានាធម្មសមូហស្ស អនុបស្សនតោ កាយេ កេសាទិធម្មសមូហសង្ខាតេ កាយានុបស្សីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អបិ ច “ឥមស្មិំ កាយេ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ នោ និច្ចតោ”តិអាទិនា អនុក្កមេន បដិសម្ភិទាយំ (បដិ។ ម។ ៣។៣៥ អាទយោ) អាគតនយស្ស សព្ពស្សេវ អនិច្ចលក្ខណាទិកស្ស អាការសមូហសង្ខាតស្ស កាយស្ស អនុបស្សនតោ កាយេ កាយានុបស្សីតិ អត្ថោ។

វិហរតីតិ វត្តតិ។ អាតាបីតិ តីសុ ភវេសុ កិលេសេ អាតាបេតីតិ អាតាបោ, សោ អស្ស អត្ថីតិ អាតាបី។ សម្បជានោតិ សម្បជញ្ញសង្ខាតេន ញាណេន សមន្នាគតោ។ សតិមាតិ កាយបរិគ្គាហិកាយ សតិយា សមន្នាគតោ។ អយំ បន យស្មា សតិយា អារម្មណំ បរិគ្គហេត្វា បញ្ញាយ អនុបស្សតិ, ន ហិ សតិវិរហិតា អនុបស្សនា អត្ថិ, តេនេវាហ – “សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី”តិ (សំ។ និ។ ៥។២៣៤)។ អនាតាបិនោ ច អន្តោ សង្កោចោ អន្តរាយករោ ហោតិ, កម្មដ្ឋានំ ន សម្បជ្ជតិ។ តស្មា យេសំ ធម្មានំ អានុភាវេន តំ សម្បជ្ជតិ, តំ ទស្សនត្ថំ “អាតាបី”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ វិនេយ្យាតិ តទង្គវិនយេន វា វិក្ខម្ភនវិនយេន វា វិនយិត្វា។ លោកេតិ តស្មិំយេវ កាយេ។ កាយោ ហិ ឥធ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោតិ អធិប្បេតោ។ អភិជ្ឈាគហណេន ចេត្ថ កាមច្ឆន្ទោ, ទោមនស្សគហណេន ព្យាបាទោ គហិតោតិ នីវរណេសុ ពលវធម្មទ្វយទស្សនេន នីវរណប្បហានំ វុត្តន្តិ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានស្ស បហានង្គំ ទស្សិតំ។ “អាតាបី”តិអាទិនា បន សម្បយោគង្គំ ទស្សិតន្តិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតុំ “អាតាបី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អភិជ្ឈាទោមនស្សានំ វសេន ឧភយបដិបក្ខាតិ

អភិជ្ឈាទោមនស្សវិនយោ វុច្ចមានោ សមាធិន្ទ្រិយំ ទីបេតីតិ អាហ – “វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សន្តិ សមាធិន្ទ្រិយ”ន្តិ (សំ. និ. អដ្ឋ. ១.៤.១៦៥). ឯកលក្ខណត្តា ចតុន្នំ ឥន្ទ្រិយានន្តិ យថា វីរិយបញ្ញាសមាធិន្ទ្រិយេហិ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ វុត្តំ, ឯវំ វេទនាចិត្តធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានានិបិ តេហិ វុត្តានីតិ ចតុសតិបដ្ឋានសាធនេ ឧភយំ ឥន្ទ្រិយានំ សភាវភេទាភាវតោ សតិបដ្ឋានានិបិ វុត្តានិ ឯវ ហោន្តីតិ អត្ថោ.

១៣. ឥទានិ សតិបដ្ឋានេសុ គហិតេសុ សព្ពេសំ ពោធបក្ខិយធម្មានំ គហិតភាវំ ទស្សេតុំ “ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសូ”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ពោធបក្ខិយាតិ ពោធំ អរិយមគ្គញាណំ គច្ឆន្តីតិ ពោធបក្ខិយា. យថាវុត្តស្ស ពោធស្ស បក្ខេ ភវាតិ ពោធបក្ខិយា. នេយ្យានិកលក្ខណតាតិ ឯត្ថ និមិត្តតោ បវត្តតោ ច វុដ្ឋានំ និយ្យានំ, និយ្យានេ និយុត្តាតិ នេយ្យានិកា, យថា ទោវារិកោតិ. និយ្យានសង្ខាតំ វា ផលំ អរហត្តន្តិ នេយ្យានិកា. និយ្យានំ បយោជនំ ឯតេសន្តិ វា នេយ្យានិកា. “និយ្យានិកា”តិបិ បាឋោ, តត្ថ និយ្យានំ ឯតេសំ អត្ថីតិ និយ្យានិកាតិ អត្ថោ. “និយ្យានិយា”តិបិ បាឋោ, តស្ស និយ្យន្តីតិ និយ្យានិយាតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ. និយ្យានិកលក្ខណតាតិ និយ្យានិកសភាវេន.

ឯវំ អកុសលាបិ ធម្មាតិ យថា កុសលា ធម្មា ឯកលក្ខណការេន និទ្ធារិតា, ឯវំ អកុសលាបិ ធម្មា ឯកលក្ខណេន និទ្ធារេតព្ពា. កថំ? បហានេកដ្ឋតាវសេនាតិ ទស្សេន្តោ “បហានំ ឯកត្តំ គច្ឆន្តី”តិ អាហ. ឥទានិ តំ បហានំ ទស្សេតុំ “ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសូ”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ កាយានុបស្សនាទីសុ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ កាយាទីសុ អសុភេ សុភន្តិអាទយោ ចត្តារោ វិបល្លាសា បហីយន្តិ, កពឡីការាហារាទយោ ចត្តារោ អាហារា តស្ស បរិញ្ញំ គច្ឆន្តិ, តេសំ បរិជាននស្ស បរិបន្ថិនោ កាយរាគាទយោ ឧច្ឆិន្នកា ហោន្តីតិ អត្ថោ, កស្មា? តេហិ បហាតព្ពាការេន ឯកលក្ខណត្តាតិ. ឯវំ សព្ពត្ថ អត្ថោ យោជេតព្ពោ. តេនេវាហ – “ឯវំ អកុសលាបិ ធម្មា ឯកលក្ខណត្តា បហានំ ឯកត្តំ គច្ឆន្តី”តិ.

ឥទានិ អញ្ញេនបិ បរិយាយេន លក្ខណហារស្ស ឧទាហរណានិ ទស្សេន្តោ “យត្ថ វា បនា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ យត្ថាតិ យស្សំ ទេសនាយំ. វា-សទ្ទោ វិកប្បត្ថោ. បនាតិ បទបូរណោ. រូបិន្ទ្រិយន្តិ រូបសង្ខាតំ អដ្ឋវិធំ ឥន្ទ្រិយំ. តត្ថាតិ តស្សំ ទេសនាយំ. រូបធាតូតិ រូបសង្ខាតា ទស ធាតុយោ. រូបាយតនន្តិ រូបសង្ខាតំ ទសាយតនំ, រូបីនិ ទសាយតនានីតិ អត្ថោ. រូបលក្ខណេន ឯកលក្ខណត្តា ឥមានិ ទេសិតានីតិ អធិប្បាយោ. ទេសិតំ តត្ថ សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ សុខវេទនាការេន ឯកលក្ខណត្តាតិ អធិប្បាយោ.

ទុក្ខសមុទយោ ច អរិយសច្ចន្តិ ឥទំ អកុសលស្ស សោមនស្សស្ស វសេន វុត្តំ, សាសវកុសលស្សាបិ វសេន យុជ្ជតិ ឯវ. សព្ពោ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោតិ សម្ពន្ធោ. អវិជ្ជានុសយិតត្តា អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ. វុត្តញ្ហិ – “អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតី”តិ (ម. និ. ១.៤៦៥). តថា ច វុត្តំ “អទុក្ខមសុខាយ ហិ វេទនាយ អវិជ្ជា អនុសេតី”តិ. ឯតេន អទុក្ខមសុខាវេទនាគ្គហណេន អវិជ្ជា គហិតាតិ ទស្សេតិ. សតិ ច អវិជ្ជាគ្គហណេ សព្ពោ បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោតិ ទស្សេន្តោ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិអាទិ វុត្តំ. សោ ចាតិ ឯត្ថ ច-សទ្ទោ ព្យតិរេកត្ថោ, តេន សោ បដិច្ចសមុប្បាទោ អនុលោមបដិលោមវសេន

ទុវិធោតិ ឥមំ វក្ខមានវិសេសំ ជោតេតិ. តេសុ អនុលោមតោ បដិច្ចសមុប្បាទោ យថាទស្សិតោ សរាគសទោសសមោហសំកិលេសបក្ខេន ហាតព្វាតិ វុត្តា, បដិលោមតោ បន បដិច្ចសមុប្បាទោ យោ “អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា”តិអាទិនា បាឡិយំ (ម. និ. ២.១២៩; មហាវ. ១) វុត្តោ, តំ សន្ធាយ “វីតរាគវីតទោសវីតមោហអរិយធម្មេហិ ហាតព្វា”តិ វុត្តំ.

ឥទានិ ឯកលក្ខណតាវិភាវនេន លក្ខណហារយោជនាយ នយំ ទស្សេតុំ “ឯវំ យេ ធម្មា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ កិច្ចតោតិ បថវីអាទីនំ ផស្សាទីនញ្ច រូបារូបធម្មានំ សន្ធារណផុសនាទិកិច្ចតោ, តេសំ តេសំ វា បច្ចយធម្មានំ តំតំបច្ចយុប្បន្នធម្មស្ស បច្ចយភាវសង្ខាតកិច្ចតោ. លក្ខណតោតិ កក្ខឡផុសនាទិសភាវតោ. សាមញ្ញតោតិ រុប្បននមនាទិតោ អនិច្ចតាទិតោ ខន្ធាយតនាទិតោ ច. ចុតូបបាតតោតិ សង្ខតធម្មានំ ភង្គតោ ឧប្បាទតោ ច, សមាននិរោធតោ សមានុប្បាទតោ ចាតិ អត្ថោ. ឯត្ថ ច សហចរណំ សមានហេតុតា សមានផលតា សមានភូមិតា សមានវិសយតា សមានារម្មណតាតិ ឯវមាទយោបិ ច-សទ្ទេន សង្គហិតាតិ ទដ្ឋព្វំ. សេសំ ឧត្តានត្ថមេវ.

លក្ខណហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

៩. ចតុព្យូហហារវិភង្គវណ្ណនា

២៦. តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារោតិ ចតុព្យូហហារវិភង្គោ. តត្ថ ព្យញ្ជនេន សុត្តស្ស នេរុត្តញ្ច អធិប្បាយោ ច និទានញ្ច បុព្វាបរសន្ធិ ច គវេសិតព្វាតិ សង្ខេបេន តាវ ចតុព្យូហំ ទស្សេតិ. “ព្យញ្ជនេនា”តិ ឥមិនា ហារានំ សុត្តស្ស ព្យញ្ជនវិចយភាវតោ ព្យញ្ជនមុខេនេវ ឯតេ ចតុព្យូហហារបទត្ថា និទ្ធារេតព្វាតិ ទស្សេតិ. នេរុត្តន្តិ និរុត្តំ និព្វចនន្តិ អត្ថោ. និរុត្តមេវ នេរុត្តំ. តេនាហ – “យា និរុត្តិបទសំហិតា”តិ. តស្សត្ថោ – យា និរុត្តិ, ឥទំ នេរុត្តំ. កា បន សា និរុត្តិ? បទសំហិតាតិ បទេសុ សំហិតា យុត្តា, លិង្គវចនកាលសាធនបុរិសាទិវិសេសយោគេន យោ យោ អត្ថោ យថា យថា វត្តព្វោ, តថា តថា បវត្តសភាវនិរុត្តីតិ អត្ថោ. តថា ហិ វុត្តំ “យំ ធម្មានំ នាមសោ ញាណ”ន្តិ.

តត្ថ យន្តិ ហេតុអត្ថេ និបាតោ, យាយ ការណភូតាយាតិ អត្ថោ. ធម្មានន្តិ ញេយ្យធម្មានំ. នាមសោតិ បថវី ផស្សោ ខន្ធា ធាតុ ឥស្សា ឧស្សាតិ ឯវមាទិនាមវិសេសេន ញាណំ បវត្តតិ, អយំ សភាវនិរុត្តិ នាម. បថវីតិ ហិ ឯវមាទិកំ សទ្ទំ គហេត្វា តតោ បរំ សង្កេតទ្វារេន តទន្វបដិបត្តិ តំតំអនិយតនាមបញ្ញត្តិគ្គហណវសេនេវ ហោតីតិ. អថ វា បទសំហិតាតិ បទេន សំហិតា. បទតោ ហិ បទត្ថាវពោធោ. សោ បនស្ស អត្ថេ បវត្តិនិមិត្តភូតាយ បញ្ញត្តិយា គហិតាយ ឯវ ហោតីតិ សា បន បញ្ញត្តិ និរុត្តិសង្ខាតបទេន សំហិតា បទត្ថំ ពោធេតីតិ បទសំហិតាតិ វុត្តា. “យទា ហិ ភិក្ខុ”តិអាទិនា “ធម្មានំ នាមសោ ញាណ”ន្តិ បទស្ស អត្ថំ វិវរតិ.

តត្ថ អត្ថស្សាតិ សង្ខាភិធេយ្យស្ស អត្ថស្ស។ នាមំ ជានាតីតិ នាមបញ្ញត្តិវសេន អយំ នាមាតិ នាមំ ជានាតិ។ ធម្មស្សាតិ សភាវធម្មស្ស។ តថាតថា តំ អភិនិរោបេតីតិ យេ យេ អត្ថា ធម្មា ច យថា យថា ច វោហរិតព្ពា, តថា តថា តំ នាមំ វោហារំ អភិនិរោបេតិ ទេសេតីតិ អត្ថោ។ ឧត្តានតា ច អយំ កិច្ច អត្ថកុសលោ យាវ អតីតានាគតកុសលោតិ វុច្ចតីតិ សម្ពន្ធិតព្ពំ។

តត្ថ អត្ថកុសលោតិ បញ្ញត្តអត្ថេ កុសលោ។ ធម្មកុសលោតិ បញ្ញត្តិយំ កុសលោ។ ព្យញ្ជនកុសលោតិ អក្ខរេសុ ច វាក្យេសុ ច កុសលោ។ និរុត្តិកុសលោតិ និព្ពចនេ កុសលោ។ បុព្ពាបរកុសលោតិ ទេសនាយ បុព្ពាបរកុសលោ។ ទេសនាកុសលោតិ ធម្មស្ស ទេសនាយ កុសលោ។ អតីតានាគតកុសលោតិ អតីតបញ្ញត្តិកុសលោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ ឯវំ សព្ពានិ កាតព្ពានិ, ជនបទនិរុត្តានីតិ យត្តកានិ សត្តវោហារបទានិ, តានិ សព្ពានិ យថាសម្ភវំ សុត្វា និព្ពចនវសេន កាតព្ពានិ វត្តព្ពានីតិ អត្ថោ។ សព្ពា ច ជនបទនិរុត្តិយោតិ សព្ពា ច លោកសមញ្ញាយោ យថារហំ កាតព្ពា។ “សមញ្ញំ នាតិធាវេយ្យា”តិ ហិ វុត្តំ។ តថា ហិ សម្មុតិសច្ចមុខេនេវ បរមត្ថសច្ចាធិគមោ ហោតីតិ។

១៩។

អធិប្បាយកណ្ឌេ អនុត្តានំ នាម នត្ថិ។

១៨។ និទានកណ្ឌេ ព្ពយិនា ចក្ខុនាតិ ព្ពយិនា បុត្តកចាទិកិត្តនសង្គហេន ការណេន។ ការណេ ហេតុ ចក្ខុ និទានត្ថិ ច វុត្តំ។ ព្ពយិនា នយេន សព្ពត្ថ និទាននិទ្ទេសោ វេទិតព្ពោ។

កាមន្ធាតិ កិលេសការណេន អន្ធា។ ជាលសញ្ឆន្នាតិ តណ្ហាជាលបលិគុណ្ឋិតា។ តណ្ហាឆទនច្ឆាទិតាតិ តណ្ហាសង្ខាតេន អន្ធការេន បិហិតា។ ពន្ធនពទ្ធាតិ កាមគុណសង្ខាតេន ពន្ធនេន ពទ្ធា។ “បមត្តពន្ធនា”តិបិ បាឋោ, បមាទេនាតិ អត្ថោ។ បុព្ពាបរេនាតិ បុរេត្តន ច អបរេន ច ទេសនត្តរេនាតិ អធិប្បាយោ។ យុជ្ជតីតិ យោគំ ករោតិ, សមេតីតិ អត្ថោ។ ព្រហ្មេហិ បទេហិ បរិយុដ្ឋានេហីតិ ព្រហ្មេហិ យថាវុត្តេហិ កាមាបទេហិ តណ្ហាបរិយុដ្ឋានេហិ បកេហិ។ សាវេច តណ្ហាតិ យា បុរិមគាថាយ វុត្តា, សាវេច តណ្ហា។ “យត្ថាហា”តិអាទិនា ទុតិយំ គាថាំ អត្ថំ សន្ធាយេន បុព្ពាបរំ ទិការេតិ។ បយោគេនាតិ សម្បយោគេន។ តស្មាតិ យត្ថ សមំ ឧបត្ថា, តំ សន្ធាយ និស្សិតំ អនេកំ នានារម្មណេហិ បលោភយមានា កិលេសេហិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ។ តស្មា កិលេសវសេន ច បរិយុដ្ឋានវសេន ច តណ្ហាពន្ធំ វុត្តា។

បបញ្ចោតិ សំសារេ ចិរំ ធរេតីតិ បបញ្ចោ។ តិដ្ឋតិ ឯតាហីតិ ឋិតិ។ ពន្ធនដ្ឋេន សង្គា ចិយាតិ សង្គា។ និព្ពានគមនប្បដិបទាយ បដិសេធនតោ បលិពោ ចិយាតិ បលិពោ។ អនុសេវនតណ្ហាបហានេន និត្តណ្ហា។ អត្តហិតបរហិតានំ ព្រហ្មលោកបរលោកានញ្ច មុនានតោ មុនីតិ ឯវំ គាថាយ បទត្ថោ វេទិតព្ពោ។ បបញ្ចាទិអត្ថា បន បញ្ញត្តិយំ ចិកត្តា ឯវាតិ។ តត្ថ យស្សេតេ បបញ្ចាទយោ អត្ថង្គតា, តស្ស តណ្ហាយ លេសោបិ ន ហោតិ។ តេន វុត្តំ – “យោ ឯតំ សង្គំ សមតិក្កន្តោ, អយំ វុច្ចតិ និត្តណ្ហោ”តិ។

ᩅᩥᨸ᩺ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᨲᨳᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩥᨲᩣᨶᩥ᩺ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ “ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᩅᩈᩮᨶ

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ᩺ ᩑᨲ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨩᩅᨶᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨧᩮᨲᨶᩣ ᩈᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩋᩣᨿᩪᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᨹᩃᩴ ᨴᩮᨲᩥ᩺ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩮᨲᨶᩣ

ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮ᩺ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩥᨿᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨧᩮᨲᨶᩣ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨹᩃᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨶᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣ

ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨲᩴᨲᩴᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩑᨠᩴ

ᨲᨳᩣ ᨽᩥᩅᩥᨵᩴ ᨹᩃᩴ ᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᩺ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩮᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨿᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᩋᨸᩁᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨶᩮᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨠᩁᨱᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨿᨳᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩈᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᩺

ᩃᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩅᩥᨲᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨸᩉᩦᨶᩣᩅᩈᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶ᩺

ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᩈᩮᩣ ᨧᩣᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ “ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ᩺ ᩑᨲᩮᨶᩮᨲᩴ

– “ᨸᩣᨱᩴ ᩑᨠᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨿᨴᩥᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ, ᨶᩮᩅᩣᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨸᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩣᩅᩥᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ᩺

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᩣᨲᩥ ᩈᩴᨡᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩺ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮ᩺ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩣ ᩋᨸᩁᩮᨶ ᨧᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ

ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶᩮᨲ᩺

ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩁᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩮᩣ ᨧᩣᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ

ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩣᩁᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᩺ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲᩣᨴᩥᨶᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨴᩣᨶᩴᩅᩈᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨶ᩠ᨵᩥᩔᩣᨸᩥ ᨸᨴᨲ᩠ᨳᩔ

ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨸᨲᩣ᩺

ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨧ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩈᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨸᨴᩔ ᨸᨴᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᩺ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ

ᨶᩣᨾᩣᨴᩥᨸᨴᩴ ᩃᩥᩉᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨸᨴᩮᩉᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨠᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺

ᩑᨠᨶᩣᨾᩈᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩑᨠᨶᩣᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩑᨠᨶᩣᨾᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ᩺ ᨶ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᩈᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᩔᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨸᨧ᩠ᨧᩥ

ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨫᩣᨶᩮᨶ ᨫᩣᨿᨲᩥ᩺ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᩔᨭᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨫᩣᨿᨲᩥ,

ᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨫᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᩈᩮᩣᩈᨸᨴᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨵᩣᨲᩩᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ

ᨠᩣᨾᨽᩅᩣ ᩁᩪᨸᨽᩅᩣ ᨧ ᨣᩉᩥᨲᩣ᩺ ᩋᩁᩪᨸᨽᩅᩣ ᨸᨶ ᩈᩁᩪᨸᩮᨶᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨲᩴ

ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨶ ᨧ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᩺ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩍᨵᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᩺ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ

“ញាឆេលិកោ”តិ ចិរេយរេតា ជិដ្ឋឆយ្យក្ខេតា រត្តរត្តានេតា ចុប្ចតិ៍ “បរេលិកោ”តិ កចត្តរេរខ្ទបកេតា រត្តរត្តានេតា តក្ខកយចិតិយុខ្ទា អតិត្រ្តិយពានេខ្ពា ទ្វបរត្តានេតា៍ តហ្វា តំ រត្ដាយ “យមិជំ ក្ខកយមត្តរេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍

រេយ បត “ក្ខកយមត្តរេតា”តិ ចចតំ ករេហត្វា អត្តរាកចំ ញាច្ឆត្តិ, រេតរំ តំ មិច្ឆា៍ អត្តរាករេចា ហិ អកិឆរេមួ បជិក្លិខ្ទាតិ៍ ជិដ្ឋត្តិ ទ្វបិយតតំ៍ ហ្វុតត្តិ រដ្ដាយតតំ៍ មុតត្តិ បត្វា ករេហតត្តរេតា កត្ដាយតតំ ររាយតតំ រេចាជ្ជាយតត្បា៍ ចិញ្ញាតត្តិ អចយិជ្ជិ ឆមួរេមួលាបរិយាបត្តប្បំ៍ បត្តត្តិ បរិរេយរិត្វា ចា អបរិរេយរិត្វា ចា បត្តំ៍ បរិរេយរិតត្តិ បត្តំ ចា អប្បត្តំ ចា បរិរេយរិតំ៍ ចិតក្កិតំ ចិចារិតត្តិ ចិតក្កតចរេយត អត្តមឌ្ឍតចរេយត ច អាលម្ពិតំ៍ យតរាតុចិត្តិតត្តិ ចិរេត្តត អត្ត អត្ត ចិត្តិតំ៍ អយំ រេឆចរេពា...រេប... អតិប្បិរេតត ចិរេត្តត ត ញាយតិ ឈាយេខ្ទាតិ អយំ លិលាររេចា ចលរយាបត្តិឈាតេតត ឈាយេខ្ទា បុរេដ្ឋច តល្បាជិដ្ឋិតិប្បយាតំ ហ្វុដ្ឋ បហិតត្វា រេឆចរេពា រេលិរេពា...រេប... យត្វ្យាយ យត្វ កត្វចិបិ អតិប្បិរេតត ចិរេត្តត ឈាយតិ តាយ៍ តរេតា ឲ្យច រេលិរេពា រេពតចិបិ ត ញាយតិ “អយំ ញាជំ តាយ តិប្បាយ ឈាយតី”តិ៍ ចុត្តរេញាតំ –

“ភរេយា ខេ បុរិរាជញ្ញា, ភរេយា ខេ បុរិហុត្តម;

យហ្វ ខេ តាភិជាតាយ, កិំ ត្វំ តិប្បាយ ឈាយសី”តិ៍ (រេតត្តិ៍ ១០៣);

ញាជាតិ លិលាររចចិត្តហ្វ កត្វចិបិ អតិប្បិតកាចំ រេកាជិកហុរេត្តត (រំ៍ តិ៍ ១៍៣២៥) ចក្កលិហុរេត្តត (រំ៍ តិ៍ ១៍១៥៧) ច ចិការេចតំ “យចា យារេរា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ចិញ្ញាណំ រយខ្ទេរេខ្ទាតិ បរិតិដ្ឋាតរេតា ដ្ឋិតំ ចិញ្ញាណំ បរិរេយរេខ្ទា៍ “បបញ្ចាតិរេតា”តិអាឌិតា អឌហ្វតហ្វ ពារេលាយាហ៍ អតិប្បិតចិត្តា ត ញាយត្តិ ឈាយយាតាតិ ត រេពចល់ អត្តបិឌិរេយឌាយ តិដ្ឋាតឆាតុយា លិលាររចហ្វ ចិត្តាកតិ យារាឆរេយា ត ជាតត្តិ, អបិ ច រេលា ទិរាបិឌិរេយឌាយបិ តិដ្ឋាតឆាតុយា តហ្វ តំ ត ជាតត្តីតិ អរេត្វ៍ អយំ រេឆរតាយត្តីតិ រេកាជិកហុត្តចក្កលិហុត្តាតំ ចិយ ហុត្តត្តាតំ អញ្ញាមញ្ញាអត្វរំរត្ថតា រេឆរតាយត្តិ តាយ៍

តិរេខ្ចររត្តីតិ តិរេខ្ចរហ្វ រត្តិ តិរេខ្ចររត្តិ, តិរេខ្ចរេយត ចា រត្តិ តិរេខ្ចររត្តិ៍ បុរិរេយត ហុត្តហ្វ តិរេខ្ចរេយត តរេប្បច បត្ថិយហ្វ តិរេខ្ចរហ្វ, បត្ថិរេយត ចា បុរិយហ្វ រឡុត្តតត្តិ អរេត្វ៍ តំ ឆរេហ្យតំ យហ្វា កកចា រេយក្ខរេម្បត បឆយំ ចជិ ឆរេហ្យត្វា បត្ថា ចិចជិ ឆរេហ្យតិ, តហ្វា “តិប្បិតចិត្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្វ តិប្បិតំ ចិត្តំ ឲ្យរេតរត្តិ តិប្បិតចិត្តា, បុក្កលិ, តិដ្ឋិរិតញ្ញា បុក្កលិឌិដ្ឋាតាយ រេឆរតាយាតិ អឌិប្បារេយា៍ ឆមួាឌិដ្ឋាតាយ បត តិប្បិតំ ចិត្តំ ឲ្យត្វាតិ តិប្បិតចិត្តា, តិប្បិតចិត្តចរេខ្ទា តល្បាជិដ្ឋិតិប្បយចរេយត បចត្វា ហុត្តបរេឆរា៍ រេយរេយត្វ រត្ថា បិពាដរេយច៍

ចត្វញ្ញូហហារចិកដ្ឋចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ស៊ែ. អាចេរុហារចិកក្កចណ្ណនា

១៥៌. តត្ថកតមោ អាចេរុា ហារោតិ អាចេរុហារចិកេក្កា. តត្ថ អារម្ភធាតិ អារម្ភសាត្យបក្ខាតំ ចឹរិឃំ កេរោឆ. តិក្កមធាតិ កោយឆ្លូបក្ខតោ តិក្កុត្តត្តា តិក្កមសាត្យបក្ខាតំ តក្ខត្តរិចឹរិឃំ កេរោឆ. ឃ្យុញ្ញឆ ត្យុឌ្ឍឃាបតេតិ ឃក្ខុា ឹលឋំចេរោ ត្ត្រឹមេឃស្យុ ក្យុត្តក្តារេតា កោះឌេត យត្តញ្ញុតា ឃតិឃព្យុឌញ្ញាត្តិ ត្តេបស្យុ ឆេម្ខុស្យុ បតិក្ខឹតាត់ ខាករិឃាត្យុឃោកចេឃត អារម្ភតិក្កមសាត្យុឃោ ឃព្យុឌ្ឆត្តិ, តក្ខុា តធាក្សុតឃមឆចិបឃ្សុតាឃក្ខារេត កកចេតា ឃាឃេត ឃ្យុត្តប្យុឃ្យុត្តា ហោឆ. ឆ្យុតាឆ យង្ហុតោ ឃេត, តឡ្យអាកាទំច ក្យុញ្ញរោតិ ឲ្ចំ បឌិបត្ថត្តា ច តេឆាត្យុត្តឃ្សុរឃ្ស យង្ហុរាឌឃ្ស ចឃំ ឃេត្តា តេតិតិ តឃ្ស ឃេតាឃក្ខាតំ អពាល់ ឆ្យុត្តាល់ ឃធា តាយ ពាល្យុឃបេត្តា ក្យុញ្ញរោ តឡ្យឲហិ កតំ អកាទំ ឍលោតេច ចិឌ្ឍេឃតិ, ឲ្ចេមេច កិលេឃកល់ ឆ្យុតាឆ ចិឆមឆ ចិឌ្ឍេឃធាតិ អត្ថេ (ឃំ. តិ. អដ្ឋ. ១.១.១ប័ឋ).

ត្តឆាតិ ឃឆត្ត អយំ កាធា តិក្កិត្តា, តំ ឃោរឌត្តា ឆេឃ្សុតំ “អារម្ភឆ តិក្កមធាតិ ចឹរិឃឃ្ស បឆ្ឆ្ការត”ត្តិអាឌិ ឆ្យុត្តំ. តត្ថ អារម្ភឆ តិក្កមធាតិ ត្តឆំ ចចត់ ចឹរិឃឃ្ស បឆ្ឆ្ការត់ ចឹរិឃបឃោកឃ្ស ការេណំ ចឹរិឃារម្ភ តិឃោឌតេតា, “ឃោកា ចេ ខាឃតិ ក្សុឹ”តិ (ឆ. ប. ១ប័១) ចចតេតា ឃោកោ កាចតា. តត្ថ ចិបឃ្សុតាកាចតាឃ ចក្ខុយាតត្តា ឃយាឆិកាចតា ត្តឆាឆិប្យុតាតិ ឆ្យុត្តំ – “ឃ្យុញ្ញឆ ត្យុឌ្ឍឃាបតេតិ ឃយាឆិឃ្ស បឆ្ឆ្ការត”ត្តិ. “យង្ហុតោ ឃេត”ត្តិ ឆ្យុត្តាឃ កិលេឃឃេតាឃ ឃម្ខុា ឆ្យុតត់ ខារេណតេច ហោតីតិ អាហ – “ឆ្យុតាឆ…បេ… បឆ្ឆ្ការត”ត្តិ. ប្យុត ឃធាឆ្យុត្តចឹរិឃឃយាឆិបញ្ញាឃព្យុឃ្យុត្តស្យុ អាឆិបង្ហកិង្ហតាឃ បបង្ហាប្យុហាតឃយត្ថា ចដ្ឋុល់ ឍិត្តិត្តា ចិចដ្ឋ បិបេត្តិ ចាតិ ឆេឃ្សុតត្ថ “អារម្ភឆ តិក្កមធាតិ ចឹរិឃិត្រ្កឹយឃ្ស បឆ្ឆ្ការត”ត្តិអាឌិ ឆ្យុត្តំ. ត្តយាតិ បឆ្ឆ្ការតាតិ ឆេឃតាតិ “ឃាតិយាតិ ចឹរិឃឃ្ស បឆ្ឆ្ការត”ត្តិអាឌិតា ចឹរិឃាឌីតំ បឆ្ឆ្ការតាតិ ឆ្យុត្តាតិ, ឃា អារម្ភឆ តិក្កមធាតិ អាឌិឆេឃតា, ត ចឹរិឃារម្ភចត្ថុអាឌីតិតិ អត្ថោ. តធា ចេច ឃំចណ្ណិតំ.

ឲ្ចំ ឃធាតិក្កិត្តាឃ ឆេឃតាឃ បឆ្ឆ្ការតចេឃត អត្ថំ តិឌ្ឍារេត្តា ត្តឆាតិ តំ ឃកាកចិឃកាកឆម្ខចេឃត អាចេរុត្យុកាឃោ តឃ្ស ក្សុមិ ឆេឃ្សុតំ “អឃ្យុញ្ញត្តាត់ ចា ឃត្តាត់ ឃោរោក ឃ្យុញ្ញត្តាត់ ចា អារម្ភា”តិអាឌិយាហ. តឃ្សេត្ថា – ឃោរោក កាចតាឃំ តំ អឃ្យុញ្ញត្តាត់ ចា ឃត្តាត់ អបរិបក្កញាណាត់ ចាឃតាការេកត អាឃតិ ចិខាតតត្ថ អយំ ឆេឃតារម្ភា ឃ្យុញ្ញត្តាត់ ចា បរិបក្កញាណាតត្តិ.

ឃោ បយាឆោ ឆ្យុចិឆោតិ ឃេត បយាឆេត កាចត់ តាត្យុឃ្យុញ្ញត្តិ, ឃោ បយាឆោ អត្ថតោ ការេណកេឆត ឆ្យុចិឆោ. អញ្ញារេណតាតិ បង្ហាត្តិ ឍត្ឌាត់ ឃលក្ខុណឃាយញ្ញាលក្ខុណបឌិឌ្ឋាឆកោត ឃម្ខុាហោត. តិឆ្យុតាតិ ឍាឌិតា. ចោឃ្យដ្ឋាតត្តិ ចោឃ្យង្ហា តំ “ត្តតិ ឆ្យុបំ, ត្តតិ ឆ្យុបឃ្ស ឃម្យុឆោឃា”តិអាឌិតា ញាណឃ្ស បចត្តតដ្ឋាតង្ហាតិ ចោឃ្យដ្ឋាត់. អតេកកេកឆត្តា បិបឆម្ខាត់ តត្ថុឃេត អតេកកេកោឆាបិ បយាឆោ ឃ្យុលក្សុតាឃ អចិញ្ញាឃ ចេឃត ឲកោ ឲចាតិ អាហ – “ឲកចិឆោ អចិញ្ញាឃា”តិ. ស៊ិកចិតិឌ្ឋឃបរិក្កហឃង្ហរិឃាតិ បរិឃោឃតាអារក្ខុបរិកោរោក្យុ អត្តាកឆាតិ. ឍត្ឌរាកញ្ញាឃាតា តញ្យា ឲចាតិ តញ្យាម្យុលកោបិ ឆម្ខុ ឲត្តេច បក្ខិបិត្តា “តិចិឆោ តញ្យាឃា”តិ ឆ្យុត្តំ.

រូបីសុ កទេចស្មតិ រូបឆទេ្ចសុ៓ អទេ្ឍាសាតត្តិ តេលា្យកិតិទេចសោ៓ ឲទេត “តេលា្យយ រូបការេយា បងេ្ហាត”ត្តិ បងស្ស អត្ថិ ចិចទេតិ៓ អតាឌិយតិ ហិ សំសាទេទ ឰតិ្ថបុទិសា អញ្ញាយញ្ញារូបិកិទាយា, អឃញ្ញាទេត្វា ចិត្តបទិឃាគាតសុទេត្តត (អ៓ តិ៓ ១៓១-១០) ឌីទេបតទេត្តា៓ អទូបីសុ សទេ្យាទេហាតិ ឋស្សាឌីត់ អតិសុលុយសកាចត្តា សត្តតិសមុហកិច្ចាទេ្យលាឈតចិតិត្តទោាកស្ស ទេក្កទេត្តា ច អទូបឆទេ្ចសុ សទេ្យាទេហា, សត្តាត់ បតិដ្ឋិទេតាតិ

ចចតទេសទេសា៓ ឲចំ តិដ្ឋាទិទេត រូបកាឃតាយកាឃសញ្ញាទេត ហ្គបិគាតក្ខត្តបញ្ញាទេក អាទេ្យលាកទេលាចទេសត បចត្តិ តេលា្យញ្ញា អចិឌ្ឍញ្ញា អចិទេសទេសត ចុត្តិ ចតុបិគាតាត់ ចទេសត ចិកឌិត្វា ទេតសំ លត្តាត់ ហ្គបិគាតាតញ្ញា ទេក្កសយុឯឃការេចត សហបទិទេញ្ញាឃ្យបហាតញ្ញកាចំ ឯទេស្សតិ “តត្ថ រូបការេយា”តិអាឌិតា៓

១១០៓ ឲចំ បយាឯយុទេលត បុទិយសច្ចត្តយំ តិដ្ឋាទេទត្វា បយាឯយុទេលទេតច អបទេយ្យិ សច្ចត្តយំ តិដ្ឋាទេទតុំ “តត្ថ ទេយា”តិអាឌិ ចុត្តិ៓ តត្ថ តស្សាតិ តស្ស បយាឯស្ស៓ សយ្យជិទេចឆេតាតិ សទេ្យា បទិឌាតទេតត អស្សាគាឌីត់ ឌាតទេតត៓ ទក្ខលា បដិសំហទលាតិ អត្តទេតា ចិត្តស្ស ទក្ខលាសត្តាតា បយាឯស្ស បដិសំហទលា, តប្បជិបទេក្ខត សទេក្កាចតា អប្បយាគាតុទេយាទេកត យា ទេលបតា៓ អយំ សយទេឆាតិ កិទេច្ចត សយាឆិ ឯទេស្សតិ៓ អយំ ទេចាគាតបក្ខចិសកាកឆទេ្យចទេសត អាចដ្ឋតា៓ “ឃគា ឌាតាតិ កាយាត់...ទេប... អាតិសំស”ត្តិ ឰយិតា សយឆាឆិកយស្ស ហ្គបិឃំ ឯទេស្សតិ៓

តត្ថ កាយាតត្តិ ចត្តុកាយាតញ្ញា កិទេលសកាយាតញ្ញា៓ អស្សាឯញ្ញា អស្សាឯទេតាតិ កាទេយ បដិច្ច ហ្គប្បជ្ជយាត់ សុលទេសាយតស្សសត្តាត់ អស្សាឆំ អស្សាឯតាឃ អស្សាឯយត្តទេតា៓ អាឌីតចត្តិ “អប្បស្សាគា កាយា ឰហុទេក្ខា”តិអាឌិតា (ឃ៓ តិ៓ ១៓១៦៩) ចុត្តិ អាឌីតចំ ទេគាសំ៓ តិស្សទេលាត្តិ បឋយញ្ញាត៓ ចុត្តទេញ្ញាតំ – “កាយាតទេយតំ តិស្សទេលំ ឃឌិឌំ ទេតក្ខទេ្យ”ត្តិ (ឰតិចុ៓ លិ៦)៓ ឌ្ឃការត្តិ លិយកកាចំ៓ សំកិទេលសត្តិ សំកិលិស្សត៓

កាយទេហតុ ហិ សត្តា សំកិលិស្សត្តិ៓ ទេចាគាតត្តិ ចិស្សុទ្ធត៓ ទេតក្ខទេ្យ ច អាតិសំសត្តិ តិចទេលាប្បហាតាឌិក្ខាលចិទេសសទេយាក៓ តត្វាតិ តស្មិំ ឃឆាចុទេត្ត សយទេឆ សតិ៓ យា ចិយំសាតិ យា បញ្ញា៓ “សយាហិទេតា, កិក្ខទេច, កិក្ខុ ឃឆាក្នុតំ បឌាតាតី”តិ (សំ៓ តិ៓ ៥៓១០លិ១) ហិ ចុត្តិ៓ ឃឆា តេលា្យសហិតាច អចិឌ្ឍា សញ្ញាទាត់ បច្ចទេយា, ឲចំ អចិឌ្ឍាសហិតាច តេលា្យ ហ្គបិគាតាត់ បច្ចទេយា៓ តាសុ តិទុដ្ឋាសុ ហ្គបិគាតាឌីត់ អការេចា ឲចាតិ តេលា្យអចិឌ្ឍាបហាទេតត សកលចដ្ឋក្ខតិទេទាឆំ ឯទេស្សទេត្តា “ឰទេយសុ ឌ្វិសុ ឆទេ្យសុ បហីទេតសុ”តិអាឌិយាហ៓ ឰយាតិ ចត្តាទិ សច្ចាតិ ចិសកាកសកាកឆទេ្យាចដ្ឋតចទេសត តិដ្ឋាទិតាតីតិ អឆិប្បាទេយា៓

ឲចំ ទេចាគាតបក្ខំ តិក្ខិបិត្វា តស្ស ចិសកាកឆទេ្យចទេសត សកាកឆទេ្យចទេសត ច អាចដ្ឋត់ ឯទេស្សត្វា ឰគាតិ សំកិទេលសបក្ខំ តិក្ខិបិត្វា តស្ស ចិសកាកឆទេ្យចទេសត សកាកឆទេ្យចទេសត ច អាចដ្ឋត់ ឯទេស្សតុំ “ឃឆាបិ ម្ទុទេល”តិ កាឆយាហ៓ តស្សទេត្វា – ឃឆា តាយ បតិដ្ឋាទេហតុការេចត ម្ទុលត្តិ លដ្ឋទេចាហាទេទ ក្នុយិកទេត ទូក្ខស្ស អចឃទេច ឋទេសុទេឈគាឌិអត្តទាឃាការេចត អតុបដ្ឋទេច តទេតា ឲច ឯទ្យទេហ ឆិទេទ សតិ លទេត្ថ លិទេត្ថបិ អស្សត្វាឌិទុទេក្ខា ទូហតិ, ឲចទេយច តេលា្យតុសឃសញ្ញាទេត អត្តកាចទូក្ខស្ស ម្ទុទេល យក្កទោាលាឋទេសុតា អតុបដ្ឋិទេត្ត តឃិឌំ ទេក្ខំ បុតប្បុត់ អបទាបទការេចត តិព្ពត្តតិ ត តិទុជ្ឈតីតិ៓ កាយតេលា្យឌិតិចត្តតត្ថិ “កចតេលា្យយា”តិ ចុត្តិ៓ ឲតស្ស ឆទេ្យស្ស បច្ចទេយាតិ ឲតស្ស កចតេលា្យសត្តាតស្ស ឆទេ្យស្ស កទេចសុ អាឌីតចប្បជិច្ឆាឯតាឌិចទេសត អស្សាឯក្កហលស្ស បច្ចទេយា៓ ចុត្តទេញ្ញាតំ – “សំទេយាឌតីទេយសុ, កិក្ខទេច, ឆទេ្យសុ អស្សាគាតុបស្សិទេតា តេលា្យ បចឌ្ឍតី”តិ (សំ៓ តិ៓ ៦៓៥លិ)៓ ទេតទេតចាហ – “អចិឌ្ឍាបច្ចយា ហិ កចតេលា្យ”តិ៓ ឰឆ សយទេឆា ចិបស្សតា ច យក្កសយាឆិ យក្កបញ្ញា ច អឆិទេប្បតាតិ អាហ – “ទេឃត តេលា្យតុសឃំ សមុហតតី”តិអាឌិ៓ ឰយាតិ ចត្តាទិ សច្ចាតីតិ

ចិរកាលបរិចយាចិណ្ណវសេន តិណ្ណវិធាតីតិ។ សេសំ វុត្តនយមេវ។

ឥទានិ ន កេវលំ តិណ្ណវិធតោយេវ ចិរកាលបរិចយេហិ អាចិណ្ណំ, អថ ខោ បរិញ្ញាការេនាបិ តេហិ អាចិណ្ណំ អាចិណ្ណភាវោតិ ទស្សេតុំ “សព្ពបាបស្ស អករណំ”ន្តិ គាថាយ។ តត្ថ សព្ពបាបស្សាតិ សព្ពាកុសលស្ស។ អករណន្តិ អនុប្បាទនំ។ កុសលស្សាតិ ចតុភូមកកុសលស្ស។ ឧបសម្បទាតិ បដិលាភោ។ សចិត្តបរិយោទាបនន្តិ អត្តនោ ចិត្តជោតនំ, តំ បន អរហត្តេន ហោតិ។ ឥតិ សីលសំវរេន សព្ពបាបំ បហាយ សមថវិបស្សនាហិ កុសលំ សម្បាទេត្វា អរហត្តផលេន ចិត្តំ បរិយោទាបេតព្ពន្តិ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ឱវាទោ អនុសិដ្ឋីតិ អយំ សង្ខេបត្ថោ, វិត្ថារតោ បន អត្ថោ បរិញ្ញាតោ ឯវ វិញ្ញាយតិ។

តត្ថ “សព្ពបាបំ នាម”តិអាទីសុ ទោសសមុដ្ឋានន្តិ ទោសេន សមុដ្ឋានមេវ ឯតស្សាតិ ទោសសមុដ្ឋានំ, ន ទោសេន ឯវ សមុដ្ឋានន្តិ។ លោភសមុដ្ឋានាទយោបិ បិសុណវាចាទយោ សម្ពន្ធោ។ កាយទុច្ចរិតន្តិ បទំ អបេក្ខិត្វា “ទោសសមុដ្ឋាន”ន្តិ នបុំសកនិទ្ទេសោ។ លោភសមុដ្ឋានំ មោហសមុដ្ឋានន្តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ សម្បប្បលាបេបិ វុទ្ធចរិតេន បវត្តយតីតិ អធិប្បាយេន តស្ស មោហសមុដ្ឋានតា វុត្តា។

ឯវំ ទុច្ចរិតអកុសលកម្មបថកម្មវិភាគេន “សព្ពបាប”ន្តិ ឯត្ថ វុត្តបាបំ វិភជិត្វា ឥទានិស្ស អកុសលមូលវសេន អាទិកម្មវិភាគម្បិ ទស្សេតុំ “អកុសលមូល”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អកុសលមូលំ បយោគំ គច្ឆន្តីតិ លោភាទិអកុសលានិ កាយវចីបយោគំ គច្ឆន្តានិ, កាយវចីបយោគំ សមុដ្ឋាបេន្តានីតិ អត្ថោ។ លទ្ធាតិ លទ្ធហេតុ។ យំ លទ្ធា អាទិ គច្ឆតិ, ឥទំ លោភសមុដ្ឋានន្តិ លទ្ធា អាទិ គច្ឆតីតិ យោជនា អាទិកម្មំ, ឥទំ លោភសមុដ្ឋានន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ ឯត្តាវតា “សព្ពបាបស្ស អករណ”ន្តិ ឯត្ថ បាបំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តស្ស អករណំ ទស្សេន្តោ “លោភោ…បេ… បញ្ញាយា”តិ តីហិ កុសលមូលេហិ តិណ្ណំ អកុសលមូលានំ បហានវសេន សព្ពបាបស្ស អករណំ អនុប្បាទនមាហ។ តថា លោភោ ឧបេក្ខាយាតិអាទិនា ព្រហ្មវិហារេហិ។ តត្ថ អទោ ឧបេក្ខាតិ មុទិតា តស្សា មូលភូតំ មោហំ បជហតីតិ កត្វា វុត្តំ – “មោហោ មុទិតាយ បហានំ អព្ភត្ថំ គច្ឆតី”តិ។

១៨៣។ ឥទានិ អញ្ញេនបិ បរិយាយេន បាបំ តស្ស អករណញ្ច ទស្សេត្វា សេសបទានញ្ច អត្ថវិភាវនមុខេន សកាលចិរកាលឈយ្យាចិណ្ណំ ទស្សេតុំ “សព្ពបាបំ នាម អដ្ឋ មិច្ឆត្តានី”តិអាទិ វុត្តំ។ អកិរិយា អករណំ អនជ្ឈាចារោតិ តីហិបិ បទេហិ មិច្ឆត្តានំ អនុប្បាទនមេវ វទតិ។ តថា កិរិយា ករណំ អជ្ឈាចារោតិ តីហិបិ បទេហិ ឧប្បាទនមេវ វទតិ។ អជ្ឈាចារោតិ អធិដ្ឋហិត្វា អាចរណំ។ អតីតស្សាតិ ចិរកាលប្បវត្តិវសេន បុរាណស្ស។ មគ្គស្សាតិ អរិយមគ្គស្ស។ វុត្តញ្ហេតំ – “បុរាណមគ្គំ បុរាណំ អញ្ជសន្តិ ខោ អរិយស្សេតំ អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចន”ន្តិ (សំ។ និ។ ២។៦៥ អត្ថតោ សមានំ)។ អតីតេន វា វិបស្សិអាទិ ភគវតា យថាធិគតំ ទេសិតការំ សន្ធាយ “អតីតស្ស មគ្គស្សា”តិ វុត្តំ។ វិបស្សិតោ ហិ អយំ ភគវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បវត្តិតោ យោគក្ខេមការកាទាតិ។

យំ បដិវេធេនាតិ យស្ស បរិញ្ញាភិសមយេន យំ បរិយោទាបិតំ, អយំ តិរោធានាតិ យទិបិ អសង្ខតា ធាតុ កេនចិ សង្កិលេសេន ន សង្កិលិស្សតិ, អធិគច្ឆន្តស្ស បន បុគ្គលស្ស វសេន ឯវំ វុត្តំ។ តស្ស ហិ យាវ សង្កិលេសា ន វិគច្ឆន្តិ, តាវ អសង្ខតា ធាតុ

អបរិយោគាឍបិតាតិ វុច្ចតិ។ យថា គិទ្ធាតាឌិកយេត រេយ លគ្គា ចុបរយេតគ្គា, តេនំ សេសកាទេន អសេសកាទេន ច “ទិសាបាទិន្នា”តិ ច, “អនុបាទិន្នា”តិ ច វុច្ចតិ, ឯវំ សព្យគមិធំ ឥដ្ឋព្វា។

ព្ពយាតិ បិញ្ញព្ពអាកាតឆយ្វាតំ សកាកចិសកាកឆយ្វាចដ្ឋតចសេត តិទ្ធាទិតាតិ ចត្តាទិ សច្ចាតិ ពុតបិ បិញ្ញព្ពអាកាតឆយ្វាតំ សកាកចិសកាកឆយ្វាចដ្ឋតេត អាចដ្ឋហាទំ ឥតេឃ្យតំ “ឆតេយ្វា ហតេច ទក្ខតី”តិ កាឆយាហ។ តយ្យា បឥតេត្វា ពុតេន្ត្ត ចុតេត្តា ឲចៈ ឆតេយ្វាតិ ពុឡ្ឡាឆតេយ្វា ព្ពឆាឌិតេហេតា។ តំ ចិតឌិត្វា ឥតេឃ្យតេត្តា “ឆតេយ្វា គាយ តុចិតេឆា ព្ពត្រ្គីយសំចតេទា យតេក្កា ចា”តិ អាហ។ ព្ពត្រ្គីយសំចតេទសីតេសត តេចត្វ សព្ពាយ្បិ ឝីលំ កហិតត្តិ ឥដ្ឋព្វំ។ សព្ពា ដ្ឋបបត្តិតេយា តុក្កតិ តុក្ខតុក្ខតាឌិតេយាតេកត តុក្ខា កតិតេយាតិ កត្វា។ យធាចុតេត្ត តុចិតេឆ ឆតេយ្វ បឥតេយា ឆតេយ្វា យធា ពុចិតេណ្ណា តេហាតិ, យតេតា ច តេសា ទក្ខតិ, យត្វ ច បតិដ្ឋាតេបតិ, តំ សព្ពំ ឥតេឃ្យតំ “ឋត្វ យា សំចតេទសីតេល អលល្ហការិតា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ ព្ពឆាតិ តយ្យ ឆយ្វស្ស អបិយតេតា ទក្ខតេលា ឲកត្តិកកាចំ ចិកាតេចតំ កាយលិសំឃុតេត្ត (សំ៍ និ៍ ៣៍១៥ប៍)

អសិបាត្តកពុត្តសុត្តំ អាកតំ។

ឋត្វ ឲចត្តិ បការតេត។ ច-សតេទ្ធា សយ្បិល្ហតេត, ព្ពយិតាបិ បការតេត អឃយតេត្វា តេចឌិតតេន្ត្តាតិ អឌិប្បាតេយា។ អសិបាត្តកពុតេត្តាតិ អសិបាត្តកស្ស គាយ ពុតេត្តា។ កាតេយ តេឌដ្ឋកតាឃ កាយលឹ។ បន្ថាកុយកាតិ បន្ថាកុយិចាសិតេតា។ កាយល្ហលុកាតិ សកយល្ហលុតេតា។ តេសចាលយាលិកាតិ បិតេតាច ដ្ឋឥកតេតា តេសចាលតេច្ចាច ដ្ឋប្បលិឌឹតិ ច កតេហត្វា ដ្ឋឥកសុទ្ធិកាចឌាគតត្វំ យាលំ កត្វា បិញ្ញអត្ថគតា។ ដ្ឋឥតេកាតេទាហកាតិ សាឃំ បិតំ ដ្ឋឥកំ ឌ្ពតេទាហលាកា។ ដ្ឋឃ្យាតេបត្តីតិ ដ្ឋបរិឃាតេបត្តិ។ សព្ពាតេបត្តីតិ សយ្វា ឃាតេបត្តិ។ សក្កំ គាយ ឌ្ពក្កាតេយត្តីតិ បទិចាតេទត្វា ធិតាច “កន្ថ, តេកា, ព្រាហ្វតេលិកំ, កន្ថ, តេកា, ព្រាហ្វតេលិក”ត្តិ ចឥត្តា សក្កំ បតេចតេសត្តិ។

អនុបទិសតេក្កឃ្យាតិ អនុបទិកតេន្ថឃ្យ។ ដ្ឋយុឌ្ឍាតិ ដ្ឋដ្ឋហ។ ដ្ឋប្លចាតិ ឌលយ្យ ដ្ឋបរិប្លច។ ឆលយុប្លចាតិ ឆលំ អគិទុហ។ ឋព្វ ឃាយ្យាតិ ឋព្វ ឃំ អយ្យ, ឃំ កតេចឃ្យ។ សក្ខទកឆលត្តិ សក្ខទា ចា កឆលិ ចា។ សា អតេឆាកាយឹ អយ្យាតិ សា អតេឆា កតេន្ថឃ្យ, តេហដ្ឋាកាយឹ កតេចឃ្យ។ អតេឆា កតេន្ថឃ្យាតិ តេហដ្ឋា កតេន្ថឃ្យ។ យក្កយ្យាតិ អទិឃយក្កយ្យ។ ពិក្ខតាតិ ពិលិលាតា។ សា ច តេលា គ សត្វកយ្យ ចិឃ គិសិតកទលាតា, អឆ តេលា ព្ពត្រ្គីយាតំ បចុកាតេចាតិ ឥតេឃ្យតំ “អឌិយត្តតា”តិ អាហ។ គតុ ច អទិឃយតេក្កា អត្តតា បហាតព្ពាកិតេលតេស អគចតេសំ សយុដ្ឋិគតីតិ អតិលិតេលា គាយ គត្វីតិ? សច្ចតេយតំ, តធាបិ តេគា ច តេលា “យធា ឌិដ្ឋិប្បត្តឃ្យា”តិ ចឥគតេតា សទ្ធាចិយុត្តឌិដ្ឋិប្បត្តាតំ កិតេលសប្បហាតំ បតិ អត្ថិ កាចិ ចិតេសសយតាតិ សក្កា ចត្តុំ។ អឃំ បគ ចិតេសតេសា គ ព្ពឆាឌិតេហេតា, សព្ពបបត្តិសយតិក្កយតយ្យ អឌិតេប្បតត្តា។ យុទ្ធា បគ អទិឃយតេក្កត ឌ្ពឌិតេសា កិតេលសា បហីយត្តិ, តន្ហា គេតំ តធាបហាតំ យក្កឆតេយ្វុ ព្ពត្រ្គីយាតំ អបិដចបិដចតទបិដចតយកាតេចត តេហាតីតិ តេយា ចឌិទ្វបយឆតេយ្វុ យត្វកប្បត្តាតំ អក្កយក្កឆយ្វាតំ បចុតយកាតេចា។ អឃំ ព្ពឆ យក្កយ្យ ពិក្ខតាតិ អឌិតេប្បតា។ តេតេគចាហ – “អឃំ ឆតេយ្វា ពុចិតេណ្ណា សព្ពាហិ ដ្ឋបបត្តីហិ ទក្ខតី”តិ។ “តយ្វា ទក្ខិតចិត្តយ្យា”តិអាឌិគា ពុត្តត្តតេត (ដ្ឋកា៍ ១១) ពុកាតិសញ្ញាតាគយ្បិ ដ្ឋបបត្តីតំ តុក្កតិកាចំ សាតេឆតិ។

១១៍ ព្ពឥាតិ យធាចុត្តយ្យ ឆយ្វយ្យ ចិសកាកឆយ្វាតំ តល្យាចិន្ឋាឌឹតំ សកាកឆយ្វាតច្ចា សយឆចិបយ្យតាឌឹតំ តិទ្ធាទលាចតេសត អាចដ្ឋហាទំ

យោជេត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ទុគ្គតីតិ ហេតុ តណ្ហា ច អវិជ្ជា ចា”តិអាទិមាហ។ តំ បុព្វេ វុត្តនយត្តា សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ ឥទំ វុច្ចតិ ព្រហ្មចរិយន្តិ ឥទំ អរិយំ សមថវិបស្សនាសង្ខាតំ មគ្គព្រហ្មចរិយន្តិ វុច្ចតិ។ យំ រក្ខតីតិ សព្វាហិ ទុគ្គតីហិ រក្ខន្តស្ស អរិយមគ្គស្ស អារម្មណភូតោ និរោធោ រក្ខន្តោ វិយ ហុត្វា, និមិត្តស្ស កត្តុការេន ឧបចរិតត្តា។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ វិសភាគសភាគធម្មាវដ្ដនវសេន និទ្ទិដ្ឋានីតិ អធិប្បាយោ។

អាវដ្ដហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. វិភត្តិហារវិភង្គវណ្ណនា

១៧. តត្ថ កតមោ វិភត្តិហារោតិ វិភត្តិហារវិភង្គោ។ តត្ថ ធម្មវិភត្តិភូមិវិភត្តិបទដ្ឋានវិភត្តីតិ តិវិធា វិភត្តិ។ តាសុ យស្មា ធម្មេសុ វិភាគតោ និទ្ទិដ្ឋេសុ តត្ថ លព្ភមានា ភូមិវិភាគោ បទដ្ឋានវិភាគោ ច និទ្ទិសិយមានា សុវិញ្ញេយ្យា ហោតិ, តស្មា ធម្មវិភត្តិំ តាវ និទ្ទិសន្តោ សោឡសវិធេ បដ្ឋានេ យេសំ សុត្តានំ វសេន វិសេសតោ វិភជិតព្វា, តានិ សុត្តានិ ទស្សេតុំ “ទ្វេ សុត្តានិ វាសនាភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ចា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ វាសនា បុញ្ញភាវនា, តស្សា ភាគោ កោដ្ឋាសោ វាសនាភាគោ, តស្ស ហិតន្តិ វាសនាភាគិយំ, សុត្តំ។ និព្ពិជ្ឈតិ លោភក្ខន្ធាទិកំ បទាលេតិ និព្ពេធោ, តស្ស ភាគោតិ សេសំ បុរិមសទិសមេវ។ យស្មិំ សុត្តេ តីណិ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ ទេសិតានិ, តំ សុត្តំ វាសនាភាគិយំ។ យស្មិំ បន សេក្ខាសេក្ខា ទេសិតា, តំ និព្ពេធភាគិយំ។ អយញ្ច អត្ថោ បាឡិយំយេវ អាគមិស្សតិ។

បុញ្ញភាគិយាតិ បុញ្ញភាគេ ភវា។ តថា ផលភាគិយា វេទិតព្វា។ ផលន្តិ បន សាមញ្ញផលំ។ សំវរសីលន្តិ បាតិមោក្ខសំវរោ, សតិសំវរោ, ញាណសំវរោ, ខន្តិសំវរោ, វីរិយសំវរោតិ បញ្ច សំវរា សំវរសីលំ។ បហានសីលន្តិ តទង្គប្បហានំ, វិក្ខម្ភនប្បហានំ, សមុច្ឆេទប្បហានំ, បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ, និស្សរណប្បហានន្តិ បញ្ចប្បហានានិ។ តេសុ និស្សរណប្បហានវជ្ជានំ បហានានំ វសេន បហានសីលំ វេទិតព្វំ។ សោតិ យោ វាសនាភាគិយសុត្តស្ស បដិគ្គាហកោ, សោ។ តេន ព្រហ្មចរិយេនាតិ តេន សំវរសីលសង្ខាតេន សេដ្ឋចរិយេន កាមាវចរេន ព្រហ្មចារី ភវតិ។ ឯត្ថ ច អដ្ឋសមាបត្តិព្រហ្មចរិយស្ស ន បដិក្ខេបោ, កេចិ បន “តេនេវ ព្រហ្មចរិយេនា”តិ បឋន្តិ, តេសំ មតេន សិយា តស្ស បដិក្ខេបោ។

បហានសីលេ ឋិតោតិ សមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិប្បហានានំ វសេន បហានសីលេ ឋិតោ។ តេន ព្រហ្មចរិយេនាតិ តេន បហានសីលេន វិសេសភូតេន មគ្គព្រហ្មចរិយេន។ យេ បន “តេនេវ ព្រហ្មចរិយេនា”តិ បឋន្តិ, តេសំ អយំ បាឋោ “វាសនាភាគិយំ នាម សុត្តំ ទានកថា, សីលកថា, សគ្គកថា, បុញ្ញវិបាកកថា”តិ។ យេ បន “តេន ព្រហ្មចរិយេនា”តិ បឋន្តិ, តេសំ អយំ បាឋោ – “វាសនាភាគិយំ នាម សុត្តំ ទានកថា, សីលកថា, សគ្គកថា កាមានំ អាទីនវោ នេក្ខម្មេ អានិសំសោ”តិ។ តត្ថ កតមោ បាឋោ យុត្តតរោតិ? បច្ឆិមោ បាឋោតិ និដ្ឋំ គន្តព្វំ។ យស្មា “និព្ពេធភាគិយំ នាម សុត្តំ យា ចតុសច្ចប្បកាសនា”តិ វក្ខតិ, ន ហិ មហាថេរោ សាវសេសំ កត្វា ធម្មំ ទេសេតីតិ។

“តត្ថ បឌាគតា”តិអាទិនា ៥កិត្តំ សុត្តានំ សាតិសយំ អសង្ករការេណ ទស្សេតិ។ តត្ថ បឌាគតាតិ អរិយបុគ្គស្ស បទដ្ឋានភូតា ចុដ្ឋានកាយិកី ចិបស្សនាបញ្ញា។ ត្ថយាតិ ចត្តារិ សុត្តានីតិ ត្ថយេយំ សុត្តានំ ចាសនាភាកាកិយតិទ្ទេឆកាកិយានំ ចក្ខយាភាគទ្ធា

សំកិលេសកាកិយអសេក្ខកាកិយានំ ចសេន ចត្តារិ សុត្តានិ។ ឌេសតាយាតិ ឌេសតានយេន។ សទ្ទេតា ចិចយេន ហារេន ចិចិនិត្វាតិ

សទ្ទេតាការេកេ ឲកាឌសសុ ធានេសុ បក្ខិបិត្វា ចិចយេន ហារេន ចិចិនិត្វា។ “យុត្តិហារេន យោះឌេតព្ពានី”តិ ឲុតេត

ចិចយហារយុត្តិហារា ចិកត្តិហារស្ស បរិកប្ដដ្ឋានត្តិ ទស្សេតិ។ “យាចតិកា ញាណស្ស ភូមី”តិ ត្ថយិនា ចិកត្តិហារស្ស យហាចិសយតំ ទស្សេតិ។

១៣។ ឲចំ ចាសនាភាកាកិយតិទ្ទេឆកាកិយការេចហិ ឆយ្យុ ឲកេឌេសេន ចិកឌិត្វា ត្ថឌាតិ តេសំ កិលេសកាកិយអសេក្ខកាកិយការេចហិ

សាធារណាសាធារណការេចហិ ចិកឌិតុំ “តត្ថ កតមេ ឆយ្យា សាធារណា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កតមេ ឆយ្យាតិ កតមេ សភាចឆយ្យា។

សាធារណាតិ អចិសិដ្ឋា, សយាគាតិ អត្ថោ។ ទ្វេ ឆយ្យាតិ ទុចេ បកតិយោ។ បកតិអត្ថោ ហិ អយំ ឆយ្យ-សទ្ទោ “ឌាតិឆយ្យានំ សត្តាន”ន្តិអាទីសុ

(បដិ។ ម។ ១។៦៦) ចិយ។ ភាយសាធារណាតិ ភាវេយន សាធារណា, ក្យុសលិក្យុសលីតិ សយាគភាយាតិ អត្ថោ។ ចត្តុសាធារណាតិ ចត្តុតា

តិស្សយេន សាធារណា, ឲកសត្តិបតិតតាយ សយាគចត្តុកាតិ អត្ថោ។ ចិសេសតោ សំកិលេសបក្ខេ បហាតព្ពដ្ឋា ភាយសាធារណា,

សហេឌាព្ដា ចត្តុសាធារណា។ អញ្ញាយ្បិ ឲចំ ឌាតិយត្តិ កិច្ចបច្ចយបដិបក្ខាទីហិ សយានំ សក្កាត្យាតិ។ មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតានត្តិ ត្ថាទំ

បុថុជ្ជនានំ ៥បលក្ខណំ។ តស្មា សស្សតចាទា ៥ឆ្ឆេទចាទាតិ អាទិកោ សទ្ធោ បុថុជ្ជនគេឌោ អាហរិត្វា ចត្តព្ពោ។ ទសនប្បហាតព្ពា

កិលេសា សាធារណា មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតានំ ឲច ច សមុគ្គតោ សម្មត្តនិយតានំ អសមុគ្គតោ ច។ ត្ថយិនា តយេន សេសបទេសុបិ

អត្ថោ ចេទិតព្ពោ។

អរិយសាចកោតិ សេក្ខំ សន្ធាយ ចទតិ។ សព្ពា សា អដ្ឋិតរាគេហិ សាធារណាតិ លោកិយសយាបត្តិ រូបិចចរា អរូបិចចរា ឌិព្ពចិហារោ

ព្រហ្មចិហារោ បឆយញ្ញានសយាបត្តីតិ ឲចយាទីហិ បរិយាយេហិ សាធារណា។ ក្យុសលសយាបត្តិ បន ត្ថយិនា បរិយាយេន សិយា

អសាធារណា , ត្ថយំ បន ឌេវានំ បស្សន្តា ពេចំ “យំ កិញ្ចិ...បេ... សព្ពា សា អដ្ឋិតរាគេហិ សាធារណា”តិ បទត្តំ។ កថំ តេ ឆ្វនិសោ

កហិតា, អច ឆ្វនិសោ កហេតព្ពា, កថំ សាធារណាតិ? អតុយោកំ យតសិកត្វា តំ ចិសោធេន្តោ អាហ – “សាធារណា ហិ ឆយ្យា ឲចំ

អញ្ញាយញ្ញា”ន្តិអាទិ។ តស្សត្ថោ – យថា មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតានញ្ច សាធារណាតិ ចុត្តា, ឲចំ សាធារណា ឆយ្យា ន សព្ពសត្តានំ

សាធារណតាយ សាធារណា, កស្មា? យស្មា អញ្ញាយញ្ញា បទំ បទំ សកំ សកំ ចិសយំ ភាតិចត្តត្តិ។ បដិនិយតចិល្បេតាយ បចត្តិដ្ឋានំ, ត្ថាតរថា

តថា ចេហារោ ឲច ន សិយាតិ អធិប្បាយោ។ យស្មា ច ឲតេ ឲច ឆយ្យា ឲចំ និយតា ចិសយា, តស្មា “យោបិ ត្ថយេហិ ឆយ្យេហិ

សយន្នាកតោ ន សោ តំ ឆយ្យំ ៥បាតិចត្តតី”តិ អាហ។ ន ហិ មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតានញ្ច ទស្សនេន បហាតព្ពា កិលេសា ន សន្តិ, អញ្ញាសំ

ចា សន្តីតិ ឲចំ សេសេសុបិ ចត្តព្ពំ។

អសាធារណោ ភាយ ឆយ្យា តស្ស តស្ស បុគ្គលស្ស បច្ចត្តនិយតោ អរិយេសុ សេក្ខាសេក្ខឆយ្យចសេន អនរិយេសុ សព្ពាកព្ពបហាតព្ពចសេន

កចេសិតព្ពោ, ត្ថាតរស្ស តថា តិដ្ឋិសិតព្ពកាចាកាចតោ។ សោ ច តោ សាធារណាចិសុរតាយ តំ តំ ៥បិឌាយ

តថាវុត្តទេសនានុសារេនាតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “កតមេ ធម្មា អសាធារណា យាវ ទេសនំ ឧបាទាយ គវេសិតព្វា សេក្ខាសេក្ខា ភព្វាភព្វា”តិ ឋបិតា។ អដ្ឋង្គិកស្សាតិ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នស្ស។ ធម្មតាតិ ធម្មសភាវោ បឋមស្ស មគ្គដ្ឋតា ទុតិយស្ស ផលដ្ឋតា។ បឋមស្ស ច បហីយមានកិលេសតា។ ទុតិយស្ស បហីនកិលេសតា។ បុន អដ្ឋមកស្សាតិ អនាគាមិមគ្គដ្ឋស្ស។ នាមន្តិ សេក្ខាតិ នាមំ។ ធម្មតាតិ តំតំមគ្គដ្ឋតា ហេដ្ឋិមផលដ្ឋតា ច។ បដិបន្នកានន្តិ មគ្គសមង្គីនំ។ នាមន្តិ បដិបន្នកាតិ នាមំ។ ឯវំ “អដ្ឋមកស្សា”តិអាទិនា អរិយបុគ្គលេសុ អសាធារណធម្មំ ទស្សេត្វា ឥតរេសុ នយទស្សនត្ថំ “ឯវំ វិសេសានុបស្សិនា”តិអាទិ វុត្តំ។ លោកិយធម្មេសុ ឯវ ហិ ហីនាទិការេន។ តត្ថ វិសេសានុបស្សិនាតិ អសាធារណធម្មានុបស្សិនា។ មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតា ធម្មា សាធារណា មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា អសាធារណា។ មិច្ឆត្តនិយតេហិបិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ អនិយតា ធម្មា សាធារណា។ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ អសាធារណាតិ ឋបិតា តេនេវ វិសេសានុបស្សិនា វេទិតព្វា។

ឯវំ នានានយេហិ ធម្មវិភត្តិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ភូមិវិភត្តិំ បទដ្ឋានវិភត្តិញ្ច វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “ទស្សនភូមី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ទស្សនភូមីតិ បឋមមគ្គោ។ យស្មា បន បឋមមគ្គេន អរិយសាវកោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តោ នាម ហោតិ, តតោ បរំ ឱក្កន្តោ, តស្មា “ទស្សនភូមិ និយាមាវក្កន្តិយា បទដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ កិញ្ចាបិ ហេដ្ឋិមោ ហេដ្ឋិមោ មគ្គោ ឧបរិមុបរិមគ្គាធិគមស្ស ការណំ ហោតិ, សក្កាយទិដ្ឋិអាទីនិ អប្បហាយ កាមរាគព្យាបាទាទិប្បហានស្ស អសក្កុណេយ្យត្តា។ តថាបិ អរិយមគ្គោ អត្តនោ ផលស្ស វិសេសការណំ អាសន្នការណញ្ចាតិ ទស្សេតុំ “ភាវនាភូមិ ឧត្តរិកានំ ផលានំ បត្តិយា បទដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា នានាសត្តស្ស តថាវិធបច្ចយសមាយោគេ ច ហោតីតិ សា វិបស្សនាយ បទដ្ឋានន្តិ វុត្តា។ ឥតរា បន តិស្សោបិ បដិបទា សមថំ អាវហន្តិ ឯវ។ តាសុ សព្វមុទ្ធតាយ ទស្សិតាយ សេសាបិ ទស្សិតា ឯវាតិ អាហ – “ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា សមថស្ស បទដ្ឋាន”ន្តិ។

ទានមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថូតិ ទានមេវ ទានមយំ, បុញ្ញផលនិព្វត្តកដ្ឋេន បុញ្ញំ, តទេវ កត្តព្វតោ កិរិយា, បយោគសម្បត្តិយាទីនំ អធិដ្ឋានភាវតោ វត្ថុ ចាតិ ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុ។ បរតោឃោសស្សាតិ ធម្មស្សវនស្ស។ សាធារណន្តិ ន ឥទំ វិយ អង្គស្ស, ទស្សនភូមិអាទយោ វិយ ច និយាមាវក្កន្តិអាទីនំ អាវេណិកំ, អថ ខោ សាធារណំ, តទញ្ញការណេហិបិ បរតោឃោសស្ស បវត្តនតោតិ អធិប្បាយោ។ តត្ថ កេចិ ទានមយស្ស ទានានុមោទនំ អាទិម្ហិ ទានំ បរតោឃោសស្ស ការណន្តិ វទន្តិ។ ទាយកោ បន ទក្ខិណាវិសុទ្ធិំ អាកង្ខន្តោ ទានសីលាទិគុណវិសេសានំ សវនេ យុត្តប្បយុត្តោ ហោតីតិ ទានំ ធម្មស្សវនស្ស ការណំ វុត្តំ។

សីលសម្បន្នោ វិប្បដិសារាភាវេន សមាហិតោ ធម្មចិន្តាសមត្ថោ ហោតីតិ សីលំ ចិន្តាមយញាណស្ស ការណន្តិ អាហ “សីលមយ”ន្តិអាទិ។ ភាវនាមយន្តិ សមថសង្ខាតំ ភាវនាមយំ។ ភាវនាមយាតិ ឧបរិវិសេសសង្ខាតាយ វិបស្សនាសង្ខាតាយ ច ភាវនាមយា។ បុរិមំ បុរិមនិប្បន្នស្ស បច្ឆិមស្ស បទដ្ឋានំ។ ឥទានិ យស្មា ទានំ សីលំ លោកិយការកា ច ន កេវលំ យថាវុត្តបរតោឃោសាទីនំយេវ, អថ ខោ យថាក្កមំ បរិយត្តិពាហុសច្ចបទដ្ឋានានុយោគមគ្គាទីនម្បិ បច្ចយា ហោន្តិ, តស្មា តមត្ថំ ទស្សេតុំ បុន “ទានមយ”ន្តិអាទិនា ទេសនំ វឌ្ឍេតិ។ តថា បតិរូបទេសវាសាទយោ កាយវិវេកចិត្តវិវេកាទីនំ ការណំ ហោតីតិ ឥមំ នយំ ទស្សេតុំ “បតិរូបទេសវាសោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ កុសលវីមំសាយាតិ បដិសង្ខានុបស្សនាយ។ អកុសលបរិច្ចាគោតិ ឋបិតា បហានបរិញ្ញា វុត្តាតិ។

សមាធិន្ទ្រិយស្សាតិ មគ្គសមាធិន្ទ្រិយស្ស។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

វិភត្តិហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បរិវត្តនហារវិភង្គវណ្ណនា

១៨. តត្ថ កតមោ បរិវត្តនោ ហារោតិ បរិវត្តនហារវិភង្គោ។ តត្ថ យស្មា សំវណ្ណិយមានេ សុត្តេ យថានិទ្ទិដ្ឋានំ កុសលាកុសលធម្មានំ បដិបក្ខតោ អកុសលកុសលធម្មេ បហាតព្ពភាវាទិវសេន និទ្ធារណំ បដិបក្ខតោ បរិវត្តនំ, តស្មា "សម្មាទិដ្ឋិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ភវតី"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ សម្មា បសត្ថា, សុន្ទរា ទិដ្ឋិ ឯតស្សាតិ សម្មាទិដ្ឋិ, តស្ស។ សា បនស្ស សម្មាទិដ្ឋិតា បុព្ពភាគសម្មាទិដ្ឋិយា វា លោកុត្តរសម្មាទិដ្ឋិយា វា វេទិតព្ពា។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ភវតីតិ បុរិមនយេ វិបស្សនាសម្មាទិដ្ឋិយា បហីនា ហោតិ, វិក្ខម្ភិតាតិ អត្ថោ។ បច្ឆិមនយេ បឋមមគ្គសម្មាទិដ្ឋិយា បហីនា សមុច្ឆិន្នាតិ អត្ថោ។

យេ ច ធម្មា មិច្ឆាទិដ្ឋិបច្ចយាតិ មិច្ឆាភិនិវេសហេតុ យេ អរិយានំ អទស្សនកាមតាទយោ លោភាទយោ បាណាតិបាតាទយោ ច អនេកេ លាមកដ្ឋេន បាបកា អកោសល្លសម្ភូតដ្ឋេន អកុសលា ធម្មា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ។ ឥមស្ស អារទ្ធវិបស្សកស្ស អរិយស្ស ច។ ធម្មាតិ សមថវិបស្សនាធម្មា, សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មា វា អនុប្បន្នា វា សម្ភវន្តិ ឧប្បន្នា, ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។ សម្មាសង្កប្បស្សាតិអាទីនម្បិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អយំ បន វិសេសោ – សម្មាវិមុត្តិអាទីនំ មិច្ឆាវិមុត្តិ អវិមុត្តាវ សមានា "វិមុត្តា មយ"ន្តិ ឯវំសញ្ញិតា អវិមុត្តិយំ វា វិមុត្តិសញ្ញិតា។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – មិច្ឆា បាបិកា វិមុត្តិ វិមោក្ខោ ឯតស្សាតិ មិច្ឆាវិមុត្តិ។ អដ្ឋង្គា ច មិច្ឆាវិមុត្តិ យថាវុត្តនាការេន មិច្ឆាភិនិវេសវសេន ច បវត្តា អដ្ឋង្គមលលក្ខណា។ សម្មាវិមុត្តិ បន ផលធម្មា, មិច្ឆាទិដ្ឋិកេ សមាសេវតោ មិច្ឆាវិមោក្ខោ វា មិច្ឆាវិមុត្តិ។ មិច្ឆាវិមុត្តិញាណទស្សនំ បន មិច្ឆាវិមោក្ខេ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ច សារន្តិ គហណវសេន បវត្តោ អកុសលចិត្តុប្បាទោ អត្តមនោ បាបំ កត្វា "សុកតំ មយា"តិ បច្ចវេក្ខណតោ ឧប្បន្នមោហោ ច។ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនស្សាតិ ឯត្ថ សេក្ខានំ បច្ចវេក្ខណញាណំ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនន្តិ អធិប្បេតំ។ តញ្ហិ ឧត្តរិភាវនាបារិបូរិយា សំវត្តតិ។

១៩. ឯវំ សម្មាទិដ្ឋិអាទិមុខេន មិច្ឆាទិដ្ឋិអាទិំ ទស្សេត្វា បុន បាណាតិបាតអទិន្នាទានកាមេសុមិច្ឆាចារាទីនំ វេរមណិយាទីហិ បាណាតិបាតាទីនំ បរិវត្តនំ ទស្សេតុំ "យស្សា"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កាលវាទិស្សាតិ លក្ខណវចនំ។ កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តវតិំ អត្ថសញ្ហិតន្តិ សោ សម្ផប្បលាបស្ស បហានាយ បដិបន្នោ ហោតីតិ វុត្តំ។

បុន "យេ ច ខោ កេចី"តិអាទិនា សម្មាទិដ្ឋិអាទិមុខេនេវ មិច្ឆាទិដ្ឋិអាទីហិ ឯវ បរិវត្តនំ បការន្តរេន ទស្សេតិ។ តត្ថ សន្ទិដ្ឋិកាតិ បច្ចក្ខា។ សហធម្មិកាតិ សការណា។ គារយ្ហាតិ គរហិតព្ពយុត្តា។ វាទានុវាទាតិ វាទា ចេវ អនុវាទា ច។ "វាទានុបាតា"តិបិ បាឋោ, វាទានុបវត្តិយោតិ អត្ថោ។ បុជ្ជាតិ បូជនីយា។ បាសំសាតិ បសំសិតព្ពា។

បុត “រេយ ច រខា កេចិ”តិអាទិតា យថ្លីប្បាយ បដិបត្តិយា អត្តច្ឆយបរិចត្តត់ ឧស្សេតិ៑ តត្ថ ក្រឡិតព្ពាតិអាទីតិ ចត្តារិ បចាតិ ចត្ថុកាយចរសេត រយាទេតព្វាតិ៑ ភាចយិតព្ពា ពាហុលីកាតព្ពាតិ បឧច្ចំ កិលេសកាយចរសេត៑ រតាសំ អឆរយ្យាតិ ភារចតរព្វា តាយ ឆរយ្យា ឋិយា, កាយា ច រតាសំ ភារចតព្វា ព្ភន្និតា, ការយហិ ច រចទយណី កាយាត់ បដិបរព្ពា, ព្ភតិ ឋា រតាសំ អឆរយ្យា អាបដ្ឋីតិ អធិប្បាយយា៑

តិឃ្យាតិកោ ឆរយ្យាតិ ឋហ ចិបឃ្សតាយ អទិយយក្កោ៑ ទុរព្វាតិ បាបំ តិដ្ឋរាសប្បាយាតិ បចត្តិតំ ឋទីទតាបតំ ចធតិ៑ ឋុរលាតិ អតចដ្ឋបច្ចយបរិកោកឋុល៑ ឲរតាឋុបិ ចារទ្សុ ទុត្តតរយតេច អឆយ្យកាចាបត្តិ ចត្តព្ពា៑ ព្ពដាតិ អឋុកឋព្ពាដិយុលេត ឋុកឋព្ពាដិបរិចត្តត់ ឧស្សេតុំ “យថា ចា បតា”តិអាទិ ទុត្តំ៑ អារឆ្វចិបឃ្សកស្ស កិលេសាឋុចិបឈ្លូលាចរសេត រតក្ខយកឋព្វារា អឋុកតោ ហ្វបដ្ឋហត្ថីតិ ពត្វា ទុត្តំ “ឋព្ពឋព្វាររទ្សុ អឋុកាត្ថបឃ្សិរតា ចិហររតា”តិ៑ “ឋំ ឋំ ចា បតា”តិអាទិតា បដិបព្វស្ស លព្វណំ ចិភារចតិ៑ តត្ថ អព្ភាបរត្តាតិ អធិអាបរត្តា, អកិប្បករតា បរិព្ភាររតាតិ អរត្ថា៑

បរិចត្តតហារចិភក្កចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

១០៑ រចចចតហារចិភក្កចណ្ណតា

៦៧៑ តត្ថកតរយា រចចចរតា ហាររាតិ រចចចតហារចិភរព្វា៑ តត្ថ យថា រចចចតតិដ្ឋរសា រហាតិ, តំ ឧស្សេតុំ “ឲកំ ភកចា ឆយ្ញំ អព្ភាយព្ពោហិ រចចចរតហិ តិដ្ឋិឋតី”តិ ទុត្តំ៑ រចចចរតហីតិ បរិយាយឋធ្វហីតិ អរត្ថា៑ បធរត្ថា បុព្ភា ទុរត្ថា ឲច៑ ពឋ្យា បត ភកចា ឲកំ ឆយ្ញំ អរតកបរិយាររយហិ តិដ្ឋិឋតីតិ? ទុច្ចរត – រធឋតាការល អាយតិព្វា ពឃ្សធិ ពចព្វិ តធត្ថបដិរចាឆិតា ឋិយាតិ បរិយាយចចត់, តឃ្វិ លរលា ចិក្ខិត្តចិត្តាត់ អព្ភាចិហិតាត់ អរព្វាត បរិយាររយត តធត្ថចររចាឆតត្ថំ បរិយាយចចត់៑ រតាតេច បរធត បុត ចចរត តធរព្វាឋំ តត្ថ អធិកតតា ឋិយាតិ យត្តត្ថាដ្ឋិត់ បុតប្បុត់ តធត្ថឋល្លុករលា អឋរយ្យាឋតត្ថំ បរិយាយចចត់៑ អរតករាបិ អត្ថា ឋយាតព្យព្ភតា រហាត្ថីតិ យា អត្តត្តរបរិកប្បតា ឋិយា, តឃ្វា បរិចដ្ឋតត្ថឃ្យិ បរិយាយចចត់ អតព្ភាឃ្ស ចចរត អរតកាហិ តាហិ តាហិ ឋព្ភាហិ រតាសំ រតាសំ អត្ថាត់ ញាបតត្ថឃ្យិ បរិយាយចចត់ រឋយ្យថាបិ តិឈល្ហុឋរត្ថា៑ ឆយ្យកទិកាត់ តត្តិអត្ថុបតិពាត្ថុបរាចរចាឆតាត់ ឋុលឋិច្ឆិយាបិ បរិយាយចចត់៑ អត្តរតា ឆយ្យតិទុត្តិបដិឋយ្យិកាប្បត្តិយា ចិភាចតត្ថំ, រចចតឃ្យាត់ តត្ថ ពីដាចាបតត្ថំ ចា បរិយាយចចត់ ភកចា តិដ្ឋិឋតិ៑

កិំ ពាហុតា យឃ្សា ឆយ្យធាតុយា ឋុប្បដិចិដ្ឋត្តា ឋយ្យាឋព្ពុត្តា យថា ឋព្ពាឃ្ញិ អរត្ថ អប្បដិហតញាណាចារា, តថា ឋព្ពាឃ្ញិ ឋដ្ឋរចាហាររតិ ឲកាឃ្យិ អត្ថំ អរតករកហិ បរិយាររយហិ រចាឆរតិ, ត តត្ថ ឧត្តាឃិតត្ថំ ចិត្តាឃិតត្ថំ អត្ថុឃ្ស៑ តាបិ ឆយ្យរធឋតាហាតិ, អារចលិកោចាយំ ព្យត្តឆរយ្យាតិ បរិយាយរធឋតំ ឧស្សរត្ថា “អាឋា”តិអាទិយាហ៑ តត្ថ អត្ថំ ឧស្សរត្ថា “អាឋា តាយ ទុច្ចតិ យា ភចិឃ្សស្ស

ອຕ຺ຖສ຺ສາ”ຕິອາທີສຸ. ຕຕ຺ຖ ກຈິສ຺ສຸສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສາຕິ ອຄາຄຕສ຺ສ ອຸທ຺ທິຕລ຺ລສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ. “ອຈສ຺ສຸ ອາກາຍິສ຺ສຕີ”ຕິອາທີນາ ຕສ຺ສາ ປຈຕ຺ຕິຍາກາເຣ ທເສ຺ສຕິ. ອຄາຄຕຕ຺ຖຈິນຍາ ຕຕ຺ຖາ ອາກາ. ອຄາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຕ຺ຖຈິນຍາ ຕຕ຺ຖາ ປິຫາຕິ ອຍເຍຕານິ ຈິເນເນາ.

ອຕ຺ຖນິປ຺ປຕ຺ຕິປຕິປິລຄາຕິ ຍາຍ ອຸທ຺ທິຕສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ນິປ຺ປຕ຺ຕິ ປຕິປິເລຕິ ອາກາເຍຕິ, ຍາຍ ຈາ ນິປ຺ປນ຺ນ ອຕ຺ຖໍ ປຕິປິເລຕິ ຣກ຺ຂຕີ. ອຍໍ ອກິຄຄ຺ຄາ ຄາຍ, ຍຈາລທ຺ທສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ເກລິຍຄາ ຄາຍາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຕໍ ອຕ຺ຖນິປ຺ປຕ຺ຕິ ນຕ຺ຖນຄ຺ຄຣຈເນຄ ຈິກຂິຕ຺ວາ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ “ປິຍໍ ຈາ ຍາຕີ”ຕ຺ຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ຜຍຸຄ຺ຄິ ຣູປິທິອາຣຍຸໝຜຍຸ, ອຕິອຸທ຺ທາຣຍຸໝໍ ອກິຄຄ຺ຄຕິ, ອກິທ຺ທາຣຍຸເໝຫິປິ ຕໍ ທເສ຺ສຕໍ “ອປ຺ປຕິກ຺ກູເລຕາ ຈາ ອກິຄຄ຺ຄຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ປຕິກ຺ກູເລປິ ຫິ ຈິປລ຺ລາສເນເຄ ນຕ຺ຕໍ, ນຄ຺ຄາເຣ ຈາ ອປ຺ປຕິກ຺ກູເລຕາ ອກິຄຄ຺ຄຕີ.

ຍາສຸ ອເຄກຜາຕຸສຸ ປຈຕ຺ຕິຍາ ຕຕ຺ຖາ “ອເຄກຜາຕຸສຸ ນຣາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕາ, ຕາ ຜາຕຸເຍາ ຈິກາເຣເຄ ທເສ຺ສຕໍ “ຈກ຺ຂຸຜາຕຸ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກິຄ຺ຄາປິ ຜາຕຸຈິກງ຺ຄານິສຸ (ຈິກ. ໑໔໑ ອາທເຍາ) ກາຍຜາຕຸອາທເຍາ ອຄ຺ຄາປິ ອເຄກຜາຕຸເຍາ ອາຄຕາ, ຕາສຍ຺ປິ ໑ເຕ຺ຖຈ ນຍຈເຣາຜາຕິ ທເສ຺ສຄຕໍ ອທ຺ທາເຣເນຈຕ຺ຖ ທສ຺ສິຕາ. ເກຈິ ຣູປິທິຍຸຕ຺ຕາຕິອາທິ ຕາສຸ ຜາຕຸສຸ ຕຕ຺ຖາຍ ປຈຕ຺ຕິທເສ຺ສຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຍຸຕ຺ຖາ ປຍ຺ຖາ ອຄ຺ຄຕ຺ຖິກາ ຜາຕຸເຍາ ນຕ຺ຕ ຈ ຈິຄ຺ຄາໝຜາຕຸເຍາ ຜຍຸຜາຕຸ ຈ ຜຍຸາຣຍຸເໝາຄຈ ນກ຺ກິຫິຕາ, ຕຍຸາ ອທ຺ທາເຣນ ຜາຕຸເຍາ ຮ຺ທິນິຕ຺ວາ ໔໑໑ຈ ຕຕ຺ຖາຍ ປຈຕ຺ຕິທ຺ທາຄາຕິ ຈິກຕ຺ຕານີຕິ ທທ຺ທຕ຺ຖໍ. ຕຕ຺ຖາປກ຺ກາ ເຄກ຺ກູຍຸສ຺ສິຕາປິ ເຄາຍຄສ຺ສປຈິຈາຣາ ຕສ຺ສ ອຄຸຕ຺ຕເຣສຸ ຈິເຍາເຣກ຺ກສຸ ປິຫໍ ຮປທ຺ທາປຍເຕາ ຮປ຺ປຊ຺ຊຕິ “ປິຫປຈ຺ຈຍາ ເຄາຍຄສ຺ສາ”ຕ຺ຕິ ຈຈຄເຕາ, ເກາ ປຄ ຈາເຈາ ເກຫສ຺ສິເຕສຸ ເຄາຍຄສ຺ສປຈິຈາເຣສຸຕິ ອຸຍາຕິ ຈຕຸຈິຜສຕິ ປຈາຕິ “ຕຕ຺ຖາປເກ຺ກາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເກຫສ຺ສິຕາ ປຄ ຮເປກ຺ກາ ອຄ຺ຄາຕຸເປກ຺ກາຕາຍ ຍຈາກິນິເຈສສ຺ສ ປຈ຺ຈເຍາ ເຫາຕີຕິ “ຍາ ໔ ຮເປກ຺ກາ ເກຫສ຺ສິຕາ, ອຍໍ ຂິທ຺ທິປເກ຺ກາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ.

໑໓໐. ອຸຄາຄິ ເຕນິ ຮປຈິຈາຣາຄິ ຕຕ຺ຖາປຣິຍາຍໍ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ “ນາເຍຈ ປຕ຺ຕຄາກາເຣຄ ຜຍຸຄຄ຺ຄີ”ຕິອາທິມາຫ. ປຸຄ ຈິຕ຺ຕໍ ປຄ຺ຄາ ກກຈາ ຜເຍຸາ ນຄ຺ຄຸາ ນີລໍ ຈາເຣກາຕິ ອຸເຍນໍ ປຣິຍາຍຈຈຄຄິທ຺ທາເຣເນຄ ເຈຈຈຄຫາເຣ ຈິກຂິຕ຺ວາ ທເສ຺ສຕໍ “ຈິຕ຺ຕໍ ຍເຄາ ຈິຄ຺ຄາໝ”ນ຺ຕິອາທິ ອາເຣທ຺ທໍ. ຕຕ຺ຖ “ອຄ຺ຄາຍປິ ໑ຈໍ ຊາຕິຍ”ນ຺ຕິ ອຸປິຄາ ປຄ຺ຄາ ປຂາຄຄາ ຈິຈເຍາ ປຈິເຍາ ຜຍຸຈິເຍາ ນລ຺ລກ຺ຂຫາ ຮປລກ຺ຂຫາ ປຈ຺ຈຸປລກ຺ຂຫາ ປທ຺ທັຖານໍ ເກາສລ຺ລໍ ເຄປຸຄ຺ຄໍ ເຈກຍ຺ຍາ ຈິຄ຺ຄາ ຮປປຣິຄ຺ຄາ ກຸຣີ ເຍຜາ ປຣິຫາຍິກາ ຈິປສ຺ສຸຄາ ນຍຸຊຄ຺ຄໍ ປເຕາເຣຜາ ປຄ຺ຄາ ປຄ຺ຄິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ປຄ຺ຄາພລໍ ປຄ຺ຄານຕ຺ຖໍ ປຄ຺ຄາປາສາເຜາ ປຄ຺ຄາອາເລາເກາ ປຄ຺ຄາໂອກາເສາ ປຄ຺ຄາປເຊາເຕາ ປຄ຺ຄາເຣຕໍ ອເຍາເຫາຕິ (ຍຫາກິ. ໑໓໘) ໑ຈຍາທີນຍ຺ປິ ປຄ຺ຄາຍ ປຣິຍາຍນທ຺ທາຄໍ ນກ຺ກເຫາ ທຊ຺ຊເຕ຺ຖາ.

ປຈ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍາຄິເລາກຸຕ຺ຕຣາຄີຕິ ໙ເຍ ຍາກາໝຕ຺ຕິອາທີຄິ ປຈ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍາຄິ ເລາກຸຕ຺ຕຣາຄິ, ເລາກຸຕ຺ຕຣປຄ຺ຄາຍ ເຈຈຈຄາຄີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ນຄ຺ຄາ ປຄ຺ຄາຕິ ອຸຕເຣຫິ ເຈຈຈເຄຫິ ວຸຕ຺ຕາ ນຄ຺ຄາ ປຄ຺ຄາ ເລາກິຍເລາກຸຕ຺ຕຣຍິສ຺ສິກາຕິ ອເຕ຺ຖາ. “ອປິ ຈາ”ຕິອາທີນາ ອຸປິຄາປິ ປຣິຍາເຍຄ ເຈຈຈຄໍ ຈຕຸຕ຺ຖຄຄ຺ຄິ ທເສ຺ສຕິ. ອາທິປເຕຍ຺ຍເຕ຺ຖຄາຕິ ອທິເຍາກ຺ກລກ຺ກເຫາ ອາທິປເຕຍ຺ຍເຕ຺ຖຄ. ຍຈາ ຈ ຈຸທ຺ທານຸສ຺ສຕິຍໍວຸຕ຺ຕຄ຺ຄິ ຍຈາ ຈຸທ຺ທານຸສ຺ສຕິຄິເທ຺ທເສ (ຈິສຸທ຺ທິ. ໑.໑໑໑) “ອຸຕິປິ ເສາ ກກຈາ”ຕິອາທີນາ ປາທຸຊຍາ ເສາ ກກຈາ ອຸຕິປິ ອຣຫໍ...ເປ... ອຸຕິປິ ກກຈາຕິ ອເຄເກຫິ ເຈຈຈເຄຫິ ກກຈາ ອຄຸສ຺ສຣິຕເຕ຺ຖາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອຸປິຄາຈ ຄເຍເຄ ພລນິປ຺ປຕ຺ຕິກເຕາ ເຈນາຣຊ຺ຊຸປ຺ປເຕ຺ຖາ ຍາຈ ຜເຍຸາກາສປເຊາຕາຄເຣາຕິ, ໑ເຕຫິ

បរិយាយេហិ ពុទ្ធស្ស កថេន្តោ ចេបិ ពុទ្ធានុភាវំ ចតុត្តិំស អាហរិត្វា សម្ពុទ្ធោ ចេបិតព្ពោ ឯតានិបិ កតិបយានិ ឯវ កថេន្តោ ចេបិតានិ អចិន្តេយ្យា ហិ ពុទ្ធគុណា គុណេកទេសមត្តកានិ ច កថេន្តោ កាយានិ ចុត្តនេញ្ញំ ឆដ្ឋេសនាបតិតា –

“អចិន្តេយ្យានិ កាយានិ, សព្ពេសាន បរេហិសិតា;

គុណេន កាយមុដ្ឋេយ្យំ, អបិ កាយ សហស្សតោ”តិ (ខុទ្ទ. អដ្ឋ. ៤៣);

ឆដ្ឋាទីសុ “អសង្ខត”ន្តិអាទីសុ ន កេនចិ បច្ចយេន សង្ខតន្តិ អសង្ខតំ. នត្ថិ ឯតស្ស អន្តោ ជិនាសោតិ អនន្តំ. អាសវានំ អនារម្មណតោ អនាសវំ. អវិបរីតសភាវត្តា សច្ចំ. សំសារស្ស បរតីរភាវតោ បារំ. និបុណញាណគោចរត្តា សុខុមសភាវត្តា ច និបុណំ. អនុបចិតញាណសម្ភារេហិ ទដ្ឋុំ ន សក្កាតិ សុទុទ្ទសំ. ជរាយ អនភិហតត្តា អជជ្ជរំ. ថិរភាវេន ធុវំ. ជរាមរណេហិ អបលុជ្ជនតោ អបលោកិតំ. មំសចក្ខុនា ទិព្វចក្ខុនា ច អបស្សិតព្ពត្តា អនិទស្សនំ. រាគាទិបបញ្ចាភាវេន និប្បបញ្ចំ. កិលេសាភិសង្ខារានំ ឧបសមហេតុតាយ សន្តំ.

អមតហេតុតាយ គន្ធាភាវតោ ច អមតំ. ឧត្តមដ្ឋេន អតប្បកដ្ឋេន ច បណីតំ. អសិវានំ កាមុកិលេសុបទ្ទវានំ អភាវេន សិវំ. ចតូហិ យោគេហិ អនុបទ្ទវភាវេន ខេមំ. តណ្ហា ខីយតិ ឯត្ថាតិ តណ្ហក្ខយោ. កតបុញ្ញេហិបិ ភគវតោ បស្សិតព្ពត្តា អច្ឆរិយំ. អភូតបុព្ពត្តា អព្ភុតំ. អនន្តរាយត្តា អនីតិកំ. អនន្តរាយភាវហេតុតោ អនីតិកធម្មំ. (សំ. និ. អដ្ឋ. ៣.៤.៣៦៦-៣០៨).

អនិព្ពត្តិសភាវត្តា អជាតំ. តថា ឯវ អភូតំ. ឧក្កំសេនាបិ ឧបទ្ទវេហិ តត្ថ ទុក្ខំ ហោតិ. កេនចិ អនុបទ្ទុតត្តា អនុបទ្ទវំ. ន កេនចិ បច្ចយេន កតន្តិ អកតំ. នត្ថិ ឯត្ថ សោកោតិ អសោកំ. សោកហេតុវិគមេន វិសោកំ. កេនចិ អនុបសជ្ជិតព្ពត្តា អនុបសគ្គំ. អនុបសគ្គហេតុតោ អនុបសគ្គធម្មំ.

គម្ភីរញាណគោចរតោ គម្ភីរំ. សម្មាបដិបត្តិំ វិនា បស្សិតុំ បត្តុំ អសក្កុណេយ្យត្តា ទុប្បស្សំ. សព្ពលោកំ ឧត្តរិត្វា ឋិតត្តា ឧត្តរំ. នត្ថិ ឯតស្ស ឧត្តរន្តិ អនុត្តរំ. សមស្ស សទិសស្ស អភាវេន អសមំ. បដិភាគាភាវេន អប្បដិសមំ. ឧត្តមដ្ឋេន ជេដ្ឋំ, បរិសុទ្ធតាយ ច សេដ្ឋំ. សំសារទុក្ខដ្ដិតេហិ លេណត្ថេន លេណំ. តថា រក្ខណតោ តាណំ. សរណភាវេន អរណំ. អង្គណាភាវេន អនង្គណំ. និទ្ទោសតាយ អកាចំ. រាគាទិមលាបគមេន វិមលំ. ចតូហិ ឱឃេហិ អនជ្ឈោត្ថរណីយតោ ទីបំ. សំសារទុក្ខប្បហានតាយ សុខំ. បមាណករធម្មាភាវតោ អប្បមាណំ, គណេតុំ ឯតស្ស ន សក្កាតិ ច អប្បមាណំ. សំសារសមុទ្ទេ អនោសីទនដ្ឋានតាយ បតិដ្ឋា. រាគាទិកិញ្ចនាភាវេន បរិគ្គហាភាវេន ច អកិញ្ចនន្តិ ឯវមេត្ថ ឥដ្ឋព្ពោ.

សព្ពាទីសុ សត្តានំ សារោតិ សីលសារាទិសារគុណយោគតោ សត្តេសុ សារភូតោ. សត្តានំ យទណ្ឌាតិ ភោគេសុ សប្បិយណ្ឌា ចិយ

សត្តេសុ ពណ្ណក្ខេតោ សារក្ខេចសេនេច សត្តេសុ ឧណ្ណិតព្ពតោ សត្តានំ ឧណ្ណនេរា និច្ចលក្ខណាយ សត្តានំ ឲ្យសិកា· ក្ខណេសាភាវុទកិភាវេន សត្តានំ បវុត្តំ វុទកិ ក្ខុវុបត្តិ អនេត្វា·

ក្ខណេសុ ឧត្តមត្ថំ បញ្ញា តស្សា ឧបសោភាវេហុតាយ វិលំ ឧត្តមវេណ្ណាបសោភត្ថំ វុត្តំ· វិលេសុ បរិបុណ្ណការីនោ អនិដ្ឋន្តា នាម ក្ខណា នត្ថីតិ “និឆានច្ចា វិលំ សព្ពនោភក្ខុសមតិក្កមនដ្ឋេនា”តិ វុត្តំ· អយច្ចា អនេត្វា អាកាឌ្ឈេយ្យសុត្តេន (ម· និ· ១·៦៥ អាទយោ) ឌីបេតព្វោ· អបរេបិ វុត្តំ – “ខន្តី, ភិក្ខវេ, វិលចនេតា នេតោបលិឆិ វិសុទ្ធត្តា”តិ (ឌី· និ· ២·២១៥; ម· និ· ៣·២៥២; អ· និ· ៥·២៥៥)· វិបត្តិ ឆនុវិបរោ· ឆញ្ញត្តិ ឆតាយិតព្ពំ· ឆមុទេវោលោកនតាយាតិ សមឆវិបស្សនាទិឆម្មស្ស ទេវោលោកនការេន· ទេវោលោកនដ្ឋេនាតិ សត្តក្ខមកាទិបរិសាទេ វិយ វិលេ ឆត្វា អភិញ្ញាចក្ខុនា លោកស្ស ទេវោលោកនំ សក្កាតិ វុត្តំ· សព្ពក្ខមាក្ខុបរិចត្តិ ច វិលំ ចតុក្ខមកក្ខុសលស្សាបិ តឆក្ខុចត្តនតោ· សេសំ ឧត្តានមេវាតិ·

ទេវនានហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

១១· បញ្ញត្តិហារវិភង្គវណ្ណនា

២៨· តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារោតិ បញ្ញត្តិហារវិភង្គោ· តត្ថ កា បនាយំ បញ្ញត្តីតិ? អាហ “យា បកតិកថាយ ទេសនា”តិ· ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យា ទេសនាហារាទយោ វិយ អស្សាទាទិបទត្ថវិសេសនិទ្ធារណំ អកត្វា ភាវតោ សាភាវិកធម្មកថាយ ទេសនា· យា តស្សា បញ្ញាបនា, អយំ បញ្ញត្តិហារោ· យស្មា បន សា ភាវតោ តថា តថា ទេវនេយ្យសត្តានំ យថាធិប្បេតមត្ថំ និក្ខិបតីតិ និក្ខេបោ· តស្ស ចាយំ ហារោ ទុក្ខាទិសព្ពានំ ភាវេ បភាវេហិ ញាបេតិ, អសង្ករតោ ចា ឋបេតិ, តស្មា “និក្ខេបបញ្ញត្តី”តិ វុច្ចោ· ខ្លោតិ បកតិកថាយ ទេសនាតិ សង្ខេបេន វុត្តមត្ថំ វិត្ថារេន វិភជិតុំ “កា ច បកតិកថាយ ទេសនា”តិ បុច្ឆិត្វា “ចត្តារិ សច្ចានី”តិអាទិមាហ·

តត្ថ ខ្លោទំ ទុក្ខន្តិ អយំ បញ្ញត្តីតិ ភក្ខុអឃុសនាទិសភាវេ ឧបាទានក្ខន្ធេ អតីតាទិវសេន អនេកភេទភិន្នេ អភិន្ទិត្វា បិណ្ឌអនសង្កតសត្តាបវិបរិណាមដ្ឋតាសាមញ្ញេន យា ក្ខន្ធិតភាវាទិមុខេន ឲ្យភញ្ញភាហណស្ស ភារណក្ខនា បញ្ញត្តិ, កា បន សាតិ? នាមបញ្ញត្តិនិពន្ធនា តជ្ជាបញ្ញត្តិ· “វិញ្ញត្តិវិការសហិតោ សទ្ទោ ឲ្យចា”តិ អបរេ· ខ្លោមិនា នយេន តត្ថ តត្ថ បញ្ញត្តិអនេត្វា វេទិតព្វោ· “បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយាន”ន្តិអាទិនា តស្សា បញ្ញត្តិយា ឧបាទានំ ទស្សេតិ· ទសន្នំ ខ្លោទ្រិយានន្តិ អដ្ឋ រូបិន្ទ្រិយានិ មនិន្ទ្រិយំ វេទនិន្ទ្រិយន្តិ ឲ្យចំ ទសន្នំ· អត្ថភេទនោមាយវេទ្ញាន ហិ វេទនា ឲ្យកមិន្ទ្រិយំ កតា, តថា សទ្ធាទយោ ច មុក្ខុមក្ខិយាតិ·

កពឡីការំ ភក្ខុយតីតិ កពឡីការោហារោតិ វត្ថុវសេន អយំ និទ្ទេសោ· យាយ ឱជាយ សត្តា យាបេន្តិ, តស្សាយេតំ អធិវចនំ· សា ហិ ឱជដ្ឋមកស្ស រូបស្ស អាហរណតោ អាហារោ· អត្ថីតិ មគ្គេន អសមុច្ឆិន្នតាយ វិជ្ជតិ· រាគោតិ រញ្ជនដ្ឋេន រាគោ· ននន្ទដ្ឋេន នន្ទី· តណ្ហាយនដ្ឋេន តណ្ហា· សព្ពានេតានិ លោភស្សេវ នាមានិ· បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរុឡ្ហន្តិ កម្មំ ជវាបេត្វា

បដិសន្ធិអាកឌ្ឍនសមត្ថតាយ បតិដ្ឋិតត្តា ច វិញ្ញាណំ វិរូឡ្ហំ។ យត្ថាតិ តេភូមកវដ្ដេ កម្មំ, សព្វត្ថ វា បុរិមបុរិមភវេ កតំ កម្មំ។ អត្ថិ តត្ថ សង្ខារានំ វុឌ្ឍីតិ យេ ឥមស្មិំ វិបាកវដ្ដេ ឋិតស្ស អាយតិំ វដ្ដហេតុកា សង្ខារា, តេ សន្ធាយ វុត្តំ – “យត្ថ អត្ថិ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តី”តិ យស្មិំ ឋានេ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ អត្ថិ។ អត្ថិ តត្ថ អាយតិំជាតិជរាមរណន្តិ យត្ថ បដិសន្ធិគ្គហណំ, តត្ថ ខន្ធានំ អភិនិព្ពត្តិលក្ខណា ជាតិ, បរិបាកលក្ខណា ជរា, ភេទលក្ខណំ មរណញ្ច អត្ថិ។ អយំ បភវបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស ច សមុទយស្ស ចាតិ អយំ យថាវុត្តា ទេសនា ទុក្ខសច្ចស្ស សមុទយសច្ចស្ស ច សមុដ្ឋានបញ្ញត្តិ, វិបាកវដ្ដស្ស សង្ខារតោ តណ្ហាបច្ចយតោ សមុដ្ឋានទស្សនតោតិ អធិប្បាយោ។

នត្ថិ រាគោតិ អរិយមគ្គេន សមុច្ឆិន្នត្តា នត្ថិ ចេ រាគោ។ អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិរូឡ្ហន្តិ កម្មំ ជវនំ បត្វា បដិសន្ធិអាកឌ្ឍនសមត្ថតាយាភាវេន អប្បតិដ្ឋិតត្តា អវិរូឡ្ហត្តាតិ វុត្តបដិបក្ខនយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។

“អយំ បរិញ្ញាបញ្ញត្តី”តិអាទិនា ឯកាភិសមយវសេនេវ មគ្គសមង្គិនោ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ បវត្តតីតិ ទស្សេតិ។ អយំ ភាវនាបញ្ញត្តីតិ អយំ ទ្វារារម្មណេហិ ឆទ្វារប្បវត្តធម្មានំ អនិច្ចានុបស្សនា មគ្គស្ស ភាវនាបញ្ញត្តិ។ និរោធបញ្ញត្តិ និរោធស្សាតិ រោធសង្ខាតាយ តណ្ហាយ មគ្គេន អភាវសេន និរោធបញ្ញត្តិ។ ឧប្បាទបញ្ញត្តីតិ ឧប្បន្នស្ស បញ្ញាបនា។ ឱកាសបញ្ញត្តីតិ ឋានស្ស បញ្ញាបនា។ អាហរណាបញ្ញត្តីតិ នីហរណបញ្ញត្តិ។ អាសាដិកានន្តិ គុន្នំ វណេសុ នីលមក្ខិកាហិ ឋបិតអណ្ឌកា អាសាដិកា នាម។ ឯត្ថ យស្ស ឧប្បន្នា, តស្ស សត្តស្ស អនយព្យសនហេតុតាយ អាសាដិកា វិយាតិ អាសាដិកា, កិលេសា, តេសំ អាសាដិកានំ។ អភិនិឃាតបញ្ញត្តីតិ សមុគ្ឃាតបញ្ញត្តិ។

៣០។ ឯវំ វេវចនមុខេន សមុស្សិតាបរិញាតព្ពុក្ខមុខេនេវ សច្ចេសុ បញ្ញត្តិវិភាគំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តេហិ វេវចនេហិ ទស្សេតុំ “ឥទំ ‘ទុក្ខ’ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ទស្សនដ្ឋេន ចក្ខុ។ យថាសភាវតោ ជាននដ្ឋេន ញាណំ។ បដិវិជ្ឈនដ្ឋេន បញ្ញា។ វិទិតករណដ្ឋេន វិជ្ជា។ ឱភាសនដ្ឋេន អាលោកោ។ សព្វំ បញ្ញាវេវចនមេវ។ អយំ វេវចនបញ្ញត្តិ។ សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តីតិ បច្ចក្ខករណបញ្ញត្តិ។

តុលមតុលញ្ចាតិ គាថាយ បទុទ្ធរណំ បច្ចក្ខភាវតោ តុលិតំ បរិច្ឆិន្នន្តិ តុលំ, កាមាវចរំ។ ន តុលន្តិ អតុលំ, តុលំ វា សទិសមស្ស អញ្ញំ លោកិយកម្មំ នត្ថីតិ អតុលំ, មហគ្គតកម្មំ។ កាមាវចររូបាវចរកម្មំ វា តុលំ, អរូបាវចរំ អតុលំ, អប្បវិបាកំ វា តុលំ, ពហុវិបាកំ អតុលំ។ សម្ភវន្តិ ឯតេនាតិ សម្ភវំ, សម្ភវហេតុភូតំ។ ភវសង្ខារន្តិ បុនព្ភវសង្ខារណកំ។ អវស្សជីតិ វិស្សជ្ជេសិ។ មុនីតិ ពុទ្ធមុនិ។ អជ្ឈត្តរតោតិ និយកជ្ឈត្តរតោ។ សមាហិតោតិ ឧបចារប្បនាសមាធិវសេន សមាហិតោ។ អភិន្ទិ កវចមិវាតិ កវចំ វិយ ភិន្ទិ។ អត្តសម្ភវន្តិ អត្តនិ សញ្ជាតំ កិលេសំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – សវិបាកដ្ឋេន សម្ភវំ ភវាភិសង្ខារណដ្ឋេន ភវសង្ខារន្តិ ច លទ្ធនាមំ តុលាតុលសង្ខាតំ លោកិយកម្មញ្ច ឱស្សជិ, សង្គាមសីសេ មហាយោធោ កវចំ វិយ អត្តសម្ភវំ កិលេសញ្ច អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ ហុត្វា អភិន្ទីតិ។

អថ វា តុលន្តិ តុលយន្តោ តីរេន្តោ។ អតុលញ្ច សម្ភវន្តិ និព្ពានញ្ចេវ សម្ភវញ្ច។ ភវសង្ខារន្តិ ភវគាមិកម្មំ។ អវស្សជីតិ “បញ្ចក្ខន្ធា អនិច្ចា, តេសំ និរោធោ និព្ពានំ និច្ច”ន្តិអាទិនា (បដិ។ ម។ ១.១៥ អត្ថតោ សមានំ) នយេន តុលយន្តោ តីរេន្តោ ពុទ្ធមុនិ ភវេ អាទីនវំ និព្ពានេ អានិសំសញ្ច ទិស្វា តំ ខន្ធានំ មូលភូតំ ភវសង្ខារំ កម្មក្ខយករេន អរិយមគ្គេន អវស្សជិ។ កថំ? អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ ហិ វិបស្សនាវសេន

អព្ភន្តរតោ សមថវសេន សមាហិតោ កវចមិវ អត្តភាវំ បរិយោនន្ធិត្វា ឋិតំ អត្តនិ សម្ភវត្តា “អត្តសម្ភវ”ន្តិ លទ្ធនាមំ សព្ពំ កិលេសជាលំ អភិន្ទិ, កិលេសាភាវេន កម្មំ អប្បដិសន្ធិកត្វា អវស្សដ្ឋំ នាម ហោតិ, កិលេសាភាវេន កម្មំ ជហីតិ អត្ថោ (ទី· និ· អដ្ឋ· ២·១៦៨; ឧទា· អដ្ឋ· ៥១)·

សង្ខតាសង្ខតធាតុវិនិមុត្តស្ស អភិញ្ញេយ្យស្ស អភាវតោ វុត្តំ “ទុល…បេ… ធម្មាន”ន្តិ· តេន ធម្មបដិសម្ភិទា វុត្តា ហោតីតិ អាហ – “និក្ខេបបញ្ញត្តិ ធម្មបដិសម្ភិទាយា”តិ· ភវសង្ខារេ សមុទយបក្ខិយំ សន្ធាយាហ “បរិច្ចាគបញ្ញត្តី”តិ· ទុក្ខសច្ចបក្ខិយវសេន “បរិញ្ញាបញ្ញត្តី”តិ· សមាធានវិសិដ្ឋស្ស អព្ភន្តរភាវស្ស វសេន “ភាវនាបញ្ញត្តិ កាយគតាយ សតិយា”តិ វុត្តំ· អព្ភន្តរតាវិសិដ្ឋស្ស បន សមាធានស្ស វសេន “ឋិតិបញ្ញត្តិ ចិត្តេកគ្គតាយា”តិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ· អភិនិព្ពិទាបញ្ញត្តិ ចិត្តស្សាតិ អាយុសង្ខារោស្សជ្ជនវសេន ចិត្តស្ស អភិនីហរណបញ្ញត្តិ· ឧបធានបញ្ញត្តីតិ គហណបញ្ញត្តិ· សព្ពញ្ញុតាយាតិ សម្មាសម្ពុទ្ធភាវស្ស· ឯតេន អសម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អាយុសង្ខារោស្សជ្ជនំ នត្ថីតិ ទស្សេតិ· កិលេសាភាវេន ភគវា កម្មំ ជហតីតិ ទស្សេន្តោ “បទាលនាបញ្ញត្តិ អវិជ្ជណ្ឌកោសាន”ន្តិ អាហ·

យោ ទុក្ខមទ្ទក្ខិ យតោនិទានន្តិ យោ អារទ្ធវិបស្សកោ សព្ពំ តេភូមកំ ទុក្ខំ អទក្ខិ បស្សិ, តណ្ហា យតោនិទានំ ហេតុកំ, តម្បិស្ស ការណាភាវេន អញ្ញាសិ· កាមេសុ សោ ជន្តុ កថំ នមេយ្យាតិ សោ ឯវំ បដិបន្នោ បុរិសោ វត្ថុកាមេសុ កិលេសកាមេសុ យេន បការេន នមេយ្យ អភិនមេយ្យ, សោ បការោ នត្ថិ· កស្មា? កាមា ហិ លោកេ សង្គោតិ ញត្វា· យស្មា ឥមស្មិំ លោកេ កាមសទិសំ ពន្ធនំ នត្ថិ· វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “ន តំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា”តិអាទិ (ធ· ប· ៣៤៥; សំ· និ· ១·១២១; នេត្តិ· ១០៩; បេដកោ ១៥), តស្មា សង្គោ អាសជ្ជនដ្ឋេន សង្គោតិ វិទិត្វា· តេសំ សតិយា វិនយាយ សិក្ខេតិ កាយគតាសតិយោគេន សតិយា តេសំ កាមានំ ឧបសមាយ តីសុបិ សិក្ខាសុ អប្បមត្តោ សិក្ខេយ្យាតិ អត្ថោ·

វេវចនបញ្ញត្តីតិ ពន្ធាទីនំ វេវចនបញ្ញត្តិ· អនេកានិ បន បទេន សម្ពន្ធតា វុត្តំ – “ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ វា”តិ· បច្ចត្តិកតោ ទស្សនបញ្ញត្តីតិ អនត្តជនតោ បច្ចត្តិកតោ ទស្សនបញ្ញត្តិ· បិវកកប្បាតិ ជលិតអគ្គិក្ខន្ធសទិសា· បទិត្តាគារោបមាតិ បទិត្តាយោឃរោបមា ច·

មោហសម្ពន្ធតោ លោកោតិ អយំ លោកោ អវិជ្ជាហេតុកេហិ សំយោជនេហិ ពន្ធោ· គណ្ឌុបមេន ទិស្សតីតិ វិបល្លាសេនាបិ មាយាយ សាឋេយ្យេន ច បដិច្ឆាទិតសភាវោ កញ្ចនាតិកំ វិយ អត្តានំ ទស្សេតិ· ឧបនិពន្ធតោ ពាលោ, តមសា បរិវារិតោតិ តស្ស បន ពាលស្ស តទា ទស្សេន សម្មោហតមសា បរិវារិតត្តា កាមព្យសនេសុ អនាទីនវទស្សិតាយ កិលេសាភិសង្ខារេហិ ពន្ធត្តា· តថា ភូតោ ចាយំ ពាលោ បណ្ឌិតានំ អស្សិរី វិយ ខាយតិ អលត្តកោ ឯវ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ· តយិទំ សព្ពំ ពាលស្ស សតោ រាគាទិកិញ្ចនតោ· បណ្ឌិតស្ស បន បញ្ញាចក្ខុនា បស្សតោ នត្ថិ កិញ្ចនន្តិ អយំ សម្ពន្ធោ· មោហសីសេន វិបល្លាសា គហិតាតិ អាហ – “ទេសនាបញ្ញត្តិ វិបល្លាសាន”ន្តិ· វិបរីតបញ្ញត្តីតិ វិបរីតាការេន ឧបដ្ឋហមានស្ស បញ្ញាបនា·

ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩅᩣᨧᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨴᩴ ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨩᩣᨲᩴ ᩋᨽᩪᨲᩴ ᩋᨠᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨶᩮᩣ ᨧᩮᨲᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨿᨴᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ ᨶ ᩋᨽᩅᩥᩔ, ᨶ ᩍᨵ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩔᨸᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᨾᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩴ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨵᩩᩁᩈᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᩴᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩮᨶ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨵᩩᩁᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩥᩔᩁᨱᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ᪨ ᩈᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ? ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᨸᩥ ᨧ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨸᨩᩉᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ, ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᨠᩁᨬ᩠ᨧ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩ᪨ ᨲᨳᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩏᨸᨧᩣᩁᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᨲᩴ “ᩈᩦᩉᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᩅᩣ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨩᩣᨲᩴ ᩋᨽᩪᨲᩴ ᩋᨠᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪗᪓) ᩅᨧᨶᩴ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲ᩠ᨳᩴ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᩣᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᩣᩈᩥᨲᩴ, ᨲᩴ ᩋᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪓᪕᪓, ᪓᪕᪖; ᨠᨳᩣ᪨ ᪗᪕᪓; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᩋᨩᩥᨲᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪔; ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪓᪑; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪕; ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪒᪗᪗-᪒᪗᪙), ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩣ ᩑᨲᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣᨿ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨩᩣᨲᩴ ᩋᨽᩪᨲᩴ ᩋᨠᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨶ᩠ᨲᩥ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪗᪓), ᩋᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᨴᩩᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᪗-᪘) ᨧ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪖᪖-᪓᪖᪗, ᪓᪗᪗) ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᨶᨿᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩏᨸᨶᨿᨶᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᩣ᪨ ᨩᩮᩣᨲᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨸᨠᩣᩈᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ᪨

ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

᪑᪒᪨ ᩒᨲᩁᨱᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪑᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩒᨲᩁᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩒᨲᩁᨱᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨲᩮᨵᩣᨲᩩᨠᩮ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᨲᩣ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨹᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿᩴ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩣᨲᩥ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ ᩒᨲᩁᨱᩣ᪨

បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ចិន្តាតិ សព្វាសត្តសេប្បា ចិយ សព្វានិន្ទ្រិយា ឧបការកត្តា បញ្ញាក្ខន្ធេ សង្ខានិតិ ចត្តារិ ឦន្ទ្រិយានិ ចិន្តាយ ឧបការកត្តា

សក្កាយាសេន ចុត្តានិ សង្ខារបរិយាបន្នានីតិ បញ្ចាសុ ពេន្ធសុ សង្ខារក្ខន្ធេ អន្តោគធានិ ឥយ សង្ខារា អនាសវាតិ ចំ សង្ខារក្ខន្ធំ

ចិសេសេតិ, អក្កផលស្ស អធិប្បេតត្តា តទេតា ឲច ច ទេតា កចក្កា ឥមុឆាត្យសក្កហិតាតិ អដ្ឋារសធាត្វាសុ ឥមុឆាត្យសក្កហិតា យធិបិ

បុទ្ធេ ចិតរាគតា អសេក្ខា ចិមុត្តិ ឥស្សិតា, តស្សា បត បដិបត្តិឥស្សនត្ថំ “អយំ អហមស្មីតិ អនាតុបស្សី”តិ ឥស្សនយក្កេ ឦឆ ចុទេត្តាតិ

ឦយយត្ថំ ឥស្សេត្យំ “អយំ អហមស្មីតិ អនាតុបស្សី”តិអាទិ ចុត្តំ សទ្ធំ ចុត្តនយេន

៦៧ និស្សិតស្ស ចលិតន្តិ តណ្ហាទិន្ទ្រិចសេន ពន្ធំ អនចដ្ឋានំ ចុត្យបបិទេតាតិ អបរាបរំ ចចនំ ឧបបតនញ្ចា និស្សិតបនេ លទ្ធយានំ និស្សយនំ

ឧទ្ធរេន្តា អាហ – “និស្សយេយា ភាយា”តិ តណ្ហានិស្សយេយាតិ តណ្ហានិតិចេសា ឥសា ហិ តណ្ហាចរិតស្ស បតិដ្ឋាការេចន តថា ចុទេត្តា ឲចំ

ទិដ្ឋិនិស្សយេយាបិ ឥដ្ឋទេន្តា រត្តស្ស ទេចតាតិ ទេចតាបធានត្តា សង្ខារក្ខន្ធឥមុនំ ទេចតាសីសេន តណ្ហាឲច ចតិ ទេវតេចាហ – “អយំ

តណ្ហានិស្សយេយា”តិ យស្មា បត ចិបរីតានិតិចេសា យេវាហស្ស ពាលចការេច ឲច ហោតិ, តស្មា “យា មុឡ្ហស្ស ទេចតា, អយំ

ទិដ្ឋិនិស្សយេយា”តិ ចុត្តំ

ឲចំ ទេចតាសីសេន តណ្ហាទិន្ទ្រិយា ចត្វា ឦដានិ តត្ថ និប្បរិយាយេន ទេចតំយេច គណ្ហន្តោ “ទេចតា បត សង្ខារា”តិ អាហ យា

រត្តស្ស ទេចតា, អយំ សុលា ទេចតាតិ សុលាយ ទេចតាយ រាគោ អនុសេតីតិ កត្វា ចុត្តំ តថា អទុក្ខមសុលាយ ទេចតាយ អចិន្តា

អនុសេតីតិ អាហ – “យា សម្មុឡ្ហស្ស ទេចតា, អយំ អទុក្ខមសុលា ទេចតា”តិ ឦឆ ទេចតាសីសេន ទេចតា ចុត្តា តណ្ហាយាតិ តណ្ហា

ទិដ្ឋិយាតិ ទិដ្ឋិ យថា ចា សេសឥមុនំ តណ្ហាយ និស្សយការេច បុក្កលោ តណ្ហាយ និស្សិតោតិ ចុច្ចតិ ឲចំ តណ្ហាយ សេសឥមុនំ

បច្ចយការេច បុក្កលោ តណ្ហាយ និស្សិតោតិ ចុច្ចតីតិ អាហ – “តណ្ហាយ អនិស្សិតោ”តិ

បស្សទ្ធីតិ ឥរចបដិប្បស្សមុទ្ធា កាយិកាតិ ករជកាយសន្និស្សិតា ទេតសិកាតិ ចិត្តសន្និស្សិតា យស្មា បត សា ឥរចបដិប្បស្សទ្ធិ

កាយចិត្តានំ សុខេ សតិ បិលក្ខិ ហោតិ, តស្មា “សំ កាយិកំ សុខ”ន្តិអាទិនា ផលូបចារេន ចុត្តាយ បស្សទ្ធិយា តតិអការចស្ស ការណភាចំ

ឥស្សេត្យំ “បស្សទ្ធការេយា”តិអាទិ ចុត្តំ សេវាតិ ឲចំ ចិមុត្តចិត្តោ ពីណាសចោ ទ្វិបសង្ខមេយ ចិមុទ្ធោតិ ទ្វិបិនំ សង្ខយសង្ខាទេត និទ្ធានេត

ចិមុទ្ធោ អត្ថិតិបិ ន ឧបេតីតិ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិបិ តណ្ហាទិន្ទ្រិឧបយេន ន ឧបេតិ ន គណ្ហាតិ នត្ថិតិ អសស្សតោតិ អត្ថិ

នត្ថិតិ ឲកច្ចំ សស្សតំ ឲកច្ចំ អសស្សតន្តិ នេចត្ថិ នោ នត្ថិតិ អមរាចិក្ខេបចសេន គម្ភីរោតិ ឧត្តានភាចហេតុនំ កិលេសានំ អភាចេន

គម្ភីរោ និទ្ធុទេតាតិ អត្ថិតិអាទិនា ឧបាយនកិលេសានំ ឆ្វបសមេន បរិនិទ្ធុទេតា សីតិភូទេតា

ឦឆាគតីតិ បរលោកទេតា ឦឆ អាគតិ គតីតិ ឦឆលោកទេតា បរលោកគមនំ ចំ បត បុតព្ភចោតិ អាហ “បេច្ចភចោ”តិ ឦឆ ហុរន្តិ

ឆ្វារាមុណឥមុ ឥស្សិតាតិ “ឧភយមន្តរេតា”តិ បរេត ឆ្វារប្បចត្តឥមេ ឥស្សេន្តោ “ផស្សសមុទិតោសុ ឥមេស្វ”តិ អាហ តស្សេត្ថា –

ផស្សេន សទ្ធិំ ផស្សេន ការណភូតេន ច សមុទិតោសុ សម្ភូតោសុ ចិញ្ញាណទេចតាសញ្ញាទេចតាចិតក្កចិចារាទិឥមេសុ អត្តានំ ន បស្សតីតិ

តេសំ ឥមុនំ អនត្តការេចនេច តត្ថ អត្តានំ ន បស្សតិ ចិរជ្ជតិ ចិរាគោ ចិមុច្ចតីតិ បរេហិ លោកុត្តរឥមុនំ បដិច្ចសមុប្បាទភាចំ

ທເສ຺ສເນ຺ຕາ ຕທຕ຺ຖຕາຍ ສີລາທີນຍໍ ປຣິຍາເຍນ ຕພ຺ຠາວມາຫ “ເລາກຸຕ຺ຕເຣາ”ຕິອາທິນາ.

໔໔. ຕາຍສມ຺ປຍຸເຕ຺ຕາຕິ ນາເມນ ມິສ຺ສິເຕາ. ສອຸປາທິເສສາ ນິພ຺ພານຘາຕູຕິ ອຣຫຕ຺ຕຜລໍ ອຠິເປ຺ປຕໍ. ຕຖາ ປຕ຺ຖາປນາຄຕ຺ຕິ ອາຫ –
“ສອຸປາທິເສສາ ນິພ຺ພານຘາຕຸ ວິຎ຺ຎາຕາ ເອວໍ ຍຕ຺ຖໍ ວຕ຺ຖາຕເວວ.

ໂອຕຣຓຫາຣວິຠງ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໓. ເສາຘນຫາຣວິຠງ຺ຄວຓ຺ຓນາ

໔໕. ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ເສາຘເນາ ຫາເຣາຕິ ເສາຘນຫາຣວິຠງ຺ເຄາ. ຕຕ຺ຖ ຍຖາ ປທໍ ເສາເຘຕີຕິ “ອວິຊ຺ຊາຍ ນິວຸເຕາ ເລາເກາ”ຕິ (ສຸ. ນິ. ໑໐໓໙; ຈູຬນິ. ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉາ ໕໘, ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉານິທ຺ເທສ ໒) ວທເນ຺ຕາ ຍຖາ – “ເກນສ຺ສຸ ນິວຸເຕາ ເລາເກາ”ຕິ (ສຸ. ນິ. ໑໐໓໘; ຈູຬນິ. ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉາ ໕໗, ອຊິຕມາຓວປຸຈ຺ຉານິທ຺ເທສ ໑) ອາຍສ຺ມຕາ ອຊິເຕນ ປຸຈ຺ຉາວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ ປທໍ ເສາເຘຕິ ນາມ, ຕທຕ຺ຖສ຺ສ ວິສ຺ສຊ຺ຊນເຕາ. ເຕາ ຈ ອາຣມ຺ເຫາ ນ ຕາວ ອາຣມ຺ໂຫ ເສາເຘຕິ, ປາເທາ ປທຕ຺ຖສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ອປຣິເຍາສິຕຕ຺ຕາ. ສຸເທ຺ທາ ອາຣມ຺ເຫາຕິ ປາເທາ ປທຕ຺ຖສ຺ສ ອຕ຺ຖສ຺ສ ປເຣາສິຕຕ຺ຕາ ເສາຘິເຕາ ອາຣມ຺ເຫາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຎ຺ຎາຓປກ຺ຂາຕໍ ເຂ຺ວຍຫກຊາຕາຕໍ ວາ ປຸຈ຺ຉກາເລ ປຸຈ຺ຉິຕາຕໍ ປຸຈ຺ຉາວິເສຍາ ອວິທິໍ ມຫາຄຫຕໍ ວິຍ ມຫາສຸກ຺ຄໍ ວິຍ ຈ ອນ຺ທກາຣໍ ອວິພ຺ຘໍ ເຫາຕິ. ຍທາ ຈ ກຄວຕາ ປຈ຺ຈິເຕຫິ ວາ ກຄເວຕາ ສາເວເກຫິ ອປເນ ປທໍ ທເສ຺ສເນ຺ຕຫິ ນິຊ຺ຊໍ ນິຄຸຕ຺ຕໍ ກຕ຺ວາ ປເກ຺ກາວິສ຺ສຊ຺ຊິເຕ ມຫຕາ ກນ຺ທຫຕ຺ຖິນາ ອຠິພວິຕ຺ວາ ອນ຺ທກປຕາລິເຕາ ກຫນປ຺ປເທເສາ ວິຍ ວິກຕນ຺ທກາເຣາ ວິພ຺ເຕາ ປປຏ຺ຐຫຍາເນາ ວິເສາຘິເຕາ ນາມ ເຫາຕິ.

ເສາຘນຫາຣວິຠງ຺ຄວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໔. ອທິຏ຺ຐານຫາຣວິຠງ຺ຄວຓ຺ຓນາ

໔໖. ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ອທິຏ຺ຐາເນາ ຫາເຣາຕິ ອທິຏ຺ຐານຫາຣວິຠງ຺ເຄາ. ຕຕ຺ຖ ຕຖາ ຘາຣຍິຕພ຺ພາຕິ ເອກຕ຺ຕເວມຕ຺ຕຕາສງ຺ຂາຕສາມຎ຺ຎວິເສສມຕ຺ຕເຕາ ຘາຣຍິຕພ຺ພາ, ນ ປນ ຕຕ຺ຖ ກິຎ຺ຈິ ວິກເປ຺ປຕພ຺ພາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ອວິກເປ຺ປຕພ຺ພຕາຍ ກາຣຓໍ ນິທ຺ເທສວາຣວຓ຺ຓນາຍໍ ວຸຕ຺ຕເມວ. ຕໍ ຕໍ ຜລໍ ຍທ຺ຕິ ກເຈຍຕີຕິ ຍທ຺ທກາ, ຕທຕ຺ຖິເກາຫິ ຍທ຺ຕຍຕິ ກເຈສີຍຕີຕິ ວາ ຍທ຺ທກາ. ນິຣຕິຍເທ຺ທນ ນິຣສ຺ສາທເທ຺ທນ ຈ ນິຣເຍາ. ສຸທ຺ທໍ ອຕຸກຕ຺ຕາ ຕິຣິຍໍ ອຎ຺ຈິຕາຕິ ຕິຣຈ຺ຉານາ. ຕິຣຈ຺ຉານຈ ຕິຣຈ຺ຉານເຍາ ນິ. ເປຕຕາຍ ເປຕ຺ຕິ, ຫຼເຕາ ເປຈ຺ຈ ກຕກາເຣາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເປຕ຺ຕິ ເອວ ເປຕ຺ຕິວິສເຍາ. ນ ສຸຣນ຺ຕິ ນ ກາສນ຺ຕິ ນ ທິພ຺ພນ຺ຕີຕິ ອສຸຣາ. ອສຸຣາ ເອວ ອສຸຣເຍານິ. ທິເທ຺ຕຫິ ຄຸປິທີຫິ ສຸທ຺ທໍ ອຄ຺ຄາຕິ ມຄ຺ຄາ. ມນສ຺ສ ສຸສ຺ສນ຺ຕຕາຍ ມນຸສ຺ສາ. ວາຕໍ ສຸຫຸຕິ ຕທ຺ທາ, ຕໍ ຕຕ຺ຖ ນຕ຺ຖິຕິ ນິຕ຺ຖາຕໍ. ນິຣຍໍ ຄສ຺ຖີຕິ ນິຣຍຄາມີ. ເມຍປເທສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ອສຸຣເຍານິເຍາຕິ ອສຸຣເຍານິຍາ
ຫິເຕາ, ອສຸຣຊາຕິນິຕ຺ຕຕ຺ຕເກາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ມຄ຺ຄໍ ຄເມຕີຕິ ມຄ຺ຄາມິເຍາ. ມນຸສ຺ສກາມີຕິ ມນຸສ຺ສເລາກຄາມີ. ປຣິມຄ຺ຄານິເທ຺ທສາຕິ

បដិសន្ធាយ បដិបក្ខកាចតាយ តិរោធេនា, បដិបក្ខេ ចា ពចា អប្បចេត្ត វប្បញ្ញតារោហស្ស បដិបក្ខចុត្តិយា អត្ថប្បារោធា៊

អប្បដិសន្ធាតិរោធនាតិ សព្វតធយ្យាត់ សរសតិរោធនា, លហិកតិរោធនាតិ អត្ថោ៊

៣លិ៊ ទ្វបត្តិ ឧកត្តតា៊ ក្វតាត់ វុបិដាឃាតិ ចេយត្តតា៊ វុបិដាទ្វបត្តិ ឧកត្តតា៊ ចក្លាយតត់…បេ… កពាឡត្រកាទោ អាហារោទាតិ ចេយត្តតា៊ ពចា ក្វតទ្វបត្តិ ឧកត្តតា៊ បចចិឆាត្យ …បេ… ចារយាឆាត្យតិ ចេយត្តតា៊ បចចិឆាត្យតិ ឧកត្តតា៊ ចិសតិ អាកាទោ ចេយត្តតា៊ អាចេបិឆាត្យតិ ឧកត្តតា៊ ទ្វាធស អាកាទោ ចេយត្តតា៊ ពេធោដាឆាត្យតិ ឧកត្តតា៊ ចត្តារោ អាកាទោ ចេយត្តតា៊ ចារយាឆាត្យតិ ឧកត្តតា៊ ឍ អាកាទោ ចេយត្តតាតិ ខ្ញុំយត្វេ ធស្សេត្វា “ទ្វិហិ អាកាទេហិ ឆាត្យយោ បរិក្កហ្យាតិ”តិអាទិយាហ៊

ពត្ថ ចេកសាតិ ចេកសា តាយ វុបិនិត្តកាសទីទេដ្ឋកា កក្ខឡអលក្ខណា ខ្ញុំយស្មិំ សទីទេ បិដិចេយក្ខោ បចចិឆាត្យកោដ្ឋាចេសោ៊ ទេលិយា តាយ…បេ… យត្ថលុដ្ឋំ តាយ សទីទេដ្ឋកំ កក្ខឡអលក្ខណំ ខ្ញុំយស្មិំ សទីទេ បិដិចេយក្ខោ កោដ្ឋាចេសាតិ អយំ ចេយត្តតា៊ អាចេបិឆាត្យតិអាទិកោដ្ឋាចេសុ បិត្តាទីសុ ឧចេសច តយោ៊ អយំ បត ចិចេសចេសា – ឃេត ចាតិ ឃេត ពេធោដាឆាត្យតា កុបិតេត៊ សត្តប្បតីតិ អយំ កាយោ សត្តប្បតិ ឧកាហិកធោទាទិភាវចេត វុស្សុយធារតា ហោតិ៊ ឃេត ច ជីទីយតីតិ ឃេត អយំ កាយោ ជទីយតិ៊ ខ្ញុក្ខ្រិយចេចកល្លតំ ពលក្ខយំ ចលិត្តចបលិតាទីភ្ជា បិប្បុណាតិ៊ ឃេត ច បរិធយ្ហតីតិ ឃេត កុបិតេត អយំ កាយោ ធយ្ហតិ, សោ ច បុក្កេលោ “ធយ្ហាមិ ធយ្ហាមី”តិ កក្ខេត្វា សតធោតបប្បិកោឃីតចក្ខតាទីលេបត់ តាលចព្ចាចាតត្ថា បច្ចាឃីសតិ៊ ឃេត ច អសិតបីតាខាយិតសាយិតំ សម្មា បរិណាមំ កច្ឆតីតិ អសិតំ ចា ឆ្ងុតតាទិ, បីតំ ចា បិតកាទិ, ខាយិតំ ចា បិដ្ឋខជ្ជកាទិ, សាយិតំ ចា អម្ពបក្កមធុផាណិតាទិ សម្មា បរិបាកំ កច្ឆតិ, រសាទិភាវចេត ចិចេចកំ កច្ឆតីតិ អត្ថោ៊ ឧត្ថ ច បុរិមា តយោ ពេធោដាឆាត្យ ចតុសមុដ្ឋាតា៊ បច្ឆិមោ កម្មសមុដ្ឋាតោ៊

វុឌ្ឍប្បា ចាតាតិ វុក្កាទហិក្កាទិបចត្តកា វុឌ្ឍំ អារោហតចាតា៊ អធោកមា ចាតាតិ វុច្ចារបស្សាចាទិតីហរណកា អធោ ឱរោហតចាតា៊ កុច្ឆិសយា ចាតាតិ អត្តាត់ ពហិចាតា៊ កោដ្ឋាសយា ចាតាតិ អត្តាត់ អត្តោចាតា៊ អង្គមង្គាត្បសាទិតោ ចាតាតិ ធមនិជាលាត្បសារេត សកលសទីទេ អង្គមង្គាតិ អត្ថុបដិ សមិញ្ជនបសារណាទិតិព្វត្តកា ចាតា៊ អស្សាសោតិ អត្តោបចិសតតាសិកចារតា៊ បស្សាសោតិ ពហិតិក្ខមតតាសិកចារតា៊ ឧត្ថ ច បុរិមា សត្តោ ចតុសមុដ្ឋាតា៊ អស្សាសបស្សាសា ចិត្តសមុដ្ឋាតា ឧចា៊ ឧចំ ចេយត្តតាធស្សតចសេត ចិភាគេត វុធាហដិ ចតរស្សា ឆាត្យយោ បដិក្កូលយតសិការចសេត វុបសំហរេត្វា “ខ្ញុំយេហិ ទ្វាចត្តាលីសាយ អាកាទេហី”តិអាទិយាហ៊ ពត្ថ ត កយ្ហុបកត្តិ ត កហណយោក្កំ៊ សកាចភាចតោតិ សកាចលក្ខណតោ៊

ឧចំ បដិក្កូលយតសិកាទំ ធស្សេត្វា បុត ពត្ថ សម្មសតចារំ បិញ្ញត្តចសេតច ធស្សេត្វំ “ពេតាហ កកចា យា ចេច ពោ បតា”តិអាទិយាហ៊ តំ សត្តំ សុចិញ្ញេយ្យំ៊

៣ប័៊ ឧចំ សច្ចុបក្កទ្វបធយ្យចេសត អតិដ្ឋាតហាទំ ធស្សេត្វា ខ្ញុំធាតិ អចិជ្ជាចិជ្ជាទីតយ្យិ ចេសត តំ ធស្សេត្វំ “អចិជ្ជាតិ ឧកត្តតា”តិអាទិ ចុត្តំ៊ ពត្ថ “ទុក្ខេ អញ្ញាណ”ន្តិអាទីសុ យម្មា អចិជ្ជា ទុក្ខសច្ចស្ស យាធាចសរសលក្ខណំ ជាតិតុំ បដិចិន្ធ្យតិ ត ធេតិ ឍោធេត្វា បរិយោតន្ធិត្វា

តិដ្ឋតិ, តស្មា “ទុក្ខេ អញ្ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ។ តថា យស្មា ទុក្ខសមុទយស្ស ទុក្ខនិរោធស្ស ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា “ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ។ បុព្វន្តោ អតីតទ្ធភូតា ខន្ធាយតនធាតុយោ។ អបរន្តោ អនាគតទ្ធភូតា។ បុព្វន្តាបរន្តោ តទុភយំ។ ឥទប្បច្ចយតា សង្ខារាទីនំ ការណានិ អវិជ្ជាទីនិ។ បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មា អវិជ្ជាទីហិ និព្វត្តា សង្ខារាទិធម្មា។

តត្ថាយំ អវិជ្ជា យស្មា អតីតានំ ខន្ធាទីនំ យាវ បដិច្ចសមុប្បន្នានំ ធម្មានំ យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា “បុព្វន្តេ អញ្ញាណំ យាវ បដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ អញ្ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ, ឯវាយំ អវិជ្ជា កិច្ចតោ ជាតិតោបិ កថិតា។ អយញ្ហិ ឥមានិ អដ្ឋ ឋានានិ ជានិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតីតិ កិច្ចតោ កថិតា។ ឧប្បជ្ជមានាបិ ឥមេសុ អដ្ឋសុ ឋានេសុ ឧប្បជ្ជតីតិ ជាតិតោ កថិតា។ ឯវំ កិច្ចតោ ជាតិតោ ច កថិតាបិ លក្ខណតោ កថិតេ ឯវ សុកថិតា ហោតីតិ លក្ខណតោ ទស្សេតុំ “អញ្ញាណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ ញាណំ អត្ថានត្ថំ ការណាការណំ ចតុសច្ចធម្មំ វិទិតំ បាកដំ ករោតិ។ អយំ បន អវិជ្ជា ឧប្បជ្ជិត្វា តំ វិទិតំ បាកដំ កាតុំ ន ទេតីតិ ញាណបច្ចនីកតោ អញ្ញាណំ។ ទស្សនន្តិបិ បញ្ញា, សា ហិ តំ អាការំ បស្សតិ។ អវិជ្ជា បន ឧប្បជ្ជិត្វា បស្សិតុំ ន ទេតីតិ អទស្សនំ។ អភិសមយោតិបិ បញ្ញា, សា តំ អាការំ អភិសមេតិ។ អវិជ្ជា បន ឧប្បជ្ជិត្វា តំ អភិសមេតុំ ន ទេតីតិ អនភិសមយោ។ អនុពោធោ សម្ពោធោ បដិវេធោតិបិ បញ្ញា, សា តំ អាការំ អនុពុជ្ឈតិ សម្ពុជ្ឈតិ បដិវិជ្ឈតិ។ អវិជ្ជា បន ឧប្បជ្ជិត្វា តំ អនុពុជ្ឈិតុំ សម្ពុជ្ឈិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតីតិ អននុពោធោ អសម្ពោធោ អប្បដិវេធោ។ តថា សល្លក្ខណំ ឧបលក្ខណំ បច្ចុបលក្ខណំ សមបេក្ខណន្តិបិ បញ្ញា, សា តំ អាការំ សល្លក្ខេតិ ឧបលក្ខេតិ បច្ចុបលក្ខេតិ សមំ សម្មា ច អបេក្ខតិ។ អវិជ្ជា បន ឧប្បជ្ជិត្វា តស្ស តថា កាតុំ ន ទេតីតិ អសល្លក្ខណំ អនុបលក្ខណំ អបច្ចុបលក្ខណំ អសមបេក្ខណន្តិ ច វុច្ចតិ។

នាស្ស កិញ្ចិ បច្ចក្ខកម្មំ អត្ថិ, សយញ្ច អប្បច្ចវេក្ខិត្វា កតកម្មន្តិ អប្បច្ចក្ខកម្មំ។ ទុម្មេធានំ ភាវោ ទុម្មេជ្ឈំ ពាលិនំ ភាវោ ពាល្យំ។ សម្បជានន្តិ បញ្ញា, សា អត្ថានត្ថំ ការណាការណំ ចតុសច្ចធម្មំ សម្បជានាតិ។ អវិជ្ជា បន ឧប្បជ្ជិត្វា តំ ការណំ បជានិតុំ ន ទេតីតិ អសម្បជញ្ញំ។ មោហនកវសេន មោហោ។ បមោហនកវសេន បមោហោ។ សម្មោហនកវសេន សម្មោហោ។ អវិន្ទិយំ វិន្ទតិ, វិន្ទិយំ ន វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា។ វដ្ដស្មិំ ឱហនតិ ឱតរតីតិ អវិជ្ជោឃោ។ វដ្ដស្មិំ យោជេតីតិ អវិជ្ជាយោគោ។ អប្បហីនដ្ឋេន ចេវ បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជនតោ ច អវិជ្ជានុសយោ។ មគ្គេ បរិយុដ្ឋិតចោរា វិយ អទ្ធិកេ កុសលចិត្តំ បរិយុដ្ឋាតិ វិលុម្បតីតិ អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ។ យថា នគរទ្វារេ បលិឃសង្ខាតាយ លង្គិយា បតិតាយ មនុស្សានំ នគរប្បវេសោ បច្ឆិជ្ជតិ, ឯវមេវ យស្ស សក្កាយនគរេ អយំ បតិតា, តស្ស និព្វានសម្បាបកំ ញាណគមនំ បច្ឆិជ្ជតីតិ អវិជ្ជាលង្គី នាម ហោតិ។ អកុសលញ្ច តំ មូលញ្ច, អកុសលានំ វា មូលន្តិ អកុសលមូលំ។ តំ បន ន អញ្ញំ, ឥធាធិប្បេតោ មោហោតិ មោហោ អកុសលមូលន្តិ អយំ ឯកបទិកោ អវិជ្ជាយ អត្ថុទ្ធារោ។ អយំ វេវចនតោតិ អយំ អវិជ្ជាយ វេវចនតោ។

វិជ្ជាតិ វិន្ទិយំ វិន្ទតីតិ វិជ្ជា, វិជ្ឈនដ្ឋេន វិជ្ជា, វិទិតករណដ្ឋេន វិជ្ជា។ “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិអាទីសុ ទុក្ខសច្ចស្ស យាថាវសរសលក្ខណំ ជានាតិ បស្សតិ បដិវិជ្ឈតីតិ ទុក្ខេ អរិយសច្ចេ វិសយភូតេ ញាណំ “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិ វុត្តំ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ បញ្ញាតិ តស្ស តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណសង្ខាតេន បញ្ញាបនដ្ឋេន បញ្ញា, តេន តេន វា អនិច្ចាទិនា បការេន ធម្មេ ជានាតីតិ បញ្ញា។ បជាននាការោ បជាននា។ អនិច្ចាទីនិ វិចិនតីតិ វិចយោ។ បការេហិ វិចិនតីតិ បវិចយោ។ ចតុសច្ចធម្មេ វិចិនតីតិ ធម្មវិចយោ។ អនិច្ចាទីនំ សល្លក្ខណវសេន សល្លក្ខណា។ តេសំយេវ បតិ បតិ ឧបលក្ខណវសេន បច្ចុបលក្ខណា។ បណ្ឌិតភាវោ បណ្ឌិច្ចំ។ កុសលភាវោ កោសល្លំ។ និបុណភាវោ នេបុញ្ញំ។ អនិច្ចាទីនំ វិភាវនវសេន វេភព្យា។ តេសំយេវ ចិន្តនវសេន ចិន្តា។ អនិច្ចាទីនិ ឧបបរិក្ខតីតិ ឧបបរិក្ខា។ ភូរីតិ បថវិយា នាមំ, អយម្បិ សណ្ហដ្ឋេន វិត្ថតដ្ឋេន ច ភូរី វិយាតិ ភូរី។ តេន វុត្តំ – “ភូរី វុច្ចតិ បថវី, តាយ បថវិសមាយ វិត្ថតាយ បញ្ញាយ សមន្នាគតោតិ ភូរិបញ្ញោ”តិ (មហានិ. ៩៧)។ អបិ ច ភូរីតិ បញ្ញាយេវេតំ អធិវចនំ។ ភូតេ អត្ថេ រមតីតិ ភូរី។

កិលេសេ មេធតិ ហិំសតីតិ មេធា, ខិប្បំ គហណធារណដ្ឋេន វា មេធា។ យស្សុប្បជ្ជតិ, តំ សត្តំ ហិតបដិបត្តិយំ សម្បយុត្តេ វា យាថាវលក្ខណបដិវេធេ បរិណេតីតិ បរិណាយិកា។ អនិច្ចាទិវសេន ធម្មេ វិបស្សតីតិ វិបស្សនា។ សម្មា បការេហិ អនិច្ចាទីនិ ជានាតីតិ សម្បជញ្ញំ។ ឧប្បថបដិបន្នេ សិន្ធវេ វីថិអារោបនត្ថំ បតោទោ វិយ ឧប្បថេ ធាវនកកូដចិត្តំ វីថិអារោបនត្ថំ វិជ្ឈតីតិ បតោទោ វិយាតិ បតោទោ។ ទស្សនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ, បញ្ញាវ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ អវិជ្ជាយ ន កម្បតីតិ បញ្ញាពលំ។ កិលេសច្ឆេទនដ្ឋេន បញ្ញាវ សត្ថំ បញ្ញាសត្ថំ។ អច្ចុគ្គតដ្ឋេន បញ្ញាវ បាសាទោ បញ្ញាបាសាទោ។ អាលោកនដ្ឋេន បញ្ញាវ អាលោកោ បញ្ញាអាលោកោ។

ឱភាសនដ្ឋេន បញ្ញាវ ឱភាសោ បញ្ញាឱភាសោ។ បជ្ជោតនដ្ឋេន បញ្ញាវ បជ្ជោតោ បញ្ញាបជ្ជោតោ។ រតិករណដ្ឋេន រតិទាយកដ្ឋេន រតិជនកដ្ឋេន ចិត្តីកតដ្ឋេន ទុល្លភបាតុភាវដ្ឋេន អតុលដ្ឋេន អនោមសត្តបរិភោគដ្ឋេន ច បញ្ញាវ រតនំ បញ្ញារតនំ។ ន តេន សត្តា មុយ្ហន្តិ, សយំ វា អារម្មណេ ន មុយ្ហតីតិ អមោហោ។ ធម្មវិចយបទំ វុត្តត្ថមេវ។ កស្មា បនេតំ បុន វុត្តន្តិ? អមោហស្ស មោហបដិបក្ខភាវទីបនត្ថំ។ តេនេតំ ទីបេតិ – យ្វាយំ អមោហោ, សោ ន កេវលំ មោហតោ អញ្ញោ ធម្មោ, មោហស្ស បដិបក្ខោ ធម្មវិចយសង្ខាតោ អមោហោវ ឥធាធិប្បេតោតិ។ សម្មាទិដ្ឋីតិ យាថាវនិយ្យានិកកុសលទិដ្ឋិ។ ធម្មវិចយសង្ខាតា បសត្ថា សុន្ទរា វា ទិដ្ឋីតិ ធម្មវិចយសម្មាទិដ្ឋិ។ មគ្គង្គន្តិ អរិយមគ្គស្ស អង្គំ ការណន្តិ មគ្គង្គំ។ អរិយមគ្គស្ស អន្តោគធត្តា មគ្គបរិយាបន្នន្តិ។

អសញ្ញាសមាបត្តីតិ សញ្ញាវិរាគភាវនាវសេន បវត្តិតា អសញ្ញភវូបបត្តិនិព្ពត្តកសមាបត្តិ។ អនុប្បន្នេ ហិ ពុទ្ធេ តិត្ថាយតនេ បព្ពជិត្វា វាយោកសិណេ បរិកម្មំ កត្វា ចតុត្ថជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា ឈានា វុដ្ឋាយ សញ្ញាយ ទោសំ បស្សតិ, សញ្ញាយ សតិ ហត្ថច្ឆេទាទិទុក្ខញ្ចេវ សព្ពភយានិ ច ហោន្តិ, “អលំ ឥមាយ សញ្ញាយ, សញ្ញាភាវោ សន្តោ”តិ ឥទំ សញ្ញាយ ទោសំ បស្សិត្វា សញ្ញាវិរាគវសេន ចតុត្ថជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា អបរិហីនជ្ឈានា កាលំ កត្វា អសញ្ញេសុ និព្ពត្តន្តិ។ ចិត្តំ នេសំ ចុតិចិត្តនិរោធេនេវ ឥធ និវត្តតិ, រូបក្ខន្ធមត្តមេវ តត្ថ និព្ពត្តតិ។

តេ យថា នាម ជិយាវេគុក្ខិត្តា សរា យត្តកោ ជិយាវេគោ, តត្តកមេវ អាកាសេ គច្ឆតិ, ឯវមេវ ភាវនាវេគុក្ខិត្តា ឧបបជ្ជិត្វា យត្តកោ ភាវនាវេគោ, តត្តកមេវ កាលំ តិដ្ឋន្តិ។ ភាវនាវេគេ បន បរិក្ខីណេ តត្ថ រូបក្ខន្ធោ អន្តរធាយតិ, ឥធ បដិសន្ធិសញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ, តំ សន្ធាយ វុត្តំ – "អសញ្ញភវូបបត្តិនិព្វត្តកសមាបត្តី"តិ។ វិភូតសញ្ញាសមាបត្តីតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ។ សា ហិ បឋមារុប្បវិញ្ញាណស្ស បឋមារុប្បសញ្ញាយបិ វិភាវនតោ "វិភូតសញ្ញា"តិ វុច្ចតិ។ កេចិ "វិភូតរូបសញ្ញា"តិ បឋន្តិ, តេសំ មតេន វិភូតរូបសមាបត្តិ នាម សេសារុប្បសមាបត្តិយោ។ សេសា សមាបត្តិយោ សុវិញ្ញេយ្យាវ។

នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ឈាយីតិ ឈានលាភី បុថុជ្ជនោ។ អាជានីយោ ឈាយីតិ អរហា, សព្វេបិ វា អរិយបុគ្គលា។ អស្សខលុង្កោ ឈាយីតិ ខលុង្កស្សសទិសោ ឈាយី។ តថា ហិ ខលុង្កោ អស្សោ ទមថំ ន ឧបេតិ ឥតោ ចិតោ ច យថារុចិ ធាវតិ, ឯវមេវ យោ បុថុជ្ជនោ អភិញ្ញាលាភី, សោ អភិញ្ញា អស្សាទេត្វា "អលមេត្តាវតា, កតមេត្តាវតា"តិ ឧត្តរិទមថាយ អបរិសក្កន្តោ អភិញ្ញាចិត្តវសេន ឥតោ ចិតោ ច ធាវតិ បវត្តតិ, សោ "អស្សខលុង្កោ ឈាយី"តិ វុត្តោ។ ចិដ្ឋត្តរោ ឈាយីតិ ឈានលាភី ចិដ្ឋិកតិកោ។ បញ្ញុត្តរោ ឈាយីតិ លក្ខណូបនិជ្ឈានេន ឈាយី, សព្វោ ឯវ វា បញ្ញាធិកោ ឈាយី។

សរណោ សមាធីតិ អកុសលចិត្តេកគ្គតា, សព្វោបិ វា សាសវោ សមាធិ។ អរណោ សមាធីតិ សព្វោ កុសលាព្យាកតោ សមាធិ, លោកុត្តរោ ឯវ វា។ សវេរោ សមាធីតិ បដិឃចិត្តស្ស ឯកគ្គតា។ អវេរោ សមាធីតិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ។ អនន្តរទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ សាមិសោ សមាធីតិ លោកិយសមាធិ។ សោ ហិ អនតិក្កន្តវដ្ដាមិសលោកាមិសតាយ សាមិសោ។ និរាមិសោ សមាធីតិ លោកុត្តរោ សមាធិ។ សសង្ខារោ សមាធីតិ ទុក្ខាបដិបទោ ទន្ធាភិញ្ញោ សុខាបដិបទោ ច ទន្ធាភិញ្ញោ។ សោ ហិ សសង្ខារេន សប្បយោគេន ចិត្តេន បច្ចនីកធម្មេ កិច្ឆេន កសិរេន និគ្គហេត្វា អធិគន្តព្វោ។ ឥតរោ អសង្ខារោ សមាធិ។ ឯកំសភាវិតោ សមាធីតិ សុក្ខវិបស្សកស្ស សមាធិ។ ឧភយំសភាវិតោ សមាធីតិ សមថយានិកស្ស សមាធិ។ ឧភយតោ ភាវិតភាវនោ សមាធីតិ កាយសក្ខិនោ ឧភតោភាគវិមុត្តស្ស ច សមាធិ។ សោ ហិ ឧភយតោ ភាគេហិ ឧភយតោ ភាវិតភាវនោ។

អាគាឡ្ហបដិបទាតិ កាមានំ ឱគាហនបដិបត្តិ, កាមសុខានុយោគោតិ អត្ថោ។ និជ្ឈាមបដិបទាតិ កាយស្ស និជ្ឈាបនវសេន ខេទនវសេន បវត្តា បដិបត្តិ, អត្តកិលមថានុយោគោតិ អត្ថោ។ អក្ខមា បដិបទាតិអាទីសុ បធានករណកាលេ សីតាទីនិ អសហន្តស្ស បដិបទា, តានិ នក្ខមតីតិ អក្ខមា។ សហន្តស្ស បន តានិ ខមតីតិ ខមា។ "ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតី"តិអាទិនា (ម. និ. ១.២៦; អ. និ. ៤.១៤; ៦.៥៨) នយេន មិច្ឆាវិតក្កេ សមេតីតិ សមា។ មនច្ឆដ្ឋានិ ឥន្ទ្រិយានិ ទមេតីតិ ទមា បដិបទា។

ឯវន្តិ ឋាយិតា វុត្តនយេន។ យោ ធម្មោតិ យោ កោចិ ជាតិអាទិធម្មោ។ យស្ស ធម្មស្សាតិ តតោ អញ្ញស្ស ជរាទិធម្មស្ស។ សមានភាវោតិ ទុក្ខាទិភាវេន សមានភាវោ។ ឯកត្តតាយាតិ សមានតាយ ទុក្ខាទិភាវានំ ឯកីភាវេន។ ឯកី ភវតីតិ អនេកោបិ "ទុក្ខ"ន្តិអាទិនា ឯកសង្គាភិធេយ្យតាយ ឯកី ភវតិ។ ឯតេន ឯកត្តតាយ លក្ខណមាហ។ យេន យេន វា បន វិលក្ខណោតិ យោ ធម្មោ យស្ស ធម្មស្ស យេន យេន ភាវេន វិសទិសោ។ តេន តេន វេមត្តំ គច្ឆតីតិ តេន តេន ភាវេន សោ ធម្មោ តស្ស ធម្មស្ស វេមត្តំ វិសទិសត្តំ គច្ឆតិ,

ទុក្ខការេន នយេនាបិ ជាតិអាទិកោ អភិនិព្វត្តិអាទិការេន ជរាទិកស្ស វិសិដ្ឋំ គណ្ហាតីតិ អត្ថោ។ ឋបិតា វេមត្តតាយ លក្ខណាយាហ។

ឥទានិ តានិ ឯកត្តវេមត្តតាវិសយេ និយោជេត្វា ទស្សេតុំ “សុត្តេ វា វេយ្យាករណេ វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បុច្ឆិតន្តិ បុច្ឆាវសេន ទេសិតសុត្តវសេន វុត្តំ, ន បន អធិដ្ឋានហារស្ស បុច្ឆាវិសយតាយ។ សេសំ វុត្តនយេន។

អធិដ្ឋានហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៥។ បរិក្ខារហារវិភង្គវណ្ណនា

៣៦។ តត្ថ កតមោ បរិក្ខារោ ហារោតិ បរិក្ខារហារវិភង្គោ។ តត្ថ យោ ធម្មោ យំ ធម្មំ ជនយតិ, តស្ស សោ បរិក្ខារោតិ សង្ខេបតោ បរិក្ខារលក្ខណំ វត្វា តំ វិភាគេន ទស្សេតុំ “កិំលក្ខណោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ហិនោតីតិ អត្តនោ ផលំ បដិការណភាវំ គច្ឆតីតិ ហេតុ។ បដិច្ច ឯតស្មា ផលំ ឯតីតិ បច្ចយោ។ កិញ្ចាបិ ហេតុបច្ចយសទ្ទេហិ ការណមេវ វុច្ចតិ, តថាបិ តត្ថ វិសេសំ វិភាគេន ទស្សេតុំ “អសាធារណលក្ខណោ”តិអាទិ វុត្តំ។ សភាវោ ហេតូតិ សមានភាវោ ពីជំ ហេតុ។ ននុ ច ពីជំ អង្កុរាទិសទិសំ ន ហោតីតិ? នោ ន ហោតិ, អញ្ញតោ ហិ តាទិសស្ស អនុប្បជ្ជនតោ។

“យថា វា បនា”តិអាទិនាបិ ឧទាហរណទស្សនេន ហេតុបច្ចយានំ វិសេសមេវ វិភាវេតិ។ តត្ថ ទុទ្ធន្តិ ខីរំ។ ទធិ ភវតីតិ ឯកត្តនយេន អភេទោបចារេន វា វុត្តំ, ន អញ្ញថា។ ន ហិ ខីរំ ទធិ ហោតិ។ តេនេវាហ – “ន ចត្ថិ ឯកកាលសមវធានំ ទុទ្ធស្ស ច ទធិស្ស ចា”តិ។ អថ វា ឃដេ ទុទ្ធំ បក្ខិត្តំ ទធិ ភវតិ, ទធិ តត្ថ កាលន្តរេ ជាយតិ បច្ចយន្តរសមាយោគេន, តស្មា ន ចត្ថិ ឯកកាលសមវធានំ ទុទ្ធស្ស ច ទធិស្ស ច សរសវិបរិណាមីហិ ភិន្នាការត្តា។ ឯវមេវត្ថិ យថា ហេតុភូតស្ស ខីរស្ស ផលភូតេន ទធិនា ន ឯកកាលសមវធានំ, ឯវមញ្ញស្សាបិ ហេតុស្ស ផលេន ន ឯកកាលសមវធានំ, ន តថា បច្ចយស្ស, ន ហិ បច្ចយោ ឯកន្តេន ផលេន ភិន្នកាលោ ឯវាតិ។ ឯវម្បិ ហេតុបច្ចយានំ វិសេសោ វេទិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

ឯវំ ពាហិរំ ហេតុបច្ចយវិភាគំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អជ្ឈត្តិកំ ទស្សេតុំ “អវិជ្ជាសំសារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “អវិជ្ជា អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ វុត្តេ កិំ ឯកស្មិំ ចិត្តុប្បាទេ អនេកា អវិជ្ជា វិជ្ជន្តីតិ? អាហ “បុរិមិកា អវិជ្ជា បច្ឆិមិកាយ អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ។ តេន ឯកស្មិំ កាលេ ហេតុផលានំ សមវធានំ នត្ថីតិ ឯតមេវត្ថំ សមេតិ។ តត្ថ “បុរិមិកា អវិជ្ជា”តិអាទិនា ហេតុផលភូតានំ អវិជ្ជានំ វិភាគំ ទស្សេតិ។ “ពីជង្កុរោ វិយា”តិអាទិនា ឧបមំ ទស្សេតិ – យថា ពីជំ អង្កុរស្ស ហេតុ ហោន្តំ សមនន្តរហេតុតាយ ហេតុ ហោតិ។ យំ បន ពីជតោ ផលំ និព្វត្តតិ, តស្ស ពីជំ បរម្បរហេតុតាយ ហេតុ ហោតិ។ ឯវំ អវិជ្ជាយបិ ហេតុភាវោ ទដ្ឋព្វន្តិ។

បុន “យថា វា បនា”តិអាទិនាបិ ហេតុបច្ចយវិភាគមេវ ទស្សេតិ។ តត្ថ ថាលកន្តិ ទីបកបល្លិកា។ អគ្គិកន្តិ អគ្គិ វិនា។ ទីបេតុន្តិ

ជាលេតុំ។ ឥតិ សភាវោ ហេតូតិ ឯវំ បទីបុជ្ជាលនាទិស្ស អគ្គិអាទិបទីបសទិំ ការណំ សភាវោ ហេតុ។ បរភាវោ បច្ចយោតិ តត្ថេវ កបល្លិកាវដ្ដិតេលាទិសទិសោ អគ្គិតោ អញ្ញោ សភាវោ បច្ចយោ។ អជ្ឈត្តិកោតិ និយកជ្ឈត្តិកោ និយកជ្ឈត្តេ ភវោ។ ពាហិរោតិ តតោ ពាហិរតោ។ ជនកោតិ និព្ពត្តកោ។ បរិគ្គាហកោតិ ឧបត្ថម្ភកោ។ អសាធារណោតិ អាវេណិកោ។ សាធារណោតិ អញ្ញេសម្បិ បច្ចយុប្បន្នានំ សមានោ។

ឥទានិ យស្មា ការណំ “បរិក្ខារោ”តិ វុត្តំ, ការណភាវោ ច ផលាបេក្ខាយ, តស្មា ការណស្ស យោ ការណភាវោ យថា ច សោ ហោតិ, យញ្ច ផលំ យោ ច តស្ស វិសេសោ, យោ ច ការណផលានំ សម្ពន្ធោ, តំ សព្ពំ វិភាវេតុំ “អនុបច្ឆេទត្ថោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ការណផលភាវេន សម្ពន្ធតា សត្តិ។ កោ ច តត្ថ សម្ពន្ធោ, កោ ការណផលភាវោ ច? សោ ឯវ អនុបច្ឆេទត្ថោ។ យោ ផលភូតោ អញ្ញស្ស អការណំ ហុត្វា និរុជ្ឈតិ, សោ វុបច្ឆិន្នោ នាម ហោតិ, យថា តំ អរហតោ ចុតិចិត្តំ។ យោ បន អត្តនោ អនុរូបស្ស ផលស្ស ហេតុ ហុត្វា និរុជ្ឈតិ, សោ អនុបច្ឆិន្នោ ឯវ នាម ហោតិ, ហេតុផលសម្ពន្ធស្ស វិជ្ជមានត្តាតិ អាហ – “អនុបច្ឆេទត្ថោ សត្តិអត្ថោ”តិ។

យស្មា ច ការណតោ និព្ពត្តំ ផលំ នាម, ន អនិព្ពត្តំ, តស្មា “និព្ពត្តិអត្ថោ ផលត្ថោ”តិ វុត្តំ។ យស្មា បន បុរិមភវេន អន្តរភវបដិសន្ធានវសេន បវត្តា ឧបបត្តិក្ខន្ធា បុនព្ភវោ, តស្មា វុត្តំ – “បដិសន្ធិអត្ថោ បុនព្ភវត្ថោ”តិ។ តថា យស្ស បុគ្គលស្ស កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តិ, តំ បលិពុន្ធន្តិ សម្មា បដិបជ្ជិតុំ ន ទេន្តិ។ យាវ ច មគ្គេន អសមុគ្ឃាតិតា, តាវ អនុសេន្តិ នាម, តេន វុត្តំ – “បលិពោធត្ថោ បរិយុដ្ឋានត្ថោ, អសមុគ្ឃាតត្ថោ អនុសយត្ថោ”តិ។ បរិញ្ញាភិសមយវសេន បរិញ្ញាតេ ន កទាចិ តំ នាមរូបង្កុរស្ស ការណំ ហេស្សតីតិ អាហ – “អបរិញ្ញាតត្ថោ វិញ្ញាណស្ស ពីជត្ថោ”តិ។ យត្ថ អនុបច្ឆេទោ តត្ថ សត្តីតិ យត្ថ រូបារូបប្បវត្តិយំ យថាវុត្តោ អនុបច្ឆេទោ, តត្ថ សត្តិវោហារោ ។ យត្ថ សត្តិ តត្ថ និព្ពត្តីតិអាទិ បច្ចយបរម្បរទស្សនំ ហេតុផលសម្ពន្ធវិភាវនមេវ។

“យថា វា បន ចក្ខុញ្ច បដិច្ចា”តិអាទិនា “សភាវោ ហេតូ”តិ វុត្តមេវត្ថំ វិភាគេន ទស្សេតិ។ តត្ថ សន្និស្សយតាយាតិ ឧបនិស្សយបច្ចយតាយ។ មនសិការោតិ កិរិយាមនោធាតុ។ សា ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វិញ្ញាណភាវេន សមានជាតិតាយ សភាវោ ហេតុ។ សង្ខារា វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ សភាវោ ហេតូតិ បុញ្ញាទិអភិសង្ខារា បដិសន្ធិវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ, តត្ថ យោ សភាវោ, សោ ហេតូតិ។ សង្ខារាតិ ចេត្ថ សព្ពេ លោកិយា កុសលាកុសលចិត្តុប្បាទា អធិប្បេតា។ ឥមិនា នយេន សេសបទេសុបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឯវំ យោ កោចិ ឧបនិស្សយោ សព្ពោ សោ បរិក្ខារោតិ យថាវុត្តប្បភេទោ យោ កោចិ បច្ចយោ, សោ សព្ពោ អត្តនោ ផលស្ស បរិក្ខរណតោ អភិសង្ខរណតោ បរិក្ខារោ។ តស្ស និទ្ធារេត្វា កថនំ បរិក្ខារោ ហារោតិ។

បរិក្ខារហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៩។ សមារោបនហារវិភង្គវណ្ណនា

១០។ តត្ថកតមោ សយាទោបតោ ហាទោតិ សយាទោបតហារចិភង្គោ។ តត្ថ ឧកស្មិំ បដ្ឋានេតិ យស្មិំ កិស្មិញ្ចិ ឧកស្មិំ ការណភូតេ ធម្មេ សុត្តេ កហិតេ។ យត្តកានិ បដ្ឋានានិ ឲ្យតន្តីតិ យត្តកានិ អញ្ញានិ ការណភូតានិ តស្មិំ ធម្មេ សមោយាសន្តិ។ សន្តានិ តានិ សយាទោបយិតព្ពានីតិ សន្តានិ តានិ បដ្ឋានានិ បដ្ឋានភូតា ធម្មា សម្មា និទ្ធារណចនេសត អានេត្វា ទេសនាយ អានោទោបតព្ពា, ទេសនារុឡ្ហេ ចិយ កត្វា កទេតព្ពាតិ អត្ថោ។ យថា អាចរ្ក ហាគេ "ឯកាយិ បដ្ឋានេ, បរិវេយ្យតិ សេសកំ បដ្ឋានំ"ន្តិ (នេត្តិ៍ ៣ និទ្ទេសចារ) ចចនេតា អនេកកេសំ បដ្ឋានានំ បរិវេយ្យនតា ចុត្តា, ឲចយិឆាបិ ពាហុនំ បដ្ឋានានំ សយាទោបតា កាតព្ពាតិ ឌស្សេន្តោ "យថា អាចរ្ក ហាគេ"តិ អាហ។ ត កេចលំ បដ្ឋានចនេសតេច សយាទោបតា, អថ ខោ ទេចចចតកាចតាបហាតចនេសតបិ សយាទោបតា កាតព្ពាតិ ឌស្សេន្តោ "តត្ថ សយាទោបតា ចតុព្ពិធា"តិអាទិយាហ។

កស្មា បនេត្ថ បដ្ឋានទេចចចតានិ កហិតានិ, តត្ថ បដ្ឋានទេចចចតហារេ ឲច អយមេត្ថ ចិកាចិទេតាតិ? សច្ចមេតំ, ឡូឆ បត បដ្ឋានទេចចចតក្កហណំ កាចតាបហាតានំ អធិដ្ឋានចិសយឌស្សតត្ថមេច្ចេច ទេតសំ អធិចចតចិកាកឌស្សតត្ថញ្ច។ ឲចញ្ហិ កាចតាបហាតានិ សុចិទេញ្ញឃ្យានិ ហោន្តិ សុករានិ ច បញ្ញាបេតុំ។ ឡូធំ បដ្ឋានន្តិ ឡូធំ ពិចិធំ សុចរិតំ ពុទ្ធានំ សាសតស្ស ឌូចាឌស្ស ចិសយាធិដ្ឋានកាចទេតា បដ្ឋានំ។ តត្ថ "កាយិក"ន្តិអាទិតា តីហិ សុចរិទេតហិ សីលាទយោ តយោ ខន្ធ សមចចិបឞ្សតា តតិយចតុត្ថបលានិ ច តិទ្ធាទេត្វា ឌស្សេតិ, តំ សុចិទេញ្ញឃ្យមេច។ ចតីយតីតិ ចតំ, ចតតិ, ចតុទេត ឡូតិ ចា ចតំ។ តត្ថ យស្មា បត្ថ កាយក្យណា កាយតល្យាយ, តិយិត្តក្កាទេហា អត្យុញ្ញូតក្កាហស្ស, អជ្ឈត្តិកពាហិរានិ អាយតតានិ តប្បដិពត្ធលក្ខរាកាធីតំ, អត្យសយា ច បរិយុដ្ឋានានំ ការណានិ ហោន្តិ, តស្មា តមត្ថំ ឌស្សេតុំ "បត្ថ កាយក្យណា"តិអាទិ ចុត្តំ។

១០។ អយំ ទេចចចតេត សយាទោបតាតិ យោ "រាកចិរាកា ទេចេតាចិយុត្តិ សេក្ខផលំ, អតាកាយិផលំ, កាយឆាពុសយតិក្ខយត"ន្តិ ឲទេតហិ បរិយាយចចតេតហិ តតិយផលស្ស តិទ្ទេសោ, តថា យោ "អចិជ្ជាចិរាកា បញ្ញាចិយុត្តិ អសេក្ខផលំ, អក្កផលំ អរហត្តំ, ទេតឆាពុកសយតិក្ខយត"ន្តិ ឲទេតហិ បរិយាយចចតេតហិ ចតុត្ថផលស្ស តិទ្ទេសោ, យោ ច "បញ្ញិន្ទ្រិយ"ន្តិអាទីហិ បរិយាយចចតេតហិ បញ្ញាយ តិទ្ទេសោ, អយំ ទេចចចតេតហិ ច សយាទោបតា។

តស្មាតិហ ច្ចំ, កិញ្ចិ, កាទេយ កាយាត្យបស្សី ចិហរាហីតិអាទិ លក្ខណហារចិភង្គចណ្ណតាយំ ចុត្តតយេត ទេចទិតព្ពំ។ កេចលំ តត្ថ ឲកលក្ខណត្តា អចុត្តាតម្បិ ចុត្តកាចឌស្សតចនេសតេច អាកតំ, ឡូឆ កាចតាសយាទោបតចនេសតាតិ អយមេច ចិសេសោ។ កាយាត្យបស្សតា ចិសេសទេតា អស្សុកាត្យបស្សតា ឲច កាយរាកតនេកដ្ឋកិលេសានំ ឲកត្តបដិបក្ខាតិ អស្សុកសញ្ញា កពឡ្រ៊ាការាហារបរិញ្ញាយ បរិពាន្ធកិលេសា កាយុបិតានំ កាយទេយាទេកា អភិជ្ឈាកាយកទេត្ថ កាយាសទេចា កាមេយាទេឈា រាកសល្លំ រូបធម្មូបរិញ្ញាយ បដិបក្ខកិលេសា រូបធម្មេស្សុ រាទេកា លត្ថាកតិកាយតន្តិ ឲទេតសំ បិបធម្មានំ បហាតាយ សំចត្តតីតិ ឡូយមេត្ថំ ឌស្សេតិ "កាទេយ កាយាត្យបស្សី ចិហរទេន្តា"តិអាទិតា។

តថា ទេចឌតាត្យបស្សតា ចិសេសទេតា ឌុក្ខាត្យបស្សតាតិ, សា –

“យោ សុខំ ទុក្ខតោ អទ្ទ, ទុក្ខមទ្ទក្ខិ សល្លតោ;

អទុក្ខមសុខំ សន្តំ, អទ្ទក្ខិ នំ អនិច្ចតោ”តិ (សំ. និ. ៤.២៥៣; ឥតិវុ. ៥៣) –

អាទិវចនតោ សត្តា វេទនំ “ទុក្ខ”ន្តិ បស្សន្តិ សុខសញ្ញាយ វេទនាហេតុបរិញ្ញាយ បរិពន្ធកិលេសវសេន គោសីលាទីហិ វសុទ្ធិ ហោតីតិ វេទនាស្សាទេន បវត្តស្ស ភវុបាទានសង្ខាតស្ស សីលព្ពតុបាទានស្ស វេទនាវសេន “អត្តា មេ អត្ថី”តិអាទិនយប្បវត្តស្ស (ទី. និ. ១.១៣០; អ. និ. ៤.២៤; ១០.៦៤; ធ. ស. ១២១៦; វិភ. ៤០៤, ៤៩០) ព្យាបាទកាយគន្ថស្ស ទោសសល្លស្ស វេទនស្សាទវសេន បវត្តស្ស ភវយោគភវាសវភវោឃសង្ខាតស្ស ភវរាគស្ស ភវបរិញ្ញាយ បរិពន្ធកិលេសវសេន វេទនាវិសយស្ស រាគស្ស ទោសាគតិគមនស្ស ច បហានាយ សំវត្តតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “វេទនាសុ វេទនានុបស្សី”តិអាទិនា.

តថា ចិត្តានុបស្សនា វិសេសតោ អនិច្ចានុបស្សនាតិ, យា ចិត្តំ “អនិច្ច”ន្តិ បស្សន្តិ តត្ថ យេភុយ្យេន សត្តា និច្ចសញ្ញិនោតិ និច្ចសញ្ញាយ វិញ្ញាណាហារបរិញ្ញាយ បរិពន្ធកិលេសវសេន និច្ចាភិនិវេសបដិបក្ខតោ ឥច ទិដ្ឋុបាទានំ ទិដ្ឋិយោគសីលព្ពតបរាមាសកាយគន្ថទិដ្ឋាសវទិដ្ឋោឃសល្លសង្ខាតាយ ទិដ្ឋិយា និច្ចសញ្ញានិមិត្តស្ស “សេយ្យោហមស្មី”តិអាទិនយប្បវត្តស្ស (ធ. ស. ១២១៦; វិភ. ៨៣២, ៨៦៦, ៩៦២) មានសល្លស្ស សញ្ញាបរិញ្ញាយ បដិបក្ខកិលេសវសេន សញ្ញាយ រាគស្ស ទិដ្ឋាភិនិវេសស្ស អប្បហីនត្តា ឧប្បជ្ជនកស្ស ភយាគតិគមនស្ស ច បហានាយ សំវត្តតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី”តិអាទិនា.

តថា ធម្មានុបស្សនា វិសេសតោ អនត្តានុបស្សនាតិ, យា សង្ខារេសុ អត្តសញ្ញាយ មនោសញ្ចេតនាហារបរិញ្ញាយ បដិបក្ខកិលេសវសេន សក្កាយទិដ្ឋិយា “ឥទមេវ សច្ច”ន្តិ (ម. និ. ២.១៨៧, ២០២-២០៣; ៣.២៧) បវត្តស្ស មិច្ឆាភិនិវេសស្ស មិច្ឆាភិនិវេសហេតុកាយ អវិជ្ជាយោគអវិជ្ជាសវអវិជ្ជោឃមោហសល្លសង្ខាតាយ អវិជ្ជាយ សង្ខារបរិញ្ញាយ បរិពន្ធកិលេសវសេន សង្ខារេសុ រាគស្ស មោហាគតិគមនស្ស ច បហានាយ សំវត្តតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតី”តិអាទិនា. សេសំ ឧត្តានមេវ.

សមារោបនហារវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

និដ្ឋិតា ច ហារវិភង្គវណ្ណនា.

១. ទេសនាហារសម្បាតវណ្ណនា

៤៣. សុបរិកម្មកតាយ ភូមិយា នានាវណ្ណានិ មុត្តបុប្ផានិ បកិរន្តោ វិយ សុនិក្ខិតនិប្បាទិយវិចារិតេសុ សុវណ្ណាលង្ការេសុ នានាវិធរំសិជាលសមុជ្ជលានិ វិវិធានិ មណិរតនានិ ពន្ធន្តោ វិយ មហាបថវិំ បរិវត្តេត្វា បប្បដកោជំ ខាទាបេន្តោ វិយ

ເຍາເຊຕຸກາມສ຺ສ ປີຕິວຸຕ຺ຕາ ສຸມນສໍ ປເວເສຕ຺ວາ ນຍໍ ຈ ອາຍສ຺ມາ ມຫາກຈ຺ຈາເນາ ນານາສຸຕ຺ຕປເທເສສຸ ອຸທ຺ທຣິຕ຺ວາ ເສາຬສ ຫາເຣ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ທ຺ວາທສາປິ ເຕ ເອກເຕາ ເຍາເຊຕ຺ວາ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ຫາຣສມ຺ປາຕພູມິໍ ອາຣພິ ອາຣພນ຺ເຕາ ຈ ຍາຍໍ ນິທ຺ເທສວາເຣ –

໑໐໒

“ເສາຬສ ຫາຣາ ປຖມໍ, ທິສເລາຈນເຕາ ທິສາ ວິເລາເກຕ຺ວາ

ສງ຺ຂິປິຍ ອງ຺ກຸເສນ ຫິ, ນເຍຫິ ຕີຫິ ນິທ຺ທິເສ ສຸຕ຺ຕນ຺”ຕິ –

ກາຖາ ວຸຕ຺ຕາ. ຍສ຺ມາ ຕໍ ຫາຣວິຈາເຣາ ນຍເຍາເຊຕິ, ວິປ຺ປກິຕ຺ຕວິສຍຕ຺ຕາ, ນຍວິຈາຣສ຺ສ ຈ ອຕ຺ຖິຕຕ຺ຕາ. ອເນເກຫິ ສຸຕ຺ຕປເທເສຫິ ຫາຣານໍ ວິພາຄທສ຺ສນເຍນ ຫິ ຫາຣວິຈາເຣາ. ຫາຣສມ຺ປາຕວາເຣາ ປນ ຕໍ ປເຍາເຊຕິ, ເອກສ຺ມິໍເຍວ ສຸຕ຺ຕປເທເສ ເສາຬສ ຫາເຣ ເຍາເຊຕ຺ວາວ ທເສຕ຺ຕາ ນຍສມຸຕ຺ຖານສ຺ສ ກາຕັພ຺ພຕ຺ຕາ. ຕສ຺ມາ “ເສາຬສ ຫາຣາ ປຖມ”ນ຺ຕິ ກາເມນ ປຖມໍ ວິຈິຕ຺ວາ “ຕສ຺ສາ ນິທ຺ເທເສາ ກຸຫິໍ ທຏ຺ເຖພ຺ໂພ, ຫາຣສມ຺ປາເຕ”ຕິ ອາຫ. ຕສ຺ເສວ – “ຕສ຺ສາ ກາຖາຍ ນິທ຺ເທເສາ ກຕ຺ຖ ທຏ຺ເຖພ຺ໂພ”ຕິ. ອຸເຕຕ ສຸເຕ຺ຕສຸ ຫາຣານໍ ເຍາຊນາຕຍທສ຺ສນໍ ຫາຣສມ຺ປາຕວາເຣາຕິ ທສ຺ເສຕິ. ຫາຣສມ຺ປາຕປທສ຺ສ ອເຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ເຕາ ເອວ.

ອສຸເພ ສຸພນ຺ຕາຕິ ຈຕູສຸ ວິປ຺ລາເສສຸ ອສຸພາກາເຣນ ອວຸຕ຺ເຕ ວິເຕ຺ຕ. ຍຖາພູຕໍ ອທິຕ຺ຖາຕິ ອສ຺ສາທານຸປັສ຺ສນາທິສຸ ວິເສສນາ. ວິປຣິຍາເສນ ອຸປຏ຺ຖິຕາຕິ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ກາຍສ຺ສ ຈ ອກລ຺ຍາລກ຺ຂເຄຫິ ວິປຣິເຍເສຫິ ອເນ຺ກາກາເຣຫິ ຈ ມໍ ຍາຣສ຺ສ ອເຍາຕິຕິ ກິເລສຍາຣາທີນໍ ຍຖາກາຍໍ ກຣເຫາ ເຫາຕີຕິ ອຍໍ ຕາຈ ກາຖາຍ ປເທຕ຺ວາ.

ປເຍານ຺ຕິ “ອສຸເພ ສຸພນ຺”ຕິ ຍໍ ປທໍ ຍຶ ນ຺ວາເຣສຸ ສຕິເປາສນ຺ຕິລກ຺ຂໍ ປເຍາເຊ ກເຣາຕີ. ຕໍ ມຸຂເຕາ ປທນ຺ຕິ ຕໍ ປມຸຂໍ ອຸປາຣາເສາ ມຸຂສມ຺ປາຕສ຺ສ ຍາຣສ຺ສ ນສເນຕ຺ຕພ຺ພໍ, ເຕນ “ອສຸເພ ສຸພໍ, ສໍ ຍາຣສ຺ສ ອຖີ”ຕິ ປທຍຸຕ຺ຕໍ ນຍໍ ວິເນຕ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ທສ຺ເສຕິ. ເສາ ວິປ຺ລາເສາຕິ ອໍ ອສຸພສ຺ສ ສຸພປັພ຺ພກສ຺ສ “ສຸພ”ນ຺ຕິ ທສ຺ສນໍ, ເສາ ວິປ຺ລາເສາ ວິປຣິຍາສກ຺ກາເຫາ. ເຕເນຕາຫ – “ວິປຣີຕກ຺ກາຫລກ຺ຂເຓາ ວິປ຺ລາເສາ”ຕິ. ສຕ຺ຕ ວິປ຺ລາສສາມ຺ຸເຕ ກເຫຕ຺ວາ ຕສ຺ສ ອທິຏ຺ຖານໍ ປຸຈ຺ຈຕິ “ກໍ ວິປ຺ລາສຍຕີ”ຕິ. ສາມຸຕ຺ຕສ຺ສ ຈ ວິເສເສາ ອທິຏ຺ຖານກາເຣນ ເວາຫຣີຍຕີຕິ ອາຫ – “ສຕ຺ຕາ ວິຕ຺ຕໍ ທິຏ຺ຖິມີຕີ”ຕິ. ຕໍ “ວິປ຺ລາສຍຕີ”ຕິ ປເທນ ສມ຺ພນ຺ຕິຕພ຺ພໍ. ເຕສຸ ສຕ຺ຕາວິປ຺ລາເສາ ສຕ຺ຕມຸຂເກາ, ອນິຈ຺ຈາທິກສ຺ສ ວິສຍສ຺ສ ມິຈ຺ຈາເວສນ ອຸປຏ຺ຖິຕາກາຣກ຺ກາຫມຕ຺ຕໍ ມິກເປາຕການໍ ຕິລປຸຣິສເກສຸ ປຸຣິເສາຕິ ອຸປ຺ປຕ຺ຕສຕ຺ຕາ ວິຍ. ຈິຕ຺ຕວິປ຺ລາເສາ ຕເຕາ ພລວຕເຣາ, ອຍລິອາທິເກ ວິເສເຍ ມລິອາທິອາກາເຣນ ອຸປຏ຺ຫເຕ຺ຕ ຕຖາ ສຕິຏ຺ຖານໍ ວິຍ ຕິຈ຺ຈາທິເຕາ ສຕິຏ຺ຖານມຕ຺ຕໍ. ທິຏ຺ຖິວິປ຺ລາເສາ ປນ ສພ຺ພພລວຕເຣາ ຍໍ ຍໍ ອາຣມ຺ມໍ ຍຖາ ຍຖາ ອຸປຏ຺ຖາຕິ, ຕຖາ ຕຖາ ຕໍ ສຈ຺ຈາທິວເສນ “ອິທເມວ ສຈ຺ຈໍ ໂມຄມັນ຺”ນ຺ຕິ ອພິນິວິສນ຺ເຕາ ປວຕ຺ຕຕິ. ຕຕ຺ຖ ສຕ຺ຕາວິປ຺ລາເສາ ຈິຕ຺ຕວິປ຺ລາສສ຺ສ ກາຣໍ, ຈິຕ຺ຕວິປ຺ລາເສາ ທິຏ຺ຖິວິປ຺ລາສສ຺ສ ກາຣໍ ເຫາຕິ.

ញ្ញាណាតិ ចិបល្លាសានំ បចត្តិដ្ឋានំ ចិសយំ ឌស្សេតុំ “សោ ពុហិ ចិបល្លាសយតិ, ចត្សុ អត្តកាចចត្ថុ”តិ អាហ។ តត្ថ អត្តកាចចត្ថុតិ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ។ តេ ហិ អាហិតោ អហំ មានោ ឲត្ថាតិ អត្តា, “អត្តា”តិ កចតិ ឲត្ថ ពុទ្ធិ ចោហារោ ចាតិ អត្តការចា, សោ ឲច សុការឌិតំ ចិបល្លាសស្ស ច អធិដ្ឋានកាចតោ ចត្ថុ ចាតិ “អត្តកាចចត្ថុ”តិ ចុច្ចតិ។ “រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតី”តិអាឌិនា តេសំ

សព្ពចិបល្លាសមូលភូតាយ សក្កាយទិដ្ឋិយា បចត្តិដ្ឋានភាចេន អត្តកាចចត្ថុំ ឌស្សេត្វា បុន ចិបល្លាសានំ បចត្តិអាការេន សទ្ធិំ ចិសយំ ចិភជិត្វា ឌស្សេតុំ “រូបំ បធមំ ចិបល្លាសចត្ថុ អសុភេ សុភ”ន្តិ ចុត្តំ។ តំ សព្ពំ សុចិញ្ញេយ្យំ។ បុន មូលការណចសេន ចិបល្លាសេ ចិភជិត្វា

ឌស្សេតុំ “ឌ្វេ ធម្មា ចិត្តស្ស សំកិលេសា”តិអាឌិមាហ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ អចិជ្ជាសហិតា តណ្ហា ភត្តិ, អចិជ្ជា ច សុភសុខសញ្ញាភយ្បិ បច្ចយោ ឲច, តថាបិ តណ្ហា ឲតាសំ សាតិសយំ បច្ចយោតិ ឌស្សេតុំ “តណ្ហានិចុតំ…បេ… ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ ចុត្តំ។ ទិដ្ឋិនិចុតន្តិ ទិដ្ឋិសីសេន អចិជ្ជា ចុត្តាតិ អចិជ្ជានិចុតន្តិ អត្ថោ។ កាមញ្ចេត្ថ តណ្ហាសហិតា ទិដ្ឋិ ភត្តិ, តណ្ហាបិ ទិដ្ឋិយា បច្ចយោ ឲច។ តណ្ហាបិ “និច្ចំ អត្តា”តិ អយោនិសោ

ឧម្មុញ្ជន្តានំ តថាបចត្តមិច្ឆាភិនិចេសស្ស ហេតុភាចោ ចិសេសបច្ចយោតិ ឌស្សេតុំ “ទិដ្ឋិនិចុតំ…បេ… អត្តា”តិ ចុត្តំ។

យោ ទិដ្ឋិចិបល្លាសោតិ “អនិច្ចេ និច្ចំ, អនត្តនិ អត្តា”តិ បចត្តម្បិ ចិបល្លាសទ្វយំ សន្ធាយាហ – “សោ អតីតំ រូបំ…បេ… អតីតំ ចិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតី”តិ។ ឲតេន អដ្ឋារសចិធោបិ បុព្ពន្តានុកប្បិកចាទោ បន្ធិយានំ ទិដ្ឋិ ចិបល្លាសានំ ចសេន ហោតីតិ ឌស្សេតិ។ តណ្ហាចិបល្លាសោតិ តណ្ហាមូលកោ ចិបល្លាសោ។ “អសុភេ សុភំ, ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ ឲតំ ចិបល្លាសទ្វយំ សន្ធាយ ចទតិ។ អនាគតំ រូបំ អភិនន្ទតីតិ

អនាគតំ រូបំ ទិដ្ឋាភិនន្ទនចសេន អភិនន្ទតិ។ អនាគតំ ចេទនំ, សញ្ញំ, សង្ខារេ, ចិញ្ញាណំ អភិនន្ទតីតិ ឲត្ថាបិ ឲសេច នយោ។ ឲតេន ចត្តាលីសចិធោបិ អបរន្តានុកប្បិកចាទោ យេភុយ្យេន បុរិមានំ ទិដ្ឋិ ចិបល្លាសានំ ចសេន ហោតីតិ ឌស្សេតិ។ ឌ្វេ ធម្មា ចិត្តស្ស

ឧបក្កិលេសាតិ ឲចំ បរិយាចន្នស្ស ចិបល្លាសស្ស មូលការណត្តំ ចិសេសតោ ឌ្វេ ធម្មា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តណ្ហា ច អចិជ្ជា ចាតិ តេ សរូបតោ ឌស្សេតិ។ តាហិ ចិសុជ្ឈន្តំ ចិត្តំ ចិសុជ្ឈតីតិ បដិបក្ខចសេនបិ តាសំ ឧបក្កិលេសភាចំ ចិភាចេតិ, ន ហិ តណ្ហាអចិជ្ជាសុ

បហីនាសុ កោចិ សំកិលេសធម្មោ ន បហីយតីតិ។ យថា ច ចិបល្លាសានំ មូលការណំ តណ្ហាចិជ្ជា, ឲចំ សកលស្សាបិ ចដ្ដស្ស មូលការណត្តំ យថានុសន្ធិនាច ការំ និដ្ឋបេតុំ “តេសំ”ន្តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ តេសន្តិ យេសំ អចក្កិតំ ចិត្តំ មិច្ឆាទិដ្ឋិហតញ្ច, តេសំ

“អចិជ្ជានីចរណានំ”ន្តិអាទិនា យានស្ស ចសកយេន អនាទិមតិសំសារេ សំសរណន្តិ ឌស្សេតិ។

ចិតមិច្ឆាភិភូតេនាតិ ឲត្ថ “ចិតំ នាមា”តិអាទិនា ចិតមិច្ឆានំ សរូបំ ឌស្សេតិ។ តេហិ ចិត្តស្ស អភិភូតតា សុចិញ្ញេយ្យាចាតិ តំ អនាមសិត្វា កិលេសយានក្កហណេនេច តំនិមិត្តា អភិសង្ខារយានខន្ធយានបច្ចយានា គហិតា ឲចាតិ “កិលេសយានស្ស ច សត្តយានស្ស ចា”តិ ច-សទ្ទេន ចា តេសម្បិ គហណំ គតន្តិ ឌដ្ឋព្ពំ។ សោ ហិ និចុតោ សំសារាភិមុខោតិ សោ យានចសំ គតោ, តតោ ឲច និចុតោ កិលេសេហិ យាច ន យានធន្ធំ លិជ្ជតិ, តាច សំសារាភិមុខោច ហោតិ, ន ចិសង្ខារាភិមុខោតិ អធិប្បាយោ។ ញាយាតិ ភវចតា ឌ្វេ សច្ចានិ ទេសិតានិ។ កតំ ទេសិតានិ?

តត្ថ ទុចិធា គថា អភិធម្មតិស្សិតា ច សុត្តន្តតិស្សិតា ច។ តាសុ អភិធម្មតិស្សិតា តាយ អនុក្កមេន ចិទេត្តភាតិ ទត្តម្បិ ចិត្តំ អនុក្កមំ, ទដ្ឋម្បិ ចិត្តំ

ອຣກ຺ຂິຕໍ, ມູຬ຺ຫມ຺ປິ ຈິຕ຺ຕໍ ອຣກ຺ຂິຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຣຕ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ເລາຠສຫຄຕຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ເວທິຕພ຺ພໍ, ທຸຏ຺ຐໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທ຺ວິນ຺ນໍ ປຏິຄຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ເວທິຕພ຺ພໍ, ມູຬ຺ຫໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທ຺ວິນ຺ນໍ ເມາມູຫຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ເວທິຕພ຺ພໍ. ຍາວ ທ຺ເວມສໍ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ທ຺ວິຍານໍ ອກຸຕ຺ຕິ ອເກາປິຍຕາ ອປິລຕາ ອຕາຣກ຺ຂາ ສຕິເວາສຄ຺ເຄາ ປມາເທາ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອສໍວເຣາ, ເອວໍ ອຣກ຺ຂິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິຫຕໍ ນາມ ຈິຕ຺ຕໍ ຈຕຸທິຏ຺ຐິສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ເວທິຕພ຺ພໍ, ຖີນມິທ຺ທາຠິຠູຕໍ ນາມ ຈິຕ຺ຕໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ສສງ຺ຂາຣິກາກຸສລຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວເສນ ເວທິຕພ຺ພໍ. ເອວໍ ສເພ຺ພປິ ອຄ຺ຄຫິຕຄ຺ຄຫເນນ ທ຺ວາທສ ອກຸສລຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທາ ເຫານ຺ຕິ. ເຕ “ກຕເມ ທມ຺ມາ ອກຸສລາ? ຍສ຺ມິໍ ສມເຍ ອກຸສລໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ເຫາຕີ”ຕິອາທິນາ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກເຓ຺ຑ (ທ. ສ. ໓໖໕) ອກຸສລຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທເທສນາວເສນ ວິຕ຺ຖາເຣນ ເວທິຕພ຺ພາ. ມາຣສ຺ສາຕິ ເອຕ຺ຖ ປຎ຺ຈ ມາຣາ. ເຕສຸ ກິເລສມາຣສ຺ສ ຈຕຸນ຺ນໍ ອາສວານໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ໂອຄານໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ເຍາຄານໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ຄນ຺ຖານໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ອຸປາທານານໍ ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ນີວຣຓານໍ ທສນ຺ນໍ ກິເລສວຕ຺ຖູນໍ ວເສນ ອາສວເຄາຈ຺ຉກາທີສຸ (ທ. ສ. ທຸກມາຕິກາ ໑໓-໑໘, ໑໐໑) ວຸຕ຺ຕນເຍນ, ຕຖາ “ຊາຕິມເທາ ເຄາຕ຺ຕມເທາ ອາເຣາຄ຺ຍມເທາ”ຕິອາທິນາ ຂຸທ຺ທກວຕ຺ຖຸວິຠງ຺ເຄ (ວິຠ. ໘໓໒) ອາຄຕານໍ ສຕ຺ຕນ຺ນໍ ກິເລສານໍ ວເສນ ວິກາເຣາ ວຕ຺ຕພ຺ເພາ. ອຍໍ ຕາເວຕ຺ຖ ອທິຍຸຕ຺ຕິນິສ຺ສິຕາ ກຖາ.

ສຸຕ຺ຕນິສ຺ສິຕາ (ມ. ນິ. ໑.໒໓໙; ອ. ນິ. ໑໑.໑໙) ປນ ອຣກ຺ຂິເຕນ ຈິເຕ຺ຕນາຕິ ຈກ຺ຂຸນາ ຣູປໍ ທິສ຺ວາ ນິມິຕ຺ຕຄ຺ຄາຫີ ເຫາຕິ ອນຸພ຺ຍຎ຺ຊນຄ຺ຄາຫີ, ຍຕ຺ວາທິກຣຓເມນໍ ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິຍໍ ອສໍວຸຕໍ ວິຫຣນ຺ຕໍ ອຠິຊ຺ຊາເທາມນສ຺ສາ ປາປກາ ອກຸສລາ ທມ຺ມາ ອນ຺ວາສ຺ສເວຍ຺ຍຸໍ, ຕສ຺ສ ສໍວຣາຍ ນ ປຏິປຊ຺ຊຕິ, ນ ຣກ຺ຂຕິ ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິຍໍ, ຈກ຺ຂຸນ຺ທ຺ຣິເຍ ນ ສໍວຣໍ ອາປຊ຺ຊຕິ. ເສາເຕນ ...ເປ... ຆາເນນ... ຊິວ຺ຫາຍ... ກາເຍນ... ມນສາ...ເປ... ມນິນ຺ທ຺ຣິເຍ ນ ສໍວຣໍ ອາປຊ຺ຊຕິ (ມ. ນິ. ໑.໒໓໙, ໓໑໑, ໓໒໑; ໒.໓໑໘; ໓.໑໕, ໙໕). ເອວໍ ອຣກ຺ຂິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິຫເຕນາຕິ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິຫຕໍ ນາມ ຈິຕ຺ຕໍ ປຸພ຺ພນ຺ຕກປ຺ປິກວເສນ ວາ ອປຣນ຺ຕກປ຺ປິກວເສນ ວາ ປຸພ຺ພນ຺ຕາປຣນ຺ຕກປ຺ປິກວເສນ ວາ ມິຈ຺ຉາຠິນິວິສນ຺ຕສ຺ສ ອເຍານິເສາ ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ “ສສ຺ສເຕາ ເລາເກາ”ຕິ ວາ...ເປ... ເນວ ເຫາຕິ ນ ນ ເຫາຕິ ຕຖາຄເຕາ ປຣໍ ມຣຓາ”ຕິ (ວິຠ. ໘໑໙; ປຏິ. ມ. ໑.໑໓໐) ວາ ຍາ ທິຏ຺ຐິ, ຕາຍ ຫຕໍ ອຸປຫຕໍ. ຍາ ຈ ເອສາ “ທ຺ວຍາ ຈຕ຺ຕາເຣາ ສສ຺ສຕວາທາ...ເປ... ປຎ຺ຈ ປຣມທິຏ຺ຐທມ຺ມນິພ຺ພານວາທາ”ຕິ (ພ຺ຣຫ຺ມຊາເລ (ທີ. ນິ. ໑.໓໐ ອາທເຍາ) ປຎ຺ຈຕ຺ຕເຍ (ມ. ນິ. ໓.໒໑ ອາທເຍາ) ຈ ອາຄຕາ ທ຺ວາສຏ຺ຐີ ທິຏ຺ຐິເຍາ, ຕາສໍ ວເສນ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິຫຕຠາເວາ ເວທິຕພ຺ເພາ.

ຖີນມິທ຺ທາຠິຠູເຕນາຕິ ຖີນໍ ນາມ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອກລ຺ຍຕາ, ມິທ຺ທໍ ນາມ ເວທນາທິກ຺ຂນ຺ທຕ຺ຕຍສ຺ສ ອກລ຺ຍຕາ. ຕຖາ ຖີນໍ ອນຸສ຺ສາຫສໍຫນນໍ, ມິທ຺ທໍ ອສຕ຺ຕິວິຆາເຕາ. ອິຕິ ຖີເນນ ມິທ຺ເທນ ຈ ຈິຕ຺ຕໍ ອຠິຠູຕໍ ອຊ຺ເຌາຕ຺ຖຕໍ ອຸປທ຺ທຸຕໍ ສງ຺ເກາຈນປ຺ປຕ຺ຕໍ ລຍາປນ຺ນໍ. ວສໍ ມາຣສ຺ສ ຄຈ຺ຉຕີຕິ ວເສາ ນາມ ອິຈ຺ຉາ ເລາເພາ ອທິປ຺ປາເຍາ ຣຸຈິ ອາກງ຺ຂາ ອາຓາ ອາຓຕ຺ຕິ. ມາເຣາຕິ ປຎ຺ຈ ມາຣາ – ຂນ຺ທມາເຣາ ອຠິສງ຺ຂາຣມາເຣາ ມຈ຺ຈຸມາເຣາ ເທວປຸຕ຺ຕມາເຣາ ກິເລສມາເຣາຕິ. ຄຈ຺ຉຕີຕິ ເຕສໍ ວສໍ ອິຈ຺ຉໍ...ເປ... ອາຓຕ຺ຕິໍ ຄຈ຺ຉຕິ ອຸປຄຈ຺ຉຕິ ອຸເປຕິ ວຕ຺ຕຕິ ອນຸວຕ຺ຕຕິ ນາຕິກ຺ກມຕີຕິ. ເຕນ ວຸຈ຺ຈຕິ – “ວສໍ ມາຣສ຺ສ ຄຈ຺ຉຕີ”ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ຍຖາວຸຕ຺ຕາ ອກຸສລາ ທມ຺ມາ, ຕຓ຺ຫາວິຊ຺ຊາ ເອວ ວາ ສມຸທຍສຈ຺ຈໍ. ເຍາ ເສາ “ວສໍ ມາຣສ຺ສ ຄຈ຺ຉຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ເຕາ, ເສາ ເອວ ປຎ຺ຈຸປາທານກ຺ຂນ຺ເທ ອຸປາທາຍ ປຎ຺ຎາເປຕ຺ວາ, ເຕ ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ທາ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈໍ. ເອວໍ ພຄວຕາ ທ຺ເວ ເອວ ສຈ຺ຈານິ ເທສິຕານີ. ເຕເນວາຫ – “ທຸກ຺ຂໍ ສມຸທເຍາ ຈາ”ຕິ. ເຕສໍ ພຄວຕາ ປຣິຎ຺ຎາຍ ຈ ປຫານາຍ ຈ ທມ຺ມໍ ເທເສຕີຕິ ວຸຕ຺ຕເມວຕ຺ຖໍ ປາກຏຕຣໍ ກາຕຸໍ “ທຸກ຺ຂສ຺ສ ປຣິຎ຺ຎາຍ ສມຸທຍສ຺ສ ປຫານາຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກຖໍ

ទេសេតីតិ ចេ –

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ;

សម្មាទិដ្ឋិំ បុរក្ខត្វា, ញត្វាន ឧទយព្ពយំ;

ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ, សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ. (ឧទា. ១៧) –

គាថាយ. តស្សត្ថោ – យស្មា អរក្ខិតេន ចិត្តេន វសំ មារស្ស គច្ឆតិ, តស្មា សតិសំវរេន មនច្ឆដ្ឋានំ ឥន្ទ្រិយានំ រក្ខណេន រក្ខិតចិត្តោ អស្ស. សម្មាសង្កប្បគោចរោតិ យស្មា កាមសង្កប្បាទិមិច្ឆាសង្កប្បគោចរោ តទា តទា អយោនិសោ វិកប្បេត្វា នានាវិធានិ មិច្ឆាទស្សនានិ គណ្ហាតិ. តទា ឯវ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ចិត្តេន វសំ មារស្ស គច្ឆតិ, តស្មា យោនិសោមនសិការេន កម្មំ ករោន្តោ នេក្ខម្មសង្កប្បាទិសម្មាសង្កប្បគោចរោ អស្ស. សម្មាទិដ្ឋិំ បុរក្ខត្វាតិ សម្មាសង្កប្បគោចរតាយ វិធុតមិច្ឆាទស្សនោ កម្មស្សកតាលក្ខណំ យថាភូតញាណលក្ខណញ្ច សម្មាទិដ្ឋិំ បុព្ពង្គមំ កត្វា សីលសមាធីសុ យុត្តប្បយុត្តោ. តទា ឯវ ច ញត្វាន ឧទយព្ពយំ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ សមបញ្ញាសាយ អាការេហិ ឧទយំ និរោធញ្ច ញត្វា វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អនុក្កមេន អរិយមគ្គេ គណ្ហន្តោ អគ្គមគ្គេន ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេតិ ឯវំ សព្ពសោ ភិន្នកិលេសត្តា ភិក្ខុ ខីណាសវោ យថាសម្ភវំ តិវិធទុក្ខតាយោគេន ទុគ្គតិសង្ខាតា សព្ពាបិ គតិយោ ជហេយ្យ, តាសំ បរភាគេ និព្ពានេ តិដ្ឋេយ្យាតិ អត្ថោ.

ឥទំ តណ្ហាយ អវិជ្ជាយ ច បហានំ, អយំ និរោធោតិ បហានស្ស និរោធស្ស បច្ចយភាវតោ អសង្ខតធាតុ បហានំ និរោធោតិ ច វុត្តា. ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានីតិ បុរិមគាថាយ បុរិមានិ ទ្វេ, បច្ឆិមគាថាយ បច្ឆិមានិ ទ្វេតិ ឥមេហិ គាថាហិ ភាសិតានិ ឥមានិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ. តេសុ សមុទយេន អស្សាទោ, ទុក្ខេន អាទីនវោ, មគ្គនិរោធេហិ និស្សរណំ, សព្ពាគតិជហនំ ផលំ, រក្ខិតចិត្តតាទិកោ ឧបាយោ, អរក្ខិតចិត្តតាទិនិសេធនមុខេន រក្ខិតចិត្តតាទីសុ និយោជនំ ភគវតោ អាណត្តីតិ. ឯវំ ទេសនាហារបទត្ថា អស្សាទាទយោ និទ្ធារេតព្ពា. តេនេតំ អាហ – “និយុត្តោ ទេសនាហារសម្បាតោ”តិ.

ទេសនាហារសម្បាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

១. វិចយហារសម្បាតវណ្ណនា

៥៧. ឯវំ ទេសនាហារសម្បាតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិចយហារសម្បាតំ ទស្សេន្តោ យស្មា ទេសនាហារបទត្ថវិចយោ វិចយហារោ, តស្មា ទេសនាហារេ វិបល្លាសហេតុភាវេន និទ្ទិដ្ឋាយ តណ្ហាយ កុសលាទិវិភាគបវិចយមុខេន វិចយហារសម្បាតំ ទស្សេតុំ “តត្ថ តណ្ហា

ទុវិធា”តិអាទឹ អារទ្ធំ។ តត្ថ កុសលាតិ កុសលធម្មារម្មណា។ កុសល-សទ្ទោ ចេត្ថ ពាហិតិកសុត្តេ (ម. និ. ៣.៣៥៤ អាទយោ) វិយ អនវជ្ជត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ កស្មា បនេត្ថ តណ្ហា កុសលបរិយាយេន វុត្តា? ហេដ្ឋា ទេសនាហារេ វិបល្លាសហេតុភាវេន តណ្ហា ឧទ្ទិដ្ឋា។ តស្សា វសេន សំកិលេសបក្ខោ ទស្សិតោ។ វិវត្តបដិភាគតាយ បន ឯសាបិ តណ្ហាមុខេនេវ វោទានបក្ខំ ទស្សេតុំ កុសលបរិយាយេន តណ្ហា វុត្តា។ តត្ថ សំសារំ គមេតីតិ សំសារគាមិនី, សំសារនាយិកាតិ អត្ថោ។ អបចយំ និព្វានំ គមេតីតិ អបចយគាមិនី។ កថំ បន តណ្ហា អបចយគាមិនីតិ? អាហ “បហានតណ្ហា”តិ។ តទង្គាទិប្បហានស្ស ហេតុភូតា តណ្ហា។ កថំ បន ឯកន្តសាវជ្ជាយ តណ្ហាយ កុសលភាវោតិ? សេវិតព្វភាវតោ។ យថា តណ្ហា, ឯវំ មានោបិ ទុវិធោ កុសលោបិ អកុសលោបិ, ន តណ្ហា ឯវាតិ តណ្ហាយ និទស្សនភាវេន មានោ វុត្តោ។

តត្ថ មានស្ស យថាធិប្បេតំ កុសលភាវំ ទស្សេតុំ “យំ មានំ និស្សាយា”តិអាទិមាហ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “មានមហំ, ទេវានមិន្ទ, ទុវិធេន វទាមិ សេវិតព្ពម្បិ អសេវិតព្ពម្បី”តិអាទិ។ យំ នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្សន្តិអាទិ “កុសលា”តិ វុត្តតណ្ហាយ សរូបទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ តត្ថ នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្សំ នាម –

“តត្ថ កតមានិ ឆ នេក្ខម្មស្សិតានិ ទោមនស្សានិ? រូបានំ ត្វេវ អនិច្ចតំ វិទិត្វា វិបរិណាមវិរាគនិរោធំ ‘បុព្ពេ ចេវ រូបា ឯតរហិ ច, សព្វេតេ រូបា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា’តិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេសុ បិហំ ឧបដ្ឋាបេតិ ‘កុទាស្សុ នាមាហំ តទាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមិ, យទរិយា ឯតរហិ អាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី’តិ។ ឥតិ អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេសុ បិហំ ឧបដ្ឋាបយតោ ឧប្បជ្ជតិ បិហា, បិហាបច្ចយា ទោមនស្សំ។ យំ ឯវរូបំ ទោមនស្សំ, ឥទំ វុច្ចតិ នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្ស”ន្តិ (ម. និ. ៣.៣០៧) –

ឯវំ ឆសុ ទ្វារេសុ ឥដ្ឋារម្មណេ អាបាថគតេ អនុត្តរវិមោក្ខសង្ខាតអរិយផលធម្មេសុ បិហំ ឧបដ្ឋាបេត្វា តទធិគមាយ អនិច្ចាទិវសេន វិបស្សនំ ឧបដ្ឋាបេត្វា ឧស្សុក្កាបេតុំ អសក្កោន្តស្ស “ឥមម្បិ បក្ខំ ឥមម្បិ មាសំ, ឥមម្បិ សំវច្ឆរំ, វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា អរិយភូមិំ សម្បាបុណិតុំ នាសក្ខិ”ន្តិ អនុសោចតោ ឧប្បន្នំ ទោមនស្សំ នេក្ខម្មវសេន វិបស្សនាវសេន អនុស្សតិវសេន បឋមជ្ឈានាទិវសេន បដិបត្តិយា ហេតុភាវេន ឧប្បជ្ជនតោ នេក្ខម្មស្សិតំ ទោមនស្សំ នាម។ អយំ តណ្ហា កុសលាតិ អយំ “បិហា”តិ វុត្តា តណ្ហា កុសលា។ កថំ? រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, តទារម្មណា កុសលាតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, ន សភាវេន កុសលា, អនវជ្ជដ្ឋេន កុសលា។ តំ ឧទ្ទិស្ស បវត្តិយា តទារម្មណា បន តណ្ហា កុសលារម្មណតាយ កុសលាតិ។ អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ អនវជ្ជដ្ឋេន កុសលា។ តស្សាតិ បញ្ញាវិមុត្តិយា។ យាយ វសេន “តស្មា រត្តិន្ទិវត្តស្សា”តិ គាថាយំ “សន្តា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ វុត្តំ។

ឥតិ ចិរតរំ វិបស្សនាបរិវាសំ បរិវសិត្វា ទុក្ខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាយ អធិគតាយ បញ្ញាវិមុត្តិយា វសេន វិចយហារនយានំ ទស្សេតុំ “តស្សា កោ បវិចយោ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ យស្មា បញ្ញាវិមុត្តិ អរិយមគ្គមូលិកា, តស្មា ចតុត្ថជ្ឈានបាទកេ អរិយមគ្គធម្មេ ឧទ្ទិសិត្វា តេសំ អាគមនបដិបទំ ទស្សេតុំ “កត្ថ ទដ្ឋព្វោ, ចតុត្ថេ ឈានេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បារមិតាយាតិ ឧក្កំសគតាយ ចតុត្ថជ្ឈានភាវនាយ។

យេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតំ ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ វុត្តំ, តានិ អង្គានិ ទស្សេតុំ “បរិសុទ្ធេ”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិភាវេន បរិសុទ្ធំ។ បរិសុទ្ធត្តា ឯវ បរិយោទាតំ, បភស្សរន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ សុខាទីនំ បច្ចយឃាតេន វីតរាគាទិអង្គណត្តា អនង្គណំ។ អនង្គណត្តា ឯវ វិគតូបក្កិលេសំ, អង្គណេន ហិ ចិត្តំ ឧបក្កិលិស្សតិ, សុភាវិតត្តា មុទុភូតំ វសីភាវប្បត្តន្តិ អត្ថោ។ វសេ វត្តមានញ្ហិ ចិត្តំ “មុទុ”តិ វុច្ចតិ។ មុទុត្តា ឯវ ច កម្មនិយំ, កម្មក្ខមំ កម្មយោគ្គន្តិ អត្ថោ។ មុទុញ្ហិ ចិត្តំ កម្មនិយំ ហោតិ , ឯវំ ភាវិតំ មុទុញ្ច ហោតិ កម្មនិយញ្ច, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ចិត្ត”ន្តិ (អ॰ និ॰ ១.២២)។ ឯតេសុ បរិសុទ្ធភាវាទីសុ ឋិតត្តា ឋិតំ។ ឋិតត្តាយេវ អានេញ្ជប្បត្តំ, អចលំ និរិញ្ជនន្តិ អត្ថោ។ មុទុកម្មញ្ញភាវេន វា អត្តនោ វសេ ឋិតត្តា ឋិតំ។ សទ្ធាទីហិ បរិគ្គហិតត្តា អានេញ្ជប្បត្តំ។ សទ្ធាបរិគ្គហិតញ្ហិ ចិត្តំ អស្សទ្ធិយេន ន ឥញ្ជតិ, វីរិយបរិគ្គហិតំ កោសជ្ជេន ន ឥញ្ជតិ, សតិបរិគ្គហិតំ បមាទេន ន ឥញ្ជតិ, សមាធិបរិគ្គហិតំ ឧទ្ធច្ចេន ន ឥញ្ជតិ, បញ្ញាបរិគ្គហិតំ អវិជ្ជាយ ន ឥញ្ជតិ, ឱភាសគតំ កិលេសន្ធការេន ន ឥញ្ជតិ។ ឥមេហិ ឆហិ ធម្មេហិ បរិគ្គហិតំ អានេញ្ជប្បត្តំ ហោតិ។ ឯវំ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ចិត្តំ អភិនីហារក្ខមំ ហោតិ។ អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយានំ ធម្មានំ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ។

អបរោ នយោ – ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនា សមាហិតំ ចិត្តំ នីវរណទូរីភាវេន បរិសុទ្ធំ។ វិតក្កាទិសមតិក្កមេន បរិយោទាតំ។ ឈានបដិលាភបច្ចនីកានំ បាបកានំ ឥច្ឆាវចរានំ អភាវេន អនង្គណំ។ ឥច្ឆាវចរានន្តិ ឥច្ឆាយ អវចរានំ ឥច្ឆាវសេន ឱតិណ្ណានំ បវត្តានំ នានប្បការានំ កោបអប្បច្ចយានន្តិ អត្ថោ។ អភិជ្ឈាទីនំ ចិត្តុបក្កិលេសានំ វិគមេន វិគតូបក្កិលេសំ។ ឧភយម្បិ ចេតំ អនង្គណសុត្តវត្ថសុត្តានំ (ម॰ និ॰ ១.៥៧ អាទយោ; ៧០ អាទយោ) វសេន វេទិតព្ពំ។ វសិប្បត្តិយា មុទុភូតំ។ ឥទ្ធិបាទភាវូបគមេន កម្មនិយំ។ ភាវនាបារិបូរិយា បណីតភាវូបគមេន ឋិតំ អានេញ្ជប្បត្តំ។ យថា អានេញ្ជភាវប្បត្តំ អានេញ្ជប្បត្តំ ហោតិ, ឯវំ ឋិតន្តិ អត្ថោ។ ឯវម្បិ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ចិត្តំ អភិនីហារក្ខមំ ហោតិ។ អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយានំ ធម្មានំ អភិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាយ បាទកំ បទដ្ឋានភូតំ។ តេនេតាហ – “សោ តត្ថ អដ្ឋវិធំ អធិគច្ឆតិ ឆ អភិញ្ញា ទ្វេ ច វិសេសេ”តិ។

តត្ថ សោតិ អធិគតចតុត្ថជ្ឈានោ យោគី។ តត្ថាតិ តស្មិំ ចតុត្ថជ្ឈានេ អធិដ្ឋានភូតេ។ អដ្ឋវិធំ អធិគច្ឆតីតិ អដ្ឋវិធំ គុណំ អធិគច្ឆតិ។ កោ បន សោ អដ្ឋវិធោ គុណោតិ? អាហ “ឆ អភិញ្ញា ទ្វេ ច វិសេសេ”តិ។ មនោមយិទ្ធិ វិបស្សនាញាណញ្ច។ តំ ចិត្តន្តិ ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ។ “យតោ បរិសុទ្ធំ, តតោ បរិយោទាត”ន្តិអាទិនា បុរិមំ បុរិមំ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ការណវចនន្តិ ទស្សេតិ។ តទុភយន្តិ យេសំ រាគាទិអង្គណានំ អភិជ្ឈាទិឧបក្កិលេសានញ្ច អភាវេន “អនង្គណំ វិគតូបក្កិលេស”ន្តិ ច វុត្តំ។ តានិ អង្គណានិ ឧបក្កិលេសា ចាតិ តំ ឧភយំ។ តទុភយំ តណ្ហាវសគតត្តា តណ្ហាយ អនុលោមនតោ ច តណ្ហាបក្ខំ។ យា ច ឋិតតាតិ យា ច ចិត្តស្ស អសមាធានេន វុត្តា អដ្ឋិតីតិ អនវដ្ឋានំ។ អយំ ទិដ្ឋិបក្ខោតិ យា ឋិតតា អដ្ឋិតិ ច, អយំ មិច្ឆាភិនិវេសហេតុតាយ ទិដ្ឋិបក្ខោ។

“ចត្តារិ ឋិតិយានី”តិអាទិនា វេទនាតោបិ ចតុត្ថជ្ឈានំ វិភាវេតិ។ ឯវំ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ ឧបរិ អភិញ្ញាធិគមាយ អភិនីហារក្ខមំ ហោតិ។ សា ច អភិនីហារក្ខមតា ចុទ្ទសហិ អាការេហិ ចិណ្ណវសីភាវស្សេវ ហោតិ។ សោ ច វសីភាវោ

អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនោ, ន រូបាវចរជ្ឈានមត្តលាភិនោតិ អារុប្បសមាបត្តិយា មនសិការវិធិំ ទស្សេន្តោ “សោ ឧបរិមំ សមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិករោតី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឧបរិមំ សមាបត្តិន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ។ សន្តតោ មនសិករោតីតិ អង្គសន្តតាយបិ អារម្មណសន្តតាយបិ “សន្តា”តិ មនសិករោតិ។ យតោ យតោ ហិ អារុប្បសមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិករោតិ, តតោ តតោ រូបាវចរជ្ឈានំ អវូបសន្តំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។ តេនេវាហ – “តស្ស ឧបរិមំ…បេ… សណ្ឋហតី”តិ។ ឧក្កណ្ឋា ច បដិឃសញ្ញាតិ បដិឃសញ្ញាសង្ខាតាសុ បញ្ចវិញ្ញាណសញ្ញាសុ អនភិរតិ សណ្ឋហតិ។ “សោ សព្វសោ”តិអាទិនា ឯកទេសេន អារុប្បសមាបត្តិំ ទស្សេតិ។ អភិញ្ញាភិនីហារោ រូបសញ្ញាតិ រូបាវចរសញ្ញា នាមេតា យាវទេវ អភិញ្ញាភិនីហារមត្តំ, ន បន អរូបាវចរសមាបត្តិយោ វិយ សន្តាតិ អធិប្បាយោ។ វោការោ នានត្តសញ្ញាតិ នានត្តសញ្ញា នាមេតា នានារម្មណេសុ វោការោ, តត្ថ ចិត្តស្ស អាកុលប្បវត្តីតិ អត្ថោ។ សមតិក្កមតីតិ ឯវំ តត្ថ អាទីនវទស្សី ហុត្វា តា សមតិក្កមតិ។ បដិឃសញ្ញា ចស្ស អត្ថំ គច្ឆតីតិ អស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ អធិគច្ឆន្តស្ស យោគិនោ ទសបិ បដិឃសញ្ញា វិគច្ឆន្តិ។ ឥមិនា បឋមារុប្បសមាបត្តិមាហ។

ឯវំ សមាហិតស្សាតិ ឯវំ ឥមិនា វុត្តនយេន រូបាវចរជ្ឈានេ ចិត្តេកគ្គតាយបិ សមតិក្កមេន សមាហិតស្ស។ សមាហិតស្សាតិ អារុប្បសមាធិនា សន្តវុត្តិនា សមាហិតស្ស។ ឱភាសោតិ យោ បុន រូបាវចរជ្ឈានោភាសោ។ អន្តរធាយតីតិ យោ រូបាវចរជ្ឈានោភាសោ អរូបាវចរជ្ឈានសមាបជ្ជនកាលេ វិគច្ឆតិ។ ទស្សនញ្ចាតិ រូបាវចរជ្ឈានចក្ខុនា ទស្សនញ្ច អន្តរធាយតិ។ សោ សមាធីតិ សោ យថាវុត្តោ រូបារូបសមាធិ។ ឆឡង្គសមន្នាគតោតិ ឧបការកបរិក្ខារសភាវត្តេហិ ឆហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ។ បច្ចវេក្ខិតព្វោតិ បតិ អវេក្ខិតព្វោ, បុនប្បុនំ ចិន្តេតព្វោតិ អត្ថោ។ បច្ចវេក្ខណាការំ សហ វិសយេន ទស្សេតុំ “អភិញ្ញាសហគត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សព្វលោកេតិ សព្វស្មិំ បិយរូបេ សាតរូបេ សត្តលោកេ សង្ខារលោកេ ច។ តេន កាមច្ឆន្ទស្ស បហានមាហ។ តថា “អព្យាបន្ន”ន្តិអាទីនា ព្យាបាទកោសជ្ជសារម្ភុទ្ធច្ចវិចិកិច្ឆាសម្មោសានំ បហានំ។ បុន តានិ ឆ អង្គានិ សមថវិបស្សនាវសេន វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “យញ្ច អភិញ្ញាសហគត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តំ សព្វំ សុវិញ្ញេយ្យំ។

៥៦។ ឯត្តាវតា “បញ្ញាវិមុត្តី”តិ វុត្តស្ស អរហត្តផលស្ស សមាធិយុគេន បុព្ពភាគបដិបទំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អរហត្តផលសមាធិំ ទស្សេតុំ “សោ សមាធី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សោ សមាធីតិ យោ សោ សម្មាសមាធិ បុព្ពេ វុត្តស្ស អរិយមគ្គសមាធិស្ស ផលភូតោ សមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្វោ ឥទានិ វុច្ចមានេហិ បញ្ចហិ បច្ចវេក្ខណាការេហិ អត្តនោ បច្ចវេក្ខិតព្វាការសង្ខាតេន បញ្ចវិធេន វេទិតព្វោ។ “អយំ សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ”តិអាទីសុ អរហត្តផលសមាធិ អប្បិតប្បិតក្ខណេ សុខត្តា បច្ចុប្បន្នសុខោ។ បុរិមោ បុរិមោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស សមាធិសុខស្ស បច្ចយត្តា អាយតឹ សុខវិបាកោ។ កិលេសេហិ អារកត្តា អរិយោ។ កាមាមិសវដ្ដាមិសលោកាមិសានំ អភាវា និរាមិសោ។ ពុទ្ធាទីហិ មហាបុរិសេហិ សេវិតត្តា អកាបុរិសសេវិតោ។ អង្គសន្តតាយ សព្វកិលេសទរថសន្តតាយ ច សន្តោ។ អតិត្តិករណដ្ឋេន បណីតោ។ កិលេសបដិប្បស្សទ្ធិយា លទ្ធត្តា, កិលេសបដិប្បស្សទ្ធិភាវេន វា លទ្ធត្តា បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ។ បស្សទ្ធំ បស្សទ្ធីតិ ហិ ឥទំ អត្ថតោ ឯកំ។ បដិប្បស្សទ្ធិកិលេសេន វា អរហតា លទ្ធត្តាបិ បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ។ ឯកោទិភាវេន អធិគតត្តា, ឯកោទិភាវមេវ វា អធិគតត្តា ឯកោទិភាវាធិគតោ។ អប្បគុណសាសវសមាធិ វិយ សសង្ខារេន សប្បយោគេន បច្ចនីកធម្មេ និគ្គយ្ហ កិលេសេ វារេត្វា អនធិគតត្តា នសសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតគតោតិ។

ຍເຕາ ຍເຕາ ພາຄເຕາ ຕຎ຺ຈ ສມາຘິໍ ສມາປຊ຺ຊນ຺ເຕາ, ຕເຕາ ວາ ວຸຏ຺ຐຫນ຺ເຕາ ສຕິເວປຸລ຺ລປ຺ປຕ຺ເຕາ ສເຕາວ ສມາປຊ຺ຊຕິ ສເຕາວ ວຸຏ຺ຐຫຕິ, ຍຖາປຣິຈ຺ຉິນ຺ນກາລວເສນ ວາ ສເຕາ ສມາປຊ຺ຊຕິ ສເຕາ ວຸຏ຺ຐຫຕິ. ຕສ຺ມາ ຍເທຕ຺ຖ "ອຍໍ ສມາຘິ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສຸເຂາ ເຈວ ອາຍຕິຎ຺ຈ ສຸຂວິປາເກາ"ຕິ ເອວໍ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂນ຺ຕສ຺ສ ປຈ຺ຈຕ຺ຕເມວ ອປຣປ຺ປຈ຺ຈຍຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ອຍເມເກາ ອາກາເຣາ. ເອວໍ ເສເສສຸປິ. ເອວເມເຕສໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓາກາຣານໍ ວເສນ ສມາຘິ ປຎ຺ຈຎາຓິເກາ ເວທິຕບ຺ເບາ.

ປຸນ "ເຍາ ຈ ສມາຘີ"ຕິອາທິນາ ອຣຫຕ຺ຕຜເລ ສມຖວິປສ຺ສນາວິພາຄໍ ທສ຺ເສຕິ. ຕຕ຺ຖ ສມາຘິສຸຂສ຺ສ "ສຸຂ"ນ຺ຕິ ອຘິປ຺ເປຕຕ຺ຕາ "ເຍາ ຈ ສມາຘິ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສຸເຂາ, ເຍາ ຈ ສມາຘິ ອາຍຕິໍ ສຸຂວິປາເກາ, ອຍໍ ສມເຖາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອຣິຍນິຣາມິສາທິພາເວາ ປນ ປຎ຺ຎານຸພາເວນ ນິປ຺ຜຊ຺ຊຕີຕິ ອາຫ – "ເຍາ ຈ ສມາຘິ ອຣິເຍາ...ເປ... ອຍໍ ວິປສ຺ສນາ"ຕິ.

ເອວໍ ອຣຫຕ຺ຕຜລສມາຘິໍ ວິພາເຄນ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ອິທານິ ຕສ຺ສ ປຸບ຺ບພາຄປຏິປທໍ ສມາຘິວິພາເຄນ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ "ເຍາ ສມາຘີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ເຍາ ສມາຘີຕິ ເຍາ ເສາ ອຣຫຕ຺ຕຜລສມາຘິສ຺ສ ປຸບ຺ບພາຄປຏິປທາພູເຕາ ຣູປາວຈຣຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານສມາຘິ, ເສາ ສມາຘິ ປຎ຺ຈວິເຘນາຕິ ວກ຺ຂມາເນນ ປຎ຺ຈປ຺ປກາເຣນ ເວທິຕບ຺ເບາ. "ປີຕິຜຣຓຕາ"ຕິອາທີສຸ ປີຕິໍ ຜຣມານາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ທ຺ວີສຸ ຌາເນສຸ ປຎ຺ຎາ ປີຕິຜຣຓຕາ ນາມ. ສຸຂໍ ຜຣມານາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ຕີສຸ ຌາເນສຸ ປຎ຺ຎາ ສຸຂຜຣຓຕາ ນາມ. ປເຣສໍ ເຈເຕາ ຜຣມານາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ເຈເຕາປຣິຍປຎ຺ຎາ ເຈເຕາຜຣຓຕາ ນາມ. ອາເລາກຜຣເຓ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ທິບ຺ບຈກ຺ຂຸປຎ຺ຎາ ອາເລາກຜຣຓຕາ ນາມ. ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຎາຓໍ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓນິມິຕ຺ຕໍ ນາມ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ "ທ຺ວີສຸ ຌາເນສຸ ປຎ຺ຎາ ປີຕິຜຣຓຕາ, ຕີສຸ ຌາເນສຸ ປຎ຺ຎາ ສຸຂຜຣຓຕາ, ປຣຈິຕ຺ເຕ ຎາຓໍ ເຈເຕາຜຣຓຕາ, ທິບ຺ບຈກ຺ຂຸ ອາເລາກຜຣຓຕາ, ຕມ຺ຫາ ຕມ຺ຫາ ສມາຘິມ຺ຫາ ວຸຏ຺ຐິຕສ຺ສ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຎາຓໍ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓນິມິຕ຺ຕ"ນ຺ຕິ (ວິພ. ໘໐໓).

ອິຘ ສມຖວິປສ຺ສນາວິພາຄໍ ທສ຺ເສຕຸໍ "ເຍາ ຈ ປີຕິຜຣເຓາ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອຕ຺ຖ ຈ ປຎ຺ຎາສີເສນ ເທສນາ ກຕາຕິ ປຎ຺ຎາວເສນ ສໍວຓ຺ຓິຕາ ກຕາ. ປຎ຺ຎາ ປີຕິຜຣຓຕາຕິອາທີສຸ ສມາຘິສຫຄຕາ ເອວາຕິ. ຕຕ຺ຖ ສມາຘິວເສນ ສມເຖາ ອຸທ຺ເທສີ. ຕສ຺ມາ ປີຕິສຸຂເຈເຕາຜຣຓຕາ ວິເສສເຕາ ສມາຘິວິປ຺ຜາຣວເສນ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ຕາ "ສມເຖາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕາ. ອິຕຣານິ ຎາຓວິປ຺ຜາຣວເສນາຕິ ຕານິ "ວິປສ຺ສນາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕານິ.

໓໓. ອິທານິ ຕໍ ສມາຘິໍ ອາຣມ຺ມຓວເສນ ວິພຊິຕ຺ວາ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ "ທສ ກສິຓາຍຕນານີ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ກສິຓຎ຺ຎາຕສງ຺ຂາຕານິ ກສິຓານິ ຈ ຕານິ ເຍາຄິເນາ ສຸຂວິເສສານໍ ອຘິຏ຺ຐານພາວເຕາ, ມນາຍຕນຘມ຺ມາຍຕນພາວເຕາ ຈ ອາຍຕນານິ ຈາຕິ ກສິຓາຍຕນານິ. ປຖວີກສິຓນ຺ຕິ ກຕປຣິກມ຺ມໍ ປຖວີມຓ຺ຑລມ຺ປິ, ຕຕ຺ຖ ປວຕ຺ຕໍ ອຸຄ຺ຄຫປຏິພາຄນິມິຕ຺ຕມ຺ປິ, ຕສ຺ມິໍ ນິມິເຕ຺ຕ ອຸປ຺ປນ຺ນຊ຺ຌານມ຺ປິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເຕສຸ ຌານໍ ອິຘາຘິປ຺ເປຕໍ. ອາກາສກສິຓນ຺ຕິ ກສິຓຸຄ຺ຆາຏິມາກາເສ ປວຕ຺ຕປຖມາຣຸປ຺ປຊ຺ຌານໍ. ວິຎ຺ຎາຓກສິຓນ຺ຕິ ປຖມາຣຸປ຺ປວິຎ຺ຎາຓາຣມ຺ມຓໍ ທຸຕິຍາຣຸປ຺ປຊ຺ຌານໍ. ປຖວີກສິຓາທີສຸ ສຸທ຺ຘສມຖກາວຕາວເສນ ປວຕ຺ຕິເຕາຕິ ສນ຺ຘາຍ "ອິມານິ ອຏ຺ຐ ກສິຓານິ ສມເຖາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເສສກສິຓທ຺ວຍໍ ວິປສ຺ສນາຘິຏ຺ຐານພາເວນ ປວຕ຺ຕໍ "ວິປສ຺ສນາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ឯវន្តិ ឋបិតា នយេន។ សេដ្ឋោ អរិយមគ្គោតិ សម្មាទិដ្ឋិអាទិភាវេន អភិន្នោបិ អរិយមគ្គោ សតិបដ្ឋានាទិបុព្វភាគបដិបទាភេទេន អនេកភេទភិន្នោ និរវសេសោ អរិយមគ្គោ។ យេន យេន អាការេនាតិ អនភិញ្ញាទីសុ, បច្ចុប្បន្នសុខតាទីសុ ច អាការេសុ យេន យេន អាការេន វុត្តោ។ តេន តេនាតិ តេសុ តេសុ អាការេសុ យេ យេ សមថវសេន, យេ ច យេ ច វិបស្សនាវសេន យោជេតុំ សក្កោន្តិ, តេន តេន អាការេន សមថវិបស្សនាហិ អរិយមគ្គោ វិចិនិត្វា យោជេតព្វោ។ តេតិ សមថាធិដ្ឋានវិបស្សនាធម្មា។ តីហិ ធម្មេហិ សង្គហិតាតិ តីហិ អនុបស្សនាធម្មេហិ សង្គហិតា, កថំ កថាតិ អត្ថោ។ កតមេហិ តីហីតិ? អាហ “អនិច្ចតាយ ទុក្ខតាយ អនត្តតាយា”តិ។ អនិច្ចតាយ សហចរណតោ វិបស្សនា “អនិច្ចតា”តិ វុត្តា។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។

សោ សមថវិបស្សនំ ភាវយមានោ តីណិ វិមោក្ខមុខានិ ភាវយតីតិ សោ អរិយមគ្គាធិគមាយ យុត្តប្បយុត្តោ យោគី កាលេន សមថំ សមាបជ្ជនវសេន កាលេន វិបស្សនំ សម្មសនវសេន វឌ្ឍយមានោ អនិមិត្តវិមោក្ខមុខាទិសង្ខាតា តិស្សោ អនុបស្សនា ព្រូហេតិ។ តយោ ខន្ធេ ភាវយតីតិ តិស្សោ អនុបស្សនា ឧបត្វបរិវេសំ បិបេន្តោ សីលក្ខន្ធេ សមាធិក្ខន្ធេ បញ្ញាក្ខន្ធោតិ ឯតេ តយោ ខន្ធេ វឌ្ឍេតិ។ យស្មា បន តីហិ ខន្ធេហិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្គហិតោ, តស្មា “តយោ ខន្ធេ ភាវយន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតី”តិ វុត្តំ។

ឋានាតិ យេសំ បុគ្គលានំ យត្ថ និក្ខន្តានំ វិសេសតោ និយ្យានមុខានិ យេសញ្ច កិលេសានំ បដិបក្ខភូតានិ តីណិ វិមោក្ខមុខានិ, តេហិ សទ្ធិំ តានិ ទស្សេតុំ “រាគចរិតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អនិមិត្តេន វិមោក្ខមុខេនាតិ អនិច្ចានុបស្សនាយ។ សា ហិ និច្ចនិមិត្តាទិសមុគ្ឃាតេន អនិមិត្តា, រាគាទីនំ សមុច្ឆេទវិមុត្តិយា វិមោក្ខោតិ លទ្ធនាមស្ស អរិយមគ្គស្ស មុខភាវតោ ទ្វារភាវតោ “អនិមិត្តវិមោក្ខមុខ”ន្តិ វុច្ចតិ។ អធិចិត្តសិក្ខាយាតិ សមាធិស្មិំ។ សុខវេទនីយំ ផស្សំ អនុបគច្ឆន្តោតិ សុខវេទនាយ ហិតំ សុខវេទនាការណតោ ផស្សំ តណ្ហាយ អនុបគច្ឆន្តោ។ សុខំ វេទនំ បរិជានន្តោតិ “អយំ សុខា វេទនា វិបរិណាមធម្មា ទុក្ខា”តិ បរិជានន្តោ, សវិសយំ រាគំ សមតិក្កន្តោ។ “រាគមលំ បវាហេន្តោ”តិអាទិនា តេហិ បរិយាយេហិ រាគស្សេវ បហានមាហ។ “ទោសចរិតោ បុគ្គលោ”តិអាទីសុបិ វុត្តនយានុសារេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។

បញ្ញាធិកស្ស សន្តតិសមូហកិច្ចារម្មណាទិឃនវិនិព្ភោគេន សង្ខារេសុ អត្តសុញ្ញតា បាកដា ហោតីតិ វិសេសតោ អនត្តានុបស្សនា បញ្ញាបធានាតិ អាហ – “សុញ្ញតវិមោក្ខមុខំ បញ្ញាក្ខន្ធោ”តិ។ តថា សង្ខារានំ សរសបភង្គុតាយ ឥត្តរខណត្តា ឧប្បន្នានំ តត្ថ តត្ថេវ ភិជ្ជនំ សម្មា សមាហិតស្សេវ បាកដំ ហោតីតិ វិសេសតោ អនិច្ចានុបស្សនា សមាធិបធានាតិ អាហ – “អនិមិត្តវិមោក្ខមុខំ សមាធិក្ខន្ធោ”តិ។ តថា សីលេសុ បរិបូរការិនោ ខន្តិពាហុលស្ស ឧប្បន្នំ ទុក្ខំ អរតិច្ចា អភិភុយ្យ វិហរតោ សង្ខារានំ ទុក្ខតា វិភូតា ហោតីតិ ទុក្ខានុបស្សនា សីលបធានាតិ អាហ – “អប្បណិហិតវិមោក្ខមុខំ សីលក្ខន្ធោ”តិ។ ឥតិ តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ តិណ្ណំ ខន្ធានំ សង្គហិតត្តា វុត្តំ – “សោ តីណិ វិមោក្ខមុខានិ ភាវយន្តោ តយោ ខន្ធេ ភាវយតី”តិ។ យស្មា ច តីហិ ច ខន្ធេហិ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស សង្គហិតត្តា តយោ ខន្ធេ ភាវយន្តោ “អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតី”តិ វុត្តំ។ តស្មា តេហិ តស្ស សង្គហំ ទស្សេន្តោ “យា ច សម្មាវាចា”តិអាទិមាហ។

បុត ទិល្ហិ លន្តាតំ នយចចិបស្សតាកាចំ ឥស្សេតុំ “សីលក្ខន្តា”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ សីលក្ខន្ធស្ស លត្តិបឥាតត្តា, នយាឥិស្ស ពាហុបការត្តា ច នយចបក្ខកឌតំ ឥដ្ឋត្តំ។ កចក្កាតីតិ ស្ថបបត្តិកចស្ស អក្កាតិ។ ខេ្ថ បឥាតីតិ ខេ្ថ បិតា។ ឈេកុឈ្យេត ហិ បញ្ចុឥឃ ធទលាឥមូ។ សីលនយាឥិនក្កហិតាតិ។ កាចិតការយោតិ អាកិនយាចារិកសីលស្ស បរិបូរិយា កាចិតការយោ។ អាឥិព្រហ្មចរិយកសីលស្ស បរិបូរិយា កាចិតសីលេហិ។ អច ចា កាចិតការយោតិ ត្ត្រៃយសំចទេត កាចិតបញ្ចទ្វារការយោ។ កាចិតសីលេហិតិ អចសិដ្ឋ សីលធលេត កាចិតសីលេហិ។ នមូ កាយកាចតាយ នតិ អន្តត្តិ កាយទុច្ចុរិតបហាតំ អតចដ្ឋញ្ញា ស្ថដ្ឋាតំ នយដ្ឋតិ។ តថា អត្តុត្តទេ សីលេ សិន្តេហាទេ អតចលេឃលេតា យិន្ធាចាចាយ យិន្ធាឌីចស្ស ច បហាតំ នយដ្ឋតិ។ ចិត្តបញ្ញាផុ ច កាចិតាផុ នមូយតិនមូយនយាឥិនមូឌិដ្ឋិនមូយនក្កប្បា កាចតាបរិបូរិកតា ឲច ទោតិ្ត តំនកាចត្តា តទុកយការលាត្តា ចាតិ ត្ត្រយត្ថ ឥស្សេតិ “ការេយ កាចិយយាទេ”តិអាឥិតា។

បញ្ចចិតំ អតិកមំ ពន្ធតីតិ អរិយមគ្គាតិកមេនច អចត្ថចិលេខចលេត បញ្ចតា ចិតឌិត្វា ឥស្សេតិ។ អរិយមគ្គោ ហិ លិប្បំ ឥកិ ឲាកចិត្តក្កលោតេច ចត្ថុផុ សច្ចុផុ អត្តតា អតិកត្ថត្តំ អតិកន្ធតីតិ ត តស្ស លោកិយនយាបត្តិយា ចិយ ចនិកាចតាកិច្ចំ អត្ថីតិ លិប្បាតិកេយា ច ទោតិ។ បឌហិតត្តាតំ អន្ធត្តចិយុត្តិចលេត បឌហតទេតា ចិយុត្តាតិកេយា ច។ លោកិកោហិ យហត្តាតំ សីលក្ខន្តាឌីតំ អតិកយតកាចទេតា យហាតិកេយា ច។ ទេតសំលេច ចិបុលធលិតំ អតិកយតទេតា ចិបុលាតិកេយា ច។ អត្តតា ពត្តត្តស្ស ពស្សចិ អតចលេឃលេតា អតចលេឃាតិកេយា ច ទោតីតិ។ ពោ បទេតេ អតិកយា? ពោចិ នយចាតុការេចត, ពោចិ ចិបស្សតាតុការេចតាតិ ត្ត្រមំ ចិកាកំ ឥស្សេតុំ “តត្ថ នយថេតា”តិអាឥិ ចុត្តំ។

៥៩. ត្ត្រតិ យហាវេឆទោ “តម្ហា ទក្ខិតចិត្តស្សា”តិ កាចាយ ចលេត អទហត្តធលចិយុត្តិយូទលេត ចិថយហាទនយ្យាតំ តិដ្ឋិនខេត្តា ឥេនតាកុនលតាយ អតេតពហិ ផុត្តប្បឥេនហិ តស្សា ឞុត្តាកាឧបិបឥាយ កាចតាចិលេខនាតំ កាចតាតិសំនាតញ្ញា ចិកឌតចលេត តាតប្បការទេតា ចិថយហាទំ ឥស្សេត្វា ត្ត្រឥាតិ ឥនត្តំ តចាកាពតាលិតម្បិ ចនេត តំ ឥស្សេតុំ “តត្ថ ខេយា ខេឥនយតី”តិអាឥិយាហ។ ឱ្ហចាទេត នាចទោ ត ចិសំចាឥយតីតិ អត្តនោ អត្ថុសិដ្ឋិយា ឥមូស្ស នចតទេតា “នាចកា”តិ លទ្ធនាមេ ខេចតេឃ្យេ ត ចិប្បលម្ភតិ ត ចទេ្ញតិ, ចិសំចាឥតហេតុតំ បិបឥមូាតំ អរិយមគ្គេត ខោនិមូលេ ឲច ផុប្បហីតត្តា។ តិចិឥត្តិ តិប្បការេ, តីហិ អាការេហីតិ អត្ថោ។ ត្ត្រឥំ ពទោចាតិ ត្ត្រមំ នទលាកយតំ សីលិឥិញ្ញា ស្ថបនយដ្ឋ ចិហទេ។ ត្ត្រមិតា ស្ថបិខេយត ពទោចាតិ អតេតបិ ចិតិតា នទលាតិ ឃោខេត្តា សីលិឌីតិ បរិបូទេត្តា នយ្យាខេឆ។ ត្ត្រឥំ ខេចា ពុទ្ធយាតាតត្តិ ត្ត្រឥំ នទលាកយតំ សីលិឥិញ្ញា ញូយ្យាតំ អត្ថុតិដ្ឋត្តាតំ ឥដ្ឋឥមូនយ្យាយតិទ្ធាតាតំ ចលេត ហិតាយ ផុតាយ ច កចិស្សតិ, តាតិ នយ្យាខេចាតិ អត្ថោ។

ឲចំ ឱ្ហចឥតាកាទំ ឥស្សេត្វា ឃំ ចុត្តំ – “ឱ្ហចាទេត នាចទោ ត ចិសំចាឥយតី”តិ, តំ តចាកាពតាទលេហិ ចិតឌិត្វា ឥស្សេតុំ “ខេនា តចា ឱ្ហចឌិទេតា”តិអាឥិយាហ។ តត្ថ តចាតិ ទេត បការេទ “ត្ត្រឥំ ពទោច, ត្ត្រមិតា ស្ថបិខេយត ពទោចា”តិអាឥិតា ចុត្តប្បការេទ។ ឱ្ហចឌិទេតាតិ ឥមូខេឥនតាយ នាវិទេតា។ អត្ថុសិដ្ឋោតិ តស្សេច ខេចចចតំ។ តចា ពទោទត្តាតិ ឃចាត្ថុសិដ្ឋំ តចា ពទោទត្តា។ តំ ក្ខុមិត្តិ ឃស្សា ក្ខុមិយា អតិកមត្តាយ ឱ្ហចឌិទេតា, តំ ឥស្សតក្ខុមិញ្ញា កាចតាក្ខុមិញ្ញា។ ទេតំ ឌាតំ ចិដ្ឋតីតិ ឲតំ ពាទលំ ត ចិដ្ឋតិ។ ពាទលតិញ្ញាតិដ្ឋតិ ឲត្ថ ចលំ តឥាយត្តចុត្តិតាយាតិ “ឌាត”ត្តិ ចុច្ចតិ។ ទុតិយចាទេ ក្ខុមិត្តិ សីលក្ខន្តេត បត្តត្តំ នយត្តិកចនក្កាតំ ក្ខុមិ។

ត្តាតិ យថ្វា កកចតោ ចត្ចេចសាទខ្លាតិបិ អចិបទឹតរកាចតាឃ បជយថលពោណាស្ស ចិរឃចិរេរតោ ទោហាតិ, តថ្វា តាតិបិ តស្ស ចិរឃការចេត ជតស្សត្បំ “រប្ចាវប្ប្ញដូស្ស តោ រតោា”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ តត្ត្វ រប្ចាវប្ប្ញដូស្ស តោ រតោាតិ អហំ រប្ចាវប្ប្ញដូតា, យឃា រត្ថោ ឆប្ចា អកិរប្ប្ញដូាតិ បចិឌាតតេត រប្ចាវប្ប្ញដូស្ស តោ រតោា៍ ត្តេយ ឆប្ចា អតកិរប្ប្ញដូាតិ តេតាំ ដាត់ ចិទ្ធិតីតិ “ត្តេយ តាយ តឃា ឆប្ចា អតកិរប្ប្ញដូា”តិ ពោចិ រហឆទេ្វត រតេហត្ចតា រពារពោត ចចតេត, ស្វតក្លួតត្តា (ឌិ៍ តិ៍ ១្យ៍១ អាឌតោ; ប៍ តិ៍ ១៍១៣៩ អាឌតោ)

ចិឃ ចិប្យលបត្តា បត អប្បាលំ៍ តថ្វា រហឆទេ្វត បចិចោាឌស្សតីតិ ៩តំ ពារលំ ត ចិទ្ធិតិ៍ ៩ស តតោា តេរបេចម្ភបិ៍ ឃស្ស តោ អត្វាឃ ឆតប្ចា តេសិតោាតិ ទាកាឌឹស្វ ឃស្ស ឃស្ស បហាតត្វាឃ អស្វកកាចតាឌិឆតប្ចា ពឆិតោា៍ តក្កទស្សាតិ តឆា បចិបត្តស្ស៍ ចិតេរឍាឆិកយត្តិ អកិញ្ញាបចិរប្បិដ្ឋាឌិចិតេរឍាឆិកយំ៍

អត្តទាឃិកាតិ អត្តទាឃកាទលំ អត្តទាតោា, តោា ឃិលំ ៩តោាវត្តិ អត្តទាឃិកា៍ អត្តទាតេឃ តិឃ្យុត្តា, អត្តទាឃំ ចា ថលំ អទហត្តិ, អត្តទាឃប្បតោាឌតាតិ ចា អត្តទាឃិកា៍ តោ បត កប្ចកិតេលឍាឌិតេកតេត បញ្ចិចិឆា៍ អតិឃ្យាតិកាតិ អទិឃយក្កចខ្លា រត្ថោ ឆប្ចា៍

ឌិដ្ឋិរប្បត្តោាតិ យក្កឌិដ្ឋិឃា រប្បត្តោា តោាតាបត្តោា អទិឃឍាចពោ៍ ស្វហតត្តិ អតិចឆិតំ៍ ត្តេប្បិ ៩កពេរកឆតេបច៍ យតកពេបតាឌិឌាតប្បិ តោា ត ពតោាតិ ៩ច៍ ប្វធុឌ្ឋតោាតិ ប្វធុត់ កិតេលឍាកិរប្លាទាឌឹត់ ឌតតាឌឹហិ ពារពោហិ ប្វធុឌ្ឋតោា៍ ចុត្តពោ្យាំ –

“ប្វធុត់ ឌតតាឌឹហិ, ពារពោហិ ប្វធុឌ្ឋតោា;

ប្វធុឌ្ឋតត្តោាកឆត្តា, ប្វធុចាឃំ ឌតោា ត្តតី”តិ៍ (ឌិ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍លិ៍; ប៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១; អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍ឡ១; ឆ៍ រ៍ អដ្ឋ៍ ១០០លិ៍; បចិ៍ ប៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១១០);

“យាតទ”ត្តិអាឌឹស្វ ឌតិកា យាតា៍ ឌតពោ ច បិតា៍ យត្វស្សក្វតោា ឃិណារតោា អទហាតិ អឆិតប្បតោា៍ កំ បត អទិឃឍាចពោ អនេ្ញា ឌឹចិតោ តោាទោតបឃ្យាតិ? ៩តប្បិ អដ្ឋាត់៍ រតេចបិ កចត្តទកាំ អទិឃឍាចកំ អត្តតោា អទិឃឍាចកកាចំ អឌាតត្តប្បិ ពោចិ ៩ចំ ចតេឃ្យ “ត្តាធំ ក្យត្តកិបិល្លិកំ ឌឹចិតោ តោាទោតបត្វា រកលចក្កចាឡអាកត្តុ ចក្កចត្តិទឌ្ឍិ បចិបឌ្ឍាហី”តិ, តេច តោា តំ ឌឹចិតោ តោាទោតបឃ្យ៍ អឆាបិ ៩ចំ ចតេឃ្យុ – “រតេច ត្តប់ ត ឈាតោស្សបិ, ឃឹរំ តោ លិត្តិស្សាយា”តិ, ឃឹរតេចស្ស លិតេ្តឃ្យុ, តេច តោា តំ ឈាតោឃ្យ៍ ប្វធុឌ្ឋតកាចស្ស បត យហាឍាចឌ្ឍកាចតស្សតត្វ អទិឃកាចស្ស ច ពាលឌឹបតត្វ ៩ចំ ចុត្តិ៍ អឃពោ្យត្វ អឆិប្បាតោា – ឍាចតេ្ឆា ចត ប្វធុឌ្ឋតការចា៍ ឃព្រា ហិ តាយ យាត្ចឈាពាឌិតិបិ អាតត្តទិឃាតិ ពទិស្សតិ, យហាគតេលិច ច អទិឃការចា, តោា ៩តាតិ ពប្ចាតិ ត ពតោាតីតិ៍

រដ្ឋ្ឈកិតេ្តឃ្យាតិ រយាតរំចារកំ រយាតឃឹយាឃំ ឌិតំ បញ្ចហិ ពារពោហិ រដ្ឋ្ឈកិតេ្តឃ្យ៍ ចុត្តពោ្យាំ – “បញ្ចហ្វបិលិ, អាពារពោហិ រតេ្ឈា

ភិន្ទតិ កម្មេន ឧទ្ទេសេន វោហរន្តោ អនុស្សាវនេន សលាកគ្គាហេនា”តិ (បរិ។ ២២៨)។

តត្ថ កម្មេនាតិ អបលោកនាទីសុ ចតូសុ កម្មេសុ អញ្ញតរេន កម្មេន។ ឧទ្ទេសេនាតិ បញ្ចសុ បាតិមោក្ខុទ្ទេសេសុ អញ្ញតរេន ឧទ្ទេសេន។ វោហរន្តោតិ កថយន្តោ, តាហិ តាហិ ឧបបត្តីហិ “អធម្មំ ធម្មោ”តិអាទីនិ អដ្ឋារសភេទករវត្ថូនិ ទីបយន្តោ។ អនុស្សាវនេនាតិ “ននុ តុម្ហេ ជានាថ មយ្ហំ ឧច្ចាកុលា បព្ពជិតភាវំ ពហុស្សុតភាវញ្ច, មាទិសោ នាម ឧទ្ធម្មំ ឧព្ពិនយំ សត្ថុសាសនំ គាហេយ្យាតិ កិំ តុម្ហាកំ ចិត្តម្បិ ឧប្បាទេតុំ យុត្តំ, កិមហំ អបាយតោ ន ភាយាមី”តិអាទិនា នយេន កណ្ណមូលេ វចីភេទំ កត្វា អនុស្សាវនេន។ សលាកគ្គាហេនាតិ ឯវំ អនុស្សាវេត្វា តេសំ ចិត្តំ ឧបត្ថម្ភេត្វា អនិវត្តិធម្មំ កត្វា “គណ្ហថ ឥមំ សលាក”ន្តិ សលាកគ្គាហេន។

ឯត្ថ ច កម្មមេវ ឧទ្ទេសោ វា បមាណំ, វោហារានុស្សាវនសលាកគ្គាហា បន បុព្ពភាគា។ អដ្ឋារសវត្ថុទីបនវសេន ហិ វោហរន្តេន តត្ថ រុចិជននត្ថំ អនុស្សាវេត្វា សលាកាយ គាហិតាយបិ អភិន្នោវ ហោតិ សង្ឃោ។ យទា បន ឯវំ ចត្តារោ វា អតិរេកា វា សលាកំ គាហេត្វា អាវេណិកំ កម្មំ វា ឧទ្ទេសំ វា ករោន្តិ, តទា សង្ឃោ ភិន្នោ នាម ហោតិ។ ឯវំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យ សង្ឃរាជិំ វា ជនេយ្យាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ។

ទុដ្ឋចិត្តោតិ វធកចិត្តេន បទុដ្ឋចិត្តោ។ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យាតិ ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យ។ ឯត្តាវតា ហិ មាតុឃាតាទីនិ បញ្ចានន្តរិយកម្មានិ ទស្សិតានិ ហោន្តិ។ យានិ បុថុជ្ជនោ ករោតិ, ន អរិយសាវកោ។ ទុដ្ឋចិត្តោតិ វិនាសចិត្តេន បទុដ្ឋចិត្តោ។ ថូបន្តិ ចេតិយំ។ ភិន្ទេយ្យាតិ នាសេយ្យ។

អញ្ញំ សត្ថារន្តិ “អយំ មេ សត្ថា សត្ថុ កិច្ចំ កាតុំ អសមត្ថោ”តិ ភវន្តរេបិ អញ្ញំ តិត្ថករំ អបទិសេយ្យាតិ “អយំ មេ សត្ថា”តិ ឯវំ គណ្ហេយ្យាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ឥតោ ពហិទ្ធា អញ្ញំ ទក្ខិណេយ្យំ បរិយេសេយ្យាតិ សាសនតោ ពហិទ្ធា អញ្ញំ ពាហិរកំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា “អយំ ទក្ខិណារហោ, ឥមស្មិំ កតា ការា មហប្ផលា ភវិស្សន្តី”តិ អធិប្បាយេន តស្មិំ បដិបជ្ជេយ្យាតិ អត្ថោ។ កុតូហលមង្គលេន សុទ្ធិំ បច្ចេយ្យាតិ “ឥមិនា ឥទំ ភវិស្សតី”តិ ឯវំ បវត្តត្តា កុតូហលសង្ខាតេន ទិដ្ឋសុតមុតមង្គលេន អត្តនោ សុទ្ធិំ វោទានំ សទ្ទហេយ្យ។

២៧។ ឥត្ថី រាជា ចក្កវត្តី សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ យស្មា ឥត្ថិយា កោសោហិតវត្ថគុយ្ហាទីនំ អភាវេន លក្ខណានិ ន បរិបូរន្តិ, ឥត្ថិរតនាភាវេន ច សត្តរតនសមង្គិតា ន សម្បជ្ជតិ។ សព្ពមនុស្សានម្បិ ច ន អធិកោ អត្តភាវោ ហោតិ, តស្មា “ឥត្ថី...បេ... វិជ្ជតី”តិ វុត្តំ។ យស្មា សក្កត្តាទីនិ តីណិ ឋានានិ ឧត្តមានិ, ឥត្ថិលិង្គញ្ច ហីនំ, តស្មា តស្សា សក្កត្តាទីនិបិ បដិសិទ្ធានីតិ។ ននុ ច យថា ឥត្ថិលិង្គំ, ឯវំ បុរិសលិង្គម្បិ ព្រហ្មលោកេ នត្ថិ, តស្មា បុរិសោ មហាព្រហ្មា សិយាតិ ន វត្តព្ពន្តិ? នោ ន វត្តព្ពំ។ កស្មា? ឥធ បុរិសស្ស តត្ថ និព្ពត្តនតោ។ ឥត្ថិយោ ហិ ឥធ ឈានំ ភាវេត្វា កាលំ កត្វា ព្រហ្មបារិសជ្ជានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជន្តិ, ន មហាព្រហ្មានំ។ បុរិសោ បន កត្ថចិ ន ឧប្បជ្ជតីតិ ន វត្តព្ពោ។ សមានេបិ ចេត្ថ ឧភយលិង្គាភាវេ បុរិសសណ្ឋានាវ តត្ថ ព្រហ្មានោ, ន ឥត្ថិសណ្ឋានា, តស្មា សុវុត្តមេវេតំ។ ឥត្ថី តថាគតោតិ ឯត្ថ តិដ្ឋតុ តាវ សព្ពញ្ញុគុណេ និព្ពត្តេត្វា លោកានំ តារណសមត្ថោ ពុទ្ធភាវោ, បណិធានមត្តម្បិ ឥត្ថិយា ន សម្បជ្ជតិ។

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, ហេតុ សត្ថារទស្សនំ;

បព្វជ្ជា គុណសម្បត្តិ, អធិការោ ច ឆន្ទតា;

អដ្ឋធម្មសមោធានា, អភិនីហារោ សមិជ្ឈតី”តិ (ពុ· វំ· ២·៥៩) –

ឥមានិ ហិ បណិធានសម្បត្តិការណានិ· ឥតិ បណិធានសម្បត្តិយា សម្បាទេត្វា អសមត្ថាយ ឥទ្ធិយា គុណេន ពុទ្ធការធម្មេ “ឥទ្ធិ តថាគតោ អនេកំ សម្ពោធិំ បរិយាតិ នេតុំ ធារេតុំ បិច្ឆតី”តិ វុត្តំ· សព្ពាការបរិបូរោ បុញ្ញុស្សយោ សព្ពាការបរិបូរមេវ អត្តភាវំ និព្ពត្តេតីតិ បុរិសោវ អនេកំ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ·

ឯកិស្សា លោកធាតុយាតិ ទសសហស្សិលោកធាតុយា, យា ជាតិខេត្តន្តិ វុច្ចតិ· សា ហិ តថាគតស្ស គព្ភោក្កន្តិកាលាទីសុ កម្បតិ· អាណាខេត្តំ បន កោដិសតសហស្សចក្កវាឡំ· យា ឯកតោ សណ្ឋាតិ ច វិវដ្ដតិ ច, យត្ថ ច អាដានាដិយបរិត្តាទីនំ (ទី· និ· ៣·២៧៥ អាទយោ) អាណា បវត្តតិ· វិសយខេត្តស្ស បរិមាណំ នត្ថិ· ពុទ្ធានញ្ហិ“យាវតកំ ញាណំ តាវតកំ នេយ្យំ, យាវតកំ នេយ្យំ តាវតកំ ញាណំ, នេយ្យបរិយន្តិកំ ញាណំ, ញាណបរិយន្តិកំ នេយ្យ”ន្តិ (មហានិ· ៥៥; ចូឡនិ· មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៥; បដិ· ម· ៣·៥) វចនតោ អវិសយោ នាម នត្ថិ· ឥតិ ឥមេសុ តីសុ ខេត្តេសុ ឋបេត្វា ឥមំ ចក្កវាឡំ អញ្ញស្មិំ ចក្កវាឡេ ពុទ្ធា ឧប្បជ្ជន្តី”តិ សុត្តំ នត្ថិ, ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ បន អត្ថិ·

អបុព្ពំអចរិមន្តិ អបុរេ អបច្ឆា ឯកតោ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, បុរេ វា បច្ឆា វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ· តត្ថ គព្ភោក្កន្តិតោ បុព្ពេ បុរេតិ វេទិតព្ពំ· តតោ បដ្ឋាយ ហិ ទសសហស្សិចក្កវាឡកម្បនេន ខេត្តបរិគ្គហោ កតោ នាម ហោតិ, អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ នត្ថិ· ធាតុបរិនិព្ពានតោ បរំ បន បច្ឆា, តតោ ហេដ្ឋាបិ អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ នត្ថិ, ឧទ្ធំ ន វារិតា·

កស្មា បន អបុព្ពំ អចរិមំ ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ? អនច្ឆរិយត្តា· អច្ឆរិយមនុស្សា ហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ· យថាហ – “ឯកបុគ្គលោ, ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ អច្ឆរិយមនុស្សោ”តិអាទិ (អ· និ· ១·១៧១)· យទិ ច អនេកេ ពុទ្ធា ឯកតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, អនច្ឆរិយា ភវេយ្យុំ· ទេសនាយ ច វិសេសាភាវតោ· យញ្ហិ សតិបដ្ឋានាទិភេទំ ធម្មំ ឯកោ ទេសេតិ, អញ្ញេនបិ សោ ឯវ ទេសេតព្ពោ សិយា,

វិវាទភាវតោ ច· ពហូសុ ហិ ពុទ្ធេសុ ឯកតោ ឧប្បន្នេសុ ពហូនំ អាចរិយានំ អន្តេវាសិកា វិយ “អម្ហាកំ ពុទ្ធោ បាសាទិកោ”តិអាទិនា

វិវទេយ្យុំ· យា ចាយំ មិលិន្ទរញ្ញា បុដ្ឋេន នាគសេនត្ថេរេន ការណំ វុត្តំ “ធារេតុំ ន សក្កុណេយ្យា”តិ, សាបិ ឯកិស្សា លោកធាតុយា ទ្វេ តថាគតា ឯកតោ ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ (មិ· ប· ៥·១·១)·

យថា និម្ពពីជកោសាតកីពីជាទីនិ មធុរំ ផលំ ន និព្ពត្តេន្តិ, អសាតំ អមធុរមេវ ផលំ និព្ពត្តេន្តិ, ឯវំ កាយទុច្ចរិតាទីនិ មធុរវិបាកំ ន និព្ពត្តេន្តិ អមធុរមេវ និព្ពត្តេន្តិ។ យថា ច ឧច្ឆុពីជសាលិពីជាទីនិ មធុរំ សាទុរសមេវ ផលំ និព្ពត្តេន្តិ ន អសាតំ កដុកំ។ ឯវំ កាយសុចរិតាទីនិ មធុរមេវ វិបាកំ និព្ពត្តេន្តិ ន អមធុរំ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“យាទិសំ វបតេ ពីជំ, តាទិសំ ហរតេ ផលំ;

កល្យាណការី កល្យាណំ, បាបការី ច បាបក”ន្តិ។ (សំ។ និ។ ១។២៥៦; នេត្តិ។ ១២២);

តស្មា “តិណ្ណំ ទុច្ចរិតាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

អញ្ញតរោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វាតិ យោ កោចិ បព្ពជ្ជាមត្តេន សមណោ វា ជាតិមត្តេន ព្រាហ្មណោ វា។ វិវិន្ធោ សម្ភាវនាធិប្បាយេន វិម្ហាបនតោ កុហកោ។ បច្ចយសន្និស្សិតាយ បយុត្តវាចាយ វសេន លបកោ។ បច្ចយនិព្ពត្តកនិមិត្តាវចរតោ នេមិត្តកោ។ កុហនលបននេមិត្តកត្តំ បុព្ពង្គមំ កត្វាតិ កុហនាទិកាមមេវ បុរក្ខត្វា សត្តិត្រិយោ សត្តយានេសោ វិយ ចរន្តោ។ បញ្ច និវរណេតិ កាមច្ឆន្ទាទិកេ បញ្ច និវរណេ។ អប្បហាយ អសមុច្ឆិន្ទិត្វា, ចេតសោ ឧបក្កិលេសេតិ និវរណេ។ និវរណា ហិ ចិត្តំ ឧបក្កិលេសេន្តិ កិលិដ្ឋំ ករោន្តិ វិពាធេន្តិ ឧបតាបេន្តិ ច។ តស្មា “ចេតសោ ឧបក្កិលេសា”តិ វុច្ចន្តិ។ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេតិ និវរណេ។ និវរណា ហិ ឧប្បជ្ជមានា អនុប្បន្នាយ បញ្ញាយ ឧប្បជ្ជិតុំ ន ទេន្តិ។ តស្មា “បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា”តិ វុច្ចន្តិ។ អនុបដ្ឋិតស្សតីតិ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ ន ឧបដ្ឋិតស្សតិ។ អភាវយិត្វាតិ អវឌ្ឍយិត្វា។ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិន្តិ អរហត្តបទដ្ឋានំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ។

បច្ឆិមវារេ អញ្ញតរោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វាតិ សព្ពញ្ញុពោធិសត្តំ សន្ធាយ វទតិ។ តត្ថ សព្ពទោសាបគតោតិ សព្ពេហិ បារមិតាបដិបក្ខភូតេហិ ទោសេហិ អបគតោ។ ឯតេន បរិបូរិតបារមិភាវំ ទស្សេតិ។ សតិបដ្ឋានាតិ វិបស្សនា, ពោជ្ឈង្គា មគ្គោ, អនុត្តរា សម្មាសម្ពោធិ អរហត្តំ។ សតិបដ្ឋានាតិ វា វិបស្សនា, ពោជ្ឈង្គា មិស្សកា, សម្មាសម្ពោធិ អរហត្តមេវ។ ឯវំ អនុត្តរវារេ វុត្តបដិបក្ខតោ វេទិតព្ពា។ យំ ឯត្ថ ឋានន្តិ យំ ឯតស្មិំ យថាវុត្តេ ឋានេ ច ឋានំ, អដ្ឋានេ ច អដ្ឋានន្តិ បវត្តំ ញាណំ។ ហេតុសោតិ តស្ស ឋានស្ស អដ្ឋានស្ស ច ហេតុតោ។ ឋានសោតិ តប្បលេ ឯវ អាវជ្ជនសមត្តំ។ អនោធិសោតិ ឱធិអភាវេន, កិញ្ចិ អនវសេសេត្វាតិ អត្ថោ។

ឥតិ ឋានាដ្ឋានគតាតិអាទីសុ ឯវំ ឋានាដ្ឋានភូតា គតា។ សព្ពេតិ ខយវយវិរជ្ជននិរុជ្ឈនសភាវា សង្ខតធម្មា, តេ ឯវ ច សត្តបញ្ញត្តិយា ឧបាទានភូតា កេចិ សគ្គូបគា យេ ធម្មចារិនោ, កេចិ អបាយូបគា យេ អធម្មចារិនោ, កេចិ និព្ពានូបគា យេ កម្មក្ខយករំ អរិយមគ្គំ បដិបន្នា។

១២។ ឥធាតិ យថាវុត្តបមត្ថំ វិវរន្តោ “សន្តោ សត្តា មរិស្សន្តី”តិ ការណមាហ។ តស្ស អត្ថោ “សន្តោ សត្តាតិ អរិយា ច អនរិយា ចា”តិអាទិនា សយមេវ និទ្ទិសតិ។ តត្ថ ជីវិតបរិយន្តោ មរណបរិយន្តោតិ ជីវិតស្ស បរិយន្តោ នាម មរណសង្ខាតោ អន្តោ។ យថាកម្មំ គមិស្សន្តីតិ ឯត្ថ យទេតំ សត្តានំ យថាកម្មំ គមនំ, អយំ កម្មស្សកតាតិ អត្ថោ ។ កម្មានំ ផលទស្សាវិតា ច អវិប្បវាសោ ចាតិ “បុញ្ញបាបផលូបគា”តិ ឥមិនា វចនេន កម្មានំ ផលស្ស បច្ចក្ខការិតា, កតូបចិតានំ កម្មានំ អត្តនោ ផលស្ស អប្បទានាការេន ច ទស្សិតាតិ អត្ថោ។

កម្មមេវ កម្មន្តំ, បាបំ កម្មន្តំ ឯតេសន្តិ បាបកម្មន្តា, តស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “អបុញ្ញសង្ខារា”តិ វុត្តំ។ អបុញ្ញា សង្ខារា ឯតេសន្តិ អបុញ្ញសង្ខារា។ បាបកម្មន្តាតិ វា និស្សក្កវចនំ, បាបកម្មន្តហេតូតិ អត្ថោ។ តថា បុញ្ញសង្ខារាតិអាទីសុបិ។ បុន “និរយំ បាបកម្មន្តា”តិអាទិនា អត្ថច្ចយេន សទ្ធិំ យស្មិម្បដិបទំ ទស្សេតិ។ តថា “អយំ សំកិលេសោ”តិអាទិនា វដ្ដវិវដ្ដវសេន អាទីនវនិស្សរណវសេន ហេតុផលវសេន ច គាថាយំ តយោ អត្ថវិកប្បា ទស្សិតា។ បុន “និរយំ បាបកម្មន្តាតិ អយំ សំកិលេសោ”តិអាទិនា វោទានវសេន គាថាយ អត្ថំ ទស្សេតិ។

១៣។ តេនតេនាតិ តេន តេន អជ្ឈោសិតវត្ថុនា រូបភវអរូបភវាទិនា។ ឆត្តិំសាតិ កាមតណ្ហា តា ច រូបាទិវិសយភេទេន ៦, តថា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ចាតិ អដ្ឋារស។ តា ឯវ អជ្ឈត្តិកេសុ រូបាទីសុ អដ្ឋារស, ពាហិរេសុ រូបាទីសុ អដ្ឋារសាតិ ឯវំ ឆត្តិំស។ យេន យេនាតិ “សុភំ សុខ”ន្តិអាទិនា។

វោទានំ តិវិធំ លក្ខត្តយវសេនាតិ តំ ទស្សេតុំ “តណ្ហាសំកិលេសោ”តិអាទិ វុត្តំ។ បុន “សន្តោ សត្តា មរិស្សន្តី”តិអាទិ បដិបទាវិភាវេន គាថាយត្ថំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថ គាមិនីតិ តត្ថ តត្ថេវ និព្ពានេ គាមិនី, និព្ពានស្ស គមនសីលាតិ អត្ថោ។

បុន តត្ថតត្ថគាមិនីសព្ពត្ថគាមិនីនំ បដិបទានំ វិភាគំ ទស្សេតុំ “ឯកោ រាសី”តិអាទិ វុត្តំ។ យត្ថ យំ និរយាទិ។ តំ តំ ឋានំ យថារហំ គមេតីតិ តត្ថតត្ថគាមិនី។ បដិបទាសង្ខាតេ អបុញ្ញកម្មេ បុញ្ញកម្មេ ច កម្មក្ខយករកម្មេ ច វិភាគសោ ភាជេតា បច្ចត្តញាណំ។ ឥទំ សព្ពត្ថគាមិនី បដិបទាញាណំ នាម តថាគតពលំ។ ឥមិនា ហិ ញាណេន ភគវតា សព្ពាបិ បដិបទា យថាភូតំ បជានាតីតិ។

កថំ? សកលកាមវាសិលោកស្សាបិ ឯកំ សូករំ វា មិគំ វា មារេន្តេសុ សន្តានំ ចេតនា បរស្ស ជីវិតិន្ទ្រិយារម្មណាវ ហោតិ, តំ បន កម្មំ តេសំ អាយូហនក្ខណេយេវ នានា ហោតិ។ តេសុ ហិ ឯកោ អាទរេន ករោតិ, ឯកោ “ត្វម្បិ ករោហី”តិ បរេហិ និប្បីឡិតោ ករោតិ , ឯកោ សមានច្ឆន្ទោ វិយ ហុត្វា អប្បដិពាហយមានោ វិចរតិ។ តេសុ ឯកោ តេនេវ កម្មេន និរយេ និព្ពត្តតិ, ឯកោ តិរច្ឆានយោនិយំ, ឯកោ បេត្តិវិសយេ, តំ តថាគតោ អាយូហនក្ខណេ ឯវ “ឥមិនា នីហារេន អាយូហិតត្តា ឯស និរយេ និព្ពត្តិស្សតិ, ឯស តិរច្ឆានយោនិយំ, ឯស បេត្តិវិសយេ”តិ ជានាតិ។ និរយេ និព្ពត្តនកម្បិ “ឯស អដ្ឋសុ មហានិរយេសុ និព្ពត្តិស្សតិ, ឯស សោឡសសុ ឧស្សទេសុ”តិ ជានាតិ។ តិរច្ឆានយោនិយំ និព្ពត្តនកម្បិ “ឯស អបាទកោ ភវិស្សតិ, ឯស ទ្វិបាទកោ, ឯស ចតុប្បាទកោ, ឯស

ពហុប្បាទកោ”តិ ជានាតិ។ បេត្តិវិសយេ និព្វត្តមានម្បិ “ឯស និជ្ឈាមតណ្ហិកោ ភវិស្សតិ, ឯស ខុប្បិបាសិកោ, ឯស បរទត្តូបជីវី”តិ ជានាតិ។

“តេសុ ច កម្មេសុ ឥទំ កម្មំ បដិសន្ធឹ អាកឌ្ឍិស្សតិ, ឥទំ នាកឌ្ឍិស្សតិ ទុព្ពលំ ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ឧបធិវេបក្កំ ភវិស្សតី”តិ ជានាតិ។ តថា សកលគាមវាសិកេសុ ឯកតោ ទានំ ទទមានេសុ សព្ពេសម្បិ ចេតនា ទេយ្យធម្មារម្មណាវ ហោតិ, តំ បន កម្មំ តេសំ អាយូហនក្ខណេ ឯវ នានំ ហោតិ។ តេសុ ហិ កេចិ ទេវលោកេ និព្វត្តន្តិ, កេចិ មនុស្សលោកេ, តំ តថាគតោ អាយូហនក្ខណេ ឯវ “ឥមិនា នីហារេន អាយូហិតត្តា ឯស មនុស្សលោកេ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ទេវលោកេ”តិ ជានាតិ។ តត្ថាបិ “ឯស បរនិម្មិតវសវត្តីសុ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ភុម្មទេវេសុ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ជេដ្ឋកទេវរាជា ហុត្វា, ឯស តស្ស ទុតិយំ តតិយំ វា ឋានន្តរំ ករោន្តោ បរិចារកោ ហុត្វា និព្វត្តិស្សតី”តិ ជានាតិ។

“តេសុ ច កម្មេសុ ឥទំ បដិសន្ធឹ អាកឌ្ឍិតុំ សក្ខិស្សតិ, ឥទំ ន សក្ខិស្សតិ ទុព្ពលំ ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ឧបធិវេបក្កំ ភវិស្សតី”តិ ជានាតិ។ តថា “វិបស្សនំ បដ្ឋបេន្តេសុ ច ឯស ឥមិនា នីហារេន វិបស្សនាយ អារទ្ធត្តា អរហា ភវិស្សតិ, ឯស អនាគាមី, ឯស សកទាគាមី, ឯស សោតាបន្នោ, ឯកពីជី កោលំកោលោ សត្តក្ខត្តុបរមោ, ឯស មគ្គំ បត្តុំ ន សក្ខិស្សតិ លក្ខណារម្មណិកវិបស្សនាយមេវ ឋស្សតិ, ឯស បច្ចយបរិគ្គហេ, ឯស នាមរូបបរិគ្គហេ, អរូបបរិគ្គហេ ច ឋស្សតិ, ឯស មហាភូតមត្តមេវ វវត្ថបេស្សតិ, ឯស កិញ្ចិ សល្លក្ខេតុំ ន សក្ខិស្សតី”តិ ជានាតិ។ “កសិណបរិកម្មំ ករោន្តេសុបិ ឯស បរិកម្មមត្តមេវ ឋស្សតិ, ឯស និមិត្តំ ឧប្បាទេតុំ សក្ខិស្សតិ, ន អប្បនំ។ ឯស អប្បនម្បិ ឧប្បាទេស្សតិ, ឯស ឈានំ អធិគមិស្សតិ, ន ឧបរិវិសេសំ។ ឯស ឧបរិវិសេសម្បិ អធិគមិស្សតី”តិ ជានាតិ។

អនេកធាតូតិ អនេកា ចក្ខាទយោ បឋវាទយោ ច ធាតុយោ ឯតស្សាតិ អនេកធាតុ, ពហុធាតូតិ អត្ថោ។ លោកោតិ ខន្ធាយតនាទិលោកោ។ ចក្ខុធាតូតិអាទិ យាហិ ធាតូហិ “អនេកធាតូ”តិ លោកោ វុត្តោ, តាសំ សរូបតោ ទស្សនំ។ តត្ថ សភាវដ្ឋេន និស្សត្តដ្ឋេន ច ធាតុ។ ចក្ខុ ឯវ ធាតុ ចក្ខុធាតុ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កាមធាតូតិ ឯត្ថ ទ្វេ កាមា កិលេសកាមោ ច វត្ថុកាមោ ច។ កិលេសកាមបក្ខេ កាមបដិសំយុត្តា ធាតុ កាមធាតុ, កាមវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ វត្ថុកាមបក្ខេ បន កាមាវចរធម្មា កាមោ ឧត្តរបទលោបេន, កាមោ ច សោ ធាតុ ចាតិ កាមធាតុ។ ព្យាបាទបដិសំយុត្តា ធាតុ ព្យាបាទធាតុ, ព្យាបាទវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ ព្យាបាទោវ ធាតុ ព្យាបាទធាតុ, ទសអាឃាតវត្ថុវិសយស្ស បដិឃស្សេតំ នាមំ។ វិហិំសាបដិសំយុត្តា ធាតុ វិហិំសាធាតុ, វិហិំសាវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ វិហិំសា ឯវ វា ធាតុ វិហិំសាធាតុ, បរសត្តវិហេសនស្សេតំ នាមំ។ នេក្ខម្មអព្យាបាទអវិហិំសាធាតុយោ នេក្ខម្មវិតក្កាទយោ សព្ពកុសលធម្មា មេត្តាករុណា ចាតិ វេទិតព្ពា។ រូបធាតូតិ រូបភវោ, សព្ពោ វា រូបធម្មោ។ អរូបធាតូតិ អរូបភវោ, អរូបធម្មា ច។ និរោធធាតូតិ និរោធតណ្ហា។ សង្ខារធាតូតិ សព្ពេ សង្ខតធម្មា។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យំ។

អញ្ញមញ្ញវិលក្ខណត្តា នានប្បការា ធាតុយោ ឯតស្មិន្តិ នានាធាតុ, លោកោ។ តេនេវាហ – “អញ្ញា ចក្ខុធាតុ យាវ អញ្ញា និព្វានធាតូ”តិ, យថា ច ឥទំ ពាលំ ចក្ខុធាតុអាទិភេទេន ឧបាទិន្នកសង្ខារលោកស្ស វសេន អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ បជានាតិ,

ឯវំ អនុបាទិន្នកសង្ខារលោកស្សបិ វសេន តំ បជានាតិ។ បច្ចេកពុទ្ធា ហិ ទ្វេ ច អគ្គសាវកា ឧបាទិន្នកសង្ខារលោកស្សេវ នានត្តំ ជានន្តិ, តម្បិ ឯកទេសេនេវ, ន និប្បទេសតោ។ អនុបាទិន្នកសង្ខារលោកស្ស បន នានត្តំ ន ជានន្តិ។ ភគវា បន "ឥមាយ នាម ធាតុយា ឧស្សន្នត្តា ឥមស្ស រុក្ខស្ស ខន្ធោ សេតោ ហោតិ, ឥមស្ស កាឡោ, ឥមស្ស មដ្ឋោ, ឥមស្ស ផរុសោ, ឥមស្ស ពហលោ, ឥមស្ស តនុត្តចោ។ ឥមាយ នាម ធាតុយា ឧស្សន្នត្តា ឥមស្ស រុក្ខស្ស បត្តំ វណ្ណសណ្ឋានាទិវសេន ឯវរូបំ នាម ហោតិ, ឥមាយ នាម ធាតុយា ឧស្សន្នត្តា ឥមស្ស រុក្ខស្ស បុប្ផំ នីលំ ហោតិ បីតកំ លោហិតកំ ឱទាតំ សុគន្ធំ ទុគ្គន្ធំ, ឥមាយ នាម ធាតុយា ឧស្សន្នត្តា ផលំ ខុទ្ទកំ មហន្តំ ទីឃំ វដ្ដំ សុសណ្ឋានំ ទុស្សណ្ឋានំ មដ្ឋំ ផរុសំ សុគន្ធំ ទុគ្គន្ធំ តិត្តំ មធុរំ កដុកំ អម្ពិលំ កសាវំ ហោតិ, ឥមាយ នាម ធាតុយា ឧស្សន្នត្តា ឥមស្ស រុក្ខស្ស កណ្ដកោ តិខិណោ ហោតិ, អតិខិណោ ឧជុកោ កុដិលោ កណ្ហោ នីលោ ឱទាតោ ហោតី"តិ ឯវំ អនុបាទិន្នសង្ខារលោកស្សាបិ វសេន អនេកធាតុនានាធាតុភាវំ ជានាតិ។ សព្ពញ្ញុពុទ្ធានំ ឯវ ហិ ឯតំ ពលំ, ន អញ្ញេសំ។

១០. យំ យទេវ ធាតុន្តិ យំ កិញ្ចិ ហីនាទិភាវំ។ យស្មា អធិមុត្តិ នាម អជ្ឈាសយធាតុ, តស្មា អធិមុច្ចនំ អជ្ឈាសយស្ស ហីនាទិភាវេន បវត្តនំ។ តំ បន តស្ស តំ តំ អធិដ្ឋហនំ អភិនិវិសនញ្ច ហោតីតិ អាហ – "អធិមុច្ចន្តិ, តំ តទេវ អធិដ្ឋហន្តិ អភិនិវិសន្តី"តិ។ អធិមុច្ចនស្ស វិសយំ វិភាគេន ទស្សេតុំ "កេចិ ទ្វិបាធិមុត្តា"តិអាទិ វុត្តំ។ តំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ នានាធិមុត្តិកតាញាណន្តិ ហីនាទិវសេន នានាធិមុត្តិកតាយ ញាណំ។

តេ យថាធិមុត្តា ច ភជន្តីតិ តេ ហីនាធិមុត្តិកា បណីតាធិមុត្តិកា សត្តា យថា យថា អធិមុត្តា ហោន្តិ។ តំ តំ កម្មសមាទានំ សមាទិយន្តីតិ អធិមុត្តិអនុរូបំ តំ តំ អត្តនា សមាទិយិតព្ពំ កត្តព្ពំ កម្មំ ករោន្តិ, តានិ កម្មសមាទានានិ សមុដ្ឋានវសេន វិភជន្តោ "តេ ឆព្ពិធំ កម្ម"ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ កេចិ លោភវសេន កម្មំ សមាទិយន្តីតិ សម្ពន្ធិតព្ពំ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ តំ វិភជ្ជមានន្តិ តំ សមុដ្ឋានវសេន ឆព្ពិធំ បុន បវត្តិនិវត្តិវសេន វិភជ្ជមានំ ទុវិធំ។

យំ លោភវសេន ទោសវសេន មោហវសេន ច កម្មំ ករោតីតិ ទសអកុសលកម្មបថកម្មំ សន្ធាយ វទតិ។ តញ្ហិសំកិលិដ្ឋតាយ កាឡកន្តិ កណ្ហំ អបាយេសុ និព្ពត្តាបនតោ កាឡកវិបាកន្តិ កណ្ហវិបាកំ។ យំ សទ្ធាវសេន កម្មំ ករោតីតិ ទសកុសលកម្មបថកម្មំ។ តញ្ហិ អសំកិលិដ្ឋតា បណ្ឌរន្តិ សុក្កំ។ សគ្គេ និព្ពត្តាបនតោ បណ្ឌរវិបាកត្តា សុក្កវិបាកំ។ យំ លោភវសេន ទោសវសេន មោហវសេន សទ្ធាវសេន ច កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កណ្ហសុក្កន្តិ វោមិស្សកកម្មំ។ កណ្ហសុក្កវិបាកន្តិ សុខទុក្ខវិបាកំ។ មិស្សកកម្មញ្ហិ កត្វា អកុសលវសេន តិរច្ឆានយោនិយំ មង្គលហត្ថិភាវំ ឧបបន្នោ កុសលេន បវត្តេ សុខំ អនុភវតិ, កុសលេន រាជកុលេ និព្ពត្តោបិ អកុសលេន ទុក្ខំ វេទយតិ។ យំ វីរិយវសេន បញ្ញាវសេន ច កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កម្មំ អកណ្ហអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកន្តិ កម្មក្ខយករា ចតុមគ្គចេតនា។ តញ្ហិ យទិ កណ្ហំ ភវេយ្យ, កណ្ហវិបាកំ ទទេយ្យ។ យទិ សុក្កំ ភវេយ្យ, សុក្កូបបត្តិបរិយាបន្នំ វិបាកំ ទទេយ្យ។ ឧភយវិបាកស្ស បន អប្បទានតោ អកណ្ហអសុក្កវិបាកន្តិ អយមេត្ថ អត្ថោ។

កម្មសមាទានេ បន បឋមំ អចេលកបដិបទា កាមេសុ បាតព្យតា, ទុតិយំ តិព្ពកិលេសស្ស អស្សុមុខស្សាបិ ទុខេន បរិសុទ្ធព្រហ្មចរិយចរណំ,

ពតិយំ ការេយ្យ អបិតញ្ញតា អចេលកបដិបទា, ចត្ថុំ បច្ចេយ អលកយាតស្សាបិ ឈាតចិបស្សតាស្វុលសយក្តិតោ

សាសតព្រាហ្វុចទិយចទល៌ា ឃំ ឧចំ ខាតិឃំ កម្ពុសយាគាតត្តិ ឃំ អញ្ញាយ្យិ ឧចំបការេ៍ កម្ពុំ ពួយិតា បុក្កលេតាតិអាឌិ តស្មិំ កម្ពុចិបិកេ

ករចតោ ខាលាឃស្ស បចត្តតាការទស្សតំ៍ តត្ថ ឱ្យបធិតត្តិ ឃឆា កតំ កម្ពុំ ឋលគាតសយត្ថំ ហោតិ, តឆា កតំ ឱ្យបធិតំ៍ អចិបក្កត្តិ ត

ចិបក្កចិបិកំ៍ ចិបិកាឃ បច្ចុបដ្ឋិតត្តិ ចិបិកគាតាឃ កតោកាឃំ៍ ត ច ករេត្តា អកិតិត្តិឆា កត្តត្តិ កិលេសាកិសន្តារាតំ អកិតិត្តិឌ្ឍេតតោ

អកិតិត្តិឆាសន្តាតំ អទិឃយក្កុំ អឌិកត្តុំ ត ច ករេត្តា៍ តំ ករចា ត ខ្ញុចឥតីតិ តំ ចិបិកាចទលោត តិចុតំ បុក្កលិ ករចា សច្ចុបដិចេធំ

បុទក្កត្វា ត ខ្ញុចឥតិ, ចាសតត្វំ បត តាឌិសាតយ្យិ ឆម្មុំ ចេសេតិ ឧច, អខាតសត្តុអាឌីតំ ចិឃ៍

ឱ្យបធិតត្តិ កាតុំ អារេត្ថ៍ ទេតេតចាហ – “ត ច តាច បិទិបុទិំ កត”ត្តិ៍ ទេតត យិច្ចត្តតិឃាយស្ស អសយត្វំ ឥទេស្សតិ៍ បុទា បិទិបុទិំ កច្ឆតីតិ

បិទិបុទិំ ឋលតិប្បាគតសយត្វំ កច្ឆតិ បុទា អឌិកច្ឆេយ្យ៍ យិច្ចត្តតិឃតតាឃ សក្ខុក៌ ឋលឆម្ពុស្ស អកាខតកាចំ តិត្តត្តឃតិ បុទា៍

ទេតេតចាហ – “បុទា ចេចតេយ្យត្តុំ សយតិក្កយតី”តិ៍ “បុទា អតិឃតំ សយតិក្កយតី”តិបិ បិទេធ, ទេសា ឧចទេត្វា៍ អសយទេត្តតិ កទម្ពុ អសយ្យុទេណ្ហ,

ទេត អសយ្យុទេណ្ហ ចា៍

៩០៍ ឧចំ កិលេសត្តទាឃយិស្សក៌ កម្ពុត្តទាឃំ ឥទេស្សត្វា ពួគាតិ អយិស្សក៌ កម្ពុត្តទាឃំ ឥទេស្សត្វុំ “ពួយស្ស ច បុក្កលស្សា”តិអាឌិ ចុត្តុំ៍ តំ

ចុត្តតឃេយច៍

សទេត្តាសត្តិ ពួយស្មិំ ពាលតិទេ្ធស ចុត្តាតំ សទេត្តាសំ កម្ពុតំ៍ យុត្យុញ្ញាឆិយត្តតាតិ យុត្យុញ្ញាតិត្តាការចេ៍ កម្ពុតពាំយុត្យុអាឌិការចេត តំចិបិកាតំ

យុត្យុញ្ញាតិក្កការចេ ចិត្តាឃតីតិ អឌិប្បាយោ៍ ឌិដ្ឋឆម្ពុចេចនីយត្តិអាឌីសុ ឌិដ្ឋឆម្ពេ ពួយស្មិំ អត្តការេច ចេឌិតត្តំ ឋលំ ឌិដ្ឋឆម្ពុចេចនីយំ៍

ឱ្យបបជ្ជេ អតត្តទេ អត្តការេច ចេឌិតត្តំ ឋលំ ឱ្យបបជ្ជចេចនីយំ៍ អបទស្មិំ អត្តការេច ពួទេតា អញ្ញស្មិំ ឃស្មិំ កស្មិំចិ អត្តការេច ចេឌិតត្តំ ឋលំ

អបរាបរិយចេចនីយំ៍ ឧកខចតចារស្មិំពាំសត្តុសុ ចេតតាសុ បឋមចេតតា ឌិដ្ឋឆម្ពុចេចនីយំ តាម៍ បរិយោសាតចេតតា

ឱ្យបបជ្ជចេចនីយំ តាម៍ មជ្ឈេបញ្ចុ ចេតតា អបរាបរិយចេចនីយំ តាម៍ ចិបិកចេយត្តតាខាលាត្តិ ចិបិកចេយត្តតាឃ ចិបិកចិសេស

ខាលាំ៍ ពួយស្ស បត កម្ពុចិបិកស្ស កតិសយ្យត្តិ កតិចិបត្តិ, ឱ្យបធិសយ្យត្តិ ឱ្យបធិចិបត្តិ, កាលសយ្យត្តិ កាលចិបត្តិ, បយោកសយ្យត្តិ

បយោកចិបត្តិយោ ការណំ៍ ទេសា ច តេសំ ការណការចេ “អត្ថេកច្ចានិ បិបកានិ កម្ពុសយាគាតានិ កតិសយ្យត្តិបដិពាឡ្ហានិ ត

ចិបច្ចត្តិ”តិអាឌិបិឡ្ហពួចេសេត (ចិក៍ ប័១០) ចេឌិតេត្តា៍

៩១៍ អតត្តទពាលតិទេ្ធស ចុត្តកម្ពុសយាគាតបទេតេច ឈាតាឌីតិ សក្កុហេត្វា ឥទេស្សត្វុំ “តឆា សយាឌិត្តាតំ កម្ពុត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍

សេក្កបុច្ឆុជ្ជតសត្តាតេសុ បចត្តាតិ ឈាតាឌីតិ កម្ពុំ ហោត្តិ៍ តត្វ តឆា សយាឌិត្តាតត្តិ “ស្វុក្កុំ ស្វុក្កចិបិកំ បច្ចុប្បត្តស្វុលំ, អាឃតិំ ស្វុលចិបិក”ត្តិ

ឧចយាឌិប្បការេហិ សយាឌិត្តេសុ កម្ពុសុ៍ សំកិលេសោតិ បដិបក្កឆម្ពុចសេត កិលិដ្ឋការចេ៍ ចោគាតំ បដិបក្កឆម្ពុហិ ចិស្សុគ្គតំ៍ ចុដ្ឋាតំ

បក្យាលចោគាតំ ករក្ខចុដ្ឋាតត្វា៍ ឧចំ សំកិលិស្សតីតិអាឌីសុ អឃេមចទេត្វា – ពួយិតា អាកាទេត ឈាតាឌិ សំកិលិស្សតិ ចោគាឃតិ

ចុដ្ឋហតីតិ ខាតតខាលំ ករចតោ អតាចទលខាលំ, ត តស្ស អាចទលំ អត្ថីតិ៍

ຄຕິ ຌານານີຕິອາທິ ຌານາທເຍາ ວິຠາເຄນ ທເສ຺ສຕຸໍ ອາຣທ຺ຘໍ· ຈຕ຺ຕາຣິ ຌານານີຕິ ຈຕຸກ຺ກນຍວເສນ ຣູປາວຈຣຌ຺ຌານານິ ສນ຺ຘາຍາຫ· ເອກາທສາຕິ “ຣູປີ ຣູປານິ ປສ຺ສຕີ”ຕິອາທິນາ (ທີ· ນິ· ໒·໑໒໙, ໑໗໔; ໓·໓໓໙, ໓໕໘; ມ· ນິ· ໒·໒໔໘; ໓·໓໑໒) ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ຕິຓ຺ຓຎ຺ຈ ສຸຎ຺ຎຕວິເມາກ຺ຂາທີນໍ ວເສນ ວຸຕ຺ຕໍ· ອຏ຺ຐາຕິ ເຕສຸ ຐເປຕ຺ວາ ເລາກຸຕ຺ຕເຣ ວິເມາກ຺ເຂ ອຏ຺ຐ· ສຕ຺ຕາຕິ ເຕສຸ ເອວ ນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິໍ ຐເປຕ຺ວາ ສຕ຺ຕ· ຕເຍາຕິ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕປຣິຍາເຍນ ສຸຎ຺ຎຕວິເມາກ຺ຂາທເຍາ ຕເຍາ· ເທ຺ວຕິ ອພິຘມ຺ມປຣິຍາເຍນ ອນິມິຕ຺ຕວິເມາກ຺ຂສ຺ສາສມ຺ຠວເຕາ ອວເສສາ ເທ຺ວ· ເອຕ຺ຖ ຈ ປຏິປາຏິຍາ ສຕ຺ຕ ອປ຺ປິຕປ຺ປິຕກ຺ຂເຓ ວິກ຺ຂມ຺ຠນວເສນ ປຈ຺ຈນີກຘມ຺ເມຫິ ວິມຸຈ຺ຈນເຕາ , ອາຣມ຺ມເຓ ອຘິມຸຈ຺ຈນເຕາ ຈ ວິເມາກ຺ຂາ· ນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິ ປນ ສພ຺ພເສາ ສຎ຺ຎາເວທຍິເຕຫິ ວິມຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ອປຄມວິເມາກ຺ເຂາ ນາມ· ເລາກຸຕ຺ຕຣາ ຈ ຕໍຕໍມຄ຺ຄວຌ຺ຌກິເລເສຫິ ສມຸຈ຺ເຉທວເສນ ວິມຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ວິເມາກ຺ຂາຕິ ອຍໍ ວິເສເສາ ເວທິຕພ຺ເພາ·

ສມາຘີສຸ ຈຕຸກ຺ກນຍປຎ຺ຈກນເຍສຸ ປຐມຌ຺ຌານສມາຘິ ສວິຕກ຺ເກາ ສວິຈາເຣາ ສມາຘິ ນາມ· ປຎ຺ຈກນເຍ ທຸຕິຍຌ຺ຌານສມາຘິ ອວິຕກ຺ເກາ ວິຈາຣມຕ຺ເຕາ ສມາຘິ ນາມ· ຈຕຸກ຺ກນເຍ ປຎ຺ຈກນເຍປິ ເສສຌາເນສຸ ສມາຘິ ອວິຕກ຺ເກາ ອວິຈາເຣາ ສມາຘິ ນາມ·

ສມາປຕ຺ຕີສຸ ປຏິປາຏິຍາ ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ສມາປຕ຺ຕີນໍ “ສມາຘີ”ຕິປິ ນາມໍ “ສມາປຕ຺ຕີ”ຕິປິ· ກສ຺ມາ? ຈິຕ຺ເຕກ຺ຄຕາສພ຺ຠາວເຕາ· ນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິຍາ ຕທຠາວເຕາ ນ “ສມາຘີ”ຕິ ນາມໍ· ສຎ຺ຎາສມາປຕ຺ຕິອາທິ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕເມວ·

ຫານຠາຄິເຍາ ສມາຘີຕິ ອປ຺ປຄຸເຓຫິ ປຐມຌ຺ຌານາທີຫິ ວຸຏ຺ຐິຕສ຺ສ ສຎ຺ຎາມນສິກາຣານໍ ກາມາທິອນຸປກ຺ຂນ຺ທໍ ປຐມຌ຺ຌານາທິສມາຘິສ຺ສ ຫານຠາຄິຍຕາ· “ປຐມຌ຺ຌານສ຺ສ ກາມຣາຄພ຺ຍາປາທາ ສໍກິເລເສາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ທຸຕິຍຌ຺ຌານາທິວເສນ ເຍາເຊຕພ຺ພໍ· ກຓ຺ຫໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ອຎ຺ຎາທິກຓ຺ຫນຸເຍາເຄນ ຕປ຺ປຣຍຕາ· ກຓ຺ຫຌາຍີຕິ ປຸຄ຺ຄລາຘິຏ຺ຐາເນນ ຌານານິ ວຸຕ຺ຕານິ, ເທ຺ວ ປຐມທຸຕິຍຌ຺ຌານານີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ· ເຍາ ປຐມໍ ທຸຕິຍໍ ວາ ຌານໍ ນິພ຺ພຕ຺ເຕຕ຺ວາ “ອລເມຕ຺ຕາວຕາ”ຕິ ສເງ຺ກາຈໍ ອາປຊ຺ຊຕິ, ອຸຕ຺ຕຣິໍ ນ ວາຍມຕິ, ຕສ຺ສ ຕານິ ຌານານິ ຈຕ຺ຕາຣິປິ “ກຓ຺ຫຌານານີ”ຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ, ຕໍສມງ຺ຄີເຕາ ຈ ກຓ຺ຫຌາຍີ· ເຕສຸ ປຸຣິມານິ ເທ຺ວ ອາສນ຺ນາລວປຈ຺ຈຍິກຕ຺ຕາ ວິເສສຠາຄິຍຕາກາຣວເຕາ ຈ ສໍກິເລສກາເຣນ ວຸຕ຺ຕານິ· ອຸຕ຺ຕຣານິ ປນ ວິເສສຠາຄິຍຕາກາເຣນປິ ມຄ຺ຄປຈ຺ຈຍິກຕ຺ຕາ ເວາທານກາເຣນ ວຸຕ຺ຕານີຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ·

ວິເສສຠາຄິເຍາ ສມາຘີຕິ ປຄຸເຓຫິ ປຐມຌ຺ຌານາທີຫິ ວຸຏ຺ຐິຕສ຺ສ ສຎ຺ຎາມນສິກາຣານໍ ທຸຕິຍຌ຺ຌານາທິປກ຺ຂນ຺ທໍ, ປຄຸຓເວາທານໍ ຠວງ຺ຄວຸຏ຺ຐານຎ຺ຈ “ວຸຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ· ເຫຏ຺ຐິມໍ ເຫຏ຺ຐິມຎ຺ຫິ ປຄຸຓຌ຺ຌານໍ ອຸປຣິມສ຺ສ ອຸປຣິມສ຺ສ ປທຏ຺ຐານໍ ເຫາຕິ· ຕສ຺ມາ ເວາທານມ຺ປິ “ວຸຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ· ຠວງ຺ຄວເສນ ສພ຺ພຌາເນຫິ ວຸຏ຺ຐານໍ ເຫາຕີຕິ ຠວງ຺ຄໍ ເວາທານໍ ວຸຏ຺ຐານໍ· ຍສ຺ມາ ປນ ວຸຏ຺ຐານວສິກາເຣນ ຍຖາປຣິຉ຺ຉິນ຺ນກາລໍ ສມາປຕ຺ຕິເຕາ ວຸຏ຺ຐານໍ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມາ ສມາປຕ຺ຕິວຸຏ຺ຐານເກາສລ຺ລໍ ປຎ຺ຎາ “ວຸຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ·

໑໑· ຕເສ຺ສວສມາຘິສ຺ສາຕິ ຕສ຺ສ ອນນ຺ຕຣພລນິທ຺ເທເສ ຌານາທິປຣິຍາເຍຫິ ວຸຕ຺ຕສມາຘິສ຺ສ· ປຣິວາຣາຕິ ປຣິກ຺ຂາຣາ· ອິນ຺ທ຺ຣິຍານີຕິ ສທ຺ຘາທິປຎ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ· ພລານີຕິ ຫິເຣາຕ຺ຕປ຺ເປຫິ ສທ຺ຘິໍ ຕານິເຍວ· ວີຣິຍສ຺ສ ວິສຸໍ ຄຫຓໍ ພລານໍ ພຫູປກາຣທສ຺ສນຕ຺ຖໍ· ວີຣິຍູປຕ຺ຖມ຺ເຠນ ຫິ

ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ – “ᨳᩥᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶ ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ᪨ ᨾᩩᨴᩩᨾᨩ᩠ᨫᩣᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᨴᩴ ᨾᩩᨴᩩ᪨ ᨶᩣᨲᩥᩅᩥᩈᨴᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩴ ᩋᨲᩥᩅᩥᩈᨴᩴ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩃᩅᩴ “ᨲᩥᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩘᨡᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩘᨡᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᩘᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨ ᩈᩘᨡᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᨧ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩉᩥ᪨ ᨾᩩᨴᩩᨠᩣᨲᩥ ᩃᩉᩩᨠᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨿᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨠᩣᩁᩥᨿᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩤ᪨ ᨾᩩᨴᩩᩅᩥᨸ᩠ᨸᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩥ ᨶᩣᨲᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨴᩦᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᩁᩥᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨵᩥᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨲᨳᩤ ᩅᩥᨸᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨠᩮᩅᩃᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ᪨ ᩈᨾᨿᩅᩥᨸᩔᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨾᨿᨷᩕ ᩈᨾᨿᩅᩥᨸᩔᨶ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨳᩣᨲᩥᩈᨾᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩔᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩅᩥᨴᩥᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ᪨

ᨿᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᨾᩩᨴᩩᨾᨩ᩠ᨫᩣᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨿᩴ ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨸᩁᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩋᨿᩴ ᩍᨾᩴ ᨽᩪᨾᩥᩴ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩴ ᩍᨾᩴ ᨽᩪᨾᩥᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩮᩣᨴᩤᨶᩴ ᩅᩮᩣᨴᩤᨶᩴ ᨽᩅᨣ᩠ᨣᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨣᨾᩥᩔᨲᩥ ᨧ, ᨠᩣᩃᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ᩍᨾᩣᨿ ᩅᩮᩃᩣᨿ ᩍᨾᩔ ᩈᨾᨿᩮ ᩍᨾᩣᨿ ᨾᩩᨴᩩᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨠᩮᨶᩣᨿ ᩋᨶᩩᩈᨿᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩉᩦᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩩ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩋᨿᩴ ᩈᩔᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩤ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩣᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᨽᨣᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮᨸᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᨲᩴ – “ᨠᩣᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩣᨾᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᩈᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᩈᨿᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ… ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩤᨴᩴ… ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩤᨴᩴ… ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ… ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᩈᨿᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪑᪑᪓)᪨

ᩋᨿᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩍᨾᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨿᩥᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩉᩥ ᨳᩤᨾᨣᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ᪨ ᨸᩁᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨵᩣᨶᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᨸᩁᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᩉᩦᨶᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᩑᨲᩴ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᨽᩤᩅᩮᩣ ᨧ ᩋᨸᩁᨽᩤᩅᩮᩣ ᨧ ᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩋ-ᨠᩣᩁᩔ ᩒᨠᩤᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ, ᨲᩔ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨬᩣᨱᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨬᩣᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩥᨠᩣᩁᨠᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩔ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨴᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᨵᩴ, ᩋᨶᩮᨠᩮᩉᩥ ᩅᩤ ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩣᨴᩦᨲᩴ ᨽᩅᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ

តត្ថ និវុត្ថសន្តានំ. អនុស្សរតីតិ “ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ”តិ ឯវំ ជាតិបដិបាដិយា អនុគន្ត្វា សរតិ, អនុទេវ វា សរតិ, ចិត្តេ អភិនិន្នាមិតមត្តេ ឯវ សរតីតិ អត្ថោ. ករណេន ហិ បរិកម្មកិច្ចំ នត្ថិ, អាវជ្ជនមត្តេនេវ សរតិ. សេយ្យថីទន្តិ អារទ្ធប្បការនិទស្សនត្ថេ និបាតោ. ឯកម្បិ ជាតិន្តិ ឯកម្បិ បដិសន្ធិមូលំ ចុតិបរិយោសានំ ឯកភវបរិយាបន្នំ ខន្ធសន្តានំ. ឯស នយោ ទ្វេបិ ជាតិយោតិអាទីសុបិ.

អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេតិអាទីសុ បន បរិហាយមានោ កប្បោ សំវដ្ដកប្បោ, វឌ្ឍមានោ វិវដ្ដកប្បោតិ វេទិតព្វោ. តត្ថ សំវដ្ដេន សំវដ្ដដ្ឋាយី គហិតោ ហោតិ តំមូលកត្តា, វិវដ្ដេន ច វិវដ្ដដ្ឋាយី. ឯវញ្ហិ សតិ យានិ “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, កប្បស្ស អសង្ខ្យេយ្យានិ. កតមានិ ចត្តារិ? សំវដ្ដោ សំវដ្ដដ្ឋាយី វិវដ្ដោ វិវដ្ដដ្ឋាយី”តិ (អ· និ· ៤·១៥៦) វុត្តានិ, តានិ សព្វានិ បរិគ្គហិតានិ ហោន្តិ. អមុត្រាសិន្តិអាទិ សរណាការទស្សនំ. តត្ថ អមុត្រាសិន្តិ អមុម្ហិ សំវដ្ដកប្បេ, អមុម្ហិ ភវេ វា យោនិយា វា គតិយា វា វិញ្ញាណដ្ឋិតិយា វា សត្តាវាសេ វា សត្តនិកាយេ វា. ឯវំនាមោតិ តិស្សោ វា ផុស្សោ វា. ឯវំគោត្តោតិ កច្ចានោ វា កស្សបោ វា. ឯវំវណ្ណោតិ ឱទាតោ វា សាមោ វា. ឯវមាហារោតិ សាលិមំសោទនាហារោ វា បវត្តផលភោជនោ វា. ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទីតិ អនេកប្បការេន កាយិកចេតសិកានំ សាមិសនិរាមិសប្បភេទានំ វា សុខទុក្ខានំ បដិសំវេទី. ឯវមាយុបរិយន្តោតិ ឯវំ វស្សសតបរមាយុបរិយន្តោ វា ចតុរាសីតិកប្បសហស្សបរមាយុបរិយន្តោ វា. សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិន្តិ សោ អហំ តតោ ភវតោ, យោនិតោ, គតិតោ, វិញ្ញាណដ្ឋិតិតោ, សត្តាវាសតោ, សត្តនិកាយតោ វា ចុតោ បុន អមុកស្មិំ នាម សត្តនិកាយេ ឧទបាទឹ. អថ វា តត្រាបិ ភវេ វា សត្តនិកាយេ វា អហោសឹ. ឯវំនាមោតិអាទិ វុត្តនយមេវ.

៦៤. ទិព្វេនាតិអាទីសុ ទិព្វសទិសត្តា ទិព្វំ. ទេវតានញ្ហិ សុចរិតកម្មនិព្វត្តម្បិ បិត្តសេម្ហរុហិរាទីហិ អបលិពុទ្ធំ ឧបក្កិលេសវិមុត្តតាយ ទូរេបិ អារម្មណគ្គហណសមត្ថំ ទិព្វំ បសាទចក្ខុ ហោតិ. ឥទម្បិ វីរិយភាវនាពលនិព្វត្តំ ញាណចក្ខុ តាទិសមេវាតិ ទិព្វសទិសត្តា ទិព្វំ, ទិព្វវិហារវសេន វា បដិលទ្ធត្តា, អត្តនា ច ទិព្វវិហារសន្និស្សិតត្តាបិ ទិព្វំ, អាលោកបរិគ្គហេន មហាជុតិកត្តាបិ ទិព្វំ, តិរោកុដ្ដាទិគតរូបទស្សនេន មហាគតិកត្តាបិ ទិព្វំ. តំ សព្វំ សទ្ទសត្ថានុសារេន វេទិតព្វំ. ទស្សនដ្ឋេន ចក្ខុ. ចក្ខុកិច្ចករណេន ចក្ខុមិវាតិបិ ចក្ខុ. ចុតូបបាតទស្សនេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុត្តា វិសុទ្ធំ. យោ ហិ ចុតិមត្តមេវ បស្សតិ, ន ឧបបាតំ, សោ ឧច្ឆេទទិដ្ឋឹ គណ្ហាតិ. យោ ឧបបាតមត្តមេវ បស្សតិ ន ចុតឹ, សោ នវសត្តបាតុភាវទិដ្ឋឹ គណ្ហាតិ. យោ បន តទុភយំ បស្សតិ, សោ យស្មា ទុវិធម្បិ តំ ទិដ្ឋិគតំ អតិវត្តតិ. តស្មាស្ស តំ ទស្សនំ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុ ហោតិ. តទុភយញ្ច ពុទ្ធបុត្តា បស្សន្តិ. តេន វុត្តំ – “ចុតូបបាតទស្សនេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិហេតុត្តា វិសុទ្ធ”ន្តិ.

ឯកាទសុបក្កិលេសវិរហតោ វា វិសុទ្ធំ. យថាហ –

“សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ‘វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ’តិ ឥតិ វិទិត្វា វិចិកិច្ឆំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ. ‘អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ… ថិនមិទ្ធំ… ឆម្ភិតត្តំ… ឧប្បិលំ… ទុដ្ឋុល្លំ… អច្ចារទ្ធវីរិយំ… អតិលីនវីរិយំ… អភិជប្បា… នានត្តសញ្ញា… អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ’តិ ឥតិ វិទិត្វា អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហិ”ន្តិ (ម· និ· ៣·២៤២) ឯវមាទិ.

ពរេឥចំ ឧកាឥេរិយាបក្កិលេយចិរហេតា ចា ចិឃុទ្ធិ៍ យត្យុឃ្សបចារំ អតិក្កយិត្វា ទ្បបឥឃ្សេតត អតិក្កន្តយាត្រូឃក់, យំឃចក្ខុ អតិក្កន្តតា ចា អតិក្កន្តយាត្រូឃក់៍ តោត ឌិទ្ធេគ ចក្ខុតា ចិឃុទ្ធេគ អតិក្កន្តយាត្រូឃកោត៍

ឃេត្ត បឃ្សតីតិ យត្រុឃ្សា យត្រុឃ្សំ យំឃចក្ខុតា ចិឃ ឃេត្ត បឃ្សតិ ឌ្ឋលេរិកេតិ៍ ចចយាតេ ស្ថបបជ្ជយាតេតិ ឧត្ត ទុតិក្លលេហ ស្ថបបត្តិក្លលេហ ចា ឌិទ្ធចក្ខុតាបិ ឥដ្ឋិ ត ឃក្កា៍ ឃេ បត អាយត្តទុតិកា ឌ្លឥាតិ ចចិឃ្សត្តិ, ឃេ ច កហិតបឌឹឃគ្គិកា ឃព្យតិ តិទ្ធត្តា, តេ "ចចយាតា ស្ថបបជ្ជយាតា"តិ អឌិបេ្យតា៍ តេ ឧចទ្បេប ចចយាតេ ស្ថបបជ្ជយាតេ៍ ហឹតេតិ យោហតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា ហឹតឌ្ឋាតិក្យូលកោកាឌិចឃេត ហឹឡាឌ្លេត បទិក្សេត៍ បឈឹតេតិ អយោហតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា តត្តិបទិតេ៍ ឃុចណ្ណេតិ អឥោឃតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា ឌ្លដ្ឋកត្តយតាបចណ្ណឃុត្តេ៍ ទុត្តណ្ណេតិ ឥោឃតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា អតិដ្ឋាកត្តាយតាបចណ្ណឃុត្ត អកិទ្បេប ចិទ្បេប ចាតិ អតេ្ត៍ ឃុកេតតិ ឃុកតិកេត, អលេិកតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា ចា អឥទ្ធ យហទ្ធេត៍ ទុក្កេតតិ ទុក្កតិកេត, លេិកតិឃ្សត្ថឃុត្តត្តា ចា ឥលិទ្ធេ អប្យត្តបិតកោឌតេ៍ ឃឆាកម្ម៌បកេតិ ឃំ ឃំ កម្ម៌ ស្ថបចិតំ, តោត តោត ស្ថបកេត៍ តត្ត បុទិយេហិ "ចចយាតេ"តិអាឌីហិ ឌិទ្ធចក្ខុកិច្ចំ ទុត្តំ៍ ឌ្លយិតា បត បឥេត ឃឆាកម្ម៌បកាលាកិច្ចំ៍ ឃឆាកម្ម៌បកាលាអតាកតំឃោលាតិ ច ឌិទ្ធចក្ខុបិឥកាតេច ឌិទ្ធចក្ខុតា ឃហេច ឌ្លឌ្ឍត្តិ៍

កាឃទុច្ចទិតេតាតិអាឌីឃុ ទុដ្ឋុ ចទិតំ, ទុដ្ឋំ ចា ចទិតំ កិលេឃប្បុតិកត្តា ទុច្ចទិតំ៍ កាយេត ទុច្ចទិតំ, កាឃតោ ចា បចត្តំ ទុច្ចទិតំ កាឃទុច្ចទិតំ៍ ឧចំ ចចីយតោទុច្ចទិតាតិបិ ឥដ្ឋព្ពាតិ៍ ឃយត្តាកតាតិ ឃយក្កិក្សតា៍ អទិឃាតំស្ថបចាឥកាតិ ឮទ្ធាឌីតំ អទិឃាតំ, អត្តយយោ កិហិយោតាបត្តាតយ្យិ អត្តិយចត្តតា ចា ក្យលបទិឈំឃេតត ចា ស្ថបចាឥកា អក្កោឃកា កេហកា៍ មិច្ឆាឌិដ្ឋិកាតិ ចិបទីតឥឃ្សតា៍ មិច្ឆាឌិដ្ឋិកម្ម៌ឃយាឥាតាតិ មិច្ឆាឌិដ្ឋិហេតុក្សតឃយាឌិត្តតាតាចិឥកម្ម៌៍ ឃេ ច មិច្ឆាឌិដ្ឋិម្មុលកេឃុ កាឃកម្ម៌ាឌីឃុ អញ្ញេបិ ឃយាឥេបត្តិ៍ តត្ត ចចីយតោទុច្ចទិតក្កហលេត អទិឃ្សបចាឥមិច្ឆាឌិដ្ឋីឃុ កហិតាឃុបិ តេឃំ ឃុត ចចតំ យហាឃាចជ្ជកាចឥឃ្សតត្តំ៍ យហាឃាចជ្ជា ហិ អទិឃ្សបចាឥោ អាគត្តទិឃឃឌិយោ៍ ឃឆាហ –

"ឃេឃ្យចាបិ, ឃាទិបុត្ត, ភិក្ខុ ឃីលឃម្បេត្តោ ឃយាឌិឃម្បេត្តោ បញ្ញាឃម្បេត្តោ ឌិដ្ឋេច ឥម្មេ អញ្ញំ អារាឌេឃ្យ, ឧចំឃម្បឥមិឌំ, ឃាទិបុត្ត, ចឥាយិ តំ ចាចំ អប្បហាឃ តំ ចិត្តំ អប្បហាឃ តំ ឌិដ្ឋិ៍ អប្បឌិតិឃ្សជ្ជិត្វា ឃឆាភតំ តិក្ខិត្តោ ឧចំ តិទយេ"តិ (ម៍ តិ៍ ១៍១៩៥)៍

មិច្ឆាឌិដ្ឋិតោ ច យហាឃាចជ្ជតរំ តាយ អញ្ញំ តត្តិ៍ ឃឆាហ –

"តាហំ, ភិក្ខុចេ, អញ្ញំ ឧកធម្មម្បិ ឃយត្សបឃ្សាមិ ឧចំ យហាឃាចជ្ជតរំ, ឃឆឃិឌំ, ភិក្ខុចេ, មិច្ឆាឌិដ្ឋិ៍ មិច្ឆាឌិដ្ឋិបរមាតិ, ភិក្ខុចេ, ចជ្ជាតី"តិ (អ៍ តិ៍ ១៍៣១០)៍

កាឃឃ្ស ភេឥាតិ ស្ថបាឌិត្តក្ខត្ថបទិច្ចាកា៍ បរំ យរណាតិ តឥត្តរំ អភិតិព្វត្តក្ខត្ថក្កហលេ៍ អឆ ចា កាឃឃ្ស ភេឥាតិ ឌីចិតិត្ថ្រិឃឃ្ស ស្ថបច្ឆេឥា៍ បរំ យរណាតិ ទុតិតោ ស្ថទ្ធំ៍ អបិឃត្តិអាឌិ ឃព្ទំ តិរឃេចចចតំ៍ តិរឃោ ហិ ឃក្កយោក្ខហេតុក្សតា បុញ្ញាឃម្មតា អឃា

អនេបតត្តា, ឞុលាត៌ ចា អាឃស្ស អកាចា អបិនេយា៓ ឌ្យក្លស្ស ពតិ បឌិឞនលត្តិ ឌ្យក្កតិ, ឥោឞឝហុលតាឃ ចា ឌុឥ្ឌត ពយុ្ទតា តិ្ពត្តា ពតិ ឌ្យក្កតិ៓ ចិចឞា តិបតត្តិ តត្វ ឌ្យក្កឥកាទិនេតាតិ ចិតិបិនេតា៓ តត្វិ ៧ត្វ អស្សាឥឞ្ពាំនេតា អនេឃាតិ តិននេឃា៓

អឆ ចា អបិឃក្កហនេលាត តិនឆ្លាតនេឃាត៌ ឌឹនេបតិ, តិនឆ្លាតនេឃាតិ ហិ អបិនេឃា, ឞុកាតិនេតា អនេបតត្តា៓ ត ឌ្យក្កតិ, ឃនេហឞក្លាត៌ តាកនាឌាឌឹត៌ ឞឃុ្កចនេតា៓ ឌ្យក្កតិក្កហនេលាត នេបត្តិចិឞឃំ ឌឹនេបតិ, នេឞា ហិ អបិនេឃា នេចច ឌ្យក្កតិ ច ឞុកាតិនេតា អនេបតត្តា, ឌ្យក្លស្ស ច ពតិក្វតត្តា៓ ត ត្យ ចិតិបិនេតា អឞុនឞឌិសំ អចិតិបតិតត្តា៓ នេបតឃហិឌ្ឋិកាតឌ្យាចិឃាតាតិបិ តិ្ពត្តត្តិ៓ ចិតិបិតក្កហនេលាត អឞុនកាឃំ ឌឹនេបតិ, នេឞា ហិ ឃឆាចុនេត្តតនេត្វត អបិនេឃា នេចច ឌ្យក្កតិ ច ឞុលឞយុស្សនេឃហិ ចិតិបិតត្តា ចិតិបិនេតាតិ ចុក្ខតិ៓ តិនឃក្កហនេលាត អឌឹចិអាឌិអនេតកប្យកាទ៌ តិនឃនេយច ឌឹនេបតិ៓ ងបបត្កាតិ ងបកតា, តត្វ អកិតិ្ពត្តាតិ អឆិប្យានេឃា៓ ចុត្តចិបទិឃានេឃត ឞុក្លបនេក្លា នេចឌិតនេ្ពា៓

អឃំ បត ចិនេឞនេឞា – ៧ត្វ ឞុកាតិក្កហនេលាត ឃតុស្សាកតិឃ្យិ ឞក្ក្យាតិ៓ ឞក្កក្កហនេលាត នេឆចកាតិ ៧ច៓ តត្វ ឞុត្ថនា ពតឹតិ ឞុកាតិ៓ ន្វបិឌឹហិ ចិឞនេឃហិ ឞុ្ឥ អនេក្កាតិ ឞនេក្កា៓ នេឞា ឞនេ្ពាបិ លុ្ជតបលុ្ជតឥ្ឌត នេលិនេកាតិ អឃំ ចចតនេត្វ៓ អឃុកាឃ កប្យនេកាឌិឃំ ងបចិត៌ នេតតាឃំ ៧តនហិ, អតាកនេត ចា ឞក្វបនេកា អបិឃ្វបនេកា ចាតិ អឥ្ឌឃតចឃឆលឆាកាលាកិច្ចិ ៧កញ្ញកត្វ ឥឞ្សិត៌៓ តឆា កប្យឞតឞហនេស្សចាតិអាឌឹឞុបិ៓ នេតនេតចាហ – “្ពឃាតិ កកចនេតា នេក្វ ឆាកាលាតិ”តិ៓

តិហនេតា ឃានេនា នេឆាឆិឃ្វនេលតិ តិហនេតា ឞឃុ្ឆិនេត្កា កិនេលឞឃានេនា នេឆាឆិទ្យក្លឃ្វនេល៓ ្ពតិ៌ កកចនេតា ឥឞឃិ ឆលត្តិ ្ពតិ៌ កិនេលឞឃានស្ស ហតត៌ ឞឃុ្ឆិត្ថត៌ កកចនេតា ឥឞឃិ ឆលិ៓ នេតនេតចាហ – “ឞ្ពាឞចបទិក្លឃំ ឆាកាល”ត្តិ៓ ឃឞ្វា បត ឃឥា អនហត្តឃនេក្កត ឞចាឞតា ឞនេ្ពា អាឞចា នេលបិតា, តឥា កកចតា ឞ្ពាញ្ញុតញ្ញាណំ អឆិកត៌ តាឃ, តឞ្វា “ឃំ ឞ្ពាញ្ញុតា បត្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓

អឃំ តានេចត្វ អាចទិឃាត៌ ឞឃាតត្វកឆា៓ បនចាឌឹ បតាហ – “ឥឞឆលឆាកាលំ តាឃ បិឌិ៧ក្លិ តត្វិ, ឃឞ្វា ‘ឞ្ពាញ្ញុតា បត្តា ចិឌិតា ឞ្ពាឆឃ្វា’តិ ចុត្តំ, តឞ្វា ឞ្ពាញ្ញុតញ្ញាលនេស្សចាឃំ បនេកនេឥា”តិ, តំ ត តឆា ឥឥ្ឌត្វា៓ អញ្ញានេយច ហិ ឥឞឆលឆាកាលំ, អញ្ញា ឞ្ពាញ្ញុតញ្ញាណំ៓ ឥឞឆលឆាកាលឆ្យាឞកឞកកិច្ចនេយច ឌាតាតិ, ឞ្ពាញ្ញុតញ្ញាណំ តឃ្យិ តនេតា អចនេឞឞឃ្យិ ឌាតាតិ៓ ឥឞឆលឆានេលាស្ស ហិ បឆឃិ កានលាកានលានេយច ឌាតាតិ៓ ឌ្យតិឃំ កឃ្វបទិនេឆ្លឥនេយច, តតិឃំ ឆាត្យតាតត្តកានលានេយច, ចត្យត្វ អញ្ញាឞឃាឆិឃ្យត្តិនេយច, បញ្ចឃំ កឃ្វចិបិកត្តននេយច, លឥ្ឌ៌ ឍាតាឌឹហិ ឞឌ្ឋិ នេតាឞំ ឞំកិនេលឞាឌិនេយច, ឞត្តឃំ ្ពត្ឌ្រឃាត៌ តិក្លឃុឌ្យកាចនេយច, អឥ្ឌឃំ ឞុនេ្ពាតិចុត្តក្លត្ថឞត្តតិនេយច, តចឃំ ឞត្តាត៌ ចុត្វបបិតនេយច, ឥឞឃំ ឞច្ចបទិនេឆ្លឥនេយច៓ ឞ្ពាញ្ញុតញ្ញាណំ បត ៧នេតហិ ឌាតិតព្ពច្ចា តនេតា ងត្តទិច្ចា បឌាតាតិ៓ ៧នេតាឞំ បត កិច្ចំ ឞ្ពា ត កនេនាតិ ៓ តឆ្យាឍាត៌ ហុត្វា អនេប្យតុំ ត ឞនេក្កាតិ, ្ពឌ្ឋិ ហុត្វា ចិកុ្ពិតុំ ត ឞនេក្កាតិ, ឃនេក្កា ហុត្វា កិនេលនេឞ នេលនេបតុំ ត ឞនេក្កាតិ៓

អបិច បនចាឌឹ ៧ចិ បុឆ្ឋិតនេ្ពា “ឥឞឆលឆាកាលំ តានេយតំ ឞចិតក្កឞចិចាទ៌ អចិតក្កចិចានេយត្តំ អចិតក្កអចិចាទ៌ កាឃាចចទ៌ ន្វបិចចទ៌

អរូបាវចរំ លោកិយំ លោកុត្តរ”ន្តិ ឋបេត្វា “បដិបាដិយា សត្ត សវិតក្កសវិចារានី”តិ វក្ខតិ, តតោ បរានិ ទ្វេ អវិតក្កអវិចារានីតិ, អាសវក្ខយញាណំ សិយា សវិតក្កសវិចារំ, សិយា អវិតក្កវិចារមត្តំ, សិយា អវិតក្កអវិចារន្តិ។ តថា បដិបាដិយា សត្ត កាមាវចរានិ, តតោ ទ្វេ រូបាវចរានិ, អវសានេ ឯកំ លោកុត្តរន្តិ វក្ខតិ។ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បន សវិតក្កសវិចារមេវ កាមាវចរមេវ លោកិយមេវាតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

វិចយហារសម្បាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. យុត្តិហារសម្បាតវណ្ណនា

៤៥. ឯវំ នានានយេហិ វិចយហារសម្បាតំ វិត្ថារេត្វា ឥទានិ យុត្តិហារសម្បាតាទីនិ ទស្សេតុំ “តត្ថ កតមោ យុត្តិហារសម្បាតោ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ គាថាយ បទត្ថោ វិត្ថារិតោយេវ។ រក្ខិតចិត្តស្ស សម្មាសង្កប្បគោចរោ ភវិស្សតីតិ យុជ្ជតីតិ មនច្ឆដ្ឋានិ ទ្វារានិ សតិកវាដេន បិទហិត្វា វិហរន្តស្ស កាមវិតក្កាទីនំ មិច្ឆាសង្កប្បានំ អវសរោ ឯវ នត្ថីតិ នេក្ខម្មវិតក្កាទិកោ សម្មាសង្កប្បោ ឯវ តស្ស គោចរោ បវត្តិដ្ឋានំ ភវិស្សតីតិ អយមត្ថោ យុជ្ជតិ។ យុត្តិយា ឃដេតិ សំសន្ទតិ សមេតីតិ អត្ថោ។ សម្មាសង្កប្បគោចរោ សម្មាទិដ្ឋិ ភវិស្សតីតិ វុត្តនយេន សម្មាសង្កប្បគោចរោ បុគ្គលោ អវិបរីតមេវ វិតក្កតោ សម្មាទិដ្ឋិ ភវិស្សតិ។ សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតំ វិបស្សនាញាណំ បុរក្ខត្វា វិហរន្តោ មគ្គញាណេន បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ អសម្មោហតោ បដិវិជ្ឈិស្សតិ។ តថា បដិវិជ្ឈន្តោ ច ទុក្ខសភាវត្តា ទុគ្គតិសង្ខាតា សព្វា ភវគតិយោ ជហិស្សតិ, តតោ ឯវ សព្ពំ វិនិបាតកំ សំសារភយំ សមតិក្កមិស្សតីតិ សព្វោបិ ចាយមត្ថោ យុត្តោ ឯវាតិ។

យុត្តិហារសម្បាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បទដ្ឋានហារសម្បាតវណ្ណនា

៤៦. សកសម្បត្តិយា វិយ សុសំវិហិតសង្កប្បោ ភវតិ។ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា សុចរិតបារិបូរិយា អាសន្នការណន្តិ អាហ – “រក្ខិតចិត្តស្សាតិ តិណ្ណំ សុចរិតានំ បទដ្ឋាន”ន្តិ។ តស្សត្ថោ – “រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ ឥទំ តិណ្ណំ សុចរិតានំ បទដ្ឋានវចនន្តិ។ នេក្ខម្មសង្កប្បាទិពហុលស្ស កាមច្ឆន្ទាទិនីវរណប្បហានំ សុករន្តិ នេក្ខម្មសង្កប្បាទយោ សមថស្ស អាសន្នការណន្តិ អាហ – “សម្មាសង្កប្បគោចរោតិ សមថស្ស បទដ្ឋាន”ន្តិ។ កម្មស្សកតាសម្មាទិដ្ឋិយំ សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនសម្មាទិដ្ឋិយញ្ច ឋិតោ អត្តានំ សំសារទុក្ខំ បស្សន្តោ តទតិក្កមុបាយំ វិបស្សនំ អារភតីតិ សម្មាទិដ្ឋិវិបស្សនាយ វិសេសការណន្តិ អាហ – “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោតិ វិបស្សនាយ បទដ្ឋាន”ន្តិ។ ឧទយព្ពយទស្សនំ ឧស្សុក្កាបេន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតីតិ តំ បឋមមគ្គាធិគមស្ស ការណន្តិ អាហ – “ញត្វាន ឧទយព្ពយន្តិ ទស្សនភូមិយា បទដ្ឋាន”ន្តិ។ អាលោកសញ្ញាមនសិការាទីហិ ថិនមិទ្ធស្ស អភិភវនំ វីរិយស្ស អាសន្នការណន្តិ អាហ –

“ធិតយិទ្ធាកិក្ខ កិក្ខុតិ ចីទិយស្ស បឥដ្ឋាត”ន្តិ៍ យទិបិ អទិយយក្កក្ខណេ បហាតកាចតា នយាតកាលា ឲកាកិនយយស្ស ឮន្ធិតត្តា, តធាបិ បហាតព្ពស្ស បហាតាការេច កាចតាបរិបុ្ញរី តត្ថិតិ បហាតតិមិត្តា ចិយ ពត្វា កាចតា ចុត្តា “នព្ពា ឥុក្កតិយោ ជហេតិ កាចតាយ បឥដ្ឋាត”ន្តិ៍ អធ ចា “នព្ពា ឥុក្កតិយោ ជហេ”តិ ឮឥំ កាចេតា ចចតំ យោគិតំ ឧស្សាហជនតត្ថំ អាតិសំនកិត្តតំ ហោតីតិ កាចតាយ ចិនេននការណត្តិ ចុត្តំ “នព្ពា...បេ... បឥដ្ឋាត”ន្តិ៍

បឥដ្ឋាតហារនយ្យាតចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៥៍ លក្ខណហារនយ្យាតចណ្ណតា

៤៧៍ ឮន្ទ្រិយេសុ ក្កុត្តទ្វារតា នតិសំចទោ, នតិពលេត ច តេក្ខយ្យចិតក្កាទិពហុលោ ហោតីតិ ចុត្តំ – “តយ្មា ទក្ខិតចិត្តស្ស នយ្មានង្កប្បកោចទោតិ ឮឥំ នតិន្ទ្រិយ”ន្តិ៍ តស្សត្ថោ – “តយ្មា ទក្ខិតចិត្តស្ស នយ្មានង្កប្បកោចទោ”តិ ឯត្ថ ទក្ខិតចិត្តតាយ ច នយ្មានង្កប្បកោចទតា ការណូបចារេត ឮឥំ នតិន្ទ្រិយំ, ពហិតាតិ កចន្តិ បញ្ចិន្ទ្រិយាតិ ឮន្ទ្រិយលក្ខណេត ចិយុត្តិបរិបាចតការេត ចា ឯកលក្ខណត្តាតិ អធិប្បាយោ៍ ពហិតោ កចតីតិ ឯត្ថ យក្កលក្ខណេត ពហណំ ឞុចិញ្ញោយ្យន្តិ តំ ឥស្សេត្វា ការណតោ ពហណំ ឥស្សេតុំ “នយ្មាឥិដ្ឋិតោ ហិ នយ្មានង្កប្បោ បកចតី”តិអាឥិ ចុត្តំ៍ តតោ ឯច ពហិតោ កចតិ អទិយោ អដ្ឋង្កិកោ យក្កោតិ ចត្វា ចិយុត្តិចិយុត្តិតោលឥស្សតាតិបិ ចុត្តាតិ៍

លក្ខណហារនយ្យាតចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៦៍ ចតុព្យូហហារនយ្យាតចណ្ណតា

៤៨៍ ទក្ខិយតីតិ ទក្ខិតំ៍ ឥទំ បចចេតត តិដ្ឋាចតំ៍ យយ្មា បត អត្តចេតត តិដ្ឋាចតេ ចុត្តេ បចចេតត តិដ្ឋាចតំ ចុត្តមេច ហោតិ, តយ្មា “ទក្ខិតំ បរិបាលិយតីតិ ឯសា តិទុត្តី”តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ ឥតិ-នទ្ទោ អាឥ្យត្ថោ, បការេ ចា៍ តេត ឯចយាឥិកា ឯចំបការា ចា ឯសា តិទុត្តីតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តយ្មា ចិតេត្តតីតិ ចិត្តំ៍ អត្តតោ នត្តាតំ ចិតោតីតិ ចិត្តំ, បច្ចយេហិ ចិតត្តិ ចិត្តំ, ចិត្តចិចិត្តតេដ្ឋត ចិត្តំ, ចិត្តការណដ្ឋត ចិត្តំ៍ នយ្មា នង្កប្បតីតិ នយ្មានង្កប្បោតិអាឥិតា តិទុត្តិ ចេឥិតព្ពា៍

អយំ ឯត្ថ កកចតោ អធិប្បាយោតិ “ទក្ខិតចិត្តោ អស្ស”តិអាឥិតា ឥន្ទ្រិយសំចរាធិយោ ឥុក្កតិបហាតញ្ចោ ចតេតា កកចតោ ឯត្ថ កាធាយំ អធិប្បាយោ៍ កោកាលិកោ ហីតិអាឥិ តិធាតតិឥ្ទេនោ៍ តត្ថ ហិ-នទ្ទោ ការណោ៍ ឥឥំ ចុត្តំ ហោតិ – យយ្មា កោកាលិកោ (នំ៍ តិ៍ ១៍១ប័១; អ៍ តិ៍ ១០៍ប័ង; ឞុ៍ តិ៍ កោកាលិកឞុត្ត) អទក្ខិតចិត្តតាយ អក្កនាចកេឞុ ចិត្តំ បឥោនេត្វា បឥុយតិទយំ ឧបបន្នោ, តយ្មា ឥុក្កតិយោ ជហិតុកាមោ ទក្ខិតចិត្តោ អស្សាតិ កកចា នតិអារក្ខេត ចេតនា នយត្តាកតោ នព្ពា ឥុក្កតិយោ ជហតីតិ អធេត្វា៍ ឞុត្តយិប្បា

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩔᩥᨲᩴ᪈

ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪈

᪗᪈ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪖᪙᪈ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᨠᩈᨱᩅᩈᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᨬ᩠ᨩᩪᩈᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨿᨳᩣᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨲᩮᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨳᩮᩣ”ᨲᩥ᪈ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨵᩣᨶᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ – “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ”ᨲᩥ᪈ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨴᩔᨶᩴ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᪈ “ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨵᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨴᩔᨶᩣᨲᩥ᪈ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲᩥ᪈ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᨿᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ, ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᩈᨽᩣᨣᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪈

ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪈

᪘᪈ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪗᪐᪈ ᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩣᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᩴᩅᩁᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ – ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ, ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱᩴ…ᨷᩮ… ᩍᨴᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩅᩥᨵᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨾᩩᨴᨿᩣ ᩁᩪᨷᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩅᩥᨷᩁᩥᨱᩣᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨷᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩅᨿᩴ ᨷᩔᨲᩥ᪈ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ᪈ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ᪈ ᨲᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣᩅ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨴᩔᨶᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ᪈ ᩑᨠᨾᩮᨠᩮᩣ ᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨧᨲᩩᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ᪈ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ᪈

ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ – ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨷᨵᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩁᩪᨷᩥᩅᨧᨶᩮᨶᩣᨲᩥᨷᩥ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪈ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪈ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨠᩣᨿᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᨧᩮᩣᨷᨶᨠᩣᨿᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᩅᩣᨧᩣᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᨾᨶᩮᩣᩋᩈᩴᩅᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩮᩣ᪈ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᨠᩣᨾᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ᪈ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩴ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ᪈ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨵᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪈ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩪᨾᩥᨲᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪈

ວິພຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໙. ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ

໔໑. ປຣິວຕ຺ຕນຫາເຣ ອາວຏ຺ຏຫາເຣ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ສມຖວິປສ຺ສນານິທ຺ທາຣຓໍ ອກຕ຺ວາ “ສມຖວິປສ຺ສນາຍ ພາວິຕາຍາ”ຕິ ອາຫ. ໂລກິຍາ ເຈວ ສມຖວິປສ຺ສນາ ຄເຫຕ຺ວາ. ປຏິປກ຺ຂາຕິ “ອຣກ຺ຂິເຕນ ຈິຕ຺ເຕນາ”ຕິ ກາຖາຍ ປຏິປກ຺ຂາຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ອຖ ວາ ວິພຕ຺ຕິຫາເຣ ນິທ຺ທິຏ຺ຐສ຺ສ ອກຸສລປກ຺ຂສ຺ສ ປຏິປກ຺ຂາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໐. ເວວຈນຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ

໔໒. “ມານສໍ ຫທຍໍ ປຓ຺ຑຣໍ ວິຍ຺ຍາຓໍ ວິຍ຺ຍາຓກ຺ຂນ຺ໂທ ຕຊ຺ຊາມໂນວິຍ຺ຍາຓທາຕຸ”ຕິ (ທ. ສ. ໖) ຈ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ເວວຈນໍ. “ຕກ຺ໂກ ວິຕກ຺ໂກ ສງ຺ກປ຺ໂປ ອປ຺ປນາ ພ຺ຍປ຺ປນາ ເຈຕໂສ ອພິນິໂຣປນາ”ຕິ ຈ ສມ຺ມາສງ຺ກປ຺ປສ຺ສ. “ປຍ຺ຍາ ປຊານນາ ວິຈໂຍ ປວິຈໂຍ”ຕິອາທິນາ (ທ. ສ. ໑໖) ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ. “ຖິນໍ ຖິຍນາ ຖິຍິຕຕ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອກລ຺ລຕາ ອກມ຺ມຍ຺ຍຕາ ໂອນາໂຫ ປຣິໂຍນາໂຫ ອນ຺ໂຕສງ຺ໂກໂຈ”ຕິ ຖິນສ຺ສ. “ອກລ຺ລຕາ ອກມ຺ມຍ຺ຍຕາ ກາຍາລສິຍໍ ສຸປ຺ປໍ ສຸປ຺ປນາ ສຸປິຕຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ (ທ. ສ. ໑໑໖໓) ມິທ຺ທສ຺ສ. “ກິລ຺ເລໂກ ກິລ຺ລ”ຕິອາທິນາ (ປາຣາ. ໓໖) ກິລ຺ລປທສ຺ສ. “ທຸຄ຺ຄຕິ ອປາໂຍ ວິນິປາໂຕ ວຏ຺ຏຸກ຺ຂໍ ສໍສາໂຣ”ຕິອາທິນາ ທຸຄ຺ຄຕິຍາ ເວວຈນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ເວວຈນຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໑. ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ

໔໓. ອທິຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ຣກ຺ຂິຕພ຺ພາຍ ສຕິຍາ ຣກ຺ຂິຍມານໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຕສ຺ສາ ອທິຏ຺ຐານໍ ວິຍ ໂຫຕີຕິ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ – “ຣກ຺ຂິຕຈິຕ຺ຕສ຺ສາຕິ ປທຏ຺ຐານປຍ຺ຍຕ຺ຕິ ສຕິຍາ”ຕິ. ເອວໍ ອິມສ຺ມິໍ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາເຕ ວຸຕ຺ຕາ ປເທສຸ ໂອຕຣຓໂສທນຫາຣສມ຺ປາເຕສຸປິ ອວຸຕ຺ຕໍ ນຕ຺ຖິ. ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນເຍວ.

ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໑໒. ອທິຏ຺ຐານຫາຣສມ຺ປາຕວຓ຺ຓນາ

សិ៩៓ អធិដ្ឋាគហារសម្បាតោ សម្ខាទិដ្ឋិ តាយ យំ ទុក្ខេ ញាណត្តិអាទិតា ចតុសច្ចហេតុហេតុសមុប្បន្នបច្ចយបច្ចយុប្បន្នសង្ខាតស្ស ចិសយស្ស ចសេត ចេយត្តាតំ ជស្សេត្វា បុត យំ តត្ថ តត្ថ យឆាក្ខតំ ញាណជស្សតត្តិ បិញ្ញត្តិបិញ្ញត្តិអត្ថាតំ អចសិដ្ឋចិសយចសេតេច ចេយត្តាតំ ឌិបេតិ៓ តត្ថ យំ សច្ចាកយតត្តិ យំ សច្ចតោ អចិបរិតតោ ចិសយស្ស អាកយតំ, អធិកេយាតិ អត្ថោ៓ “យំ បច្ចាកយត”ត្តិបិ បាឋោ, តស្ស យំ បជិបាជិចិសយស្ស អាកយតំ, តំតំចិសយាធិកេយាតិ អត្ថោ ៓ សេសេយត្ថ បរិក្ខារសយាទេរាបតហារសម្បាតេសុ យំ ចត្តត្តំ, តំ បុត្តោ ចុត្តតយត្តា ដ្ឋាតេយេច៓

អធិដ្ឋាគហារសម្បាតចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៓

យិស្សកហារសម្បាតចណ្ណតា

អបិ ចេត្ថ ហារសម្បាតតិទ្ធេសោ ពួយិតាបិ តេយត ចេជិតេព្វោ –

“យតោបុព្ពង្គយា ឆម្មា, យតោសេដ្ឋា យតោយយា;

យតសា ចេ បសេត្ថេត, ភាសតិ ចា កេរាតិ ចា;

តតោ តំ ទុក្ខមេត្វតិ, ចាឃាច អតបាយិតី”តិ៓ (ឆ៓ ប៓ ១);

តត្ថ កតយោ ទេសតាហារសម្បាតោ? យតោបុព្ពង្គយា ឆម្មាតិ យតោតិ ចត្ថុចត្ថារេត ចិញ្ញាណក្ខត្ធំ ទេសេតិ៓ អាយតតចត្ថារេត យតាយតតំ , ឆាតុចត្ថារេត ចិញ្ញាណឆាតុំ, ព្ទ្រិយចត្ថារេត យតិត្ទ្រិយំ៓ កតយេ ឆម្មា បុព្ពង្គយា? ច ឆម្មា បុព្ពង្គយា, កុសលំ កុសលមូលំតិ, អកុសលំ អកុសលមូលំតិ, សាធិបតិកាតំ អធិបតិ, សព្ពចិត្តុប្បាទាតំ ព្ទ្រិយាតិ៓ អបិ ច ព្ទយស្មិំ សុត្តេ យតោ អធិប្បេតោ៓ យឆា ពលក្កស្ស រាជា បុព្ពង្គមេយា, ឲចមេចំ ឆម្មាតំ យតោ បុព្ពង្គមេយា៓ តត្ថ តិចិធេត យតោ បុព្ពង្គមេយា តេក្ខមូលេត្ថេត អញ្ញាបិជលេត្ថេត អចិហិំសាលេត្ថេត៓ តត្ថ អលោភស្ស តេក្ខមូលេត្ថេត យតោបុព្ពង្គមំ, អទោសស្ស អញ្ញាបិជលេត្ថេត យតោបុព្ពង្គមំ, អមោហស្ស អចិហិំសាលេត្ថេត យតោបុព្ពង្គមំ៓

យតោសេដ្ឋាតិ យតោ តេសំ ឆម្មាតំ សេដ្ឋំ ចិសិដ្ឋំ ដ្ឋត្តមំ បចរំ មូលំ បមុខំ បាមេក្ខំ, តេត ចុច្ចតិ “យតោសេដ្ឋា”តិ៓ យតោយយាតិ យតេត កតា, យតេត តិម្មិតា, យតេត តិព្ពត្តា, យតោ តេសំ បច្ចយោ, តេត ចុច្ចតិ “យតោយយា”តិ៓ តេ បត ឆម្មា ចត្ថុសមុជាតិតា អតាចិលសក្កប្បសមុដ្ឋាតា ចស្សសមេយាធាតា ចេជតាក្ខេត្ថា សញ្ញាក្ខេត្ថា សង្ខារក្ខេត្ថា៓ យតសា ចេ បសេត្ថេតាតិ យា សទ្ធា សទ្ធហតា ឱកប្បតា អភិប្បសាទោ៓ ព្ទតិ ព្ទយិតា បសាទេត ដ្ឋបេតោ សមុបេតោ ដ្ឋបកេតោ សមុបកេតោ សមន្នេត្តា សមន្នាកេតោ, តេត ចុច្ចតិ

“បសន្នេន”តិ ឥទំ មនោកម្មំ, ភាសតិ វាតិ វចីកម្មំ, ករោតិ វាតិ កាយកម្មំ, ឥតិ ទសកុសលកម្មបថា ទស្សិតា។

តតោតិ ទសវិធស្ស កុសលកម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា។ នន្តិ ទេវោ វា មនុស្សោ វា កតបុញ្ញោ កតកុសលោ កតភីរុត្តាណោ, តំ បុគ្គលំ។ សុខន្តិ ទុវិធំ សុខំ កាយិកំ ចេតសិកញ្ច។ អន្វេតីតិ អនុគច្ឆតិ។

ឥមស្ស បុរិសោ អប្បហីនានុសយោ សំយោជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាទំ អនុបស្សតិ, សោ សំយោជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាទំ អនុបស្សន្តោ ឆន្ទាធិបតិំ ឆន្ទាសុខំ សម្បត្តិកចំ បវត្តេតិ។ ឥច្ចស្ស អវិជ្ជា ច ភវតណ្ហា ច អនុពន្ធា ហោន្តិ, សោ ឆន្ទាធិបតិំ ឆន្ទាសុខំ សម្បត្តិកចំ បវត្តេន្តោ បមាទតីយចត្តម្បិ ចិត្តំ បមាទេតិ សង្គហតិ ឧបក្កមតិ។ សោ បសន្នចិត្តោ តិវិធំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុំ អនុតិដ្ឋតិ ទានមយំ សីលមយំ ភាវនាមយំ កាមេសុ វាចាយ មនសា។ សោ តស្ស វិបាកំ បច្ចនុភោតិ ទិដ្ឋេ វ ធម្មេ ឧបបជ្ជេ វា អបរាបរេ វា បរិយាយេ។ ឥតិ យោ មនស្ស អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ, នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ, សឡាយតនបច្ចយា សុខវេទនីយោ ផស្សោ, ផស្សបច្ចយា វេទនាតិ ឯវំ សព្វំ តំ សុខមន្វេតិ។ តស្សេវ វេទនាយ អបរាបរំ បរិវត្តមានាយ ឧប្បជ្ជតិ តណ្ហា។ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ...បេ... សមុទយោ ហោតីតិ។

តត្ថ យំ មនោ, យោ ច មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, យញ្ច សុខំ, ឥមេ ខន្ធា បញ្ចក្ខន្ធា, តេ ទុក្ខសច្ចំ។ តេសំ បុរិមការណភូតា អវិជ្ជា ភវតណ្ហា ច សមុទយសច្ចំ។ តេសំ បរិញ្ញាយ បហានាយ ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ, ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ សមុទយស្ស បហានាយ។ យេន បរិជានាតិ, យេន បជហតិ, អយំ មគ្គោ។ យត្ថ ច មគ្គោ បវត្តតិ, អយំ និរោធោ។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯវំ អាយតនធាតុឥន្ទ្រិយមុខេនាបិ និទ្ទិសិតព្ពានិ។ តត្ថ សមុទយេន អស្សាទោ, ទុក្ខេន អាទីនវោ, មគ្គនិរោធេហិ និស្សរណំ, សុខស្ស អត្ថោ ផលំ, មនសា បសន្នេន កាយវចីមនោហិ ឧបាយោ, មនោបុព្វង្គមតា ធម្មានំ អត្តនោ សុខការេន បសន្នេន មនសា វចីកម្មំ កាយកម្មញ្ច បវត្តេតព្ពន្តិ អយំ ភគវតោ អាណត្តិ។ អយំ ទេសនាហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ វិចយហារសម្បាតោ? មនតោ អារម្មណវិជាននតោ មនោ។ មនោលក្ខណោ សម្បយុត្តេសុ អាធិបច្ចការណតោ បុព្វង្គមា បវត្តិហារកតោ និស្សត្តនិជ្ជីវដ្ឋេន ធម្មា។ ការេសុ កាយេហិ វិយ បសាទដ្ឋេន មនោ សេដ្ឋា ឯតេសន្តិ មនោសេដ្ឋា។ សហជាតាធិបច្ចយភូតេន មនសា និព្វត្តាតិ មនោមយា។ អកាលុស្សិយតោ, អារម្មណស្ស ឧក្កដ្ឋតោ ច បសន្នេន វិញ្ញត្តិវិប្ផារតោ តថា សាធិយតោ ច ភាសតិ។ ចោបនកាយវិប្ផារតោ តថា សាធិយតោ ច ករោតិ។ តថា បវត្តត្តា អនញ្ញត្តា ច “តតោ”តិ វុត្តំ។ សុខតោ សាតកាយតោ ឥដ្ឋកាយតោ ច “សុខ”ន្តិ វុត្តំ។ កតូបចិតត្តា អវិបក្កវិបាកត្តា ច “អន្វេតី”តិ វុត្តំ។ ការណាយត្តវុត្តិតោ អសង្កន្តិតោ ច “ឆាយាវ អនបាយិនី”តិ វុត្តំ។ អយំ អនុបទវិចយតោ វិចយហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ យុត្តិហារសម្បាតោ? មនស្ស ធម្មានំ អាធិបច្ចយោគតោ បុព្វង្គមតា យុជ្ជតិ។ តតោ ឯវ តេសំ មនស្ស អនុវត្តនតោ ធម្មានំ មនោសេដ្ឋតា យុជ្ជតិ។ សហជាតាធិបច្ចយភាវេន មនសា និព្វត្តត្តា ធម្មានំ មនោមយតា យុជ្ជតិ។ មនសា បសន្នេន សមុដ្ឋានតោ

កាយវចីកម្មានំ កុសលភាវោ យុជ្ជតិ។ យេន កុសលកម្មំ ឧបចិតំ, តំ ឆាយា វិយ សុខំ អន្វេតីតិ យុជ្ជតិ។ អយំ យុត្តិហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ? មនោ មនោបវិចារានំ បទដ្ឋានំ។ មនោបុព្វង្គមា ធម្មា សព្វស្ស កុសលបក្ខស្ស បទដ្ឋានំ។ "ភាសតី"តិ សម្មាវាចា, "ករោតី"តិ សម្មាកម្មន្តោ, តេ សម្មាអាជីវស្ស បទដ្ឋានំ។ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមស្ស បទដ្ឋានំ។ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិយា បទដ្ឋានំ។ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិស្ស បទដ្ឋានំ។ "មនសា បសន្នេនា"តិ ឯត្ថ បសាទោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ, តំ សីលស្ស បទដ្ឋានំ។ សីលំ សមាធិស្ស បទដ្ឋានំ។ សមាធិ បញ្ញាយាតិ យាវ វិមុត្តិញាណទស្សនា យោជេតព្ពំ។ អយំ បទដ្ឋានហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារសម្បាតោ? "មនោបុព្វង្គមា ធម្មា"តិ មនោបុព្វង្គមតាវចនេន ធម្មានំ ឆន្ទបុព្វង្គមតាបិ វីរិយបុព្វង្គមតាបិ វីមំសាបុព្វង្គមតាបិ វុត្តា ហោតិ អាធិបតេយ្យលក្ខណេន ឆន្ទាទីនំ មនសា ឯកលក្ខណត្តា។ តថា តេសំ សទ្ធាទិបុព្វង្គមតាបិ វុត្តា ហោតិ ឥន្ទ្រិយលក្ខណេន សទ្ធាទីនំ មនសា ឯកលក្ខណត្តា។ "មនសា ចេ បសន្នេនា"តិ យថា មនស្ស បសាទសម្បត្តិយា តំសម្បយុត្តានំ កាយវចីកម្មានំ អនវជ្ជភាវលក្ខណំ, ឯវំ ចិត្តស្ស សតិអាទិសម្បត្តិយាបិ តេសំ អនវជ្ជភាវលក្ខណំ យោនិសោមនសិការសមុដ្ឋានភាវេន ឯកលក្ខណត្តា។ "សុខមន្វេតី"តិ សុខានុគមនវចនេន សុខស្ស បច្ចយភូតានំ មនាបិយរូបាទីនំ អនុគមោ វុត្តោ ហោតិ តេសម្បិ កម្មបច្ចយតាយ ឯកលក្ខណត្តាតិ។ អយំ លក្ខណហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារសម្បាតោ? "មនោបុព្វង្គមា"តិអាទីសុ "មនោ"តិអាទីនំ បទានំ និព្វចនំ និរុត្តំ, តំ បទត្ថនិទ្ទេសវសេន វេទិតព្ពំ។ បទត្ថោ ច វុត្តនយេន សុវិញ្ញេយ្យោ។ យេ សុខេន អត្ថិកា, តេហិ បសន្នេន មនសា កាយវចីមនោកម្មានិ បវត្តេតព្ពានីតិ អយមេត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។ បុញ្ញកិរិយាយ អញ្ញោសម្បិ (?) បុព្វង្គមា ហុត្វា តត្ថ តេសំ សម្មា ឧបនេតារោ ឥមិស្សា ទេសនាយ និទានំ។ "ឆន្ទាធិបតី រាជា (ធ. ប. អដ្ឋ. ២.១៨១ ឧរកបត្តភាការាជវត្ថុ (?)), ចិត្តានុបរិវត្តិនោ ធម្មា (ធ. ស. ទុកមាតិកា ៦២; ១២០៥-១២០៦), ចិត្តស្ស ឯកធម្មស្ស, សព្វេវ វសមន្វគូ"តិ (សំ. និ. ១.៦២) ឯវមាទិសមានយេន (?) ឥមិស្សា ទេសនាយ សំសត្តា (?) ទេសនានុសន្ធិ។ បទានុសន្ធិយោ បន សុវិញ្ញេយ្យាវាតិ។ អយំ ចតុព្យូហោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ អាវដ្ដោ ហារសម្បាតោ? "មនោបុព្វង្គមា ធម្មា"តិ តត្ថ យានិ តីណិ កុសលមូលានិ, តានិ អដ្ឋន្នំ សម្មត្តានំ ហេតុ។ យេ សម្មត្តា, អយំ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ យំ មនោសហជាតនាមរូបំ, ឥទំ ទុក្ខំ។ អសមុច្ឆិន្នា បុរិមនិប្បន្នា (?) អវិជ្ជា ភវតណ្ហា, អយំ សមុទយោ។ យត្ថ តេសំ បហានំ, អយំ និរោធោតិ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ អយំ អាវដ្ដោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ វិភត្តិហារសម្បាតោ? "មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, មនសា ចេ បសន្នេន, តតោ នំ សុខមន្វេតី"តិ នយិទំ យថារុតវសេន គហេតព្ពំ។ យោ ហិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា បាណាតិបាតិម្បិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកេ មិច្ឆាបដិបន្នេ សកំ ចិត្តំ បសាទេតិ, បសន្នេន ច ចិត្តេន អនុគ្គហេតុកាមតាវសេន ភាសតិ វា និបច្ចការំ វាស្ស យំ ករោតិ, ន តតោ នំ សុខមន្វេតិ។ ទុក្ខមេវ បន តំ តតោ ចក្កំវ វហតោ បទន្តិ។ ឥតិ ហិ ឥទំ វិភជ្ជព្យាករណីយំ។ យំ មនសា ចេ បសន្នេន ភាសតិ វា ករោតិ វា, តទ្វា (?) វចីកម្មំ កាយកម្ម

សុខវេទនីយត្ថំ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មត្តគតេហិ សុខវេទនីយំ មិច្ឆាគតេហិ ទុក្ខវេទនីយត្ថំ។ កថំ បតាយំ បសាទោ ឯវ ទុដ្ឋា? តាយំ បសាទោ, បសាទបតិរូបកោ បន មិច្ឆាធិមោក្ខោតិ វទាមិ។ អយំ វិភត្តិហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ បរិវត្តនោ ហារសម្បាតោ? មនោបុព្វង្គមាតិអាទិ។ យំ មនសា បទុដ្ឋេន ភាសតិ វា ករោតិ វា ទុក្ខស្សានុគាមី។ ញាណេញ្ញា សុត្តំ ឯតស្ស ធម្មបដិបក្ខោ។ អយំ បរិវត្តនោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ វេវចនោ ហារសម្បាតោ? "មនោបុព្វង្គមា"តិ មនោ ចិត្តំ មនាយតនំ មនិន្ទ្រិយំ មនោវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណធាតូតិ បរិយាយវចនំ។ បុព្វង្គមា បុរេចារិនោ បុរេគាមិនោតិ បរិយាយវចនំ។ ធម្មា អត្តា សភាវាតិ បរិយាយវចនំ។ សេដ្ឋំ បធានំ បវរន្តិ បរិយាយវចនំ។ មនោមយា មនោកតា មនោសម្ភូតាតិ បរិយាយវចនំ។ បសន្នេន សទ្ធហន្តេន ឱកប្បេន្តេនាតិ បរិយាយវចនំ។ សុខំ សាតំ វេទយិតន្តិ បរិយាយវចនំ។ អន្វេតិ អនុគច្ឆតិ អនុពន្ធតីតិ បរិយាយវចនំ។ អយំ វេវចនោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ? មនោបុព្វង្គមាតិ អយំ មនសោ កិច្ចបញ្ញត្តិ។ ធម្មាតិ សភាវបញ្ញត្តិ, កុសលកម្មបថបញ្ញត្តិ។ មនោសេដ្ឋាតិ បធានបញ្ញត្តិ។ មនោមយាតិ សហជាតបញ្ញត្តិ។ បសន្នេនាតិ សទ្ធិន្ទ្រិយេន សមន្នាគតបញ្ញត្តិ, អស្សទ្ធិយស្ស បដិក្ខេបបញ្ញត្តិ។ ភាសតិ វា ករោតិ វាតិ សម្មាវាចាសម្មាកម្មន្តានំ និក្ខេបបញ្ញត្តិ។ តតោ នំ សុខមន្វេតីតិ កម្មស្ស ផលានុពន្ធបញ្ញត្តិ, កម្មស្ស អវិភាសបញ្ញត្តីតិ។ អយំ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ ឱតរណោ ហារសម្បាតោ? មនោតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ ធម្មាតិ វេទនាសញ្ញាសង្ខារក្ខន្ធា។ ភាសតិ វា ករោតិ វាតិ កាយវចីវិញ្ញត្តិយោ។ តាសំ និស្សយា ចត្តារោ មហាភូតាតិ រូបក្ខន្ធោតិ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណោ។ មនោតិ អភិសង្ខារវិញ្ញាណន្តិ មនោគហណេន អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា គហិតាតិ។ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ...បេ... សមុទយោ ហោតីតិ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេន ឱតរណោតិ។ អយំ ឱតរណោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ សោធនោ ហារសម្បាតោ? មនោតិ អារព្ភោ នេវ បទសុទ្ធិ, ន អារព្ភសុទ្ធិ។ មនោបុព្វង្គមាតិ បទសុទ្ធិ, ន អារព្ភសុទ្ធិ។ តថា ធម្មាតិ យាវ សុខន្តិ បទសុទ្ធិ, ន អារព្ភសុទ្ធិ។ សុខមន្វេតីតិ បន បទសុទ្ធិ ចេវ អារព្ភសុទ្ធិ ចាតិ។ អយំ សោធនោ ហារសម្បាតោ។

តត្ថ កតមោ អធិដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ? មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, មនោសេដ្ឋា មនោមយាតិ ឯកត្តតា។ មនសា ចេ បសន្នេនាតិ វេមត្តតា, តថា មនសា ចេ បសន្នេនាតិ ឯកត្តតា។ ភាសតិ វា ករោតិ វាតិ វេមត្តតា, តថា មនសា ចេ បសន្នេនាតិ ឯកត្តតា។ សោ បសាទោ ទុវិធោ អជ្ឈត្តញ្ច ព្យាបាទវិក្ខម្ភនតោ, ពហិទ្ធា ច ឱកប្បនតោ។ តថា សម្បត្តិភវហេតុភូតោបិ វដ្ដហេតុភូតោ ចាតិ អយំ វេមត្តតា។ តយិទំ សុត្តំ ទ្វីហិ អាការេហិ អធិដ្ឋាតព្វំ ហេតុតោ ច យោ បសន្នមានសោ, វិបាកតោ ច យោ សុខវេទនីយោតិ។ អយំ អធិដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨷᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ? ᨾᨶᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩔ ᨧ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨲᩪ, ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨲᩪ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩴ, ᨲᩔ ᨧ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩮᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ, ᨧᩮᨲᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᩈᩣᨴᩔ, ᩈᨴ᩠ᨵᩮᨿ᩠ᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩈᩩᨡᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨷᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨷᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ? ᨾᨶᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨲᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ – ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ, ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩣᨶᨾᨿᩔ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨷᨵᩣᨶᩴ, ᩈᩦᩃᨾᨿᩔ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨷᨵᩣᨶᩴ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩔ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨷᨵᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩮᩣ ᨷᨵᩣᨶᩴ, “ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨩᩣᨲᩮᩣ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨿᩥᩁᩩᨷᩣᩈᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪑᪘᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩔ ᩍᨭ᩠ᨮᩅᩥᨷᩣᨠᩔ ᨷᨵᩣᨶᩴ᪨ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᨵᩣᨶᩴ᪨ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩣᨷᨠᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨩᨶᩮᨲᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ...ᨷᩮ... ᨷᨴᩉᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩮᩅᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨷᨶᩣ᪨ ᩈᨲᩥ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨷᩉᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨷᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

ᨲᨳᩣ –

“ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩈᩴᨿᨾᨲᩮᩣ ᩅᩮᩁᩴ ᨶ ᨧᩦᨿᨲᩥ;

ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨧ ᨩᩉᩣᨲᩥ ᨷᩣᨷᨠᩴ, ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᩈ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪑᪙᪘; ᩏᨴᩣ᪨ ᪗᪕; ᨷᩮᨭᨠᩮᩣ᪨ ᪑᪙);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩴᨿᨾᨲᩮᩣ ᩅᩮᩁᩴ ᨶ ᨧᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨧ ᨩᩉᩣᨲᩥ ᨷᩣᨷᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᩔ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᩔ ᨧ ᨾᩮᩣᩉᩔ ᨧ ᨷᩉᩣᨶᩣᨿ᪨ ᨲᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᩈ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨷᩣᨴᩣᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨿ᪨

ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ᪨ ᩈᩴᨿᨾᨲᩮᩣ ᩅᩮᩁᩴ ᨶ ᨧᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨧ ᨩᩉᩣᨲᩥ ᨷᩣᨷᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ᪨ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᩈ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨷᨵᩣᨶᩴ᪨ ᩈᩴᨿᨾᨲᩮᩣ ᩅᩮᩁᩴ ᨶ ᨧᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨷᨵᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨧ ᨩᩉᩣᨲᩥ ᨷᩣᨷᨠᨶ᩠ᨲᩥ

បញ្ញាក្ខន្ធស្ស ចិមុត្តិក្ខន្ធស្ស បច្ចយាត៑ ធាតេត ឆ្លូឡអាទិកាត់ កិលេសាត់ បហាត់, ឃិលេត យន្ថ្លឹយាត់, បញ្ញាយ ឃុញ្ញុយាត៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ កតាចិក្ខុយិ ធស្សុតិ៑

ធធតោ បុញ្ញា...បេ... ឌហាតិ បិបកត្តិ សេក្ខក្ខុយិ ធស្សិតា៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ អក្កុចល់ ចុត្តិ៑

តធា ធធតោ បុញ្ញា...បេ... ត ចឹយតីតិ លោកិយក្សុលមុ្ល៑ ចុត្តិ៑ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ លោក្យុត្តរក្សុលមុ្ល៑ ចុត្តិ៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ លោក្យុត្តរស្ស ក្សុលមុ្លស្ស ចល់ ចុត្តិ៑

ធធតោ...បេ... ត ចឹយតីតិ បុចុជ្ជនក្ខុយិ ធស្សិតា៑ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ សេក្ខក្ខុយិ ធស្សិតា៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ អសេក្ខក្ខុយិ ធស្សិតា៑

ធធតោ ...បេ... ត ចឹយតីតិ សក្កាយ៉ឌិតិ បដិបធា ចុត្តា៑ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ សេក្ខចិមុត្តិ៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ អសេក្ខចិមុត្តិ ចុត្តា៑

ធធតោ...បេ... ត ចឹយតីតិ ធាតកចំ ឃឹលកចំ សក្កុកចំ លោកិយាត់ ឆមុ្ចាត់ ធេសតយាហ៑ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ លោកេ អាឌឹតចាត្របស្សតាយ សន្ទុិ សាយុក្កិឃិក់ ឆមុ្ចធេសតយាហ៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ តស្សា ធេសតាយ ចលយាហ៑

ធធតោ បុញ្ញា បចន្ទ្ធតីតិ ឆមុ្ចធាត់ អាយិសធាតច្បា ចធតិ៑ សំឃយតោ ចេទំ ត ចឹយតីតិ បិលាតិបិតា ចេទយលិយា សត្តាត់ អកយធាត់ ចធតិ៑ ឲចំ សន្ទ្រាតិបិ សិក្ខាបធាតិ ចិត្វារេតន្ទ្រាតិ៑ តេក ច ឃឹលសំឃយេត ឃឹលេ បតិដ្ឋិតោ ចិត្តុ សំឃយេតិ, តស្ស សយេធា បិទិប្ញុទិ កន្ធតិ៑ ឲចំ សេ សយេឆ ជិតោ ចិបស្សតាកោសល្លយោកេតោ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបក់ ទាក់ ឌហាតិ, ធោស់ ឌហាតិ, យោហ់ ឌហាតិ, អទិយយក្កេត សន្ទ្រុបិ បិបកេ អក្សលេ ឆមុ្ច ឌហាតិ៑ ឲចំ បដិបន្ទោ ច ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ ទាកាឌឹត់ បទិក្ខយា ចេ្វបិ ចិមុត្តិយោ អធិកន្ធតីតិ អយំ ឃុត្តតិធ្ទេសា៑

តត្វ កតយោ ធេសតាហារសម្បាតោ? ត្លយឃ្វិ ឃុទេត្ត កិ ធេសិតំ? ចេ្វ ឃុកតិយោ ធេចា ច មត្សុ្យា ច, ជិន្ទ្រា ច បញ្ញា កាយក្សលា, មាត្សកា ច បញ្ញា កាយក្សលា, ជិន្ទ្រា ច បញ្ញាបិធាតក្ខន្ធា, មាត្សកា ច បញ្ញាបិធាតក្ខន្ធា៑ ត្លធំ ចុក្ខតិ ធក្ខុ អទិយសច្ចំ៑ តស្ស ការលាការចេត បុទិយបុទិយតិប្បត្តា តណ្ហា សមុធយោ អទិយសច្ចំ៑ តឃិធំ ចុក្ខតិ អស្សាធោ ច អាឌឹតចោ ច៑ សន្ទ្រាស្ស បុទិយេហិ ទ្វិហិ បធេហិ តិធ្ទេសា "ធធតោ...បេ... ត ចឹយតី"តិ៑ ក្សលេ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ យក្កោ ចុតេត្តា៑ ទាកេធាសយោហក្ខយា ស តិន្ទ្រុតោតិ ចេ្វ តិន្ទ្រាតធាត្សយោ ទិសាបិជិសេសា ច អត្សបិជិសេសា ច៑ ត្លធំ តិស្សរណំ ចលិឌឹតិ បត ឃធាទហំ ចេជិតន្ទ្រាតីតិ៑ អយំ ធេសតាហារសម្បាតោ៑

វិចយោតិ “ទទតោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតី”តិ ឥមិនា បឋមេន បទេន តិវិធម្បិ ទានមយំ សីលមយំ ភាវនាមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ វុត្តំ។ ទសវិធស្សបិ ទេយ្យធម្មស្ស បរិច្ចាគោ វុត្តោ។ តថា ឆព្ពិធស្សបិ រូបាទិអារម្មណស្ស។ “សំយមតោ វេរំ ន ចីយតី”តិ ទុតិយេន បទេន អវេរា អសបត្តា អព្យាបាទា ច បដិបទា វុត្តា។ “កុសលោ ច ជហាតិ បាបក”ន្តិ តតិយេន បទេន ញាណុប្បាទោ អញ្ញាណនិរោធោ សព្ពោបិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សព្ពេបិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា វុត្តា។ “រាគទោសមោហក្ខយា ស និព្ពុតោ”តិ រាគក្ខយេន រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, មោហក្ខយេន អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ វុត្តាតិ។ អយំ វិចយោ ហារសម្បាតោ។

យុត្តីតិ ទានេ ឋិតោ ឧភយំ បរិបូរេតិ មច្ឆរិយប្បហានញ្ច បុញ្ញាភិសន្ទញ្ចាតិ អត្ថេសា យុត្តិ។ សីលសំយមេ ឋិតោ ឧភយំ បរិបូរេតិ ឧបចារសមាធិំ អប្បនាសមាធិញ្ចាតិ អត្ថេសា យុត្តិ។ បាបកេ ធម្មេ បជហន្តោ ទុក្ខំ បរិជានាតិ, និរោធំ សច្ឆិករោតិ, មគ្គំ ភាវេតីតិ អត្ថេសា យុត្តិ។ រាគទោសមោហេសុ សព្ពសោ បរិក្ខីណេសុ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយតីតិ អត្ថេសា យុត្តីតិ។ អយំ យុត្តិហារសម្បាតោ។

បទដ្ឋានន្តិ “ទទតោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតី”តិ ចាគាធិដ្ឋានស្ស បទដ្ឋានំ។ “សំយមតោ វេរំ ន ចីយតី”តិ សច្ចាធិដ្ឋានស្ស បទដ្ឋានំ។ “កុសលោ ច ជហាតិ បាបក”ន្តិ បញ្ញាធិដ្ឋានស្ស បទដ្ឋានំ។ “រាគទោសមោហក្ខយា ស និព្ពុតោ”តិ ឧបសមាធិដ្ឋានស្ស បទដ្ឋានន្តិ។ អយំ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ។

លក្ខណោតិ “ទទតោ”តិ វុត្តេ បេយ្យវជ្ជំ អត្ថចរិយំ សមានត្តតា ច ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពា សង្គហវត្ថុភាវេន ឯកលក្ខណត្តា។ “សំយមតោ”តិ វុត្តេ ខន្តិមេត្តាអវិហិំសាអនុទ្ទយាទយោ ទស្សិតាតិ វេទិតព្ពា វេរានុប្បាទនលក្ខណេន ឯកលក្ខណត្តា។ “វេរំ ន ចីយតី”តិ វុត្តេ ហិរិឱត្តប្បអប្បិច្ឆតាសន្តុដ្ឋិតាទយោ ទស្សិតា វេរាវឌ្ឍនេន ឯកលក្ខណត្តា។ តថា អហិរិកានោត្តប្បាទយោ អចេតព្ពភាវេន ឯកលក្ខណត្តា។ “កុសលោ”តិ វុត្តេ កោសល្លីបនេន សម្មាសង្កប្បាទយោ ទស្សិតា មគ្គង្គភាវេន ឯកលក្ខណត្តា។ “ជហាតិ បាបក”ន្តិ វុត្តេ បរិញ្ញាភិសមយាទយោបិ ទស្សិតា អភិសមយលក្ខណេន ឯកលក្ខណត្តា។ “រាគទោសមោហក្ខយា”តិ វុត្តេ អវសិដ្ឋកិលេសានម្បិ ខយា ទស្សិតា ខេបេតព្ពភាវេន ឯកលក្ខណត្តាតិ។ អយំ លក្ខណោ។

ចតុព្យូហោតិ ទទតោតិ គាថាយំ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? យេ មហាភោគំ បត្ថយិស្សន្តិ, តេ ទានំ ទស្សន្តិ ទាលិទ្ទិយប្បហានាយ។ យេ អវេរំ ឥច្ឆន្តិ, តេ បញ្ច វេរានិ បជហិស្សន្តិ។ យេ កុសលធម្មេហិ ឆន្ទកាមា, តេ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេស្សន្តិ។ យេ និព្ពាយិតុកាមា, តេ រាគទោសមោហំ បជហិស្សន្តីតិ អយមេត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។ ឯវំ និព្ពានគតិទានសន្ធិយា វត្តព្ពាតិ។ អយំ ចតុព្យូហោ។

អាវដ្ដោតិ យស្មា អទទតោ មច្ឆរិយំ, យស្មា អសំយមតោ វេរំ, យស្មា អកុសលស្ស បាបស្ស អប្បហានំ, អយំ បដិបក្ខនិទ្ទេសេន សមុទយោ។ តស្ស អលោភេន ច អទោសេន ច អមោហេន ច ទានាទីហិ បហានំ, ឥមានិ តីណិ កុសលមូលានិ។ តេសំ បច្ចយោ អដ្ឋ សម្មត្តានិ, អយំ មគ្គោ។ យោ រាគទោសមោហានំ ខយោ, អយំ និរោធោតិ។ អយំ អាវដ្ដោ។

ចិកត្តិតិ ឥឥតោ បុញ្ញា បចដ្ឋតីតិ ៗក់ឥសត ឥយា កយឥហត្យ ឥឥតិ, ៦ាកឥហត្យ ឥឥតិ, អាមិសកិញ្ជិក្លូឥហត្យ ឥឥតិ, ត តស្ស បុញ្ញា បចដ្ឋតិ៍ ឃញ្ញា ឥល្ហូឥាត់ សត្លូឥាត់ បរចិឥហឥតត្លូ អបុញ្ញា អស្ស បចដ្ឋតិ៍ ឃំ បត ក្យសឥលត ចិឥត្លូត អត្យកយ្យឥត្តា ចា អបចាឃយាឥតា ចា អត្ថ ឥឥតិ, បិត់ ចត្លូ ឃាត់ យាលិកត្តចិឥលបត់ ឥសឃ្យាចសធិ បឌឥបឃ្យ ឥឥតិ, សន្តុសត្តាត់ ចា អកឃឥាត់ ឥឥតិ, ឥយត្តូចិឥត្តា ហិតញ្ញាសឥយា តិស្សឥលាសញ្ញា ឆយ្ចូ ឥឥឥសតិ៍ សំឃយឥតា ឥចឥ ត ឌឹយតីតិ ៗក់ឥសត អកឃ្យបឥតស្ស ឌឹយតិ, កិកាឥលា? ឃំ អសយឥត្លូ, កឃ្យបឥតា ឌិដ្ឋឆម្ចិកស្ស កាឃតិ “យា ឃំ ៦ាឌាឥតា កឥហត្វា ហត្លូ ចា លិឥត្តឃ្យ...ឥប... ឌីចត្តុម្បិ ឃ្យុឥល ដ្លត្តាឥសឃ្យ”ត្តិ, ឥតត សំឃយឥត អឥចឥ ឌឹយតិ៍ ឥយា បត ៗចិ សយាឥតា ឥចឥ ត ឌឹយតិ៍ ឥយា បត ៗចិ សយាឌិយតិ, បិលាតិបិតស្ស បិបឥកា ចិបិឥកា ឌិឥដ្ឋ ឥចច ឆឥយ្ចូ អកិសយ្យ៦ាឥយ ច, ៗចិ សត្តុស្ស អក្យសលស្ស, ឥសា តឥតា អា៦ឥយតិ, ត្លុយិតា សំឃយឥត ឥចឥ ត ឌឹយតិ៍ សំឃឥយា តាយ ឃីល៍ ចំ ចត្យត្តិធិ ឥចតតា ឃីល, ឥចតសិក់ ឃីល, សំចឥ៦ា ឃីល, អឌីតិក្លូឥយា ឃីលត្តិ៍ ក្យសឥលិ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ បិបបហាឃកា សត្តុត្តិស ឥឌាឌិបក្លូឃា ឆយ្ចូ ចត្តុញ្ញាតិ៍ អឃំ ចិកត្តិ៍

បរិចត្តូឥតាតិ ឥឥតោ បុញ្ញា បចដ្ឋតិ, អឥឥតោបិ បុញ្ញា បចដ្ឋតិ, ត ឥាតយឃិក់៍ សំឃយឥតា ឥចឥ ត ឌឹយតិ អសំឃយឥតាបិ ឥចឥ ត ឌឹយតិ, ឃំ ឥាឥតត បឌិសញ្ញាតឥលត កាចតាឥលត៍ ក្យសឥលិ ច ឌហាតិ បិបក់, អក្យសឥលិ បត ត ឌហាតិ៍ ៦ាកឥឥាសឥយាហក្លូឃា ស តិន្ធុឥតា, ឥតសំ អបរិក្លូឃា តត្លូ តិន្ធុតីតិ៍ អឃំ បរិចត្តូឥតា៍

ឥចចឥតាតិ ឥឥតោ បុញ្ញា បចដ្ឋតិ៍ បរិក្ខាឥតា ក្យសល់ ដ្លុបឌឹយតិ៍ អត្យឥយាឥតោបិ បុញ្ញា បចដ្ឋតិ ចិត្តុប្បសាឥតោបិ ឥចឃ្យាចក្ខកិរិយាឃបិ៍ សំឃយឥតាតិ ឃីលសំចឥឥតា ឥសា៦ក្ខឥតា៍ ឥចឥ ត ឌឹយតីតិ បិបំ ត ចដ្ឋតិ, អក្យសល់ ត ចដ្ឋតិ៍ ក្យសឥលិតិ បណ្ឌិឥតា តិប្បុណោ ឥយឆាឌិ បរិក្លូឥកា៍ ឌហាតីតិ សយ្ឋិត្តតិ សយ្ឈាឥឌតិ៍ អឃំ ឥចចឥតា៍

បញ្ញត្តីតិ ឥឥតោ បុញ្ញា បចដ្ឋតីតិ ឥលិកស្ស បឌិតិស្សក្លូបញ្ញត្តិ, អឥលិកស្ស តិឥក្លូបបញ្ញត្តិ៍ សំឃយឥតា ឥចឥ ត ឌឹយតីតិ ឥឥាសស្ស ចិក្លូឃ្យតបញ្ញត្តិ, អឥឥាសស្ស តិឥក្លូបបញ្ញត្តិ៍ ក្យសឥលិ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ ឥយាហស្ស សយ្ឈាតបញ្ញត្តិ, អឥយាហស្ស កាចតាបញ្ញត្តិ៍ ៦ាកឥឥាសឥយាហស្ស បហាតបញ្ញត្តិ, អឥលិកាឥឥាសាឥយាហស្ស កាចតាបញ្ញត្តិ៍ ៦ាកឥឥាសឥយាហក្លូឃា ស តិន្ធុឥតាតិ កិឥលសាត់ បឌិប្បស្សទ្ធិបញ្ញត្តិ, តិន្ធាតស្ស សន្ធិកិរិយបញ្ញត្តីតិ៍ អឃំ បញ្ញត្តិ៍

ឌ្លុតឥណោតិ ឥឥតោ បុញ្ញា បចដ្ឋតីតិ ឥាត់ តាយ សឌ្ឍឌិហិ ត្លុត្រ្តិឃហិ ឥហាតីតិ អឃំ ត្លុត្រ្តិឃហិ ឌ្លុតឥណោ៍ សំឃយឥតា ឥចឥ ត ឌឹយតីតិ សំឃឥយា តាយ ឃីលក្លូឥត្តាតិ អឃំ លឥត្តហិ ឌ្លុតឥណោ៍ ក្យសឥលិ ច ឌហាតិ បិបកត្តិ បិបប្យហាត់ តាយ តីហិ ចិឥយាឥក្លូហិ ឥហាតិ៍ ឥតសំ ដ្លុបិឃក្យតាតិ តីហិ ចិឥយាក្លូយ្យុតាតីតិ អឃំ ចិឥយាក្លូយ្យុឥលហិ ឌ្លុតឥណោ៍ ៦ាកឥឥាសឥយាហក្លូឃា ស តិន្ធុឥតាតិ ចិយុត្តិក្លូឥត្តា៍ ឥសា ច ឆយ្ចូឆាត្យ ឆយ្ចូឃតតត្ថាតិ អឃំ ឆាត្យហិ ច អាឃតតតហិ ច ឌ្លុតឥណោតិ៍ អឃំ ឌ្លុតឥណោ៍

សោធនោតិ ទទតោតិអាទិកា បទសុទ្ធិ, នោ អារម្ភសុទ្ធិ។ រាគទោសមោហក្ខយា ស និព្ពុតោតិ អយំ បទសុទ្ធិ ច អារម្ភសុទ្ធិ ចាតិ។ អយំ សោធនោ។

អធិដ្ឋានោតិ ទទតោតិ អយំ ឯកត្តតា, ចាគោ បរិច្ចាគោ ធម្មទានំ អាមិសទានំ អភយទានំ, អដ្ឋ ទានានិ វិត្ថារេតព្ពានីតិ។ អយំ វេមត្តតា។ សំយមតោតិ អយំ ឯកត្តតា។ បាតិមោក្ខសំវរោ សតិសំវរោតិ អយំ វេមត្តតា។ កុសលោ ច ជហាតិ បាបកន្តិ អយំ ឯកត្តតា។ សក្កាយទិដ្ឋិំ បជហតិ វិចិកិច្ឆំ បជហតីតិអាទិកា អយំ វេមត្តតា។ រាគទោសមោហក្ខយា ស និព្ពុតោតិ អយំ ឯកត្តតា។ សឧបាទិសេសា និព្ពានធាតុ អនុបាទិសេសា និព្ពានធាតូតិ អយំ វេមត្តតាតិ។ អយំ អធិដ្ឋានោ។

បរិក្ខារោតិ ទានស្ស បាមោជ្ជំ បច្ចយោ។ អលោភោ ហេតុ, សំយមស្ស ហិរោត្តប្បាទយោ បច្ចយោ។ យោនិសោមនសិការោ អទោសោ ច ហេតុ, បាបប្បហានស្ស សមាធិ យថាភូតញាណទស្សនញ្ច បច្ចយោ។ តិស្សោ អនុបស្សនា ហេតុ, និព្ពុតិយា មគ្គសម្មាទិដ្ឋិ ហេតុ, សម្មាសង្កប្បាទយោ បច្ចយាតិ។ អយំ បរិក្ខារោ។

សមារោបនោហារសម្បាតោតិ ទទតោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតីតិ ទានមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ, តំ សីលស្ស បទដ្ឋានំ។ សំយមតោ វេរំ ន ចីយតីតិ សីលមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ, តំ សមាធិស្ស បទដ្ឋានំ។ សីលេន ហិ សោនេនបិ រាគាទិកិលេសា ន ចីយន្តិ។ យេបិស្ស តប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អាសវា វិឃាតបរិឡាហា, តេបិស្ស ន ហោន្តិ។ កុសលោ ច ជហាតិ បាបកន្តិ បហានបរិញ្ញា, តំ ភាវនាមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ។ រាគទោសមោហក្ខយា ស និព្ពុតោតិ រាគស្សបិ ខយា ទោសស្សបិ ខយា មោហស្សបិ ខយា។ តត្ថ រាគោតិ យោ រាគោ សារាគោ ចេតសោ សារជ្ជនា លោភោ លុព្ភនា លុព្ភិតត្តំ អភិជ្ឈា លោភោ អកុសលមូលំ។ ទោសោតិ យោ ទោសោ ទុស្សនា ទុស្សិតត្តំ ព្យាបាទោ ចេតសោ ព្យាបជ្ជនា ទោសោ អកុសលមូលំ។ មោហោតិ យំ អញ្ញាណំ អទស្សនំ អនភិសមយោ អសម្ពោធោ អប្បដិវេធោ ទុម្មេជ្ឈំ បាល្យំ អសម្បជញ្ញំ មោហោ អកុសលមូលំ។ ឥតិ ឥមេសំ រាគាទីនំ ខយោ និរោធោ បដិនិស្សគ្គោ និព្ពុតិ និព្ពាយនា បរិនិព្ពានំ សឧបាទិសេសា និព្ពានធាតុ អនុបាទិសេសា និព្ពានធាតូតិ។ អយំ សមារោបនោ ហារសម្បាតោ។

មិស្សកហារសម្បាតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

តយបយដ្ឋានចារចណ្ណតា

លិដ៍ ៦ចំ តាតាឃុត្តចរេបត ៦កឃុត្តចរេបត ច ហារចិចារំ ឥរេឃ្សត្វា ឰតាតិ តយចិចារំ ឥរេឃ្សតំ “ពត្ថ កពចំ តយបយដ្ឋាត”ត្តិអាឌិ អារេដ្ឋ៍ កម្ហា បរេតត្ថ យឆា “ពត្ថ កពរេយា រេឥបតាហារេរា, អឃ្សាឥាឌឹតចពាតិ កាឆា៍ អយំ រេឥបតាហារេរា កំ រេឥបយតី”តិអាឌិតា ហារតិរេដ្ឋរេបា អារេរេដ្ឋា, ៦ចំ “ពត្ថ កពរេយា តត្តិឃាចរេដ្ឋា, ពណ្យ្ហា អចិឌ្ឍយ្យិ ចាតិ កាឆា, អយំ តត្តិឃាចរេដ្ឋា កំ តយតី”តិអាឌិតា អតារកិត្វា បយដ្ឋាតយុរេលត អារេឌ្ឍត្តិ? ចុច្ចរេព – ហារតយាតំ ចិបយរេកឥរេពា៍ យឆា ហិ ហារា ញ្ជ្ញាតយុរេលត ឃុត្តឃ្ស អត្ថំចណ្ណតា, ត ៦ចំ តយា៍ តយា បត តាតាឃុត្តរេពា តិដ្ឋារិរេពហិ ពណ្យាចិឌ្ឍាឌីហិ យុលបរេឥហិ ចព្យបច្ចរេយាឌតាយ តយរេពា អត្ថញ្ជ្ញិយយារេតា ឥ្យក្លាឌិអរេត្វា៍ រេបា ហិ យក្កកាលំ តយតិ បយ្យារេបតីតិ តរេយា៍ បដិចិឌ្ឍត្តាតំ បត ដ្ឋាឃ្ស៍ិពញ្ញាអាឌីតំ ពិល្លំ រេចរេតឃ្យាតំ ចរេបត យុលបឥចិកាករេពា ពិឆា ចិកត្វា៍ ៦ករេយរេកា រេចត្ថ យរេពា រេតតិ, យច្ចា រេតតិ, រេពបំ បំកិរេលបរេចាឥាតាតំ ចិកាករេពា ក្ខិបក្ករេហា ចព្យលអដ្ឋឌិរេបា ចាតិ កិរេត្តា ហារតយាតំ ចិបរេយា៍ ពឆា ហិ ចុត្តំ – “ហារា ញ្ជ្ញាតចិចរេយា, ឃុត្តឃ្ស តយា ពរេយា ច ឃុត្តរេត្វា”តិ (រេតត្តិ៍ បក្កហចារ)៍ ៦ចំ ចិបិដ្ឋចិបយត្តា ហារតយាតំ ហាររេហិ អញ្ញាឆា តរេយ តិឌ្ឍិបរេត្តា “ពត្ថ កពចំ តយបយដ្ឋាត”ត្តិអាឌិយាហ៍

ពត្វាយំ ចចតរេត្វា – បយដ្ឋហត្តិ ៦រេពតាតិ បយដ្ឋាតំ៍ រេក បយដ្ឋហត្តិ? តយា៍ តយាតំ បយដ្ឋាតំ តយបយដ្ឋាតំ៍ កំ បត ពំ? ពំពំយុលបរេឥហិ ចព្យបច្ចរេយាឌតា៍ បា ហិ តត្តិឃាចដ្ឋាឌីតំ តយាតំ ដ្ឋាឃ្យត្តិដ្ឋាតពាយ បយដ្ឋាតំ ក្ខុមិតិ ច ចុច្ចតិ៍ ពឆា ច ចក្លតិ – “អយំ ចុច្ចតិ តត្តិឃាចដ្ឋឃ្ស តយឃ្ស ក្ខុមិ”តិ (រេតត្តិ៍ ប័៧)៍ ឃុត្តា រេកាឌិ ត បញ្ញាយតិ អចិឌ្ឍាយ ច កចពណ្យាយ ចាតិអាឌិ តត្តិឃាចដ្ឋឃ្ស តយឃ្ស ក្ខុមិឥឃ្សតំ៍ ពត្ថ ឃុត្តា រេកាឌិ ត បញ្ញាយតីតិ អឃុកឃ្ស តាយ ញុដ្ឋឃ្ស កកចរេពា, អឃុកឃ្ស ចា ចក្កចត្តិរេតា ការេល អចិឌ្ឍា កចពណ្យា ច ដ្ឋាឃ្យត្តា៍ ពរេពា ឃុរេត្តា តារេហាឃីតិ ៦ចំ អចិឌ្ឍាកចពណ្យាតំ ត កាចិ ឃុរិយា យរិឃាឥា ដ្ឋាឃលត្តតិ៍ កម្ហា? អតយពក្កត្តា បំបារឃ្ស៍ ចុត្តរេញ្យពំ – “អតយពរេក្កាយំ, កិក្លូរេច, បំបាររេរា, ឃុត្តា រេកាឌិ ត បញ្ញាយតី”តិ (បំ៍ តិ៍ ៣៍១២៖; កឆា៍ លិ៍) ចិត្ថារេរា៍ ពត្វាតិ អចិឌ្ឍាកចពណ្យាឃុ៍ យឌិបិ អចិឌ្ឍាយ បំរេយាឌតការេចា, ពណ្យាយ ច តឹចរេលការេចា បិញ្ញឹយំ ចុរេត្តា, ពឆាបិ អចិឌ្ឍាយ បដិច្ចាឌិពាឌីតរេចហិ ករេចហិ ពណ្យា បំរេយារេឌតីតិ ឰយឃ្ស អត្ថឃ្ស ឥឃ្សតត្ថំ “អចិឌ្ឍាតីចរេលំ ពណ្យាបំរេយារេឌត”ត្តិ ចុត្តំ៍

អចិឌ្ឍាបំឃុត្តាតិ អចិឌ្ឍាយ យិឃ្សិពា, អចិឌ្ឍាយ ចា អកិតិរេចបចត្តិឃុ ពដ្ឋា៍ អចិឌ្ឍាបរេក្លត ចិចរត្តិតិ អចិឌ្ឍាបរេក្លត អចិឌ្ឍាបហារេយត ក្ខាឥបចិរេឆត ចិបល្លារេបត អកិតិរេចបចត្តិក្ខុរេព អារេយុលោ បចត្តត្តិ៍ រេព ចុច្ចត្តិ ឌិដ្ឋិចរិពាតិ រេព អចិឌ្ឍាកិក្ខុពា ក្ខុបិឌីតិ តិក្ខាឌិរេពា អកិតិចិបត្តា ឌិដ្ឋិចរិពាតិ ចុច្ចត្តិ, ឌិដ្ឋិចរិពា តាយាតិ អរេត្វា៍ ពណ្យាបរេក្លតាតិ អដ្ឋបពពណ្យាចិចរិរេពត៍ ឌិដ្ឋិចិចរិរេព ពណ្យាចិចរិរេព ច បដិបត្តិយា ចិកឌិត្វា ឥរេឃ្សតំ “ឌិដ្ឋិចរិពា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ពត្ថ អត្តកិលយចាត្យុរេយាកត្តិ អត្តរេតា កាយឃ្ស កិលិឃ្សតបរេយាកំ អត្តបរិពាបតបដិបត្តិ៍ កាយឃុខល្លិកាត្យុរេយាកត្តិ កាយឃុខឃ្ស អល្លិយតបរេយាកំ ការេយឃុ បិពញ្ជតំ៍

យឌិបិ ឆាហិរកា “ឥ្យក្លូ ពណ្យា”តិ ច ឌាតត្តិ “ឰកំ ឥ្យក្លូ, ៦ត្តកំ ឥ្យក្លូ”ត្តិ, “អយំ ពណ្យា, អយំ ពឃ្សា ចិរាររេកា”តិ បរិរេញ្ញាឃ្យបហាពព្វាការេចត

បន ន ជានន្តិ, ឥតិ បវត្តិបវត្តិហេតុមត្តាបិ ន ជានន្តិ។ កា បន កថា និវត្តិនិវត្តិហេតូសូតិ អាហ – “ឥតោ ពហិទ្ធា នត្ថិ សច្ចចតុក្កន”ន្តិអាទិ។ តត្ថ សច្ចប្បកាសនាតិ សច្ចទេសនា។ សមថវិបស្សនាភាវនាសន្តិ សមថវិបស្សនាសុ ភាវនាភាវនាសុ, តាសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាសវនធារណមនសិការភាវនាសុ ច។ វិបស្សនាធិដ្ឋានភូតំ សមថំ អធិប្បេតំ។ ឧបសមសុខប្បត្តីតិ កិលេសានំ វូបសមសុខាធិគមោ។ វិបរីតចេតាតិ មិច្ឆាភិនិវិដ្ឋចេតា។ នត្ថិ សុខេន សុខន្តិ ឥទំ អនវជ្ជបច្ចយបរិភោគសុខេន កាយំ ចិត្តញ្ច បដិប្បស្សទ្ធទរថំ កត្វា អរិយេហិ បត្តព្វំ ឧបសមសុខំ, តំ បដិក្ខិបតិ។ ទុក្ខេនាតិ កាយខេទនទុក្ខេន។

យោ លោកំ ចន្ទយតីតិ យោ កាមេ បដិសេវន្តោ អត្តកាមបរិឡាហំ លោកំ ចន្ទេតិ បីណេតិ។ បុត្តទារបរិយេសនាយ វា សំសារស្ស អនុបច្ឆេទកតោ សព្វលោកំ ចន្ទេតិ។ ពហុំ បុញ្ញំ បសវតីតិ អត្តនោ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សន្តប្បនេន បុត្តមុខទស្សនេន ច ពហុំ បុញ្ញំ ឧប្បាទេតិ។ អភិនិវេសស្ស នាតិទឡ្ហតាយ ឯកំសញ្ញី, ទឡ្ហតាយ ឯកំទិដ្ឋី ទុក្ខេន សុខំ បត្ថយមានា អត្តកិលមថានុយោគមនុយុត្តា កាមេសុ បុញ្ញសញ្ញី កាមសុខល្លិកានុយោគមនុយុត្តា ច វិហរន្តីតិ យោជេតព្វំ។

តទភិញ្ញា សន្តាតិ តទុភយញ្ញុនោ សមានា។ រោគមេវ ចន្ទយន្តីតិ អត្តកាមរោគមេវ កិលេសរោគមេវ ច អបរាបរំ ចន្ទន្តិ។ គណ្ឌសល្លេសុបិ ឯសេវ នយោ។ រោគាភិតុន្នាតិ យថាភូតរោគញាណិតា។ គណ្ឌបដិបីឡិតាតិ យថាភូតគណ្ឌជានិតា។ សល្លានុវិទ្ធាតិ យថាភូតសល្លេន អនុវិទ្ធា។ ឧម្មុជ្ជនិមុជ្ជានីតិ ឧបបជ្ជនចវនានិ។ ឧគ្ឃាតនិគ្ឃាតន្តិ ឧច្ចាវចភាវំ។ រោគគណ្ឌសល្លភេសជ្ជន្តិ យថាភូតរោគាទិតិកិច្ឆនំ, សមថវិបស្សនំ សន្ធាយ វទតិ។ តេនេវាហ – “សមថវិបស្សនា រោគនិគ្ឃាតកភេសជ្ជ”ន្តិ។ តត្ថ រោគនិគ្ឃាតកន្តិ រោគវូបសមនំ។ “សំកិលេសោ ទុក្ខ”ន្តិអាទិនា សច្ចានិ តេសំ បរិញ្ញេយ្យាទិភាវេន កថេតិ។

តត្ថ សំកិលេសោ ទុក្ខន្តិ អត្តកិលមថានុយោគកាមសុខល្លិកានុយោគសំកិលេសវន្តោ, តេហិ វា សំកិលិស្សមានោ ឧបទ្ទវការកោ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ។ តទភិសង្គា តណ្ហាតិ តត្ថ អភិសង្គោ អាសង្គោតិ លទ្ធនាមា តណ្ហា។

ប៍០៍ ញាណាតិ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិទស្សនេ បវត្តិភេទំ ទស្សេតុំ “ទិដ្ឋិចរិតា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ទិដ្ឋិចរិតា រូបំ អត្តតោ ឧបគច្ឆន្តីតិ ទិដ្ឋិចរិតា ទិដ្ឋាភិនិវេសស្ស ពលវភាវតោ រូបំ “អត្តា”តិ គណ្ហន្តិ។ តេសញ្ហិ អត្តាភិនិវេសោ ពលវា, ន តថា អត្តនិយាភិនិវេសោ។ ឯស នយោ វេទនន្តិអាទីសុបិ។ តណ្ហាចរិតា រូបវន្តំ អត្តានន្តិ តណ្ហាចរិតា តណ្ហាភិនិវេសស្ស ពលវភាវតោ រូបំ អត្តនោ កិញ្ចនបលិពោធការេន ឋបេត្វា អវសេសំ វេទនាទិំ “អត្តា”តិ គណ្ហន្តិ។ អត្តនិ វា រូបន្តិ អត្តាធារំ វា រូបំ។ រូបស្មិំ វា អត្តានន្តិ រូបាធារំ វា អត្តានំ។ វេទនាវន្តន្តិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯតេសញ្ហិ អត្តនិយាភិនិវេសោ ពលវា, ន តថា អត្តាភិនិវេសោ។ តស្មា យថាលទ្ធំ អត្តនិយន្តិ គហេត្វា តទញ្ញំ “អត្តា”តិ គណ្ហន្តិ។ អយំ វុច្ចតិ វីសតិវត្ថុកា សក្កាយទិដ្ឋីតិ អយំ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឯកេកស្មិំ ចតុន្នំ ចតុន្នំ គាហានំ វសេន វីសតិវត្ថុកា សតិ វិជ្ជមានេ ខន្ធបញ្ចកសង្ខាតេ កាយេ, សតី វា វិជ្ជមានា តត្ថ ទិដ្ឋីតិ សក្កាយទិដ្ឋិ។

លោកុត្តរា សម្មាទិដ្ឋីតិ បឋមមគ្គសម្មាទិដ្ឋិ។ អន្វាយិកាតិ សម្មាទិដ្ឋិយា អនុគាមិនោ។ យទា សម្មាទិដ្ឋិ សក្កាយទិដ្ឋិយា បដិហននវសេន

បចត្តា, តគា តស្សា អត្ថុប្បត្តិការចេត បចត្តយាតកាតិ អវេត្វា៑ ឯក បត ទេតិ? អាហ “សម្ងាសក្កប្បា”តិអាទិ៑ “ទេត តទេយា លគ្គា”តិអាទិតា អរិយយក្កុទេតា លគ្គុបុលេត សយផចិបស្សតា តិដ្ឋាទេទតិ៑ “តត្ថ សក្កាទេយា”តិអាទិ ចត្បសច្ចតិដ្ឋាទលា៑ តំ សត្ថាំ ស្មុចិទេញ្ញាឃ្យទេចេ៑

បុត “តត្ថ ទេយ ទ្វុបំ អត្តទេតា ជ្ជបកច្ឆត្តី”តិអាទិតា សក្កាយគស្សតយុទេលត ជ្ជទេច្ឆគាទិអត្តច្ចយំ, យដ្ឋិយញ្ចា បដិបគំ តិដ្ឋាទេទតិ៑ តត្ថ ព្ទទេយ ចុច្ចត្តិ ជ្ជទេច្ឆគចាទិទេតាតិ ព្ទទេយ ទ្វុបិទិទេក បញ្ចាក្កុទេត្ត អត្តទេតា ជ្ជបកច្ឆត្តា ទ្វុបិទិតំ អតិច្ចកាចទេតា ជ្ជដ្ឋិជ្ជតិ អត្តា ចិតស្សតិ ត ទេហាតិ បរំ យទេលាតិ ៩ចំ អកិតិចិសតទេតា “ជ្ជទេច្ឆគចាទិទេតា”តិ ចុច្ចត្តិ៑ ព្ទទេយ ចុច្ចត្តិ សស្សតចាទិទេតាតិ ព្ទទេយ “ទ្វុបចត្តំ ចា អត្តាត”ត្តិអាទិតា ទ្វុបិទិចិតិយុទេត្តា អទេញ្ញា ទេកាចិ អត្តាតិ ជ្ជបកច្ឆត្តា “ទេសា តិទេច្ចា គុទេចា សស្សទេតា”តិ អកិតិចិសតទេតា “សស្សតចាទិទេតា”តិ ចុច្ចត្តិ៑ “ជ្ជទេច្ឆគសស្សតចាគា ជ្ជទេកា អត្តា, អយំ សំសារបចត្តី”តិអាទិ សច្ចតិដ្ឋាទលា, តំ ស្មុចិទេញ្ញាឃ្យ៑

ជ្ជទេច្ឆគសស្សតំ សយាសទេតា ចិសតិចត្តិកា សក្កាយទិដ្ឋីតិ អត្តា ជ្ជដ្ឋិជ្ជតិ អត្តា តិទេច្ចាតិ ច អាទិប្បចត្តតទេតា ជ្ជទេច្ឆគសស្សតគស្សតំ សទេក្ខបទេតា ចិសតិចត្តិកា សក្កាយទិដ្ឋិ ៩ច ទេហាតិ៑ សទេត្តាបិ ហិ អត្តចារេគា សក្កាយទិដ្ឋិអទេត្តាកទេគា ៩ចាតិ៑ ចិត្តាទេតា ក្ខាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតាតីតិ ជ្ជទេច្ឆគសស្សតគស្សតំ ចិត្តាទេត (ពាហុជាទេល (ទី៑ តិ៑ ១៑១៤ អាគទេយា) អាកតាតិ ក្ខាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតាតិ៑ ទេតសត្តិ ៩ចំ សទេក្ខបចិត្តាទេចត្តាតំ ជ្ជទេច្ឆគសស្សតគស្សតាតំ៑ បដិបទេក្ខាតិ បហាយកបដិបទេក្ខា៑ ទេតចត្តាលីសំ ទេតាដិបក្ខិយា ធម្មាតិ អតិច្ចសញ្ញា ទុក្ខសញ្ញា អតត្តសញ្ញា បហាតសញ្ញា ចិរាកសញ្ញា តិទេរាធសញ្ញា ចត្តាទេរា សតិបដ្ឋាតា...ទេប... អរិទេយា អដ្ឋង្គិទេកា យទេក្កាតិ ៩ទេត ទេតចត្តាលីសំ ទេតាដិបក្ខិយា ធម្មា៑

៩ចំ ចិបស្សតាចទេសត បដិបក្ខ គទេស្សត្វា បុត សយផចទេសត គទេស្សតុំ “អដ្ឋ ចិទេយាក្ខា គស ច កសិណាយតតាតី”តិ ចុត្តំ៑ ក្ខាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតាតិ ទេយាហជាលត្តិ ក្ខាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិកតាតិ ទេយាហជាលទេហតុកត្តា ទេយាហជាលច្ចា៑ អតាទិអតិធតប្បចត្តត្តិ បុរិយាយ ទេកាដិយា អកាចទេតា អតាទិ៑ អសតិ បដិបក្ខាធិកទេយ សត្តាតចទេសត អត្ថុបទេច្ឆគេត បចត្តតទេតា អតិធតប្បចត្តំ៑ យស្មា បត ទេយាហជាលទេហតុកាតិ ទិដ្ឋិកតាតិ ទេយាហជាទេល បគាលិទេត បគាលិតាតិ ទេហាត្តិ, តស្មា ចុត្តំ – “ទេតចត្តាលីសំ ទេតាដិបក្ខិយា ធម្មា ញាណចជិរំ ទេយាហជាលប្បគាលត”ត្តិ៑

តត្ថ ញាណចជិរត្តិ ចជិរទ្វុបយញាណំ៑ អដ្ឋ សយាបត្តិយា សយាបជ្ជិត្វា ទេតទេជត្វា តិក្ខសកាចំ អាបាទិតំ ចិបស្សតាញាណំ យក្កញាណច្ចា ញាណចជិរំ៑ ព្ទគទេយច ហិ ញាណំ កកចទេតា បចត្តំ “យហាចជិរញាណ”ត្តិ ចុច្ចតិ៑ តំ បត សសម្ពារំ កត្វា គទេស្សទេត្តា “ទេតចត្តាលីសំ ទេតាដិបក្ខិយា ធម្មា”តិ អាហ៑ ទេយាហជាលប្បគាលតត្តិ បុញ្ញាការទេក ចិក្ខម្ភតចទេសត យក្កុទេលា សមុទេច្ឆគចទេសត អចិជ្ជាកចតណ្ហាតំ បគាលតំ៑ អតីតាទិទេកគកិទេត្តសុ ទ្វុបិទីសុ សកអត្តកាចាទីសុ ច សំសិទ្ធាតចទេសត បចត្តតទេតា ជាលំ កចតណ្ហា៑ តស្សា ហិ តណ្ហា ជាលិតី សិទ្ធិតី ជាលត្តិ ច អធិចចតត្តិ៑ ៩ចំ អត្តកិលយធាតុទេយាកកាយស្មុលល្លិកាតុទេយាកទិដ្ឋិតណ្ហាកិតិទេចសសស្សតុទេច្ឆគាតំ តិដ្ឋាទលចទេសត ទេយាហជាលបរិយាយចិទេសសទេតា អចិជ្ជាតណ្ហា ចិកជិត្វា យធាតុសត្តិតា សំកិទេលសបក្ខ តិកទេយទេត្តា “ទេតត ចុច្ចតិ បុញ្ញា ទេកាដិ ត បញ្ញាយតិ អចិជ្ជាយ ច កចតណ្ហាយ ចា”តិ អាហ៑

៤៨។ “តត្ថ ទិដ្ឋិចរិតោ”តិអាទិនា ចោទកបក្ខំ ទស្សេតិ។ តត្ថ សល្លេខានុសន្តតវុត្តីតិ អនុពទ្ធសល្លេខវុត្តិ។ កស្មា? យស្មា សល្លេខវុត្តាការោ ច។ ទិដ្ឋិចរិតោ ហិ តបោជិគុច្ឆាទិនា អនុបាយេនបិ ឧបាយេន កិលេសានំ សល្លេខនាធិប្បាយេន ចរតិ, តស្មា សោ សាសនេ បព្ពជិតោ សុតសម្បទាយ សល្លេខបដិបទំ បូរេតិ។ សិក្ខានុសន្តតវុត្តីតិ អធិដ្ឋិតមរិយាទបរិសុទ្ធសីលវុត្តិ។ ទិដ្ឋិ ហិ យា សភាវេន បញ្ញាសទិសី បវត្តតីតិ សោ វិសុទ្ធិយាធិកោ បញ្ញាធិកោ ហោតីតិ អាហ – “ទិដ្ឋិចរិតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តោ ធម្មានុសារី ហោតី”តិ។ តណ្ហាចរិតោ បន បីតិវិមោក្ខោ ហោតីតិ តណ្ហាចរិតោ វិសុទ្ធិយាធិកោ សទ្ធាធិកោ ច ហោតិ, តស្មា វុត្តំ – “តណ្ហាចរិតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តោ សទ្ធានុសារី ហោតី”តិ។ ទិដ្ឋិចរិតោ សុខាយ បដិបទាយាតិអាទិ បដិបទាវិភាគទស្សនំ ហេដ្ឋា ទេសនាហារវិភង្គេ (នេត្តិ. ៥ អាទយោ) អាគតោ ឯវ, អត្ថោបិ តត្ថ វណ្ណិតាការោ វុត្តោ ឯវ។

អបុព្ពបទេសុ បន វិវេកវិសយោគោតិ វិរាគវិសយោគោ។ បដិនិស្សរតីតិ និយ្យាតិ វិមុច្ចតីតិ អត្ថោ។ ទក្ខា ធម្មំ អាធាតាវីតិ តណ្ហាចរិតស្ស មន្ទបញ្ញស្ស វសេន វុត្តំ។ តិក្ខបញ្ញា បន តិក្ខំ ធម្មំ អាធាតាវីតិ។ “សព្ពាបិ ទុវិធា”តិអាទិនា វុត្តវិភាគេន បុន បដិបទាវិភាគំ ទស្សេតិ, តំ សុវិញ្ញេយ្យំ។

“យេ ហិ កេចី”តិអាទិនា តាសំ បដិបទានំ និយ្យានេ ទីសុបិ កាលេសុ ឯកន្តិកតំ ទស្សេតិ។ តត្ថ ឥមាហិ ឯវ ចតូហិ បដិបទាហីតិ ឥមាហិ ឯវ ចតូហិ បដិបទាហិ, តព្ពិនិមុត្តាយ អញ្ញាយ បដិបទាយ អភាវតោ។ ចតុក្កមគ្គន្តិ បដិបទាចតុក្កំ, បដិបទា ហិ មគ្គោតិ។ អថ វា ចតុក្កមគ្គន្តិ នន្ទិយាវដ្ដស្ស ចតុព្ពិធាវត្តតាយ ចតុក្កំ។ តា បន ចតស្សោ ទិសា ទិសាលោចនេន អាលោកយិស្សន្តិ។ កិមត្ថំ បន ចតុក្កមគ្គំ បញ្ញបេតីតិ អាហ “អពុធជនសេវិតាយា”តិអាទិ។ តត្ថ អពុធជនសេវិតាយាតិ អបណ្ឌិតជនសេវិតាយ។ ពាលកន្តាយាតិ ពាលជនកាមិតាយ។ រត្តវាសិនិយាតិ រត្តស្ស រាគាភិភូតស្ស វសតីតិ រត្តវាសិនី, តស្សា។ នន្ទិយាតិ តណ្ហាយ នន្ទិភវតណ្ហាយ។ អវដ្ដនត្ថំ សមុច្ឆិន្ទនត្ថំ។ អយំ វុច្ចតិ នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស ភូមីតិ អយំ តណ្ហាវិជ្ជានំ វសេន សំកិលេសបក្ខំ ទេ្វ ទិសា សមថវិបស្សនានំ វសេន វោទានបក្ខេបិ ទេ្វ ទិសា ចតុសច្ចយោជនា នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស សមុដ្ឋានតាយ ភូមីតិ។

៤៩។ ឯវំ នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស ភូមឹ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ តស្ស ទិសាភូតធម្មេ និទ្ទិសន្តោ យស្មា ឯតស្ស ទិសាភូតធម្មេសុ វុត្តេសុ សំកិលេសវោទានធម្មា វុត្តាវ ហោន្តិ, តស្មា “វេយ្យាករណេសុ ហិ យេ កុសលាកុសលា”តិ សំកិលេសវោទានលក្ខណំ ឯកទេសេន បដ្ឋបេត្វា “តេ ទុវិធា ឧបបរិក្ខិតព្វា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ តេតិ ទិសាភូតធម្មា។ ទុវិធាតិ “ឥមេ សំកិលេសបក្ខា, ឥមេ វោទានបក្ខា”តិ ឯវំ ទុវិធេន។ ឧបបរិក្ខិតព្វាតិ ឧបបត្តិតោ បរិតោ ឥក្ខិតព្វា, បក្ខយុត្តិតោ តំតំទិសាភាវេន បេក្ខិតព្វា អាលោចិតព្វាតិ អត្ថោ។

យំ បការំ សន្ធាយ “ទុវិធា ឧបបរិក្ខិតព្វា”តិ វុត្តំ, តំ ទស្សេតិ “លោកវដ្ដានុសារី ច លោកវិវដ្ដានុសារី ចា”តិ។ តស្សត្ថោ – លោកោ ឯវ វដ្ដំ លោកវដ្ដំ។ លោកវដ្ដការណេន អនុសរតិ បវត្តតីតិ លោកវដ្ដានុសារី, សំកិលេសបក្ខោតិ អត្ថោ។ លោកស្ស, លោកតោ វា

វិវដ្ដំ លោកវិវដ្ដំ, និព្វានំ។ តំ អនុសរន្តិ អនុលោមនវសេន គច្ឆន្តីតិ លោកវិវដ្ដានុសារី, វោទានធម្មោតិ អត្ថោ។ តេនេវាហ – “វដ្ដំ នាម សំសារោ, វិវដ្ដំ និព្វាន”ន្តិ។

តំកថំ វុត្តន្តិ តំ កថំ កេន បការេន វុត្តន្តិ ចេ? ឧបចយេន។ យថា ភតំ កម្មំ ផលទានសមត្ថំ ហោតិ, តថា ភតំ ឧបចិតន្តិ វុច្ចតិ។ ឯវំ ឧបចិតភាវេន កម្មំ នាម ហោតិ, វិបាកវដ្ដស្ស ការណំ ហោតីតិ អត្ថោ។ សព្វេបិ កិលេសា ចតូហិ វិបល្លាសេហិ និទ្ទិសិតព្វា, ទសន្នម្បិ កិលេសានំ វិបល្លាសហេតុភាវតោ។ តេ កត្ថ វុត្តាតិ តេ បន វិបល្លាសា កត្ថ ទស្សិតព្វាតិ អាហ – “ទស វត្ថុកោ កិលេសបុញ្ជោ”តិ។ ទសវិធការណោ កិលេសសមូហោតិ អត្ថោ។ តត្ថ កិលេសាបិ កិលេសវត្ថុ, កិលេសានំ បច្ចយធម្មាបិ កិលេសវត្ថុ។ តេសុ ការណភាវេន បុរិមសិទ្ធា កិលេសា បរតោ បរេសំ កិលេសានំ បច្ចយភាវតោ កិលេសាបិ កិលេសវត្ថុ។ អយោនិសោមនសិការោ, អយោនិសោមនសិការបរិក្ខតា ច ធម្មា កិលេសុប្បត្តិហេតុភាវតោ កិលេសប្បច្ចយាបិ កិលេសវត្ថូតិ វុត្តា។

ចត្តារោ អាហារាតិ ឯត្ថ អាហារសីសេន តព្ពិសយា កិលេសាបិ អធិប្បេតា។ ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោតិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ “បឋមេ អាហារេ”តិអាទិនា ទសវត្ថុកោ កិលេសបុញ្ជោ បុរិមំ បុរិមំ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ការណន្តិ ទស្សេតិ។ តត្ថ បឋមេ អាហារេតិ វិសយភូតេ បឋមេ អាហារេ បឋមោ វិបល្លាសោ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សេសាហារេសុបិ ឯសេវ នយោ។ បឋមេ វិបល្លាសេតិ បឋមេ វិបល្លាសេ អប្បហីនេ សតិ បឋមំ ឧបាទានំ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យំ បនេត្ថ វត្តព្វំ, តំ និទ្ទេសេន ភេទយិស្សាម។

បឋមំ ឧបាទានន្តិ ទសវត្ថុកំ កិលេសបុញ្ជំ តណ្ហាវិជ្ជាវសេន ទ្វេ កោដ្ឋាសេ កត្វា “យោ ច កពឡីការោ អាហារោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ កពឡីការាហារោ ផស្សាហារោ អបរិញ្ញាតត្ថស្ស តណ្ហាវសិកស្ស យថាក្កមំ កាយវេទនាសុ និច្ចា លក្ខណកោ ហោតិ, ឧបាទិ ឧបក្កិលេសស្ស លក្ខណស្ស ហេតុភាវតោ យោ ច កពឡីការោ អាហារោ, យោ ច ផស្សោ អាហារោ, ឥមេ តណ្ហាវសិកស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសាតិ វុត្តា។ តថា មនោសញ្ចេតនាហារោ វិញ្ញាណាហារោ អបរិញ្ញាតត្ថោ ទិដ្ឋិវសិកោ តេសុ អត្តសញ្ញី និច្ចសញ្ញី ច ហោតីតិ វុត្តនយេនេវ តេ ទិដ្ឋិវសិកស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសាតិ វុត្តា។ តថា បុរិមកា ទ្វេ វិបល្លាសា បុរិមកានិ ឯវ ច ទ្វេ ទ្វេឧបាទានយោគគន្ថាសវោឃសល្លវិញ្ញាណដ្ឋិតិអគតិគមនានិ តណ្ហាបធានត្តា តណ្ហាសភាវត្តា តណ្ហាវិសយត្តា ច តណ្ហាវសិកស្ស ឧបក្កិលេសាតិ វុត្តា។ បច្ឆិមកានិ បន តានិ ទិដ្ឋិបធានត្តា ទិដ្ឋិសភាវត្តា ទិដ្ឋិវិសយត្តា ច ទិដ្ឋិវសិកស្ស ឧបក្កិលេសាតិ វុត្តាតិ វេទិតព្វា។

បឋមាហារេ អាហារេ “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោតិ ចតូសុ អាហារេសុ កពឡីការេ អាហារេ ចតូសុ ច វិបល្លាសេសុ “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ វុត្តោ កពឡីការាហារស្ស អសុភសភាវត្តា អសុភសមុដ្ឋានត្តា ច។ តថា ផស្សាហារស្ស ទុក្ខសភាវត្តា ទុក្ខបច្ចយត្តា ច វិសេសតោ តត្ថ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបល្លាសោ។ តថា យេភុយ្យេន សត្តា វិញ្ញាណេ និច្ចសញ្ញិនោ, សង្ខារេសុ ច អត្តសញ្ញិនោ, ចេតនាបធានា ច សង្ខារាតិ វុត្តំ – “វិញ្ញាណេ អាហារេ…បេ… អត្តាតិ វិបល្លាសោ”តិ។ បឋមេ វិបល្លាសេ ឋិតោ កាមេ ឧបាទិយតីតិ “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបរីតគ្គាហី កិលេសកាមេន វត្ថុកាមេ ទឡ្ហំ គណ្ហាតិ។ ឥទំ វុច្ចតិ កាមុបាទានន្តិ ឯវំ តថា

កាមានំ គហណំ, ឥទំ វុច្ចតិ កាមុបាទានំ។ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបរិយេសគ្គាហី “សីលព្វតេហិ អនាគតេ ភវវិសុទ្ធីតិ តំ និព្ពុតិសុខ”ន្តិ ទឡ្ហំ គណ្ហាតិ។ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ វិបរិយេសគ្គាហី “សព្វេ ភវា និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មា”តិ សំសារាភិនន្ទិនិំ ភវទិដ្ឋិំ ទឡ្ហំ គណ្ហាតិ។ “អនត្តនិ អត្តា”តិ វិបរិយេសគ្គាហី “អសតិ អត្តនិ កស្សចិ កម្មផលំ, តស្មា សោ ករោតិ, សោ បដិសំវេទេតី”តិ អត្តទិដ្ឋិំ ទឡ្ហំ គណ្ហាតីតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ “ចតូហិ វិបល្លាសេហិ ឋិតោ”តិអាទិនា។

អយំ វុច្ចតិ កាមយោគោតិ យេន កាមរាគសង្ខាតេន កាមុបាទានេន ចតុកាមេហិ សហ សត្តា សំយោជីយតិ, អយំ កាមរាគោ “កាមយោគោ”តិ វុច្ចតិ។ អយំ វុច្ចតិ ភវយោគោតិ យេន សីលព្វតុបាទានសង្ខាតេន ភវុបាទានេន ភវេន សហ សត្តា សំយោជីយតិ, អយំ ភវរាគោ “ភវយោគោ”តិ វុច្ចតិ។ អយំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋិយោគោតិ យាយ អហេតុកទិដ្ឋិអាទិសង្ខាតាយ បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា, សក្កាយទិដ្ឋិអាទិអវសិដ្ឋទិដ្ឋិយា ច សត្តា ទុក្ខេន សហ សំយោជីយតិ, អយំ បាបិកា ទិដ្ឋិ “ទិដ្ឋិយោគោ”តិ វុច្ចតិ។ អយំ វុច្ចតិ អវិជ្ជាយោគោតិ យាយ អត្តវាទុបាទានេន សកលវដ្ដទុក្ខេន ច សហ សត្តា សំយោជីយតិ, អយំ អវិជ្ជា “អវិជ្ជាយោគោ”តិ វុច្ចតិ។

យស្មា បន កាមយោគាទយោ អភិជ្ឈាកាយគន្ថាទីនំ បច្ចយា ហោន្តិ, តស្មា “បឋមេ យោគេ ឋិតោ អភិជ្ឈាយ កាយំ គន្ថតី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អភិជ្ឈាយ កាយំ គន្ថតីតិ បរាភិជ្ឈាយនលក្ខណាយ អភិជ្ឈាយ នាមកាយំ គន្ថតិ ឃដេតីតិ អត្ថោ។ តថា ភវបត្ថនាយ អប្បហីនត្តា ភវទិដ្ឋិភវរាគវសេន អាឃាតវត្ថូសុ សត្តា ចិត្តានិ បទូសេន្តីតិ អាហ – “ទុតិយេ យោគេ ឋិតោ ព្យាបាទេន កាយំ គន្ថតី”តិ។ តថា ទិដ្ឋិវសេន អវិជ្ជាវសេន ច សីលព្វតេហិ សុទ្ធិ, ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញន្តិ ច អភិនិវិសតីតិ អាហ – “តតិយេ…បេ… ឥទំសច្ចាភិនិវេសេន កាយំ គន្ថតី”តិ។

តស្សាតិ តស្ស អភិជ្ឈាទីហិ សមន្នាគតស្ស បុគ្គលស្ស។ ឯវំ គន្ថិតាតិ ឯវំ អភិជ្ឈាទិវសេន នាមកាយំ គន្ថិត្វា ឋិតា។ អាសវន្តីតិ អាសវការេន បវត្តន្តិ។ កុតោ ច វុច្ចតិ អាសវន្តីតិ កុតោ បន ហេតុតោ តេ កិលេសា អាសវន្តីតិ អាសវហេតុំ បុច្ឆតិ។ យស្មា បន កិលេសា កុសលប្បវត្តិំ និវារេត្វា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ, យេនេវ អសមុច្ឆិន្នា ឯវ វា អាសវានំ ឧប្បត្តិហេតុ ហោន្តិ, តស្មា “អនុសយតោ វា បរិយុដ្ឋានតោ វា”តិ វុត្តំ។ អភិជ្ឈាកាយគន្ថេន កាមាសវោតិ អភិជ្ឈាកាយគន្ថេន សិទ្ធេន កាមរាគសភាវត្តា កាមាសវោ សិទ្ធោ ហោតិ។ គន្ថិតេ ច វិសយេ ទោមនស្សិតោ តប្បដិបក្ខេ វិសយេ តព្ពិសយពាហុលេ ច ភវេ បវត្តតីតិ អាហ – “ព្យាបាទកាយគន្ថេន ភវាសវោ”តិ។ បរាមាសកាយគន្ថេន ទិដ្ឋាសវោតិ សីលព្វតបរាមាសកាយគន្ថេន សិទ្ធេន តំសភាវត្តា អបរាបរំ វា ទិដ្ឋិយោ គណ្ហន្តស្ស ទិដ្ឋាសវោ សិទ្ធោ ហោតិ។ ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថេន អវិជ្ជាសវោតិ “ឥទមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញ”ន្តិ អភិនិវិសន្តស្ស អយោនិសោមនសិការតោ អនេកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សទ្ធិំ អវិជ្ជាសវោ ឧប្បជ្ជតិ, សព្វេសំ វា អកុសលធម្មានំ អវិជ្ជាបុព្វង្គមត្តា ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថេន សិទ្ធេន តស្ស ហេតុភូតោ អវិជ្ជាសវោ សិទ្ធោ ហោតិ។

យស្មា បន អាសវា ឯវ បរិវុទ្ធា វដ្ដស្មិំ ឱហនន្តិ ឱសាទេន្តីតិ “ឱឃា”តិ វុច្ចន្តិ, តស្មា វុត្តំ – “តស្ស ឥមេ ចត្តារោ អាសវា”តិអាទិ។

อนุสยสหคตาติ อนุสยภาเวน อปฺปฏิกฺขิปิตฺวา คตา ปวตฺตา, อนุสยคตา จ. อญฺญาสยนฺติ จิตฺตํ. อนุปวิฏฺฐาติ โอคาฬฺหา. หทยํ อาหจฺจ ฐิตนฺติ จิตฺตสฺส อพฺภนฺตรสงฺขาตํ หทยํ อาหจฺจ ฐิตนฺติ. ตถา หิ วุตฺตํ อฏฺฐสาลินิยํ (ธ. ส. อฏฺ. ๓) “อพฺภนฺตรฏฺเฐน หทย”นฺติ. เตน วุตฺตนฺติ สลฺลาติ ยสฺมา อญฺญาสยํ อนุปวิฏฺฐา หทยํ อาหจฺจ ฐิตนฺติ, เตน วุตฺตนฺติ “สลฺลา”ติ. ปีฬาชนนํ ทุรุทฺธรณตา จ สลฺลฏฺโฐ. “ชเนา เย อตฺถา”ติ คหณยุตฺเตน “ชเนาหยสฺมึ”ติ คหณํ โหตีติ ทีฆํ นิสฺสายปิ ยาตํ ชเปนฺตีติ อาห “ทีฆโชเนน ยาตสลฺลา”ติ.

ปริยาทินฺนนฺติ อญฺญาสฺส โอกาสํ อทตฺวา สมนฺตโต คหิตํ. จกฺขุสุ ธมฺเมสุ สมฺปหตีติ อารมฺมณปจฺจยตาย อารมฺมณภูเตสุ จกฺขุสุ ธมฺเมสุ ปติฏฺฐหติ. ตานิ สรูปโต ทสฺเสติ “รูเป เวทนาย สญฺญาย สงฺขาเรสู”ติ. อนุปวิสนฺเตนาติ โลภสหคตสฺส สมฺปยุตฺตา อนุปวิฏฺฐา สหชาตโกฏิยา, อุปนิสฺสยโกฏิยา อุปวิสนฺตนฺติ อนุปวิสนฺตํ, เตน อนุปวิสนฺเตน. เตน ปน ตํ อนุปวิสนฺตนฺติ อาห – “ราคสลฺเลน อนุปวิสนฺเตน วิญฺญาเณนา”ติ.

ตตฺถ ราคสลฺเลนาติ ราคสลฺเลน เหตุภูเตน อนุปวิสนฺเตน วิญฺญาเณนาติ ธาตุยุตฺตลกฺขเณ การณวจนํ. รูปูปคา วิญฺญาณฏฺฐิตีติ รูเปน อารมฺมณกรณวเสน อุปคนฺตพฺพโต, วิญฺญาณสฺส ปติฏฺฐาการณโต จ รูปูปคา วิญฺญาณฏฺฐิติ. ฐิติ ฐานนฺติ จิตฺตํ. ปจฺจยาการกถายํ อภิสงฺขารวิญฺญาณํ รูปกฺขนฺธํ นิสฺสาย ฐิตํ. โทสสลฺเลนาติ สหชาเตน โทสสลฺเลน. ยทา เวทนูปคา วิญฺญาณฏฺฐิตีติ วุตฺติ, ตทา อุปนิสฺสยโกฏิยาว ตณฺหา อุปนิสฺสยํ วิญฺญาณํ ฐิตํ. เวทนาปิ โทสสฺส เวทนาว. ยทา จ อุปนิสฺสยปจฺจยภูเตน โทสสลฺเลน เวทนูปคา วิญฺญาณฏฺฐิตีติ วุตฺติ, ตทา สหชาตโกฏิยา, อุปนิสฺสยโกฏิยา วา ตณฺหา อุปนิสฺสยํ วิญฺญาณํ ฐิตํ. เวทนา ปน นิสฺสายปิ นิสฺสิตฺวา เวทนานํ อารมฺมณูปนิสฺสยการณโต. ตตฺถ ปเนตฺเถ โทสนิสฺสยารมฺมณสฺส อภิสงฺขารวิญฺญาณสฺส วเสน วุตฺตํ. ทุติเย สญฺญาเวทนารมฺมณสฺส วเสนาปิ ฐิตํ.

ยาตสลฺเลนาติ ยาตสลฺเลน สหชาเตน, อุปนิสฺสยภูเตน จ. โมหสลฺเลนาติ เอตฺถาปิ เอเสว นโย. เอตฺถ จ อนาทิยติวิสาเร ธาตุปริสา รูปาภิรายาติ ราคสลฺลวเสน ปฐมา วิญฺญาณฏฺฐิติ โยชิตา. สญฺญายปิ เวทนาย ทุกฺขปริยายสญฺญาวเสน ทุกฺขาย จ โทสาย อนุเสตีติ โทสสลฺลวเสน ทุติยา, สญฺญาวเสน “สเสฺยาหยสฺมึ”ติ ยญฺญตา โหตีติ ยาตสลฺลวเสน ตติยา, สงฺขาเรสุ สมฺมูหนํ ทุกฺขานิจฺจาทิโต โมหสลฺลวเสน จตุตฺถี วิญฺญาณฏฺฐิตีติ โยชิตาติ ทฏฺฐพฺพา.

รูปตณฺหาติ ฉฬารมฺมณภูตาหิ วิญฺญาณฏฺฐิตีหิ รูปตณฺหาทิกํ. ตถา ภวตฺติ ยํ “เจตสา เจตสิก”นฺติ วุตฺตํ (เนตฺติ. ๖๑) วุตฺตํ. ทยา จ กิเลสาติ ทยา จ อวเสสา กิเลสา. เสสํ สุวิญฺเญยฺยเมว.

๖๓. ทยาติ อาหาราทโย จตฺตาโร. สกิเลสวตฺถุ วิสาการโต ปวตฺตํ “ทยา จตสฺโส ทิสา”ติอาทิ อารทฺธํ, ตํ อุตฺตานเมว. ปน กพฬีการาทิ อาหาราติอาทิ อาหาราทีสุ เยว ยสฺส ปุคฺคลสฺส อุปกฺกิเลสา, ตํ วิภชิตฺวา ทสฺเสตุํ อารทฺธํ. ตตฺถ ทสนฺนํ วุตฺตนฺติ

ឯកទេសេសុ សមុទាយវោហារេន វុត្តំ។ សមុទាយេសុ ហិ បវត្តា សមញ្ញា អវយវេសុបិ ទិស្សតិ, “យថា បដោ ទឌ្ឍោ, សមុទ្ទោ ទិដ្ឋោ”តិ ច។ ឯកោ អត្ថោតិ ឯកស្ស អត្ថស្ស និប្ផាទកតោ វុត្តំ។ ព្យញ្ជនមេវ នានន្តិ ឯត្ថ ព្យញ្ជនគ្គហណេន ព្យញ្ជនត្ថោបិ គហិតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ទសហិបិ សុត្តបទេហិ សចត្តុកា តណ្ហា វុត្តា។ តណ្ហា ច រាគចរិតំ បុគ្គលំ លិម្បតិ ទូសេតីតិ អាហ – “ឥមេ រាគចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា”តិ។ យថា ច បឋមទិសាការេន វុត្តនយេន រាគចរិតស្ស ឧបក្កិលេសា, ឯវំ ទុតិយទិសាការេន វុត្តនយេន ទោសចរិតស្ស, តតិយចតុត្ថទិសាការេន វុត្តនយេន យថាក្កមំ ទិដ្ឋិចរិតស្ស មន្ទស្ស តិក្ខស្ស ច ឧបក្កិលេសា វុត្តា។ តេសំ ឧបក្កិលេសភាវោ វុត្តនយានុសារេន នេតព្ពោ។

អាហារវិបល្លាសាទយោ យទិបិ សព្ពេហិ តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ បុព្ពភាគេ យថារហំ បរិញ្ញេយ្យា បហាតព្ពា ច។ យស្ស បន ទុក្ខានុបស្សនា បុរិមេ អាហារទ្វយេ ទុក្ខាការេន ពហុលំ បវត្តតិ, តស្ស វសេន យោ ច កពឡីការោ អាហារោ, យោ ច ផស្សោ អាហារោ, ឥមេ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បរិញ្ញំ គច្ឆន្តីតិ វុត្តំ។ ឯស នយោ សេសេសុ។ ឯវម្ហោតុ, ន អញ្ញថា។ ន ហិ អរិយមគ្គំ វិនា បហាតព្ពេសុ វិមោក្ខមុខានំ បរិញ្ញេយ្យបហាតព្ពេសុ កោចិ និយមោ សម្ភវតិ។ ឥតិ សព្ពេ លោកុត្តរានុសារិនោ ធម្មា និយ្យន្តិ, តេ លោកា តីហិ វិមោក្ខមុខេហីតិ និកាយតំ។ តស្សត្ថោ – ឥតិ ឯវំ វុត្តប្បការា សព្ពេ អាហារាទយោ លោកសន្តាតចតុរានុសារិនោ ធម្មា តេ លោកតោ វដ្ដតោ និយ្យន្តិ អនិច្ចានុបស្សនាទីហិ តីហិ វិមោក្ខមុខេហីតិ។

៥៩។ ឯវំ សង្កិលេសបក្ខេ ទិសាភូតធម្មេ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ វោទានបក្ខេ ទិសាភូតធម្មេ ទស្សេតុំ “ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ទិព្វព្រហ្មអរិយអានេញ្ជវិហារាតិ ចត្តារោ វិហារា។ មានប្បហានអាលយសមុគ្ឃាតអវិជ្ជាបហានភវុបសមា ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា។ សច្ចាធិដ្ឋានាទីនិ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ។ ឆន្ទសមាធិអាទយោ ចតស្សោ សមាធិភាវនា។ ឥន្ទ្រិយសំវរោ តបសង្ខាតោ បុញ្ញធម្មោ ពោជ្ឈង្គភាវនា សព្វូបធិបដិនិស្សគ្គសង្ខាតំ និព្ពានន្តិ ចត្តារោ សុខភាគិយា ធម្មា វេទិតព្ពាតិ។

បឋមា បដិបទាតិអាទិ បដិបទាសតិបដ្ឋានានំ អភេទសង្គហំ។ យទិ ឯវំ កស្មា វិសុំ គហណំ កតន្តិ? ទសចតុក្កស្ស កិលេសបុព្វស្ស បដិបក្ខភាវទស្សនត្ថំ បដិបទាទិភេទកថនំ។ តថា ហិ វក្ខតិ – “ចត្តារោ អាហារា តេសំ បដិបក្ខោ ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិ (នេត្តិ. ៥៦)។ កិញ្ចាបិ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ “ឥទំ នាម សតិបដ្ឋានំ ឥមាយ ឯវ បដិបទាយ ឥជ្ឈតី”តិ និយមោ នត្ថិ, តថាបិ បឋមាយ បដិបទាយ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ សម្ភវតីតិ សម្ភវវសេន ឯវំ វុត្តំ – “បឋមា បដិបទា, បឋមំ សតិបដ្ឋាន”ន្តិ។ យស្មា បន អាហារវិបល្លាសានំ វិយ បដិបទាសតិបដ្ឋានានំ អត្ថតោ នានត្តំ នត្ថិ។ សតិបដ្ឋានានិយេវ ហិ តថា តថា បដិបជ្ជមានានិ ទុក្ខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាទិនាមកានិ ហោន្តិ, តស្មា យថា សង្កិលេសបក្ខេ “បឋមេ អាហារេ បឋមោ វិបល្លាសោ”តិអាទិនា អធិករណភេទេន វុត្តំ, ឯវំ អធិករណភេទំ អកត្វា “បឋមា បដិបទា, បឋមំ សតិបដ្ឋាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។

អន្ធស្ស បព្វតារោហណំ វិយ កោចិទេវ ឧប្បជ្ជនកំ អច្ឆរិយំ, អច្ឆរាយោគ្គំ អច្ឆរិយន្តិ បោរាណា។ អភូតបុព្វំ ភូតន្តិ អព្ភុតំ។ ឧភយម្បេតំ វិម្ហយាវហស្ស អធិវចនំ។ ន ហិ មានប្បហានាទិតោ អញ្ញំ ទុក្ករំ វិម្ហយាវហំ ឧបលព្ភតីតិ។ អធិដ្ឋាតិ ឯតេន, ឯត្ថ វា

អធិដ្ឋានមត្តមេវ វា នត្ថិ អធិដ្ឋានំ។ សច្ចញ្ច តំ អធិដ្ឋានញ្ច, សច្ចស្ស វា អធិដ្ឋានំ, សច្ចំ អធិដ្ឋានំ ឯតស្សាតិ វា សច្ចាធិដ្ឋានំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សមាធិ ឯវ ភាវេតព្ពតាយ សមាធិភាវនា។ សុខំ ភជតីតិ សុខភាគិយោ, សុខភាគស្ស វា សុខកោដ្ឋាសស្ស ហិតោតិ សុខភាគិយោ។ ឯកស្សបិ សត្តស្ស អនុកម្បនាទយោ វិយ ឯកទេសេ អវត្ថិត្វា អនវសេសបរិយាទានតោ នត្ថិ ឯតិស្សា បមាណន្តិ អប្បមញ្ញា។

បឋមា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតីតិ បឋមាយ បដិបទាយ ភាវនាពហុលីការោ បឋមស្ស សតិបដ្ឋានស្ស ភាវនាបារិបូរីតិ អត្ថោ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យថា ហិ អរិយមគ្គេ ភាវិតេ សតិបដ្ឋានាទយោ ពោធិបក្ខិយធម្មា សព្ពេបិ ភាវិតា ឯវ ហោន្តិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។

កាយានុបស្សនាយ កាមរាគស្ស ឧជុវិបច្ចនីកភាវតោ “បឋមោ សតិបដ្ឋានោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ កាមបដិបក្ខំ បឋមំ ឈានំ បរិបូរេតី”តិ វុត្តំ។ តថា បីតិបដិសំវេទនាទិវសេន បវត្តមានំ ទុតិយំ សតិបដ្ឋានំ, សប្បីតិកស្ស ទុតិយជ្ឈានស្ស ចិត្តស្ស អភិប្បមោទនាទិវសេន បវត្តមានំ តតិយំ សតិបដ្ឋានំ និប្បីតិកសុខស្ស តតិយជ្ឈានស្ស អនិច្ចវិរាគាទិវសេន បវត្តិយា សង្ខារេសុ ឧបេក្ខំ ចតុត្ថំ សតិបដ្ឋានំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិភាវតោ ចតុត្ថជ្ឈានស្ស បារិបូរិយា សំវត្តតិ។

យស្មា បន រូបាវចរបឋមជ្ឈានំ រូបាវចរសមាបត្តីនំ, ទុតិយជ្ឈានំ ព្យាបាទវិតក្កាទិទូរីការេន ព្រហ្មវិហារានំ, តតិយជ្ឈានំ បីតិវិរាគេន សុខេន វិបស្សនាយ អធិដ្ឋានភូតំ អរិយវិហារានំ, ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិអានេញ្ជប្បត្តំ អានេញ្ជវិហារានំ វិសេសតោ បច្ចយោ ហោតិ, តស្មា “បឋមំ ឈានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ បឋមំ វិហារំ បរិបូរេតី”តិអាទិ វុត្តំ។ ឥតិ យោ យស្ស វិសេសបច្ចយោ, សោ តំ បរិបូរេតីតិ វុត្តោតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ប័លិ។ ទិសាតិ បដិបទាទយោ ទេសនានយេ ទិសាការេន វវត្ថបេត្វា “តត្ថ កតមា ចតស្សោ ទិសា”តិអាទិ វុត្តំ។ តំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។ បុន “បឋមា បដិបទា”តិអាទិ បដិបទាចតុក្កាទីសុ យេន យស្ស បុគ្គលស្ស ទេសនា, តំ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ អារទ្ធំ។ តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ យទិបិ តីសុ វិមោក្ខមុខេសុ “កតមំ នាម វិមោក្ខមុខំ កតមាយ ឯវ បដិបទាយ កតញ្ញី”តិ និយមោ នត្ថិ។ យេសំ បន បុគ្គលានំ បុរិមាហិ ទ្វីហិ បដិបទាហិ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន អរិយមគ្គាធិគមោ។ តថា យស្ស តតិយាយ បដិបទាយ សុញ្ញតវិមោក្ខមុខេន, យស្ស ច ចតុត្ថាយ បដិបទាយ អនិមិត្តវិមោក្ខមុខេន អរិយមគ្គាធិគមោ, តេសំ បុគ្គលានំ វសេន អយំ បដិបទាវិមោក្ខមុខសំសន្ទនា។ សតិបដ្ឋានាទីហិ វិមោក្ខមុខសំសន្ទនាយបិ ឯសេវ នយោ។

តេសំ វិក្កីឡិតន្តិ តេសំ អសន្តាសទឡ្ហបរក្កមាទិវិសេសយោគេន សីហានំ ពុទ្ធានំ បច្ចេកពុទ្ធានំ ពុទ្ធសាវកានញ្ច វិក្កីឡិតំ វិហរណំ យទិទំ អាហារាទិកិលេសវត្ថុសមតិក្កមមុខេន សបរសន្តានេ បដិបទាទិសម្បាទនា។ ទិសាតិ អាហារាទីនំ បដិបទាទីហិ យេន សមតិក្កមនំ, តំ នេសំ បដិបក្ខភាវំ ទស្សេន្តោ “ចត្តារោ អាហារា តេសំ បដិបក្ខា ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តេសំ

បដិបក្ខការេចា បហាតព្ពការេចា បហាយកការេចា ច អាហារចិត្តាលដ្ឋិតិតរេខ្ញាត្វ បហាតព្ពការេចា តប្បដិបក្ខលក្ខរាកចរេរត ឥដ្ឋរេត្តា។ តត្ថ "ចិក្កិច្ឆព្ពតំ កាចតា រដ្ឋិកិរិយា ចា"តិអាឌិ តប្បាយំ ររេខ្លបរេត្វា – រេតរំ ចិក្កិច្ឆព្ពតត្តិ ឲត្វ ឃរេចតំ ចិក្កិច្ឆព្ពតំ តាយ ការេចតព្ពាតំ រេពារឹបក្ខិឃឆយ្ហាតំ កាចតា, រដ្ឋិកាតព្ពាតំ ឋលតិត្ថាគាតំ រដ្ឋិកិរិយា ច។ តចា បហាតព្ពស្ស ឥរចត្តុកស្ស កិលេរបុញ្ញស្ស តឥក្កាឌិចរេរត បហាតំ ញត្តិកិរិយា អតចរេរបរតត្តិ។ ព្ពឥាតិ តំ ររេខ្លបរត ឥរេប្បរេត្តា "ព្ពត្រ្តិយាឌិដ្ឋាតំ ចិក្កិច្ឆព្ពតំ ចិបរិយាររាតឌិដ្ឋាត"ត្តិ អាហ។

ព្ពត្រ្តិយាឌិដ្ឋាតត្តិ ព្ពត្រ្តិយាតំ បចត្តាតំ កាចតា រដ្ឋិកិរិយា ច។ ចិបរិយាររាតឌិដ្ឋាតត្តិ ចិបល្លាររាតំ អបចត្តាតំ បហាតំ អតុប្បាឥតំ។ ព្ពត្រ្តិយាតិ រដ្ឋយ្ហរេកាចរេរាតិ ព្ពត្រ្តិយាតិ រេចត្វ រដ្ឋយ្ហស្ស រេកាចរក្ខតាតិ បចត្តិរេហតុតិ អឌិរេប្បតាតិ រដ្ឋិត្រ្តិយាឌីគិតិ អរេត្វា។ ចិបរិយាររា កិលេររេកាចរេរាតិ ចិបល្លាររា រំកិលេររបក្ខស្ស បចត្តិដ្ឋាតំ បចត្តិរេហតុតិ។ អយំ ទុច្ចតិ រឹហចិក្កិច្ឆព្ពតស្ស តឃស្ស ក្សឹតិ ឃាយំ "ចត្តារេរា អាហារា"តិអាឌិតា រំកិលេររបរេក្ខ ឥរត្ត ចត្តក្កាតំ, "ចតរេប្បា បដិបតា"តិអាឌិតា រេចាឥាតបរេក្ខបិ ឥរត្ត ចត្តក្កាតំ តណ្ហាចរិតាឌីតំ ដ្ឋបក្កិលេររេចាឥាតចិកាចតាយុរេពត តិឌ្ឍារេណា, អយំ រឹហចិក្កិច្ឆព្ពតស្ស តឃស្ស ក្សយិ តាយ។

៥៥។ ព្ពឥាតិ ឌ្ឍត្តិតព្ពាអាឌិបុក្កលត្តយចរេរត តិបុក្កលតឃស្ស ក្សយំ ចិការេចតុការេយា ឃស្មា បត តឃាតំ អញ្ញាយញ្ញាតុប្បរេចរស្ស ព្ពត្ថិតត្វា រឹហចិក្កិច្ឆព្ពតតឃរេតា តិបុក្កលតរេយា តិក្កច្ឆតិ, តស្មា បដិបឥាចិកាកេតា ចត្តារេរា បុក្កលេ រឹហចិក្កិច្ឆព្ពតតឃស្ស ក្សយំ តិឌ្ឍិរិត្វា តរេតា ឲច ឌ្ឍត្តិតព្ពាអាឌិបុក្កលត្តរេយ តិឌ្ឍារេតុំ "តត្ថ រេយ ទុក្ខាយ បដិបឥាយា"តិអាឌិ អារេទ្ធ។ តត្ថ ព្ពរេយ រេទ្វ បុក្កលាតិ ព្ពរេយ បុរិយាតំ ទ្វិត្ថំ បដិបឥាតំ ចរេរត រេទ្វ បុក្កលា។ ឲរ តរេយា ព្ពតរត្វាបិ។ បុត "តត្ថ រេយ ទុក្ខាយ បដិបឥាយា"តិអាឌិ ឃចាទុត្តបុក្កលចត្តក្កេតា ឌ្ឍត្តិតព្ពាអាឌិបុក្កលត្តយំ តិឌ្ឍារេតុំ ទុត្តំ។ តត្ថ រេយា ររាឥារេណាយាតិ ទុក្ខាបដិបឥាយ លិប្បាភិញ្ញាយ, ទុខាបដិបឥាយ ឥត្ថាភិញ្ញាយ ច តិឃ្យាតីតិ របរេក្ខា។ ពត៌ បត បដិបឥាទ្វយំ ឲកស្ស របរេក្ខតីតិ? តឃិឥរេយចំ ឥដ្ឋព្ពំ។ ឲកស្ស បុក្កលស្ស ឲកស្មិំ រេទ្វ បដិបឥា របរេក្ខត្តិតិ។ ឃចាទុត្តាសុ បត ទ្វីសុ បដិបឥាសុ រេយា ឃាយ កាយចិ តិឃ្យាតិ, អយំ ចិបដ្ឋិតព្ពាតិ អឃរេយត្វ អឌិប្បារេយា។ ឃស្មា បត អដ្ឋការលិតិយំ (ឆ។ រ។ អដ្ឋ។ ៦៥០) បដិបឥា ចលតិ ត ចលតីតិ ចិចារេណាយំ "ចលតី"តិ ទុត្តំ, តស្មា ឲកស្សបិ បុក្កលស្ស ឍារាតត្តរយក្កត្តរេរសុ បដិបឥារេភរេឥា ព្ពត្ថិរេតាចាតិ។

"តត្ថ កតចា"តិអាឌិតា រេឥរតាចិការេកហិបិ តរេយច បុក្កលចិកាភំ ចិការេចតិ។ តំ រេហដ្ឋា ទុត្តតឃរេយច។ តត្ថ អឌិចិត្តត្តិ អឌិចិត្តរិក្ខព្ពាតិ ច-ររេក្ខា លុត្តតិឌ្ឍិដ្ឋា។ រេពត អឌិចិត្តរិក្ខព្ពា អឌិបញ្ញារិក្ខព្ពា ចិបដ្ឋិតព្ពាស្ស បញ្ញរេបតីតិ អរេត្វា។ អឌិរឹលត្តិ ឲត្វាបិ ឲរេរច តរេយា។ អឌិរឹលរិក្ខ អឌិចិត្តរិក្ខ អឌិបញ្ញារិក្ខព្ពាតិ ឃេយាឥតព្ពំ។

ចត្តារិ ហុត្វា តីហិ កចត្តីតិ លិក្កចិបល្លារេរត ទុត្តំ, ចត្តារេរា បុក្កលា ហុត្វា តរេយា បុក្កលា រេហាត្តីតិ អរេត្វា។

អយំរំកិលេររេរាតិ អយំ អក្សរលម្ហលាឌិត្វាឥរត្តិការដ្ឋរេហា រំកិលិស្សតិ ឲរេតតាតិ រំកិលេររេរាតិ ពត្វា។ ព្ពឥំ រេចាឥាតត្តិ ឲត្វាបិ ឲរេរច

ᨲᩦᨱᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᨶᨿᩔ ᨴᩥᩈᩣᨽᩪᨾᩥᨽᩪᨲᩔᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩸ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ – “ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅ᩸

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᨿᩣᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ? ᨶᨿᩣᨶᩴ ᨶᨿᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᩸ ᨷᨮᨾᨶᨿᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩮᩈᨶᩣ ᨲᨲᩥᨿᨶᨿᩔ, ᨲᨲᩥᨿᨶᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᨬᩣᨿᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨮᨾᨶᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᨲᩥᨿᨶᨿᩮᩣ, ᨲᨲᩥᨿᨶᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨬ᩠ᨧ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᩸ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩮᩈᨶᩣ ᨷᨶ ᨲᨲᩥᨿᨶᨿᨲᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᨲᩮᩣ ᨷᨮᨾᨶᨿᩮᩣᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᨬᩣᨿᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ “ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᨮᨾᨶᨿᩔ ᨽᩪᨾᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ᩸ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩉᩥ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩦᨱᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩸ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ “ᩑᨠᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩦᨱᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᨿᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩴ, ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᨶᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᩸ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨶᨿᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩅᩮᩈᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ, ᩈᨲᩥ ᨧ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩅᩮᩈᩮ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨣ᩠ᨣᨾᩮᩣᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ ᩑᩅᩣᨲᩥ᩸ ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᩮᨭᨠᩮᩣᨷᨴᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩸

ᨲᨲ᩠ᩁᩣᨿᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ – ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨧ᩸ ᨲᨳᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣᨲᩥ᩸ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᩸ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩣᩈᩩ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᩈᩩ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩅᩥᨶᩮᨲᩮᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣᨠᩣᩁᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩸ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᨷᨩᩉᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨶᩩᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩸

ᨲᨲ᩠ᩁᩣᨿᩴ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ – ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨴᩮᩣᩈᨴᩔᩦ, ᨶ ᨧ ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ ᩈᨾᩪᩉᨲᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᨾᨳᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᩸ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᩅᩤ ᨣᩁᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦ “ᨠᩣᨿᩮᩣᩉᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᨠᩣᨿᩮᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ, ᩍᨲᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨶᩮᩅᩈᩥᩁᩮᩣᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥᨲᩣ᩸ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ “ᩈᩩᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ”ᨲᩥ᩸ ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥᨲᩣ, ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᩅᩤ ᨠᩥᩅ “ᨠᩣᨿᩮᩣᩉᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨷᩥᨿᩁᩪᨷᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩸ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ”ᨲᩥ᩸ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᩈᩩ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨡᩣᨿᨬ᩠ᨧ᩸

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨧ᩸ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨲᩥ᩸ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ – “ᩈᩩᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᩸ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩣ ᨷᨶ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩏᨷᨶᩥᨵᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨵᨲᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴᨶ᩠ᨵᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨲᩥ᩸ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ – “ᩈᩩᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᩸ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ

ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ ᨧ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ, ᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ – “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ ᨷᨮᨾᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩏᨷᩤᨴᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨵᨲᩁᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᨶ᩠ᨵᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ – “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩣ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿᩮᩣ ᩋᨷᨬ᩠ᨧᨾᩣ ᩋᨨᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨿᩮ ᩉᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩍᨾᩣᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᩉᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᩉᩥ, ᩋᨿᩴ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᨲᩥ᪨ ᨿᩣ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᩦᩉᩅᩥᨠ᩠ᨠᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨿᩮᩣ᪨

ᨲᨲᩕᩥᨾᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᩏᨷᩤᨴᩣᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩒᨥᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᨣᨲᩥᨣᨾᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨴᩈ ᨷᨴᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣ᪨

ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨧ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᨹᩔᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨧ ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ, ᩍᨾᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩣ ᩋᨷᨬ᩠ᨧᨾᩣ ᩋᨨᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᨷᨾᩣᨱᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨮᨾᩮ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮ ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨽᩅᩴ ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨲᩥᨿᩮ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿ ᨣᨶ᩠ᨳᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩤᨴᩴ ᨣᨶ᩠ᨳᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩤᨴᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩴ ᨣᨶ᩠ᨳᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨷᩁᩣᨾᩣᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨷᩤᨴᩣᨶᩮᨶ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᨷᨬ᩠ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩍᨴᩴᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨲᩔ ᨣᨶ᩠ᨳᩥᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩋᩣᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᩣᩈᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩣ᪨ ᨿᩮ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩣ, ᨲᩮ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᩣ, ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩤᨴᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨽᩅᩣᩈᩅᩮᩣ, ᨷᩁᩣᨾᩣᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩮᩣ, ᩍᨴᩴᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩅᩮᩣ᪨

ᨲᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᨣᨲᩣ ᩒᨥᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ “ᩒᨥᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩣᨥᩮᩣ, ᨽᩅᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣᨥᩮᩣ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩅᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨥᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨥᩮᩣ᪨

เต จตฺตาโร โอฆา อาสยมนุปวิฏฺฐา อนุสยสหคตา วุจฺจนฺติ สลฺลานิ หทยมาหจฺจ ติฏฺฐนฺติ ฯ ตตฺถ กาโมโฆ ราคสลฺลํ, ภโวโฆ โทสสลฺลํ, อวิชฺโชโฆ โมหสลฺลํ, ทิฏฺโฐโฆ ทิฏฺฐิสลฺลํ ฯ

อิเมหิ จตูหิ สลฺเลหิ ปริยาทินฺนํ วิญฺญาณํ จตูสุ ธมฺเมสุ ติฏฺฐติ รูเป เวทนาย สญฺญาย สงฺขาเรสุ ฯ อิมา จตสฺโส วิญฺญาณฏฺฐิติโย ฯ ตตฺถ ราคสลฺเลน นนฺทูปเสวนี รูปูปคํ วิญฺญาณํ ติฏฺฐติ ฯ โทสสลฺเลน เวทนูปคํ ฯ โมหสลฺเลน สญฺญูปคํ ฯ ทิฏฺฐิสลฺเลน นนฺทูปเสวนี สงฺขารูปคํ วิญฺญาณํ ติฏฺฐติ ฯ

จตูหิ วิญฺญาณฏฺฐิตีหิ จตุพฺพิธํ อคตึ คจฺฉนฺติ ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา ฯ ราเคน ฉนฺทา อคตึ คจฺฉติ, โทเสน โทสา อคตึ คจฺฉติ, โมเหน โมหา อคตึ คจฺฉติ, ทิฏฺฐิยา ภยา อคตึ คจฺฉติ, อิติ อิมานิ จ กมฺมานิ อิเม จ กิเลสา อยํ สํสารเหตุ ฯ

ตตฺถิมา จตสฺโส ทิสา กพฬีกาโร อาหาโร “อสุเภ สุภ”นฺติ วิปลฺลาโส กามุปาทานํ กามโยโค อภิชฺฌากายคนฺโถ กามาสโว กาโมโฆ ราคสลฺลํ รูปูปคา วิญฺญาณฏฺฐิติ ฉนฺทา อคติคมนํ, อยํ ปฐมา ทิสา ฯ

ผสฺโส อาหาโร “ทุกฺเข สุข”นฺติ วิปลฺลาโส สีลพฺพตุปาทานํ ภวโยโค พฺยาปาทกายคนฺโถ ภวาสโว ภโวโฆ โทสสลฺลํ เวทนูปคา วิญฺญาณฏฺฐิติ โทสา อคติคมนํ, อยํ ทุติยา ทิสา ฯ

มโนสญฺเจตนาหาโร “อนตฺตนิ อตฺตา”ติ วิปลฺลาโส ทิฏฺฐุปาทานํ ทิฏฺฐิโยโค ปรามาสกายคนฺโถ ทิฏฺฐาสโว ทิฏฺโฐโฆ ทิฏฺฐิสลฺลํ สญฺญูปคา วิญฺญาณฏฺฐิติ ภยา อคติคมนํ, อยํ ตติยา ทิสา ฯ

วิญฺญาณาหาโร “อนิจฺเจ นิจฺจ”นฺติ วิปลฺลาโส อตฺตวาทุปาทานํ อวิชฺชาโยโค อิทํสจฺจาภินิเวสกายคนฺโถ อวิชฺชาสโว อวิชฺโชโฆ โมหสลฺลํ สงฺขารูปคา วิญฺญาณฏฺฐิติ โมหา อคติคมนํ, อยํ จตุตฺถี ทิสา ฯ อิติ อิเมสํ ทสนฺนํ สุตฺตานํ ปฐเมน ปเทน ปฐมาย ทิสาย อาโลกนํ, ทุติเยน ปเทน ทุติยาย ทิสาย, ตติเยน ปเทน ตติยาย ทิสาย, จตุตฺเถน ปเทน จตุตฺถิยา ทิสาย อาโลกนํ, อยํ วุจฺจติ ทิสา อาโลกนา ฯ อิมินา นเยน สพฺเพ กิเลสา จตูสุ ปเทสุ ปกฺขิปิตพฺพา ฯ อยํ อกุสลปกฺโข ฯ

จตสฺโส ปฏิปทา, จตฺตาริ ฌานานิ, จตฺตาโร สติปฏฺฐานา, จตฺตาโร วิหารา ทิพฺโพ พฺรหฺมา อริโย อาเนญฺโช, จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา, จตฺตาโร อจฺฉริยา อพฺภุตา ธมฺมา, จตฺตาโร อธิฏฺฐานา, จตฺตาโร สมาธโย ฉนฺทสมาธิ วีริยสมาธิ จิตฺตสมาธิ วีมํสาสมาธิ, จตฺตาโร ธมฺมา สุขภาคิยา นาญฺญตฺร โพชฺฌา นาญฺญตฺร ตปสา นาญฺญตฺร อินฺทฺริยสํวรา นาญฺญตฺร สพฺพนิสฺสคฺคา, จตฺตาริ อปฺปมาณานิ ฯ

តត្ថ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ភាវិយមានា ពហុលីករិយមានា បឋមំ ឈានំ បរិបូរេតិ, បឋមំ ឈានំ បរិបុណ្ណំ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ បឋមំ វិហារំ បរិបូរេតិ, បឋមោ វិហារោ បរិបុណ្ណោ បឋមំ សម្មប្បធានំ បរិបូរេតិ, បឋមំ សម្មប្បធានំ បរិបុណ្ណំ បឋមំ អច្ឆរិយំ អព្ភុតំ ធម្មំ បរិបូរេតិ, បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ បរិបុណ្ណោ បឋមំ អធិដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, បឋមំ អធិដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ ឆន្ទសមាធិំ បរិបូរេតិ, ឆន្ទសមាធិ បរិបុណ្ណោ ឥន្ទ្រិយសំវរំ បរិបូរេតិ, ឥន្ទ្រិយសំវរោ បរិបុណ្ណោ បឋមំ អប្បមាណំ បរិបូរេតិ។ ឯវំ យាវ សព្ពនិស្សគ្គា ចតុត្ថំ អប្បមាណំ បរិបូរេតិ។

តត្ថ បឋមា ច បដិបទា បឋមញ្ច ឈានំ បឋមញ្ច សតិបដ្ឋានំ ទិព្វោ ច វិហារោ បឋមញ្ច សម្មប្បធានំ បឋមោ ច អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ សច្ចាធិដ្ឋានញ្ច ឆន្ទសមាធិ ច ឥន្ទ្រិយសំវរោ ច មេត្តា ច អប្បមាណំ។ អយំ បឋមា ទិសា។

ទុតិយា ច បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ទុតិយញ្ច ឈានំ ទុតិយញ្ច សតិបដ្ឋានំ ព្រហ្មា ច វិហារោ ទុតិយញ្ច សម្មប្បធានំ ទុតិយោ ច អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ចាគាធិដ្ឋានញ្ច ចិត្តសមាធិ ច តបោ ច ករុណា ច អប្បមាណំ។ អយំ ទុតិយា ទិសា។

តតិយា ច បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា តតិយញ្ច ឈានំ តតិយញ្ច សតិបដ្ឋានំ អរិយោ ច វិហារោ តតិយញ្ច សម្មប្បធានំ តតិយោ ច អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ សច្ចាធិដ្ឋានញ្ច វីរិយសមាធិ ច ពោជ្ឈា ច មុទិតា ច អប្បមាណំ។ អយំ តតិយា ទិសា។

ចតុត្ថី ច បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ចតុត្ថញ្ច ឈានំ ចតុត្ថញ្ច សតិបដ្ឋានំ អានេញ្ជោ ច វិហារោ ចតុត្ថញ្ច សម្មប្បធានំ ចតុត្ថោ ច អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ឧបសមាធិដ្ឋានញ្ច វីមំសាសមាធិ ច សព្ពនិស្សគ្គោ ច ឧបេក្ខា ច អប្បមាណំ។ អយំ ចតុត្ថី ទិសា។ ឥមាសំ ចតុន្នំ ទិសានំ យា អាលោកនា, អយំ វុច្ចតិ ទិសាលោចនោ នាម នយោ។

តត្ថាយំ យោជនា – ចត្តារោ ច អាហារា, ចតស្សោ ច បដិបទា, ចត្តារោ ច វិបល្លាសា, ចត្តារោ ច សតិបដ្ឋានា, ចត្តារិ ច ឧបាទានានិ, ចត្តារិ ច ឈានានិ, ចត្តារោ ច យោគា, ចត្តារោ ច វិហារា, ចត្តារោ ច គន្ថា, ចត្តារោ ច សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ច អាសវា, ចត្តារោ ច អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា, ចត្តារោ ច ឱឃា, ចត្តារិ ច អធិដ្ឋានានិ, ចត្តារិ ច សល្លានិ, ចត្តារោ ច សមាធយោ, ចតស្សោ ច វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, ចត្តារោ ច សុខភាគិយា ធម្មា, ចត្តារិ ច អគតិគមនានិ ចត្តារិ ច អប្បមាណានិ។ ឥតិ កុសលាកុសលានំ បក្ខបដិបក្ខវសេន យោជនា។ អយំ សីហវិក្កីឡិតតោ ទិសាលោចនោ នយោ។

តស្ស ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ បរិយោសានំ, តត្ថ បឋមាយ ទិសាយ សោតាបត្តិផលំ បរិយោសានំ, ទុតិយាយ សកទាគាមិផលំ, តតិយាយ អនាគាមិផលំ, ចតុត្ថិយា អរហត្តផលំ បរិយោសានន្តិ។

តត្ថ កតមោ តិបុក្ខលោ នយោ? បដិបទាវិភាគេន ចតូសុ បុគ្គលេសុ យោ សុខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ។

យោ សុខាយ ច បដិបទាយ, ទន្ធាភិញ្ញាយ, ទុក្ខាយ ច បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ វិបញ្ចិតញ្ញូ។ យោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ នេយ្យោ។ ឥតិ ចត្តារោ ហុត្វា តយោ ហោន្តិ។ តត្ថ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស សមថបុព្វង្គមា វិបស្សនា សប្បាយា។ នេយ្យស្ស វិបស្សនាបុព្វង្គមោ សមថោ, វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស សមថវិបស្សនា យុគនន្ធា។ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស មុទុកា ទេសនា, នេយ្យស្ស តិក្ខា ទេសនា, វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស តិក្ខមុទុកា ទេសនា។

ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស អធិបញ្ញាសិក្ខា, វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស អធិចិត្តសិក្ខា ច អធិបញ្ញាសិក្ខា ច, នេយ្យស្ស អធិសីលសិក្ខា ច អធិចិត្តសិក្ខា ច អធិបញ្ញាសិក្ខា ច។ ឥតិ ឥមំ បុគ្គលំ ចតូហិ បដិបទាហិ និយ្យាតិ។

តត្ថាយំ សំកិលេសបក្ខោ, តីណិ អកុសលមូលានិ, តយោ ផស្សា, តិស្សោ វេទនា, តយោ ឧបវិចារា, តយោ កិលេសា, តយោ វិតក្កា, តយោ បរិឡាហា, តីណិ សង្ខតលក្ខណានិ, តិស្សោ ទុក្ខតា។

តីណិ អកុសលមូលានីតិ លោភោ អកុសលមូលំ, ទោសោ អកុសលមូលំ, មោហោ អកុសលមូលំ។ តយោ ផស្សាតិ សុខវេទនីយោ ផស្សោ, ទុក្ខវេទនីយោ ផស្សោ, អទុក្ខមសុខវេទនីយោ ផស្សោ។ តិស្សោ វេទនាតិ សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា។ តយោ ឧបវិចារាតិ សោមនស្សុបវិចារោ, ទោមនស្សុបវិចារោ, ឧបេក្ខុបវិចារោ។ តយោ កិលេសាតិ លោភោ, ទោសោ, មោហោ។ តយោ វិតក្កាតិ កាមវិតក្កោ, ព្យាបាទវិតក្កោ, វិហឹសាវិតក្កោ។ តយោ បរិឡាហាតិ រាគជោ, ទោសជោ, មោហជោ។ តីណិ សង្ខតលក្ខណានីតិ ឧប្បាទោ, ឋិតិ, វយោ។ តិស្សោ ទុក្ខតាតិ ទុក្ខទុក្ខតា, វិបរិណាមទុក្ខតា, សង្ខារទុក្ខតា។

តត្ថ លោភោ អកុសលមូលំ មនាបិកេន អារម្មណេន សមុដ្ឋហតិ។ តទេវ មនាបិការម្មណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខវេទនីយោ ផស្សោ, សុខវេទនីយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា, សុខំ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សោមនស្សុបវិចារោ, សោមនស្សុបវិចារំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ រាគោ, រាគំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្កោ, កាមវិតក្កំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ រាគជោ បរិឡាហោ, រាគជំ បរិឡាហំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បាទោ សង្ខតលក្ខណំ, ឧប្បាទំ សង្ខតលក្ខណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វិបរិណាមទុក្ខតា។

ទោសោ អកុសលមូលំ អមនាបិកេន អារម្មណេន សមុដ្ឋហតិ។ តទេវ អមនាបិការម្មណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខវេទនីយោ ផស្សោ, ទុក្ខវេទនីយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា, ទុក្ខំ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទោមនស្សុបវិចារោ, ទោមនស្សុបវិចារំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទោសោ, ទោសំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ព្យាបាទវិតក្កោ, ព្យាបាទវិតក្កំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទោសជោ បរិឡាហោ, ទោសជំ បរិឡាហំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ សង្ខតលក្ខណំ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ សង្ខតលក្ខណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខទុក្ខតា។

មោហោ អកុសលមូលំ ឧបេក្ខាឋានិយំ អារម្មណេន សមុដ្ឋហតិ។ តទេវ ឧបេក្ខាឋានិយំ អារម្មណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខវេទនីយោ ផស្សោ, អទុក្ខមសុខវេទនីយំ ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា, អទុក្ខមសុខំ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខុបវិចារោ,

ឧបេក្ខូបវិចារំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ មោហោ, មោហំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វិហឹសាវិតក្កោ, វិហឹសាវិតក្កំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ មោហជោ បរិឡាហោ, មោហជំ បរិឡាហំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វយោ សង្ខតលក្ខណំ, វយំ សង្ខតលក្ខណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សង្ខារទុក្ខតា។ ឥតិ អយំ តីហិ អាការេហិ កិលេសានំ និទ្ទេសោ។ យោ កោចិ អកុសលបក្ខោ, សព្វោ សោ តីសុ អកុសលមូលេសុ សមោសរតីតិ។

តត្ថ កតមោ កុសលបក្ខោ? តីណិ កុសលមូលានិ អលោភោ, អទោសោ, អមោហោ។ តិស្សោ បញ្ញា សុតមយី, ចិន្តាមយី, ភាវនាមយី។ តយោ សមាធី សវិតក្កសវិចារោ, អវិតក្កវិចារមត្តោ, អវិតក្កអវិចារោ។ តិស្សោ សិក្ខា អធិសីលសិក្ខា, អធិចិត្តសិក្ខា , អធិបញ្ញាសិក្ខា។ តីណិ និមិត្តានិ សមថនិមិត្តំ, បគ្គហនិមិត្តំ, ឧបេក្ខានិមិត្តំ។ តយោ វិតក្កា នេក្ខម្មវិតក្កោ, អព្យាបាទវិតក្កោ, អវិហឹសាវិតក្កោ។ តីណិ ឥន្ទ្រិយានិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ, អញ្ញិន្ទ្រិយំ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ។ តយោ ឧបវិចារា នេក្ខម្មូបវិចារោ, អព្យាបាទូបវិចារោ, អវិហឹសូបវិចារោ តិស្សោ ឯសនា កាមេសនា, ភវេសនា, ព្រហ្មចរិយេសនា។ តយោ ខន្ធា សីលក្ខន្ធោ, សមាធិក្ខន្ធោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ។

តត្ថ អលោភោ កុសលមូលំ សុតមយិបញ្ញំ បរិបូរេតិ។ សុតមយិ បញ្ញា បរិបុណ្ណា សវិតក្កសវិចារំ សមាធិំ បរិបូរេតិ, សវិតក្កសវិចារោ សមាធិ បរិបុណ្ណោ អធិសីលសិក្ខំ បរិបូរេតិ, អធិសីលសិក្ខា បរិបុណ្ណា សមថនិមិត្តំ បរិបូរេតិ, សមថនិមិត្តំ បរិបុណ្ណំ នេក្ខម្មវិតក្កំ បរិបូរេតិ, នេក្ខម្មវិតក្កោ បរិបុណ្ណោ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ បរិបូរេតិ, អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ បរិបុណ្ណំ នេក្ខម្មូបវិចារំ បរិបូរេតិ, នេក្ខម្មូបវិចារោ បរិបុណ្ណោ កាមេសនំ បជហតិ។ កាមេសនប្បហានំ សីលក្ខន្ធំ បរិបូរេតិ។

អទោសោ កុសលមូលំ ចិន្តាមយិបញ្ញំ បរិបូរេតិ, ចិន្តាមយិបញ្ញា បរិបុណ្ណា អវិតក្កវិចារមត្តំ សមាធិំ បរិបូរេតិ, អវិតក្កវិចារមត្តោ សមាធិ បរិបុណ្ណោ អធិចិត្តសិក្ខំ បរិបូរេតិ, អធិចិត្តសិក្ខា បរិបុណ្ណា ឧបេក្ខានិមិត្តំ បរិបូរេតិ, ឧបេក្ខានិមិត្តំ បរិបុណ្ណំ អព្យាបាទវិតក្កំ បរិបូរេតិ, អព្យាបាទវិតក្កោ បរិបុណ្ណោ អញ្ញិន្ទ្រិយំ បរិបូរេតិ, អញ្ញិន្ទ្រិយំ បរិបុណ្ណំ អព្យាបាទូបវិចារំ បរិបូរេតិ, អព្យាបាទូបវិចារោ បរិបុណ្ណោ ភវេសនំ បជហតិ, ភវេសនប្បហានំ សមាធិក្ខន្ធំ បរិបូរេតិ។

អមោហោ កុសលមូលំ ភាវនាមយិបញ្ញំ បរិបូរេតិ, ភាវនាមយិបញ្ញា បរិបុណ្ណា អវិតក្កអវិចារំ សមាធិំ បរិបូរេតិ, អវិតក្កអវិចារោ សមាធិ បរិបុណ្ណោ អធិបញ្ញាសិក្ខំ បរិបូរេតិ, អធិបញ្ញាសិក្ខា បរិបុណ្ណា បគ្គហនិមិត្តំ បរិបូរេតិ, បគ្គហនិមិត្តំ បរិបុណ្ណំ អវិហឹសាវិតក្កំ បរិបូរេតិ, អវិហឹសាវិតក្កោ បរិបុណ្ណោ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ បរិបូរេតិ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ បរិបុណ្ណំ អវិហឹសូបវិចារំ បរិបូរេតិ, អវិហឹសូបវិចារោ បរិបុណ្ណោ ព្រហ្មចរិយេសនំ បរិបូរេតិ, ព្រហ្មចរិយេសនា បរិបុណ្ណា បញ្ញាក្ខន្ធំ បរិបូរេតិ។

ឥតិ ឥមេ តយោ ធម្មា អកុសលបក្ខិកា កុសលបក្ខិកា ច តិកនិទ្ទេសេហិ និទ្ទិដ្ឋា តិបុក្ខលនយស្ស ទិសា នាម។ តស្ស បរិយោសានំ តយោ វិមោក្ខា អប្បណិហិតោ សុញ្ញតោ អនិមិត្តោ, អយំ តិបុក្ខលោ នាម ទុតិយោ នយោ។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨲᩮᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᨷᨠᩈ᩠ᩈ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᨯᩣᨶᩴ ᨯᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩅᩥᨸᩣᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ,
ᩈᩩᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ ᨧ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩅᩥᨸᩣᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ ᨧ
ᨶᩥᨿ᩠ᨿᨲᩥ, ᨮᩣᨶᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨲᩮ ᩅᩥᨾᩮᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮᩅ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿᩮ ᨧ᩼ ᨮᩣᨶᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ
ᨴ᩠ᩅᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ – ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ
ᨧ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩣᨴᨽᨿᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨿᨳᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨴᩣᨶᨾᩈ᩠ᩈᨲᩣ ᨧ ᨶᩥᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ
ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩩᩔᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᩋᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ᩼

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨧ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩣᨴᨽᨿᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩩᩔᨧ᩠ᨧᨲᩣ,
ᩋᨿᩴ ᩑᨠᩣ ᨴᩥᩈᩣ᩼

ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧ ᨿᨳᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᨴᩣᨶᨾᩈ᩠ᩈᨲᩣ ᨧ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ
ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᩋᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᩈᩣ᩼ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩩᨠᩣᨶᩴ ᨴᩈ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᨮᨾᩣ ᨴᩥᩈᩣᨲᩥ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᩼ ᩅᩥᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩮ
ᨠᨱ᩠ᩉᨷᨠ᩠ᨡᩔ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩩᨠᩣᨶᩴ ᨴᩈ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨠᩣᨶᩥ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᩈᩣ᩼

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮᩣ? ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ ᨧ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᨧᩁᨱᨬ᩠ᨧ ᩈᨲᩥ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᩉᩥᩁᩦ ᨧ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨬ᩠ᨧ
ᨿᨳᩣᨠᩣᩁᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ
ᩈᨾ᩠ᨾᩩᩔᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ᩼

ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩩᨠᩣᨶᩴ ᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩥ ᨷᨮᨾᩣᨶᩥ ᨴᩈ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᨮᨾᩣ ᨴᩥᩈᩣ, ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩥ
ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨶᩥ ᨴᩈ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨴᩥᩈᩣ᩼ ᩍᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨧ ᨶᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᩔ ᨶᨿᩔ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣ᩼

ᨲᩣᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᨿᩮᩣ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩔ ᨷᩉᩣᨶᩣ ᩁᩣᨣᩅᩥᩁᩣᨣᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ
ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨿᩮᩣ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩔ ᨷᩉᩣᨶᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩅᩥᩁᩣᨣᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ᩼ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ
ᨶᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣᩅᨭ᩠ᨭᩔ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ᩼

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ, ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨾᩪᩃᨷᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᨠᨳᩴ? ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨧ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨧ
ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨧ ᩋᩈᩩᨽᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾᨳᩴ ᨽᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ ᨧ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ
ᨧᩣᨲᩥ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩴ ᨽᨩᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨷᨴᩮᩈᩩ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨧ
ᩈᩩᨽᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩴ ᨽᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ

បជាតិ អថិជ្ជំ កជន្តិ៍ ឧចំ តច បជាតិ អក្សុសលាតិ ក្ខិន្ស បជេស្ស សយោសនេន្តិ៍ ញ្ញតិ ពិបុក្កុលេលា ច សិហចិក្កិញ្ញញ្ញតោ ច តក្តិយាចដ្ឋតយំ អត្សុបជ្ជចិសន្តិ៍

ពតំ ពិបុក្កុលេ តយេ ញ្ញតេទ ឧក្ខ តឃា អត្សុបជ្ជចិសន្តិ? ចិបញ្ញតា ច អយោទេហា ច អតិក្ខសញ្ញា ច អតត្ថសញ្ញា ចាតិ ញ្ញយាតិ ចត្តារិ បជាតិ អយោទេហា, សយេឆា ច អលេលិកោ ច អសុភសញ្ញា ច ទុក្ខសញ្ញា ចាតិ ញ្ញយាតិ ចត្តារិ បជាតិ អលេលិកោ, អជោទេសា អជោទេសា ឧច៍ ឧចំ តច បជាតិ ក្សុសលាតិ ពឹស្ស បជេស្ស សយោសនេន្តិ៍ ពណ្ហា ច លេលិកោ ច សុភសញ្ញា ច សុខសញ្ញា ចាតិ ញ្ញយាតិ ចត្តារិ បជាតិ លេលិកោ, អថិជ្ជា ច យោទេហា ច តិក្ខសញ្ញា ច អត្តសញ្ញា ចាតិ ញ្ញយាតិ ចត្តារិ បជាតិ យោទេហា, ទេជាទេសា ទេជាទេសា ឧច៍ ឧចំ តច បជាតិ អក្សុសលាតិ ពឹស្ស បជេស្ស សយោសនេន្តិ៍ ញ្ញតិ ពិបុក្កុលេ តយេ ញ្ញតេទ ឧក្ខ តឃា អត្សុបជ្ជចិសន្តិ៍

ពតំ ចត្សស្ស បជេស្ស អដ្ឋាទស ឰលបជាតិ សយោសនេន្តិ? ពណ្ហា ច សុភសញ្ញា ច, អយំ បឋយោ ចិបល្លាទេសា៍ លេលិកោ ច សុខសញ្ញា ច, អយំ ទុតិយោ ចិបល្លាទេសា៍ អថិជ្ជា ច តិក្ខសញ្ញា ច, អយំ តតិយោ ចិបល្លាទេសា៍ យោទេហា ច អត្តសញ្ញា ច, អយំ ចតុត្ថោ ចិបល្លាទេសា៍ ញ្ញតិ តច បជាតិ អក្សុសលាតិ ចត្សស្ស បជេស្ស សយោសនេន្តិ៍ សយេឆា ច អសុភសញ្ញា ច បឋមំ សតិបដ្ឋានំ, អលេលិកោ ច ទុក្ខសញ្ញា ច ទុតិយំ សតិបដ្ឋានំ, ចិបញ្ញតា ច អតិក្ខសញ្ញា ច តតិយំ សតិបដ្ឋានំ, អយោទេហា ច អតត្តសញ្ញា ច ចតុត្ថំ សតិបដ្ឋានំ៍ ញ្ញតិ តច បជាតិ ក្សុសលាតិ ចត្សស្ស បជេស្ស សយោសនេន្តិ៍ ឧចំ សិហចិក្កិញ្ញញ្ញតតយេ ញ្ញតេទ ឧក្ខ តឃា អត្សុបជ្ជចិសន្តិ៍ ពិណ្ណចិញ្ញតឃានំ ឃា ក្សុមយោ ទោកចទោ, ទេសា ឧទោកកំ តយំ អត្សុបជ្ជចិសតិ៍ តស្វា ឧទោកកស្ស តឃស្ស អក្សុសលេ ចា ឆយេ្ល ចិញ្ញាទេព ក្សុសលេ ចា បដិបទេក្លា អត្ថេសិតទេព្លា៍ បដិបក្ខុ អត្ថេសិត្វា ទេសា តយោ តិក្តិសិតទេព្លា៍ តយិជ្ជតយេ តិក្តិទេដ្ឋ ឃចា ឧកយិជ្ជតយេ ញ្ញតេទសំ តឃានំ ឰលបជាតិ អត្សុបជ្ជចិដ្ឋាតិ, តទោតា តទោតា តឹហទិត្វា តិក្តិសិតព្វាតិ៍ ឧទោកកស្វិញ្ញតតយេ អដ្ឋាទស ឰលបជាតិ អត្សុបជ្ជចិដ្ឋាតិ៍

តត្ថ ឧទោកកស្វិ ឆយេ្ល ចិញ្ញាទេព សទេត្ត ឆយេ្ល ចិញ្ញាតា ទេហាន្តិ៍ ញ្ញយេសំ ពិណ្ណ តឃានំ សិហចិក្កិញ្ញញ្ញតស្ស តឃស្ស ចត្តារិ ឋលាតិ បរិទេឃាសានំ បឋយាយ ឌិសាយ បឋមំ ឋលំ, ទុតិយាយ ឌិសាយ ទុតិយំ ឋលំ, តតិយាយ ឌិសាយ តតិយំ ឋលំ, ចតុត្ថាយ ឌិសាយ ចតុត្ថំ ឋលំ បរិទេឃាសានំ៍

ពិបុក្កុលស្ស តឃស្ស តទោឃា ចិទោយាក្លា បរិទេឃាសានំ បឋយាយ ឌិសាយ អប្បណិហិទេតា, ទុតិយាយ សុញ្ញទេតា, តតិយាយ អតិយិទេត្តា ចិទោយាក្លា បរិទេឃាសានំ៍

តក្តិយាចដ្ឋស្ស តឃស្ស ឧក្ខ ចិមុត្តិទេយា បរិទេឃាសានំ បឋយាយ ឌិសាយ ពណ្ហាចិរាកា ទេចទោតាចិមុត្តិ, ទុតិយាយ ឌិសាយ អថិជ្ជាចិរាកា បញ្ញាចិមុត្តិ បរិទេឃាសានំ៍ ញ្ញយេស្ស ពឹស្ស តយេស្ស ឃា អដ្ឋាទសត្តុ បជានំ អាទេលាចេតា, អយំ ឌិសាទេលាចេតា តយោ៍ ឃា អាទេលាកេត្វា ក្សុសលបទេក្ខ អក្សុសលបទេក្ខ ច “អយំ ឆយេ្ល ញ្ញមំ ឆយ្ល កជតី”តិ ឌាតទេត្តត សយ្ល ទេឃាជតា, អយំ អង្គទេសា តទោឃាតិ ញ្ញយេ បញ្ញា តឃា៍

ភឃឈយ្ញាភចារចណ្ណភា ភិជ្ញិពា៎

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ឞាឞតបដ្ឋាតចារទណ្ឌតា

ប័ដ៏៓

ឲចំ ឞគ្គទា តឃឞយដ្ឋាត៌ ចិកឌិត្វា ត្ដទាតិ ឞាឞតបដ្ឋាត៌ ចិកឌតេ្តា ឃស្មា ឞក្កហចារាឌឹស្ម យ្ទលបតេទេហច បដ្ឋាត៌ ឞក្ខេហត្វា ឞទ្ទបតោតា ត ទស្សិត៌, តស្មា ឃទា យ្ទលបតេហិ បដ្ឋាត៌ តិដ្ឋារេតត្ត៌, ឲចំ បដ្ឋាតតោបិ យ្ទលបទាតិ តិដ្ឋារេតត្ថាតីតិ ទស្សេតុំ "អដ្ឋារេឞ យ្ទលបទា ក្យហិ ទដ្ឋត្តា? ឞាឞតបដ្ឋារេត"តិ អាហ៓ យ្ទលបទឞាឞតបដ្ឋាតាតត៌ញអត្ថាយត្ថាឞក្ខេហា បុគ្គេ ទស្សិតោ ឲចាតិ៓ អច ឞាឞតបដ្ឋាតត្តិ កោ ចចតត្វោ? ឞាឞតស្ស បដ្ឋាតត្តិ ឞាឞតបដ្ឋាត៌ , ឞាឞត៌ ទេឞតា, តស្សា ចេតឃ្ឈត្ថាឞឃាត្ចុបំ តេឞ ហិតស្មុតិបក្ខាទតត្វ បការរេហិ ដាត៌ បចត្តិ ឞាឞតបដ្ឋាត៌៓ ត្ដឆ បត តស្ស តទាកាចឌឹបត៌ "ឞាឞតបដ្ឋាត"ត្តិ ចេជិតត្ថ៓ អច ចា ឞាឞត៌ អជិឞីលឞិក្ខាទេឃា៓ តេឞ បចត្តចុបិឃកាចតោ បតិដ្ឋហត្តិ ឲតេហីតិ បដ្ឋាតាតិ, ឞកិលេឞាឌឈ្ញ៓ តេឞ បតេចតតោ តក្ខបចារេត ស្មត្តាតិ បដ្ឋាតាតិ៓ តេឞ បត ឞយ្ទហកាចតោ អយំ បការេលាបេ្យទេឞោ បដ្ឋាត៌ តាយ៓

អបរោ តយោ – កោតដ្ឋេត បដ្ឋាត៌? បដ្ឋិតដ្ឋេត កយតដ្ឋេតាតិ អត្វោ៓ "ឃេ ទេ កោដ្ឋា បដ្ឋិតកាទេចា"តិ (ម៓ តិ៓ ១៓១៥៩) អាកតដ្ឋាតស្មិត្ញឃេត បដ្ឋាតេតត ទេ "កោដ្ឋា បដ្ឋិតកាទេចា"តិ ចុត្តា, តំ អត្ថតោ កយត៌ ហោតិ៓ ត្ដតិ តាតិចិត្វាទិតតឃេស្ម ហារេតឃេស្ម អតិស្សក្កាយតស្ស ទេឞតាគាលាស្ស ឞកិលេឞកាកិឃាឌិលោកិយាឌិកេទេស្ម តក្ខឃចោឃិស្សក្កេកេទេស្ម ច ចិត្វាទិតតឃលោកតោ តិស្សក្កចរេឞត បចត្តកយតត្តា ទេ ឞកិលេឞកាកិឃាទេឃា លោកិឃាទេឃា ច ចិស្ម ចិស្ម ចោឃិស្សា ច អជិករេលាចរេឞត បដ្ឋាត៌ តាយ៓ តេឞ បការឞតោ អយំ បការេលាបេ្យទេឞោ បដ្ឋាតត្តិ ចេជិតត្ថ៓

"ឞកិលេឞកាកិឃ"ត្តិអាឌឹស្ម ឞកិលិស្សតិ ឲតេតាតិ ឞកិលេឞោ៓ ឞកិលេឞកាកេ ឞកិលេឞកោដ្ឋារេឞ បចត្តិ ឞកិលេឞកាកិយំ៓ ចារេឞតា បុត្តាកាចតា, ចារេឞតាការេក បចត្តិ ចារេឞតាកាកិយំ, ចារេឞត៌ កឌារេបតីតិ ចា ចារេឞតាកាកិយំ៓ តិត្តិត្វតិ លោកក្តត្វាឌឹត៌ បទាលត៌ តិត្វេឆោ៓ តិត្វេឆការេក បចត្តំ, តិត្វេឆំ កឌារេបតីតិ ចា តិត្វេឆកាកិយំ៓ បរិតិដ្ឋិតឞិក្ខាទេឃា អខេឞក្ខា, អខេឞក្ខការេច បចត្តំ, អខេឞក្ខេ កឌារេបតីតិ ចា អខេឞក្ខកាកិយំ៓ តេស្ម ឃត្វ តល្យាឌិឞកិលេឞោ ចិកេត្វា, ត្ដដំ ឞកិលេឞកាកិយំ៓ ឃត្វ ទាតាឌិបុត្តាកិរិយចត្វ ចិកត្តំ, ត្ដដំ ចារេឞតាកាកិយំ៓ ឃត្វ ខេឞក្ខា ឞីលក្ខត្វាទេឃា ចិកត្តា, ត្ដដំ តិត្វេឆកាកិយំ៓ ឃត្វ បត អខេឞក្ខា ឞីលក្ខត្វាទេឃា ចិកត្តា, ត្ដដំ អខេឞក្ខកាកិយំ៓ ត្ដតារាតិ តេឞ ចោឃិស្សកតឃចរេឞត ចុត្តាតិ៓

តាតិ បត ៤ ទុកា ចត្តារោ តិកា ឲកំ ចត្សក្ខ អបរេបិ ឲកំ ចត្សក្ខត្តិ ក្ខាទេឞ ហោត្តិ៓ តេស្ម ចត្តារោ ទុកា ទេ្វ ច តិកា ក្ខដ្ឋដា, ត្ដតេរ ត ក្ខដ្ឋដា, អត្ថដ្ឋេលោ ការេលំ តត្វ៓ ត្ដយិតា តឃេត តេបិ កេហត្វំ ឞក្ខាតិ បិត្វត្ដយំ ឞចិត្តាតិ ទដ្ឋត្ថ៓ តទា ហិ ចក្ខតិ – "ត្ដយាតិ ចត្តារិ ស្មត្តាតិ, ឞាទារេលាតិ កតាតិ អដ្ឋ កចត្តិ"តិអាឌិ៓ តត្វ ឃស្មា កត្វចិ ស្មត្តេ តល្យាឞកិលេឞោច តិត្តិឞីឃតិ, កត្វចិ ឌិដ្ឋិឞកិលេឞោច,

ពត្ថិ ទុក្ខិតសំកិលេសោច តិដ្ឋិសិយតិ, តស្មា សំកិលេសកាកិយំ វុត្តំ តិសា ចិកឌ្ចិត្វា ហ្វើដ្ឋិ “តល្យាសំកិលេសកាកិយំ វុត្តំ”ត្តិអាទិតា៍ តទា ចោទាទាតិ តាយ សំកិលេសេ សតិ ហោតីតិ ចោទាតកាកិយំ វុត្តំ សំកិលេសចិកោរេត តិសាច ហ្វើដ្ឋិ “តល្យាចោទាតកាកិយំ វុត្តំ”ត្តិអាទិតា៍ តំ បត អត្ថេតា ចាសតាកាកិយាទិ ខុច ហោតិ៍ អយត្ថា តយោ រោសុចិ បេរិត្ថរោសុ តត្ថិ៍

“តត្ថ សំកិលេសោ តិចិនេា”តិអាទិ សំកិលេសបដិបក្ខតោ សយឆាទិតិក្ខារលាចរេសត ចាសតាកាកិយាទិវុត្តាតំ ចិសយឆេស្សតត្ថំ អារទ្ធំ៍ តត្ថ យទិ អាសត្តិ ហ្វប្បជ្ជតិ កចេច្ឆតិ កចេចសុ លត្ថរាកំ បដហិតុំ អសក្កោត្តស្ស យទិ កចបត្តតា ហ្វប្បជ្ជតិ៍ ខុចំ សាយត្តិ ខុចយស្ស បុក្កលស្ស អយំ សយឆចិបស្សតាកាចតាយយំ បុត្តាកិរិយចត្តុ កចតិ បុជ្ជកចផលតិត្តតតោ៍ តត្វាបបត្តិយា សំចត្តតីតិ តត្រ តត្រ កចេច ហ្វបបត្តិយា សំចត្តតិ៍ ត្តយាតិ ចត្តារិ វុត្តាតីតិ ត្តយាតិ សំកិលេសកាកិយាទីតិ ចត្តារិ វុត្តាតិ៍ សាឆារលាតិ កតាតីតិ សំកិលេសកាកិយត្ថា ចាសតាកាកិយត្ថា, សំកិលេសកាកិយត្ថា តិព្វាឆកាកិយត្ថា, សំកិលេសកាកិយត្ថា អសេក្ខកាកិយត្ថា, ចាសតាកាកិយត្ថា តិព្វាឆកាកិយត្ថាតិ ខុចំ បឆត្តរសំយោជតចរេសត យិស្សិតាតិ កតាតិ៍ អដ្ឋ កចត្តីតិ បុរិយាតិ ចត្តារិ ត្តយាតិ ចត្តារីតិ ខុចំ អដ្ឋ កចត្តិ៍

តាតិយេច អដ្ឋ វុត្តាតិ សាឆារលាតិ កតាតិ សោត្យអស កចត្តីតិ តាតិយេច យឆាទុត្តាតិ អដ្ឋ វុត្តាតិ ចាសតាកាកិយត្ថា អសេក្ខកាកិយត្ថា តិព្វាឆកាកិយត្ថា, អសេក្ខកាកិយត្ថា សំកិលេសកាកិយត្ថា ចាសតាកាកិយត្ថា, តិព្វាឆកាកិយត្ថា សំកិលេសកាកិយត្ថា ចាសតាកាកិយត្ថា, អសេក្ខកាកិយត្ថា សំកិលេសកាកិយត្ថា តិព្វាឆកាកិយត្ថា, អសេក្ខកាកិយត្ថា ចាសតាកាកិយត្ថា តិព្វាឆកាកិយត្ថា, អសេក្ខកាកិយត្ថា សំកិលេសកាកិយត្ថា ចាសតាកាកិយត្ថា, តិព្វាឆកាកិយត្ថា អសេក្ខកាកិយត្ថា តេចសំកិលេសកាកិយត្ថា, តចាសតាកាកិយត្ថា តតិព្វាឆកាកិយត្ថា ត អសេក្ខកាកិយត្ថាតិ ខុចំ សាឆារលាតិ កតាតិ បុរិយាតិ អដ្ឋ ត្តយាតិ អដ្ឋាតិ សោត្យអស កចត្តិ៍ តេសុ ចត្តារោ ខុកកា, ឆ ទុកា, ចត្តារោ តិកា, ខុកោ ចតុក្កោ, អបរោបិ ខុកោ ចតុក្កោតិ អយម្បិ ចិកោរកា ចេទិតព្វោ៍ តត្ថាបិ ទ្វេ ទុកា, ទ្វេ តិកា, ទ្វេ ចតុក្កា ច បិត្យត្តយំ អតាកតាតិ ចេទិតព្វា៍

ត្តទាតិ ត្តយស្ស បដ្ឋាតស្ស សពលសាសតសក្ខហិតកាចំ ចិកោរចត្វំ “ត្តយេហិ សោត្យអសហិ វុត្តេហិ កិត្តេហិ តចចិធំ វុត្តំ កិត្តំ កចតី”តិ ទុត្តំ៍ តស្សត្ថោ – ត្តយេហិ សំកិលេសកាកិយាទីហិ សោត្យអសហិ វុត្តេហិ បដ្ឋាតតយេត ចិកត្តេហិ វុត្តពោឃ្យាទិតចចិធំ បរិយត្តិសាសតក្ខាតំ វុត្តំ កិត្តំ សោត្យអសតា ចិកត្តំ ហោតិ៍ ត្តយិតា សោត្យអសចិធេត បដ្ឋាតេត អសក្ខហិតោ បរិយត្តិសាសតស្ស បទេសោ តត្ថីតិ អធិប្បាយោ៍ កថំ បត សំកិលេសកាកិយាទិកាវោ កេហតព្វោតិ? អាហ “កាធាយ កាថា អតុយិតិតព្វា”តិអាទិ៍ តត្ថ កាធាយ កាថា អតុយិតិតព្វាតិ អយំ កាថា ចិយ កាថា សំកិលេសកាកិយាតិ ចា ចាសតាកាកិយាតិ ចា តិព្វាឆកាកិយាតិ ចា អសេក្ខកាកិយាតិ ចា អតុយិតិតព្វា, អតុ អតុ យិតិត្វា តក្កេត្វា ឌាតិតព្វាតិ អត្ថោ៍ សេសបទេសុបិ ខុសេច តយោ៍ ខុត្ថ ច កាធារចេយ្យាករលាចិតិយុត្តា សត្តា បរិយត្តិ “វុត្តកា”តិបទេត សក្ខហិតាតិ ទដ្ឋព្វា៍

ញាណាតិ និកិលេសកាកិយានីតិ ឫត្តាតិ យឆាតិដ្ឋិដ្ឋាតិ ក្លាហរណចសេត ចិការចេត្យ "ពត្ត គពយិ និកិលេសកាកិយំ ឫត្ត"ត្តិអានិ អារន្ធិ៍ ពត្ត "កាយត្ថា ឌាលសត្ថាត្ថា"តិ កាឆាយ អតេត្វា តេហ្វា ចុតេត្តាតេយច៍ យឆា ញាយស្ស, ឲចំ ញាតោ បរាតយ្បិ តេហ្វា ចុត្តត្វាតំ ក្លូតាតបតាតឡា អត្វំ ត ចណ្ណយិស្សាយ៍

អកតិកយតានីតិ កាយានីហិ អយុត្តកយតានិ, អកត្តត្ថាករណានីតិ អតេត្វា៍ លត្ថាតិ លត្ថតេហ្យ ញាណ្ឋាបច្ឆយា៍ អកតិ៍ កណ្ឋីតិ អកត្តត្ថាំ កតិ៍ កណ្ឋតិ, អកត្តត្ថាំ កតេរាតីតិ អតេត្វា៍ ឆយ្ឈត្តិ សាឆ្វត់ អរិយាតំ ឆយំ៍ អតិចត្តតីតិ អតិយជ្ជិត្វា ចីតិក្កយតិ៍ តិហិយតីតិ ហាយតិ៍ យតេសាតិ កិត្តិ ច បរិចាតោរា ច៍

"យតោបុត្តាក្លយា ឆយូ"តិ កាឆាយំ យតោតិ យតិបិ កាយាចចរក្យសលិតិតេគំ សត្ថាយ្បិ ចត្យក្សយកចិត្តិ យតោ, ញាយស្វិ៍ បត ចាតេត ចក្កបិលតេត្វរស្ស (ឆ៍ ប៍ ១-១; តេឆរកា៍ ៨៧) បុរិយឌាតិយំ តេចឌ្ឍក្សតស្ស ក្លប្យត្ថចសេត តិយយិយយាតំ បដិឈសយ្យយុត្តចិត្តតេយច លត្ថុតិ៍ តេសា យតោ បុត្តាក្លតេយា ឲតេពសត្តិ យតោបុត្តាក្លយា, យតសា បឍយកាយិតា សយត្ថាកពាតិ អតេត្វា៍ ឆយូតិ តិស្សត្តតិឌ្ឍិចតេដ្ឋត ឆយា, តេព បត តេចឥតាឥតេយា ពតេយា អត្វបិតោ ពត្ថា៍ ឲតេព ហិ យតោបុត្តាក្លយា៍ កធ បតេតពហិ សទ្ធិ ឲកស្វិ ចត្វស្វិ ឲកស្វិត្ឋា អារយូតេល ឲកក្កូតេល ក្លប្យឌ្ឍយាតោ យតោ បុត្តាក្លតេយា តាយ តេហាតីតិ? ក្លប្យាឥបច្ឆយតេដ្ឋត៍ យឆា ហិ ពាហ្វស្ស ឲកតោ កាយឈាតានិកយូតិ កតេរាតេត្តស្ស "តេកា ឲតេពសំ បុត្តាក្លតេយា"តិ ចុតេត្ត តេយា តេពសំ បច្ឆតេយា តេហាតិ, យំ យំ តិស្សាយ តេព ពំ កយំ កតេរាត្តិ, តេសា ឥតេត្តា ចា យិតេត្តា ចា តេពសំ បុត្តាក្លតេយាតិ ចុច្ឆតិ, ឲចំសយ្យឥយិគំ ឥដ្ឋត្តាំ៍ ញាតិ ក្លប្យាឥបច្ឆយតេដ្ឋត យតោ បុត្តាក្លតេយា ឲតេពសត្តិ យតោបុត្តាក្លយា៍ ត ហិ តេព យតេត អត្យប្យឌ្ឍតេត្តក្លប្យឌ្ឍិត្យ សក្កលត្តិ, យតោ បត ឲកតេច្ឆស្ស តេចពសិតេកស្ស អត្យប្យឌ្ឍតេត្តស្សបិ ក្លប្យឌ្ឍតិ ឲច៍

អធិបតិចសេត យតោ តេសដ្ឋា ឲតេពសត្តិ យតោតេសដ្ឋា៍ យឆា ហិ តេចារានិតំ តេចារតេឌដ្ឋកាឥតេយា អធិបតិតោ តេសដ្ឋា, ពឆា តេពសយ្បិ យតោ តេសដ្ឋា៍ យឆា បត តារុអានីហិ តិប្យត្ថាតិ កណ្ឋាតិ តារុយយានីតិ តាយ តេហាត្តិ, ពឆា ឲតេពបិ យតតោ តិប្យត្ថត្តា យតោយយា តាយ៍ បតុតេដ្ឋតាតិ អកិឡ្ឍានីហិ តោតេសហិ បតុតេដ្ឋត ត្វសិតេពត ការសតិ ចា កតេរាតិ ចា៍ តេសា ហិ ការសតេត្តា ចត្យត្ថាំធំ ចតិត្យច្ឆរិពតេយច ការសតិ, កតេរាតេត្តាបិ ពិចិធំ កាយត្យច្ឆរិពតេយច កតេរាតិ, អការសតេត្តា អកតេរាតេត្តា តេពហិ អកិឡ្ឍានីហិ បតដ្ឋយតពាយ ពិចិធំ យតោត្យច្ឆរិពំ ប្វតេតិ៍ ឲចយស្ស តស អក្យសលកយូបឆា បិរិប្វរិ៍ កណ្ឋត្តិ៍ ពតោ តំ ត្យក្លយតេត្វតីតិ ពតោ ពិចិធត្យច្ឆរិពតោ ពំ បុក្កលំ ត្យក្ល អតេត្វតិ ត្យច្ឆរិពាត្យកាតេចត ចត្វស្ស អបិតេយស្ស ត្យក្ល អត្យកណ្ឋតិ៍ យឆា កឹ? ចក្កច ចហតោ បឥត្តិ, យឆា តាយ សកដំ ចហតោ ពាលិពាត្ថស្ស បធំ បហរត្តំ ចក្ក អត្យកណ្ឋតិ, ឲចំ តំ បុក្កលំ ត្យក្លយត្យកណ្ឋតីតិ៍

"យិន្ធិ យឥា តេហាតី"តិ កាឆាយំ យិន្ធិតិ ធិតយិន្ធាកិក្សតោ៍ យហណ្ឈសាតិ យហាតេកាឌតោ អាហរហត្វកអលំសាដកពពាចដ្ឋកកាកយាសកក្សត្តចយិពកាតំ អឡ្ឍាពតោរា ចិយ៍ តិន្ធាយិពាតិ ស្វបតសិតេលា៍ សយ្យរិចត្តសាឃិតិ តេសយ្យស្វលបស្សស្វលាតំ អត្យយុឡ្ឍតចសេត សយ្យរិចត្តកសយតសិតេលា ៍ តិចាបបុតេដ្ឋាតិ កុណ្ឋកាឥតា ស្វករកតេត្តត បុតេដ្ឋា៍ ឈរស្វកតោរា ហិ ពាលកាលតោ បដ្ឋាយ តេបិសិយយាតោ ត្វលសរិរការេល កេហតោ ពាហិ តិក្កយិត្យ អលកតេត្តា តេហ្វាយច្ឆានីស្វ សយ្យរិចត្តិត្វា សយ្យរិចត្តិត្វា

អស្សសេត្វា បស្សសេត្វា សឃេតច៌ ញ្ចាំ វុត្តំ ហោតិ – ឃសា បុរិសោ យិដ្ឋិ ច ហោតិ យហល្លសោ ច, តិចាបបុរេដ្ឋា យហាចនាសហា ឱយ អនេញ្ញាត ញ្ចរិឃាបឆេត ឃារេបតុំ អសេក្កានេត្តា តិក្ខាឃិសេលិ សំបរិចត្តសាឃិ, តកា សោ “អតិច្ចំ ទុក្ខំ អតត្តា”តិ ពីលិ លក្ខលាតិ យតសិ កាតុំ ត សេក្កាតិ៌ តេឋសំ អយតសិកានា យត្ថុបេញ្ញា បុតបុ្យត៌ កញ្ចុំ ឋ្មបេតិ, កញ្ចុចាសេតា ត បរិយុទ្ធតីតិ៌

“អឃសាច យល”ន្តិ កាចាឃំ អឃសាតិ អឃេតា៌ សយុដ្ឋិតន្តិ ឌាតំ៌ តតុដ្ឋាឃាតិ តេតា ឋ្មដ្ឋហិត្វា៌ អតិឆោតចាទិតន្តិ ឆោតា ទុទ្ធតិ ចត្តានោ បទ្ធឃេ ញ្ចយត្តិតាឃ អលឃេតេតាតិ បទ្ធចេក្ខិត្វា បរិក្សញ្ញាតបញ្ញា, តំ អតិក្កយិត្វា ចនេត្តា អតិឆោតចាទី តាយ៌ ញ្ចាំ វុត្តំ ហោតិ – ឃចា អឃេតា យលំ សយុដ្ឋាឃ ឃេតា តំ សយុដ្ឋិតំ, តយេច លាឌតិ ចិតានេតិ, ឲចេយចំ ចត្តានោ បទ្ធឃេ អប្បទ្ធចេក្ខិត្វា បរិក្សញ្ញាត្តំ អតិឆោតចាទិតំ សាតិ កយុាតិ អត្តុតោ សត្តានេ ឋ្មដ្ឋិតត្វា អត្តុតោ សត្តកាតេច តាតិ កយុាតិ ទុក្កុតិ៌ តឃន្តីតិ៌

“ឆោនោ ឃចា”តិ កាចាឃំ ឆោនោ ឃចា សត្តិយុលេ កហិតេតាតិ ឃចា ឆោនោ ឈនេសត្តិ លិត្តិត្វា ពេហំ បចិសេត្តា ឈនេសត្តិយុលេ ឲច នាឌបុរិសេហិ កហិតោ៌ សកយុតា ហញ្ញាតិ ញ្ចរុតា ចាតិ តេត អត្តុតា កតកេយុត កសាកិតាព្វអតាឌិតា ហញ្ញាតិ ឆេច អត្ថុពត្តតាឌិតា ញ្ចរុតិ ច៌ ឲចំ អឃំ ឆេបទ្ធ បឌា បនេត្វាតិ ឲចេយ្វិ អឃំ បិបកានិតី បឌា ញ្ចតោ ចចិត្វា បនេលិកេ៌ សកយុតា ហញ្ញាតិ ញ្ចរុតា ចាតិ អត្តុតាច កេតេត បិបកេយុត តិទេឃាឌិសុ តាតប្បកានេហិ កយុកានលាឌីហិ ហញ្ញាតិ ឆេច បរិពរុតិ ចាតិ៌

“សុលកាយាតី”តិ កាចាឃំ ឆោយា ឌល្លេត ចិហិសតីតិ ឆោយា បុក្កលេលិ ឌល្លេត ចា លេវឌ្ឍអាឌីហិ ចា ចិតាតិ៌ ឆេបទ្ធ សោ ត លេក សុលត្តិ សោ បុក្កលេលិ បនេលិកេ យត្សស្សុលំ ចា ឌិន្នសុលំ ចា ត លកតិ, តិន្នាតសុលេ បត ចត្តុញ្ចេយច តត្ថិ៌

កុត្តិតេច តនេយាតាតន្តិ កាឌិសុ យេហោឃំ តនេត្តីសុ៌ ឌិឃំ ព្រាទ្ធតិ បុក្កេចាតិ ឃឌិ ឃុឆបតិ ឋ្មសេកោ កុឌិលំ កន្ធតិ៌ សត្តា តា ឌិឃំ ព្រាទ្ធន្តីតិ សត្តាបិ តា កាឌិឆោយា កុឌិលេយច កន្ធន្តិ៌ កយុា? តេតត្ត ឌិឃំ ព្រាតេ សតីតិ តេត្តុរិ កុឌិលំ កេត សតិ, តេត្តស្ស កុឌិលំ កតត្តាតិ អតេត្វា៌ សោ ហិ តាសំ បទ្ធយិកោ ឋ្មបត្ថចហនោ ច៌

“ឲចេយច”ន្តិ កាចាឃំ ឃចា តេចំ, ឲចេយចំ ឆោយា យត្សស្សុ បឆាតសយុតា, ឃឌិ សោ អឆយុចាទី សិឃា៌ តេឃ តស្ស អត្ថុឌីចិតោ, សេត្តបិ អឆយិកាច ហោតុន្តិ៌ សាយិសប្បឌា ហិ បតតិសប្បឌំ សប្បាតេតិ៌ ឃស្វា ច ឲតតេច, តស្វា សត្តំ នេដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ, នាឌា តេ ហោតិ អឆយិកោ៌ សុតិន្ធន្ទុបិ ចតាតិ សុឌ្ឍ កិន្ធាបត្តុបិ ចត៌ ឋ្មបឌីឃ្វិតិ កាយកុលុ្វបឌីសុ៌ នត្តាតិ នាកាកិក្សតា៌ កឌុកន្តិ ទុក្ខំ៌

កុក្កុឌ្ឍឌតកោតេច បត្តចឌិប្បកចស្ស ឋ្មបន្ធិតន្តា ចលុប្បត្តិ កឌលិឃា បនាកចាឃ ហោតីតិ អាហ – “ចលំ តេច កឌលិ ហត្ថី”តិ៌ តចា ចលបរិឃោសាតត្តា ឃ្វូសឌីត៌ “ចលំ តេច្បន្តិ ចលំ តព្វអ”ន្តិ វុត្តំ៌ តព្វអចាឃ កុដ្ឋិស្វិ កព្រក្សស្ស ឌាតា អស្សាតិ តាយ, សា កញ្ចុំ កលិព្រួត្វា កាលេ សយុតេត្ត ចិឌាឃិតំ ត សេក្កាតិ៌ បិសេហិ ក្សយិ បហនត្តិ តិដ្ឋតិ, អតស្ស ចត្តានោ បិសេឌ ចព្វសុ លាលុកេសុ ពត្តិត្វា កុដ្ឋិ ចាលេត្វា បេបិតាកំ តីហន្តិ, សា តេត្វច យនតិ៌ តេត វុត្តំ – “កញ្ចុនា អស្សាតិ ឃចា”តិ៌ ញ្ចាំ វុត្តំ ហោតិ – ឃចា អត្តុតោ ចលំ

កេលិចេព្យត្យេបិ ចិនេសតិ, កញ្ហោ ច អស្សាតទិ៍, ឲចំ អត្តតោ កេមូលក្ខតោ សក្កាតោ អសប្បុរិសំ ចិនេសតីតិ។

កោណ្ឌញ្ញកុលក្ខិតិ កុឡ្ឆ្យកុលក្ខំ កោណ្ឌ, បរេកុលយក្ខកុលក្ខំ យក្ខញ្ញា កេទុំ កត្វា ភ្ជិន្តិ កត្វា ភ្ជិក្ខិបិត្វា ចរេន្តោ។ សុតេត្តតិ សុតេត្តបិ។ បុតិនិទ៌ទាតិ បុតិកាចំ កតំ និទ៌ ចិយ។ លេកកោសាខិបរិកាចតស្ក្លាបតសុលសយាឌីនិ អកោតោត និទតោសដ្ឋន្តិ អត្ថោ។

៥៧។

តេចតសាតិ អត្តតោ ចិតេត្តត។ តេចតោតិ តស្ស បុក្កលស្ស ចិត្តំ។ បរិច្ចាតិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា។ ញាទិយតីតិ បចត្តតិ។ យថាកតន្តិ យថា កិច្ចិ អាហទិត្វា ឋបិតំ។

យាកត្វាតិ យា អកត្វា។ ត បយុត្យត្ថិតិ បយោក្ខោ តត្ថិ។ ភ្ជបច្ចាបីតិ សច្ចិច្ចាបិ, ឮច្ឆិបុទ្ធនាបីតិ អត្ថោ។

“អផេមូតា”តិ ចត្វាបិ “យុសាចារេតា”តិ ចចតំ យុសាចាផស្ស យហាសាចជ្ជកាចផស្សតត្ថំ។ តេតចាហ – “ឲកំ ផមុំ អតីតស្សា”តិអាទិ (ផ។ ប។ ១៤៤), តថា “ឲចំ បរិត្តំ តោ, រាហុល, តេសំ សាមញ្ញំ, តេយំ តត្ថិ សម្បជានមុសាចាទេ លជ្ជា”តិអាទិ (ម។ តិ។ ១។ ១០៧)។ តំ កចំ ត្ត កចិស្សតីតិ តំ ផតំ តេកត ត្ត បកាទេត តេសំ កចិស្សតិ។ អផេមូត តេសំ សម្ភតត្តា តេសុ តចិទដ្ឋិតិកំ ហោតីតិ អត្ថោ។ អត្តទាយា ស្ស កចិស្សត្តីតិ អផមិ្ឃចោហារាទិតោ រាជត្តទាយាទេយា កចិស្សត្តិ។ ស្សុតិ តិបិពយត្តំ។ សម្ភតស្ស ចិតស្សតីតិ ញាយស្ស សម្ភតំ សខ្ជំ ចិតស្សតិ។ សក្កត្តិ សុកតិ។ សា ហិ ទ្វបិជីហិ សោកតេហិ អកេ្កាតិ សកេ្កាតិ អផិបេយ្យតា។ ឲត្តាចតាតិ ចិដ្ឋផមិ្ឃកសម្បទាយិកាតំ អត្ថាតំ ហាតិយា ហតាតិ ចិតដ្ឋា។

ចិចដ្ឋតេតិ តិចដ្ឋតិ។ តេលិកា ឍឍតិ អត្តាតត្តិ តេលិកតេហតុ អបុញ្ញាតិ កតេរាតោ្តា កាយចិសយាទិយោតេកត អត្ថាតំ ឍឍតិ តាយ។ យិតេត្តហិ ឌីទតីតិ យិត្តការេចហិ ហាយតិ។

ចរន្តិតិ ចត្វហិ ញាទិយាបតេឆហិ អកុសលតេច កតេរាតោ្តា ចិចរន្តិ។ ឆាលិតិ ញាផតេលិកត្តំ បរតេលិកត្តញ្ញា អជាតត្តា ញាផ ឆាលិ តាយ។ ទុមេុផាតិ តិប្បញ្ញា។ ត ហិ បញ្ញាយ ទដ្ឋត្តំ តាយ អត្ថិ។ អមិតេត្តតេចាតិ អមិត្តក្ខតោត ចិយ តេចរិតា ចិយ ហុត្វា។ កទុកប្បលត្តិ តិកិឍាផល់, ទុក្ខផលត្តិ អត្ថោ។ ត តំ កម្មំ កតំ សាធុ, យំ កត្វា អត្តបប្បតីតិ យំ កម្មំ តិរយាទីសុ តិព្វត្តកសមត្ថំ ទុក្ខដយំ កត្វា អតុស្សរិតាតុស្សរិតក្ខណេ អត្តបប្បតិ អតុសោចតិ, តំ កតំ ត សាធុ ត សុត្ថរំ ត កដ្ឋកំ។ យស្ស អស្សុមុខោតីតិ យស្ស អស្សុហិ តិត្តមុខោ តោទន្តោ ចិបាកំ បដិសេចតិ អតុភោតិ។

ទុក្ករន្តិ ចត្តបដិចត្តបុរេណាទិចតេសត អាកិសយាចារិកសីលស្ស កាតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ ទុក្ករំ។ សយាកាតតោ បដ្ឋាយ ឍល្ហំ អកត្វា

ចិនេវ វេតា អាឌិព្រាហ្មចរិយកស្ស ចរិយកចិត្តំ បិនេបតន្តាតាយ ទុត្តិតិក្លំ, ឞិលសំចនាឝេឃា ចា អបរិក្លេត កត្វា វយ្យានេគុំ អវក្កុលេឃ្យតាយ ទុក្កទំ៌ អឆិចានេវតន្តាត់ បត ទុស្សហតេតា ពត្តិសំចទំចនេវត ទុត្តិតិក្លំ៌ អព្យទេត្តតាតិ យត្ថុបន្នោត៌ វាយន្នាត្តិ វយលាការេចា៌ តត្វាតិ តស្ស វាយន្នាស្ស៌ វប្លាឆាតិ ទុត្តិចត្វទុប្បាទុតយាតុកាយាឌិវយូក្ខា៌ ឃត្វាតិ ឞិលសំចនាឌិត់ បរិតត្ថក្នុតេវុ វប្លាឆវប្លានេតវុ ចិវកាការេមូលាឌិវុ ៌ អច ចា ទុក្កទត្តិបគស្ស អត្តំ គនេស្សុតំ ទុត្តិតិក្លត្តិ ទុត្តំ៌ ទុត្តិតិក្លត្តិ ទុក្លយំ ទុទឆិចាសិឃំ៌ អព្យទេត្តតាតិ ជាំនេលត៌ វាយន្នាត្តិ វយលាឆយោ៌ ព្លាធំ ទុត្តំ ហោតិ – ឃំ បណ្ឌិតា កុលបុត្តា គវបិ ចស្សាតិ ឌិវតិបិ...បេ... វដ្ឋិបិ ចស្សាតិ គនេត្តកិ គត្តយាឆាយ ឌិច្សាយ តាលុំ អាហច្ច ឆេតវា ចិត្តំ អកិតិក្កុលិយ្យា ឲកាវេត់ ឲកកត្តំ បដិនេវចយាតា អាបិលាកោដិកំ ព្រាហ្មចរិយំ ចទត្តា វាយន្នា កទោត្តិ, តំ ជាំលិ អព្យត្តា កាតុំ ត វគ្គោត្តិតិ៌ ជាហ្មហិ តត្វ វប្លាឆាតិ តស្មិំ វាយន្នាវប្លាតេ អទិឃយក្កេ ជាហ្ម វប្លាឆា, យក្កាឆិកយាឃ បដិបត្ថស្ស ជាហ្ម បរិស្សឃាតិ អទេត្វា៌

អប្បយេឃ្យ បយិតទេត្តាតិ អប្បយេឃ្យ ពឹលាវចបុក្កលំ “ឲត្តកឞិលេ អឃំ ឲត្តកវយាឆិ ឲត្តកបន្នោ”តិ ឲចំ យិតទេត្តា៌ កោឆ ចិក្ខា ចិកប្បយេតិ កោ ព្លឆ ចិក្ខា យេឆាចិ ចិកប្បយ្យ, ពឹលាវចោច ពឹលាវចំ យិតទេត្តា ចិកប្បយ្យាតិ ឌិបេតិ៌ តិទុតំ យន្នោតិ ឃោ បត បុច្ឆុនេតា យិតេតុំ អាទកតិ, តំ តិទុតំ អចកុច្ឆុបន្នា យន្នាយិ៌ អកិស្សចត្តិ កិស្សចា ទុច្ចតិ បន្នា, តិប្បន្នាត្តិ អទេត្វា៌

កុជាទិតិ អត្តទេច្ឆកទេដ្ឋត កុជាទិវឌិឞិ ចទុវចាចា៌ លិត្ថតីតិ កុវលមូលវប្លាតេ មូលេឃច តិកត្តតិ៌ ចិវំ ហលិហលំ ព្លចាតិ ហលិហលវប្លាតំ ចិវំ ព្លច៌ ឲចំ ចិទង្គំ បិនេតតីតិ ចិទង្គំ អបទង្គំ ពលិតបុក្កលំ ឲចំ អបិនេឃវុ ចិតិបិនេតតិ៌ ចាចា ទុក្ខាសិតា ឃចាតិ ឃចា ចាចា អទិឃុបចាគតចនេវត ទុក្ខាសិតា៌

៥៦១

តិត្ថិយត្តិ តិត្ថតិឃំ៌ តំ ចា តិត្ថតិ ឃោ បសំសិឃោតិ ឃោ កុលចិឞិដ្ឋតាឃ បសំសារហោ បុក្កលេ, តំ ចា វោ បិបិច្ឆតាឌិតិ អានេទាបត្វា កទហតិ៌ ចិចិតាតីតិ រូបចិតាតិ៌ កលិត្តិ អបទាឆំ៌ អឃំ កលីតិ អឃំ អបទាឆោ៌ អទេក្លេស្វតិ ទ្វតកិព្យអតទេក្លេស្វ៌ វប្លាស្សាបិ វហាបិ អត្តតាតិ វទេត្លាត អត្តនេតា ឆនេតតាបិ អត្តតាបិ វឌ្ឍិ៌ ស្វកនេតស្វតិ វោកតកយតត្វា, ស្វត្ថទំ ជាត់ កតត្វា, វយូ កតត្វា, វយូ ច កគត្វា ស្វកតវប្លានេតវុ ព្យត្តាឌិស្វ៌ យត់ បនេឆាវេឃតិ ឃោ យត់ បនេឆានេវឃ្យ, តស្ស អឃំ យនេតាបនេឆានេវា ឲច យហត្តទេរា កលីតិ ទុត្តំ ហោតិ៌ កស្វា? ឃស្វា វតំ វហស្សាត់...បេ... បិបកត្តិ៌ តត្វ វតំ វហស្សាតត្តិ តិទន្តុគកលាតាឃ វតវហស្សំ៌ លត្តិវតីតិ អបទាតិ លត្តិវតិ តិទន្តុគាតិ៌ បញ្ចា ចាតិ អន្តុគកលាតាឃ បញ្ចា ច អន្តុគាតិ៌ តស្វា ចស្សកលាតាឃ ឲត្តកោ វោ កាលេ, ឃំ កាលំ អទិឃកទហិចាធំ យតញ្ចា បលិឆាឃ បិបកំ តិទឃំ រូបេតិ, តត្វ បច្ចតីតិ ទុត្តំ ហោតិ៌ ព្លគញ្ចា វទេត្លបេត បគុយតិទឃ អាឃុប្បយាលំ, ចិត្វានេទត បត បទេតា អាកយិស្សតិ៌

លេកកុលេតិ “កុលោ”តិ ជាំលេហិ ឌិដ្ឋត្តា, អនេតកក្លត្តំ បចត្តិតត្តា ច លេកការេឃច លេកកុលោ, តស្មិំ លេកកុលេ, តល្យាឃាតិ

អេត្វា៍ អត្យុយុត្តោតិ អត្យុ អត្យុ យុត្តោ៍ អចេតញ្ញាតិ អចេតញ្ញា, ពុទ្ធាតយ្បិ ឧបាទស្ស អក្ខរាលោតា៍ យច្ឆទិតិ បញ្ចាចិឆេយច្ឆទិយេត យច្ឆទិ៍ បេស្ុលិយំ អត្យុយុត្តោតិ បេស្ុលិយស្មិំ អត្យុយុត្តោ អក្ខរាចកាតំ កេងតេត៍ កោកាលិកញ្ញោរីយយាតំ ឧបចកេត្តត អាយស្មតា យហារេយាក្កល្លារេតត ការិតា ព្លយា កាធាតិ៍ យុលក្ខាតិ យុលចិរយ៍ ចិក្ខតាតិ ចិកតក្ខត អលិកចាឌិ៍ អតទិយាតិ អរប្បទិរ៍ ក្ខតហ្វតិ ក្ខតិហតក អត្តតោ ពុទ្ធិចិតាររក៍ បុទិរត្តាតិ បុទិរាឆយ៍ កលីតិ អលក្ខិបុទិរ៍ អចខាតកបុត្តាតិ ពុទ្ធស្ស ករចតោ អចខាតបុត្ត៍ យា ពាហុការិឆ តេទឃិកោរីតិ ព្លងាតិ ពាហុការី យា ហោហិ, តេទឃិកោ អរិ ខាតោ៍ ទខយាកិទរីតិ កិលេរទៃ អត្តតិ បក្ខិបរិ៍ រត្តោតិ រយិតកិលេរ លីលាររច៍ កិត្តិរការីតិ បិបការិ៍ បបតត្តិ តទកំ៍

ព្លង់ រំកិលេរកាកិយត្តិ ព្លង់ តញ្ញាឌីតំ រកាចកេងតោ អចត្វាកេងតោ ច អតេកកេងកំ ងស្សេតុំ អតេកហិ ស្វត្តបេងហិ ខ្ចាហទលាចរេត ងស្សិតំ រំកិលេរកាកិយំ ស្វត្តត្តិ ចេឌិតព្វា៍

បររត្ថតាតិ កយុកយុបលិឌីតិ រទ្ធហេត្តត៍

ដ៌ឲ្៍

ព្លត្តិ ហត្ថបកសីស្វបកាឌិអលក្ខារេហិ យលិកតកាឌីហិ ច រយិទ្ធ៍ ឞីតត្តិ តោលយឆ្ចាលិតាឌីហិ ច ឆតឆញ្ញាឌីហិ ច ចិបុលំ៍ អាកិល្លាយត្យុត្តិ តិទត្តទយត្យុស្ស៍ រព្វាឆញ្ញហត្តិ ញ្ញហា ចុច្ឆត្តិ អតិព្វិទ្ធទច្ឆរយា៍ យេស្ុ បចិដ្ឋយក្កោតច តិក្ខច្ឆត្តិ, តោ រព្វាឆា ញ្ញហកា ឲត្វាតិ រព្វាឆញ្ញហំ៍ ព្លយិតាបិ តស្ស តកទស្ស ឈតចាររេច ឌីបេតិ៍ កត្តោតាតិ ងយធំ អត្យុបកតេត, ព្លតោ ចិតោ ច បទិព្វយេត្តត ចា៍ អបិបកត្តិ អលិយកំ៍ អចេច្ឆប្បរាងេតាតិ អចលប្បរាងេត, រច្ឆប្បដិចេឆតោ អាកតេត បរាងេត៍

បេច្ឆរោ លកតោតិ យោ ក្ខតោ ងល្ខេត ត ហិរតិ, រោ បុក្កលិ បទលិកោ យត្យុស្សក្ខតោ យត្យុស្សស្វំ ចេងក្ខតោ ឌិព្វស្វំ ខ្ចកយំ អតិក្កត្តោ តិព្វាតស្វំ លកតីតិ អត្វោ៍

ដ៌ទ៍

ឆាទិកំ បក្កិយិស្សតីតិ ឌតបឆឆាទិកំ កយិស្សតិ៍ កស្មា បត ករចា ឌតបឆឆាទិកំ ឆទតីតិ? រត្តហិ កាទលោហិ ពុទ្ធា ករចត្តោ ឌតបឆឆាទិកំ ឆទត្តិ – ឆេរត្តទកតាតំ ចេចតេឃ្យាតំ បិតយតត្តំ, ត(ត ឌិតាតំ ខ្ចស្សក្កលរយុប្បាងេតំ, កាចកាតំ ឲកស្មិំ ធារោត តិពាទ្ធចាររបទិហទលំ អត្តតោ ច តត្វ អតាររក្កងស្សេតំ, រព្វុទ្ធចរិតដ្ឋាតតាយ ឆេរាតំ ចេតិយកាចរយ្យាងេតំ, ពាហ្វតំ រត្តាតំ ងស្សត្វបរក្កយតាឌីហិ បុញ្ញោឈប្បរចតំ, អច្ចដ្ឋិអាឌិខ្ចបទ្ធច្ឆបររយតញ្ចាតិ ព្លយេហិ រត្តហិ កាទលោហិ ពុទ្ធា ករចត្តោ ឌតបឆឆាទិកំ ឆទត្តីតិ ចេឌិតព្វា៍

ញ្ញសិកត្តបុរាណាតិ ញ្ញសិកេត្តា ច បុរាណា ច, តេសុ ញ្ញសិកេត្តា សកគាកាយឹ៍ បុរាណា សោតាបន្តេ៍ សាកេតេតិ “សាកេតោ”តិ លទ្ធភាយេ អត្ថោ កោកកាយកេ៍ យក្កេ បុរិសំ ផេបស្តិ តេសំ កិរ កាយទ្វារេន កកចតោ កយភយក្កេ, តស្មា “សចេ កកចា អយក្ខំ ស្តត្តានំ ចា បយត្តានំ ចា កច្ឆេយ្យ, អថ បស្សិតុំ ភ លកេឃ្យាយា”តិ យក្កយឡោបុរិសំ ផេបស៊ុ៍ អត្ថតិទ្ធិស្តិ ភ ត្វរេតាច, បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អត្ថតិទ្ធិស្៍ កកចា ហិ សកដយក្កស្ស យឡោដ្ឋយក្កេភ អកយាសិ, ព្ទតេរ ដ្ឋកាស្ បស្សេស្ អត្ថកច្ឆ្ថា អកយំស្៍ យក្កា ញក្កយាតិ ញុទ្ធា ហិ កោភទិ សទ្ធិ កច្ឆ្ថាច បដិសន្ធានំ កកេរាត្តិ កោភទិ សទ្ធិ ជិតា កោភទិ សទ្ធិ ជិចសកាកយ្យិ តិសិត្តា, តស្មា កកចា ចិកេត្តសិ – “ព្ទយេ យឃ្យា សាសភេ ចល្លកា អាកតផលិ, ព្ទយេហិ សទ្ធិ តិសិជិត្វា ជិចសកាក់ បដិសន្ធានំ កកិស្សាមិ”តិ៍ យក្កតោ ញក្កយិត្វា ឈេភញ្ញាតានំ ទ្រព្យស៊ំ តេតុបសក្កមិ៍ បញ្ញតេ្ត អាសនេ តិសិជីតិ តេ កិរ លត្ថុបិហតកត្តុរេដ្ឋុបិដក្ខជ្ជាភតេលិតិ ចេច អដ្ឋចិឆត្វា បិភកំ សកកបិដបល្លង្កញ្ញា កាហារេបត្វា អាកយំស្៍ អថ តំ បល្លង្កំ បញ្ញាបេត្វា អជំស៍ សត្វា តត្វ តិសិជិ៍ ឲកយត្តំ តិសិជិស្តិ “លត្ថុបិហតាជីតិ កិក្កុសដ្ឋស្ស ខេចា”តិ ចត្វា កកចត្តំ ចត្តិត្វា ឲកយត្តំ តិសិជិស្៍

សាចត្វិឃាកោសលេស្ ចារិកំ បក្កមិស្សាមីតិអាទិ សត្ថា យឡោយេឆសចសេភេច ចុត្តំ៍ កស្មា? តិឃតាទិល្លត្តា៍ កកចតោ ហិ ចារិកចរណំ យឡោយេឆសេឃេច៍ សចេបិ បច្ចត្តេឆស កច្ឆតិ, យឡោយេឆសេឃេច អទ្រុណំ ដ្ឋារេបតីតិ តិឃតាទិល្លំ, តស្មា យឡោយេឆសចសេភេច ចុត្តំ៍ កាសិស្តិ កាសិរដ្ឋេតា៍ តថា យកេឆស្តិ យកឆរដ្ឋេតា៍ អាសត្តេ ភោ កកចា កថិស្សាមីតិ ឲត្វ ភ កោចលំ អាសន្នត្វា ឲច តេសំ សោយភស្ស ហោតិ, អថ តោ “ព្ទកាតិ កាតំ កាតុំ កត្តយាលិឌិប្បុដំ កាតុំ ឆយុំ សោតុំ បញ្ញាបុច្ឆិតុំ លកិស្សាយា”តិ ភេសំ សោយភស្ស ហោតិ៍

តស្មាតិហ ឆបតយោ សឡោឆោ ឈរាចារោសាតិ ឆបតយោ ឃស្មា តុយក្ខំ យឃិ ត្វរិក្តេត អភប្បក់ កោយភស្ស អាសេត្ត អភប្បក់ សោយភស្ស ហោតិ, តស្មាបិ ចេជិតព្ពយេតំ “សឡោឆោ ឈរាចារោសា”តិ៍ ឈរាចារស្ស ហិ កោសេភ តុយក្ខំ ឲចំ ហោតិ៍ សចេ បភ ឈរាចារំ បហាយ បព្ពជិតា អស្សេឆ, ឲចំ ចោ យឃា សទ្ធិយេច កច្ឆ្ថាភញ្ញា អាកច្ឆ្ថាភញ្ញា តំ ភ កចេឃ្យាតិ ព្ទយត្វ ជីរបត្តោ ឲចយាហ៍ តត្វ សកិញ្ញាភសបលិតៅឆដ្ឋេភ សឡោឆតា ចេជិតព្ពា៍ យហាឈេរ ចសត្តស្សាបិ ហិ សកិញ្ញាភសបលិតៅឆដ្ឋេភ ឈរាចារោសា សឡោឆោច៍ ររឌាបចោតិ រាកាជិរឌាតំ អាកយភបចោ, អាកយភដ្ឋាភត្តិ អត្វោ៍ អក្ខរាកាសោ បព្ពជ្ជាតិ បព្ពជ្ជា បភ អកិញ្ញាភអបលិតៅឆដ្ឋេភ អក្ខរាកាសោ៍ ចតុរតតិកេបិ ហិ កក្ខេ ដ្ឋិត្តំ កិក្កុតំ បល្លេដ្ឋេភ បល្លង្កំ ឈេដ្ឋត្វា តិសិត្តាភយ្យិ អកិញ្ញាភាបលិតៅឆដ្ឋេភ បព្ពជ្ជា អក្ខរាកាសោ ភាយ ហោតិ៍ អលញ្ញា បភ ចោ ឆបតយោ អប្បយាឌាឃាតិ ឲចំ សឡោឆឈរាចារេស ចសត្តានំ តុយក្ខំ អប្បយាឌយេច កាតុំ យុត្តត្តិ អត្វោ៍

ភាកាតិ ហត្វិភោ៍ ញុបចឃ្យាតិ ររញ្ញា អារោហភយាក្កា៍ ឲកំ បុរតោ ឲកំ បច្ឆតោ តិសិកាបយាតិ តេ កិរ ដ្ឋេបិ ឌភា សព្ពាលង្ការបដិយល្លិតា ដ្ឋិស្ ភាកេស្ តា ព្ទត្វិយោ ឲចំ តិសិកាបេត្វា ររញ្ញា ភាកំ យឡោកត្វា ដ្ឋកាស្ បស្សេស្ កច្ឆ្ថតិ, តស្មា ឲចយាហំស្៍ ភាកាបិ រក្ខិតព្ពាតិ ឃថា កិញ្ចិ ចិកេសិតំ ភ កកេរាតិ, ឲចំ រក្ខិតព្ពា ហោតិ៍ តាបិ កកិតិយោតិ ឃថា បយាឌំ ភាបជ្ជតិ, ឲចំ រក្ខិតព្ពា ហោត្តិ៍ អត្តាបីតិ សិតាកឌិតចិក្ខេបិតាជីតិ អកករាត្តហិ អត្តាបិ រក្ខិតព្ពា ហោតិ ៍ ឲចំ កកេរាត្តា ហិ “សាយិត្ថុក្ខកោ ឲេសា”តិ តិក្កហេតព្ពា ហោតិ៍

ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥᩉ ᨵᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩮᨿ᩠ᨿᩁᩣᨩᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨯᩣ ᨣᩁᩣᨧᩣᩁᩮᩣ ᩁᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨸᩴᩈᩩᨠᩪᩃᩥᨠᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ᪨ ᩋᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨲᩮᨶ ᨵᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩋᨸᩣᨿᩣᨽᩣᨿ, ᩋᨸᩣᨿᩣᨽᩮᨿᨶ ᨣᩁᩩᩣᨵᩣᨲᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨸᨿᨲᨸᩣᩃᩦᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᨲᩣᨠᩣᨲᩴ ᨽᩣᨣᩅᩣᨿ ᨽᩮᩣᨲᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨧᩮᩣᩅᨠᩩᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᩣᩅᨠᩩᩈᩃᩮᨲ ᨧᩣᩁᨠ ᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩣᨧᨿᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨿᩣᨧᩥᨲᨻ᩠ᨻᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᨿᩣᨩᨿᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᨽᩣᨣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨽᩣᨣᩈᩴᨧᩥᨠᩣᨠᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᩋᨸᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩴᨧᩥᨠᩣᨠᩮᩣ ᩁᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩣᨿᩥᨧᩥᨠᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩥ “ᨻ᩠ᩃᩴ ᩋᨸᩣᨿᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ, ᨻ᩠ᩃᩴ ᩋᨸᩣᨿᩣᨶ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨠᨲᨧᩥᨠᩣᨠᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩣᨲᨻ᩠ᨻᨿᩮᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨻ᩠ᩃᩮᨿᩉᩥ ᨲᩮᨶ ᨵᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨲᩦᩉᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩉᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨻ᩠ᩃᩮᨿᩉᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩉᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨻ᩠ᩃᩮᨿᩴ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨲᩮᨶ ᨵᨸᨲᩦᨶᩴ ᨻ᩠ᩃᩮᨿᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩉᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨽᩅᩥᩔᨲ᩠ᩅᩣ ᨻ᩠ᩃᨽᩣᨶᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨲᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ “ᨴᩮᨿ᩠ᨿᩁᩣᨩᩣ ᨵᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪕᪓᪨

ᩈᩉᩔᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᩉᩔᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩋᩈᩦᨲᩥ ᨠᨸ᩠ᨸᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᩋᩈᩦᨲᩥᩋᩣᨿᩩᨠᨸ᩠ᨸᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᨳᩴ ᨸᨶ ᨲᩮ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ? ᩋᩣᩉ “ᨴᩮᩅᩮ ᨴᩮᩅ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨧᩣ”ᨲᩥ, ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨴᩮᩅ ᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩅᩥᨵᩅᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩃ᩠ᩃᩅᨠᩩᩈᩩᨾᩮᩉᩥ ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᩁᩅᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ᪨ ᩋᩃᩘᨠᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩃᩘᨠᨲ ᩋᩉᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨸ᩠ᨸᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨲᩥᩈᨲᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩔᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᩣᩁᩥᨲᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᩣᩁᩥᨲᨲᩮᩣ᪨

ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᨿᩣᨲᨠᩮᩣᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩮᩣ᪨ ᨧᨲᩩᩈᨠᩮᩣᨲᩥ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨿᨾᨠᩪᨭᩥᨠᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥᩃᩘᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩣᨶᩣᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᩋᩃᩘᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩃᨸᨶᨲ᩠ᨲᩁᩣᨲᩥ ᨣᨲ᩠ᨲᩁᩣᨴᩥᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨩᩩᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨸᨠᩣ᪨ ᨿᩩᨴ᩠ᨵᨶᨲ᩠ᨲᩁᨴᩣᨿᨴᩣᨲᩥ ᨿᩩᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨴᩣᨿᨴ᪨ ᨠᨭ᩠ᨮᩮ ᨧᩥᨲᩁᩣᨲᩥ ᨧᩥᨿᨲᩥ ᨧᩥᨶᩣᨴᩮᩉᩥ᪨ ᨿᩔ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᩮᩈᩩ, ᩈᨴᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨸᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᩋᩣᨠᨭ᩠ᨮᨸ᩠ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨴᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ ᨠᩣᨧᩣ ᨽᩮᩁᩥᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥ ᩑᨲᨴᨻ᩠ᩁᩅᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩅᩣ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᩁᩣᨩᩣ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨧᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩁᩥᨿᨠᨲᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨽᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨴᩮᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨬ᩠ᨩᩮᩅᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨾᩣᨶᩦᨴᩥ ᨧᩣ᪨

᪕᪔᪨

សុវណ្ណច្ឆត្តំ ធារេន្តិ ឱកាសេ បទេសេសុ សុវណ្ណាលង្ការេហិ បដិមណ្ឌិតវេសេន លោហិតំ សុវណ្ណធាវៈ បញ្ញាបេត្វា និសីទាបេសិ, សក្កស្ស ឋាតិ ទេវ សុវត្ថិ យថា សា ទេវតា បញ្ញាបេត្វា សក្កស្ស ឧបាកាសិ, ឯវំ មយាបិ សុវត្ថិ អាយន្តា មហាមោគ្គល្លានោ អត្តនា យថាសុខំ តំ ករទេវតា វទតិៈ

ឋិសុច្ចេបេស្សតិ សទីទលោតំ អត្ថក្ខរេ ទេបេត្វា ឋិសុហិ គតច្ចេបស្សៈ ឯវមញ្ញាតេ ករវត្តិ ឧក្កិប្បគតា តាម ហោន្តិ, តេនេវាហ –
“ឧក្កិប្បគតេស្ស ទេសនាលទោរន”ន្តិៈ

៥៤ៈ

ទេវបុត្តសទិសវណ្ណាតិ ទេវបុត្តសទិសវណ្ណោៈ សុករសម្ពិតីតិ សោភគ្គប្បត្តសម្ពាតាៈ ឧញ្ញអារទំ វត តំ អាសីតិ តំ មយា គតំ បុញ្ញំ ឧញ្ញអារទំ វត អហោសិៈ យាហត្តិ យា អហំៈ សតសហស្សំ គបេយ្យ, មុទិតោ ទ្វេបិ អប្បទេសីតិ ទ្វេបិ ប្បទេត្វា សតសហស្សំ អាយុកបេយ្យ អហំ មុទិតោតិ អត្ថោៈ អនាគត្វាន និតិបិវត្តិ អបរិយុបបត្តិ អនុបគត្វាៈ យំ វត្តត្តិ យំ បញ្ញាវត្តិៈ បរិហិតត្តិ ផលិតំៈ និមុត្តនិត្តមីមំ និមុត្តនិត្តោ អមិរាវិទ្ធតលទោតិ និទ្ធតតញ្ញាលទោ, សមុដ្ឋិត្តតញ្ញាតិ អត្ថោៈ

៥៥ៈ

សាយាគបត្តោផលមត្តត្តិ សាយាគតិណាតំ នាញញ្ញកោផលមត្តំៈ អលិទលតិ បដ្ឋាតំ ទេទេវាលិលិតំ អភាវេន អលិទលៈ តស្មិំ ញ្ញា ឈ្គបេយ្យមិ ផលមុត្តមត្តិ តស្មិ បទេគត្វាខ្លេ ឧត្តមផលំ បទេគទោនិ “ឧត្តមផលមុន តាម ញ្ញមស្មិ កនិតញ្ញា”ន្តិ សព្ទហិៈ “តស្មិំ ញ្ញា ផលមុ បរិហេសិ យាគស”ន្តិ ញ្ញមិតា បដិលទ្ធផលំ អហម្បិ សង្គិតទោឃត្តិ និត្តំ បរិផហិៈ កទេវ គុណាសុបិ ន យា អបេក្ខវាតិ គត្វានិ កទេវ អបេក្ខវា យា កទេវឃត្តិ ន បរិហេសិ យាគសត្តិ សព្ទោត្តោៈ

គុទ្ធសុតិ ឧត្តមគុទ្ធស្សៈ ឌីឃាយុកស្សតិ ទេវានំ ទស្សសហស្សាយុកតាយ ទុត្តៈ អមទេមស្សតិ អបរិក្កហស្សៈ បរិណីស្សតិ សទេត្តស្សៈ អហីនកាយីស្សតិ យថាលទ្ធសមុត្តិហិ យាវតាយុកំ អបរិហីនសការេនស្ស ៈ តិគសោបបន្នោតិ តាវតិំសោ ហុត្វា ឧបបន្នំ, តិគទេស វា តាវតិំសភវនេ ឧបបន្នំៈ និសិន្ទកាយុបគទេវាតិ និសិន្ទការេយស្ស នានាវណ្ណការេយស្ស ឧបគទេវាៈ យសស្សិស្សតិ បរិវារវន្តស្សៈ ហិតាហិតាសិហីតិ គុសលាគុសលេ ឌីតិវត្តិហិៈ បដ្ឋក្កំ ក្កិមត្តិ បដ្ឋក្កំ ទេវា ញ្ញមំ វវត្តិ អធិប្បាយោៈ

សកាសីតិ សោ អកាសិៈ ញាលិមាគិហារីតិ ប្បជាញាលិ អគិហរិៈ បតិតស្ស ឯកត្តិ តស្ស ហត្វោតា ឯកបុប្ផំ បតិតំៈ

ឧបរិន្ទត្តិ ឧបរិ ទេហារេស និតំៈ អរិន្ទត្តិ អរិន្ទំ តាម បទេគសមុទ្ទំៈ អញ្ញាញ្ញា ញាហិន្ទា វាតិ អញ្ញាណិសយា ន ញាហិន្ទនិសយា វៈ ទេយ ទេម

ចិន្ដិស្មុតិ ឋេឃ ឋេប បុទេ្ពា ចិន្ដយាភា អទេហស៊ុ៎ ឌាតិយទលាសំ ឞារេទា, ភត្ថិ ឌាភិ បុភឝ្គទេចាតិ បុភប្បុភំ ឌាឃភឞឹឃភក្ទេតា សំឞារេទា បុភឝ្គទេចាតិ ឆ ចុច្ចតិ, ឋេឞា ឆ ឌាភិ ភត្ថិតិ អទេត្ថា៎

ឰ្ឡងំ ចាឞភាកាកិឃំ ស្មុត្តត្តិ ឰ្ឡងំ ចាឞភាកាកបុញ្ញាចិកាចភាភំ ភាភាស្មុត្តបឌាភំ ឝ្គាហទលាចទេឞត ឌស្សិតំ ចាឞភាកាកិឃំ ស្មុត្តត្តិ ទេចឌិតត្ថាំ៎

“ឝ្ធិ អទេឆា...ទេប... អបុភឝ្គចាឃា”តិ ឰ្ឡងំ ភិទេ្ទឆកាកិឃំ ស្មុត្តត្តិ ចុត្តំ ឌ្ឈឈតទលាស្ស អទិឃយក្កកិច្ចត្តា៎ ភ ទេចតភា កាទលឹឃាតិ ភ ចិត្តំ ឝ្បប្បាទេឌតត្ថាំ៎ ឆឃុតាតិ ឆឃុឞកាទេចា៎

ឃឌា ហទេចតិ ឃស្មិំ ហទេច កាទេល៎ បិត្សកចត្តឹតិ ឝ្បប្បជ្ជត្តិ៎ ឆឃុាតិ អត្សទេលិយបច្ចយាការបដិទេចឆឞាឆកា ទេពាឌិឞបក្ខិឃឆឃុា៎ បិត្សកចត្តឹតិ ចា បកាទេឞត្តិ, អភិឞយឃចទេឞត បិកដិ ទេហាត្តិ៎ ឆឃុាតិ ចត្សអទិឃឞច្ចឆឃុា៎ អាតាទេបិ ចុច្ចតិ កិទេលឞឞត្តាបភទេ្ផភ ឌីទិឃំ៎ អាតាបិទេភាតិ ឞឃុប្បធាភឌីទិឃចទេតា៎ ឍឞាឃទេតាតិ អាទឃុល្ហុបភិញ្ញាភលក្ខទេលាភ លក្ខល្ហុបភិញ្ញាភលក្ខទេលាភ ឆ ឍឞាទេភភ ឍឞាឃត្តស្ស៎ ព្រាហ្មលស្សាតិ ពាហិតបាបស្ស ឃឹលាឞចស្ស៎ អឆស្ស កញ្ញា ចបឃត្តិ ឞត្ថាតិ អឆស្ស ៤ចំ បិត្សក្ខតឆឃុស្ស ឃា តា “ទេកា ត្ស ទេលា, ភទេន្ត, ឞ្សឞតឹតិ? ទេភា កទេល្លា បទេញ្ញាតិ ភកចា អទេចាចា”តិអាឌិភា (ស៎ ភិ៎ ១៎១១) ភទេឃភ “កតមំ ត្ស ទេលា, ភទេន្ត, ឌទាឃទេលាំ, កស្ស បភិងំ ឌទាឃទេលាត្តិ? ទេភា កទេល្លា បទេញ្ញាតិ ភកចា អទេចាចា”តិអាឌិភា (ស៎ ភិ៎ ១៎១៥) ឆ ភទេឃភ បច្ចយាការកញ្ញា ចុត្តា៎ ឃា ឆ បច្ចយាការទេស្សច អប្បដិចិន្ទត្តា “អទេហាឞិ ត្ស ទេលា អហឞតឹតឞន្ទាភ”ត្តិអាឌិកា (ឞ៎ ភិ៎ ៨៎១ប័; ស៎ ភិ៎ ១៎១០) ទេឞាឡអឞកញ្ញា “ត្សទេន្ទ កញ្ញតិ ឆទេឃុ កញ្ញតឹ”តិអាឌិកា (ឆ៎ ឞ៎ ១០០ប័) អទ្ធ ឆ កញ្ញា អាកតា, តា ឞត្ថា ចបឃត្តិ អបកច្ឆត្តិ ភិរុឌ្ឍត្តិ, កស្មា? ឃទេតា បឌាភាតិ ឞទេហត្សឆឃុំ, ឃស្មា អចិន្ដាឌិទេកភ ទេហត្សភា ឞទេហត្សកំ ឰ្ឡឃំ ឞញ្ញាទាងិ ទេកចល់ ច្សក្ខក្ខភ្ទឆឃុំ បឌាភាតិ អញ្ញាឞិ បដិចិន្ដាតិ៎

ឃទេតា លឃំ បច្ចយាភំ អទេចឌឹហិ ឃស្មា បច្ចយាភំ លឃឞញ្ញាតំ ភិញ្ញាភំ អទេចឌិ អញ្ញាឞិ បដិចិន្ដិ តស្មា ឃឌាស្ស អាតាបិទេភា ឍឞាឃទេតា ព្រាហ្មលស្ស ចុត្តប្បការា ឆឃុា បិត្សកចត្តិ៎ អឆស្ស ឃា ភិញ្ញាភស្ស អចិឌិតត្តា កញ្ញា ឝ្បប្បទេជ្ជឃ្យុំ, ឞត្ថាបិ តា កញ្ញា ចបឃត្តឹតិ៎

អាទញ្ញាត្តិ អាទញ្ញាកំ៎ អញ្ញាត្សទេញ្ញាភ ឃាទេបត្តត្តិ កុទេលស្ស អញ្ញាទេតា ភិច្ចភទេចាទេឃច ហុត្វា ឝ្គទេញ្ញាភ បិណ្ឌចទិឃាឃ ឃាទេបត្តិ៎ អឆ ចា អភិលក្ខិទេតស្ស ឰ្ឡស្សទឌភទេពទេហស្ស កទ្សកភល្ទឞឃ្គាទំ ស្សកន្ទទេកាឌភំ បទិទេឃឞត្តស្ស ឝ្គញ្ញាភំ ពាត្សញ្ញាភំ ភាឃ, ឈទេបដិបាដិឃា បភ ន្វាទេទ ឌិទេតភ លន្ទឃិស្សទេកាឌភំ អញ្ញាត្សញ្ញាភំ ភាឃ៎ ឰ្ឡងំ ឰ្ឡឆ អឆិទេប្បតំ៎ ទេតភ ឃាទេបត្តិ៎ កាទេឃស្ស អភទេបក្ខិភត្តិ ចត្សកាឃកិទេលឞកាទេឃស្ស

ᨲᩥᩁᩮᨸᨠ᩠ᨡᩴ᪨

ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩮᩣᨵᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩮᨶ ᩋᨷᩁᩥᨯᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨿᨲᩥ᪨ ᨶ ᩈᩮᩣᨧᨲᩦᨲᩥ ᨠᩮᩣᨵᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨶ ᩅᩥᨶᨭ᩠ᨮᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩈᩮᩣᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩈᨾᩪᩃᩔᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨷᩣᨠᩔ᪨ ᨾᨵᩩᩁᨣ᩠ᨣᩔᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩉᨭᩔ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩈᩮᩣ “ᨾᨵᩩᩁᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ “ᩋᨣ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ᪨

ᩉᨶᨲᩥ ᩉᨶᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩏᨷ᩠ᨷᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮᨶ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮᨶ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨿᩮᨲᩥ ᩋᨷᨶᩩᨴᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ ᨶᩦᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨

᪑᪐᪑᪨

ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩦᩈᨾᩮᨲᩴ, ᩑᨠᨲᩮᩣᨵᩣᩁᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨷᩉᨭᩮᩣ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᩉᩣᩁᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᩁᩥ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨷ᩠ᨷᩉᩣᩁᩮᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩋᨵᩮᩣ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨾᩩᨡᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨷ᩠ᨷᩉᩣᩁᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩋᨣ᩠ᨣᩊᩈᩪᨧᩥ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨶᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩈᩮᩈᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣᨷᩥ ᩅᩥᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨮᩣᨶᩮ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᩁᩩᨱᩮᩣ ᨴᩩᩁᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᩋᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱᨾᩩᨡᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩉᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩮᩣᩈᩥᩁᩮᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨾᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨻ᩠ᨻᨩᩮᨲᩥ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨

ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨠᩥᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ? ᨿᨳᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᩩᨻ᩠ᨻᩣᩉᨶᩅᨱᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ ᨷᨿᩮᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᨯᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩮ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩥ ᨷᨿᩮᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᨲᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᨽᨣᩅᩣᨲᩥ ᨠᨳᩮᩈᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᨠᨳᩥᨲᩮ ᩋᨳ ᨽᨣᩅᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᩏᨷᨾᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨶᩦᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨶ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩑᩈᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩔ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨾᩮᩅ ᨠᨳᩮᨿ᩠ᨿ, ᨿᩣᩅ ᨧ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨶ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩦᨿᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᩏᨷᨾᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᩅᩥᨶᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᩒᨾᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨣᩣᨳᨾᩣᩉ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩣᨾᩥᩈᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩣ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᩈᨲ᩠ᨳᩣᨴᩥᩈᨾᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨷᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᨧᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᨧᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨷᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨲᩥᨷᩮᩈᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩁᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᨲᩥ ᨿᩣᨿ ᨠᩣᨿᨧᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᩁᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩁᨲᩮᩣ᪨

“ចិរេត្តា”តិបិ បាឋោ. កាយសញ្ញាយាតិ បន ភុម្មវចនំ ហោតិ. សគាថាវគ្គេ (សំ. និ. ១.៩៦) “កាយសញ្ញាសុ”តិ បាឋោ. ចតូហិ មគ្គេហិ ទសន្នម្បិ សំយោជនានំ អតីតត្តា សព្ពសំយោជនាតីតោ. ចតុត្ថមគ្គេន វា ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនាតីតោ. តត្រ តត្រាភិនន្ទនតោ នន្ទិសង្ខាតាយ តណ្ហាយ និស្សដ្ឋា ភវានំ បរិក្ខីណត្តា នន្ទិភវបរិក្ខីណោ. សោ តាទិសោ ខីណាសវោ ភិក្ខុ គម្ភីរេ សំសារណ្ណវេ ន សីទតិ.

សទ្ទហានោតិ យេន បុព្ពភាគេ កាយសុចរិតាទិភេទេន, អបរភាគេ ច សត្តតិំសពោធិបក្ខិយភេទេន ធម្មេន អរហន្តោ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធពុទ្ធសាវកា និព្ពានំ បត្តា, តំ សទ្ទហានោ អរហតំ ធម្មំ និព្ពានបត្តិយា លោកិយលោកុត្តរបញ្ញំ លភតិ, តញ្ច ខោ ន សហាយត្តកេនេវ. យស្មា បន សទ្ធាជាតោ ឧបសង្កមតិ, ឧបសង្កមន្តោ បយិរុបាសតិ, បយិរុបាសន្តោ សោតំ ឱទហតិ, ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ, តស្មា ឧបសង្កមនតោ បដ្ឋាយ យាវ ធម្មស្សវនេន សុស្សូសំ លភតេ បញ្ញំ.

កិំ វុត្តំ ហោតិ? តំ ធម្មំ សទ្ទហិត្វាបិ អាចរិយុបជ្ឈាយេ កាលេន កាលំ ឧបសង្កមិត្វាបិ វត្តករណេន បយិរុបាសិត្វា យទា បយិរុបាសនាយ អារាធិតចិត្តា កិញ្ចិ វត្តុកាមា ហោន្តិ. អថ អធិគតាយ សោតុកាមតាយ សោតំ ឱទហិត្វា សុណន្តោ លភតីតិ ឯវំ សុស្សូសម្បិ ច សតិអវិប្បវាសេន អប្បមត្តោ សុភាសិតទុព្ភាសិតញ្ញុតាយ វិចក្ខណោ ឯវ លភតិ, ន ឥតរោ. តេនាហ – “អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ”តិ.

បដិរូបការីតិ ទេសកាលាទីនិ អហាបេត្វា លោកិយស្ស លោកុត្តរស្ស ធនស្ស បដិរូបំ អធិគមុបាយំ ករោតីតិ បដិរូបការី. ធុរវាតិ ចេតសិកវីរិយវសេន អនិក្ខិត្តធុរោ. ឧដ្ឋាតាតិ កាយិកវីរិយវសេន ឧដ្ឋានសម្បន្នោ អសិថិលបរក្កមោ. វិន្ទតេ ធនន្តិ លោកិយលោកុត្តរធនំ អធិគច្ឆតិ. សច្ចេនាតិ វចីសច្ចេន បរមត្ថសច្ចេន ច. ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធអរិយសាវកា កិត្តិំ វិបុលត្តា កិត្តិម្បិ វិបុលត្តិយេវ. ទទន្តិ បទេសំ យំ កិញ្ចិ ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ ទេន្តោ មិត្តានិ គន្ថតិ សម្បាទេតិ ករោតីតិ អត្ថោ. ទុទ្ទទំ វា ទេន្តោ គន្ថតិ, ទានមុខេន ចត្តារិបិ សង្គហវត្ថូនិ គហិតានីតិ វេទិតព្ពានិ. តេហិ មិត្តានិ ករោន្តិ. អស្មា លោកា បរំ លោកំ, ស វេ បេច្ច ន សោចតីតិ យស្ស បុគ្គលស្ស ឯតេ សទ្ធាទយោ ធម្មា វិជ្ជន្តិ, សោ ឥមស្មា លោកា បរំ លោកំ គន្ត្វា ន សោចតិ, សោកការណំ តស្ស នត្ថីតិ អត្ថោ.

“យស្សេតេ ចតុរោ ធម្មា, សទ្ធស្ស ឃរមេសិនោ;

សច្ចំ ធម្មោ ធិតិ ចាគោ, ស វេ បេច្ច ន សោចតី”តិ. (សំ. និ. ១.២៤៦; សុ. និ. ១៩០) –

គាថំ អវសេសំ វត្វា ឧទាហដំ. អាឡវកសុត្តេ ហិ ឥមា គាថា អាឡវកេន “កថំ សុ លភតេ បញ្ញ”ន្តិអាទិកា (សំ. និ. ១.២៤៦; សុ. និ. ១៨៧) បុច្ឆិតេន ភគវតា ភាសិតាតិ.

យេន កេនចិ វណ្ណេនាតិ យេន កេនចិ ការណេន, បការេន វា. សំវាសោតិ ឯកតោ វាសោ សហវាសោ សមាគមោ. តត្ថ តថា សមាគតំ អត្ថកាមិតព្ពំ បុរិសំ. យតសោ ច បសន្នោតិ ករុណាសមុស្សាហិតេន បសាទេន បសន្នោ យតសោ. ន តេន ហោតិ សំយុត្តោតិ

តេន យថាវុត្តេន អត្ថុបាយេន កាយគន្ថាទីហិ សំយោជនេហិ វិយុត្តា ភាវ ត ហោតិ។ យាតុកម្យា អត្ថុទ្ធារោ យា អរិយមគ្គសម្បាបកេហិ ករុណាយតា, មេត្តាយតា ចាតិ អត្ថោ។

១០៦។

រាគោ ច ទោសោ ចាតិ រាគទោសា ហេដ្ឋា វុត្តនយាវ។ កុតោនិទានាតិ កិំនិទានា កិំហេតុកា។ បច្ចត្តវចនស្ស ហិ អយំ តោ-អាទេសោ, សមាសេ ចស្ស លោបាភាវោ វេទិតព្ពោ។ អរតី រតី លោមហំសោ កុតោជាតិ យាយំ បន្តេសុ សេនាសនេសុ, អធិកុសលេសុ ច ធម្មេសុ អរតិ ឧក្កណ្ឋិតា, យា ច បញ្ចសុ កាមគុណេសុ រតិ អភិរតិ អាសត្តិ គិទ្ធិអាទិ, យោ ច លោមហំសសមុដ្ឋានកោ លោមហំសនកោ ចិត្តុត្រាសោ, ឥមេ តយោ ធម្មា កុតោ ជាតា កុតោ និព្វត្តាតិ បុច្ឆតិ។ កុតោ សមុដ្ឋាយាតិ កុតោ ឧប្បជ្ជិត្វា។ មនោតិ កុសលចិត្តំ។ វិតក្កាតិ កាមវិតក្កាទយោ។ កុមារកា ធង្កមិវោស្សជន្តីតិ យថា កុមារកា កីឡន្តា កាកំ សុត្តេន បាទេ ពន្ធិត្វា ឱស្សជន្តិ ខិបន្តិ, ឯវំ កុសលមនំ អកុសលវិតក្កា កុតោ សមុដ្ឋាយ ឱស្សជន្តីតិ បុច្ឆតិ។

រាគោ ចាតិ ទុតិយគាថា តស្សា វិស្សជ្ជនំ។ តត្ថ ឥតោជាតិ អត្តភាវំ សន្ធាយាហ។ អត្តភាវនិទានា ហិ រាគទោសា, អរតី រតី លោមហំសោ ច អត្តភាវតោ ជាតា។ កាមវិតក្កាទយោ អត្តភាវតោ ឯវ សមុដ្ឋាយ កុសលមនំ ឱស្សជន្តិ។ តេន តទញ្ញំ បកតិអាទិការណំ បដិក្ខិបន្តោ អាហ – "ឥតោនិទានា ឥតោ សមុដ្ឋាយា"តិ។ បុរិមគាថាយ វុត្តនយេនេវ សព្ពបទានិ វេទិតព្ពានិ។

ឥទានិ យ្វាយំ "ឥតោនិទានា"តិអាទីសុ អត្តភាវនិទានា អត្តភាវតោ ជាតា អត្តភាវតោ សមុដ្ឋាយាតិ អត្ថោ វុត្តោ, តំ សាធេន្តោ អាហ – "ស្នេហជា អត្តសម្ភូតា"តិ។ ឯតេ ហិ រាគាទយោ វិតក្កបរិយោសានា តណ្ហាស្នេហេន ជាតា។ តថា ជាយន្តា ច បញ្ចុបាទានក្ខន្ធភេទេ អត្តភាវសង្ខាតេ អត្តនិ សម្ភូតា។ តេនាហ – "ស្នេហជា អត្តសម្ភូតា"តិ។ ឥទានិ តមត្ថជោតិកំ ឧបមំ ទស្សេតិ "និគ្រោធស្សេវ ខន្ធជា"តិ។ តត្ថ ខន្ធជាតិ ខន្ធេសុ ជាតា បារោហា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា និគ្រោធស្ស ខន្ធជា នាម បារោហា អាបោធាតុសង្ខាតេ ស្នេហេ សតិ ជាយន្តិ, ជាយន្តា ច តស្មិំយេវ និគ្រោធេ តេសុ តេសុ សាខប្បភេទេសុ សម្ភវន្តិ, ឯវំ ឯតេ រាគាទយោ អជ្ឈត្តំ តណ្ហាស្នេហេ សតិ ជាយន្តិ, ជាយន្តា ច តស្មិំយេវ អត្តភាវេ តេសុ តេសុ ចក្ខាទិប្បភេទេសុ ទ្វារារម្មណេសុ សម្ភវន្តិ។ តេន វុត្តំ – "ស្នេហជា អត្តសម្ភូតា"តិ។ បុថូ វិសត្តា កាមេសូតិ យស្មា រាគោបិ បញ្ចកាមគុណិកាទិភេទេន, ទោសោបិ អាឃាតវត្ថុអាទិភេទេន, អរតិអាទយោបិ តស្ស តស្ស ភេទស្ស វសេនាតិ សព្ពថាបិ ឯតេ កិលេសា បុថូ អនេកប្បការា ហុត្វា វត្ថុទ្វារារម្មណាទិភេទេន តេសុ តេសុ កាមេសុ តថា តថា វិសត្តា លគ្គា សំសិព្វិត្វា ឋិតា។ កិមិវ? មាលុវាវ វិតតា វនេ។ យថា វនេ វិតតា មាលុវា តេសុ តេសុ រុក្ខសាខប្បសាខាទិភេទេសុ វិសត្តា ហោតិ លគ្គា សំសិព្វិត្វា ឋិតា, ឯវំ ឯតេ កិលេសា ឥធ, តស្មា ឯវំ បុថុភេទេសុ វត្ថុកាមេសុ វិសត្តំ កិលេសគហនំ។

យេ នំ បជានន្តិ យតោនិទានំ, តេ នំ វិនោទេន្តិ សុណោហិ យក្ខ។ តស្សត្ថោ – យេ សត្តា នំ កិលេសគហនំ "ឥតោនិទានំ ឯវំ

ឧប្បជ្ជតី”តិ ជានន្តិ, តេ តំ តញ្ញាសិតេហសិតេហិតេ អត្ថការេន ឧប្បជ្ជតីតិ ញត្វា តំ តញ្ញាសិតេហំ អាឌឹតចាតុបស្សតាឌិកាចតានាណក្កិតា បិសោរសេត្វា បិនោតេន្តិ បនហន្តិ, ឯវំ អយ្យានំ ការិតំ បុណ្ណាហិ យក្ខាតិ។ តេ ទុត្តរំ ខ្លាយិយំ តរន្តិ, អតិល្លបុព្ពំ អបុតគ្គចាយាតិ ឯយ ហិ សំកិលេសកហតំ បិនោតេន្តិ, តេ ឯកន្តេន យក្កិ ការេន្តិ។ ន ហិ យក្កការតំ បិតា កិលេសបិនោទនំ អត្ថិ។ ឯវំ យក្កិ ការេន្តា តេ បកតិនាភាវេន ទុត្តរំ កាយោឃាទិំ ចតុត្ថីឃំ ខ្លាយំ តាយិតា ជិឃេន អដ្ឋា សុបិតន្តេតបិ អតិល្លបុព្ពំ អតតិក្កន្តបុព្ពំ អបុតគ្គចាយ តិដ្ឋាតាយ តរន្តិ។

ទុក្ករំ ករចាតិ ឯកោ កិរ ភេទបុគ្គលោ បុគ្គលោឃាកានទេវ ពហលកិលេសតាយ សម្បយោគេន កិលេសេ បិក្ខម្ភេន្តោ សមណធម្មំ កត្វា បុគ្គលោហតុមគ្គតាយ អរិយភូមិំ អប្បត្វាន កាលំ កត្វា ភេទលោកេ តិដ្ឋតេត្វា, សោ តនាគតំ ឧបសង្កមិត្វា ទុក្ករកានំ អារោចេន្តោ ឯវមាហ។ តត្ថ ទុក្ករន្តិ ឥសបិ ទស្សាតិ…បេ… សដ្ឋិបិ ទស្សាតិ ឯកត្តបរិសុទ្ធស្ស សមណធម្មស្ស ករណំ តារេមំ ទុក្ករំ។ សេក្ខាតិ សត្ត សេក្ខា សីលសមាហិតាតិ សីលេន សមាហិតា សម្បេតា។ ឋិតត្តាតិ បតិដ្ឋិតសភាវា។ ឯវំ បុដ្ឋិតបញ្ញាទិស្សជ្ជិត្វា ឧបរិបញ្ញាសមុដ្ឋានតត្ថំ “អនការិយុបេតស្សា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អនការិយុបេតស្សាតិ អនការិយំ និគេហភាវំ ឧបគតស្ស, បព្ពជិតស្សាតិ អត្ថោ។ តុដ្ឋីតិ ចតុបច្ចយសន្តោសោ។

ការតាយាតិ ចិត្តក្ខបសមការតាយ។ តេ ពេត្វា យន្តេតា ជាលត្តិ ឯយ រត្តិន្ទិវំ ឥន្ទ្រិយូបសមេ រតា, តេ ទស្សមានហំ ចិត្តំ សមាធហន្តិ ឯយ សមាហិតចិត្តា, តេ ចតុបច្ចយសន្តោសំ ប្លុតេន្តា ន កិលមន្តិ ឯយ សន្តុដ្ឋា, តេ សីលំ ប្លុតេន្តា ន កិលមន្តិ ឯយ សីលេ បតិដ្ឋិតា សត្ត សេក្ខា, តេ អរិយា យន្តេតា ជាលសង្ខាតំ កិលេសជាលំ ឆិន្ទិត្វា គច្ឆន្តិ។

ទុក្ករោតិ សច្ចមេតំ, ភន្តេ, ឯយ ឥន្ទ្រិយូបសមេ រតា, តេ ទស្សមានហំ ចិត្តំ សមាធហន្តិ ឯយ សមាហិតចិត្តា, តេ ចតុបច្ចយសន្តោសំ ប្លុតេន្តា ន កិលមន្តិ ឯយ សន្តុដ្ឋា, តេ សីលំ ប្លុតេន្តា ន កិលមន្តិ ឯយ សីលេ បរេយក្កាហិតោ សត្ត សេក្ខា, តេ អរិយា យន្តេតា ជាលសង្ខាតំ កិលេសជាលំ ឆិន្ទិត្វា គច្ឆន្តិ។ កិំ ន គមិស្សន្តិ, អយំ បន ទុក្ករោ “ករចាចិសរោ យនក្កោ”តិ អាហ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ អរិយមគ្គោ នេវ ទុក្ករោ ន ចិសរោ, បុព្ពភាគបដិបទាយ បនស្ស ពហូ បរិស្សយា ហោន្តិ, តស្មា ឯវំ ចុតេត្វា។ អចិសិរាតិ នាភាសិនេន អនោសិរា ហុត្វា បបតន្តិ។ អរិយមគ្គំ អារោហិតុំ អសមត្ថតាយ ឯវ តេ យនក្កេ បបតន្តីតិ ចុច្ចន្តិ។ អរិយានំ សមោ យនក្កោតិ សេវ្វន យនក្កោ អរិយានំ សមោ ហោតិ។ ចិសមេ សមាតិ ចិសមេបិ សត្តការេយ សមា ឯវ។

ឋានត្តយំ ភេតចន្តិ អនាធបិណ្ឌិកោ ភេទបុត្តោ ភេតចស្ស ភេទ ទុដ្ឋាជីតត្ថា ចណ្ហកលាតត្ថំ អាគន្ត្វា ឯវមាហ។ ឋាសិសញ្ញិសេចិតន្តិ កិក្ខុសញ្ញិសេចិតំ។ ឯវំ បនមការាយ ភេតចស្ស ចណ្ហំ គហេត្វា ឋានាតិ អរិយមគ្គស្ស ចណ្ហំ គហេន្តោ “គម្ពិ ចិន្តា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ គម្ពន្តិ មគ្គបេតតា។ ចិន្តាតិ មគ្គបញ្ញា។ ឆយេតិ សមាធិ, សមាធិបក្ខិកា ចា ឆយា។ សីលំ ជីវិតមុត្តមន្តិ សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស ជីវិតត្ថា ឧត្តមន្តិ

ទស្សេតិ។ អថ វា វិជ្ជាតិ ទិដ្ឋិសង្កប្បា។ ធម្មោតិ វាយាមសតិសមាធយោ។ សីលន្តិ វាចាកម្មន្តាជីវា។ ជីវិតមុត្តមន្តិ ឯតស្មឹ សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស ជីវិតំ នាម ឧត្តមន្តិ។ “ឯតេន មច្ចា សុជ្ឈន្តី”តិ ឯតេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន សត្តា វិសុជ្ឈន្តិ។

តស្មាតិ យស្មា មគ្គេន សុជ្ឈន្តិ, ន គោត្តធនេហិ, តស្មា។ យោនិសោ វិចិនេ ធម្មន្តិ ឧបាយេន ពោធិបក្ខិយធម្មំ វិចិនេយ្យ។ ឯវំ តត្ថ វិសុជ្ឈតីតិ ឯវំ តស្មឹ អរិយមគ្គេ វិសុជ្ឈតិ។ អថ វា យោនិសោ វិចិនេ ធម្មន្តិ ឧបាយេន អរិយសច្ចធម្មំ វិចិនេយ្យ។ ឯវំ តត្ថ វិសុជ្ឈតីតិ ឯវំ តេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ វិសុជ្ឈតិ។ ឥទានិ សារិបុត្តត្ថេរស្ស វណ្ណំ កថេន្តោ “សារិបុត្តោវា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ សារិបុត្តោវាតិ អវធារណវចនំ, ឯតេហិ បញ្ញាទីហិ សារិបុត្តោវ សេយ្យោតិ វទតិ។ ឧបសមេនាតិ កិលេសឧបសមេន។ បារង្គតោតិ និព្ពានំ គតោ, យោ កោចិ និព្ពានប្បត្តោ ភិក្ខុ, ន តាទិសោ ឯតាវបរមោ សិយា, ន ថេរា ឧត្តរិតរោ នាម សាវកោ អត្ថីតិ វទតិ។

អតីតន្តិ អតីតេ បញ្ចក្ខន្ធេ។ នាន្វាគមេយ្យាតិ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ នានុគច្ឆេយ្យ។ នប្បដិកង្ខេតិ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ ន បត្ថេយ្យ។ យទតីតន្តិ ឥទមេត្ថ ការណវចនំ។ យស្មា យំ អតីតំ, តំ បហីនំ និរុទ្ធំ អត្ថង្គតំ, តស្មា តំ នានុគច្ឆេយ្យ។ យស្មា ច យំ តត្ថ អនាគតំ, តំ អប្បត្តំ អជាតំ អនិព្ពត្តំ, តស្មា តម្បិ ន បត្ថេយ្យ។ តត្ថ តត្ថាតិ បច្ចុប្បន្នម្បិ ធម្មំ យត្ថ យត្ថេវ សោ ឧប្បន្នោ, តត្ថ តត្ថេវ ចនំ អនិច្ចានុបស្សនាទីហិ សត្តហិ អនុបស្សនាហិ វិបស្សតិ, អរញ្ញាទីសុ វា តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ។ អសំហីរំ អសំកុប្បន្តិ ឥទំ វិបស្សនាបដិវិបស្សនាទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ វិបស្សនា ហិ រាគាទីហិ ន សំហីរតិ ន កុប្បតីតិ អសំហីរា អសំកុប្បា, តំ អនុព្រូហយេ វឌ្ឍេយ្យ បដិវិបស្សេយ្យាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា និព្ពានំ រាគាទីហិ ន សំហីរតិ ន កុប្បតីតិ អសំហីរំ អសំកុប្បំ, តំ វិទ្វា បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ អនុព្រូហយេ, បុនប្បុនំ តទារម្មណំ ផលសមាបត្តឹ អប្បេន្តោ វឌ្ឍេយ្យាតិ អត្ថោ។

តស្ស បន អនុព្រូហន្តស្ស អត្ថាយ អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បន្តិ កិលេសានំ អាតាបនបរិតាបនេន “អាតប្ប”ន្តិ លទ្ធនាមំ វីរិយំ អជ្ជេវ កាតព្ពំ។ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេតិ ស្វេ ជីវិតំ វា មរណំ វា កោ ជានាតិ។ អជ្ជេវ ទានំ ទស្សាមិ, សីលំ វា រក្ខិស្សាមិ, អញ្ញតរំ វា បន កុសលំ ករិស្សាមិ, “អជ្ជ តាវ បបញ្ចោ អត្ថិ, ស្វេ វា បុនទិវសេ វា ជានិស្សាមី”តិ ចិត្តំ អនុប្បាទេត្វា “អជ្ជេវ ករិស្សាមី”តិ ឯវំ វីរិយំ កាតព្ពន្តិ ទស្សេតិ។ មហាសេនេនាតិ អគ្គិវិសសត្ថាទីនិ ហិ អនេកានិ មរណការណានិ តស្ស សេនាតិ តាយ មហតិយា សេនាយ វសេន មហាសេនេន ឯវរូបេន មច្ចុនា សទ្ធឹ “កតិបាហំ តាវ អាគមេហិ, យាវាហំ ពុទ្ធបូជាទីនិ អត្តនោ អវស្សយំ កម្មំ ករោមី”តិ ឯវំ មិត្តសន្ថវាការសង្ខាតោ វា “ឥទំ សតំ វា សហស្សំ វា គហេត្វា កតិបាហំ អាគមេហី”តិ ឯវំ លញ្ជានុប្បទានសង្ខាតោ វា “ឥមិនា ពលរាសិនា បដិពាហិស្សាមី”តិ ឯវំ ពលរាសិសង្ខាតោ វា សង្គរោ នត្ថិ។ សង្គរោតិ ហិ មិត្តករណលញ្ជានុប្បទានពលរាសិសង្ខាតានំ នាមំ, តស្មា អយមេត្ថ អត្ថោ។ អតន្ទិតន្តិ អនលសំ ឧដ្ឋាហកំ។ ឯវំ បដិបន្នត្តា ភទ្ទោ ឯករត្តោ អស្សាតិ ភទ្ទេករត្តោ។ ឥតិ ឯវំ បដិបន្នំ បុគ្គលំ “ភទ្ទេករត្តោ អយ”ន្តិ រាគាទិសន្តតាយ សន្តោ ពុទ្ធមុនិ អាចិក្ខតិ។

ចក្ខុនា បញ្ញាយ វាតិ ចក្ខុនា ច បញ្ញាយ ច។ ចក្ខុភូតាយ វា បញ្ញាយ។ សតិយា បញ្ញាយ វាតិ សតិយា ច បញ្ញាយ ច, សតិវិនិទ្ធាយ វា បញ្ញាយ។ ការេតាតិ ការកោ។

ទិព្វចក្ខុសុវិសុទ្ធន្តិ ទិព្វំ ចក្ខុ សុវិសុទ្ធំ, យំ សន្តិកេទាតីតិ អធិប្បាយោ។ បុព្វេនិវាសាតិ បុរិមាសុ ជាតីសុ និវុត្ថក្ខន្ធា។ ពុទ្ធិវិនាតិ ពុទ្ធិកោដ្ឋាសា។ និរោធោតិ និព្វានំ។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

១០៣។

យស្ស សេលូបមំ ចិត្តន្តិ ឯកឃនំ សេលំ វិយ បកតិវាតេហិ លោកធម្មវាតេហិ អកម្បនីយតោ យស្ស ចិត្តំ សេលូបមំ។ តេនាហ – "ឋិតំ នានុបកម្បតី"តិ។ រជនីយេសូតិ លាភាទីសុ។ កោបនេយ្យេតិ អលាភាទិកេ។ កុតោ តំ ទុក្ខមេស្សតីតិ តំ ឯវំ ភាវិតចិត្តំ វីតិក្កន្តលោកធម្មំ ឧត្តមបុរិសំ លោកធម្មហេតុកំ ទុក្ខំ នាគមិស្សតិ។

យោ ព្រាហ្មណោតិ ពាហិតបាបធម្មតាយ ព្រាហ្មណោ, ន ទិដ្ឋមង្គលិកតាយ ហុំហុង្ការកសាវាទិបាបធម្មយុត្តោ ហុត្វា កេវលំ ជាតិមត្តេន ព្រាហ្មណោតិ បដិជានាតិ។ សោ ព្រាហ្មណោ ពាហិតបាបធម្មត្តា ហុំហុង្ការប្បហានេន និហុំហុង្កោ។ រាគាទិកសាវាភាវេន និក្កសាវោ។ សីលសំវរេន សំយតចិត្តតាយ យតត្តោ។ ចតុមគ្គញាណសង្ខាតេហិ វេទេហិ អន្តំ និព្វានំ, វេទានំ វា អន្តំ គតត្តា វេទន្តគូ។ មគ្គព្រហ្មចរិយស្ស វុសិតត្តា វុសិតព្រហ្មចរិយោ។ ធម្មេន សោ ព្រហ្មវាទំ វទេយ្យាតិ សោ "ព្រាហ្មណោ អហ"ន្តិ ឯតំ វាទំ វទេយ្យ។ យស្ស សកលលោកសន្និវាសេ កុហិញ្ចិ ឯការម្មណេបិ រាគុស្សទោ ទោសុស្សទោ មោហុស្សទោ មានុស្សទោ ទិដ្ឋុស្សទោតិ ឥមេ ឧស្សទា នត្ថីតិ អត្ថោ។

ន គាធតីតិ ន បតិដ្ឋហតិ។ សុក្កាតិ សុក្កសង្ខាតា គហា។ យទិ ចន្ទិមសូរិយាទីនំ បភា តត្ថ នត្ថិ, តទា តមោ ឯវ សិយាតិ អាសង្កាយំ អាហ "តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតី"តិ។ យទា ច អត្តនាវេទីតិអាទីសុ ឯវំវិធំ និព្វានំ អត្តបច្ចក្ខេន ញាណេន យទា វេទិ, អថ រូបារូបធម្មតោ សុខទុក្ខតោ ច វិប្បមុត្តោ ហោតីតិ។

សកេសុ ធម្មេសូតិ សកអត្តភាវសង្ខាតេសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ។ យេភុយ្យេន ហិ អជ្ឈត្តំ វិបស្សនាភិនិវេសោ ហោតីតិ។ ឯតំ បិសាចន្តិ អជកលាបក, ឯតំ តយា វុត្តំ បិសាចំ កិលេសបិសាចញ្ច។ បក្កុលន្តិ តយា កតំ អក្កុលំ បក្កុលករណញ្ច។ អតិវត្តតីតិ អតិក្កមតិ។

នាភិនន្ទតីតិអាយន្តិន្តិ បុរាណទុតិយិកំ អាគច្ឆន្តិំ អញ្ញា វា ន អភិនន្ទតិ ចិត្តេន ន សម្បដិច្ឆតិ។ តថេវ បក្កមន្តិំ ន សោចតិ។ សង្គា សង្គាមជិំ មុត្តន្តិ បញ្ចវិធាបិ សង្គតោ មុត្តំ សង្គាមជិំ ភិក្ខុំ។

ពេហុត្តាតិ ពាហុ ឯត្ថ ត្រាយតិ ជនោ, ន តេន សោ សុទ្ធោ នាម ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

ជាតិពាលំ និសេធន្តិ ជាតិពាលស្ស និសេធកំ។ សហាយា វទាតិ សមថវិបស្សនាភាវនាយ សហ អយនវសេន សហាយា វទា។ កាលេន កាលំ សប្បាយធម្មស្ស សវនវសេន ចិររត្តំ សមេតិ សមាគមោ ឧបេន្តិ ចិររត្តសមេតិកា។ សិថិលមារព្ភាតិ សិថិលំ វីរិយំ កត្វា។

១០៨។

តត្រ ខោ, ភិក្ខវេ, កោ វិសេសោតិ សត្ថុ សាវកស្ស ច បញ្ចស្វេវ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ និព្ពិទាទយោតិ បុព្ពភាគបដិបត្តិយំ អនុបាទាវិមុត្តិយញ្ច ហេដ្ឋា ឧបរិ ច វិសេសាភាវំ ទស្សេតិ។ វុត្តញ្ហេតំ – “នត្ថិ វិមុត្តិយា នានត្ត”ន្តិ (អ. និ. ៤.៦១; កថា. ៦៨៨ អត្ថតោ សមានំ)។ តត្ថ វិសេសាភាវំ បច្ចាមសតិ “តត្រ កោ វិសេសោ”តិ។ អធិប្បយាសោតិ អធិកប្បយោគោ។ នានាករណន្តិ ច វិសេសោយេវ វុត្តោ។

អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, វិសេសោតិ ភិក្ខវេ, យទិបិ សាវកស្ស សត្ថុ ច វិមុត្តិយំ វិសេសោ នត្ថិ, សយម្ភុញាណេន បន សវាសនសព្ពកិលេសេ ខេបេត្វា សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អនុប្បន្នស្ស អរិយមគ្គស្ស បរសន្តានេ ឧប្បាទនាទិសកលសព្ពញ្ញុគុណសមាយោគោ។ អយំ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បញ្ញាវិមុត្តតោ វិសេសោតិ។ តត្ថ អនុប្បន្នស្សាតិ អវត្តមានស្ស។ អរិយមគ្គញ្ហិ កស្សបសម្មាសម្ពុទ្ធោ ឧប្បាទេសិ។ អន្តរា អញ្ញោ សត្ថា ឧប្បាទេតា នាម នាហោសិ, តស្មា អយំ ភគវា អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា នាម។ អសញ្ជាតស្សាតិ តស្សេវ វេវចនំ។ អក្ខាតស្សាតិ អកថិតស្ស។ មគ្គំ ជានាតីតិ មគ្គញ្ញូ។ មគ្គំ វិទិតំ បាកដំ អកាសីតិ មគ្គវិទូ។ មគ្គេ ច អមគ្គេ ច កោវិទោតិ មគ្គកោវិទោ។ មគ្គានុគាតិ មគ្គំ អនុគច្ឆន្តា។ បច្ឆាសមន្នាគតាតិ អហំ បឋមំ សមន្នាគតោ, សាវកា បច្ឆា សមន្នាគតា។

១០៩។

“នីចេ កុលេ បច្ចាជាតោ”តិអាទិកា (អ. និ. ៤.៥៨; បុ. ប. ១៩៥) តមេន យុត្តោតិ តមោ។ កាយទុច្ចរិតាទីហិ បុន និរយតមុបគមនតោ តមបរាយណោ។ ឯតិ ឧភយេនបិ លទ្ធតមោវ កថិតោ ហោតិ។ “អឌ្ឍេ កុលេ បច្ចាជាតោ”តិអាទិកា (អ. និ. ៤.៥៨; បុ. ប. ១៩៥) ជោតិនា យុត្តោតិ ជោតិ, អាលោកភូតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ កាយសុចរិតាទីហិ បុន សគ្គុបបត្តិកច្ចុបគមនតោ ជោតិបរាយណោ។ ឯមិនា នយេន ឯតរេបិ ទ្វេ វេទិតព្ពា។

ន តំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរាតិ ឯត្ថ ធីរាតិ ពុទ្ធាទយោ បណ្ឌិតបុរិសា។ យំ សង្ខលិកសង្ខាតំ អយេន និព្ពត្តំ អាយសំ អណ្ឌុពន្ធនសង្ខាតំ ទារុមយញ្ច បព្ពជតិណេហិ រជ្ជុំ កត្វា កតរជ្ជុពន្ធនញ្ច, តំ អសិអាទីហិ ឆិន្ទិតុំ សក្កុណេយ្យតាយ “ថិរ”ន្តិ ន វទន្តីតិ អត្ថោ។ សារត្តរត្តាតិ រត្តា ហុត្វា រត្តា។ ពលវរាគរត្តាតិ អត្ថោ។ មណិកុណ្ឌលេសូតិ មណីសុ ច កុណ្ឌលេសុ ច, មណិចិត្តេសុ វា កុណ្ឌលេសុ។ ឯតំ ទឡ្ហន្តិ យេ មណិកុណ្ឌលេសុ សារត្តរត្តា, តេសុ យោ រាគោ, យា ច បុត្តទារេសុ អបេក្ខា តណ្ហា, ឯតំ កិលេសមយំ ពន្ធនំ បណ្ឌិតបុរិសា “ទឡ្ហ”ន្តិ វទន្តិ។

ឱហារិនន្តិ អាកឌ្ឍិត្វា ចតូសុ អបាយេសុ បាតនតោ អវហរតិ ហេដ្ឋា ហរតីតិ ឱហារិនំ។ សិថិលន្តិ ពន្ធនដ្ឋានេ ឆវិអាទីនិ អកោបេត្វា ពន្ធនកាលេបិ អជានាបេត្វា ថលបថជលបថាទីសុ កម្មំ កាតុំ ទេតីតិ សិថិលំ។ ទុប្បមុញ្ចន្តិ លោភវសេន ហិ ឯកវារម្បិ ឧប្បន្នំ កិលេសពន្ធនំ ទដ្ឋដ្ឋានតោ កច្ឆបោ វិយ ទុម្មោចយំ ហោតីតិ ទុប្បមុញ្ចំ។ ឯតម្បិ ឆេត្វានាតិ ឯតំ ទឡ្ហម្បិ កិលេសពន្ធនំ ញាណខគ្គេន ឆិន្ទិត្វា អនបេក្ខិនោ ហុត្វា កាមសុខំ បហាយ បរិព្ពជន្តិ បក្កមន្តិ បព្ពជន្តីតិ អត្ថោ។

១០សិ។

ចេតេតីតិ អកុសលចេតនាវសេន ចេតេតិ។ បកប្បេតីតិ តទេវ អកុសលចេតនំ កាយវចីកម្មការំ បិបនវសេន កប្បេតិ។ អនុសេតីតិ រាគាទិអនុសយោ ច សន្តានេ អប្បហីនការេន អនុសេតិ។ អារម្មណមេតំ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស ឋិតិយាតិ យទេតំ ចេតនំ បកប្បនំ អនុសយនញ្ច, ឥទំ អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស ឋិតិយា បវត្តិយា បច្ចយោ ហោតីតិ អត្ថោ។ អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតីតិ យថាវុត្តបច្ចយេ សតិ អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស កម្មំ ជវាបេត្វា បដិសន្ធិអាកឌ្ឍនសមត្ថតាបជ្ជនតោ បតិដ្ឋា ហោតិ។ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្វត្តិ ហោតីតិ អាយតិំ បុនព្ភវសង្ខាតា វិញ្ញាណាទីនំ អភិនិព្វត្តិ ហោតិ។

“នោ ចេ, ភិក្ខវេ, ចេតេតី”តិអាទិនា អកុសលកម្មមេវ បដិក្ខិបតិ។ អយញ្ហេត្ថ សង្ខេបត្ថោ, យទិបិ កទាចិ យោនិសោមនសិការា អកុសលចេតនា នប្បវត្តតិ, អនុសយា បន អប្បហីនាតិ, តេ កុសលស្ស អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស បតិដ្ឋា ហោន្តិ យេវាតិ។ សតិ ច អភិសង្ខារវិញ្ញាណេ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្វត្តិ ហោតីតិ វត្តុំ ទុតិយេវ។ តតិយវារោ វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពោ។

១០ប។

“នេសោ, ភិក្ខវេ, អរិយស្ស វិនយេ សមុទ្ទោ”តិអាទិ យទិ ទុប្បូរណដ្ឋេន សំសីទនដ្ឋេន ទុរតិក្កមនដ្ឋេន សាគរោ “សមុទ្ទោ”តិ វុច្ចេយ្យ, តតោ សតគុណេនបិ សហស្សគុណេនបិ ចក្ខុអាទីស្វេវ អយំ នយោ លព្ភតីតិ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តេនាហ – “ចក្ខុ, ភិក្ខវេ, បុរិសស្ស សមុទ្ទោ, តស្ស រូបមយោ វេគោ”តិ, រូបេសុ សត្តានំ អាវិញ្ឆនតោ រូបាយតនមេវ វេគោ ចក្ខុស្ស វេគោតិ អត្ថោ។

យោ តំ រូបមយំ វេគំ សហតីតិ យោ ភិក្ខុ សហ វិសយេន ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ សម្មសន្តោ តត្ថ ច និព្ពិន្ទន្តោ វិរជ្ជន្តោ តប្បដិពន្ធតោ កិលេសជាលតោ វិមុច្ចន្តោ អភិភវតិ។ អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, អតរិ ចក្ខុសមុទ្ទន្តិ អយំ ភិក្ខុ ចក្ខុសង្ខាតំ សមុទ្ទំ តិណ្ណោតិ វុច្ចតិ។

អបរោ នយោ – ចក្ខុ, ភិក្ខវេ, អរិយស្ស វិនយេ សមុទ្ទោតិ យទិបិ ទុប្បូរណដ្ឋេន យទិ វា សមុទនដ្ឋេន សមុទ្ទោ, ចក្ខុមេវ សមុទ្ទោ។

តស្ស ហិ បឋវិតោ យាវ អកនិដ្ឋព្រហ្មលោកា នីលាទិអារម្មណំ សមោសរន្តំ បរិបុណ្ណភាវំ កាតុំ ន សក្កោតិ. ឯវំ ទុប្បូរណដ្ឋេនបិ សមុទ្ទោ. ចក្ខុ ច តេសុ តេសុ នីលាទិអារម្មណេសុ សមុទេតិ អសំវុតំ ហុត្វា ឱសរមានំ កិលេសុប្បត្តិយា ការណភាវេន សកោសភាវេន គច្ឆតីតិ សមុទ្ទនដ្ឋេនបិ សមុទ្ទោ. តថា ចក្ខុ តណ្ហាសោតាទីនំ ឧប្បត្តិទ្វារតាយ តេហិ សន្តានស្ស សមុទ្ទនដ្ឋេន តេមនដ្ឋេន សមុទ្ទោ. តស្ស រូបមយោ វេគោតិ សមុទ្ទស្ស អប្បមាណោ ឩមិមយោ វេគោ វិយ តស្សាបិ ចក្ខុសមុទ្ទស្ស សមោសរន្តស្ស នីលាទិភេទស្ស អារម្មណស្ស វសេន អប្បមេយ្យោ រូបមយោ វេគោ វេទិតព្វោ. យោ តំ រូបមយំ វេគំ សហតីតិ យោ តំ ចក្ខុសមុទ្ទេ សមោសរន្តំ រូបមយំ វេគំ មនាបេ រូបេ រាគំ, អមនាបេ ទោសំ, អសមបេក្ខនេ មោហន្តិ ឯវំ រាគាទិកិលេសេ អនុប្បាទេន្តោ ឧបេក្ខកភាវេន សហតិ.

សឩមិន្តិអាទីសុ កិលេសឩមីហិ សឩមិំ. កិលេសាវដ្ដេហិ សាវដ្ដំ. កិលេសគាហេហិ សគាហំ. កិលេសរក្ខសេហិ សរក្ខសំ. កោធុបាយាសស្ស វា វសេន សឩមិំ. កាមគុណវសេន សាវដ្ដំ. មាតុគាមវសេន សគាហំ សរក្ខសំ. វុត្តញ្ហេតំ – “សឩមិភយន្តិ ខោ, ភិក្ខវេ, កោធុបាយាសស្សេតំ អធិវចនំ (ឥតិវុ. ១០៩; ម. និ. ២.១៦២; អ. និ. ៤.១២២). តថា អាវដ្ដន្តិ ខោ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នេតំ កាមគុណានំ អធិវចនំ (ឥតិវុ. ១០៩; ម. និ. ២.១៦៣; អ. និ. ៤.១២២). គាហរក្ខសោតិ ខោ, ភិក្ខវេ, មាតុគាមស្សេតំ អធិវចន”ន្តិ (ឥតិវុ. ១០៩). សេសទ្វារេសុបិ ឯសេវ នយោ.

សឩមិភយំទុត្តរំ អច្ចតរីតិ អតិច្ចតាទិសឩមិភយេន សភយំ ទុរតិក្កមំ អតិក្កមិ. លោកន្តគូតិ សំសារលោកស្ស អន្តំ គតោ. បារគតោតិ វុច្ចតីតិ និព្ពានំ គតោតិ កថីយតិ.

ពឡិសាតិ សត្តានំ អនត្ថហេតុតាយ ពឡិសា វិយ ពឡិសា. អនយាយាតិ អនត្ថាយ. ព្យាពាធាយាតិ ទុក្ខាយ. ឥដ្ឋាតិ បរិយិដ្ឋា វា អបរិយិដ្ឋា វា សុខារម្មណតាយ ឥដ្ឋា. កាមនីយេន កន្តា. មនស្ស វឌ្ឍនេន មនាបា. បិយសភាវតាយ បិយរូបា. កិលេសកាមសហិតត្តា កាមូបសំហិតា. រាគជននេន ចិត្តស្ស រញ្ជនតោ រជនីយា. តញ្ចេតិ តំ រូបារម្មណំ, នីលាទិវសេន អនេកភេទភិន្នម្បិ ហិ រូបាយតនំ រូបារម្មណភាវេន ចក្ខុវិញ្ញេយ្យភាវេន ច ឯកវិធំ នាតិវត្តតីតិ តំសភាវសាមញ្ញំ គហេត្វា “តញ្ចេ”តិ វុត្តំ. អភិនន្ទតីតិ អភិនន្ទនតាយ សប្បីតិកតណ្ហាយ អភិមុខោ នន្ទតិ. អភិវទតីតិ “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិ វទាបេន្តិយា តណ្ហាយ វសេន អភិវទតិ. អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតីតិ គិលិត្វា បរិនិដ្ឋបេត្វា តិដ្ឋតិ. អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ គិលិតពឡិសោ មារស្សាតិ អយំ, ភិក្ខុ, កិលេសមារស្ស ពឡិសភូតំ រូបតណ្ហំ គិលិត្វា ឋិតោតិ វុច្ចតិ. សេសបទេសុបិ ឥមិនា នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ. អភេទីតិ ភិន្ទិ. បរិភេទីតិ សព្វភាគេន ភិន្ទិ. សេសំ វុត្តនយមេវ.

១០៩.

អយំ លោកោ សន្តាបជាតោតិ អយំ សត្តលោកោ ជាតសន្តាបោ ញាតិព្យសនាទិវសេន ឧប្បន្នសោកសន្តាបោ ច រាគាទិវសេន ឧប្បន្នបរិឡាហសន្តាបោ ចាតិ អត្ថោ. ផស្សបរេតោតិ អនេកេហិ ទុក្ខផស្សេហិ អភិភូតោ. រោគំ វទតិ អត្តតោតិ តំ តំ អត្តនា ផុដ្ឋំ

ទុក្ខំ អភាវិតកាយតាយ អធិវាសេតុំ អសក្កោន្តា “អហោ ទុក្ខំ, ឦទិសំ ទុក្ខំ មយ្ហំ សត្តុនោបិ មា ហោតូ”តិអាទីនិ វិលបន្តា ចរន្តិ។ កស្មា? យេន យេន ហិ មញ្ញន្តិ, តតោ តំ ហោតិ អញ្ញថា, យស្មា ឯតេ សត្តា យេន យេន បការេន អត្តនោ ទុក្ខស្ស បដិការំ មញ្ញន្តិ អាសីសន្តិ, តំ ទុក្ខំ តតោ អញ្ញេន បការេន តិកិច្ឆិតព្ពំ ហោតិ។ យេន ច បការេន អត្តនោ វឌ្ឍិំ មញ្ញន្តិ, តតោ អញ្ញថា អវឌ្ឍិ ឯវ បន ហោតិ។ ឯវំ អញ្ញថាភាវិតំ ឥដ្ឋាវិញ្ញាតំ ឯវ បិបុណាតិ។ អយំ ភវសត្តោ កាយាទិភវេសុ សត្តោ សត្តលោកោ, តថាបិ ភវមេវាភិនន្ទតិ, ន តត្ថ និព្វិន្ទតិ។ យទភិនន្ទតិ តំ ភយន្តិ យំ កាយាទិភវំ អភិនន្ទតិ, តំ ជរាមរណាទិអនេកព្យសនានុពន្ធត្តា អតិវិយ ភយានកដ្ឋេន ភយំ។ យស្ស ភាយតីតិ យតោ ជរាមរណាទិតោ ភាយតិ, តំ ទុក្ខស្ស អធិដ្ឋានភាវតោ ទុក្ខទុក្ខតាយ ច ទុក្ខន្តិ។

ភវវិប្បហានាយាតិ ភវស្ស បហានត្ថាយ។ ខោតិ អវធារណត្ថេ និបាតោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឯកន្តេន កាយាទិភវស្ស សមុច្ឆេទប្បហានេន បហានត្ថំ ឥទំ មយា អធិគតំ មគ្គព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ។

ឯវំ អរិយស្ស មគ្គស្ស ឯកំសេនេវ និយ្យានិកភាវំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អញ្ញមគ្គស្ស និយ្យានិកភាវំ បដិក្ខិបន្តោ “យេ ហិ កេចី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ភវេនាតិ រូបភវេន ច អរូបភវេន ច។ ភវស្សាតិ សំសារស្ស។ វិប្បមោក្ខន្តិ ភវតោ វិមុត្តិំ, សំសារសុទ្ធិន្តិ អត្ថោ។ កិញ្ចាបិ តេ សមណព្រាហ្មណា តត្ថ និយ្យានសញ្ញិនោ, ភវគាមិកម្មេន បន រូបារូបប្បត្តិយា, តំនិព្ពត្តេន ច ឧបបត្តិភវេន ភវវិសុទ្ធិំ វទន្តា ភវេន ភវវិប្បមោក្ខំ វទន្តិ នាម។ តេនាហ – “សព្ពេ តេ អវិប្បមុត្តា ភវស្មាតិ វទាមី”តិ។ អថ វា ភវេនាតិ ភវទិដ្ឋិយា, ភវតិ តិដ្ឋតិ សស្សតន្តិ ហិ បវត្តនតោ សស្សតទិដ្ឋិ “ភវទិដ្ឋី”តិ វុច្ចតិ។ ភវទិដ្ឋិ ឯវ ឧត្តរបទលោបេន “ភវោ”តិ វុត្តា ភវតណ្ហាទីសុ វិយ។ ភវទិដ្ឋិវសេន ហិ ឯកច្ចេ ភវវិសេសេ ភវវិប្បមោក្ខំ មញ្ញន្តិ។ យថា តំ ពកោ ព្រហ្មា អាហ – “ឥទំ និច្ចំ, ឥទំ ធុវំ, ឥទំ សស្សតំ, ឥទំ អចវនធម្ម”ន្តិ (ម॰ និ॰ ១.៥០១; សំ॰ និ॰ ១.១៧៥)។ វិភវេនាតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា។ វិភវតិ វិនស្សតិ ឧច្ឆិជ្ជតីតិ ហិ បវត្តនតោ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ វុត្តនយេន “វិភវោ”តិ វុច្ចតិ។ ភវស្ស និស្សរណមាហំសូតិ សំសារសុទ្ធិំ វទិំសុ។ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិវសេន ហិ ឯកច្ចេ សំសារសុទ្ធិំ វទន្តិ។ តថា ហិ វុត្តំ –

“យតោ ខោ, ភោ, អយំ អត្តា រូបី ចាតុមហាភូតិកោ…បេ… នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឯត្តាវតា ខោ, ភោ, អយំ អត្តា សម្មា សមុច្ឆិន្នោ ហោតី”តិ (ទី॰ និ॰ ១.៨១)។

អនិស្សដាតិ អនិក្ខន្តា។ តត្ថ ការណមាហ – “ឧបធិញ្ហិ បដិច្ច ទុក្ខមិទំ សម្ភោតី”តិ។ តត្ថ ឧបធិន្តិ ខន្ធាទិឧបធិំ។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? យត្ថ ឥមេ ទិដ្ឋិគតិកា និយ្យានសញ្ញិនោ, តត្ថ ខន្ធកិលេសាភិសង្ខារូបធយោ អធិគតា យាតា។ កុតោ តស្ស ទុក្ខនិស្សរណតាតិ។ យំ បន បរមត្ថតោ ទុក្ខនិស្សរណំ, តំ ទស្សេតុំ “សព្ពុបាទានក្ខយា នត្ថិ ទុក្ខស្ស សម្ភវោ”តិ វុត្តំ។

លោកមិមំ បស្សាតិ ភគវា អត្តនោ ចិត្តំ អាលបតិ។ បុថូតិ វិសុំ វិសុំ។ អវិជ្ជាយ បរេតន្តិ មោហេន អភិភូតំ។ ភូតន្តិ ខន្ធបញ្ចកំ។ ភូតរតន្តិ ឥត្ថី បុរិសេ, បុរិសោ ឥត្ថិយាតិ ឯវំ អញ្ញមញ្ញំ សត្តេសុ រតំ, តតោ ឯវ ភវា អបរិមុត្តំ។ យេ ហិ កេចិ ភវាតិ ឥត្តរណា ចា

ឌិឈាឃុកា ចា សាតចេត្តា ចា អសាតចេត្តា ចា កចា។ សព្ពឌិតិ ភ្ជិ អនេឆា ពិរិយន្តិ សព្ពត្ត។ សព្ពត្តតាឃាតិ សព្ពការេចត។ សព្ពេ ទេព កចាតិអាឌិសុ "សព្ពេបិ កចា អតិច្ចា"តិអាឌិតា ចិបស្សតាសហិតាឃ យក្កបញ្ញាឃ អចិបរីតំ បស្សតោ កចតាល្យាបិ បហីឃតិ តិរុជ្ឈតិ, ចិកចំ ភ្ជេឆ្លងយ្យិ តាកិតគ្គតិ ត បទេត្តតិ, តស្ស សព្ព តាល្យាតំ អតចសេសតោ យទេក្កត តិរុជ្ឈតតោ តិព្ពាតំ តិព្ពុតិ ហោតិ។ តស្ស ឲចំ តិព្ពុតស្ស កិល្លតា អតុបិឌា កិលេសាភិសង្ខារានំ អតុបិឌាតតោ អក្កហណតោ បុតព្ភចា ត ហោតិ។ ឲចំក្ខតេតត ច អតិក្ខតោ បច្ចាចិនេឆាបិ យាទេរា ចិឌិតោ អស្ស អតេតត យាទេរត សក្កាយា, សព្ពេបិ កទេច សយតិក្កត្តា ព្ពដ្ឋាតិដ្ឋាឌិសុ តាឌិលក្ខលាប្យត្តាតិ។

អត្ថសាតកាឃិ អត្ថបុច្ឆូតា បឌិសាតកាឃិ កល្យាណបុច្ឆូតា។ ឌិតេត្វា សេក្លា។ ព្ពតទោ អសេក្លា។

១១០។

អភិជាតិកោតិ ជាតិយា។ កណ្ហាភិជាតិកោតិ កណ្ហេ នីចេ កុលេ ជាតោ។ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតីតិ កាឡកំ ទសវិធំ ទុស្សីល្យធម្មំ បសចតិ ករោតិ, សោ តំ អភិជាយិត្វា និរយេ តិព្ពត្តតិ។ សុក្កំ ធម្មន្តិ "អហំ បុព្ពេបិ បុញ្ញានំ អកតត្តា នីចេ កុលេ តិព្ពត្តោ, ឥទានិ បុញ្ញំ ករិស្សាមី"តិ បុញ្ញសង្ខាតំ សុក្កំ បណ្ឌរំ ធម្មំ អភិជាយតិ, សោ តេន សគ្គេ តិព្ពត្តតិ។ អកណ្ហំ អសុក្កំ តិព្ពានន្តិ តិព្ពានញ្ហិ សចេ កណ្ហំ ភវេយ្យ, កណ្ហវិបាកំ ទទេយ្យ។ សុក្កំ, សុក្កវិបាកំ ទទេយ្យ។ ទ្វិន្នម្បិ អប្បទានតោ បន "អកណ្ហំ អសុក្ក"ន្តិ វុត្តំ។ តិព្ពានន្តិ ចេត្ថ អរហត្តំ អធិប្បេតំ។ តញ្ហិ កិលេសតិព្ពានន្តេ ជាតត្តា តិព្ពានំ នាម។ តំ ឯស អភិជាយតិ បសចតិ ករោតិ។ សុក្កាភិជាតិកោតិ សុក្កេ ឧច្ចេ កុលេ ជាតោ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ "កណ្ហកណ្ហវិបាក"ន្តិអាទិកស្ស កម្មចតុក្កស្ស អត្ថោ ហេដ្ឋា វិត្ថារិតោវ។

១១១។

យាតុសត្តិ យតុស្សកាចំ, យតុស្សឃោតិត្តិ អត្ថោ។ ឌេត្តិ កិច្ចំ អកិច្ចមេច ចាតិ ឌេត្វា កិច្ចានិ ទេត្ចំ កត្តព្ពានិ, ត ចាកិច្ចំ កិច្ចំ កត្តព្ពានិ ឌេស្សតិ។ សុកិច្ចត្តិអាឌិ "កិច្ច"ន្តិ ចុត្តានំ ទេចំ សន្ធបទស្សតំ។

បឌាតាតីតិ ភ្ជត្តយាតិ ចិសិដ្ឋាតិ។ បុរិមស្មិំ បព្ពេឌិទោសុតិ ចិសេយេ កុម្ភំ គុតិយេ អឆិកាទេណោ តត្ថ តិព្ពានត្តិ អរហត្តំ អធិប្បេតំ។ កស្មា បនេត្ថ អាឃិសបរិច្ចរកោ អរហត្តេត សយឆុទោ តិឌ្ឌិដ្ឋោតិ? ឆក្លិលោយ្យស្សុ ឆក្លិលាឃ យហប្បលកាចឆស្សតត្តំ។ យេត យេត ចា បត ចត្តតាតិ ភ្ជេឆ្លងាឌិចត្តតា អញ្ញាសិតាតិ កចតាល្យាឌិចសេត អញ្ញាសិតា។ គុតិយេ យេត យេត ចា បត ចត្តតាតិ អយទាចិក្លេបចត្តអាឌិតា។

ព្ពយិតាអស្សុកេត កម្មចិបិកោកតាតិ អស្សុកស្ស កាឃគុច្ចរិតាឌិកម្មស្ស ចិបាកត្តា អស្សុកេត អសិទេចត កម្មចិបាកោត។ ព្ពតំ នាលលក្ខណំ តិព្ពត្តតីតិ បុរិមស្មិំ កទេច គុច្ចរិតសយដ្ឋិតាឃ នាលេលិ អយំ កចតីតិ ភ្ជបលក្ខណំ ជាយតិ។ ព្ពតំ សកិលេសកាកិឃំ សុត្តត្តិ ព្ពតំ ឲចំ បចត្តំ សកិលេសកាកិឃំ តាយ សុត្តំ។

ញាយិតា សុរេកតាតិ ឯត្ថ ចុត្តកយាត្ថុសារេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។ តត្ថ យថាបុរិសលក្ខណត្តិ បណ្ឌិតលក្ខណំ កិលេសក្ខយីហិតិ កិលេសង្ខារេហិ កិលេសាចត្តោហិ ចា។ សាត្ថុសយស្ស បរិឃុដ្ឋានំ ខាយតីតិ អប្បហិតាត្ថុសយស្ស បច្ចយសយាវេយាវេក វាកាគេឃោ បរិឃុដ្ឋានចវេសន បចត្តត្តិ។ បរិឃុដ្ឋិតោ សំឃុដ្ឋតីតិ វេឃោ វាកានីហិ បរិឃុដ្ឋិតចិវេត្តា, វេសា កាយវាកានីហិ សំឃុដ្ឋតិ តាយ។ សំឃុដ្ឋេត្តា រូបិនិយតីតិ វេឃោ កាយវាកសំវេឃាខតានីហិ សំឃុវេត្តា, វេសា កាយុបិកាតានីតិ អត្ថុសលកម្មាតិ ច រូបិនិយតិ។ វេសសំ សព្វត្ថ រូត្តាតវេយចា។

១១៧។

ឲចំ វេសាត្យអសចិវេឆត សាសតបដ្ឋានំ តាតាសុវេត្តហិ រូកាហវេលាចវេសត ចិកខិត្វា ញូកាតិ អដ្ឋចឹសតិចិវេឆត សាសតបដ្ឋានំ ឌវេស្សវេត្តត ឃស្មា អឃយ្បិ បដ្ឋានចិការេកា ឫលបវេឌហិ សង្គហិវេតា, ត ញូយស្សាបិ វេតហិ អសង្គហិវេតា បវេឌវេសា អត្ថិ, តស្មា ឫលបឌំ ចិកខិតព្វតញ្ញា ឌវេស្សតំ "តត្ថ កតវេយ អដ្ឋារេស ឫលបឌា"តិ បុច្ឆាយ ចវេសត ឫលបឌាតិ រូឌ្ឍទិត្វា "វេលាកិយំ វេលាកុត្តរ"ត្តិអានិតា តចតិកា, ឆវេចា ចាតិ អដ្ឋចឹសតិចិឆំ សាសតបដ្ឋានំ រូឌ្ឍិដ្ឋំ។ តត្ថ វេលាកិយត្តិ វេលាវេក តិឃុវេត្តា, វេលាវេក ចា ចិឌិវេតា វេលាកិវេយា។ ញូឆ បត វេលាកិវេយា អវេត្ថា ឃស្មិំ សុវេត្ត ចុវេត្តា, តំ សុត្តំ វេលាកិយំ។ តឆា វេលាកុត្តរំ។ ឃស្មិំ បត សុវេត្ត បវេឌវេសត វេលាកិវេយា, បវេឌវេសត វេលាកុត្តរវេរា ចុវេត្តា, តំ វេលាកិយញ្ញា វេលាកុត្តរញ្ញា។ ឃញ្ញា សវេត្ត អឌិដ្ឋាយ សត្តបញ្ញត្តិមុវេលត វេឌសិតំ, តំ សត្តាឌិដ្ឋានំ។ ឆម្មចវេសវេតច វេឌសិតំ ឆម្មាឌិដ្ឋានំ។ រូកឃចវេសត វេឌសិតំ សត្តាឌិដ្ឋានញ្ញា ឆម្មាឌិដ្ឋានញ្ញា។ ញូយិតា តវេឃត សព្វបវេឌសុ អវេត្ថា វេចឌិតព្វោ។ ញុច្ឆានីតំ បត ក្យលាកិត្តចតចវេសត បចត្តំ សុត្តំ ឆវេចា តាយ។

តត្ថ សដ្ឋលិវេត្តិ តដ្ឋលំវេឃច វេឆត្ថយា ឆវេតហិ តិក្ខត្តំ អត្ថាញ្ញលិរំ។ ឃុច្ឆតីតិ បរិលាយតិ។ ញូឌំ ចុត្តំ វេហាតិ – ឃឆា វេឆត្ថយា ឆតវេតា តិក្ខត្តំ លិរំ តដ្ឋលំវេឃច ត ឃុច្ឆតិ ត បរិលាយតិ ត ឌសិកាចំ កច្ឆតិ, តក្កាឌិអដ្ឋិលសយាវេយាកវេតា បត បវេរតា កាលត្តវេរត បកតិ។ ឌហតិ ឌសិកាចំ បិបុលាតិ, ឲចវេមចំ បិបកម្មុម្បិ កិរិយកុលលាវេឃច ត ចិបច្ចតិ។ ឃឌិ ចិបវេច្ចយ្យ, តាតាកតីតំ សកាចដ្ឋានំ សិយា, ត វេកាចិ បិបកម្មំ កាតុំ ចិសវេហយ្យ។ យាច បត ក្យសលិកិត្តិវិត្តក្ខា ឆវេត្តិ, តាច តំ វេត វេក្ខត្តិ, វេតសំ វេកឌា អបិវេឃសុ តិវិត្តាបតចវេសត ចិបច្ចតិ។ ចិបច្ចយាតញ្ញា ឌហត្តិ ឌាលយវេត្តតិ, កិំ ចិយ? កម្មុច្ឆវេត្តាច បិចវេកា។ ឃឆា ហិ លាទិកាឃ បដិច្ឆវេត្តា ចិតច្ចិតដ្ឋារេរា អក្កវេត្តាបិ លាទិកាឃ បដិច្ឆត្តតា ត តាច ឌហតិ, លាទិកំ បត តាវេបត្វា ចម្មានីតិ ឌហតចវេសត យាច យត្តលុក្ខា ឌហវេត្តា កច្ឆតិ, ឲចវេមចំ បិបកម្មុម្បិ វេឃត កតំ, តំ ឌាលំ ទុតិវេឃ ចា តតិវេឃ ចា អត្តភាវេច តិរយានីសុ តិវិត្តំ ឌហត្តិ អត្ថុកច្ឆតីតិ។

ឃស្សិត្រិយាតីតិ តត្វាយំ សវេង្ខបវេត្ថា – ឃស្ស កិក្ខវេតា វេលវេពត សារទិតា សុឌត្តា អស្សា ចិឃ ល ញូត្រិយាតិ សមឆំ ឌត្តកាចំ តិត្តិវេសចតកាចំ កតាតិ, តស្ស តចចិឆំ យាតំ បហាយ ចិតព្វា បហិតយាតស្ស ចត្តក្ក អាសចាតំ អការេចត អតាសចស្ស តាឌិកាវេច ចិតស្ស តឆាទូបស្ស វេឌចាបិ បិហយត្តិ, យត្ថុស្សាបិ ឌស្សតញ្ញា អាកយតញ្ញា បវេត្តិត្តិវេឃចាតិ។ អាហារេរ សតីតិ អាហារបដិតាវេច្ឆ លត្ថនារេក អប្បហិវេត សតិ។

សព្វា ទិសា អនុបរិគម្ម ចេតសាតិ បរិតោ ទសបិ ទិសា ចិត្តេន អនុគន្ត្វា។ នេវជ្ឈគាតិ នេវ អធិគច្ឆេយ្យ។ បិយតរន្តិ អតិសយេន បិយំ។ អត្តនាតិ អត្តតោ។ ឯវំ បិយោ បុថុ អត្តា បរេសន្តិ ឯវំ កស្សចិបិ អត្តនា បិយតរស្ស អនុបលព្ភនតោ វិសុំ វិសុំ បរេសំ សត្តានំ អត្តា បិយោ។ យស្មា ច ឯតទេវ, តស្មា ន ហិំសេ បរំ អត្តកាមោ អត្តនោ សុខកាមោតិ។

ភូតាតិ ជាតា និព្វត្តា។ ភវិស្សន្តីតិ និព្វត្តិស្សន្តិ។ ភូតាតិ វា ខីណាសវា។ តេ ហិ បហីនភវត្តា ភូតា ឯវ។ គមិស្សន្តីតិ បរលោកំ គមិស្សន្តិ។ ខីណាសវា បន អនុបាទិសេសេន និព្ពាន្តិ។

បិយោ ច ហោតីតិ សុបរិសុទ្ធាយ សីលសម្បត្តិយា, សុបរិសុទ្ធាយ ច ទិដ្ឋិសម្បត្តិយា សមន្នាគតោ បិយោ បិយាយិតព្វោ ហោតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សីលទស្សនសម្បន្នំ, ធម្មដ្ឋំ សច្ចវេទិនំ;

អត្តនោ កម្ម កុព្ពានំ, តំ ជនោ កុរុតេ បិយ”ន្តិ។ (ធ· ប· ២១៧);

បាសាណច្ឆត្តំ វិយ គរុកាតព្ពតាយ គរុ។ ឧត្តរិមនុស្សធម្មវសេន សម្ភាវេតព្ពតាយ ភាវនីយោ។ សីលគុណេន វា បិយគរុអាទិភាវា វេទិតព្វា។ តថា ហិ វុត្តំ – “អាកង្ខេយ្យ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ‘សព្រហ្មចារីនំ បិយោ ច អស្សំ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ចា’តិ, សីលេស្វេវស្ស បរិបូរការី”តិ (ម· និ· ១·៦៥)។

វត្តាតិ “កាលេន វក្ខាមី”តិអាទិបញ្ចធម្មេ អត្តនិ ឧបដ្ឋបេត្វា សព្រហ្មចារីនំ ឧល្លុម្បនការេន វត្វា វត្តា។ វចនក្ខមោតិ សព្រហ្មចារីហិ យេន កេនចិ វុច្ចមានោ សុព្ពចោ ហុត្វា បទក្ខិណគ្គាហិតាយ តេសំ វចនំ ខមតីតិ វចនក្ខមោ។ វត្តាតិ វា ធម្មកថាវសេន វចនសីលោ។ វចនក្ខមោតិ ធម្មំ និវេឋេន្តោ បរេហិ អសំហីរោ ហុត្វា តេសំ បុច្ឆាវចនក្ខមតាយ វចនក្ខមោ។ គម្ភីរញ្ច កថំ កត្តាតិ សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទាទិ, អញ្ញំ វា គម្ភីរកថំ កត្តា។ ន ចដ្ឋានេ និយោជកោតិ ធម្មវិនយាទិ អធម្មវិនយាទិវសេន អវត្វា ធម្មវិនយាទិវសេនេវ ទីបនតោ ន ច អដ្ឋានេ និយោជកោ។

មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វាតិ ឯត្ថ “តណ្ហា ជនេតិ បុរិស”ន្តិ (សំ· និ· ១·៥៥-៥៧) វចនតោ តីសុ ភវេសុ សត្តានំ ជនកត្តា តណ្ហា មាតា នាម។ “អហំ អសុកស្ស នាម រញ្ញោ, រាជមហាមត្តស្ស វា បុត្តោ”តិ បិតរំ និស្សាយ អស្មិមានស្ស ឧប្បជ្ជនតោ អស្មិមានោ បិតា នាម។ លោកោ

ឥម រាជានំ យថា សន្តិដ្ឋិកតាតិ ទ្វេ សម្បរាយិកដ្ឋិយោ ករន្តិ, តថា សម្បរាយិកដ្ឋិយោ ទ្វេ ឧត្តិមា រាជានោ នាម។
ទ្វារសាមន្តនាតិ ចិត្តពទ្ធេន ទ្ធេសមិសត្តា ទ្ធេ នាម។ អាមសាឆេកា អាមុត្តកបុរិសោ ឥម តំនិម្មិតោ នត្ថិរោកា អនុមេរោ នាម។

អតិរេឈាតិ និទ្ធេរក្កា។ ព្រាហ្មលោកាតិ លិលាសចោ។ ឧទេតន ហិ តលាគេមា អទេហត្តមក្កខាលានិសា ហតា នាហិតា។ យាតីតិ មេសា
ព្រាហ្មលោកា និទ្ធេរក្កា ហុត្វា យាតីតិ។

កាយេតិ ករជកាយេ។ ចិត្តន្តិ បាទកជ្ឈានចិត្តំ។ សមោទហតីតិ បក្ខិបតិ។ យថា ទិស្សមានេន កាយេន គន្តុកាមោ ហោតិ, តថា
កាយវសេន បាទកជ្ឈានចិត្តំ អធិដ្ឋហតីតិ អត្ថោ។ ចិត្តម្បិ កាយំ សមោទហតីតិ យថា ឦឡំ គន្តុកាមោ ហោតិ, តថា បាទកជ្ឈានចិត្តេ
កាយំ បក្ខិបតិ, ចិត្តវសេន កាយំ អធិដ្ឋហតីតិ អត្ថោ។ កាយេ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមិត្វាតិ “សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ
សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យា”តិ វុត្តនយេន (មហាវ. ប៉, ១៦៧; ទី. និ. ២.៩៩; ម. និ. ១.១៦១; ២.
១១៦; សំ. និ. ១.១៦១) ឧប្បន្នា កាយេ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមិត្វា បវេសេត្វា ទិស្សមានេន កាយេន អារោហនារោហនយោគ្យតាតិ
បេក្ខមានោ ចិត្តក្ខណេន ឧដ្ឋិតទ្ធោនំ គច្ឆតិ។

យំ តំ លោកុត្តរំ ញាណាតិ សន្តំ លោកំ ឧត្តរិត្វា អភិភវិត្វា ឋិតត្តា វុត្តំ, ន បន លោកុត្តរសម្មាទិដ្ឋិ។ សន្តានេន បច្ចត្តំតិ
អាវជ្ជនបដិពទ្ធវុត្តិត្តា វុត្តំ, ន សមត្ថំ សមិទ្ធំ បច្ចត្តំតិ។ ន ហិ សន្តញាណញ្ញាណំ ករណេន សន្តមិមេន ការេន ឧប្បជ្ជតីតិ សក្កា វត្តុំ។

កិត្តិមិស្សាមិ តេ សន្តិន្តិ សន្តកិលេសវូបសមហេតុភាវេន សន្តិំ និព្ពានំ ទេសិស្សាមិ។ ទិដ្ឋេ ធម្មេតិ ទិដ្ឋេ ធម្មានិធម្មេ, ឥមស្មិំ ឯវ ចា
អត្តភាវេ។ អនីតិហន្តិ ឥតិហាសាតិ ឯវំ ន ឥតិកិរាយ បវត្តំ, អត្តបច្ចក្ខន្តិ អត្ថោ។ យំ វិទិត្វា សតោ ចរន្តិ “សព្ពេ សង្ខារា
អនិច្ចា”តិអាទិនា (ធ. ប. ២៧៧; ថេរគា. ៦៧៦; នេត្តិ. ៥) នយេន សតោ ហុត្វា ចរន្តោ អរិយបុគ្គោ យំ សន្តិំ វិទិត្វា។ តរេ លោកេ
វិសត្តិកន្តិ សង្ខារលោកេ វិសប្បនតោ វិសត្តិកសង្ខាតំ តណ្ហាតរេ តរេយ្យ សមតិក្កមេយ្យាតិ អត្ថោ។

តណ្ហាហំ អភិនន្ទាមីតិ តំ វុត្តប្បការំ សន្តិមេវាតតំ តុម្ហាកំ ចនតំ អហំ បត្ថយាមិ, តំ ឯវ ចា សន្តិំ វុត្តំ អភិនន្ទាមីតិ ឆោតតេកា ចនតិ។ វុទ្ធំ
អធោ តិរិយញ្ចាបិ មជ្ឈេតិ ឯត្ថ វុទ្ធន្តិ អនាគតំ វុបរិ ច។ អធោតិ អតីតំ ហេដ្ឋា ច។ តិរិយញ្ចាបិ មជ្ឈេតិ បច្ចុប្បន្នំ បរិតោ ច។ ឯតំ
វិទិត្វា សង្គោតីតិ ឯតំ អនាគតាទិ សង្គុណភន្ធនន្តិ ញាត្វា។ ភវាភវាយាតិ ខុទ្ទកាតទ្ធោច មហន្តាតន្ធា ភវាតំ អត្ថាយ,
សម្បត្តិវិបត្តាយ ចា។

អរិយសច្ចានន្តិ អរិយការកានំ សច្ចានំ។ អនុពោធាតិ អញ្ញាណតេន អជានតេន។ អប្បដិវេធាតិ អប្បដិវិជ្ឈនតេន។ សច្ចាវិតន្តិ ករតោ

ພວສ຺ສ ກມເນນ ສນ຺ຕາປິຕໍ ນິສຣິຕນ຺ຕິ ປຸນປ຺ປຸນໍ ກມນວເສນ ນິສຣິຕໍ ມມເຍວ ທຸຍ຺ຍາກຍ຺ຍາຕິ ຍຖາ ເອວ ທຸເມນ຺ຕິ ຈ ຯ ອຖ ວາ ສນ຺ຕາປິຕໍ ນິສຣິຕນ຺ຕິ ສນ຺ຕາປນໍ ນິສຣນໍ ມມເຍວ ທຸຍ຺ຍາກຍ຺ຍາ ອເຫາສີຕິ ອຕ຺ໂຖ ຯ ພວເນຕ຺ຕີຕິ ພວາພວໍ ນມນສມຕ຺ໂຖ ຕຄ຺ຄຣນ຺ທ຺ໂທ ນິສິຕນ຺ຕິ ນິສຣິຕໍ ສມ຺ຫຕາຕິ ສຸທ຺ທ ຫຕາ ລິຫ຺ຂາ ອປ຺ປວຕ຺ຕິກຕາ ຯ

ສເພ຺ພ ສງ຺ຂາຣາ ອນິຈ຺ຈາຕິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ສງ຺ຂຣີຍນ຺ຕີຕິ “ສງ຺ຂາຣາ”ຕິ ລທ຺ທນາມາ ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ຘາ ອາທິອນ຺ຕວນ຺ຕໂຕ ອນິຈ຺ຈນ຺ຕິກໂຕ ຕາວກາລິກໂຕ ອຸທຍພ຺ພຍປະຣິຈ຺ຉິນ຺ນໂຕ ຈ ນ ນິຈ຺ຈາຕິ ອນິຈ຺ຈາ ຯ ຍທາ ປຎ຺ຎາຍ ປສ຺ສຕີຕິ ຍທາ ວິປສ຺ສນາປຎ຺ຎາຍ ປສ຺ສຕິ ຯ ອຖ ນິພ຺ພິນ຺ທຕີ ທຸກ຺ເຂຕິ ອຖ ອິມສ຺ມິໍ ວຎ຺ຈາທຸກ຺ເຂ ນິພ຺ພິນ຺ທຕິ, ນິພ຺ພິນ຺ທນ຺ໂຕ ທຸກ຺ຂປຣິຎ຺ຎາທິວເສນ ສຈ຺ຈານິ ປຕິວິຊ຺ຌຕິ ຯ ເອສ ມຄ຺ໂຄ ວິສຸທ຺ຘິຍາຕິ ຍາຍໍ ທຸຕິຍນຍເຍນ ສຈ຺ຈປຕິເວໂທ, ເອສ ວິສຸທ຺ຘິຍາ ມຄ຺ໂຄ ຯ ສເພ຺ພ ສງ຺ຂາຣາ ທຸກ຺ຂາຕິ ສເພ຺ພ ສງ຺ຂາຣາ ອພິຫນ຺ຫຕິປີຬນເຏ຺ຐນ ອຍເຏ຺ຐນ ຈ ທຸກ຺ຂາຕິ ຯ ເອສ ທຸກ຺ຂປຣິຍາເຍນ ສເພ຺ພ ຘມ຺ມາ ອນຕ຺ຕາຕິ ສເພ຺ພປິ ເຕສຸ ປຎ຺ຎຸປາທານກ຺ຂນ຺ເຘສຸ ປຣເຕາ ຕຸຈ຺ເຉາ ສຸຎ຺ເຎາ ອສາເຣາ ອວສວຕ຺ຕນເຕາ ຈ ອນຕ຺ຕາຕິ ຯ ເອສ ປຸຣິມສທິເສ ຯ

ເສຍ຺ໂຍຕິ ວິສິເຏ຺ຐາ ອຸຕ຺ຕເມາ ຯ ສທິເສາຕິ ສມາເນາ ຯ ຫີເນາຕິ ລາມເກາ ຯ ຊຍາເນາປິ ຫິ ອຕ຺ຕໂນ ອຈ຺ຈນ຺ຕລາພເລນປິ ນິປ຺ປປຎ຺ເຈນ ເສເນນ ປວຕ຺ຕຕິ ຯ ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ “ຫີເນາຫມສ຺ມີ”ຕິ ຯ ກິມຎ຺ຎຕ຺ຣ ຍຖາພູຕສ຺ສ ອທສ຺ສນາຕິ ສງ຺ສປກ຺ຂາຕາຍ ອຸປສຕ຺ເຕນ ອສທ຺ຘິຕສງ຺ກາເຣຫິ ຣູປາທິເຍຫິ ເສຍ຺ຍາທິເສນ ອຕ຺ຕໂນ ຊີວິຕສ຺ສ ເຕສໍ ຍຖາພູຕໍ ອທສ຺ສນໍ ອຎ຺ຎາຓໍ ວິຕາ ກິໍ ອຎ຺ຎໍ ກາຣຓໍ ນິຍາ, ອຎ຺ຎໍ ກິຎ຺ຈິ ກາຣຓໍ ນັຕ຺ຖິ ນັຕ຺ຖີຕິ ອຕ຺ໂຖ ຯ ເວທນາທີສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ ຯ ທຸກ຺ຂວິປຣິຍາເຍນ ສຸກ຺ຂປເລ຺ລາ ເວທິຕພ຺ໂພ ຯ

໑໑໓ ຯ

ເຍ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ ວິພາວຍນ຺ຕີຕິ ທຸກ຺ຂາທີນິ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ ປຎ຺ຎາໂອພາເສນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕກິເລສນ຺ຘກາຣໍ ວິຘເມຕ຺ວາ ອຕ຺ຕໂນ ປກາເສນ຺ຕິ ປາກຏານິ ກໂຣນ຺ຕິ ຯ ຄມ຺ພີຣປຎ຺ເຎນາຕິ ອປ຺ປເມຍ຺ຍປຎ຺ຎຕາຍ ສເທວກສ຺ສປິ ໂລກສ຺ສ ຎາເຓນ ອລພ຺ພເນຍ຺ຍປຕິຏ຺ເຐນ ປຎ຺ຎາເຓນ ສພ຺ພຎ຺ຎຸນາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ ຯ ສຸເທສິຕານີຕິ ສມາສພ຺ຍາສາທີຫິ ເຕຫິ ເຕຫິ ນເຍຫິ ສຸຏ຺ຐຸ ເທສິຕານິ ຯ ກິຎ຺ຈາປິ ເຕ ໂຫນ຺ຕິ ພຸສໍ ປມຕ຺ຕາຕິ ເຕ ວິພາວິຕອຣິຍສຈ຺ຈາ ປຸຄ຺ຄລາ ກາມໍ ເທວຣຊ຺ຊຈກ຺ກວຕ຺ຕິຣຊ຺ຊາທິປມາທຏ຺ຐານໍ ອາຄມ຺ມ ພຸສໍ ປມຕ຺ຕາ ໂຫນ຺ຕິ, ຕຖາປິ ໂສຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄຎາເຓນ ອພິສງ຺ຂາຣວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ນິໂຣເທນ ຘເປຕ຺ວາ ສຕ຺ຕ ພເວ ອນມຕ຺ຕຄ຺ເຄ ສໍສາເຣ ເຍ ອຸປ຺ປເຊຍ຺ຍໍ ນາມຣູປໍ ຕໍ ນິຣຸທ຺ຘຕ຺ຕາ ນ ອຏ຺ຐມໍ ກວໍ ອາທິຍນ຺ຕິ, ສຕ຺ຕມເກ ເຍວ ປນ ວິປສ຺ສໍ ອາຣພິຕ຺ວາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓນ຺ຕີຕິ ອຕ຺ໂຖ ຯ

ຍຖິນ຺ທຂີໂລຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ຍຖາຕິ ອຸປມາວຈນໍ ຯ ອິນ຺ທຂີໂລຕິ ນຄຣທ຺ວາຣວິນິວາຣຓຕ຺ຖໍ ອຸມ຺ມາຣພ຺ພນ຺ຕເຣ ອຏ຺ຐ ວາ ທສ ວາ ຫຕ຺ເຖ ປຖວິໍ ຂຓິຕ຺ວາ ອາໂກຏິຕສ຺ສ ສາຣທາຣຸມຍສ຺ສ ຂມ຺ພສ຺ເສຕໍ ອທິວຈນໍ ຯ ປຖວິສ຺ສິໂຕ ສິຍາຕິ ປຖວິໍ ອນຸປວິສິຕ຺ວາ ສິໂຕ ສິຍາ ຯ ຈຕຸພ຺ພິ ວາເຕພີຕິ ຈຕູຫິ ທິສາຫິ ອາຄຕວາເຕຫິ ຯ ອສມ຺ປກມ຺ປິເຍາຕິ ກມ຺ເປຕຸໍ ວາ ຈາເລຕຸໍ ວາ ອສກ຺ກຸເຓຍ຺ໂຍ ຯ ຕຖູປມໍ...
ເປ... ປສ຺ສຕີຕິ ໂຍ ຈຕ຺ຕາຣິ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ ປຎ຺ຎາຍ ອຊ຺ໂຌຄາເຫຕ຺ວາ ປສ຺ສຕິ, ຕໍ ສປ຺ປຸຣິສໍ ອຸຕ຺ຕມປຸຣິສໍ ຕຖາ ທສ຺ສນໂຕ ສຕ຺ຕາທີຕິຕ຺ຖິຍວາທວາເຕຫິ ອສມ຺ປກມ຺ປິຍຕາຍ ຕຖູປມໍ ຍຖາອິນ຺ທຂີລູປມໍ ວທາມີຕິ ອຕ຺ໂຖ ຯ

សោតាបត្តិយង្គេហីតិ អរិយសោតាបន្នភាវស្ស អង្គភូតេហិ។ អរិយសាវកោតិ អរិយស្ស ពុទ្ធស្ស សាវកោ សទ្ធម្មស្សវនន្តេ ជាតត្តា អរិយសាវកោ។ ខីណនិរយោម្ហីតិ ខីណនិរយោ អម្ហិ ខីណាបាយទុគ្គតិវិនិបាតោតិ ឯតំ និរយាទីនំ វេវចនវសេន វុត្តំ។ និរយាទយោ ហិ វឌ្ឍិសង្ខាតតោ អយតោ អបេតត្តា អបាយា។ ទុក្ខស្ស គតិ បដិសរណន្តិ ទុគ្គតិយោ។ ទុក្កដការិនោ វិវសា ឯត្ថ និបតន្តីតិ វិនិបាតា។ សោតំ អរិយមគ្គំ អាបន្នោ បត្តោ អធិគតោតិ សោតាបន្នោ។ អកុប្បធម្មតាយ មគ្គផលំ បុថុជ្ជនភាវសង្ខាតេ វិរូបេ ន និបតនសភាវោ វាតិ អវិនិបាតធម្មោ។ តតោ ឯវ ធម្មនិយាមេន និយតតាយ និយតោ។ ឧបរិមគ្គត្តយសង្ខាតា សម្ពោធិ អវស្សំ បត្តព្ពតាយ អស្ស បរំ អយនំ គតិ បដិសរណន្តិ សម្ពោធិបរាយនោ។

និវិដ្ឋាតិអាទីនិ បទានិ អញ្ញមញ្ញវេវចនានេវ។ សហធម្មិយាតិ សព្រហ្មចារិនោ។ អរិយកន្តេហីតិ អរិយានំ កន្តេហិ បិយេហិ មនាបេហិ។ បញ្ច សីលានិ ហិ អរិយសាវកានំ កន្តានិ ហោន្តិ, ភវន្តរេបិ អវិជហិតព្ពតោ។ តានិ សន្ធាយេតំ វុត្តំ។ សព្ពាបិ បនេត្ថ សំវរា លព្ភន្តិយេវ។ សោតាបន្នោហមស្មីតិ ឯតំ ទេសនាសីសមេវ។ សកទាគាមិអាទយោបិ "សកទាគាមីហមស្មី"តិអាទិនា នយេន ព្យាករោន្តិយេវ។ យតោ សព្ពេសម្បិ សិក្ខាបទាវិរោធេន យុត្តដ្ឋានេ ព្យាករណំ អនុញ្ញាតមេវាតិ។

យស្សិន្ទ្រិយានីតិ យស្ស អរិយបុគ្គលស្ស សទ្ធាទីនិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ សុភាវិតានីតិ អរិយមគ្គភាវនាវសេន សុដ្ឋុ ភាវិតានិ។ អជ្ឈត្តំ ពហិទ្ធា វាតិ អជ្ឈត្តិកានំ ពាហិរានញ្ច សឡាយតនានំ វសេន។ តេនាហ "សព្ពលោកេ"តិ។ និព្ពិជ្ឈាតិ និព្ពិជ្ឈិត្វា បដិវិជ្ឈិត្វា។

ធម្មបទានីតិ ធម្មកោដ្ឋាសានិ។ អនភិជ្ឈា ធម្មបទំ នាម អលោភោ វា អលោភសីសេន អធិគតឈានវិបស្សនាមគ្គផលនិព្ពានានិ វា ទសអសុភវសេន វា អធិគតឈានានីតិ អនភិជ្ឈា ធម្មបទំ។ ចតុព្រហ្មវិហារវសេន អធិគតានិ អព្យាបាទោ ធម្មបទំ។ ទសានុស្សតិអាហារេបដិកូលសញ្ញាវសេន អធិគតានិ សម្មាសតិ ធម្មបទំ។ ទសកសិណអានាបានវសេន អធិគតានិ សម្មាសមាធិ ធម្មបទំ។

បញ្ញា ឆិន្ទតីតិ ហេដ្ឋា អបាយូបបត្តិសំវត្តនិកានិ បញ្ច ឱរម្ភាគិយសំយោជនានិ បាទេ ពន្ធរជ្ជុំ វិយ បុរិសោ សត្ថេន ហេដ្ឋា មគ្គត្តយេន ឆិន្ទេយ្យ។ បញ្ញា ឧទ្ធេតីតិ ឧបរិទេវលោកសម្បាបកានិ បញ្ច ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនានិ បុរិសោ គីវាយ ពន្ធរជ្ជុំ វិយ អរហត្តមគ្គេន ឌហេយ្យ ឆិន្ទេយ្យ វាតិ អត្ថោ។ បញ្ញា ឧត្តរិ ភាវយេតិ ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនានំ បហានត្ថាយ សទ្ធាទីនិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ឧត្តរិ ភាវេយ្យ។ បញ្ញា សង្គាតិគោតិ ឯវំ សន្តេ បញ្ចន្នំ រាគទោសមោហមានទិដ្ឋិសង្គានំ អតិក្កមនេន បញ្ចសង្គាតិគោ ហុត្វា ភិក្ខុ "ឱឃតិណ្ណោ"តិ វុច្ចតិ, និត្តិណ្ណចតុរោឃោតិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។

អនញ្ញាតំ អប្បដិវិទ្ធំ ចតុសច្ចធម្មំ, អមតបទំ វា ញស្សាមិ ជានិស្សាមីតិ បដិបន្នស្ស បឋមមគ្គដ្ឋស្ស ឥន្ទ្រិយន្តិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ។ បឋមមគ្គញាណសម្បយុត្តបញ្ញាការវសេន ឯតំ វុត្តំ។ អាជានាតីតិ បឋមមគ្គេន ញាតមរិយាទំ អនតិក្កមិត្វា ជានាតីតិ អញ្ញា, តស្ស ឥន្ទ្រិយន្តិ អញ្ញិន្ទ្រិយំ, ហេដ្ឋា តីសុ ផលេសុ, ឧបរិ តីសុ មគ្គេសុ ច ញាណស្សេតំ អធិវចនំ។ អញ្ញាតាវិនោ ចតូសុ

សច្ចេសុ និដ្ឋិតកិច្ចស្ស អរហតោ ឥន្ទ្រិយន្តិ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ, អគ្គផលញាណស្សេតំ អធិវចនំ។ អនភិសមេតស្សាតិ អប្បដិវិទ្ធស្ស។ អភិសមយាយាតិ បដិវេធាយ។

១១៩។

ពាលលក្ខណានីតិ ពាលស្ស សល្លក្ខណការណានិ។ ពាលនិមិត្តានីតិ “ពាលោ អយ”ន្តិ គហេតុំ និមិត្តានិ ការណានិ។ ពាលាបទានានីតិ ពាលស្ស វេបិទានានិ វិរុឡ្ហានិ កម្មានិ។ “ទុច្ចិន្តិតចិន្តី”តិអាទីសុ ទុច្ចិន្តិតំ អភិជ្ឈាព្យាបាទំ មិច្ឆាទស្សនញ្ច ចិន្តេតីតិ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី។ ទុព្ភាសិតំ មុសាវាទាទិំ ភាសតីតិ ទុព្ភាសិតភាសី។ ទុក្កដំ បាណាតិបាតាទិកម្មំ ករោតីតិ ទុក្កដកម្មការី។ វុត្តវិបរិយាយេន សុក្កបក្ខោ វេទិតព្វោ។

ភិយ្យោតិ ឧបរូបរិ។ បក្ខន្ទេយ្យុន្តិ វិន្ទេយ្យុំ។ “បក្ខេបេយ្យុ”ន្តិបិ បាឋោ។ កុសេនាតិ ខជ្ជោហេន។ ខល្លុតាតិ ខល្លុការេន។ ធីរោតិ បណ្ឌិតោ សប្បញ្ញជាតិកោ។ និសេធេយ្យាតិ បដិពាហេយ្យ។ បុន កិញ្ចិ ការំ វត្វា ច អសមត្ថោ ករេយ្យាតិ អត្ថោ។

បទន្តិ បច្ចត្តេ។ យោ សតោ ឧបសម្បត្តិ យោ សតិយា ហុត្វា ឧបសម្បត្តិ, តស្ស ឧបសម្បន្នយោគតោ ពាលស្ស បដិសេធនំ យញ្ញាយីតិ អត្ថោ។

ចជ្ជន្តិ ទោសំ។ យថា តំ យញ្ញាតីតិ យស្មា តំ យញ្ញាតិ។ អជ្ឈារុហតីតិ អជ្ឈោត្ថរតិ។ លោវ ភិយ្យោ បលិឃន្តិ យថា លោកេ វាទវេទ ទេវការេ យស្សន្តិ លោកេ លោ ឋេលិកេន្តា តិដ្ឋតិ យាវ ន ឧសោ បលិឃតិ, យថា បន បលិឃតិ, អថ តំ បលិឃន្តំ សន្តោ លោកេ លោ ភិយ្យោ អជ្ឈោត្ថរតិ, ឧបរិ ទុរុយ្ហោ ឈមន្តិ ភិយ្យោ អជ្ឈោត្ថរតីតិ អត្ថោ។

សវត្ថុបរមាតិ សកត្ថុបរមា។ ឈត្វា ភិយ្យោ ន វិជ្ជតីតិ តេសុ សកត្ថុបរេសុ អវត្ថុសុ ឈត្តិតោ ឧត្តរិតរោ អញ្ញោ អត្ថោ ន វិជ្ជតិ។ តថាហុ បរំ ឈត្តិត្តិ យោ ពាលវា តិតិក្ខតិ, តស្ស តំ ឈត្តិំ បរំ អាហុ។ ពាលពលំ នាម អញ្ញាណពលំ។ តំ យស្ស ពលំ, អពលមេវ តំ, ន តំ ពលន្តិ អាហុ។ កេវេត្តិ ជីវេន្តិ។ ធម្មគុត្តស្សាតិ ធម្មេន រក្ខិតស្ស ធម្មំ វា រក្ខន្តស្ស។ បដិវត្តាតិ បដិប្ផរិត្វា វត្តា, បដិប្ផរិត្វា វា យំ វា តំ វា វទេយ្យាសិ។ ធម្មដ្ឋំ បន វាទេលតំ សមេត្វា ភាយ ភត្តំ។ តស្សេវ តេន បាបិយោតិ តេន កោធេន តស្សេវ បុគ្គលស្ស បាបំ ហោតិ។

កតរស្សាតិ? យោ កុទ្ធំ បដិកុជ្ឈតិ, តស្ស។ តត្ថ កុទ្ធន្តិ សប្បកាសេ ឧបយោគវចនំ, កុទ្ធស្សាតិ អត្ថោ។ តិកិច្ឆន្តានន្តិ ឧភិន្នំ ពាលវចនំ, តិកិច្ឆន្តីតិ អត្ថោ។ ជនា មញ្ញន្តីតិ ឧភិន្នំ អត្តនោ ច បរស្ស ចាតិ ឧភិន្នំ អត្ថំ តិកិច្ឆន្តំ និប្ផាទេន្តំ បុគ្គលំ “ពាលោ អយ”ន្តិ អន្ធពាលបុថុជ្ជនា ឧបឹ មញ្ញន្តិ។ យេ ធម្មស្ស អកោវិទាតិ យេ ចតុសច្ចធម្មេ អកោវិទា អញ្ញាណា, តេ ឧបឹ មញ្ញន្តីតិ អត្ថោ។

១២០។

បច្ចត្តំ អធិកតំ ឧតរហិ អត្រក្សេយ្យាតំ កាយុបករណំ បច្ចត្ថាត្តិ តទេវ អភាគេត អធិកត្តព្វំ អត្រកបិតព្វំ, ឧកយរេមំ រជាត្រកិល្លាតិ

តទុភយម្បិ រាគរជាទីហិ អវកិណ្ណំ។ អាតុរស្សាតិ រាគាទិកិលេសាតុរស្ស។ អនុសិក្ខតោតិ កិលេសពហុលបុគ្គលេ អនុសិក្ខតោ។ យេ ច សិក្ខាសារាតិ យេ យថាសមាទិន្នំ សីលវតាទិសង្ខាតំ សិក្ខំ សារតោ គហេត្វា ឋិតា។ តេនាហ – “សីលំ វតំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ។ តត្ថ យំ “ន ករោមី”តិ ឱរមតិ, តំ សីលំ។ យំ វេសកោជតកិច្ចចរណាទិ, តំ វតំ។ ជីវិតន្តិ អាជីវោ។ ព្រហ្មចរិយន្តិ មេថុនវិរតិ។ ឧបដ្ឋានសារាតិ ឯតេសំ សីលាទីនំ ឧបដ្ឋានសារា។ ឯតេហិ ឯវ សំសារសុទ្ធីតិ តានិ សារតោ គហេត្វា ឋិតាតិ អត្ថោ។

ឥច្ចេតេ ឧភោ អន្តាតិ ឥតិ សីលព្ពតបរាមាសវសេន អត្តកិលមថានុយោគោ, កាមេសុ អនវជ្ជសញ្ញិតាវសេន កាមសុខល្លិកានុយោគោ ចាតិ ឯតេ ឧភោ អន្តា។ តេ ច ខោ យថាក្កមំ អាយតិំ បត្តព្ពោ, ឯតរហិ បត្តេ ច រាគរជាទិទុក្ខកិលេស កាមគុណេ អល្លីនេហិ កិលេសាតុរានំ អនុសិក្ខន្តេហិ, សយញ្ច កិលេសាតុរេហេវ បដិបជ្ជិតព្ពា, តតោ ឯវ ច តេ កដសិវឌ្ឍនា អបរាបរំ ជរាមរណេហិ សិវថិកាយ វឌ្ឍនសីលា ឯកន្តេនេវ កដសិំ វឌ្ឍេន្តិ, សយំ វឌ្ឍន្តា បរេ ច អត្តទ្វយេ សមាទបេន្តា វឌ្ឍាបេន្តិ ចាតិ អត្ថោ។

ឧភោ អន្តេ អនភិញ្ញាយាតិ យថាវុត្តេ ឧភោ អន្តេ អជានិត្វា។ ឱលីយន្តិ ឯកេតិ “សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចា”តិ ឱលីយនតាហិនិវេសវសេន អវលីយន្តិ ឯកេ។ អតិធាវន្តិ ឯកេតិ ឯកេ – “ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ អត្តា ច លោកោ ចា”តិ អតិធាវនតាហិនិវេសវសេន អតិក្កមន្តិ។

តអភិញ្ញាសុ តេ សព្វា តណ្ហាទិមញ្ញនានំ បហីនត្តា។ តតោ ឯវ អនុបាទាបរិនិព្ពានតោ តិវិធម្បិ វដ្ដំ តេសំ បញ្ញាបនាយ នត្ថីតិ។

ជញ្ញាតិ ជានេយ្យ។ សំយុជេតិ សំយោជេយ្យ។ មានុសន្តិ មនុស្សានំ ទេន្តិ មានុសំ, មនុស្សភាវបរិយាបន្នំ។ កិញ្ចិ តស្ស សកំ ហោតីតិ តស្ស មច្ចុមុខំ បវិសន្តស្ស សត្តស្ស កិំ អញ្ញំ សកំ តាយ អញ្ញត្រ កល្យាណកម្មតោ។ កម្មស្សកា ហិ សត្តា។ តេនាហ – “តស្មា ករេយ្យ កល្យាណ”ន្តិអាទិ។ តត្ថ សម្បរាយិកន្តិ សម្បរាយផលនិព្វត្តកំ។

១១ប៉។

ទ្វយេ ធម្មាតិ ទ្វយេ កុសលា ចា អកុសលា ចា ធម្មា។ ឧបចិតាតិ ឧបចិតា សមាទិន្នា ឧប្បាទិតា។ ទ្វយំ ផលន្តិ ទ្វយំ ឥដ្ឋវិបាកំ អនិដ្ឋវិបាកញ្ច ផលំ។ អភយេត្ថាតិ អយំ សុទ្ធិ, អយំ ហានីតិ អត្ថោ។ អញ្ញាយបិ ឱចិជាតិយន្តិ ឱកំសព្យាករណីយំ វទតិ។

អាកង្ខតោ ន ជានេយ្យន្តិ តត្ថ យេន ហេតុនា កង្ខតោ យា អាកង្ខា, សា អញ្ញេសំ អវិសយោតិ អាហ – “កិន្តិ កង្ខា អាកង្ខតីតិ។ ពាធំ អវិសជ្ជនីយ”ន្តិ។

ឯត្តកោតិ ឯតបរិមាណោ។ សីលក្ខន្ធេតិ សីលក្ខន្ធហេតុ “សីលក្ខន្ធេនា”តិបិ បាឋោ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ពូរិយាយន្តិ កាយវចីសមាចារេ បការេចតិ អាត្មការេច។ ហិតេសិតាយន្តិ មេត្តាយ។ វុឌ្ឍិយន្តិ វុឌ្ឍិចិន្តាយ។ ឯត្តកា វុឌ្ឍិយោ, តេ ច បច្ចេកំ ឯកំបការា។ តថា យក្ខផលកិច្ចានាគានិ ឯកមាត្មការាតិ។ អរិយសញ្ញា ឯកំចិន្តេសេហិ យុត្តាតិ។

តិណ្ណំ រតនានំ យថានុភាវតោ ន សព្វថា អញ្ញេសំ វិសយោ, ករោតោ ឯវ វិសយោតិ អាហ – “ពុទ្ធវិសយោ អចិន្តេយ្យោ”តិ។ តេន យោ អញ្ញោបិ អត្ថោ ពុទ្ធវិសយោ, សោ អចិន្តេយ្យោតិ ទស្សេតិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “ពុទ្ធវិសយោ អចិន្តេយ្យោ ន ចិន្តេតព្វោ, យំ ចិន្តេន្តោ ឧម្មាទស្ស វិឃាតស្ស ភាគី អស្សា”តិ (អ. និ. ៤.៧៧)។ គណនា បុព្វា កោដីតិ អចិន្តេយ្យន្តិ “គណនា បុព្វា កោដី”តិ កេនចិ គតំ បុច្ឆិតំ អចិន្តេយ្យំ។ កស្មា? សំសារស្ស បុរិមាយ កោដិយា អភាវតោ។ តេនេវាហ – “បុរិមា, ភិក្ខវេ, កោដិ ន បញ្ញាយតី”តិ (អ. និ. ១០.៦១)។ តត្ថ ន បញ្ញាយតីតិ ន ទិស្សតិ, ន ឧបលព្ភតីតិ អត្ថោ។ ន បញ្ញាយតីតិ អញ្ញស្ស ញាណវិសយោ ន ហោតីតិ បន អត្ថំ សន្ធាយ “ន បញ្ញាយតីតិ សាវកានំ ញាណវេកល្លតា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អត្តបច្ចក្ខិកាតិ អត្តា ឧបនេតព្វា ទិស្សាតិ អត្តបច្ចក្ខិកា។ តត្ថ ពុទ្ធានំ ករណត្ថានំ អចិន្តេយ្យតាតិ ឯតេន បុរិមាយ កោដិយា អភាវតោ ឯវ ន បញ្ញាយតិ, ន តត្ថ ញាណស្ស បដិឃាតតោតិ ទស្សេតិ។

យំ បន អត្ថិ, តំ អញ្ញេសំ អប្បមេយ្យម្បិ ករោតោ ន អប្បមេយ្យន្តិ ករោតោ សព្ពត្ថ អប្បដិហតញ្ញាណំ ទស្សេតុំ “យថា កោកាលិកំ ភិក្ខុ អារព្ភា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អញ្ញតរោ ភិក្ខូតិ នាមគោត្តេន អបាកដោ “កីវ ទីឃំ នុ ខោ, ភន្តេ, បទុមេ និរយេ អាយុប្បមាណ”ន្តិ បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា និសិន្នំ ឯកំ ភិក្ខុ ឯវមាហាតិ។ ឯត្ថាយំ បាឡិសេសោ – ទីឃំ ខោ, ភិក្ខុ, បទុមេ និរយេ អាយុប្បមាណំ, តំ ន សុករំ សង្ខាតុំ “ឯត្តកានិ វស្សានី”តិ វា “ឯត្តកានិ វស្សសតានី”តិ វា “ឯត្តកានិ វស្សសហស្សានី”តិ វា “ឯត្តកានិ វស្សសតសហស្សានី”តិ វាតិ។ សក្កា បន, ភន្តេ, ឧបមា កាតុន្តិ។ “សក្កា ភិក្ខូ”តិ ភគវា អវោច។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិខារិកោ កោសលកោ តិលវាហោ។ តតោ បុរិសោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្ស អច្ចយេន ឯកមេកំ តិលំ ឧទ្ធរេយ្យ។ ខិប្បតរំ ខោ សោ, ភិក្ខុ, វីសតិខារិកោ កោសលកោ តិលវាហោ ឥមិនា ឧបក្កមេន បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ, ន ត្វេវ ឯកោ អព្ពុទោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ អព្ពុទា និរយា, ឯវមេកោ និរព្ពុទោ និរយោតិអាទិ (សំ. និ. ១.១៨១; អ. និ. ១០.៨៩; សុ. និ. កោកាលិកសុត្ត)។

តត្ថ វីសតិខារិកោតិ មាគធកេន បត្ថេន ចត្តារោ បត្ថា កោសលរដ្ឋេ ឯកោ បត្ថោ ហោតិ, តេន បត្ថេន ចត្តារោ បត្ថា អាឡ្ហកំ, ចត្តារិ អាឡ្ហកានិ ទោណំ, ចតុទោណា មានិកា, ចតុមានិកា ខារី, តាយ ខារិយា វីសតិខារិកោ តិលវាហោ។ តិលវាហោតិ តិលសកដំ។ អព្ពុទោ និរយោតិ អព្ពុទោ នាម កោចិ បច្ចេកនិរយោ នត្ថិ, អវីចិម្ហិយេវ បន អព្ពុទគណនាយ បច្ចនោកាសោ “អព្ពុទោ និរយោ”តិ វុត្តោ។ ឯស នយោ និរព្ពុទាទីសុបិ។

តត្ថ វស្សគណនាបិ ឯវំ វេទិតព្វា – យថា ហិ សតំសតសហស្សានិ កោដិ ហោតិ, ឯវំ សតំសតសហស្សកោដិយោ បកោដិ នាម។

សតំសតសហស្សបកោដិយោ កោដិបកោដិ នាម។ សតំសតសហស្សកោដិបកោដិយោ នហុតំ។ សតំសតសហស្សនហុតានិ និន្នហុតំ។ សតំសតសហស្សានិ និន្នហុតានិ ឯកោ អព្ពុទោ។ តតោ វីសតិគុណោ និរព្ពុទោ។ ឯវ នយោ សព្ពត្ថ។ អយញ្ច គណនា អបរិចិតានំ ទុក្ករាទិ វុត្តំ – “តំ ន សុករំ សង្ខាតុ”ន្តិ។ កេចិ បន “តត្ថ តត្ថ បរិច្ឆេទនាភាវេន គយ្ហការណាភាវេនាបិ ញាយានិ នាយានិ លទ្ធានី”តិ វទន្តិ។ អបរេ “សីតភាវោ ឯវេត”តិ។ ចិត្តំ អារាធេតព្វាតិ ចិត្តំ បគ្គហេតព្វា។

១១៩។

កថំ ខីនោតីតិ បការបុច្ឆា។ កេន ខីនោតីតិ ការណបុច្ឆា។ កេន ការណេន កេន ហេតុនា កាយ បដិបត្តិយា ខីនោតីតិ បុច្ឆតិ។ គច្ឆន្តិ បន កេន បការេន កិំ អតីតានំ, ឧទាហុ អនាគតានំ បច្ចុប្បន្នានំ កិលេសានំ បហានេន ខីនោតីតិ បុច្ឆតិ, តស្មា តំ “វិសជ្ជនីយ”ន្តិ វុត្តំ។ គតេយា ខីនោតីតិ កិំ រូបំ ខីនោតិ, ឧទាហុ វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណំ ខីនោតិ។ រូបាទិវិនិមុត្តោ វា អញ្ញោ ខីនោតិ, យោ “អត្តា”តិ វុច្ចតីតិ ញាយមត្តំ សន្ធាយាហ “អវិសជ្ជនីយ”ន្តិ។ កិត្តកោតិ បមាណតោ កិំបរិមាណោ។

អត្ថិតាការេនាតិ អត្ថិ សទ្ធា។ ឃានយានស្មា “ឧច្ចិនាយោ ឧច្ចិនោតព្វា”តិ បញ្ហាកម្មេ ឧបដ្ឋាយ បញ្ញាបិយតិ, តស្ស បុគ្គលស្ស អធិប្បេតត្តា វុត្តំ “វិសជ្ជនីយ”ន្តិ។ រូបំ តថាការេនាតិ រូបំ អត្តាតិ សក្កាយទិដ្ឋិវសេន បុច្ឆតីតិ គត្វា វុត្តំ “អវិសជ្ជនីយ”ន្តិ។ ញាយិតា នយេន សព្ពបទេសុ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

១២០។

ចាលិ បីឋសមារុឡ្ហហត្ថិអាទីនិ សាមិអត្ថេ ឧបយោគវចនានិ។ កាយេន ទុច្ចរិតានីតិ កាយេន ទុដ្ឋុ គតានិ។ ទុលទ្ធត្តីតិ អចលទ្ធត្តិ អវត្តទិយត្តិ។ សេសបទទ្វយំ តស្សេវ វេវចនំ។ ទុលទ្ធតាទិអាការេន ហិ តានិ ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្មា ឯវំ វុត្តំ។ មហន្តិ មហន្តានំ បច្ឆិមំ ទុលទ្ធត្តីតិ បច្ឆិមកាលេ បវត្តន្តិ។ សេសបទទ្វយំ តស្សេវ វេវចនំ។ បវត្តនាការទោសេន ហេតុ តថា, ភិក្ខវេ, ចាលស្សាតិ តស្មិំ ឧបដ្ឋហនាការេ ចាលស្ស ឯវំ ហោតិ។

លិកាវោ, ភិក្ខវេតិ ភិក្ខវេ, មេ ញាណេ នុមេហិ បដិលទ្ធា មនុស្សត្តសទ្ធាបដិលិកាវេយា, លិកា វោ នុមេហិ លិកា ឯវ។ សុលទ្ធន្តិ មយាបិ បត្តវិត្វា វតុបរិទិស្សទ្ធិសីលាទិសម្បានំ លទ្ធំ, តម្បិ សុលទ្ធំ។ ខណោ វោ បដិលទ្ធោតិ អដ្ឋអក្ខណវជ្ជិតោ នវមោ ខណោ បដិលទ្ធោ មគ្គព្រហ្មចរិយវាសាយ “ខិដ្ឋា មយា”តិអាទិនា ឧកាសេនតិឝស្សេនេន អដ្ឋ អក្ខណេ វិការេតិ។

១២១។

ឃហិ ឃហិន្តិ ឃំ ឃំ ទ្យក្កតិ ឃេយា កន្ធតិៈ ឃេសា តំ អឈឃេយ្ញាតិ ឃេយា អឈឃេយ្ញា ឃេតត ចរិឃេតា, ឃេសា តំ អឈយ្ញុចាទិ៍ ប្យក្កលំៈ ហតាតីតិ ខាឆតិៈ

អឃេប្យសក្លតាតិ អប្យាត្សកាចតាៈ ទ្សត្លាណ្ហតាតិ ចិទ្សបតា ខឹកន្ធតាៈ ទ្សប្យត្លាតាតិ តិប្យត្លាតា អឃេហតុ្យពបជិសត្ថិចឃេសត តុត្យអម្យកតាៈ

ចាចាត្សេក្លិតិ ចត្យត្តិ ចខឹទ្សន្ធទិតាតំ បរិចត្តឃេតត ចាចាត្សេក្លិៈ អកិត្លាខឹតំ អត្សប្យាឝឃេតត យតសា ស្យដ្ឋ សំចុឃេតាៈ បិឈាតិបិតាឝឃេយា បឌហឃេត្តា ពាឃេយត ច អក្សលំ ត ពឃេិរា, តុឃេត តឃេយា ពម្ញុបឃេឆ ចិឃេសាឆឃេយៈ តុចំ ចិឃេសាឆឃេត្តា ហិ សិលក្លត្លាខឹតំ តុសឃេពហិ ត្យន្ធាខឹហិ ត្លសិហិ បឃេចខិតំ អរិឃំ អដ្ឋក្កិពំ យក្កិ អារាឃេឈយ្យាតិៈ ទ្សក្កដត្តិ ពាឃេយត ចាចាឃ យតសា ច ទ្សក្កដំ សាចត្លិ ទ្សក្លក្រឃំ ទ្សក្កតិសំចត្តតិឃំ ពម្ញុំ ឃស្ស តត្តិៈ សំចុតំ តីហិធាឃេតហីតិ តុឃេតហិ តីហិ ពារឃេណហិ ពាឃទ្សន្ធទិតាខឹតំ បឃេចសតិចារឈឃេតា បិហិតំ, តំ អហំ “ទ្រាហ្យុណ”ត្តិ ចឝាឃីតិៈ

អន្ធត្តទ្សស្សឹល្យត្តិ តុពត្តទ្សស្សឹលភាឃេចាៈ កិហឹ ចាបិ ឌាតិឃេតា បដ្ឋាឃ ឝស អក្សលពម្ញុបឃេឆ ពឃេរាឃេត្តា, បត្លាខិឃេតា ចាបិ ដ្ឋបសឃ្យត្តាខិចឃេសឃេតា បដ្ឋាឃ ពទ្សពាបត្តិ អាបត្លាយាឃេតា អន្ធត្តទ្សស្សឹឃេលា តាយៈ ត្លឆ បត ឃេយា ត្ថិស្ស តឹស្ស អត្តកាឃេចស្ស ទ្សស្សឹឃេលា, តស្ស ពតិឃា អាពតំ ទ្សស្សឹលភាចំ សត្លាឃេយតំ ទុត្តិៈ ទ្សស្សឹលភាឃេចាតិ ឃេចត្ត ទ្សស្សឹលស្ស ឈ ត្តារាតិ តិស្សាឃ ដ្ឋប្យត្តា តណ្យា ឃេចខិតត្លាៈ យាលុចា សាលមិឃេចាត្តតត្តិ ឃស្ស ប្យក្កលស្ស តំ តណ្យាសត្លាតំ ទ្សស្សឹល្យំៈ ឃធា តាយ យាលុចា សាលំ ខ្សត្តតំ ឃេឝឃេច ចស្សឃេត្ត បឃេត្តហិ ដ្ឋឝពំ បជិត្ថិត្តា សំកត្លាតចឃេសត សត្លាត្តពឃេមច បរិឃេយាតត្ថតិ, តុចំ អត្តកាចំ ខ្សត្តតំ បរិឃេយាតត្ថិត្តា ជិតំ ឃេសា យាលុចាឃ សំកត្លិត្តា ក្សមិឃំ បិតិឃយាឃេតា ទ្សឃេក្លា ចិឃ តាឃ ទ្សស្សឹល្យសត្លាតាឃ តណ្យាឃ សំកត្លិត្តា អបិឃេឃស្ស បិតិឃយាឃេតា, ឃធា តំ អតត្តពាឃេយា ខិឃេសា ត្លន្ធតិ, តធា អត្តាតំ ពឃេរាតិ តាយាតិ អឃេត្តាៈ

“អត្តតា ហិ ពត”ន្តិ ពាធាឃ អឃំ សឃេត្លបឃេត្តា – ឃធា បិសាណយឃំ បិសាណសម្ពុចំ ចខិទំ តឃេមច អស្ថមឃំ មណិំ អត្តឃេតា ដ្ឋដ្ឋាតដ្ឋាតសត្លាតំ បិសាណមណិំ ណាឃិត្តា ឈិត្ថាឈិត្ថំ ណណ្តាណណ្តំ ពត្តា អបរិឃេភាកំ ពឃេរាតិ, តុចឃេមចំ អត្តតា ពតំ អត្តតិ ឌាតំ អត្តសម្ពុចំ បិបំ ទ្សឃេម្ញុឆំ តិប្យត្លា ប្យក្កលំ ចត្យស្ស អបិឃេឃស្ស អភិមត្តតិ ពត្តតិ ចិត្ថឃេសតីតិៈ

តិឃេសចិឃាតិ ពត្តាៈ ករហាតិ ការឃេយ្យាៈ ខាលមតីតិ មត្តត្យត្ថិឃេតាៈ ណឃា ច ពម្ញុស្សាតិ ពម្ញុក្លឃពឃេខារឃេណត ពម្ញុស្ស ឃេលបតឃេតាៈ ចិម្យត្តឃេចតឃេសាតិ សម្យុឃេច្ឆឝចិម្យត្តិឃា បជិប្យស្សត្ថិចិម្យត្តិឃា ច ចិម្យត្តចិឃេត្តាៈ តិត្លាត្តិ ឃេត ឃេឌាតិទិចិត្ថតក្លឃាតិ ឃធា តាយ អត្សបិឝាឃេតា ឌាតឃេចឃេឝា តិត្លាឃតិ, តុចឃេមចំ អភិសត្លារស្ស ចិត្លាណស្ស អតចឃេសសក្លឃា តិត្លាឃតិៈ

“យថាបិ ភមរោ”តិ គាថាយំ ភមរោតិ យា កាចិ មធុករជាតិ. បុប្ផន្តិ បុប្ផារាមេ ធរន្តំ បុប្ផញ្ច តស្ស វណ្ណញ្ច គន្ធញ្ច អហេឋយំ អហេឋយន្តោ អវិនាសេន្តោ ចរតីតិ អត្ថោ. ឯវំ ចរិត្វា ច បលេតិ រសមាទាយាតិ យាវទត្ថំ រសំ បិវិត្វា អបរម្បិ មធុករណត្ថាយ រសំ គហេត្វា គច្ឆតិ. សោ ឯវំ វនគហនំ អជ្ឈោគាហេត្វា រុក្ខសុសិរាទីសុ តំ រជមិស្សកំ រសំ ឋបេត្វា អនុបុព្វេន មធុរសំ មធុំ ករោតិ, ន តស្ស បុប្ផារាមេ ចរិតបច្ចយា បុប្ផំ វា តស្ស វណ្ណោ វា គន្ធោ វា វិនស្សតិ, អថ ខោ បុប្ផំ បាកតិកមេវ ហោតិ. ឯវំ គាមេ មុនី ចរេតិ ឯវំ សេក្ខោ អសេក្ខោ វា អនគារិយមុនិ កុលបដិបាដិយា គាមេ ភិក្ខំ គណ្ហន្តោ ចរេយ្យាតិ អត្ថោ. ន ហិ តស្ស គាមេ ចរណបច្ចយា សទ្ធាហានិ វា ភោគហានិ វា ហោតិ, សទ្ធាបិ ភោគាបិ បាកតិកាវ ហោន្តិ. ឯវំ ចរិត្វា ច បន គាមតោ និក្ខមិត្វា ពហិគាមេ ឧទកផាសុកដ្ឋានេ សង្ឃាដិំ បញ្ញបេត្វា និសិន្នោ អក្ខព្ភញ្ជន- (មិ. ប. ៤.១.២) វណលេបនបុត្តមំសូបមវសេន (មិ. ប. ៤.១.២; សំ. និ. ២.៦៣) បច្ចវេក្ខន្តោ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថារូបំ វនសណ្ឌំ អនុបវិសិត្វា អញ្ញតរកម្មដ្ឋានំ សម្មសន្តោ មគ្គផលានិ ហត្ថគតានេវ ករោតិ. អសេក្ខមុនិ បន ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារមនុយុញ្ជតិ. អយមស្ស ភមរេន មធុករេន សរិក្ខតា. លីនាវសេសា បនេត្ថ អធិប្បេតាតិ.

បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតីតិ យោ នំ បាតិ រក្ខតិ, តំ មោក្ខេតិ មោចេតិ អាបាយិកាទីហិ ទុក្ខេហីតិ បាតិមោក្ខំ. សោ ឯវ កាយិកវាចសិកស្ស វីតិក្កមស្ស សំវរណតោ បិទហនតោ សំវរោ. តេន បាតិមោក្ខសំវរេន សំវុតោ សមន្នាគតោ ហុត្វា សព្វិរិយាបថេសុ ចរតិ. អាចារគោចរសម្បន្នោតិ អាចារេន ច គោចរេន ច សម្បន្នោ. អណុមត្តេសូតិ អប្បមត្តកេសុ. វជ្ជេសូតិ អកុសលធម្មេសុ. ភយទស្សាវីតិ ភយំ ទស្សី. សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសូតិ សិក្ខាបទេសុ យំ កិញ្ចិ សិក្ខិតព្ពំ, តំ សព្វំ សម្មា អាទិយិត្វា សិក្ខតិ.

កាយកម្មវចីកម្មេន សមន្នាគតោ, កុសលេន បរិសុទ្ធាជីវោតិ ឯត្ថ អាចារគោចរគ្គហណេនេវ កុសលេ កាយកម្មវចីកម្មេ គហិតេបិ យស្មា ឥទំ អាជីវបារិសុទ្ធិសីលំ ន អាកាសាទីសុ ឧប្បជ្ជតិ, កាយវចីទ្វារេសុ ឯវ បន ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តស្ស ឧប្បត្តិទ្វារទស្សនត្ថំ “កាយវចីកម្មេន សមន្នាគតោ, កុសលេនា”តិ វុត្តំ. យស្មា បន តេន សមន្នាគតោ, តស្មា បរិសុទ្ធាជីវោ, អាជីវបារិសុទ្ធិបិ សីលមេវាតិ ទស្សនត្ថំ ឯតំ វុត្តំ. វុត្តញ្ហេតំ – “កតមេ ច ថបតិ កុសលា សីលា? កុសលំ កាយកម្មំ កុសលំ វចីកម្មំ, បរិសុទ្ធំ អាជីវម្បិ ខោ អហំ ថបតិ សីលស្មិំ វទាមី”តិ (ម. និ. ២.២៦៤). អារទ្ធវីរិយោតិ យស្ស កាយិកំ ចេតសិកញ្ច វីរិយំ អារទ្ធំ ហោតិ, សោ “អារទ្ធវីរិយោ”តិ វុច្ចតិ. តត្ថ យោ គណសង្គណិកំ វិនោទេត្វា ចតូសុ ឥរិយាបថេសុ អដ្ឋអារម្ភវត្ថុវសេន ឯកកោ ហោតិ, តស្ស កាយិកំ វីរិយំ អារទ្ធំ នាម ហោតិ. យោ ចិត្តសង្គណិកំ វិនោទេត្វា អដ្ឋសមាបត្តិវសេន ឯកកោ ហោតិ, គមនាទីសុ ឧប្បន្នកិលេសំ ឧប្បន្នដ្ឋានេយេវ និគ្គណ្ហិត្វា ឱកាសំ ន ទេតិ, តស្ស ចេតសិកំ វីរិយំ អារទ្ធំ នាម ហោតិ. ឯវំ អារទ្ធវីរិយោ. ថាមវាតិ ធិតិមា. ទឡ្ហបរក្កមោតិ ថិរបរក្កមោ. អនិក្ខិត្តធុរោ...បេ... សន្តិកិរិយាយាតិ សំកិលេសធម្មានំ បហានត្ថំ វោទានធម្មានំ សម្បាទនត្ថំ, បច្ចុក្ករណត្ថញ្ច ធុរំ អនិក្ខិបិត្វា វីរិយំ ឧស្សុក្កាបេន្តោ វិហរតិ. បញ្ញវាតិ បញ្ចក្ខន្ធានំ ឧទយព្វយបរិគ្គាហិកាយ បញ្ញាយ សមន្នាគតោ. តេនាហ “ឧទយត្ថគាមិនិយា”តិ.

នត្ថិ បុត្តសមំ បេមន្តិ មាតាបិតរោ វិទ្ធេបបិ អត្តនោ បុត្តកេ សុវណ្ណពិម្ពកំ វិយ មញ្ញន្តិ មាលាគុឡំ វិយ សីសាទីសុ កត្វា បរិហរមានា តេហិ ឧហទិតាបិ ឱមុត្តិតាបិ គន្ធវិលេបនំ បដិច្ឆន្តា វិយ សោមនស្សំ អាបជ្ជន្តិ។ តេនាហ – “នត្ថិ បុត្តសមំ បេម”ន្តិ។ បុត្តបេមេន សមំ បេមំ នាម នត្ថីតិ វុត្តំ ហោតិ។ គោសមិតន្តិ គោហិ សមំ គោធនសមំ អញ្ញំ ធនំ នាម នត្ថិ។ សុរិយសមា អាភាតិ សុរិយាភាយ សមា អញ្ញា អាភា នាម នត្ថិ។ សមុទ្ទបរមាតិ យេ កេចិ អញ្ញោ សរោ នាម, សព្ពេ តេ សមុទ្ទបរមា។ សមុទ្ទោ តេសំ ឧត្តមោ, សមុទ្ទសមំ អញ្ញំ ឧទកំ និទានំ នាម នត្ថិ ភគវាតិ វទតិ។

យស្មា បន អត្តបេមេន សមំ បេមំ នត្ថិ។ មាតាបិតរោ ហិ ឆឌ្ឌេត្វាបិ បុត្តធីតរោ អបោសេត្វា អត្តានមេវ បោសេន្តិ។ ធញ្ញេន ច សមំ ធនំ នាម នត្ថិ។ តថារូបេ ហិ កាលេ ហិរញ្ញសុវណ្ណាទីនិបិ គោមហិសាទីនិបិ ធញ្ញគ្គហណត្ថំ ធញ្ញសាមិកានមេវ សន្តិកំ គហេត្វា គច្ឆន្តិ។ បញ្ញាយ ច សមា អាភា នាម នត្ថិ។ សុរិយាទយោ ហិ ឯកទេសមេវ ឱភាសេន្តិ, បច្ចុប្បន្នមេវ ច តមំ វិនោទេន្តិ, បញ្ញា បន ទសសហស្សិម្បិ លោកធាតុំ ឯកបជ្ជោតំ កាតុំ សក្កោតិ, អតីតំសាទិបដិច្ឆាទកំ តមំ វិធមតិ។ មេឃវុដ្ឋិយា ច សមោ សរោ នាម នត្ថិ។ នទី វា ហិ ហោតុ តឡាកាទីនិ វា, វុដ្ឋិសមោ សរោ នាម នត្ថិ។ មេឃវុដ្ឋិយា ហិ បច្ឆិន្នាយ មហាសមុទ្ទេ អង្គុលិបព្ពតេមនមត្តម្បិ ឧទកំ ន ហោតិ, វុដ្ឋិយា បន បវត្តមានាយ យាវ អាភស្សរភវនាបិ ឯកោទកំ ហោតិ។ តស្មា ភគវា ទេវតាវចនំ បដិក្ខិបនវសេន បដិការំ វទន្តោ “នត្ថិ អត្តសមំ បេម”ន្តិអាទិមាហ។

១១៣

កិំសូធ ភីតាតិ កិំ នុ ភីតា។ មគ្គោ ចនេកាយតនោ បវុត្តោតិ អដ្ឋតិំសារម្មណវសេន អនេកេហិ ការណេហិ មគ្គោ កថិតោ, ឯវំ សន្តេ កិស្មិំ ឋិតា ហុត្វា អយំ ជនតា ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ អគ្គហេសីតិ វទតិ។ ភូរិបញ្ញាតិ ពហុបញ្ញ ឧស្សន្នបញ្ញ។ បរលោកំ ន ភាយេតិ ឥមស្មា លោកា បរលោកំ គច្ឆន្តោ ន ភាយេយ្យ។

បណិធាយាតិ ឋបេត្វា។ ឃរមាវសន្តោតិ អនាថបិណ្ឌិកាទយោ វិយ ពហ្វន្នបានេ ឃរេ វសន្តោ។ សំវិភាគីតិ អច្ឆរាយ គហិតម្បិ នខេន ផាលេត្វា បរស្ស ទត្វាវ ភុញ្ជនសីលោ។ វទញ្ញូតិ យាចកានំ យាចនវសេន វុត្តវចនញ្ញូ, វចនីយោ វា។ ឯត្ថ ច វាចន្តិ ចត្តារិ វចីសុចរិតានិ គហិតានិ។ មនន្តិ តីណិ មនោសុចរិតានិ។ កាយេនាតិ តីណិ កាយសុចរិតានិ។ ឥមេ ទស កុសលកម្មបថា បុព្វសុទ្ធិអង្គំ នាម។ “ពហ្វន្នបានំ ឃរមាវសន្តោ”តិ ឥមិនា យញ្ញោបក្ខរោ គហិតោ។ សទ្ធោតិ ឯកំ អង្គំ, មុទូតិ ឯកំ, សំវិភាគីតិ ឯកំ, វទញ្ញូតិ ឯកន្តិ ឥមានិ ចត្តារិ អង្គានិ សន្ធាយ “ឯតេសុ ធម្មេសុ ឋិតោ ចតូសុ”តិ អាហ។

អបរោ នយោ – “វាច”ន្តិអាទីនិ តីណិ អង្គានិ, “ពហ្វន្នបាន”ន្តិ ឥមិនា យញ្ញោបក្ខរោវ គហិតោ, “សទ្ធោ មុទុ សំវិភាគី វទញ្ញូ”តិ ឯកំ អង្គំ។

អបរោ ឧកនយោ នាយ ហោតិ – “ចារំ មនុស្សា”តិ ឯកំ អង្គំ, “កាយេន បិបិតិ អព្យាមានោ ពាហុសច្ចំ ឈរិមានសេដ្ឋា”តិ ឯកំ, “សទ្ធា ពុទ្ធ”តិ ឯកំ, “សំវិភាគី ចរេយ្យា”តិ ឯកន្តិ ឯវមេសុ ចតូសុ អង្គេសុ ជាតេសុ អង្គេ ជាតេ នាយ ហោតិ។ សោ ព្រហ្មា បុរេវិហារំ កត្វាន ភាយតិ។

កាយសមាចារម្បីតិអាទិ បាតិមោក្ខសំវរទស្សនំ។ តត្ថ ទុវិធេនាតិ ទ្វិវិធេន, ទ្វីហិ កោដ្ឋាសេហីតិ អត្ថោ។ ឥញ្ញាតិ ឥទានេយ្យ។ សីលកថា ច នាមេសា កម្មបថវសេន វា បណ្ណត្តិវសេន វា កថេតព្ពា។ តត្ថ កម្មបថវសេន តាវ កថេន្តេន អសេវិតព្ពកាយសមាចារោ បាណាតិបាតាទិវសេន តិវិធោ វេទិតព្ពោ។ បណ្ណត្តិវសេន កាយទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទវីតិក្កមវសេន។ សេវិតព្ពកាយសមាចារោ បាណាតិបាតាទីហិ វេរមណីហិ ចេវ កាយទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទអវីតិក្កមេន ច វេទិតព្ពោ។

អសេវិតព្ពវចីសមាចារោ មុសាវាទាទិវសេន ចតុព្ពិធោ ចេវ វចីទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទវីតិក្កមេន ច វេទិតព្ពោ។ សេវិតព្ពវចីសមាចារោ មុសាវាទាទីហិ វេរមណីហិ ចេវ វចីទ្វារេ បញ្ញត្តសិក្ខាបទអវីតិក្កមេន ច វេទិតព្ពោ។

បរិយេសនា បន កាយវាចាហិ បរិយេសនា ឯវ, សា កាយវចីសមាចារគ្គហណេន គហិតាបិ យស្មា អាជីវដ្ឋមកសីលំ នាម ឯកស្មិំយេវ ទ្វារទ្វយេ ឧប្បជ្ជតិ, ន អាកាសេ, តស្មា អាជីវដ្ឋមកសីលស្សាវិភាវត្ថំ វិសុំ វុត្តា។ តត្ថ អសេវិតព្ពបរិយេសនា អនរិយបរិយេសនាយ វេទិតព្ពា, សេវិតព្ពបរិយេសនា អរិយបរិយេសនាយ។ វុត្តញ្ហេតំ – “កតមា ច, ភិក្ខវេ, អនរិយបរិយេសនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ អត្តនា ជាតិធម្មោ សមានោ ជាតិធម្មំយេវ បរិយេសតី”តិអាទិ (ម· និ· ១·២៧៤)។ តថា “កតមា ច, ភិក្ខវេ, អរិយបរិយេសនា? ឥធ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចោ អត្តនា ជាតិធម្មោ សមានោ ជាតិធម្មេ អាទីនវំ វិទិត្វា អជាតំ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ និព្ពានំ បរិយេសតី”តិអាទិ (ម· និ· ១·២៧៥)។

មគ្គង្គង្គិកោតិ ឈានង្គិកោ វា ហោតុ ទ្វារង្គិកង្គិកតមគ្គោ វា, សច្ចស្សបិ មគ្គង្គំ សមាទិន្នទានេហិ អង្គេហិ អង្គេហិ មិច្ឆាទិន្នទានេតំ អង្គង្គំ បហានមេវ។ និរោធំ អារម្មណំ កត្វា វត្តុម្បិ សច្ចំ ទុក្ខបរិញ្ញាតាទិកិច្ចំ សាធយមានោ អង្គិកោ មគ្គោ វេទិតព្ពោ។ សច្ចន្តិ វត្ថុសោ បទាតិ “សច្ចំ ភណេ ន កុជ្ឈេយ្យា”តិ (ធ· ប· ២២៤) អាគតំ វចីសច្ចំ វា ហោតុ, “សច្ចំ ព្រាហ្មណា, សច្ចំ ខត្តិយា”តិអាទីសុ សម្មុតិសច្ចំ វា, “ឯកញ្ហិ សច្ចំ ន ទុតីយមត្ថី”តិ (សុ· និ· ៨៩០; មហានិ· ១១៩) ទិដ្ឋិសច្ចំ វា, “ឯកញ្ហិ សច្ចំ ន ទុតិយមត្ថី”តិ (សុ· និ· ៨៩០; មហានិ· ១១៩) វុត្តំ បរមត្ថសច្ចំ វា ហោតុ។ សព្ពម្បិ ឯវមេវំ សច្ចានំ បរិញ្ញាតព្ពដ្ឋេន បហាតព្ពដ្ឋេន សច្ឆិកាតព្ពដ្ឋេន ភាវេតព្ពដ្ឋេន ឯកបដិវេធដ្ឋេន តថបដិវេធដ្ឋេន ច “ទុក្ខំ អរិយសច្ច”ន្តិអាទយោ (មហាវ· ១៤; ទី· និ· ២·៣៨៦; ម· និ· ១·១២០) ចតុរោ បទា សេដ្ឋា នាម។ វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានន្តិ “យាវតា, ភិក្ខវេ, ធម្មា សង្ខតា វា អសង្ខតា វា, វិរាគោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតី”តិ (អ· និ· ៤·៣៤; ៥·៣២; ឥតិវុ· ៩០) វចនតោ និព្ពានសង្ខាតោ វិរាគោ សព្ពធម្មានំ

សេដ្ឋោ។ ទ្វិបទានញ្ច ចក្ខុមាតិ សព្វេសម្បិ ទេវមនុស្សាទិភេទានំ ទ្វិបទានំ បញ្ចហិ ចក្ខូហិ ចក្ខុមា ភគវា សេដ្ឋោតិ។

អគ្គានីតិ ឧត្តមានិ។ យាវតាតិ យត្តកា។ អបទាតិ និប្បទា អហិមច្ឆាទយោ។ ទ្វិបទាតិ មនុស្សបក្ខិជាតាទយោ។ ចតុប្បទាតិ ហត្ថិអស្សាទយោ។ ពហុប្បទាតិ សតបទិអាទយោ។ រូបិនោតិ កាមាវចររូបាវចរសត្តា។ អសញ្ញិនោតិ អសញ្ញិភវេ និព្វត្តសត្តា។ នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោតិ ភវគ្គេ និព្វត្តសត្តា។ អគ្គមក្ខាយតីតិ គុណេហិ អគ្គោ ឧត្តមោ សេដ្ឋោ អក្ខាយតិ។

អសង្ខតាតន្តិ និព្វានស្សេតំ នាមំ។ វិរាគោតិអាទីនិ ច និព្វានស្សេវ នាមានិ។ តញ្ហិ អាគម្ម សព្វេ កិលេសា វិរជ្ជន្តិ, សព្វេ រាគមទាទយោ មទា និម្មទា ហោន្តិ អភាវំ គច្ឆន្តិ, សព្វា បិបាសា វិនយំ ឧបេន្តិ, សព្វេ អាលយា សមុគ្ឃាតំ គច្ឆន្តិ, វដ្ដានិ ឧបច្ឆិជ្ជន្តិ, តណ្ហា ខីយតិ, សព្វបរិឡាហា វូបសម្មន្តិ, វដ្ដទុក្ខំ និរុជ្ឈតិ និព្វាយតិ។ តស្មា តំ ឯតានិ នាមានិ លភតីតិ។

ធម្មោ ច កុសលក្ខាតោតិ តស្ស សត្ថុនោ ធម្មោ ច កុសលោ អនវជ្ជោ, អនវជ្ជត្តា ឯវ បដិបក្ខេហិ រាគាទីហិ កិលេសេហិ សព្វតិត្ថិយវាទេហិ ច អបរិក្ខតោ។ តានិ តីណិ វិសិស្សរេតិ ឯតានិ តីណិ រតនានិ លោកេ សព្វរតនេហិ វិសិស្សន្តិ គុណវសេន សព្វលោកំ អតិសេន្តីតិ អត្ថោ។

សមណបទុមសច្ចាទយោ គណោតិ បទុមសទិសានំ អរិយសមណានំ សមូហសង្ខាតោ គណោ។ បទុមន្តិ ហិ បរិបុណ្ណសតបត្តស្ស សេតបទុមស្ស នាមំ។ អរិយបុគ្គលោ ច សព្វទាបិ បរិបុណ្ណគុណោតិ បទុមសទិសា ហុត្វា។ វិទូនំ សក្កតោតិ វិទូហិ បណ្ឌិតេហិ សក្កតោ។ នរវរទមកោតិ នរវរោ ច បុរិសានំ ទមកោ នាយកោ ចាតិ អត្ថោ។ លោកស្ស ឧត្តរីតិ លោកស្ស ឧបរិ ឋិតានិ, សព្វលោកេ ឧត្តមានីតិ អត្ថោ។

និរុបទាហោតិ រាគបរិឡាហាទីហិ អនុបទាហោ។ សច្ចនាមោតិ អវិតថនាមោ យថាភូតគុណេហិ អាគតនាមោ។ សព្វាភិភូតិ សព្វលោកំ អត្តនោ គុណេហិ អភិភវិត្វា ឋិតោ។ សច្ចធម្មោតិ វដ្ដតោ ឯកន្តនិស្សរណការណេន អវិនាសោ សហ បរិយត្តិយា នវវិធោបិ លោកុត្តរធម្មោ, តតោ ឯវ នត្ថញ្ញោ តស្ស ឧត្តរីតិ តស្ស ឧត្តរិ អធិកគុណោ អញ្ញោ ច ធម្មោ នត្ថីតិ អត្ថោ។ អរិយសង្ឃោ ច និច្ចំ សព្វកាលំ វិទូហិ សព្វបណ្ឌិតេហិ បូជិតោ។

“ឯកាយន”ន្តិ គាថាយ ឯកាយនន្តិ ឯកំ មគ្គំ។ មគ្គស្ស ហិ –

“មគ្គោ បន្ថោ បថោ បជ្ជោ, អញ្ជសំ វដុមាយនំ;

នាវា ឧត្តរសេតុ ច, កុល្លោ ច ភិសិ សង្កមោ”តិ។ (ចូឡនិ. បារាយនត្ថុតិគាថានិទ្ទេស ១០១) –

ពហូនិ នាមានិ, ស្វាយំ បន អយមនាមេន វុត្តោ។ តស្មា ឱកាសន្តិ ឱកាសំ, ន ឆន្ទាបក្ខន្តិ អត្ថោ។ អថ វា ឱកាសំ អភិវត្តន្តិ ឱកាសំ។ កតាវកាសិកំ បហាយ វិវេកេន បវិវិត្តេន បដិបជ្ជិតន្តិ អត្ថោ។ អយន្តិ វា ឱកាសោតិ អយនោ, វិវាទេន និព្ពានំ គន្តព្ពន្តិ អត្ថោ។ ឱកាសំ វា សព្ពសត្តានំ ភវិតេ អយនោតិ ឱកាសោ។ កិញ្ចាបិ ហិ តេន អញ្ញោបិ អយន្តិ, តថាបិ ភគវតោវ វិរា អយនោ, តេន ឧប្បាទិតត្តា។ យថាហ – “វិរា ហិ, ព្រាហ្មណ, ភគវា អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា”តិអាទិ (ម॰ និ॰ ៣.៧៩)។ អយតីតិ វា អយនោ, គច្ឆតិ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ ឱកាសំ ពហុវិធេហិ ឆន្ទរាគេហិ អយនោ, ន អញ្ញត្ថាតិ ឱកាសោ។ យថាហ – “ពហុវិធេ ខោ, អានន្ទ, ឆន្ទរាគេហិ អវិជ្ជា អប្បិកោ មគ្គោ ឧបលព្ភតី”តិ (ទី॰ និ॰ ២.១៩៣)។ អបិ ច បុព្ពភាគេ នានានយេហិ បវត្តោបិ អបរភាគេ ឱកំ និព្ពានមេវ អយតិ គច្ឆតីតិ ឱកាសោ, តំ ឱកាសំ។

ជាតិភូមកវាសីតិ ជាតិយា ភូមិប្បទេសោ អត្ថោ ជាតិភូមកោ។ ជាតិយា អជ្ឈត្តភូមកោ និព្ពានំ, តំ វាសីតិ ជាតិភូមកវាសី។ “ភគវា បជាតោតិ ហិតាយ លោកស្ស”តិបិ បាឋោ។ តស្សត្ថោ – វុត្តប្បការំ ឱកាសំ អនុព្ពាមំ មគ្គំ សវិជ្ជានាភាវេន ភគវា បជាតោតិ, ជាតត្តា ច តេន តេន ហិតេន សត្ត អនុគយ្ហតីតិ។ ពុទ្ធាទិ តស្ស មគ្គស្ស ឱកាសំ ភាវេត្វា, តីសុបិ កាលេសុ ឱកាសសមិទ្ធានតោ វុច្ចតិ។ “ឱតេន មគ្គេន តរឹសុ បុព្ពេ, តរិស្សន្តិ យេ ច តរន្តិ ឱឃ”ន្តិ អាហ។ តស្សត្ថោ – យេ អតីតាពុទ្ធា តេន បរោបមុខោ ឱឃំ តរឹសុ, យេ ច អនាគតាពុទ្ធា តរិស្សន្តិ, ឥទានិ ច តរន្តិ, តេ សព្ពេ ឱកាសេន មគ្គេន, ន អញ្ញេនាតិ។ វិសុទ្ធិបក្ខាតិ វិសោធនត្ថនេន អច្ចន្តវិសុទ្ធិ និព្ពានំ អបេក្ខន្តា, បរិនិព្ពាយិសុកាមាតិ អត្ថោ។

ឥទំ ទុតិយម្បិ អាសវក្ខយានំ នានាសុត្តបទានំ ឧទាហរន្តេន វិភជិត្វា ពុទ្ធាទិ សំកិលេសភាគិយាទីហិ សំសន្ទិត្វា ទស្សេតុំ បុន “លោកិយំ សុត្ត”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ទស្សនភាគិយេន ច ភាវនាភាគិយេន ចាតិ និព្ពេធភាគិយេន។ និព្ពេធភាគិយមេវ ហិ ទស្សនភាគិយំ ភាវនាភាគិយន្តិ ទ្វិធា ភិន្ទិត្វា ទស្សិតំ។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ចាតិ លោកិយំ លោកុត្តរញ្ច សុត្តំ, សំកិលេសភាគិយាទីហិ ទស្សនភាគិយាទីហិ ចាតិ ឧភយេហិ និទ្ទិសិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ យំ សុត្តន្តិអាទិ និទ្ទេសនានាការទស្សនំ។ តត្ថ សំកិលេសភាគិយន្តិ សំកិលេសកោដ្ឋាសសហិតំ, សំកិលេសត្ថទីបកន្តិ អត្ថោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។

ឥទំ លោកិយត្តិកស្ស សំកិលេសភាគិយាទីហិ ចតូហិ បទេហិ សំសគ្គំ ទស្សេត្វា ពុទ្ធិភា នយេន សេសតិកានំ សេសបទានញ្ច សំសគ្គំ សុវិញ្ញេយ្យន្តិ តំ អនុទ្ធរិត្វា សំកិលេសភាគិយាទីនំ សមតិក្កមំ ទស្សេតុំ “វាសនាភាគិយំ សុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យទិបិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ, វាសនាភាគិយញ្ច សុត្តំ លោកិយមេវ។ តថាបិ លោកុត្តរសុត្តានិ វិយ លោកិយសុត្តានំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ សំកិលេសភាគិយស្ស សមតិក្កមាយ ហោតីតិ ពុទ្ធិមន្តំ ទស្សេតុំ “វាសនាភាគិយំ សុត្តំ សំកិលេសភាគិយស្ស សុត្តស្ស និគ្ឃាតាយា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ និគ្ឃាតាយាតិ បហានាយ។ សុត្តសីសេន ចេត្ថ សុត្តត្ថោ គហិតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ យស្មា ច ទានាទិកុសលំ វិយ សំកិលេសធម្មំ ទស្សនត្ថុបសមតិក្កមេវ ភាវនាត្ថុបិ អធិគន្តព្ពា, តស្មា “ភាវនាភាគិយំ សុត្តំ ទស្សនភាគិយស្ស សុត្តស្ស បដិនិស្សគ្គាយា”តិ វុត្តំ។ យស្មា បន អសេក្ខធម្មសុ ឧប្បន្នេសុ មគ្គភាវនាកិច្ចំ នាម នត្ថិ។ សោតាភាវនាបិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថា ឯវ ហោតិ, តស្មា “អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ ភាវនាភាគិយស្ស សុត្តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថ”ន្តិ ច វុត្តំ។

ឥទានិ ពីជបទេនេវ សំសន្ទិត្វា ទស្សេតុំ “លោកុត្តរ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឯកពីជីនាតិអាទីសុ យោ សោតាបន្នោ ហុត្វា ឯកមេវ អត្តភាវំ ជនេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, អយំ ឯកពីជី នាម។ យថាហ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ ឯកពីជី? ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។ សោ ឯកំយេវ មានុសកំ ភវំ និព្ពត្តេត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ។ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ ឯកពីជី”តិ (បុ។ ប។ ៣៣)។

យោ បន ទ្វេ វា តីណិ វា កុលានិ សន្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ, អយំ កោលំកោលោ នាម។ យថាហ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ កោលំកោលោ? ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ តិណ្ណំ...បេ... បរាយណោ។ សោ ទ្វេ វា តីណិ វា កុលានិ សន្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ។ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ កោលំកោលោ”តិ (បុ។ ប។ ៣២)។

តត្ថ កុលានីតិ ភវេ។ ទ្វេ វា តីណិ វាតិ ឥទមេត្ថ ទេសនាមត្តមេវ។ យាវ ឆដ្ឋភវា សំសរន្តោបិ កោលំកោលោ ហោតិ ឯវ។

យោ បន សត្ត ភវេ សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ, អយំ សត្តក្ខត្តុបរមោ នាម។ យថាហ –

“កតមោ ច បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តុបរមោ? ឥធេកច្ចោ...បេ... បរាយណោ។ សោ សត្តក្ខត្តុំ ទេវេ ច មានុសេ ច សន្ធាវិត្វា សំសរិត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករោតិ។ អយំ វុច្ចតិ បុគ្គលោ សត្តក្ខត្តុបរមោ”តិ (បុ។ ប។ ៣១)។

កោ បន តេសំ ឯតំ ភេទំ និយមេតីតិ? កេចិ តាវ “បុព្ពហេតុ និយមេតី”តិ វទន្តិ។ កេចិ “បឋមមគ្គោ”, កេចិ “ឧបរិ តយោ មគ្គា”។ កេចិ “តិណ្ណំ មគ្គានំ វិបស្សនា”តិ។ តត្ថ បុព្ពហេតុ និយមេតីតិ វាទេ បឋមមគ្គស្ស ឧបនិស្សយោ កតោ នាម ហោតិ។ ឧបរិ តយោ មគ្គា និរុបនិស្សយា ឧប្បន្នាតិ អាបជ្ជតិ។ បឋមមគ្គោ និយមេតីតិ វាទេ ឧបរិ តិណ្ណំ មគ្គានំ និរត្ថកតា អាបជ្ជតិ។ ឧបរិ តយោ មគ្គា និយមេន្តីតិ វាទេ “បឋមមគ្គេ អនុប្បន្នេ ឯវ ឧបរិ តយោ មគ្គា ឧប្បន្នា”តិ អាបជ្ជតិ។ វិបស្សនា និយមេតីតិ វាទោ បន យុជ្ជតិ។ សចេ ហិ ឧបរិ តិណ្ណំ មគ្គានំ វិបស្សនា ពលវតី ហោតិ, ឯកពីជី នាម ហោតិ។ តតោ មន្ទតរា កោលំកោលោ។ តតោ មន្ទតរា សត្តក្ខត្តុបរមោតិ។ ឯត្ថ ច យោ មនុស្សេសុ ឯវ សត្តក្ខត្តុំ សំសរិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, យោ ច ទេវេសុយេវ សត្តក្ខត្តុំ សំសរិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, ឥមេ ន ឥធាធិប្បេតា។ យោ បន កាលេន ទេវេសុ, កាលេន មនុស្សេសូតិ វោមិស្សកនយេន សំសរិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, សោ ឥធាធិប្បេតោ។ តស្មា “សត្តក្ខត្តុបរមោ”តិ ឥទំ ឥធ ឧក្កដ្ឋវោកិណ្ណសន្ធាវនស្ស វសេន វេទិតព្វំ។ សន្ធាវនោ ហិ អាទិតោ បដ្ឋាយ ឆ ទេវលោកេ សោធេត្វា អកនិដ្ឋេ ឋត្វា បរិនិព្ពាយិស្សតិ។

តត្ថ យោ សទ្ធំ ធុរំ កត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ និព្វត្តេតិ, សោ មគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី នាម ហោតិ។ ផលក្ខណេ បន សទ្ធាវិមុត្តោ នាម ហុត្វា វុត្តនយេន ឯកពីជិអាទិភេទោ ហោតិ។ យោ បន បញ្ញំ ធុរំ កត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ និព្វត្តេតិ, សោ មគ្គក្ខណេ ធម្មានុសារី នាម។ ផលក្ខណេ បន ទិដ្ឋិប្បត្តោ នាម ហុត្វា ឯកពីជិអាទិភេទោ ហោតិ។ ឧភញ្ញា អដ្ឋន្នំ វិមោក្ខានំ អលាភិនោ វសេន វុត្តា។ លាភី បន ផលក្ខណេ កាយសក្ខី នាម ហោតិ។ តត្ថ យេ សទ្ធាវិមុត្តទិដ្ឋិប្បត្តកាយសក្ខិនាមកា តយោ សោតាបន្នា, តេ ឯកពីជិអាទីហិ តីហេវ សង្គហេត្វា វុត្តំ – "បញ្ចហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ពំ ឯកពីជិនា...បេ... ធម្មានុសារិនា"តិ, ឯវំ បញ្ចហិ។

ទ្វាទសហិ បុគ្គលេហីតិ សកទាគាមិមគ្គដ្ឋា, សកទាគាមី, អនាគាមិមគ្គដ្ឋា, អភេទេន អនាគាមី, អន្តរាបរិនិព្វាយិអាទយោ បញ្ច, សទ្ធាវិមុត្តទិដ្ឋិប្បត្តកាយសក្ខិនោ តយោតិ ភេទេន អដ្ឋាតិ, ឯវំ ទ្វាទសហិ។ តត្ថ ហិ យោ អវិហាទីសុ តត្ថ តត្ថ អាយុវេមជ្ឈំ អប្បត្វា បរិនិព្វាយតិ, អយំ អន្តរាបរិនិព្វាយី។ យោ បន អាយុវេមជ្ឈំ អតិក្កមិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, អយំ ឧបហច្ចបរិនិព្វាយី។ តថា យោ អវិហាទីសុ ឧប្បន្នោ អសង្ខារេន អប្បយោគេន អរហត្តំ អធិគច្ឆតិ, អយំ អសង្ខារបរិនិព្វាយី។ យោ បន សសង្ខារេន សប្បយោគេន អរហត្តំ អធិគច្ឆតិ, អយំ សសង្ខារបរិនិព្វាយី។ ឧទ្ធំ ឧបរូបរិ ព្រហ្មលោកេ ឧប្បត្តិសោតោ ឯតស្សាតិ ឧទ្ធំសោតោ។ បដិសន្ធិវសេន អកនិដ្ឋំ គច្ឆតីតិ អកនិដ្ឋគាមី។

តត្ថ អត្ថិ ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី អត្ថិ ឧទ្ធំសោតោ ន អកនិដ្ឋគាមី, អត្ថិ ន ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី អត្ថិ ន ឧទ្ធំសោតោ ន អកនិដ្ឋគាមីតិ។ តត្ថ យោ ឥធ អនាគាមិផលំ បត្វា អវិហាទីសុ និព្វត្តិត្វា តត្ថ យាវតាយុកំ ឋត្វា ឧបរូបរិ និព្វត្តិត្វា អកនិដ្ឋំ បាបុណាតិ, អយំ ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី នាម។ យោ បន អវិហាទីសុ និព្វត្តិត្វា តត្ថេវ អបរិនិព្វាយិត្វា អកនិដ្ឋំ អប្បត្វា ឧបរូបរិ ព្រហ្មលោកេ បរិនិព្វាយតិ, អយំ ឧទ្ធំសោតោ ន អកនិដ្ឋគាមី នាម។ យោ ឥតោ ចវិត្វា អកនិដ្ឋេសុយេវ និព្វត្តតិ, អយំ ន ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី នាម។ យោ បន អវិហាទីសុ ចតូសុ អញ្ញតរស្មិំ និព្វត្តិត្វា តត្ថេវ បរិនិព្វាយតិ, អយំ ន ឧទ្ធំសោតោ ន អកនិដ្ឋគាមី នាម។ សទ្ធាវិមុត្តាទយោ វុត្តវិភាគាយេវ។

នវហិ បុគ្គលេហីតិ ឯត្ថ អដ្ឋន្នំ វិមោក្ខានំ អលាភី អរហា បញ្ញាវិមុត្តោ នាម។ តេសំ បន លាភី វិក្ខម្ភនសមុច្ឆេទវិមោក្ខវសេន ឧភោហិ ភាគេហិ រូបកាយនាមកាយសង្ខាតតោ ឧភតោ ភាគតោ វិមុត្តត្តា ឧភតោភាគវិមុត្តោ នាម។ សមសីសិនាតិ ឯត្ថ តិវិធោ សមសីសី – ឥរិយាបថសមសីសី, រោគសមសីសី, ជីវិតសមសីសីតិ។

តត្រ យោ ឋានាទីសុ ឥរិយាបថេសុ យេនេវ ឥរិយាបថេន សមន្នាគតោ ហុត្វា វិបស្សនំ អារភតិ, តេនេវ ឥរិយាបថេន អរហត្តំ បត្វា បរិនិព្វាយតិ, អយំ ឥរិយាបថសមសីសី នាម។ យោ បន ឯកំ រោគំ បត្វា អន្តោរោគេ ឯវ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បត្វា តេនេវ រោគេន បរិនិព្វាយតិ, អយំ រោគសមសីសី នាម។ បលិពោធសីសំ តណ្ហា, ពន្ធនសីសំ មានោ, បរាមាសសីសំ ទិដ្ឋិ, វិក្ខេបសីសំ ឧទ្ធច្ចំ, កិលេសសីសំ អវិជ្ជា, អធិមោក្ខសីសំ សទ្ធា, បគ្គហសីសំ វីរិយំ, ឧបដ្ឋានសីសំ សតិ, អវិក្ខេបសីសំ សមាធិ, ទស្សនសីសំ បញ្ញា, បវត្តសីសំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ, គោចរសីសំ វិមោក្ខោ, សង្ខារសីសំ និរោធោតិ តេរសសុ សីសេសុ កិលេសសីសំ អវិជ្ជំ អរហត្តមគ្គោ បរិយាទិយតិ,

ປວ຺ຕ຺ຕສີສໍ ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ຈຸຕິຈິຕ຺ຕໍ ປຣິຍາທິຍຕິ. ຕຕ຺ຖ ອວິຊ຺ຊາປຣິຍາທາຍກໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ປຣິຍາທາຕຸໍ ນ ສເກ຺ກາຕິ. ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍປຣິຍາທາຍກໍ ອວິຊ຺ຊໍ ປຣິຍາທາຕຸໍ ນ ສເກ຺ກາຕິ. ອຎ຺ຎໍ ອວິຊ຺ຊາປຣິຍາທາຍກໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ອຎ຺ຎໍ ຊີວິຕິນ຺ທ຺ຣິຍປຣິຍາທາຍກໍ. ຍສ຺ສ ເຈຕໍ ສີສທ຺ວຍໍ ສມໍ ປຣິຍາທານໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ເສາ ຊີວິຕສມສີສີ ນາມ.

ກຖໍ ປນິທໍ ສມໍ ເຫາຕີຕິ? ວາຣສມຕາຍ. ຍສ຺ມິຎ຺ຫິ ວາເຣ ມຄ຺ຄວຸຏ຺ຐານໍ ເຫາຕິ, ເສາຕາປຕ຺ຕິມເຄ຺ຄ ປຎ຺ຈ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓານິ, ສກທາຄາມິມເຄ຺ຄ ປຎ຺ຈ, ອນາຄາມິມເຄ຺ຄ ປຎ຺ຈ, ອຣຫຕ຺ຕມເຄ຺ຄ ຈຕ຺ຕາຣີຕິ ເອກູນວີສຕິເມ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຎາເຓ ປຕິຏ຺ຐາຍ ຠວງ຺ຄໍ ໂອຕຣິຕ຺ວາ ປຣິນິພ຺ພາຍເຕາ ວາຣສມຕາຍ ອິທໍ ອຸພຍສີສປຣິຍາທານມ຺ປິ ສມໍ ເຫາຕິ ນາມ. ເຕນາຍໍ ປຸຄ຺ຄເລາ "ຊີວິຕສມສີສີ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ອຍເມວ ຈ ອິທາທິປ຺ເປເຕາ. ເອວໍ ປຸຎ຺ຎາວິມຸຕ຺ຕາທເຍາ ຕເຍາ ສທ຺ທາວິມຸຕ຺ເຕາ ປຎ຺ຎາວິມຸຕ຺ເຕາ ອຸພເຕາພາຄວິມຸຕ຺ເຕາ ສມສີສີຕິ ສຕ຺ຕ ສາວກາ ອຣຫນ຺ເຕາ, ປຈ຺ເຈກພຸທ຺ເທາ, ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ເທາຕິ ອິເມຫິ ນວຫິ ປຸຄ຺ຄເລຫິ ອເສກ຺ຂກາທິໍ ຍຸຕ຺ຕໍ ນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ.

ຣາຄຈຣິເຕາຕິ ຣາຄສຫິຕໍ ຈຣິຕໍ ເອຕສ຺ສາຕິ ຣາຄຈຣິເຕາ. ຣາເຄນ ວາ ຈຣິເຕາ ປວຕ຺ຕິເຕາ ຣາຄຈຣິເຕາ, ຣາຄຊ຺ຌາສເຍາ ຣາຄາທິເກາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເອສ ນເຍາ ເສເສສຸປິ. ຣາຄປຸເຣ ຊິເຕາຕິ ຣາຄປຣິຍຸຏ຺ຐາເນນ ຊິເຕາ, ປຣິຍຸຏ຺ຐິຕຣາເຄາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເສສປເທສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ.

ວາສນາພາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ເລາກິກໍ ສຕ຺ຕາທິຏ຺ຐານໍ ວາສນາພາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍ. ເລາກິກໍ ສຕ຺ຕາທິຏ຺ຐານໍ ສໍກິເລສພາຄິຍຎ຺ຫິ ສຸຕ຺ຕໍ ຣາຄຈຣິເຕຫິ ປຸຄ຺ຄເລຫິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ. ຕຕ຺ຖ "ເລາກິກໍ, ສຕ຺ຕາທິຏ຺ຐານ"ນ຺ຕິ ປທທ຺ວຍໍ ອນຸວຕ຺ຕຍມານໍ ກຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ "ວາສນາພາຄິຍ"ນ຺ຕິ. ສີລວນ຺ເຕຫີຕິ ສີລວນ຺ເຕຫິ ປຸຄ຺ຄເລຫິ. ປກຕິສີລນ຺ຕິອາທີ ເຍຫິ ສມ຺ປນ຺ນາ, ເຕ ປຸຄ຺ຄລາ. ເຕສໍ ທສ຺ເສຕຸໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ອຸປລກ຺ຂຓໍ. ອຖ ວາ ສຕ຺ຕາທິຏ຺ຐານໍ ປກຕິສີລາທິວເສນ, ສຕ຺ຕາທິຏ຺ຐານໍ ປກຕິສີລວນ຺ຕາທິວເສນ ເວທິຕພ຺ພນ຺ຕິ ທ຺ວຍສ຺ສ ຕຍສ຺ສ ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ "ສີລວນ຺ເຕຫິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐ"ນ຺ຕິ ວຕ຺ວາ "ປກຕິສີລ"ນ຺ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕໍ ປກຕິສີລາທີນໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ເອວ ຄຫຓໍ ນິທ຺ທສ຺ສນມຕ຺ຕໍ, ປຕ຺ຕິທານອພ຺ພນຸເມາທນເວຍ຺ຍາວຈ຺ຈເທສນາທິຏ຺ຐຸຊຸກມ຺ມາທີນມ຺ປິ ເອຕ຺ຖ ສງ຺ຄເຫາ. ເຕສມ຺ປິ ຈ ວຸຕ຺ເຕສຸ ສງ຺ຄເຫຕ຺ວາ ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ "ປຎ຺ຈາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ຕຕ຺ຖ ປກຕິສີລນ຺ຕິ ສພ຺ພຕ຺ຖວິຣຕິສີລໍ. ວິຕ຺ຕິປ຺ປສາເທາຕິ ກມ຺ມຟລສທ຺ທາ ຣຕນຕ຺ຕຍສທ຺ທາ ຈ. ທານໍ ປຎ຺ຎາຍ ນິທ຺ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ຍສ຺ມິໍ ສຸເຕ຺ຕ ປຎ຺ຎາ ອາຄຕາ, ຕໍ ສຸຕ຺ຕໍ ທານກຖນ຺ຕິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ນ ເກວລໍ ປຎ຺ຎາປຣິຍາເຍເນວ, ອຖ ເຂາ ປຎ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍາທິປຣິຍາເຍນປິ ຍຕ຺ຖ ປຎ຺ຎາ ອາຄຕາ, ຕໍ ສຸຕ຺ຕໍ ທານກຖນ຺ຕິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ, ຕສ຺ມາ "ປຎ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິເຍຕາ"ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕສ຺ເສາ – ເຫຏ຺ຐາ ວຸເຕ຺ຕາ ເອວ. ຍໍ ຈ ປຕາທິອາທີສຸ ຍໍ ຈ ອຎ຺ຎໍ ກິຎ຺ຈິ ປຎ຺ຎາຍ ອທິວຈນໍ. ສພ຺ພໍ ຕໍ ຍຕ຺ຖ ກຕ຺ຖຈິ ສຸເຕ຺ຕ ອາຄຕໍ, ຕໍ ສຸຕ຺ຕໍ ທານກຖນ຺ຕິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກພາຫິເຣຫີຕິ ຍສ຺ມິໍ ສຸເຕ຺ຕ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິການິ ອາຍຕນານິ, ພາຫິຣານິ ຈ ອາຍຕນານິ ອາຄຕານິ, ຕໍ ສຸຕ຺ຕໍ ເຕຫິ ອາຍຕເນຫິ ຎາຓໍ ເຎຍ຺ຍນ຺ຕິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ. ປຎ຺ຎາປິ ອາຣມ຺ມຓພູຕາ ເຎຍ຺ຍນ຺ຕິ ເຎຍ຺ຍເຕາ ວິສຸໍ ກຕ຺ວາ ປຎ຺ຎາ ວຸຕ຺ຕາ. ຕຖາ ຫິ ປຎ຺ຎາ ຎາຓນ຺ຕຣສ຺ສ ອາຣມ຺ມຓຕ຺ຕໍ ກຕ຺ຖຈິ ສຸເຕ຺ຕ ເຎຍ຺ຍາກາເຣນາປິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ອາຣມ຺ມຓພູຕນ຺ຕິ ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ຎາຓສ຺ສ ວິສຍພູຕໍ ຣູປາທີ. ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກໍ ຈ ພາຫິຣໍ ຈາຕິ ຈ-ສເທ຺ທນ ອຸພຍາທິການິ ສງ຺ຄຓ຺ຫາຕິ. ສພ຺ພໍ ຕໍ ສພ຺ພເຕນ ອສພ຺ພເຕນ ຈາຕິ ສພ຺ພໍ ຕໍ ຍຖາສມ຺ພວໍ ສພ຺ພາກາເຣນ ອສພ຺ພາກາເຣນ ຈ ເຎຍ຺ຍນ຺ຕິ

និទ្ទិសិតព្វា៑ េាឃ្យឆយ្ចខេនត ហិ េាឃ្យសុត្តំ េាឃ្យត្តិ ចុទ្ធតិតិ៑

ឯំ ចា បត កិច្ចិ៍ កកចា អញ្ញាតរចចត់ ការសតីតិ លេកិយលេកុត្តរាឌិសុខេត្តសុ ឲកស្មិំ សុខេត្ត ខេ្ឋ៑ ទេសុ ឯំ ចា បត កិច្ចិ អញ្ញាតរចចត់ ឲកខេស្សេច គចត់ ការសតិ និទ្ទិសតិ៑ សព្វា តំ យចានិទ្ទិដ្ឋំ ឆារយិតព្វាត្តិ តំ យចា សព្វា សុត្តំ លេកិយាឌីសុ យតិ អញ្ញាតរចនេសត, អឆ ក្ខកយចនេសត យចា យចា និទ្ទិដ្ឋំ, តចា តចា គហេតព្វា, តំ តំ បឆាតការេចត និទ្ទិសិតព្វាត្តិ អនេត្ថា៑

កិលេសសហិតនេញ្ញាច គយុំ ចិបិកស្ស ហេតុ, ត ញ្ញាតរត្តិ ចុត្តំ “ទុចិនេឆា ហេតុ យញ្ញា គយុំ ខេយ ច កិលេសា”តិ៑ សយុទខេយា កិលេសាតិ ឲត្ថ “សយុទខេយា”តិ ឲខេតត សយុទយបក្ខិយា ចុត្តា៑ “កិលេសា”តិ ច កិលេសចនេត្តា, សំកិលិដ្ឋាតិ អនេត្ថា៑ ឯំ ឌិស្សតីតិ ឯំ ឯំ ឌិស្សតិ៑ តាសុ តាសុ ក្ខុមីសុតិ បុត្ថុជ្ជតក្ខុមិអាឌីសុ៑ គបរិយាតុលេខេយតាតិ គបរិខេយត ច គបរិយាតុលេខេយត ច៑ តត្ថ គបរិយំ បញ្ញាញ្ញាយំ សទ្ធុបខេតា ចុត្តំ, គបរិយាតុលេខំ យហាបខេសចនេសត តយខេតា ឌស្សិតំ៑ បដិក្ខិត្តការណោតាតិ ខេយត ការណោត កកចតា ឯំ បដិក្ខិត្តំ, ខេតត ការណោត តំ និទ្ទិសិតព្វា៑ ឲកខេត្តត សរាកាឌិសំចត្តតខេយច ហិ កកចតា បដិក្ខិត្តំ, តំ សរាកាយ សំចត្តតាឌិការណោត និទ្ទិសិតព្វា ៑ ឆយុស្សាតិ អសក្ខតឆយុស្ស៑ អរិយឆយុាតត្តិ យក្កចលឆយុាត់៑ ខេសសំ សុចិនេញ្ញាឃ្យខេយច៑

ឲត្ថ ច យចា សំកិលេសកាកិយាឌីតំ អញ្ញាយញ្ញា សំសក្កខេតា អនេតគចិនេឆា បដ្ឋាតខេកនេឆា ញ្ញស្និខេតា, ឲចំ លេកិយសត្តាឌិដ្ឋាតាឌិសំសក្កខេតាបិ អនេតគចិនេឆា បដ្ឋាតខេកនេឆា សយុគ្គចតិ៑ បញ្ញាញ្ញាយំ បត ក្ខកយត្ថាបិ ឲកខេឌសឌស្សតចនេសត អាគតត្តា តយឌស្សតត្តិ ខេចឌិតព្វា៑ សក្កា ហិ ញ្ញយិតា តខេយត ចិញ្ញាតា ខេត តិឋ្ឋារេតុត្តិ៑ យចា ច សំកិលេសកាកិយាឌីតំ លេកិយាឌីតញ្ញា ចិសុំ ចិសុំ សំសក្កខេកឌចនេសត អយំ បដ្ឋាតខេកនេឆា អនេតគចិនេឆា លញ្ញតិ, ឲចំ ក្ខកខេយសបឿ សំសក្កចនេសត អយំ តខេយា យចារហំ លញ្ញខេតច៑ លញ្ញតិ ហិ លេកិយំ សុត្តំ កិច្ចិ សំកិលេសកាកិយំ, កិច្ចិ ចាសតាកាកិយំ៑ តចា លេកុត្តរំ សុត្តំ កិច្ចិ តិខេព្វឆកាកិយំ, កិច្ចិ អខេសក្ខកាកិយត្តិ៑ ខេសខេសសុបិ ឲខេសច តខេយា៑

ឲចំ ខេសាឡអសចិនេឆ បដ្ឋាខេត អដ្ឋឌីសតិចិឆំ បដ្ឋាតំ បក្ខិបិត្វា, អដ្ឋឌីសតិចិនេឆ ច បដ្ឋាខេត ខេសាឡអសចិឆំ បក្ខិបិត្វា យចារហំ ទុគតិកាឌិខេកខេឌត សយុគ្គចខេតា បដ្ឋាតចិការេកា ខេចឌិតនេញ្ញា, ខេសា ច ខេលា តីសុ បិដខេកសុ លញ្ញយាតស្ស សុត្តបឌស្ស ចខេសត៑ យស្មា បត តាតិ តាតិ សុត្តបឌាតិ ក្ខកាហរណចនេសត តិឋ្ឋារេត្វា ញ្ញយស្មិំ អនេត្ថ ចិត្ថារិយយាខេត អតិបបខេញ្ចា ខេហាតិ, អតិការិយា ច ខេតត្តិសំចណ្ណតា, សក្កា ច ញ្ញយិតា តខេយត ចិញ្ញាតា អយយនេត្ថា ចិញ្ញាតុំ, តស្មា ត តំ ចិត្ថារយិយុាខេតខេតច ហិ បញ្ញាញ្ញាយំ អញ្ញាយញ្ញាសំសក្កចនេសត បដ្ឋាតចិការេកា ឲកខេឌខេសខេតច ឌស្សិខេតា, ត តិប្បខេឌសខេតាតិ៑

សាសតបដ្ឋាតចារចណ្ណតា និដ្ឋិតា៑

តិគយតគចា

ឯត្តាវតា ច –

ហារេ នយេ ច បដ្ឋានេ, សុវិសុទ្ធវិនិច្ឆយំ;

វិភជន្តោ នវង្គស្ស, សាសនស្សត្ថវណ្ណនំ

នេត្តិប្បករណំ ធីរោ, គម្ភីរំ និបុណញ្ច យំ;

អនេកសយិ យហាឆេទា, យហាកច្ឆាឃនោ ចឃិ៍

សទ្ធម្មាចតរដ្ឋានេ, បដ្ឋេត កាគសច្បាយ;

ឆម្មានោកយហារាជ-ចិហារេ ចសតា យឃា៍

ចិរដ្ឋិតត្ថំ ឃា តស្ស, អារទ្ធា អត្ថចណ្ណនា;

វ្ទាហរណស្សត្តាតំ, លក្ខណាតញ្ញា សត្ថនោ៍

អត្ថំ បកាសយន្តី សា, អនាកុលចិនិច្ឆយា;

សយត្តា សត្តឋិសាឃ, បរិញ្ញាឃា ការណចាររេតា៍

ន្ទាតិ តំ សក្ខនោនេត្តត, ឃំ តំ អធិគតំ យឃា;

បុញ្ញំ តស្សានុភានេចត, លោកតាឆស្ស សាសតំ៍

ឡូកានេហត្វា ចិសុទ្ធាឃ, សីលាទិបដិបត្តិយា;

សព្ពេបិ ទេហិនោ ហោន្តុ, វិមុត្តិរសភាគិនោ។

ចិរំ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ;

តស្មិំ សគារវា និច្ចំ, ហោន្តុ សព្ពេបិ បាណិនោ។

សម្មា វស្សតុ កាលេន, ទេវោបិ ជគតីបតិ;

សទ្ធម្មនិរតោ លោកំ, ធម្មេនេវ បសាសតូតិ។

ឥតិ ពទរតិត្ថវិហារវាសិនា អាចរិយធម្មបាលេន កតា

នេត្តិប្បករណស្ស អត្ថសំវណ្ណនា សមត្តាតិ។

នេត្តិប្បករណ-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។